

SUCCULENTA

A succulent plant with many thin, pointed, brownish leaves growing in a circular pattern on reddish soil. The leaves are densely packed and radiate from a central point. The soil is a mix of reddish-brown and greyish tones.

ISSN 0039-4467 - FEBRUARI 2010
NUMMER 1 - JAARGANG 89

REDACTIONEEL

VINDPLAATSEN

Henk Viscaal

Een reis kan gemakkelijk in drieën gedeeld worden. De voorbereiding, de reis zelf en het nagenieten aan de hand van verzameld materiaal (in mijn geval foto's).

Tijdens de voorbereiding probeer je zo veel mogelijk gegevens over het te bezoeken gebied te verzamelen. Er zijn legio boekwerken te koop voor een goede voorbereiding op de reis, maar vaak behandelen die voor een groot gedeelte de toeristische trekpleisters. Alhoewel dat natuurlijk mooi meegenomen is, willen wij als cactusliefhebbers toch iets meer en zijn we aangewezen op de cactusliteratuur voor de verwijzing naar de vindplaatsen van cactussen en vetplanten.

Nu bezondig ik mij er zelf ook regelmatig aan om, wanneer ik iets schrijf over een plant in ons afdelingsblaadje, de vindplaats van de betreffende plant klakkeloos uit een boek over te nemen. Ik ga er dan van uit dat de schrijver op de betreffende plaats geweest is en het wel goed zal hebben. Leg je dan echter de literatuur naast elkaar tijdens de voorbereiding, dan willen er nog wel eens wat tegenstrijdigheden gevonden worden. Wat vooral opvalt, is de vaagheid van de vindplaatsgegevens.

Het is gemakkelijker om van liefhebbers die al een bepaalde reis gemaakt hebben de GPS-gegevens op te vragen zodat je de exacte vindplaatsgegevens hebt. In het uiterste geval zou je dan met die gegevens van plant naar plant kunnen reizen zonder van een groot aantal bijzondere dingen te genieten. Dat hoeven dan niet altijd planten te zijn, want voor mijn gevoel moeten die oogkleppen wat verder van het hoofd komen te staan.

Tijdens de reis kom je er snel achter dat de vindplaatsgegevens wel heel erg vaag geweest zijn en je er alle kanten mee op kunt. Al heel erg snel ontdek je dat er een beroep gedaan wordt op ervaringen die je elders, tijdens andere reizen, hebt opgedaan.

Onderwerpen als bodemgesteldheid, begroeiing en andere kenmerken doen je besluiten om op de ene plaats wel te gaan zoeken en op de andere niet. Noem het "Fingerspitzengefühl" of wat dan ook, maar in negen van de tien gevallen werkt het.

Tijdens onze laatste reis in Argentinië hebben we gemerkt dat er in sneltreinvaart natuur wordt ontgonnen tot landbouwgrond. In de omgeving van Cafayate bijvoorbeeld werden zeer veel wijngaarden aangelegd en konden we geen beroep doen op de vindplaatsgegevens die we voor dat gebied hadden; simpelweg omdat de planten er niet meer waren.

Bij het verwerken, dus nagenieten, van de reis krijg je een duidelijk beeld van de vindplaatsen van de planten. De GPS-gegevens worden in de Exif-header van mijn foto's verwerkt en met Google Maps krijg ik een zeer goed overzicht waar de opnames gemaakt zijn.

Je beleeft de reis dan nog een keer en veel intenser, want op dag negentien weet je niet exact meer wat je op dag drie allemaal gezien en gevonden hebt. En nagenietend kun je uit de gegevens ook nog een artikel voor Succulenta destilleren.

**Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo.**

EUPHORBIA GLOBOSA:

De kogeltjeswolfsmelk

Theo Heijnsdijk

Het is een kleine soort, wier onderste geledingen kogelrond of platrond zijn en tot 2½ cm hoog, waaruit ook langere geledingen ontwikkeld worden, die smaller zijn en een omgekeerd-eivormige gedaante hebben. Alles groeit gezellig door en over elkander, tot een hoopje van verschillend gevormde "knolletjes". De kleur, die aanvankelijk donkergroen is, wordt later bleekgraauw tot bijkans wit.

De jonge, groeiende deelen zijn bezet met kleine, donkergroene, toegespitste blaadjes, die vrij spoedig weer afvallen en kale, knobbelachtige veldjes (podariën) achterlaten.

De stelen der gevorkte bloeiwijzen ontspringen aan den top der jeugdige geledingen tusschen de knobbeltjes, en kunnen tot 10 cm en meer lang worden; ze zijn met enkele kleine blaadjes bezet. Elk bloemtakje draagt van 1 tot 3 bloeiwijzen, die er als groene, gefranjede bloempjes uitzien. Ze

bezitten aan den voet 2 tot 4 toegespitste dekblaadjes met fijn bewimperde randen; het klokvormige bloembekertje is groen met 5 tot 6 ronde of uitgeschulpte, fijne slippes. De kliertjes zijn opgericht en tweelippig, waarvan de bovenste lip met een klein, wit, neergedrukt tandje is versierd; de anderen loopen uit in lijnvormige slippes met witte vlekjes; meeldraden en vruchtbegin-sel zitten daarbinnen. Wel een ingewikkelde bloeiwijze dus, maar uiterst bevallig van verschijning.

Tot zover de tekst van A.J. van Laren in het Verkade album "Vetplanten" uit 1932. Zie afbeelding hierboven.

Deze aparte plant was vroeger in de provincie Oostkaap (Zuid-Afrika) wijd verspreid. Tegenwoordig is de soort veel zeldzamer. Ze vormt compacte zoden die wel 50 cm in doorsnede kunnen worden. De zode bestaat uit bolletjes die op tamelijk willekeurige wijze aan elkaar geplakt lijken (afbeelding 1). Vandaar ook de naam globosa (= bolvormig). De jonge spruiten dragen kleine schubachtige blaadjes die later verdwijnen. De oudste bolletjes zijn grijs tot bijna wit. De soort groeit van nature op steenachtige heuveltjes (20 tot 250 meter hoogte) langs de kust.

Een bloeibare spruit ontwikkelt een dun stengeltje van ongeveer 8 cm lang dat op het uiteinde de bloeiwijze draagt,

Afb. 1: Euphorbia globosa, een zode van bolletjes

Afb. 2: Drie nieuwe stengeltjes ontwikkelen zich langs zij

gesteund door 3 schutblaadjes. Als de bloeiwijze of vrucht later afgevallen is, vertakt de bloeistengel zich vaak weer in 1, 2 of 3 nieuwe stengeltjes die ook weer zo'n 8 cm lang worden. Op afbeelding 2 is het litteken van de afgevallen bloeiwijze te zien en ook is zichtbaar hoe 2 nieuwe

Afb. 4: Een verder ontwikkelde bloeiwijze

stengeltjes zich langs zij ontwikkelen. Onderaan begint net de derde. Een trichotome deling zou ik zeggen. Op die manier ontstaat een cascade van stengeltjes. De later verdrogende bloemstengels blijven gewoon aan de plant zitten.

Op afb. 3 zien we een jong stadium van de zeer bijzondere bloeiwijze van deze aparte plant. Als je naar die foto kijkt zul je onmiddellijk snappen waarom de sectie waartoe de plant behoort 'Dactylanthus' heet. Dat betekent namelijk 'vingerbloemigen'.

De geelgroene 'vingers' zijn honingkliertjes. De honing wordt afgescheiden uit wratachtige verhoginkjes. In het midden van de bloeiwijze zie je de stamper met de 3 stempellobben en daar om heen de helmknoppen. De diameter van deze bloeiwijze was op dat moment 10 mm.

Op afb. 4 zien we een verder ontwikkelde bloeiwijze. De stamper is helemaal uitgegroeid en het vruchtbeginsel is duidelijk zichtbaar. De helmknoppen zijn ook verder naar buiten gekomen.

Mijn oudste globosa wilde ik ooit op onze eigen Nijmeegse

Afb 3: Duidelijk is te zien waarom deze plant tot de "vingerbloemigen" behoort

Afb. 5: Een 5 maanden oud zaaisel

cactusmarkt kopen van Piet Kooyman uit Zwijndrecht. Maar als dank voor de goede organisatie kreeg ik hem gratis. Het was toen waarschijnlijk al een iets oudere plant, bestaande uit enkele grotere grijswitte bolletjes en ik vroeg me af of het een import was. Over de herkomst van zijn planten deed Piet altijd heel geheimzinnig en ook hierover kreeg ik geen uitsluitsel. Deze plant is inmiddels uitgegroeid tot een verzameling van misschien wel 70 bolletjes, overdekt met een kluwen van verdroogde bloeitakken en daardoor niet fatsoenlijk te fotograferen. Deze plant is zelffertil. Meestal ontwikkelen zich na de bloei de voor euphorbia's kenmerkende vrucht-capsules met 3 kiemkrachtige zaden. Op afb. 5 zie je een 5 maanden oud zaaisel van 2008 in een 5,5 cm potje.

Euphorbia globosa verlangt een zonnig plaatsje met niet te veel water,

Afb. 6: Een jonge zaailing met bloeiaanzet

anders verlengen de bolletjes zich en lijkt hij sprekend op de nauw verwante *E. ornithopus*.

Tot dezelfde groep behoren ook *E. tridentata*, *E. polycephala*, *E. wilmaniae* en *E. planiceps*.

Minimum wintertemperatuur 8 °C.

Literatuur

Buddensiek, V. Succulent Euphorbia (CD-ROM), Volker Buddensiek Verlag. Rauh, W. (1975). Wondere wereld van cactussen en vetplanten, La Rivière en Voorhoeve.

Maasdijk 11
6629 KD Appeltorn
Thd@roc.a12.nl

Na tien jaar trouw verschijnen is er een einde gekomen aan de artikelenserie "Jong Geleerd". Voor Joop Smit-Reesink was de jeugd de toekomst, ze heeft hier dan ook altijd met veel enthousiasme tijd en moeite in gestoken. Hierbij onze dank.

Theo Heijnsdijk gaat in een iets gewijzigde vorm de beginpagina's overnemen. De bedoeling is dat hij bij een afbeelding uit de Verkade- of Pettealums een plant beschrijft waarbij foto's uit zijn verzameling het geheel verder zullen opsieren.

De redactie.

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Tacitus bellus

Deze bijzondere plant werd door Alfred Lau gevonden in het noorden van Mexico in een ver afgelegen gebied. We komen ze ook wel tegen onder de naam *Graptopetalum bellum*.

In cultuur zijn het gemakkelijke planten die flink spruiten en mooie groepen vormen. In de bloeitijd (mei) groeit er uit elke rozet een flinke bloeistengel, rijkelijk bezet met de opvallende rode bloemen. Na de bloei verdrogen de stengels en vallen spoedig af.

We planten ze in een zanderig grondmengsel, in een ondiepe

schaal en geven tijdens de groei regelmatig water. In de winter blijven ze droog bij een minimum temp. van 5 °C. De planten zijn wel wat gevoelig voor wol- en worteluis dus regelmatig controleren en zonodig ingrijpen.

Vermeerderen gaat gemakkelijk door stekken; ook zaaien is mogelijk, alleen vers zaad kiemt!

Echinocactus horzonthalonius

Ondanks het feit dat deze planten een enorm verspreidingsgebied hebben, en in grote aantallen voorkomen in Noord Mexico en Zuid USA, komen ze weinig in cultuur voor. De reden hiervoor is dat de grote harde zaden moeilijk of helemaal niet kiemen.

Als dit wel lukt, duurt het een flinke tijd om bloebare planten te krijgen. Als zaailing groeien ze erg langzaam; ze worden dan ook vaak geënt. Het is daarom ook een zeer gewilde plant op de cactusbeurzen en er worden flinke prijzen

voor betaald. Ze groeien het best in een zanderig kiezelrijk substraat. Water geven doen we met mate, 1 keer in de maand een flinke scheut en verder maar droog houden. Wel regelmatig nevelen. In de winter houden we ze droog bij een minimum temp. van 5 °C.

In de zomer bloeien ze regelmatig, wel 3 tot 4 keer met prachtige grote bloemen.

Echinocereus dasyacanthus

Met dicht opeen staande doorns lezen we in "Wat betekent die naam". Niet echt een kenmerkende naam, want dit geldt voor veel cactussen. Wat wel opvalt zijn de enorme, tot 7 cm grote bloemen die omstreeks mei- juni verschijnen. Er zijn enkele variëteiten van deze soort bekend waarbij de bloemkleur verschilt van felgeel tot rood.

Van nature komen deze planten voor in het noorden van Mexico (Chihuahua-woestijn) tot in de USA; ze groeien meest op vlak terrein in een zanderige, doorlatende bodem.

In de zomer geven we af en toe flink water en laten de potkluit telkens goed opdrogen. In de winter houden we ze droog bij een minimum temp. van 5 °C.

Vermeerderen gaat prima door zaaien. Ook stekken is mogelijk; sommige planten spruiten op oudere leeftijd.

Crassula barbata

Deze witbehaarde crassula is één van de juweeltjes uit dit prachtige geslacht. In de natuur (Zuid-Afrika) worden dit spierwitte bolletjes. In cultuur blijven ze wat groener, hetgeen te wijten is aan de groei- en bloeitijd die in onze winter valt. Daardoor krijgen ze te weinig licht.

Na 2 tot 3 jaar gaan deze planten al bloeien en verschijnt er een 10 cm lange bloeistengel vanuit het groeipunt van de plant. Na de bloei sterft de moederplant.

Meestal zitten er al nieuwe uitlopers aan de plant zodat we deze verder kunnen kweken. Aan de bloeistengel willen ook vaak stekken verschijnen. Deze kunnen we in het voorjaar makkelijk laten wortelen. Het is dan ook raadzaam om meerdere plantjes op te kweken.

We kweken ze op een zanderig substraat en geven het hele jaar door heel matig water. In de winter plaatsen we ze bij voorkeur binnenshuis bij een minimum temp. van 15 °C op een zonnige plaats.

Vermeerderen kan ook door zaaien.

Diepeneestraat 4

4454 BJ Borssele.

OP ZOEK NAAR MEXICAANS MEUBILAIR

Wolter ten Hoeve

Ongeveer 20 jaar geleden werd een stuwdam aangelegd in de Rio Moctezuma. Deze stuwdam bevindt zich op de grens van de Mexicaanse staten Hidalgo en Querétaro. Het gevolg van de vorming van het stuwmeer, de Presa Zimapán, was dat de bewoners van kleine dorpen dicht bij de rivier gedwongen werden om te verhuizen. Veel van die oorspronkelijke bewoners kregen huisvesting in het nieuwe dorp Bella Vista del Rio.

Een ander gevolg van de vorming van het stuwmeer was dat de planten dicht bij de rivier letterlijk kopje onder gingen. De bekendste plantensoort die hier het slachtoffer van werd, was *Echinocactus grusonii*. Een deel van deze majestueuze planten werd gered en verhuisde naar andere locaties. Maar de oorspronkelijke locatie van *E. grusonii* is helaas verdwenen. Wel zijn er sporadisch meldingen geweest dat enkele *grusonii*'s die hoger op de hellingen stonden, de aanleg van het stuwmeer overleefd hebben. Zo vermeldt Anderson in zijn boek

'The Cactus Family' dat slechts enkele van deze magnifieke cactussen overleven op de steile hellingen boven het nieuwe reservoir. Verderop in zijn boek vermeldt hij dat *E. grusonii* in het wild bijna uitgestorven is. Sybille en Klaus Breckwoldt vermelden in 2000 dat zij een exemplaar van *E. grusonii* vonden bij het stuwmeer, een exemplaar dat zo groot was als een kinderhoofd. Bertus Spee en Wim Alsemgeest deelden mij mee dat zij in 2008 een groter exemplaar vonden in de omgeving van het stuwmeer. Helemaal uitgestorven is *E. grusonii* dus niet in de omgeving van de Presa Zimapán.

Het was een kleine sensatie toen Unger en Huber in 2005 meldden dat zij een nieuwe locatie van *E. grusonii* ontdekt hadden. Deze nieuwe vindplaats is ongeveer 500 km van de oorspronkelijke vindplaats verwijderd, een enorme afstand. In het Engelse blad *CactusWorld* hebben de Fitz Maurice's, samen met

Afb. 1: Brug over de Rio Atengo

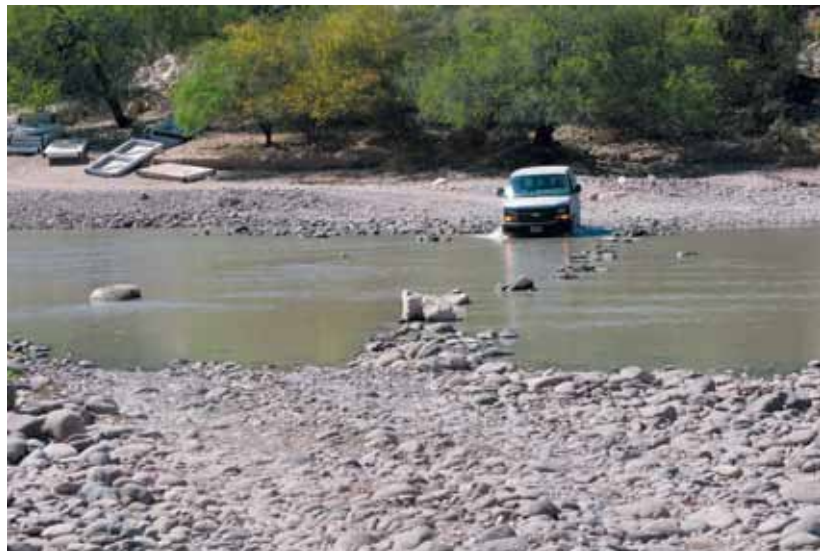
Etter en Kristen, uitgebreid verslag gedaan van hun bezoek aan deze nieuwe locatie.

In het voorjaar van 2009 ondernam ik mijn zoveelste reis naar Mexico, deze keer samen met Bertus Spee, Kees van Berkel en Wim Alsemgeest. Op ons programma stond ook een bezoek aan de nieuwe locatie van *E. grusonii*. Van een Duitse cactusvriend had ik locatiegegevens ontvangen.

Na een overnachting in hotel Huexoquillan in het eenvoudige stadje Huejuquilla (in de staat Jalisco) gaan we 's ochtends op pad en volgen de weg die naar het westen leidt, in de richting van San Juan Capistrano en Canoas. Deze weg is sinds een aantal jaren gesalteeerd en dat maakt de tocht relatief gemakkelijk, ook al moet je in Mexico altijd op gaten in het wegdek letten (en dat geldt zeker voor het eerste stuk van deze weg). We komen hierbij door een schitterende omgeving, een omgeving die enigszins doet denken aan Monument Valley in de USA. De bochtige weg voert langs fraaie rotsformaties, maar door het vroege tijdstip zijn de omstandigheden om foto's te maken niet ideaal. Bij de brug over de Rio Atengo maken we een stop om de knalgele brug (een oude spoorbrug) en de omgeving op ons in te laten werken. Dan vervolgen we onze weg. We nemen de afslag naar een klein dorpje in de omgeving waarvan de gezochte *E. grusonii* moet groeien. De onverharde weg is af en toe vreselijk beroerd, maar we vorderen gestaag en bereiken dan een rivier. Mijn Duitse cactusvriend had als aantekening meegegeven 'Flüsschen' (riviertje), maar dat lijkt ons

ietwat misplaatst voor dit brede stuk water. Aan de overkant staat een pick-up met enkele lokale bewoners die de rivier geroutineerd getrotseerd hebben. Twijfelend kijken we naar de overkant en Kees, Wim en ik vinden het te riskant om over te steken. Onze Chevroletbus is geen pick-up! Bertus is vandaag de chauffeur en geeft gas, zonder verder met ons overleg te plegen..... (Bertus is een Zeeuw die goed met water overweg kan). We rijden dwars door het water langs een vage rij stenen, die blijkbaar in de rivier geplaatst zijn om aan te geven waar je moet rijden. Een spannende minuut later hebben we de overkant bereikt. We rijden verder en bereiken korte tijd later het gezochte dorpje. Rechts van het dorpje zien we een weggetje omhoog gaan en daar moeten we heen. Maar de kloof (waar *E. grusonii* zou moeten groeien) die mijn Duitse vriend noemde, zien we niet. Dan maar een eindje verder rijden. Het smalle, onverharde weggetje klimt wat omhoog en we verwachten dat achter deze helling de gezochte kloof zal zijn.

Na een korte lunchpauze in een bocht van het weggetje gaan we te voet verder. Bertus en ik klauteren via een geitenpaadje langs de vrij steile helling omhoog en we komen een eind verder

Afb. 2 Het oversteken van de rivier

Afb. 3: De lokale bevolking gebruikt de rivier als wasmachine

Afb. 4: Een steil paadje met *M. elongata* groeiend in een boom (Bella Vista del Rio)

weer op het weggetje uit. Maar een kloof is helaas nergens te bekennen. Dan maar terug naar de auto en ergens anders zoeken. Wim en Kees zijn intussen verdwenen en hoe we ook roepen en zoeken en met het busje heen en weer rijden, er komt geen enkel teken van leven. Het blijft een doodse stilte. Uiteindelijk rijden Bertus en ik terug naar het dorpje, maar ook hier zitten de andere heren niet achter een koel biertje onder een grote boom. Wat nu? Maar weer terug het weggetje op. En voilà, daar komen Kees en Wim doorgemoedereerd over het weggetje aanwandelen. Zij hebben een heerlijk uurtje beleefd midden van *E. grusonii*!

Wat was het geval? Terwijl Bertus en ik

Afb. 5: Het pad naar de rivier voert langs steile hellingen (Bella Vista del Rio)

vanaf de auto de helling opgeklimmen waren, waren Kees en Wim de minder steile helling aan de andere kant van de auto opgelopen. En vlak achter die helling bevond zich wel de gezochte kloof! Bertus en ik lopen nu alsnog vanaf een ander punt van het weggetje de helling op en komen zo bij de rand van de kloof, waar we een prachtig uitzicht hebben op *E. grusonii*. Het is vanaf dit punt te riskant om af te dalen in de ondiepe kloof, maar de enorme cactussen kunnen we toch heel goed bekijken. Op de helling aan de overkant staan enkele zeer fraaie exemplaren en met een goede telelens worden de planten dichtbij gehaald. Kees en Wim zijn via hun route wel in de kloof geweest en zij hebben

Afb. 6: E. grusonii in de steile rotswanden van een kloof in de omgeving van San Juan Capistrano

enkele planten van zeer nabij kunnen aanschouwen.

Tevreden rijden we terug naar het dorpje en de er vlakbij gelegen rivier. Opnieuw moeten we deze oversteken, en onze bus en chauffeur trotseren opnieuw met succes het wassende water. Weliswaar zit ons busje binnen de kortste keren weer onder het stof, maar we hebben een fraaie belevenis achter de rug. Naderhand krijgen we wel een probleem met de automatische versnellingsbak doordat een sensor al het water niet overleefd heeft, maar door voorzichtig te rijden kunnen we onze tocht voortzetten (enkele dagen later konden we dat probleem in de grote stad Durango laten verhelpen). Nadat we veel verder

westwaarts in de bergen op 2700 meter hoogte nog bloeiende *Mammillaria senilis* hebben kunnen fotograferen (wow! kicken!), keren we terug naar ons eenvoudige en goedkope hotelletje in Huejuquilla (nog geen € 10,- per persoon), een stadje waar je nog regelmatig Huichol-indianen in hun kleurrijke dracht ziet rondlopen.

Ruim twee weken later zijn we aanbeland in de omgeving van de oorspronkelijke locatie van *E. grusonii*, bij de Presa Zimapán. We willen hier op zoek gaan naar *Mammillaria herrerae*, een soort die zeer zeldzaam is in de natuur. In 2002 vond ik, samen met 4 Engelsen, slechts twee exemplaren van deze mooie mammillaria. Enkele jaren later kon ik geen

Afb. 7: *E. grusonii* in de steile rotswanden van een kloof in de omgeving van San Juan Capistrano

enkel exemplaar meer ontdekken. We gaan nu opnieuw naar dit plekje in de omgeving van Bella Vista del Rio. De bedoeling is om naar de rivier af te dalen en dan aan de overkant omhoog te klauteren, want aan de overkant zou *M. herrerae* mogelijk nog wel groeien. Het pad dat naar de rivier afdaalt, begint op ongeveer 1950 meter hoogte. We volgen dit pad dat steil naar beneden gaat, zo steil dat ik tot twee keer toe uitglijd en op mijn achterste beland (doordat ik ongeveer 10 kilo aan foto-uitrusting en andere bagage meesjouw, verlies ik wat sneller het evenwicht dan gebruikelijk). De omgeving is prachtig en geleidelijk

Afb. 8: De auteur bij een machtig exemplaar (*Bella Vista del Rio*)

(foto B. Spee)

komen we in de buurt van de rivier die op ongeveer 1250 meter hoogte ligt. Als we nog zo'n 100 meter boven de rivier zitten, komen we tot onze grote verrassing een *E. grusonii* tegen! Het is een fors exemplaar. En bij die ene plant blijft het niet! Want terwijl we het pad volgen dat nu heel geleidelijk en soepel afdaalt naar de rivier, komen we meer exemplaren van *E. grusonii* tegen. In totaal hebben we een stuk of 15 exemplaren gezien. Omdat we natuurlijk maar langs een klein deel van deze helling gewandeld zijn, betekent dit dat er nog veel meer van deze schoonmoederstoelen zullen groeien. Er is dus nog zeker een

gezonde populatie van *E. grusonii* in de nabije omgeving van de oorspronkelijke locatie aanwezig.

De overkant van de rivier is door het water en het erg dichte struikgewas moeilijk te bereiken en lijkt ook veel te steil om te beklimmen. Daarom keren we om en gaan, ieder in zijn eigen tempo, terug naar onze trouwe Chevrolet, die 700 meter hoger op ons wacht. Het is heet tussen de soms loodrechte rotswanden, en ook dat maakt de tocht over het steile paadje zeer afmattend. Het genoege om *E. grusonii* gevonden te hebben, weegt echter ruimschoots op tegen de geleverde inspanning. Bovendien zijn we onderweg nog ettelijke andere interessante planten tegengekomen (agaven, coryphantha's, ferocactussen, thelocactussen, mammillaria's). Kortom, een tocht die zeer de moeite waard is voor een goed getrainde cactofiel.

We bereiken dan ook zeer tevreden het busje dat ons terugbrengt naar ons hotel in Zimapán, waar we een bijzonder goede maaltijd verorberen in restaurant

Rincon de las Delicias. Onze zoektocht naar *M. herrerae* zullen we een andere keer en op een iets andere plek moeten herhalen.

Literatuur

- Anderson, E.R. (2001), The Cactus Family (Timber Press, Portland, Oregon), p. 73 en 227.
- Breckwoldt, S. & K. (2000), Es gibt ihn wieder: *Echinocactus grusonii* in freier Natur, Kakt. and. Sukk. 51 (9): 245.
- Fitz Maurice, W.A. & B., Etter, J., Kristen, M. (2006), *Echinocactus grusonii*, a new location for the Golden Barrel, CactusWorld 24(4): 169-173.
- Unger, G. & Huber, R. (2005), Neuer Standort von *Echinocactus grusonii* Hildmann, Kaktusblüte (Wiesbadener Kakteenschau) 22: 20-22.

Vreebergen 2

9403 ES Assen

woltertenhoeve@hetnet.nl

Afb. 9: *E. grusonii* in de omgeving van Bella Vista del Rio

Afb. 10: *E. grusonii* in de omgeving van Bella Vista del Rio

Tenzij anders vermeld, foto's van de schrijver

IN THE PICTURE

SPANRUPSEN IN DE KAS

Jan Jaap de Morree

Als rechtgeearde succulentenverzamelaar zie ik niet graag dat mijn verzameling wordt aangetast door ongedierte. Regelmatig spuit ik tegen spint en tegen een verdwaalde wolvuis en heb de zaakjes terdege onder controle. Tenminste daar ging ik tot voor kort van uit.

De zo parmantige rode vruchtjes op epithelantha's en de kleine bloemen in turbinicarpussen zijn een lust voor mijn oplettende oog. Wat schetste dan ook mijn verbazing toen ik op een warme namiddag merkte dat een aantal bloemen van een *Mammillaria sanchez-mejoradae* was aangevreten en veel van de parmantige rode vruchtjes in de epithelantha's waren gesloopt. Het waren geen muizen, slakken of torren en ik stond voor een raadsel. Rondspeurend met mijn erg bijziende ogen kon ik tot op een paar centimeter nabij scherp zien, maar geen dader te bekennen. Toen ik mijn hoofd bewoog en tegelijk per ongeluk tegen het tablet stootte, zag ik plotseling een doorn op een *Turbinicarpus panarottoi* omkrullen. Voor een cactusdoorn toch een merkwaardige gewoonte. Daar was het begin van de oplossing. Een kleine spanrups met een voortreffelijke schutkleur en mimicry in de vorm van een dikke cactusdoorn had de vruchten opgegeten en stak onopvallend - een doorn simulerend - vanaf het plantenlichaam uit (afb.1).

De toegang tot mijn kas is 's zomers geblokkeerd voor vogels en vlinders doordat ik een aantal ruiten in de achterwand en in de deur vervang door geplastificeerd gaas met gaatjes ter grootte van 1 cm. Ooit waren een koolmees en een jonge merel verstrikt geraakt in cactussen op een plank onder het raam

en waren planten naar beneden gevallen. Een aantal veren lag verspreid op de grond. Dat preventief aangebrachte gaas was blijkbaar niet toereikend om alle vlinders tegen te houden. Minutieus zocht ik alle planten af en vond op 20 planten een afzonderlijke spanrups. Ze trekken dus niet in groepen verwoestend door de kas. Vermoedelijk legt de onbekende vlinder afzonderlijke eitjes op verschillende aantrekkelijke ogende planten. Met deze actie was mijn gemoedsrust (even) teruggekeerd.

Het zou vervolgens nog vervelender worden, want in de herfst zag ik ineens weer nieuwe vraat en ook weer spanrupsjes. Nu was een aantal *Neogomesia agavoides* het slachtoffer. Deze stonden net in bloei en ook een aantal *Conophytums* waren systematisch van hun zojuist openende bloemen ontdaan. Gif spuiten in eind oktober wilde ik niet meer doen. Dat kon beter wachten tot volgend voorjaar. De zelfde zoektocht naar spanrupsjes leverde weer 15 rupsjes op. Zelfs onder het tablet tussen de haworthia's kwam ik er een paar tegen. Maar het allerergste was de brute aanslag op mijn zaailingen van *Strombocactus disciformis*. Vijf jaar geleden had ik - zoals in een oude jaargang van *Succulenta* door Wim Alsemgeest werd geadviseerd - een paar honderd zaden van deze soort tegelijk in een klein potje gezaaid en gewacht op

resultaat. Tergend langzaam waren er tientallen plantjes opgekomen en na die vijf jaar waren er uiteindelijk 2 (ja twee) zo groot als een erwt overgebleven. En uitgerekend die twee waren bij de wortelhals geschild als een dikgeschilde appel. Daar was geen redden meer aan, want dan verdampt gelijk al het vocht uit zo'n teer plantje. In de maanden daarna was er steeds toch weer een aantal spanrupsjes die ik bij nauwkeurige inspectie op planten tegenkwam. Een onschuldige methode om ze te signaleren is nevelen met gewoon regenwater. Dit verstoort de rupsen zodanig dan ze in een flits als een stokje recht gaan staan, wat hen verbaast. Dan kan ik ze met een pincet platknijpen. Intussen heb ik ook een levende mot (afb. 4) en twee dode bruine motachtige kleine vliedertjes aangetroffen op een van de planken bij het raam. Blijkbaar zijn er toch nog mogelijkheden om binnen te komen (of zijn er ongemerkt nog steeds levende motjes binnen). Het gaas in de raamopeningen moet een veel kleinere maaswijdte hebben. Het idee dat ik de plaag helemaal de baas zal worden is tot nu toe niet gerealiseerd.

De oplossing? Vanaf het eerste opnieuw waarnemen van dat vervelende ongedierte spuit ik meerder keren per zomerseizoen met basudine voor de levende rupsen en met een systeemgif als de planten weer aan de groei zijn. Het voornemen om ooit gifvrij te kweken heb ik verlaten. Dit soort ongerief wil ik in de kas zo veel mogelijk in bedwang houden. De jonge plantjes zijn per slot van rekening geen groenvoer voor insecten.

Koperwieklaan 19
2261 CL Leidschendam
Morree@ziggo.nl

Afb. 1: Spanrups op *Turbinicarpus panarottoi* met aangevretten bloem

Afb. 2: Een familielid op *Mammillaria sanchez-mejoradae* met vraat aan bloem

Afb. 3: Op een *Mammillaria herrerae* gaat de schutkleur niet op

Afb. 4: Een ernstig verdachte mot aan de binnenzijde van de kas.

AVONTUREN IN HET RICHTERSVELD

Bertus Spee

Een hartenwens gaat in vervulling als er tijdens een rondreis door Zuid-Afrika een rit naar het Nationaal Park Richtersveld op het programma staat. Een ongelooflijk mooi gebied met ongerepte natuur en de mooiste planten wachten ons.

Woensdag 12 november

Na een overnachting in Springbok en een stevig ontbijt gaat de reis noordwaarts via de N7. Door een ruig bergachtig gebied loopt een prima weg en tegenliggers zie je hier zelden. Op de berghellingen worden regelmatig grote *Aloe dichotoma* gespot. Deze enorme planten hebben we de afgelopen dagen al uitgebreid op de foto gezet.

Na bijna 50 km doemt tussen de heuvels het plaatsje Steinkopf op en hier aangekomen gaan we links de R382 op richting Port Nolloth. We rijden nu door volkomen onbewoond en ongerept gebied; 40 km verderop gaan we nu rechtsaf een onverharde weg op richting Eksteenfontein. Tussen twee heuvelruggen door gaat het alsmar verder noordwaarts en na 35 km wordt er een stop gemaakt bij een opvallende kale heuvel. Deze nodigt uit tot onderzoek en zoals overall groeit ook hier een aantal bijzondere planten zoals *Lavrania perlatum*, *Ceraria namaquanum*, *Stapelia gariensis* en *Crassula alstonii* (afb. 1).

Na een uurtje genieten gaat het verder naar Eksteenfontein. De onverharde weg is prima te rijden en we spotten ook nog enkele enorm grote exemplaren van *Aloe ramosissima* (afb. 2). Eksteenfontein is een desolaat dorpje tussen enkele hoge heuvels en er is niemand te zien. Nu zoeken we onze weg verder door een droge rivierkloof en dus een erg slecht stuk weg en we passeren de ontzettend mooie en ruige kloofwanden van de Dragon's black Mountains, maar van enige begroeiing is hier geen

enkel spoor; alles is hier enorm droog en kaal.

Na enige tijd rijden we het rivierdal uit en komen op een grote kale hoogvlakte. De weg wordt nu beter en met een flinke gang gaat het verder noordwaarts. Bij een kale heuvelrug wordt nog een stopje gemaakt. Ook hier groeit bijna niets, op een enkele *Sarcocaulon crassicaule* na; het is hier erg zanderig en gortdroog.

De hoogvlakte daalt langzaam af en nu openbaart zich voor ons een geweldig groot berggebied: het Vanderstelgebergte. Zover je kunt kijken een adembenemend uitzicht. Hier begint het Richtersveld* in alle schoonheid en het is alsof je een droomwereld binnenkomt. Vlak voor het kleine plaatsje Kuboes ligt een grote kale berg, de Cornellskop, vooral bekend van de populatie *Aloe pilansii* die hier groeit. We rijden tot onderaan de berg en stoppen vlak bij die Wondergat. Dit is een natuurlijke grot onder de berg. Vroeger werden hier mineralen gewonnen maar nu zit deze grot vol vleermuizen.

We klimmen de heuvels op en staan al spoedig voor de prachtige aloë's, planten van 50 cm tot wel 10 meter hoog stelen hier de show (afb. 3 en 4). Dit is beschermd gebied en alle aloë's zijn van een nummer voorzien. Er worden weer veel foto's gemaakt en na enkele uren genieten gaat de rit weer verder noordwaarts. Dan komen we bij de slagboom van het Nationale Park Richtersveld. Hier word je geregistreerd en dan mag je het park in. We rijden nog 18 km verder en

komen dan in Sendelingsdrif aan, een kleine nederzetting. Hier zijn ook de kantoren van het nationale park gevestigd en rondom zijn overal afgravingen voor diamantwinning te zien. Een groot gebied is van hoge hekken voorzien met strenge bewaking.

We melden ons op het kantoor. Van tevoren hadden we hier al telefonisch twee huisjes besproken voor twee nachten en al snel kunnen we ons installeren. We hebben hier zelfs een terras pal aan de Oranjerivier, en met een biertje erbij genieten we hier van het uitzicht over de rivier met aan de overkant Namibië.

Beneden aan de rivier ligt een veerpont en met een speciale vergunning kun je hier ook naar de overkant. Om 6 uur kunnen we gaan eten in het restaurant. Ook dit moet van tevoren via de telefoon besproken worden. We krijgen een prima maaltijd voorgezet, compleet met ijs en koffie toe. Dit wordt allemaal verzorgd door onze gastvrouw Debbie. We genieten van een prachtige zonsondergang en drinken dan nog een biertje in de kantine annex sporthal. Het is buiten flink afgekoeld als we later onze bedden opzoeken. Er lijkt ander weer op komst.

Vandaag hebben we 270 km afgelegd.

Donderdag 13 november

Om 8 uur kunnen we gaan ontbijten in het restaurant bij Debbie en worden hier weer liefdevol verzorgd. Vervolgens rijden we op ons gemak het nationale park in en al na een paar kilometer komt de eerste stop in dit bijzondere gebied. Veel afwisselende gesteenten liggen door elkaar heen, van bijna zwart basalt tot spierwitte kwarts; tussen de 100 en 200 miljoen jaar geleden hebben enorme krachten dit gebied gevormd.

Hier vinden we nu grote groepen *Hoodia gordonii* met grote zaadpeulen, *Euphorbia gariopina* en *Quaqua mammillaris*. Jammer genoeg is het zwaarbewolkt en af en toe regent het wat. Dit verwacht je hier eigenlijk niet en verantwoordelijk hiervoor is de koude Benguela golfstroom langs de kust van de 100 km westelijker gelegen Atlantische Oceaan.

Later op de dag klaart het gelukkig op als de krachtige zonnestralen de bewolking wegbranden. We rijden verder in oostelijke richting langs een hoge heuvelrug. Hoog op de steile hellingen spotten we *Aloe ramosissima* en

Afb. 1: Crassula alstonii

Afb. 2: Aloe ramosissima

Pachypodium namaquanum. Deze planten worden hier “halfmens” genoemd en onder de dreigende luchten zien ze er ook onwerkelijk uit.

Wat verderop loopt de weg door een droge rivierkloof. Hier maken we een stop en gaan dan een flinke klim maken. Zo komen we 100 meter hoger bij geweldige pachypodiums. Dit moeten zeer oude planten zijn van minstens 100 jaar oud (afb. 5). Jammer genoeg zijn ze net uitgebloeid en de zaadpeulen zitten vol larven die alle zaden leegvretten. Zo komen er weinig nieuwe planten bij en wellicht is dit ook de oorzaak dat er bijna geen jonge planten groeien. De kleinste plant is 50 cm. hoog en de grootste die we vinden haalt de 3 meter.

We zoeken nog uitgebreid verder op deze steile rotsachtige hellingen en vinden ook *Aloe pearsonii*, *Commiphora gracilifrons*, *Crassula deceptor*, *Tylecodon bucholzianus*, *Ceraria pygmaea*, stapelia's, conophytums ,

euphorbia's en een prachtig geel bloeiende *Trichocaulon alstonii* (afb. 6). De lijst is nog veel langer, maar bij veel planten is niet zo maar een naam te vinden. Ik heb ergens gelezen dat er hier wel 700 verschillende planten voorkomen.

Na een lange tocht gaan we eerst lunchen en rijden dan nog een paar kilometer verder oostwaarts. We komen dan op een grote zandvlakte, die vol staat met volop bloeiende *Mesembrianthemum squamulosum* (afb. 7). Een prachtig gezicht met de net doorkomende zon er op.

Ook kijken we hier nog even op een kale leisteenuwvel. Er groeien alleen wat *Sarcocaulon crassicaule*. Hier komen we ook nog een prachtige hagedis uit de Agama familie tegen (afb. 8). De weg wordt hier erg zanderig, zodat we maar omkeren voor we vast komen te zitten met de VW bus. Men raadt ons trouwens aan om dit gebied alleen met

Afb. 3: Aloe pillansii, van jong tot oud

Afb. 4: Aloe pillansii

een 4x4 wagen te doorkruisen.

Op de terugweg gaan we nu een zijweg op naar het noorden en komen dan bij Potjiespram uit, het noordelijkste punt van het Richtersveld gelegen aan de Oranjerivier. Deze wordt hier door de lokale bevolking de Gariëp genoemd. Dit betekent Grote Rivier. Hier lopen we een stuk langs de rivierbedding. Er stroomt heel wat water door. Aan de overkant zien we in Namibië weer enorme afgravingen van de diamantwinning. Dit is het streng verboden Sperr gebied. Het is al ver in de middag als we terugrijden naar Sendelingsdrif en we zijn mooi op tijd om te gaan eten. We wandelen naar Debbie en hier staat de tafel al gedekt; vanavond eten we Bobotie, het nationale gerecht van Zuid-Afrika. Het smaakt allemaal prima en na afloop borrelen we nog wat na waarbij de belevenissen van

Afb. 5: Pachypodium namaquanum

deze dag besproken worden. Conclusie: een superdag en toch maar 44 km afgelegd.

Vrijdag 14 november

Al vroeg worden we wakker van een troep apen die over het golfplaten dak rennen. Het is vanochtend onbewolkt en het belooft een zonnige dag te worden. Na het ontbijt nemen we afscheid van Debbie, pakken onze spullen in en rijden dan zuidwaarts naar de uitgang van het park. We melden ons af en rijden verder richting Kuboes. Na 32 km stoppen we voor de dagelijkse ochtendwandeling bij een flink hoge berg. Op het glooiende gedeelte onder aan de heuvels vinden we een aantal prachtig bloeiende bolgewassen. Volgens de boeken is dit *Gethyllis ciliaris* met enorme witte kelken (afb. 9).

Afb. 6: *Trichocaulon alstonii*

Afb. 7: *Mesembrianthemum squamulosum*

Afb. 8: *Agama hispida*

Afb. 9: *Gethyllis ciliaris*

Afb. 10: *Lavrania perlatum*

De Zuid-Afrikaanse naam voor deze plant is kukumakrana. Het gaat alsmaar hoger en ook hier groeien mooie, grote exemplaren van *Lavrania perlatum* van wel 20 cm hoog en ook nog in bloei (afb. 10). Ook deze planten hebben hier een bijnaam, namelijk hondeballe, tja met enige fantasie.....

Net onder de top van de 190 meter hoge berg zien we nu een kleine populatie van *Aloe striata* ssp. *karasbergensis* met brede, heel mooi gestreepte bladeren (afb. 11) en ook *Portulacaria afra*. Dit worden hier prachtige miniboompjes. Talrijke andere succulente planten zijn hier ook nog te vinden. Teveel om op te noemen of van een juiste naam te voorzien. Ik tel hier tien verschillende planten op een vierkante meter; een paradijsje voor plantenliefhebbers.

Het uitzicht is hier ook ongelooflijk mooi. Je kunt kilometers ver in het rond kijken over eindeloze bergruggen en we genieten met volle teugen van deze adembenemende natuur.

Na al dit moois rijden we verder naar Kuboes en laten hier het Richtersveld achter ons, via Alexanderbaai en Port Nolloth zakken we af naar het zuiden, waarbij onderweg ook weer allerlei mooie planten gevonden worden. Tegen de avond, na een rit van 318 km, komen we weer in Springbok aan en genieten nog lang na van deze onvergetelijke dagen.

Morgen gaan we verder zuidwaarts voor nieuwe avonturen maar dat wordt een ander verhaal.

* Het Richtersveld dankt zijn naam aan de missionaris Dr. E. Richter die in 1830 een missiepost heeft opgericht in Kuboes. In 1991 heeft dit gebied de status van Nationaal Park gekregen; hierbij is het land eigendom gebleven van de oorspronkelijke bewoners, het Nama volk. Het park heeft een oppervlakte van 800 km² en wordt aan de noordzijde begrensd door de Oranjerivier en Namibië, aan de zuidzijde grenst het aan Namaqualand.

In de zomer kan de temperatuur hier oplopen tot 45 °C. De regenval varieert van 50 tot 300 mm per jaar.

**Diepeneestraat 4
4454 BJ Borssele**

Afb. 11: *Aloe striata* ssp. *karasbergensis*

Foto's van de schrijver

IN MEMORIAM

CLAZIEN BOUWMAN - VAN EGMOND

Johan Pot

Ruim 35 jaar geleden kwam Clazien Bouwman in aanraking met het fenomeen cactus. Al spoedig was ze in de ban van deze fascinerende planten. Vooral de grote, kleurrijke bloemen van lobivia's spraken tot haar verbeelding. Het was dan ook geen wonder, dat ze zich daarop ging toeleggen.

Clazien had groene vingers. Haar planten zagen er jubelend uit. Mede door contacten met verschillende andere specialisten bouwde ze een kwalitatief fantastische verzameling op. Maar ze was ook geïnteresseerd in achtergrondinformatie. Ze zal zowat alle gespecialiseerde vakliteratuur die op haar pad kwam, gelezen hebben.

Clazien werd een gewaardeerd lid van *Succulenta*. Ze trad toe tot het bestuur van de Afdeling (door haar altijd aangeduid als kring) Amsterdam en verzorgde vele jaren het *Vetblad*. Velen zullen zich Clazien herinneren van de Goudse cactusbeurs, waar ze een trouwe bezoeker en standhouder was; haar plantjes vonden gretig aftrek.

Ook in de Arbeidsgruppe 'Freundeskreis Echinopseer' in Ruhla werd haar mening op prijs gesteld. En ze stond aan de wieg van de (studie)groep *Vrienden van Boliviaanse cactussen*. Het baarde dan ook geen opzien, dat ze op 28 mei 1994 benoemd werd tot Lid van Verdienste van *Succulenta*.

In 1996 bezocht Clazien voor het eerst Bolivia, waar ze de planten van haar passie op hun natuurlijke groeiplaatsen kon zien. In 2004 en 2008 volgden een tweede en derde reis. De hier verzamelde zaden werden ge-

zaaid. Zaailingen werden geënt op *Peireskiopsis*, vervolgens overgeënt en na een relatief korte periode stonden de nieuwe planten al te bloeien in haar kas.

Clazien wist ook op de computer uitstekend de weg. Ze leverde bijdrages aan de website *Cactusinfo*. Met veel geduld stelde zij de cd-rom *LobiviMania* samen, waarop inmiddels een schat aan gegevens te vinden is.

Op 28 december 2009 overleed Clazien na een kort ziekbed. Ze werd 71 jaar.

Haar bijzondere inbreng zal node gemist worden.

LEZERS REAGEREN

Annemieke van Ling

In zijn stukje over *Mammillaria bocasana* 'Fred' (Succulenta 2009, 88(5), 196) laat Bertus Spee weten dat deze cristaat op eigen wortel langzaam groeit. Mijn ervaring is anders. De twee cristaten die ik heb, gedijen zo goed dat ze vaak al weer na een jaar over de potrand heen groeien. In hun originele leefomgeving in Mexico is dat voor de echte soort besteld anders, liet Bertus me weten. Daar blijven het vrij kleine planten, die tegen steile rotswanden groeien.

Mijn twee planten heb ik sinds 1998. Beide planten kocht ik van dezelfde man. De eerste in mei op de cactusbeurs in Groenlo onder de naam *M. bocasana monstrosa*. Omdat ik helemaal weg was van dit kale – stekelloze – plantje met zijn grillige bolletjes, schafte

ik er in september nog één aan op de cactusbeurs in Nijmegen. Dit kleinood kon ik heel simpel in mijn administratie bijschrijven als *M. bocasana* cristaat. Met als bijzondere vermelding dat aan één tepeltje stekeltjes zaten. Ik ben dus maar weer eens op onderzoek uitgegaan en tot mijn verbazing vind ik aan beide planten op sommige plaatsen een haartje van soms wel anderhalve centimeter, dat de dikte heeft van een snorhaar van een kat. Geen echte doorns dus, maar een zwakke poging ertoe.

Is het van cristaten bekend dat ze niet bloeien, mijn beide mammillaria's bewijzen het tegendeel. In het voorjaar verschijnt hier en daar een klein knopje, waar een bleekroze fragiel bloempje uit komt. *Mammillaria bocasana* 'Fred', of hoe deze cristaat ook moge heten, is dus wel een heel vreemde eend in de bijt. Vermoedelijk ontstaan door röntgenstraling, zoals Jan Essers in 2007 in Succulenta liet weten. Als dat inderdaad zo is, vraag ik me wel af waarom er inmiddels niet meer van dit soort vreemde planten zijn.

Mammillaria bocasana 'Fred'

**Teisterbantstraat 15
4012 EE Kerk-Avezaath
Annemieke.van.Ling@wxs.nl**

HET GESLACHT GYMNOCALYCIUM – EEN OVERZICHT (VI)

Ludwig Bercht

Toen ik vernam dat mijn mede-hoofdredacteur van plan was op de voorpagina van dit Succulenta-nummer een *Gymnocalycium spegazzinii* af te beelden, was dit voor mij aanleiding om de verwantschapsgroep waartoe deze soort behoort, hier aan u voor te stellen.

Groep 9: *Microsemineum*, subgroep *spegazziniana*

Zonder twijfel behoort *G. spegazzinii* tot een van de meest attractieve cactussen en zeker tot de mooiste gymno's. Dat merk je ook aan de reizigers die deze planten in de natuur hebben mogen vinden en fotograferen. Ze komen met een vracht aan opnamen terug die een variabiliteit laat zien die haar weerga niet kent. Sommige vindplaatsen zijn bijna een must geworden voor een argeloze reiziger. Hoe kun je de

Argentijnse provincie Salta als cactusliefhebber doortrekken zonder de ruïnes van Quilmes, de Quebrada del Toro of El Obelisco in je programma op te nemen? Een prachtig landschap, fantastische planten en avontuurlijke wegen. Maar nu naar de droge gegevens.

In 1905 verhoogt Carlos Spegazzini het aantal hem min of meer bekende soorten die we thans tot *Gymnocalycium* rekenen, tot het enorme aantal van 11.

Afb. 1: *G. spegazzinii* (MaW 23) bij Molinos

Afb. 2: *G. spegazzinii* (MaW 24) bij Molinos

Afb. 3: Groeiplaats van *G. spegazzinii* (MaW 24) bij Molinos

Onder de 4 soorten die hij dan beschrijft, is een *Echinocactus loricatus*. Helaas, maar misschien ook wel gelukkig voor hem, was deze naam illegitiem omdat hij al eerder was gebruikt voor een andere cactus. Britton en Rose onderkennen dit en beschrijven de plant opnieuw als *Gymnocalycium spegazzinii*, waardoor Spegazzini's naam voor eeuwig verbonden is aan deze prachtige soort. Gek genoeg blijft Spegazzini sputteren want in 1925 probeert hij nog *Gymnocalycium loricatum* aanvaard te krijgen, wat echter tegen de nomenclatuurregels ingaat. Als typevindplaats

van *G. spegazzinii* wordt La Viña in de Argentijnse provincie Salta genoemd. Later geeft Spegazzini wat meer precieze informatie: de hellingen van de Valle de Lerma. Dit is een langgerekte vallei met als noordelijke begrenzing de stad Salta en thans voor een groot gedeelte opgeslokt door het stuwmeer Cabra Corral. Vermoed wordt dat met La Viña niet de stad aan de Ruta 68 wordt bedoeld, maar het dorpje met die naam in de buurt van Rosario de Lerma, dat ongeveer 30 km ten zuiden van de stad Salta ligt.

Door vele veldonderzoekers op even

zo vele reizen is het verspreidingsgebied van *G. spegazzinii* thans redelijk goed bekend. Het is een noord-zuid verlopelijk gebied dat in het zuiden begint bij Capillitas in de provincie Catamarca en eindigt in de beroemde Quebrada del Toro in het noorden van de provincie Salta. Het zijn planten die de hoogte opzoeken; de groeiplaatsen liggen tussen 1100 en 3400 m boven zeeniveau. Het is een uitgestrekt gebied met verschillende sierra's en valleien. Daardoor konden in enigszins geïsoleerde gebieden aparte vormen of variëteiten tot ontwikkeling komen.

De eerste die zich aan een tweede naam waagt, is Alberto Fric. In 1929 poneert hij de naam *G. horizonthalonium*, echter zonder een geldige beschrijving en ook zonder een groeiplaatsaanduiding. Ook de naam *G. spegazzinii* var. *horizonthalonium*, afkomstig van Valnicek in 1965, is ongeldig.

Backeberg publiceert wel een geldige variëteit. Al voorgesteld in 1936 volgt in 1951 de geldige beschrijving van *G. spegazzinii* var. *major* (in 1935 nog als "mayor"). Een type-vindplaats ontbreekt. Vader en zoon Till (1994) menen dat de vorm die groeit nabij en vooral in een

Afb. 4: *G. spegazzinii* (MaW 15) in de Quebrada del Toro, het meest noordelijke verspreidingsgebied

Afb. 5: *G. spegazzinii* var. *major* (MaW 18) ten zuiden van Cachi

Afb. 6: *G. spegazzinii* var. *punillense* (MaW 27) ten noordwesten van Cafayate

Afb. 7: *G. spegazzinii* var. *punillense* (P 43d) cultuurplant. Oorspronkelijke vindplaats Quebrada de Cafayate

Afb. 8: *G. spegazzinii* fa. *unguispinum* (SL 44b)

Afb. 9: *G. bayrianum*, nakomeling van de plant die ten grondslag lag aan de beschrijving door Schütz

Afb. 10: *G. cardenasianum* (LB 3483) bij Santa Ana de Belen (noord Carrizal)

Afb. 11: *G. cardenasianum* (LB 3483) bij Santa Ana de Belen (noord Carrizal)

Afb. 12: *G. cardenasianum/armatum* (LB 3479), overgangsvorm bij Carmen del Obispo

Afb. 13: *G. cardenasianum/armatum* (LB 3479), overgangsvorm bij Carmen del Obispo

Afb. 14: *G. armatum* (LB 3466) bij Paichu Centro

zijdal bij Molinos, overeenkomt met deze variëteit. Ook de plaatsnaam La Angostura hoort hierbij.

De grote variabiliteit gaf aanleiding tot twee ongeldig gebleven namen: in 1961 kwamen Anda en Yamano met de var. *longispinum* en in 1981 was het Ito die de var. *tortispinum* publiceerde. De populaties die voorkomen ten noorden en ten noordoosten van Cafayate, vallen op door het bezit van tot wel 30 dicht op elkaar staande ribben en meestal korte, aanliggende bleekgele doorns. Ze zijn door H. en W. Till beschreven en vernoemd naar het dorpje La Punilla; ze heten derhalve *G. spegazzinii* var. *punillense* Till & Till.

In 2005 volgt de beschrijving door Slaba van *G. spegazzinii* var. *spegazzinii* fa. *unguispinum*. Oorspronkelijk door hem gekweekt uit importzaden verkregen via Schütz, kon hij naar eigen zeggen deze vorm later in de natuur terugvinden in de Quebrada del Toro. Tot op heden heb ik nog geen natuuroptnamen van deze vorm gezien. Opvallend aan deze vorm zijn de korte, harde, afstaande dorens (3 tot 8 mm). De naam is niet geheel gelukkig gekozen; *unguispinus* betekent met naaldvormige doorns.

De laatste naam die verbonden is aan de soort *G. spegazzinii* is de door Halda en Milt in 2006 beschreven *G. spegazzinii* ssp. *sarkae*. De beschrijving geschiedde aan de hand van planten die gevonden waren nabij La Angostura en is gebaseerd op de afwijkende violette kleur van de epidermis en de afwijkende vorm van de zaden.

In 1964 beschrijft de waarschijnlijk grootste veldonderzoeker (ten minste voor Zuid-Amerika), Friedrich Ritter, door hem gevonden planten in het zuiden van Bolivia onder de naam *G. cardenasianum*. De typevindplaats is bij Carrizal. Hier groeien de planten zowel op de vlakke bodem (toch

Afb. 15: *G. armatum* (LB 3466) bij Paichu Centro

nog op een hoogte van 2500 m boven zeeniveau) als wat hoger in de bergen. Ondanks dat de groeigebieden van deze soort en *G. spagazzinii* redelijk ver van elkaar liggen, is de verwantschap overduidelijk. Het zijn brede, over het algemeen open bedoornde planten. De bedoorning zelf is zeer variabel, maar vaak naar het lichaam toe gebogen. Ze groeien in vlak rotsig terrein, zowel direct langs de Rio San Juan del Oro, waaraan Carrizal ligt, als op de kammen van de bergen langs zij. In een drang om het aantal soorten te verminderen dan wel de verwantschap met *G. spagazzinii* tot uitdrukking te brengen, hebben Kiesling en Metzinger deze plant in 1996 als subspecies onder *G. spagazzinii* geplaatst.

Dezelfde Ritter beschrijft *G. armatum* in zijn vierdelige uitgave *Kakteen* in

Südamerika (1980). Hij vond deze planten in het Paichu-dal. Materiaal van deze soort kwam eigenlijk niet in omloop, alhoewel soms de naam opdook voor extreem bedoornde *G. cardenasianum*-vormen. In 1999 gingen Till en Amerhauser er nog van uit dat Ritter een fout had gemaakt. Toen evenwel planten werden gevonden bij Carmen del Obispo en Parokia, maar vooral bij Paichu Centro, werd duidelijk dat ze ernaast zaten. De vorm die groeit bij Carmen del Obispo en Parokia was aanleiding voor Halda en Sorma om *G. armatum* tot subspecies van *G. spagazzinii* te benoemen. Ongeveer terzelfder tijd werd de zeer waarschijnlijk juiste groeiplaats van *G. armatum* bij Paichu Centro ontdekt. De bedoorning van *G. armatum* is krachtig, lang, meestal recht afstaand en in

droge toestand is de plant vrijwel onderscheiden van *G. cardenasianum*. Een eigen status als soort is zeker verdedigbaar, maar omdat men ze ook kan beschouwen als een extreme vorm van *G. cardenasianum* is een rang als subspecies van deze laatste een juiste taxonomische rang.

Tot slot de laatste soort die tot dit complex rond *G. spegazzinii* gerekend moet worden, namelijk *G. bayrianum*. De planten waren een onderdeel van een importzending in 1964 aan de firma Uhlig en droegen het opschrift *Gymn. spec. Cerro Medina*. In 1967 beschreef Hans Till deze soort, de taxonomische validatie volgde pas in 1987. De soort is vernoemd naar Alfred Bayr, de toenmalige president van de Oostenrijkse cactusvereniging. Halda beschreef de plant in 1999 als subspecies van *G. spegazzinii*. Dat is naar mijn mening niet terecht. De bekende vindplaatsen van deze soort liggen aan de Ruta 6 in Salta op de grens met Tucuman. *G. bayrianum* is goed te herkennen aan een relatief lichte epidermis en brede ribben. De be-doorning is zeer open.

Op basis van het uiterlijk van de genoemde soorten kan men al een verwantschap herkennen. Dit komt te meer tot uiting in de enigszins mutsvormige zaden die roodbruin tot donkerbruin van kleur zijn. Een verder opvallend kenmerk zijn de typische bloemen en de mooi blauwberijpte vruchten. In het zuiden sluit het verspreidingsgebied aan op dat van *G. catamarcense*. Met name *G. catamarcense* var. *schmidianum* vertoont veel gelijkenis en zal zeker de brug tussen beide soorten vormen. Echter, de zaden van de laatste rechtvaardigen niet een opname in het *spegazzinii*-complex.

Literatuur

- Britton, N.L. & J.N. Rose (1922), The Cactaceae III, p. 155, Washington.
- Halda, J.J. & Milt, I. (2006). *Gymnocalycium spegazzinii* Britton & Rose subsp. *sarkae* J.J. Halda & I. Milt subsp. nov., *Acta Mus. Richn.* 13(1): 22-25.
- Halda, J.J. & V. Sorma (2002), *Gymnocalycium spegazzinii* subsp. *armatum* (Ritter) J.J. Halda & V. Sorma, *Acta Mus. Richn.* 9(1): 65-66.
- Kiesling, R. en D. Metzling (1996), Una nueva combinación en *Gymnocalycium* (Cactaceae), *Darwiniana* 34(1/4): 402-404
- Ritter, F. (1964), *Taxon* 13 (4): 144.
- Slaba, R. (2005) *Gymnocalycium spegazzinii* Br. & R. subsp. *spegazzinii* var. *spegazzinii* f. *unguispinum* Slaba forma nova, *Kaktusy* 41(1): 38-41.
- Spegazzini, C. (1905), *Cactacearum plantensium tentamen*, *Anal. Mus. Nac. Buenos Aires* III(4): p. 502.
- Till, H. (1967) Ein schönes *Gymnocalycium* aus Nord-Argentinien. *Gymnocalycium bayrianum* spec. nov., *Kakt. and. Sukk.* 8(12): 222-224, *Kakt. and. Sukk.* 1987, 38(8): 191.
- Till, H. & W. Till (1994), Neues und Bemerkenwertes zu *Gymnocalycium spegazzinii*, *Gymnocalycium* 7(1): 113-120.

Veerweg 18

4024 BP Eck en Wiel

(Foto's Volker Schädlich, Mario Wick en Ludwig Bercht)

DE VORMEN ROND AGAVE PARRYI

- DEEL 1

Wim Alsemgeest en Jos van Roosbroeck

In het verleden en nog steeds bestaat er grote verwarring omtrent de verschillende variëteiten en vormen rond *Agave parryi* Engelm. Bovendien zijn er de laatste jaren vele nieuwe agaven beschreven die men niet terug kan vinden in het inmiddels legendarische werk van Gentry, dat in 1982 verscheen. Om te vermijden dat deze verwarring nog verder toeneemt, hebben wij geprobeerd deze groep op een overzichtelijke manier te rangschikken.

Afb. 1: Vormen van *Agave parryi* in de collectie van Jos van Roosbroeck

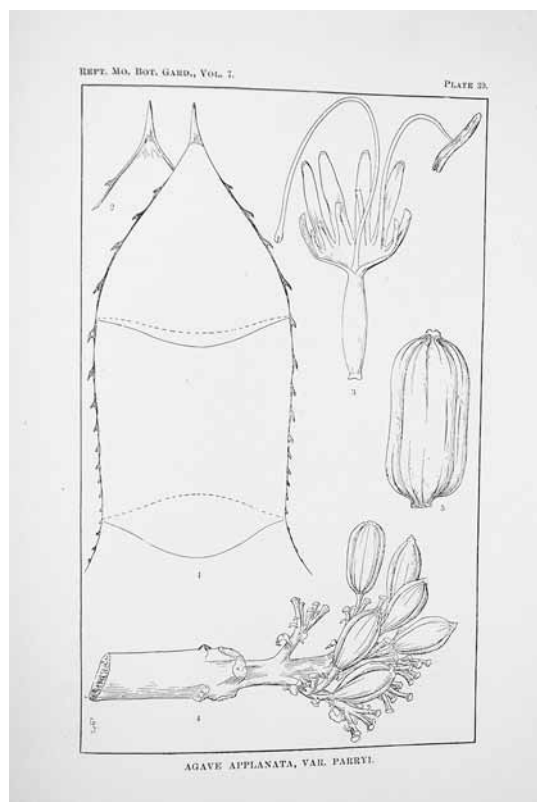
De groep planten waar het in dit verhaal over gaat, behoort binnen het geslacht *Agave* tot de zogenaamde groep *Parryanae*. Gezien het decoratieve aanzicht en de ongecompliceerde verzorging behoort deze groep tot een van de meest gecultiveerde agaven van het agavenassortiment. Het worden prachtige planten, vaak blikvangers in de verzameling. Maar ook buiten, bij voorkeur in kuipen en mits enigszins beschermt tegen te veel regen, zijn zij goed te houden. De schitterende “koolvorm” echter, die je in de natuur tegenkomt, is hier in West-Europa een stuk minder aanwezig. Dat valt te wijten aan het gebrek aan lichtintensiteit en het substraat.

Hoe is het tot nu toe

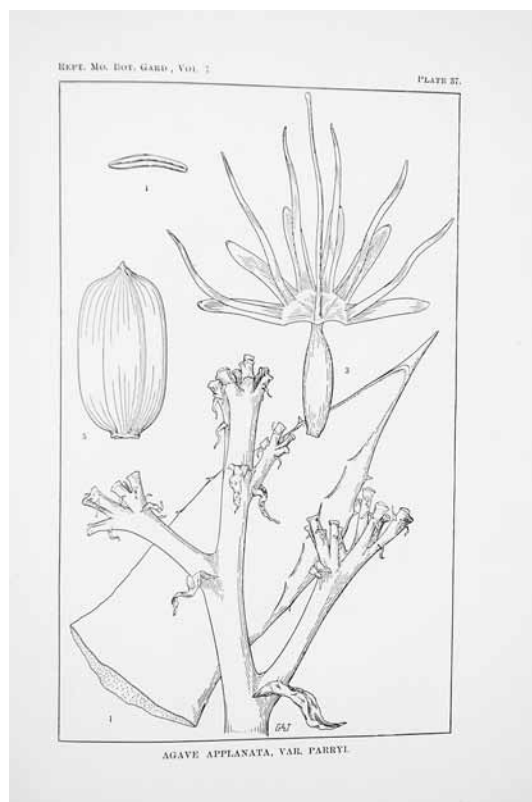
Voorafgaande aan de specifieke bespreking en discussie van de

verschillende soorten en variëteiten, geven we een overzicht van waar we het over gaan hebben.

1. De hoofdvertegenwoordiger van deze groep is *Agave parryi* Engelm. (1875)
2. *A. parryi* heeft 4 variëteiten:
  - a. *A. parryi* var. *parryi*
  - b. *A. parryi* var. *couesii* (Engelm. ex Trel.) Kearny & Peebles (1939)
  - c. *A. parryi* var. *huachucensis* (Baker) Little (1943)
  - d. *A. parryi* var. *truncata* Gentry (1982)
3. Tot *A. parryi* worden ook gerekend
  - a. *A. patonii* Trel. (1911 publ. 1912) (grote forse planten met minder bladeren; het blad knikt later naar buiten)

Afb. 2: Reproductie van Plate 37 uit Rep. (Annual) Missouri Bot. Gard. 7(1896)

Afb. 3: Reproductie van Plate 39

- b. *A. chihuahuana* Trel. (1911 publ. 1912) (planten met veel minder blad)
- c. *A. parryi* f. *integrifolia* Breitung (1963) (dit is slechts een mutant zonder zijstekels)

4. Nauwe verwanten van *A. parryi* zijn:

- a. *A. neomexicana* Wootton & Standley (1913)
- b. *A. gracilipes* Trel. (1911 publ. 1912)
- c. *A. havardiana* Trel. (1911 publ. 1912) (Grote planten, zie de website van de "Globetrotters") www.agavaceae.com

5. Er is een soort die bij nader inzien **niet** verwant is met *A. parryi*, alhoewel Gentry (1982) dat **wel** zo zag. Het betreft hier *A. parrasana* A. Berger (1906).

6. Na het verschijnen van het boek van Gentry in 1982 kwamen daar de soorten *A. gentryi* B. Ullrich (1990) en *A. montana* Villarreal (1996) bij. Ook deze soorten zien wij als niet verwant met de Parryanae-groep, maar wij zien voor deze twee soorten wel verwantschap met *A. parrasana*. Dit zou kunnen betekenen dat er een nieuwe groep gevormd zou kunnen worden. Deze laatste groep planten wijkt vooral af doordat zij schutbladeren hebben om de bloemstengel. Hierdoor ziet de plant kans zijn bloemstengel door de winter te loodsen en bloeit dan ook in het voorjaar, terwijl de soorten uit de *A. parryi*-groep het hele voorjaar en de zomer nodig hebben om tot bloei te komen. Door dit gedrag is kruisbestuiving tussen planten van deze twee groepen niet mogelijk.

7. Na 1982 is er nog een nieuwe soort beschreven die ons inziens echter wel bij de Parryanae-groep thuis hoort. Dit is *Agave ovatifolia* G.D. Starr & Villarreal (2002).

8. Tenslotte nog *A. guadalajarana* Trel. (1920), die volgens Gentry ook tot de Parryanae zou horen, maar daar is nog volop discussie over. Men ziet verwantschap met de *Crenatae*-groep, maar ook lijkt de soort verwantschap te hebben met *A. potatorum* Zucc. (1833).

Inleiding

In het boek van Gentry (1982) lezen we dat de *Agave parryi*-groep een enorm verspreidingsgebied heeft dat loopt van de staten Arizona, New Mexico en Texas in de USA tot aan het grensgebied van Durango en Zacatecas diep in Mexico. Volgens de laatste inzichten is het verspreidingsgebied nog groter en loopt door tot Aguascalientes en Jalisco, vervolgens naar het oosten tot in de staat Guanajuato, terwijl Bernd Ullrich ook nog een vindplaats wist in de nog verder zuidelijk gelegen staat Queretaro. Logisch dat daardoor de soort nogal variabel is. Helaas betekent het ook dat in het verleden veel namen zijn verschenen die eigenlijk tot dezelfde soort behoren.

Met de kennis van nu, waarbij we steeds meer gegevens ontvangen van nog veel meer groeiplaatsen, is het de vraag of dit echt nieuwe groeiplaatsen zijn of dat de plaatselijke bevolking in het verleden met de planten is gaan spelen en ze zo verder naar het zuiden of misschien zelfs andersom, hebben verspreid. Bekend is dat de Indianen planten meenamen op hun trektochten.

In de cultuur is het een gemakkelijk te verzorgen groep planten die niet extreem groot worden. Ook zijn deze agaven redelijk winterhard, afhankelijk van welke groeiplaats de planten oorspronkelijk afkomstig zijn.

De planten groeien op een hoogte tussen 1500 en 2500 m; de winterhardheid is dus logisch. De eerste auteur heeft een prachtig exemplaar in een speciekuip gepoot die op een rolkarretje staat. Als het erg regent wordt er een vel

plastic over de plant getrokken die gemakkelijk vastgemaakt kan worden aan de harde eindstekels. Als het gaat vriezen wordt de plant de garage ingerold. Dit gaat nu al 3 jaar uitstekend. De plant wordt nu ook echt prachtig! Een lust voor het oog!

We beginnen met de oudst beschreven soort en zullen vervolgens alle namen die verschenen zijn, behandelen. Aan het eind van het artikel volgt een samenvatting.

Nader bekeken: *A. parryi*

De eerste beschrijving is gedaan door George Engelmann in 1875 in de *Trans. Acad. Sci. St. Louis*, no. 3: 311. In de *Gardener's Chronicle* van 1877 lezen we dat de plant voorkomt in Arizona en New Mexico en voor het eerst door W.H. Emory in 1846 is gevonden in de buurt van een kopermijn bij Silver City in het zuidwesten van New Mexico. Een schitterende opname van die plek

is gemaakt door Julia Etter en Martin Kristen en deze foto is afgebeeld op de KuaS-kalender van 2000. Deze afbeelding staat ook op hun website www.agavaceae.com. De planten staan in een bos in de sneeuw. Dit moeten dus de echte *A. parryi* zijn.

John Torrey beschreef de plant al eerder in het Report van de U.S. and Mexico Boundary Survey, Vol. 2 (1859) als *A. americana* var. *latifolia*. C.C. Parry verzamelde vervolgens in 1868 zaden in de San Francisco Mountains in Arizona, die Engelmann onder de naam *A. parryi* verspreidde.

Waarschijnlijk zijn die zaden ook bij J. v. Ellemeet in Zeeland terecht gekomen, want in zijn bestandlijst uit 1871 (*Belg. Hort.* 21:121 (1871)) wordt *A. parryi* al vermeld. Helaas is de soort niet beschreven op basis van deze afstamelingen doch van die in de collectie van J.Y. Rothrock (no.74). Dat waren planten afkomstig van de Rocky Canyon Graham Co. Arizona (1874; in *Herb.*

Afb. 4: *A. parryi* var. *huachucensis*

MO). Alleen weet men thans niet waar die vindplaats nu precies is!

Isabel Mulford publiceerde in 1896 in het Rep. (Annual) Missouri Bot. Gard. 7, t. 36 t/m 39, enkele afbeeldingen en tekeningen die gemaakt zijn in de San Francisco Mountains in Arizona. Als Engelmann's typeplant figureert illustratie 37. Op die tekening staat een blad ingetekend dat vrij smal is. Een pagina verder is een foto afgedrukt van (toen nog met de naam) *A. applanata* var. *parryi* waar je kunt zien dat het blad veel breder is. Nog een pagina verder staat opnieuw een tekening van deze soort. Hierbij is het blad veel breder, veel meer typisch *A. parryi* zouden we zeggen. Er staat bij vermeld dat dit blad meer van de buitenzijde van de plant is genomen. Dit zou dan weer kunnen kloppen, want bladeren in de buurt van de bloemstengel zijn altijd smaller. Deze twee tekeningen (37 en 39) drukken we hier bij dit verhaal af, omdat dit de weergave van de echte typeplant is (afb. 2 en 3).

Bij de zwart/wit-afbeelding 36 (niet afgebeeld) is duidelijk te zien dat het vrij kleine planten zijn in een droog en kaal gebied. De afbeelding is gemaakt in de San Francisco Mountains, Arizona. Vreemd is dat bij *A. applanata* var. *huachucensis* die even verderop in het boek wordt behandeld, men bij de beschrijving leest: "var. *Huachuacensis* with same compact globose form." Bij de beschrijving van de var. *Parryi* leest men vervolgens dat het veel grotere planten zijn. Met andere woorden, de beschrijvingen spreken elkaar tegen.

Jacobi beschouwde de planten die later dus als *A. parryi* zouden worden beschreven, als onderdeel van zijn in 1866 beschreven *A. crenata* Jacobi. De laatste wordt thans in de synonymie van *A. inaequidens* geplaatst.

William Trelease bracht in 1896 *A. parryi* onder bij zijn *Applanatae* Lemaire ex Jacobi. Vervolgens bracht hij daar ook onder *A. patonii* uit Durango en *A. chihuahuana* uit centraal Chihuahua. Deze

twee laatste soorten zag Gentry weer als synoniemen van *A. parryi*. Maar hij vermeldt er wel bij dat nader onderzoek nog nodig is. Omdat de typeplant van de *Applanatae*, *A. applanata*, dubbelvormige (het dubbele aantal?) petalen bezit, brengt Gentry deze soort onder bij zijn groep *Ditepalae* en combineert vervolgens Trelease's *Applanatae*-groep om in *Parryanae*.

De conclusie die we uit deze historische opsomming trekken is dat de afbeelding geplaatst in de KuaS-kalender van 2000 en gemaakt ten noorden van Silver City, New Mexico de meest typische *A. parryi* voorstelt. Opvallend is dat het vrij forse planten zijn. In cultuur onderscheiden de planten van *A. parryi* var. *parryi* zich ook door het wat slappere blad.

Nader bekeken: *A. parryi* var. *huachucensis*

Volgens J.Thiede (2001) is de variëteit *huachucensis* een plant uit het hooggebergte van zuidoost Arizona, noordoost Sonora en west Chihuahua. De naam van deze plant verwijst naar de Huachuca Mountains in Zuid Arizona en werd in 1888 als *A. huachucensis* beschreven door Baker. In 1953 volgde de omzetting tot *A. parryi* var. *huachucensis* (Baker) Little ex Benson.

Gentry onderschrijft de zienswijze dat *A. huachucensis* beschouwd moet worden als een variëteit van *A. parryi*. De verschillen met de typevariëteit zijn de grotere bladeren en bloemen en een bredere "panicle". Het woord panicle wil zo veel zeggen als een cluster met bloemen. Hij heeft een fraaie foto gepubliceerd op de voorpagina van het blad *Agave* uit 1983, opgenomen 6 mijl ten zuidoosten van Sonoita aan de weg naar Canelo op 1500 meter hoogte. In 1961 is in hetzelfde gebied door George Olin *A. parryi* var. *huachucensis* gefotografeerd halverwege Sonoita en Patagonia. Dit is ten zuidoosten van

Afb. 5: *A. parryi* var. *couesii* bij Sedona (foto Vic Abell)

Tucson. Dit is een vrij warme streek. Veel warmer dan bijvoorbeeld waar de variëteit *couesii* voorkomt.

In latere jaren zijn prachtige *A. parryi*-vormen gevonden in Mexico, 25 km ten westen van Hidalgo de Parral, maar ook in de Santa Clara Canyon, Sierra de la Campana, Chihuahua en tussen Tepehuanes en Santa Maria del Oro in Durango. Een plant van deze laatste vindplaats staat afgebeeld (foto Josef Busek) in de Kartei van KuaS 1991, 11 als nr. 32 als *A. parryi* var. *parryi*. Ullrich heeft zijn twijfels of de variëteit *huachucensis*, gezien al de gevonden vormen, gehandhaafd kan blijven.

In een artikel van Skinner (1961) in de C&S.J.(U.S.) lees je echter dat *A. parryi* var. *huachucensis* toch duidelijk anders is dan *A. parryi* var. *parryi* en *A. palmeri* Engelm., die zij goed konden bestuderen tijdens een veldstudie in het zuiden van de USA. Hier viel *A. parryi* var. *huachucensis* op door de kleur van de planten die varieert van beige-groen tot stoffig blauw-groen met een ruwe bruine of zwarte centrale hoekige eindpunt. Ook de afdrukken van de bladeren, overgebleven toen zij nog in de centrale punt groeiden, zijn duidelijk aanwezig. De bladeren zijn breder en ronder bij de eindpunt. Het meest opmerkelijk bij deze beschrijving is echter de term "tight cabbagy" wat zo veel betekent als "dicht koolvormig", wat dus duidt op de mooie ronde koolvormige groeiwijze. Ook op internet zie je foto's van die fraaie *Agave parryi*-vormen opduiken met die prachtige ronde koolvormen met als vindplaats in het noorden van Chihuahua. Bij het artikel van Skinner (1961) staan 2 duidelijke afbeeldingen, gefotografeerd door George Olin. Ook heeft Gentry een grote duidelijke foto gepubliceerd op de voorpagina van het tijdschrift *Agave*, voorjaar 1983. Hier zie je dat het met dat brede blad en rond bij de eindpunt wel meevalt. De planten op de afbeeldingen doen sterk denken aan de afbeelding die is gepubliceerd

in het kaartsysteem in KuaS (1991), een foto die ver naar het zuiden in Mexico is gemaakt. Mogelijk behoort deze kloon plus de – wat we nu maar even noemen – KuaS-Kartei-kloon tot die zelfde prachtig blauwe koolvormige groep. De afbeeldingen die door Gentry en George Olin zijn gepubliceerd zijn helaas in zwart/wit.

Zoals we het nu kunnen overzien, ziet het er naar uit dat de koolvormige agaven waartoe ook *A. parryi* en *A. parryi* var. *huachucensis* behoren, voorkomen in Zuid Arizona, ten zuidoosten van Tucson, USA., de grens met Mexico overstekend naar het oosten in de staat Chihuahua en vervolgens naar het zuidwesten tot in de staat Durango.

Bij de variëteit *huachucensis* zou je kunnen concluderen dat de 'gewone' *A. parryi* fraaie compacte planten zijn, waarvan het blad toch vrij smal en wat slapper is. De *A. var. huachucensis* wijkt dan af door de extreem koolvormige groeiwijze, steviger blad en een dikke kegel als centraal groeipunt. Men kan zich hierbij echter ook afvragen of die koolvorm juist ontstaat onder invloed van de extreme droogte. Kortom, evenals Bernd Ullrich vinden wij de variëteit *huachucensis* discutabel. Zij past goed binnen de variatiebreedte van *A. parryi* var. *parryi*.

Met dat als uitgangspunt wordt het verspreidingsgebied van *A. parryi* var. *parryi* verder naar het zuiden uitgebreid. We zien dan noordelijk grotere planten waarvan het blad steeds breder wordt, vervolgens verder naar het zuiden en zuidoosten ontstaan dan de compactere vormen, waar dan *A. parryi* var. *truncata* verschijnt.

Nader bekeken: *A. parryi* var. *couesii*

A. parryi var. *couesii* is een kleinere vorm die voorkomt in het meest noordwestelijke verspreidingsgebied van *A. parryi*. Het zijn langzaam groeiende planten. Deze variëteit is in 1875 beschreven door Engelmann.

Afb. 6: *A. parryi* var. *couesii* bij Sedona
(foto Vic Abell)

Een van de vindplaatsen is Prescott; we hebben verleden jaar een zaailing ontvangen met als vindplaatsgegevens Jerome, een plaats die zo'n 50 km verder noordelijk ligt. Ook Sedona wordt genoemd, dat nog weer verder naar het noorden ligt. Op de foto's die we van Vic Abell ontvingen uit de omgeving van Sedona, zijn duidelijk de smallere bladen te zien.

De planten uit Sedona worden vaak genoemd als zijnde winterhard. Met een zo noordelijke groeiplaats kan dit wel juist zijn. Echter ook weer niet zo koud als bijvoorbeeld de Grand Canyon. Vanaf Flagstaff komend richting het zuiden daal je van de hoogvlakte af en kom je duidelijk in een warmere streek terecht.

J. Thiede (2001), in navolging van Gentry (1982), handhaaft de variëteitsrang. Benson & Darrow (1981) zien deze variëteit meer als synoniem met *A. parryi* var. *parryi*, evenals Ullrich. Zij vinden het logisch dat planten die zo noordwestelijk voorkomen, bloemen en bladeren bezitten die wat kleiner blijven. Planten die aan de randen van hun verspreidingsgebied voorkomen zijn altijd afwijkend.

Het zijn planten met kleinere maar vooral ook smallere bladeren. In de oudste literatuur duikend, in het Annual Report Missouri Botanical Garden uit 1911, vinden we 6 fraaie afbeeldingen en ook hier zie je duidelijk dat het blad vrij smal is in vergelijking met de *A. parryi*-vormen die meer naar het zuiden en zuidoosten voorkomen. Bijzonder vinden we ook dat *A. parryi* subsp. *neomexicana* (Wooton & Standley) B. Ullrich, beschreven in 1992, ook aan de rand van in dit geval het meest noordoostelijke gedeelte van het verspreidingsgebied van *A. parryi* voorkomt. Ook deze subspecies heeft duidelijk smallere bladen en is eigenlijk ook maar een vorm van *A. parryi*. Zover we nu weten zijn de vormen uit de omgeving van Sedona, Prescott en Jerome niet zo prachtig blauwgroen van kleur, maar zijn zij veel meer grijs-grijs. Ze groeien erg langzaam. Deze planten zijn wel nagenoeg winterhard. Kortom, *Agave parryi* var. *couesii* is goed te onderscheiden van *A. parryi* var. *parryi* en kan wat ons betreft gehandhaafd blijven.

(wordt vervolgd)

w.a.alsemgeest@hetnet.nl

LEZERS REAGEREN

Johan de Vries

Hierbij een reactie op het artikel van Jan Mijnders, *Mijn ervaringen met een mooie hobby* (Succulenta 88(5), 2009, p. 221-226).

Allereerst moet ik de schrijver complimenteren met de goede resultaten die hij tot nu toe behaald heeft. Alles ziet er weelderig uit en er is kennelijk met de inrichting niet over één nacht ijs gegaan.

Zelfs de plant op afbeelding 7, p. 226, het betreft hier *Cylindropuntia verschaftii* (Web) Backbg., is goed in bloei gekomen, voorwaar niet alledaags.

Een ding moet mij echter van het hart:

de naamgeving van de planten op afbeelding 1, p. 221. Twee keer staat daar vermeld op de aanwezige etiketten: *Rebutia perplexa*. De redactie heeft dit kennelijk zondermeer overgenomen, getuige het onderschrift: *Rebutia perplexa*. Dit is echter onjuist. De afgebeelde planten zijn zeer waarschijnlijk *Aylostera pulvinosa* Ritter & Buining (zie afb. 2, een plant met het veldnummer FR 766).

Afb. 1: De juiste *Aylostera perplexa* L 329a

Afb. 2. *Aylostera pulvinosa* FR 766

Voor de volledigheid hierbij een afbeelding van de juiste *Aylostera perplexa* Donald (zie afb. 1, een plant met het veldnummer L 329a).

Beide soorten komen uit Bolivia, Tarija, uit de omgeving van de Rio Pilaya. En beide zijn, voor zover mij bekend, alleen door Ritter (FR), resp. Lau (L) verzameld. Voor verdere afbeeldingen en beschrijvingen, zie *The Cactus File Handbook 2: Rebutia*, door John Pilbeam, p. 68 en 72.

De oplettende lezer zal zeker opgemerkt hebben, dat ik de geslachtsnaam *Aylostera* gebruik, i.p.v. *Rebutia*. *Rebutia* is het supergeslacht, opgesteld

door Hunt, waarin vele kleinblijvende Zuid-Amerikaanse geslachten zijn ondergebracht (zie Hunt, *The new Cactus Lexicon*). Ondertussen is middels DNA-onderzoek vastgesteld, dat deze geslachten niet verenigbaar zijn. Vandaar dat ik deze "oude" geslachtsnamen blijf gebruiken. Uitleg hierover ook in "*Rebutia*" van John Pilbeam.

Een verdere uiteenzetting van deze materie valt buiten deze reactie.

Bot. Gardens "Altiplano"
Prinsenweg 5
3237 LN Vierpolders.

HELIOCEREUS AMECAMENSIS, EEN GOEDE SOORT?

Ben J.M. Zonneveld

Taxonomie

In The New Cactus Lexicon (Hunt, 2006) zijn de geslachten *Heliocereus*, *Nopalxochia* en *Aporocactus* bij *Disocactus* ondergebracht. Dit leidt tot elf species voor *Disocactus*, verdeeld over 4 subgenera: subg. *Ackermannia* met 2 species, subg. *Aporocactus* met 2 species, subg. *Nopalxochia* met 2 species en subg. *Disocactus* met 5 species. *Disocactus (Heliocereus) speciosus* wordt verdeeld in vier subspecies: subsp. *speciosus*, subsp. *aurantiacus*, subsp. *blomianus* en subsp. *cinnebarinus* (inclusief *H. heterodoxus*). Onder subsp. *speciosus* wordt *H. amecamensis* genoemd als een witbloeiende vorm van *D. speciosus* en ook *H. superbus*, *elegantissimus*, *luxmariae* en *schranksii* vallen hieronder.

H. amecamensis (afb.1) wordt daar dus als een witbloeiende vorm van subsp. *speciosus* opgevat. Subsp. *blomianus* zit qua kleur tussen de roodbloeiende subsp. *speciosus* en de oranjebloeiende subsp. *aurantiacus* in. De laatste heeft overigens veel dunnere takken. Ik houd hier echter de oude benaming *Heliocereus* aan, hierin gesteund door Kimmach (1993) en Guzman et al. (2003).

Resultaten

1. De kruising

Om te onderzoeken of *H. amecamensis* een goede soort dan wel een witbloeiende vorm van *H. speciosus* is, heb ik een kruising gemaakt tussen *H. speciosus* (afb.2) en *H. amecamensis*

Van boven naar beneden:

Afb. 1: *Heliocereus amecamensis*

Afb. 2: *Heliocereus speciosus*

Afb.3: *Heliocereus amecamensis* x *H. speciosus*

. Ik gebruikte de laatste als moederplant omdat het voor de hand lag dat de rode kleur zou overheersen. In dat geval, met *H. speciosus* als moederplant, zouden de nakomelingen roodbloeiend zijn en weten we niet of de kruising gelukt is of dat ze door zelfbevruchting zijn ontstaan. Dat kruisen had nog heel wat voeten in de aarde. Het bleek veel makkelijker om kruisingen met *Aporocactus* te maken dan tussen deze twee heliocereussen. Uiteindelijk is het gelukt. Het duurde vier jaar voor er bloemen verschenen. Daar kwam eindelijk de eerste knop. Helaas viel die ten prooi aan het brandje dat ik in de kas gehad heb! Gelukkig waren de planten zo goed als ongedeerd gebleven. Het jaar erop bloeiden er zelfs twee zaailingen, zodat ik dit keer de bloemen kon fotograferen en het stuifmeel verzamelen. Ik heb ook nog geprobeerd om de hybride weer met *H. amecamensis* te kruisen, maar

dat is niet gelukt. Ik zal het zeker volgend jaar weer proberen. Het resultaat van de kruising was een fraaie bloem (afb. 3, 4, 5). Bij de knoppen was aan de buitenkant nog een spoor van rood te zien, maar de geopende bloem was prachtig lila en niet alleen de keel zoals bij mijn *H. speciosus* (afb.2). Het is in feite een intermediaire kleur tussen het rood van de ene en het wit van de andere ouder.

2. Fertiliteit van het stuifmeel

Opvallend was als eerste dat de stuifmeelkorrels relatief groot zijn. Dit geldt natuurlijk ook voor de bloemen. Dit in tegenstelling tot *Disocactus* in enge zin, waarvan de 5 species vrij kleine bloemen hebben, kleiner nog dan van *Aporocactus*. Ik weet niet of er een verband is met het organisme dat voor de bevruchting zorgt. Verder is het meestal zo dat een goede soort 90-100% goed stuifmeel heeft, een hybride meestal veel minder. Dit wordt onderzocht door het stuifmeel te kleuren met katoenblauw: goed stuifmeel is blauw, slecht stuifmeel is kleurloos. Dit kan zelfs met bijvoorbeeld vijf jaar oud stuifmeel, omdat het alleen afhangt van het feit of er eiwit in de stuifmeelkorrel aanwezig is. Overigens is het percentage goed stuifmeel dat gevonden wordt een maximum. Het wil niet zeggen dat al het blauwe stuifmeel kiemkrachtig is. Het is alleen nooit méér dan het percentage blauw stuifmeel. *H. speciosus* bleek 96% goed stuifmeel te hebben, een aanwijzing dat het de echte soort is. De hybride bleek 82% goed stuifmeel te hebben (afb.8), een vervelend getal. Een laag getal zou op een aparte soort duiden, een hoog getal zoals hier kan ook bij een hybride tussen twee echte soorten optreden. Het bleek overigens dat ook *H. amecamensis* slechts 80% goed stuifmeel had. Dit kan waarschijnlijk verklaard worden uit het feit dat deze witbloeiende vorm al vele jaren via stek wordt vermeerderd. Het is bekend dat bij veel cultivars

de vruchtbaarheid op die manier achteruit kan lopen. Ook daarom worden oude cultivars van allerlei planten die voor hun vruchten gekweekt worden vaak door nieuwe vervangen. Het lijkt aannemelijk dat de hybride het minder goede stuifmeel van de moeder geërfd heeft. Ik heb dat ook bij andere planten zoals *Hosta* gezien. Misschien betekent het, dat het mitochondrion of de chloroplast te maken heeft met de achteruitgang van de vruchtbaarheid. Deze cellchaampjes worden bij de meeste planten namelijk alleen via de moeder vererfd.

Discussie

1. De ene witbloeiende plant is de ander niet

De twee voornaamste typen witbloeiende planten zijn: witbloeiende planten die ontstaan door een mutatie in een normaal rood of anderszins gekleurde vorm. Dit zijn bijna altijd verliesmutaties en ze komen als enkelingen tussen de gekleurde planten voor. In feite ontbreekt de (rode) kleurstof door een defect in het gen (een van de genen) voor kleurstof. Een kruising tussen beiden levert dan weer de rode bloemkleur op in de eerste generatie. Een tweede mogelijkheid is dat de witte bloemkleur de normale kleur is van een soort. De hele populatie heeft dan deze kleur. In dit geval zijn het vaak geen verliesmutaties, maar soorten waarvan de witte "bloemkleur" overheersend of ook intermediair kan vererven. De (rode) kleurstof wordt dan onderdrukt door een gen elders. Bij kruising van een dergelijke witbloeiende plant met een roodbloeiende plant krijgen we vaak een tussenkleur, bijvoorbeeld lila. Dit komt omdat het gen voor rood en het gen voor wit beiden hun invloed doen gelden. Verder redenerend zouden we dus kunnen concluderen dat het feit dat de hybride lilakleurige bloemen heeft, er op duidt dat het niet een simpele verliesmutatie is maar een aparte populatie of zelfs een aparte soort. In een publicatie in het Mexicaanse cactus blad (Meyran, 1985) wordt de variatie

Afb. 4: *Heliocereus amecamensis* x *H. speciosus*

Afb. 5: *Heliocereus amecamensis* x *H. speciosus*

in var. *amecamensis* besproken. Zowel in Amecameca, Edo. de Mexico, als de omgeving van Capacuaro, Michoacan worden planten van *H. amecamensis*

Afb. 6: Takken van links *H. speciosus* en rechts *H. amecamensis*

Afb. 7: Tak van *H. amecamensis* x *H. speciosus*

gevonden. Het is dus niet een eenmalige mutatie, maar kennelijk gaat het om een aparte populatie.

2. Is mijn *H. speciosus* de echte soort?

Er is ook nog een ander probleem. De foto's in het Cactus Lexicon tonen bloemen van *H. speciosus* met nauwelijks een paarse glans in de keel. Als we echter op internet kijken hebben ze wel bijna allemaal een paarse keel. Zou de mijne een hybride zijn? Een mogelijk kruising is

met *Nopalxochia ackermannii*. Deze heeft echter tweezijdige (platte) takken. De takken van mijn *H. speciosus* hebben de gewenste vier tot vijf ribben. Afbeelding 6 laat de takken van *H. speciosus* en *H. amecamensis* zien. Het valt op dat de takken van *H. speciosus* dunner zijn dan die van *H. amecamensis*. De hybride (afb.7) heeft de dikke takken van *H. amecamensis*. Ook het feit dat het goed stuifmeel heeft (zie boven) duidt er op dat het niet om een hybride gaat.

Conclusie

Gezien het feit dat er sprake is van verschillende vindplaatsen bij *H. amecamensis* lijkt het erop dat hij als aparte populatie voorkomt in het wild. Als het inderdaad een aparte populatie is, zou ik zeggen dat het om een goed taxon gaat. Dit vanwege de variatie in het wild, de intermediaire kleur van de hybride en het relatief lage percentage goed stuifmeel van de hybride. Of je het dan een species, subspecies of variëteit noemt is een beetje arbitrair. De naam kan dan bijvoorbeeld *H. speciosus* var. *amecamensis* zijn.

Literatuur

- Guzman, U., Arias, S., Davila, P., Valero, P.D. (2003) Cataloga de cactaceas Mexicanas. Mexico Universidad National Autonoma de Mexico.
 Hunt, D. (2006) The New Cactus Lexicon. BS printing, London.
 Kimmach, M. (1993) The genus *Disocactus*. *Haseltonia* 1: 95-139.
 Meyran, J. (1985) Variaciones de la flor de *Heliocereus speciosus* var. *amecamensis*. *Cact. Succ. Mex.* 30-3: 64-65.

**Schubertlaan 196
2324EC Leiden.**

E-mail: zonneveld@nhn.leidenuniv.nl

SUMMARY

Rob Bregman

Editor Henk Viscaal opens this first 2010 issue by telling us about his latest trip to Argentina. His photos combined with GPS data made him enjoy the journey once more.

After 10 years, the column for youngsters by Johanna Smit-Reesink has come to an end. Theo Heijnsdijk has taken her place, starting a new series of articles based on three still popular Dutch books on cacti and other succulents published in the 1930's. His first one deals with *Euphorbia globosa*, showing in particular the development of the inflorescence.

Bertus Spee shows us four more interesting succulents, viz. *Tacitus bellus*, *Echinocactus horizonthalonius*, *Echinocereus dasyacanthus* and *Crassula barbata*.

Wolter ten Hoeve went with some friends to Mexico in order to look for *Echinocactus grusonii* in its original habitat. Since about 20 years ago, a substantial part of the population has vanished due to the formation of an artificial lake in the Rio Moctezuma. Fortunately, this now endangered species appears to be still present in neighboring valleys, and on a location far away from the original habitat.

Jan Jaap de Morree reports about a rather unusual pest in our greenhouses: caterpillars.

A second contribution by Bertus Spee is a report of his trip to the Richtersveld, South Africa.

A sad event is the death of Clazien Bouwman-van Egmond, on 28 December last year, at the age of 71. Clazien was a well-known *Lobivia* specialist and compiled a CD-rom on this popular genus some years ago. Johan Pot commemorates her.

Annemieke van Ling reacts to an article in the October 2009 issue about *Mammillaria bocasana* 'Fred'. In contrast to what was stated there, her specimen grows very fast and even flowers.

In part 6 of his ongoing series on the genus *Gymnocalycium*, Ludwig Bercht deals with the seed group *Microsemineum*, subgroup *Spegazziniana*. This group is characterized by small brownish, helmet-shaped seeds and bluish fruits. *G. spegazzinii* covers a large area, which has been responsible for the development of many different forms, often described as varieties or subspecies.

Agave parryi is the subject of a contribution by Wim Alsemgeest and Jos van Roosbroeck. They outline the taxonomic history and the different forms of this interesting species, many of them not being mentioned in the 1982 monography by Gentry.

Another reaction to a previously published article comes from Johan de Vries. In the article by Jan Mijnders in the October issue, the photo showing a plant labelled *Rebutia perplexa* should be named *Aylostera pulvinosa*.

Ben Zonneveld studied whether or not *Heliocereus amecamensis* is a good species, or just a white-flowering form of *H. speciosus*. Crossing experiments revealed that the hybrid between the two taxa has a flower intermediate in color and a relatively low percentage of fertile pollen. So it is concluded that *H. amecamensis* is indeed a good species.

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen**

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H. Roozegaarde

Banninkstraat 5

7255 AT Hengelo (Gld)

Tel.: +31(0)575 465270

E-mail: h.roozegearde@planet.nl

Henk Viscaal	Redactioneel	2
Theo Heijnsdijk	Euphorbia globosa	3
Bertus Spee	Voor het voetlicht	6
Wolter ten Hoeve	Op zoek naar Mexicaans meubilair	8
Jan Jaap de Morree	In the picture: Spanrupsen in de kas	14
Bertus Spee	Avonturen in het Richtersveld	16
Johan Pot	In Memoriam Clazien Bouwman - Van Egmond	23
Annemieke van Ling	Lezers reageren	24
Ludwig Bercht	Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> - Een overzicht VI	25
Wim Alsemgeest en		
Jos van Roosbroeck	De vormen rond <i>Agave parryi</i> - Deel I	33
Johan de Vries	Lezers reageren	41
Ben Zonneveld	<i>Heliocereus amecamensis</i> , een goede soort?	43
Rob Bregman	Summary	47

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

E-mail:info@succulenta.nl

Auteursrecht:

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding

Redactiesecretariaat:

Mevr. R. Maessen

Weezenhof 1232

6536 EZ Nijmegen.

E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

Hoofredactie:

C.A.L. Bercht

E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

H.W. Viscaal

E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Redactie:

R. Bregman

E-mail: R.Bregman@uva.nl

J.J. de Morree

E-mail: morree@ziggo.nl

A.B. Pullen

E-mail: abpullen@home.nl

B.J.M. Zonneveld

E-mail:

zonneveld@NHN.leidenuniv.nl

Vormgeving: H. W. Viscaal

Druk: Senefelder Misset

Doetinchem

Bij de voorplaat:

Gymnocalycium spegazzinii

Foto: Henk Viscaal

SUCCULENTA

The cover of the magazine 'Succulenta' features a vibrant photograph of three large, bright pink cactus flowers in full bloom, arranged in a triangular pattern. The flowers have numerous petals and prominent yellow stamens. To the right of the flowers is a small, round, green cactus covered in fine, white spines. The entire scene is set against a background of smooth, light-colored rocks.

ISSN 0039-4467 - APRIL 2010
NUMMER 2 - JAARGANG 89

REDACTIONEEL

Ton Pullen

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI

In ons huis staat in een ongebruikt slaapkamertje een oude stalen archiefkast. U weet wel, zo één met grote laden, waarin hangmappen geplaatst kunnen worden. In deze kast vind je het resultaat van 40 jaar paperassen vergaren: documenten, belastingaangiftes, reisverslagen, krantenknipsels, notulen van vergaderingen en ook allerlei documentatie betreffende mijn hobby: planten. In het begin van mijn plantenhobby probeerde ik zoveel mogelijk catalogi van planten- en zadenhandelaars uit binnen- en buitenland te bemachtigen. Al deze catalogi heb ik ooit opgeborgen in hangmappen, mede bewaard omdat iemand mij ooit vertelde, dat oude cactuscatalogi later veel geld waard zouden worden, omdat het verzamelobjecten zijn. Nu, bijna 40 jaar later, en goed ingevoerd in de wereld van cactussen en vetplanten, ben ik die verzamelaar nog steeds niet tegengekomen. Maar die lade met hangmappen vol cactuscatalogi ga ik nog niet weggooien. Want het is een bron van informatie. In het begin van mijn hobby kocht ik regelmatig kleine cactusplantjes bij de bloemenafdeling van de plaatselijke supermarkt. Ik kocht vooral cactussen, omdat dit kleine plantjes waren, die goed pasten op de uiterst smalle vensterbank van onze toenmalige woning. Je gaat die plantjes nauwkeurig bekijken, het gaat je steeds meer interesseren en je wilt er meer over weten. Mijn eerste cactusboek was het bekende boek van Walther Haage, "Het Praktische Cactusboek in kleuren" uit 1963. Dit boek heb ik bijna kapotgelezen. Ik maakte een 'verlanglijstje' en gewapend met mijn lijstje toog ik naar de enige kwekerij die ik kende: de toentertijd bekende kwekerij van de heer Van Donkelaar in Werkendam. Mijn lijstje vermeldde: 1 mammillaria, 1 rebutia, 1 parodia en 1 notocactus. Die plantjes kocht ik ook, de soort liet ik over aan de verkoper. Daarnaast gingen er nog enkele andere plantjes mee, want wat ik zag was overweldigend, zeker voor een beginneling. Het is daarom niet verwonderlijk, dat de oudste catalogi in mijn mappen beide van de kwekerij Van Donkelaar stammen: de Cactus Zaadlijst 1973 en de Sortimentslijst 1974. Beide lijsten zijn geïllustreerd met foto's van Frans Noltee. Daarnaast bezit ik honderden lijsten van andere kwekers en handelaren: De Herdt, Hovens, Köhres, Uhlig, Brack, Holly Gate, Piltz, Abbey Garden, Noltee, Leue, Haage, Whitestone, Beyer en nog veel meer. Wat is er nu zo aardig aan die oude catalogi? In de eerste plaats geeft het een aardig inzicht in het sortiment, dat in een bepaalde periode voorhanden was. Het maakt tevens duidelijk dat ook in onze hobby modeverschijnselen zich voordoen. Zo was er een tijd waarin er veel belangstelling bestond voor rebutia's, een periode met grote belangstelling voor melo- en discocactussen, enz. Daarnaast maakt het duidelijk dat de inzichten in de nomenclatuur in de loop der tijd nogal veranderd zijn. Hierbij zijn de handelaars geneigd zoveel mogelijk geslachten en soorten op te voeren, economische splitters dus. Verder is het aardig te zien dat er ook in de uitvoering van catalogi een zekere evolutie opgetreden is. Bij sommige kwekers zie je een ontwikkeling in typografie en vormgeving. Anderen hebben een vast concept, dat heel herkenbaar is en dat zij consequent blijven gebruiken. Tenslotte zien we datgene gebeuren wat jammer, maar soms onvermijdelijk is. Mensen stoppen ermee, bedrijven sluiten of worden opgeheven. Anderen nemen de draad weer op, maar internet heeft geleid tot een geleidelijke afname van de papieren catalogus. Sic transit gloria mundi! *

*Op verzoek de vertaling: zo vergaat 's werelds roem.

CRASSULA DECEPTOR

HET MISLEIDEND DIKBLAD

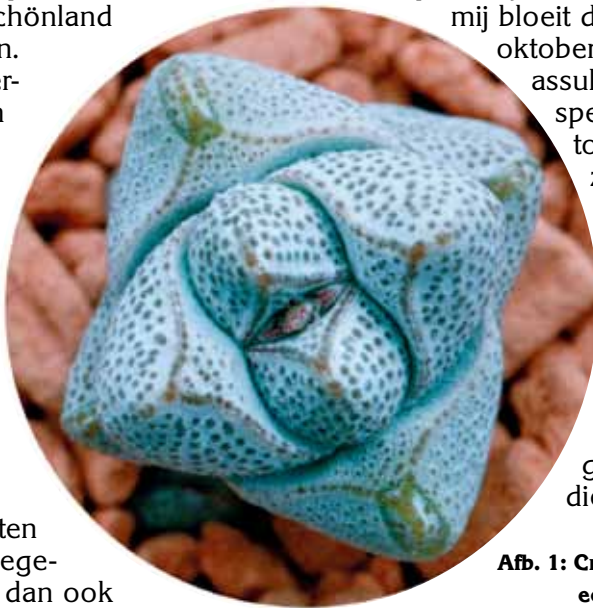
Theo Heijnsdijk

“Het Misleidend-Dikblad, *C. deceptrix*, wonderlijke grijze plantjes met dichtopeenstaande, korte, hoekige blaadjes, die zich aan den voet vertakken, en die in de dorre woestijnen volstrekt den indruk van hoekige steentjes maken. Het zijn wonderlijke “mimicry”-vormen, misleidende of bedriegelijke nabootsingen.”

Tot zover het Verkade album “Vetplanten” van A.J. van Laren (1932).

Onder de *Crassula*'s vinden we vele prachtige mimicry-plantjes. Deze dankt zijn naam deceptor (= bedrieger) aan het feit dat de grijsgroene, met pikkeltjes bezette rozetten op kleine hoekige steentjes lijken en op de groeiplaatsen in Namaqualand (Zuid-Afrika) helemaal niet opvallen tussen de kwartssteentjes die daar liggen. De plant is in 1897 gevonden door Alston (van die schitterende *Avonia* (*Anacampseros*) *alstonii*) en in 1902 door Schönland & Baker beschreven. Schönland veranderde de naam later in *Crassula deceptrix* (= bedriegster). Dat suggereert dat hij bedriegen een eigenschap vond die meer bij vrouwen dan bij mannen past. Maar de werkelijke reden was dat het woord *Crassula* vrouwelijk is en hij dacht (ten onrechte) dat de toegevoegde soortnaam dan ook

vrouwelijk moest zijn. Later (1974) is de naamsverandering weer teruggedraaid. *Crassula deceptor* is qua vorm en grootte een variabel plantje. In de natuur zijn de rozetten 2,5 tot 4 cm in diameter en de stammetjes worden ongeveer 8 cm hoog. In cultuur hoger. Het rozetje van afbeelding 1 is ongeveer 2,5 cm in doorsnede. De stammetjes delen zich dichotoom en ze vormen dan na verloop van tijd een compacte kluit. Bij mij bloeit de plant altijd rond oktober. Zoals bij veel *Crassula*'s is dat niet zo'n spectaculair maar toch wel sierlijk gezicht. Het plantje vormt meermaals vertakte bloeistengeltjes die ruim 10 cm boven de plant uitsteken en eindigen in een aantal minuscule, crème-groenige bloempjes die na de bloei bruin

Afb. 1: *Crassula deceptor*: als een hoekig steentje

Afb. 2: C. deceptor in bloei

worden (afbeelding 2).

Wat de verzorging betreft: volle zon, in de zomer zuinig met water en in de winter droog houden. Bij minder zonnige standplaats en/of veel water behouden ze niet de compacte vorm. Oppassen met water over de rozetten.

Een plant die veel op *C. deceptor* lijkt, is de ook door Schönland beschreven *C. cornuta* (afbeelding 3). Deze wordt ook wel als variëteit van *C. deceptor* gezien.

Volledigheidshalve

Afb. 3: C. cornuta

vermeld ik dat er ook een flink aantal kruisingen bestaat met *C. deceptor* als één van de ouders. Zelf heb ik een hybride (gekocht) van *C. deceptor* x *C. susannae* (afbeelding 4, de diameter van dit plantje is krap 2 cm). In het boek 'Crassula' van Gordon Rowley heeft deze kruising de naam 'Dorothy'. Verder voert hij ook nog de volgende hybriden op: 'Frosty' (*C. deceptor* x *tecta*); 'Gandalf' (*C. deceptor* x *mesembryanthemopsis*); 'Moonglow' (*C. deceptor* x *perfoliata* var. *falcata*); 'Shogun' (*C. deceptor* x *hemisphaerica*) en de multihybride 'Star Child' (*C. deceptor* x 'Starbust'), waarbij 'Starbust' weer een hybride is van *C. ausensis* met *C. pyramidalis*.

Literatuur:

- Boom, B.K. (1980), De crassula's van onze collecties, Succulenta 59 [8]: 176-179
Karsten, Mia C. (1941), Zuid-Afrikaansche succulente reisherinneringen I, de botanische tuin te Stellenbosch (6), Succulenta 23 [6]: 65
Laren, A.J. van (1932), vetplanten, Verkade's fabrieken n.v., Zaandam
Rowley, G. (2003), Crassula, Cactus & Co

Maasdijk 11
6629 KD appeltern
THd@roc.a12.nl

Afb. 4: *C. deceptor* x *C. susannae*

VOOR HET VOETLICHT SPECIAL

Bertus Spee

In deze vijftigste aflevering gaat het verhaal over een van de vele wonderen van de natuur. Het betreft hier het geslacht *Lithops*, dat op zich ook al een bijzonderheid is door de manier van groeien en bloeien.

In het moederland van deze planten, Zuid-Afrika, zijn de jaargetijden tegengesteld aan onze periodes. Deze planten passen zich echter niet aan en bloeien derhalve in onze herfst.

Ook opvallend is dat de bloemen zich pas na het middaguur openen en tegen donker weer sluiten. Dit duurt gemiddeld 4 dagen. Een opmerkelijk verschijnsel is ook dat deze bloemen gedurende de tijd dat ze bloeien elke dag nog wat groter worden. Dit komt doordat de cellen bij het openen en sluiten van de bloemen telkens wat uitrekken. Dit wordt ook wel strekkingsgroei genoemd.

Na de bloei vormen zich de platte zaaddozen met een vijf- tot zeventkante vorm. Deze worden wat houtachtig en zijn vrij hard. Ze blijven gedurende de droge tijd op de planten staan zodat de vele zaden kunnen rijpen.

Als de regentijd begint, kunnen we getuige zijn van een heel bijzondere gebeurtenis, namelijk "hydrochasis". Zodra er een regendruppel op de zaaddoos valt, wordt dit vocht opgenomen door de dekseltjes op de zaaddoos en treedt er al na enkele seconden een hygroscopisch mechanisme in werking dat deze dekseltjes door middel van zwelling opent. Dit gebeurt binnen een minuut en de zaden komen hierbij bloot te liggen. Ze worden vervolgens mondjesmaat door de regendruppels weggespoeld en sommige zaden zullen hierbij op een geschikt plekje terecht komen

Afb. 1: Bevochtigd

waar ze kunnen kiemen.

Na elke regenbui sluiten de dekseltjes zich weer zodra de zon gaat schijnen. Zodoende is de zaadverspreiding voor lange tijd gewaarborgd. Het zaad blijft ook zeer lange tijd kiemkrachtig. Uit ervaring blijkt dat 10 jaar oude zaden nog steeds een kiemingspercentage van 30% hebben. Ook dit is weer een bewijs dat de natuur onovertroffen is in de manieren van overleven en voortplanten.

**Diepenestraat 4
4454 BJ Borssele.**

Afb. 2: Na 5 seconden

Afb. 3: Na 20 seconden

Afb. 4: Na 30 seconden

Afb. 5: Na 40 seconden

Afb. 6: Na 50 seconden

DE STANDPLAATSEN VAN SULCOREBUTIA CARACARENSIS EN SULCOREBUTIA INFLEXISETA EN MOGELIJK OOK NOG DIE VAN SULCOREBUTIA PULCHRA NA BIJNA 40 JAAR WEER TERUGGEVONDEN!

Johan de Vries

Het is al weer enige tijd geleden dat Prof. M. Cárdenas (1970), destijds woonachtig in Cochabamba, Bolivia, een drietal *rebutia*'s beschreef. Al heel snel werden deze drie nieuw beschreven planten door John Donald (1971) omgecombineerd naar *Sulcorebutia*.

Fred Brandt (1980) bracht ze nog even bij *Weingartia* onder, wat weer teruggedraaid werd door Willi Gertel (1986). Thans moeten we weer van *Weingartia* spreken, gezien de publicatie van Karl Augustin en Günther Hentzschel (2008). Sommige beroepsbotanici, zoals David Hunt (2006) omzeilen dit alles, door hun supergeslacht *Rebutia*. Tenslotte is er nog het DNA-onderzoek uit de laatste jaren van de Studiengemeinschaft Südamerikanischen Kakteen e.V., uitgevoerd door Dr. Christiana M. Ritz (2007) aan de universiteit van Jena. Ook Ritz et al. kwamen tot de conclusie dat *Sulcorebutia* en *Weingartia* een ondeelbare eenheid vormen, wat strookt met de latere publicatie van Augustin & Hentzschel. Hoewel we dus botanisch gezien van *Weingartia* Werderm. moeten spreken, hanteer ik in het artikel liever de geslachtsnaam *Sulcorebutia* Backeb., omdat dit bij de liefhebber in dit specifieke geval meer tot de verbeelding zal spreken.

Om te beginnen zal nader worden ingegaan op twee van deze beschrijvingen, *S. caracarensis* en *S. inflexiseta*, die al die jaren door een waas van geheimzinnigheid omgeven zijn. Over de derde, *S. pulchra* valt later ook nog wel wat te zeggen.

Lange tijd kenden we geen levende planten van deze twee *sulcorebutia*'s en het materiaal dat in de loop der tijd opdook, leek redelijk onbetrouwbaar. De zwart-wit foto's bij de nieuwbeschrijvingen zijn van een dusdanige kwaliteit, dat daar ook niet al te veel van afgeleid kan worden. De vele reizen, gemaakt door Bolivia-gangers, leidden ook niet tot passend materiaal. Uiteindelijk kwamen een tweetal klonen van MC 6309 *S. caracarensis* (afb. 1) en één kloon van MC 6308 *S. inflexiseta* (afb. 2) via het Succulentarium van Prof. Dr. Lothar Diers in zeer beperkte mate in de gespecialiseerde verzamelingen. Deze klopten beter met de nieuwbeschrijvingen. Vermeldenswaard is ook dat Diers enige tijd bij Cardenas in Cochabamba verbleef en dus door zijn persoonlijke relaties over betrouwbaar materiaal zou kunnen beschikken.

Omdat niet iedereen over de relevante literatuur beschikt, zijn er voor alle drie

Afb. 1: *S. caracarensis* MC 6309, herkomst Diers

Afb. 2: *S. inflexisetata* MC 6308, herkomst Diers

Afb. 3: Presto, met de Rio Presto, die uitmondt in de Rio Grande

Afb. 4: *S. pasopayana* VZ 62a in de natuur

Afb. 5: *S. pasopayana* VZ 64-6 in cultuur

Afb. 6: Pasopaya en bergen richting noorden, Rio Grande

de soorten de onmisbare originele gedeeltes uit de nieuwbeschrijvingen in de tekst opgenomen.

**Rebutia caracarensis Cárđ., C. & S. J. USA
1970, 42(1): 37,38**

Simple to caespitose, tap and deep rooted. Stems globose depressed and umbilicate at apex, dark gray greenish, 1-1.5 cm high, 1.5-2.5 cm thick. Ribs about 17, spiraled, tuberculate. Tubercles roundish, 4 mm diam. Areoles 4 mm apart, linear, 4-5 mm long dark gray felted to almost naked. Spines pectinate 11-12, bristle like, appressed somewhat interlaced, 3-4 mm long, straw yellow, blackish and swollen at base. Top depression covered by interlaced spines. Flowers from lateral sections of stem, funnellform, 2,5 cm long, 2,5 cm limb, bright magenta. Ovary 4 mm long with 2 mm long broad purple greenish scales. Tube short, widening above bearing 3 mm green, darker tipped scales. Outer perianth segments spatulate, magenta, whitish at base 15 x 6 mm. Inner segments lanceolate 11 x 4 mm, magenta. Stamens from the base of tube to near the base of petals. Filaments 5 mm long, magenta; anthers yellow. Style 15 mm long, thin, whitish. Stigma lobes 4 green yellowish, 1.5 mm long. Bolivia. Province of Zudañez. Department of Chuquisaca. Cara-Cara Hills 2.400 m. June 1969, E. Meneces. Type No. 6309 in Herbarium Cardenasianum.

Differs from *R. inflexiseta* Cárđ by its shorter appressed spines, smaller flowers and higher number of perianth segments.

**Rebutia inflexiseta Cárđ., C. & S. J. USA
1970, 42(1): 37-38**

Single or caespitose, shallow rooted in vegetable debris in stone crevices. Some plants with several heads on a single root. Stems round umbilicate at apex 1-2,5 cm long, 2-3,5 cm thick, light green. Ribs spiraled, 14-17, tuberculate. Tubercles round, depressed, 4-5 mm diam. Areoles 3-4 mm apart, 2-4 mm long with little gray or whitish felt. Spines 14-18, thin acicular to setaceous, appressed or spreading, interlaced, flexible, whitish yellow, blackish and swollen at base, 5-19 mm long. Flowers from the base of

stems, funnellform, 3 cm long, 2 cm, magenta. Ovary 4 mm long, light lettuce green bearing obtuse and broad scales.

Tube about 1 cm long with 3 x 2 mm, light green scales. Outer perianth segments spatulate magenta lilacine 20 x 4 mm. Inner segments few in number, lanceolate 16 x 3 mm, magenta above, whitish below. Stamens from the bottom of the tube to the base of the petals, 5 mm long. Filaments deep magenta; anthers very light yellow. Style 16 mm long, light green. Stigma lobes very short, about 7 in number, emerald green.

Bolivia. Province of Zudañez. Department of Chuquisaca. Around Presto, 2,400 m. May 1969, E. Meneces. Type No. 6308 in Herbarium Cardenasium.

This species differs from the others in the genus by its long upper spines which are flexible and interlaced and by its flowers bearing few segments.

Het eerste dat opviel aan het materiaal van *S. caracarensis* van Diers was, dat de ene kloon violet bloeide, wat in overeenstemming is met de beschrijving, en de andere rood. Dat hoeft natuurlijk nog niet verkeerd te zijn, omdat de bloemkleur niet soortbepalend hoeft te zijn en er bij een soortbeschrijving wordt uitgegaan van één plant, die als typeplant dient en als zodanig ook beschreven wordt. Dat kan toevallig een violetbloeiend exemplaar geweest zijn. In die tijd waren nieuwbeschrijvingen nog kort en het was nog niet gebruikelijk om in een begeleidende tekst de gehele variatiebreedte te vermelden. Of wellicht kende de auteur de roodbloeiende exemplaren niet. Zoals uit de beschrijving op te maken is, heeft Cárđenas de planten ook niet zelf verzameld. Walter Rausch heeft in zijn veldnummerlijst een mogelijke *S. caracarensis* staan onder nummer WR 598, komend van de Cara Cara bergen. Cara Cara bergen betekent kale bergen. Zulke Cerro's Cara Cara zijn er echter vele in Bolivia. Saillant detail: ook deze

Afb. 7: Bij de ingang van El Palmar

Afb. 8: Embleem op de mouw van de parkwachter

Afb. 9: Het wachten op de alcalde in Rodeo

Afb. 10: De palmen, waar het allemaal om draait

Afb. 11: De kleine nederzettingen met de met gras gedekte huisjes

Afb. 12: Condors in El Palmar, een toevluchtsoord vol rust

kloon bloeit rood. Wellicht heeft Rausch deze kloon eveneens van Cárdenas gekregen, zoals ook de kloon van *S. inflexiseta*.

Augustin et al. (2000) veronderstellen nog dat het veldnummer G 204, met als vindplaats ten zuiden van Zudañez, de langgezochte *S. caracarensis* zou kunnen zijn. Gertel en De Vries (2008) corrigeren dit later weer.

Het materiaal van *S. inflexiseta* dat we tot nu toe kenden, is ook van Diers afkomstig. Ook deze ene kloon bloeit rood. Verder is er een zogenaamde Rausch-kloon van *S. inflexiseta*, die ook mogelijk oorspronkelijk van Cárdenas gekomen is. Deze ziet er inderdaad hetzelfde uit als het Diers-materiaal en bloeit ook rood. Ze onderscheiden zich in hoofdzaak van *S. caracarensis* door de wat langere bedoorning, zoals ook vermeld in de beschrijving.

Welke *sulcorebutia*'s kennen we nu uit het gebied ten noorden van Presto (afb. 3) tot aan de Rio Grande?

Een heel goede bekende - en in vele verzamelingen aanwezig - is *S. pasopayana* (afb. 4 en 5), genoemd naar de Estancia Pasopaya. De vindplaats bevindt zich eigenlijk al direct ten noorden van Presto. Het zijn erg klein blijvende plantjes, die geweldig spruiten, met donkerrode bloemen. Enkele veldnummers: EH 6235 t/m 6237, G 162 t/m 163, Lau 387 (Type), VZ 62 t/m 65, WR 593 en er zullen zeker nog meer veldnummers zijn.

Verder zijn er de vondsten van Karl Heinz Müller, die samen met Andreas Wessner onderweg was, ten noorden van de vindplaatsen van *S. pasopayana*. Kort voor Pasopaya ligt de ingang van een nationaalpark. Zij vonden hier *sulcorebutia*'s, die nogal lange stijve midden-doorns hebben.

Daar het gebied ruim ten noorden van Presto tot aan de Rio Grande (min of meer noord-noordoost van Pasopaya)

(afb. 6) op de kaart met betrekking tot *sulcorebutia*'s een witte vlek was, wat mij intrigeerde, ben ik op één van mijn reizen deze richting uit gegaan. Bij de ingang (afb. 7) van het beschermde gebied (Area Nacional de Manejo Integrado EL PALMAR), bevond zich een huisje met een slagboom. Deze stond open. Gezien het vroege uur (06.30) dachten we dat er is nog niemand aanwezig was en reden we door. Als we eventueel moesten betalen, zouden we dat later wel doen.

Al snel vonden we de *sulcorebutia*'s, zoals die ook door Müller en Wessner gevonden waren.

Maar wat schetste onze verbazing, toen twee parkwachters, in uniform, jawel, (afb. 8) op motorfietsen kwamen aanstuiven en we gesommeerd werden mee te komen naar de alcalde (burgemeester) van het kleine dorpje Rodeo, dat centraal in het gebied ligt. Die liet ons uren wachten (afb. 9), want we waren zeker niet de enigen die ontboden werden, waarna we het park uitgedirigeerd werden. De man bij de poort was er intussen ook en die spraken we aan. Hij bleek daar te wonen, zijn bed stond achter in het huisje. Hij had ons gehoord en via een walky talky was hij het geweest, die de rangers waarschuwde.

Het park, vallend onder de Servicio Nacional de Areas Protegidas (SERNAP) meet 59.484 ha. Het is vooral beschermd gebied vanwege een inheemse palmensoort, *Parajubaea torallyi*, die voor komt op een hoogte van 2400 - 3200 m. Hieraan wordt de naam El Palmar (afb. 10) ontleend. De jaarlijkse hoeveelheid neerslag hier bedraagt 350 mm, hetgeen op het bord bij de ingang vermeld wordt. Overigens heb ik deze palmensoort op meerdere plekken en op vergelijkbare hoogten in Bolivia gezien, maar nooit in zulke grote bestanden. Het park is door de geografische ligging goed afgesloten en alleen toegankelijk via de officiële ingang.

Een vergunning zou mogelijk zijn

Afb. 13: *S. caracarensis* VZ 568 in de natuur

Afb. 14: *S. caracarensis* VZ 568-3 met rode bloemen in cultuur

Afb. 15: *S. caracarensis* VZ 569-2 met rode bloemen in cultuur

Afb. 16: *S. caracarensis* VZ 570 met gele bloem in de natuur

Afb. 17: *S. caracarensis* VZ 570 met oranje bloem in de natuur

Afb. 18: *S. caracarensis* VZ 570-4 met oranje bloemen in cultuur

maar werd, volgens mededeling, niet algemeen verstrekt. We gingen het toch maar proberen. Via een kantoortje in Sucre werd na lang aandringen een fax aan het Ministerio de Agricultura in La Paz verzonden. De dag erna zou, indien toegestaan, in de namiddag de vergunning er zijn. Die was er! Ik had twee dagen aangevraagd en gekregen en de data konden we zelf bepalen, daar ik er op aangedrongen had met zonnig weer te mogen gaan, vanwege het fotograferen.

Aan de poort werden we nu zonder problemen naar binnen gelaten. De mankende ons nog. Hij deelde ons mede dat onze begeleider uit Rodeo niet aanwezig was, maar we konden hem duidelijk maken, dat we dat niet erg vonden. Integendeel.

Het park is dun bevolkt en vanuit de regering wordt geprobeerd om tot een nog lagere bevolkingsdichtheid te komen, in verband met de bescherming van de natuur aldaar. Condors (afb. 12) ziet men er geregeld, waarvoor het gebied met de Rio Grande in de nabijheid vanwege de thermiek uiterst geschikt is.

Al snel vonden we *sulcorebutia*'s, die we echter in het geheel niet thuis konden brengen. Sommige populaties stonden direct naast of in de omgeving van de palmbomen, wat een uiterst vreemde gewaarwording was. Naast populaties met hoofdzakelijk rode bloemen, vonden we ook kleinere populaties met oranje en/of gele bloemen. Sommige populaties hadden naast rode ook violette bloemen. Ook was er één populatie met langere bedoorning, die geheel op de rotsen in het mos stond. Alles was in goede gezondheid en in tegenstelling tot andere gebieden waren hier ook vele zaailingen naast de planten aanwezig. Mogelijk is dit toe te schrijven aan de grote jaarlijkse hoeveelheid neerslag. Het gebied maakt dan ook een "groene" indruk.

Op de oude militaire stafkaarten (USA, 1956) is een route in oostelijke

richting aangegeven die over de Rio Zudañez naar Villa Redencion Pampa en Mojocoya voert, bekend van *S. gemmae*, *S. naunacaensis* en *S. elizabethae*. Deze weg loopt helaas dood in het park en bestaat dus niet of niet meer. Via het park konden we wel ten noorden van Pasopaya komen, dus richting de Rio Grande.

Later heb ik mij gerealiseerd - en ik sta hierin niet alleen - dat we hier vrijwel zeker met *S. caracarensis*, resp. *S. inflexiseta* van doen hebben. Uit de meegebrachte standplaatszaden ontwikkelden zich planten, die in alles met de planten van Diers overeenkomen. Het bloemkleurspectrum van de bloemen is evenwel groter dan in de beschrijving van Cárdenas. Al met al is de gelijkenis zo groot dat ik ervan uitga de beide geheimzinnige soorten *S. caracarensis* en *S. inflexiseta* teruggevonden te hebben!

Het betreft de volgende veldnummers:

S. caracarensis: VZ 568, 569, 570, 639, 640, en 643. (afbeeldingen 13 t/m 21)

S. inflexiseta: VZ 638. (afbeeldingen 22 t/m 25)

Hoe zit het dan met de plantjes, direct bij de ingang, die Müller en Wessner reeds gevonden hadden? Ze passen niet in de beschrijving van Cárdenas met betrekking tot *S. caracarensis* en *S. inflexiseta*, vanwege de rechte sterke bedoorning en niet te vergeten de prominent aanwezige middendoorns. Voorlopige status dus een species.

Betreffende veldnummers: AW 136, KHM 236, VZ 566, 567, 636 en 637.

Dan nu nog iets over de derde nieuwbeschrijving van Cárdenas, die samen met de beschrijving van *S. caracarensis* en *S. inflexiseta* in hetzelfde blad van de CSJ (USA) in 1970 verscheen. Het betreft hier *Rebutia pulchra*, nu bekend onder de naam *S. pulchra* (correcte spelling) hetgeen de 'fraaie'

Afb. 19: *S. caracarensis* VZ 639 in de natuur

Afb. 20: *S. caracarensis* VZ 640 in de natuur

Afb. 21: *S. caracarensis* VZ 643 in de natuur, met vele zaailingen

Afb. 22: *S. inflexiseta* VZ 638 in de natuur, op de rotsen tussen het mos

Afb. 23: *S. inflexiseta* VZ 638 met violette bloem in de natuur

Afb. 24: *S. inflexiseta* VZ 638-1 met rode bloemen in cultuur

betekent. Taxonomisch overigens volgde deze soort dezelfde weg, als hierboven aangegeven.

U zult waarschijnlijk direct zeggen: die soort kennen we!

Lange tijd is gedacht en gehoopt dat WR 593, *S. pasopayana*, van ten noorden van Presto de langgezochte *S. pulchra* zou zijn. Dat bleek evenwel niet zo te zijn. De beschrijving van Cárdenas paste in het geheel niet en dit misverstand is destijds door o.a. Willi Gertel (1991) de wereld uitgeholpen. Hoe hardnekkig zo'n misverstand kan zijn, blijkt uit het feit, dat er nog altijd in verzamelingen zulke foutief geëtiketteerde planten voorkomen.

Daarna werden door Heinz Swoboda HS 78 (afb. 26) en HS 78a (afb. 27) gevonden en hierin dacht men qua habitus de echte *S. pulchra* te herkennen.

In zijn artikel in 1991 schreef Willi Gertel het volgende.

“Doch zuerst einmal zu *Sulcorebutia pulchra* selbst. Im Grunde genommen wissen wir immer noch nicht genau, welcher Kaktus sich hinter diesem Namen verbirgt und wenn nicht alles täuscht, wird sich daran nichts mehr ändern, denn das ursprüngliche Material von Cárdenas existiert nicht mehr. Zumindest kennt es niemand mehr. Zeitweise nahm man an, daß die von Swoboda gesammelte HS 78a *Sulcorebutia pulchra* sei. Die Blüte dieser Pflanzen paßt auch perfekt zur Beschreibung, aber der Habitus ist doch sehr verschieden. Besser trifft die Beschreibung auf einzelne Klone der HS 78, einer Nachbarpopulation von HS 78a zu. Da HS 78 ungeheuer vielgestaltig ist findet man durchaus Klone, die genau zur Erstbeschreibung von Cardenas passen. Da auch die Standortangaben in etwa übereinstimmen, gehe ich davon aus, daß *Sulcorebutia pulchra* im Sinne von Cárdenas aus dieser oder einer benachbarten Population stammt und daß wir HS 78 daher mit dem Namen *Sulcorebutia pulchra* versehen können. HS 78a dürfte dann, je nachdem welchen taxonomischen Rang man *Sulcorebutia pulchra* zugesteht, entweder eine

Varietät oder eine ausgeprägte Form dieses Taxons sein.”

Rebutia pulchra Card., C. & S. J. USA 1970, 42(1): 38

Globose, depressed at apex, umbilicate, 2-3 cm high, 4-4,5 cm broad, light green. Ribs about 17, spiraled, broken in roundish 6 mm high, 5 mm broad tubercles. Areoles 5 mm apart, linear, 5 mm long scarcely gray felted. Spines pectinate laterally appressed, thin setaceous 3-5 mm long light gray, swollen and blackish at base. Upper umbilicus spines much shorter and spreading. Flowers several, from the base of stem, funnelform, 5 cm long, 2,5 cm limb. Ovary globose 4-6 mm diam. very light green with 2 mm long broad, fleshy scales. Tube curved 12-14 mm long pinkish with 2-3 mm long scales. Outer perianth segments 25 x 5 mm, very light magenta, whitish at base. Inner segments lanceolate, mucronate 23 x 5 mm pale magenta, whitish at base. All segments somewhat undulate at the edges. Stamens from the bottom of the tube to the base of petals 4-5 mm long. Filaments dark magenta; anthers yellow. Style 2,5 cm long, white. Stigma rays 4, light green, 2 mm long. Bolivia. Province of Zudañez. Department of Chuquisaca. Between Rio Grande and Presto, 2,400 m. June 1969, E. Meneces Type in Herbarium Cardenasianum, No. 6310.

This pretty cactus is characterized by its long flowers, its broad depressed stems, its setaceous appressed spines and the slightly undulate perianth segments.

Helaas moet gesteld worden, dat we *S. pulchra* niet kennen en ziet het er tevens naar uit, dat er geen materiaal van Cárdenas meer bestaat. De koppeling van de naam *S. pulchra* aan veldnummer HS 78 berust dus waarschijnlijk alleen op veronderstellingen en interpretaties van betrokkenen. Ongetwijfeld zal het zo zijn, dat Gertel dit niet alleen "uitgevonden" heeft. Karl Augustin, de reisgenoot van Heinz Swoboda, is waarschijnlijk als eerste met deze veronderstelling gekomen en vele gesprekken

Afb. 25: *S. inflexiseta* VZ 638-4 met violette bloem in cultuur

Afb. 26: *S. species* VZ 199-1, vergelijkbaar met HS 78

Afb. 27: *S. species* HS 78a

Afb. 28: VZ 642 eventueel de echte *S. pulchra* in de natuur, zoals Cárdenas bedoeld heeft

Afb. 29: VZ 642-2, eventueel de echte *S. pulchra*, zoals Cárdenas bedoeld heeft

Afb. 30: VZ 642-5, eventueel de echte *S. pulchra*, zoals Cárdenas bedoeld heeft

met andere liefhebbers, zoals mogelijk John Donald, zullen er aan vooraf gegaan zijn. HS 78, de veronderstelde *S. pulchra* dus, komt echter niet uit het gebied tussen Presto en de Rio Grande, maar van langs de pijplijn van Chuqui Chuqui, die uiteindelijk naar Presto gaat. Gertel geeft ook aan: *Standortangaben in etwa übereinstimmend*.

Slechts een enkele plant onder HS 78 heeft een groene epidermis; de meeste planten zijn roodachtig, met soms een blauwe waas. Cárdenas spreekt expliciet over groene planten. Gertel geeft dan ook aan: *trift auf einzelne Klone zu*.

Zijn de planten al groen, dan is het donkergroen. Wat mij bij HS 78 in verhouding tot de beschrijving van Cárdenas altijd gestoord heeft, is juist het feit, dat er van *groene planten* gesproken wordt. Als groene planten een uitzondering zijn, naast alle rode en blauwachtige, dan neem je toch geen groene als typeplant om te beschrijven? Dan zou er zeker een mooie rode, of roodblauwe gekozen zijn. Zeg maar: een doorsneeplant.

De bloemkleur met een bijna witte keel past voor de planten onder HS 78a, voor HS 78 echter helemaal niet.

Het kan heel goed mogelijk geweest zijn, dat de drie sulcosoorten, die Meneces in mei en juni 1969 verzamelde en die Cárdenas in 1970 tegelijk beschreven heeft, met opéénvolgende herbariumnummers, uit één en hetzelfde gebied gekomen zijn. In theorie is het zelfs mogelijk, dat er tussen het verzamelen maar één dag gezeten heeft.

Verder komen de hoogtegegevens in alle drie beschrijvingen van Cárdenas met elkaar overeen, namelijk 2400 m. Of deze opgave correct is, valt niet te zeggen. Mechanische hoogtemeters, zeker uit die tijd, zullen met zekerheid flinke afwijkingen te zien gegeven hebben. Vond ijkning wel plaats na een weersomslag? Opvallend is deze 2400 m wel, daar al mijn vondsten hoger liggen, zo

tegen, of net iets boven de 3000 m. HS 78 komt overigens ook van een grotere hoogte (2750 m).

Ongetwijfeld zal het niet onmogelijk zijn om plaatsen te vinden waar het 2400 m is, maar of dan op die hoogte in dit gebied *sulcorebutia*'s gevonden worden? Een andere aanname kan zijn, dat de hoogte door Meneces geschat is en dan maar voor alle drie de vondsten gelijk gehouden is, wat er weer op zou kunnen duiden dat al deze vondsten uit hetzelfde gebied komen.

Nu wil het feit dat wij tussen de populaties van *S. caracarensis* en *S. inflexisetata* een populatie gevonden hebben, waarvan de planten redelijk voldoen aan de beschrijving van Cárdenas' MC 6310, *S. pulchra*. Opvallend zijn daarbij ook de violette stuifmeeldraden, in de beschrijving nog met magenta aangeduid. Iets dat bij HS 78 in veel mindere mate het geval is. En de planten zijn groen! Tot nu toe is het slechts een veronderstelling en zoals gezegd, origineel vergelijkingsmateriaal hebben we niet, zodat in de toekomst een verdere studie uitkomst zal moeten bieden. Het veldnummer betreft VZ 642 (afb. 28, 29 en 30).

Het zal voor alle drie de soorten onzeker zijn of het VZ-materiaal van dezelfde populaties stamt als de planten die destijds door Meneces verzameld zijn. Dat verklaart wellicht ook de geringe afwijkingen, voornamelijk het uitgebreide bloemkleurspectrum, wat overigens niet zo bijzonder is. Er zijn meerdere soorten *sulcorebutia*'s die eenzelfde patroon laten zien. Ik hoop door middel van dit artikel een ieder met interesse in deze groep van planten stof tot nadenken gegeven te hebben. Suggesties en/of radicaal afwijkingen zijn natuurlijk welkom, maar wel graag onderbouwd.

Voor degenen die het niet weten: VZ is onze veldnummerafkorting.

Literatuurlijst:

- Augustin, K., Gertel, W. en Hentzschel, G. (2000): Sulcorebutia, Kakteenzwerge der bolivianischen Anden: S.73-74 - Eugen Ulmer Verlag.
- Augustin K. en Hentzschel G. (2008): Weingartia, Sulcorebutia und Cintia, eine untrennbare Einheit - Gymnocalycium 21(2): 767-782.
- Brandt, F. (1980): Weingartia caracarensis (Cárdenas) Brandt - Kakteen- und Orchideen-Rundschau 5(1): 5.
- Cárdenas, M. (1970): New Bolivian Cacti Part XII.- Cact. Succ. J. America 42(1): 30-38.
- Donald, J. (1971): Sulcorebutia caracarensis (Cárdenas) Donald - Cact. Succ. J. America 43(1): 38.
- Gertel, W. (1986): Ein rätselhafter Kaktus: Sulcorebutia caracarensis (Cárdenas) Donald - KuaS 37(1): 18-20.
- Gertel, W. (1991): Neues zu Sulcorebutia pulchra - KuaS 42(7): 174-176.
- Gertel, W. en De Vries, J. (2008): Kompendium der Feldnummern der Gattung Sulcorebutia, Auflage 6, S.32 - Eigene Verlag.
- Hunt, D. (2006): The New Cactus Lexicon. - dh books, Milborn Port.
- Ritz, Chr. M. (2007): Phylogeny of south american cacti - American Journal of Botany 94(8): 1321-1332.

Bot.Gardens "Altiplano"

Expertise: sulcorebutia.

Prinsenweg 5,

3237 LN Vierpolders.

E-mail: vriezom.sulcoreb@planet.nl

LEZERS REAGEREN

Reactie op het artikel van Theo Heijnsdijk, Euphorbia globosa: de kogeltjeswolfmelk. (Succulenta 89(1), 2010, p. 4).

Mooi artikel, met inhoud en goede foto's.

Maar één ding moet mij toch van het hart. Theo schrijft op blz. 4: "De geelgroene 'vingers' zijn honingkliertjes. De honing wordt afgescheiden uit wratachtige verhoginkjes". Dit is botanisch niet juist. Geen enkele plant kan floraal of extrafloraal via honingklieren, honing aanmaken. Overigens een veel gemaakte fout. Planten (lang niet alle) scheiden namelijk nectar uit. De nectar bevat een zeker suikerpercentage, wat verschilt per plantensoort, weersgesteldheid, tijd van de dag enz. De honingbijen (Apis mellifera) verzamelen de nectar als voedsel. Deze insecten zijn nu als enige in staat, om uit nectar, honing te maken. Om honing te krijgen, heb je dus honingbijen nodig.

Als imker trof mij dit zeer, daar ik naast cactussen ook nog deze "stekelige" hobby heb.

Johan de Vries

Naschrift van de redactie:

Het is juist dat deze kliertjes alleen nectar kunnen uitscheiden. De kliertjes heten in het Nederlands wel – alhoewel botanisch gezien dus onjuist - honingklier (of nectarie). Het Duits kent daarnaast wel het woord Nektardrüse (zie ook www.mijnwoordenboek.nl).

DE VORMEN ROND AGAVE PARRYI – DEEL 2

Wim Alsemgeest en Jos van Roosbroeck

Nader bekeken: de vormen rond *A. parryi* var. *truncata*

De variëteit *truncata* werd door Gentry in 1982 beschreven. De groeiplaats van deze variëteit was op dat moment de meest zuidelijke binnen het verspreidingsgebied van *A. parryi*. Deze loopt diep naar het zuiden tot aan het grensgebied van de staten Durango en Zacatecas in Mexico.

Het woord “*truncata*” betekent “afgeknot”, hetgeen verwijst naar de afgeknotte, dus kortere, bredere bladen. We hebben het dan over compacte, breedbladige planten.

Gentry verzamelde in 1951 in de Sierra Papantón, langs Route 45, 14 mijl ten westen van Sombrerete, dicht bij de grens tussen de staten Durango en Zacatecas, drie verschillende

- wat hij noemt - bladvarianten en gaf deze de volgende veldnummers: 10566 - 10568 - 10570.

In datzelfde jaar werd *Agave* 10566 aangeplant in de Huntington Botanical Gardens in Los Angeles, U.S.A. De planten staan er nog steeds (zie afb.7).

Omdat dit een bijzonder fraaie vorm was met bladen in een soort schaalvorm en een krullende eindstekel, wilde men deze plant graag als nieuwe soort beschrijven. Men is dan ook meerdere keren teruggekeerd naar de vindplaats in Mexico om dezelfde soort op te sporen en “nog mooiere” aan te treffen en dan ook in bloei. Men heeft echter nooit meer (tot nu toe) deze fraaie kloon in de natuur aangetroffen. Deze vorm noemen wij nu de “schaaltjesvorm” (afb. 8).

Hierbij moet je bedenken dat ieder mens de eigenaardige gewoonte heeft, wanneer hij planten gaat opzoeken in de natuur en er eentje selecteert, vrijwel nooit de gemiddelde vorm uit een gebied er uit pikt en beschrijft, maar juist de afwijkende, in het oog springende vorm!

Hierna is de verwarring rond deze *agave* pas echt goed begonnen.

Eerst werd de plant als *A. flexispina* beschreven

Bij aankomst in de Huntington Botanical Gardens in 1951 gaf Gentry de

Afb. 7: *A. parryi* var. *truncata* in de Huntington Botanical Garden (foto P. v. d. Meer)

Afb. 8: *A. parryi* var. *truncata* “schaaltjesvorm” in cultuur (foto B. Spee)

Afb. 9: Agave in de Huntington Botanical Gardens met als bord *A. flexispina* (foto P. v.d. Meer)

Afb. 10: *A. flexispina* in de Huntington Botanical Gardens (foto P. v.d. Meer)

drie klonen die hij had meegenomen, inbegrepen de schaaltesvorm, de naam *A. flexispina*. De naam “*flexispina*” werd echter al eerder gebruikt door Trelease die in 1920 deze soort beschreef.

Trelease vond *A. flexispina* in de buurt van Tepehuanes in de staat Durango, al vrij diep in Mexico. De vindplaats van de drie bladvarianten van Gentry ligt echter zo’n 150 tot 160 km verder naar het zuidoosten.

We hebben een kopie van de nieuwbeschrijving van *A. flexispina* bemachtigd. Deze komt uit “Paul C. Standley: Trees and Shrubs of Mexico, Washington, Contributions from the U. S. National Herbarium 1920-1926”. In deze beschrijving heeft William Trelease het over een 5 mm dikke en 30 mm lange flexibele eindstekel. Voor Trelease betekent het woord “flexuous”: “omgebogen” (‘the leaves tend to curve downward’). Wij denken meestal aan de andere betekenis: “buigzaam”. Gentry vermeldt in zijn boek dat *A. flexispina* een kleinere vorm is van *A. shrevei* of van *A. palmeri*. Dat zou dan betekenen dat deze plant helemaal niet tot de *Parryanae* behoort.

De plant die Trelease beschreef als *A. flexispina*, was verzameld door Edward Palmer, een plantenverzamelaar die

veelal planten opstuurde naar o.a. botanische tuinen. Hij had deze plant in 1906 verzameld en gedeponerd in de Missouri Botanical Garden met als herkomst Tepehuanes, onder zijn nummer Palmer 330.

De beschrijving van *A. flexispina* past echter niet op de “schaaltesplant”. In vergelijking met een schaaltesplant moet de echte *A. flexispina* een andere agave zijn, gezien de totaal andere vorm, wat te zien is op de afbeelding van het herbariummateriaal in Breitung’s Yearbook 1968, Fig. no. 205: hier zien we een ingedroogd blad met een veel langere eindstekel.

In het voorjaar van 2007 bezocht Piet van der Meer, een Nederlander die in Valencia woont en daar een prachtige agavencollectie bezit, de Huntington Botanical Gardens in San Marino, California. Op een van de door hem gemaakte foto’s ziet men het naambordje van *A. flexispina* (afb. 9). Als je ook de andere afbeeldingen bestudeert behorende bij de plant met het naambordje *A. flexispina* (afb. 10), kom je tot de conclusie dat de bijbehorende plant thuis hoort bij het herbariumblad van het herbariummateriaal afgedrukt in Breitung, Fig. no. 205. De plant op de foto, Fig.

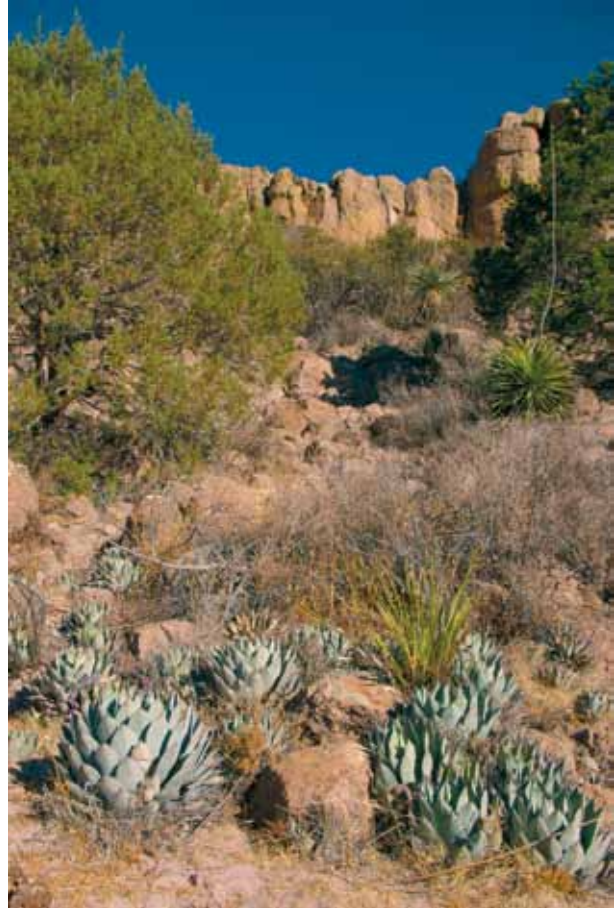
Afb. 11: *A. flexispina* bij Tepehuanes
(foto K. van Berkel)

Afb. 12: *A. patonii* bij San Miquel de Temoaya
(foto W. Alsemgeest)

Afb. 13: *A. patonii* bij San Miquel de Temoaya
(foto W. Alsemgeest)

Afb. 14: *A. parryi* var. *truncata* 14 mijl ten westen van Sombrete
(foto W. Alsemgeest)

no. 204, is onze “schaaltjesplant”, hier nog met de eerste naammelding van *A. flexispina*, hetgeen nu dus onjuist is.

In 2006 verzamelde Bertus Spee zaad van een agave in de omgeving van Tepehuanes (afb. 11). De zaailingen blijken te kloppen met de echte *A. flexispina*. Uit de opnamen gemaakt door Spee blijkt dat naast *A. flexispina* ook *A. parryi* voorkomt in deze streek. De voorlopige eindconclusie is, dat *A. flexispina* een aparte soort is.

Vervolgens: *A. patonii*

In 1969 wijzigde Gentry de naam van zijn “schaaltjesplant”: *A. flexispina* werd *A. patonii*.

De naam *patonii* was echter al langer in gebruik voor een *A. parryi* vorm beschreven door Trelease in 1911. Trelease’s beschrijving was gebaseerd op een agave die verzameld was door Paton (veldnummer 158/11/3) in Chinacates (Durango) langs de Tepehuanes spoorweg (Tepehuanes-Durango). Ook Palmer had al 5 jaar eerder in 1906 bij Tobar (veldnummer 228) deze soort aangetroffen. Deze plaats is echter niet te vinden op een gewone landkaart. Na speurwerk blijkt Tobar te verwijzen naar Cordon Tovar, een bergrug. In het Spaans spreek je de v uit als b, vandaar! Hier groeit dus de typeplant van *A. patonii*. De vindplaats ligt ten zuiden van Tepehuanes in de staat Durango, dus in hetzelfde gebied waar *A. flexispina* groeit. Dit is evenwel nog niet zo ver naar het zuiden waar de “schaaltjesplant” vandaan komt. Trelease publiceerde alleen foto’s van de bloemen, vruchten, zaden en een bladuiteinde. Doordat het blad gebroken is, kan men niet duidelijk zien of het mogelijk de “schaaltjesvorm” is of niet.

Welke plant is *A. patonii*?

Hiervoor verwijzen we naar de sleutel die Trelease en later ook Alwin Berger hanteerde. Beide auteurs vermelden

Afb. 15: *A. parryi* var. *truncata*, 14 mijl ten westen van Sombrerete (foto W. Alsemgeest)

dat *A. patonii* en *A. huachucensis* nauw verwant zijn. Deze twee agaven hebben beide een bijna koolvormige rozet en de breedste bladeren in de groep Parryanae. In het zojuist uitgekomen boek “Agaves magueyes, lechuguillas y noas del Estado de Durango y sus alrededores” wordt *A. patonii* behandeld als een gewone *A. parryi*. De typevindplaats Chinacates, voorheen de typevindplaats van *A. patonii*, wordt in dit boek gebruikt als de typevindplaats van *A. parryi*. De prachtige afbeelding van de *A. parryi* van Chinacates in het boek, toont ons, zoals de sleutel vermeldt, een forse agave, gelijkend op *A. huachucensis*, echter met veel meer bladeren in het rozet en met zeer lange bladeren die iets langer zijn toegespitst. Het “enige verschil” is dat de bladeren van *A. patonii* langer zijn toegespitst.

Het herbariumblad van *A. patonii* dat

Afb. 16: *A. parryi*-vorm noordzijde van Fresnillo
(foto W. Alsemgeest)

Afb. 17: *A. parryi*-vorm noordzijde van Fresnillo
(foto W. Alsemgeest)

is afgebeeld in het boek van Breitung (1968) (Fig. no. 203) laat zonder twijfel materiaal zien dat is verzameld door Palmer (veldnummer 228) op de Cordon Tovar bergrug en dat is gebruikt door Trelease voor zijn beschrijving. Het materiaal op het herbariumblad zou goed in aanmerking kunnen komen voor de “schaaltjesvorm”, ware het niet dat het blad veel breder is en ook de eindstengel niet lang is. Ook ontbreekt de krul in de eindstengel die zo typisch is voor de “schaaltjesplant”.

Fig. no. 202 in Breitung (1968) is geen afbeelding van *A. patonii*. Breitung is bij de opmaak van zijn boek misleid door Gentry, die deze agave in Murieta, California had ondergebracht en als *A. patonii* bestempelde; Breitung had de fout van Gentry gewoon overgenomen. Deze agave, afkomstig van Sombrerete met toegespitst blad en rechte einddoorn, erkende Gentry later als *A. truncata*.

Fig. no. 203 in Breitung (1968) laat herbariummateriaal zien van de Gordon Tovar, Durango, onder Palmer veldnummer 228. Dit is wel de “echte” *A. patonii*. Het meest opvallend aan deze plant is dat het blad naar buiten knikt als deze volwassen wordt. Het etiket “*A. patonii*” is tot op heden nog steeds te zien in de Huntington Botanical Gardens zoals blijkt uit foto’s van Piet van der Meer.

Bij nader inzien echter is de agave afgebeeld bij dit etiket géén *A. patonii*, maar wel *A. flexispina*. Toen Gentry de naam van de drie klonen, die hij aanvankelijk *A. flexispina* noemde, wijzigde in *A. patonii*, is ook de naam van de echte *A. flexispina* gewijzigd.

In 2009 heeft de eerste auteur samen met zijn reisgenoten een afwijkende vorm van *A. patonii* ontdekt, zo’n 50 km onder Mezquital bij het plaatsje San Miquel de Temoaya op 2300 m hoogte (afb. 12 en 13). Weliswaar is deze standplaats zo’n 200 km meer naar het zuiden gelegen dan waar de typeplant vandaan komt, maar de planten die daar groeien onder bomen voldoen aan de beschrijving van *A. patonii*, zowel van Trelease als van Berger. Bij het ouder worden knikt het blad naar buiten. Het zijn grote forse planten tot wel meer dan 1 meter breed. Het blad is ook het breedste (20 cm) van alle *A. parryi* vormen. De eindstengel is “openly grooved nearly to the end”. De eindstengel is ook een beetje “flexuuous”, d.w.z. een beetje omgebogen, maar enkel bij de onderste bladeren. Opmerkelijk is dat de planten uitsluitend op de top van de berg voorkomen. Ook hier krijgen we de indruk dat in het verleden de Indianen deze planten mee hebben genomen bij hun trektochten en de planten op de toppen van bergen uitplantten. Het is bekend

dat wel meer *A. parryi* vormen uitsluitend op de top van een berg groeien.

Wij zouden deze vorm liever willen beschouwen als een subspecies van *A. parryi* en zou dan gaan heten *A. parryi* subsp. *patonii*.

En toen ontstond *A. parryi* var. *truncata*

In 1980 besloot Gentry nogmaals de naam van de “schaaltjesplant” inclusief de klonen 10568 en 10570 te wijzigen: *A. patonii* werd nu *A. parryi* var. *truncata*. De drie hierboven genoemde bladvarianten waren ondertussen ondergebracht in de botanische tuinen Muriete, California en de Huntington Botanical Gardens in San Marino, California.

In 1993 bezochten Bernd Ullrich en Jos van Roosbroeck het grensgebied Durango-Zacatecas via Route 45. Zij troffen 10 km ten oosten van Vicente Guerrero op 2300 m hoogte een grote kolonie agaven aan die zonder twi­fel tot de groep Parryanae behoort, veldnummer B.U. 114-05.12.93. Op deze dorre plaats groeiden slechts nog niet-­volwassen planten met volkomen ronde bladeren, maar ook met de typische “schaaltjesvorm”.

Echter het typische kromme eindste­keltje ontbrak. De planten bezaten zeer veel kleine uitlopers. Bernd Ullrich was ervan overtuigd een tweede vindplaats van *A. parryi* var. *truncata* te hebben gevonden. De vindplaats 10 km ten oosten van Vicente Guerrero was slechts een twintigtal kilometers verwijderd van de vindplaats waar Gentry zijn “schaaltjesplant” vond, namelijk 14 mijl ten westen van Sombrerete. Van deze plant, die uitgepoot is in de Huntington Botanical Gardens, kunt U een afbeelding zien in het boek van Gentry op pagina 544. Deze plant is volledig uit zijn krachten gegroeid en doorgeschoten, zoals op de foto te zien is. Dit komt natuurlijk omdat er in Los Angeles een veel warmer klimaat heerst dan in het hooggebergte op de oorspronkelijke standplaats. Bovendien wordt er volop bevoeid in

Afb. 18: *A. parryi* var. *truncata* bij San Luis de la Paz (foto B. Spee)

deze botanische tuin. In onze verzamelingen heeft deze vorm zich echter ontwikkeld tot een prachtige compacte vorm met de bladen fraai schaalvormig om de kruin staand. Nu 16 jaar later stellen we vast dat de planten, verzameld door Bernd Ullrich en Jos van Roosbroeck, en eveneens verzameld door Gentry (klonen 10568 en 10570, zie Fig. no. 202 in Breitung) naar buiten knikken en uit hun koolvorm zijn gegroeid. Mogelijk is de koolvorm verdwenen als gevolg van de cultuuromstandigheden in onze streken evenals ook in de Huntington Botanical Gardens. Het blad van kloon 10566 (de schaal­­tjes­­vorm) is daarenboven in onze verzamelingen en in de Huntington Botanical Gardens ongewijzigd van vorm gebleven. Op de standplaats waar Gentry zijn “schaaltjesplant” vond, 14 mijl ten westen van Sombrerete, zijn in 2009 de eerste auteur en zijn reisgenoten geweest en hebben daar prachtige compacte blauwgrijze vormen gevonden van *A. parryi* var. *truncata*. Het gebied met zijn schitterende rotsformaties behoort inmiddels tot een beschermd natuurpark (Parque Nacional Sierra de Organos). De planten zijn wel de helft kleiner dan de boven vermelde *A. patonii*. (afb. 14, 15). Ook in 2007 had

de eerste auteur kleinblijvende *A. parryi* vormen gevonden aan de noordzijde van Fresnillo. Ook dit zijn compacte planten, maar niet zo schitterend grijsblauw als de vormen ten westen van Sombrerete (afb. 16, 17).

Gentry maakte al in 1982 melding van een *truncata*-vorm, die nog veel verder naar het zuidoosten van Mexico groeide, namelijk langs de weg No. 57 bij San Luis de La Paz. Martin Kristen van de beroemde "Globetrotters" maakte melding van een kloon in de staat Jalisco bij Ojuelos en Bernd Ullrich maakte melding van een standplaats in de staat Queretaro. Wat dan de meest zuidoostelijke standplaats zou zijn. Inmiddels hebben ook Bertus Spee en Wim Alsemgeest in de staat Guanajuato twee groeiplaatsen ontdekt in de buurt van San Luis de La Paz (Afb. 18). Het zijn alle schitterende compacte vormen van *A. parryi* var. *truncata*.

Samenvatting wat betreft *A. parryi* var. *truncata*

Met bovenstaand verhaal komen we voorlopig, behalve als mogelijk toch nog een standplaats gevonden wordt, tot de conclusie dat de afwijkende vorm - kloon 10566, de "schaaltjesvorm" - met de prachtige korte bladeren, compacte vorm en afgeknotte einddoorn - ook wel "het varkensstaartje" genoemd - toegerekend moeten worden aan slechts één enkele plant. De planten blijven ook in cultuur de "koolvorm", of wel de "schaaltjesvorm", behouden.

De plant op Fig. no. 202 in Breitung (1968), ten onrechte als *A. patonii* beschreven, is met zekerheid een van de klonen 10568 of 10570; ze is immers gelijk aan de planten die aangetroffen werden 10 km ten oosten van Vicente Guerrero. Beide hebben een rechte einddoorn en in het volwassen stadium bladeren die naar buiten knikken.

De drie hierboven genoemde klonen, zowel met afgeknotte einddoorn als met de rechte einddoorn, werden

door zowel Gentry als Ullrich als de variëteit *truncata* bestempeld. In het nieuwe boek "Agaves del Occidente de Mexico", uitgegeven door de Universiteit van Guadalajara, wordt deze stelling bevestigd.

Samenvattend hebben we nu als vindplaatsen voor *A. parryi* var. *truncata*:

1. Het grensgebied Durango - Zacatecas: Sombrerete : de typevindplaats (Gentry en Alsemgeest)
Vicente Guerrero (Ullrich - Van Roosbroeck)
Cieneguillas: ten noorden van Vicente Guerrero
2. In de staat Zacatecas: Aan de noordkant van Fresnillo Wim & Co.
Sierra Chapultepec, zuidoostelijk van Sombrerete
3. In de staat Aguacaliense: San Jose de Gracia
4. In de staat Jalisco: Ojuelos (Martin Kristen)

Mogelijk behoren de volgende agaven ook tot de var. *truncata* groep, doch is nader plaatselijk onderzoek noodzakelijk:

5. In de staat Guanajuato: 6 - 7 mijl ten noorden van de weg 110, langs weg 57. (Gentry)
Bij Milpillas (Bertus Spee & Co, afb. 17) en San Luis de La Paz (Bertus Spee en Wim Alsemgeest)

Inmiddels zijn planten uit Guanajuato in omloop onder de ons totaal onbekende naam *A. spatularia*; waarschijnlijk is deze naam in omloop gebracht door een Mexicaanse zaadhandelaar.

De eindconclusie is dat *Agave parryi* var. *truncata* een goed te herkennen taxon is en behoort tot de schitterende compacte agavenvormen.

w.a.alsemgeest@hetnet.nl

(wordt vervolgd)

PACHYPODIUM NAMAQUANUM

Albert Goossen

Bij onze reis in 1988 naar Zuid-Afrika en Namibië hadden we enkele dagen vrijgehouden om bovengenoemde plant te zoeken. Over deze zeer eigenaardige, op een cactus lijkende succulent, bestaan tal van legendes en mysteries die vermoedelijk allemaal hun oorsprong vonden bij kamp- en haardvuur. De meest voorkomende namen in Zuid-Afrika zijn “halfmens, hartseer en plantmens”.

Deze plant kijkt steeds naar het noorden. Een paar legendes hierover willen we u niet onthouden:

Een groep Nama's uit Zuidwest-Afrika (nu Namibië) die vluchtten voor hun aartsvijanden, de Boesmans, trok over de Oranjerivier om in veiligheid te zijn. Na het bereiken van de overkant keerden ze zich om, om terug te kijken naar hun geliefde land. Van verdriet versteinde ze toen tot bomen die steeds naar het noorden staren.

Een andere legende vertelt dat een groep Nama's uit Namaqualand vrienden en geliefden achtergelaten had door noordwaarts over de Oranjerivier te trekken. De achtergeblevenen bleven wendend op de rivieroever staan. Van verdriet (hartseer) veranderden ze in bomen met de kop noordwaarts gedraaid, de richting waarin hun geliefden verdwenen waren.

Deze legendes zijn zeker niet de enige die deze planten zo bijzonder maken.

Pachypodium namaquanum hoort thuis in het Richtersveld, de meest noordwestelijke hoek van Zuid-Afrika en in het aangrenzende deel van Namibië. De verspreiding is beperkt tot een barre, bergachtige strook van zowat 40 km aan weerszijden van de Oranjerivier. De jaarlijkse neerslag bedraagt er nauwelijks 25 mm.

Afb. 1: *P. namaquanum*, uiteinde van de stam

Het in 1830 opgerichte geslacht *Pachypodium* behoort tot de familie van de maagdenpalmachtigen of Apocynaceae. Hiertoe behoren ook succulente geslachten zoals *Adenium* en

Afb. 2: *P. namaquanum*, bloeiwijze

Afb. 3: *P. namaquanum*, de afmeting van de persoon links in beeld geeft een idee van de ware hoogte van deze twee planten

Plumeria, planten die tot 7 m hoog kunnen worden (een zware taxonomische kluit voor botanici) en niet succulente

planten zoals *Dipladeria*, de kleine en grote maagdenpalm en de overbekende oleander. *P. namaquanum* werd in 1863 beschreven door Wiley ex Harvey, nog in het geslacht *Adenium*, en in 1869 door Welwitsch overgeheveld naar het geslacht *Pachypodium*.

Etymologie

Pachypodium betekent dikvoet.

Namaquanum betekent afkomstig uit Namaqualand.

Beschrijving

Pilaarachtige planten die een hoogte kunnen bereiken tot 3,5 m. Naar boven toe worden de stammen wat dunner en aan de top zijn ze getooid met een groene kruin. De doorsnee bedraagt 25 tot 30 cm. De vrij dikke epidermis is verdeeld in spiraalsgewijs gerangschikte, wratachtige, waterige uitstulpingen. Uit iedere bobbel ontspringen 3 (zelden 2 of 4) afgebogen, vlijmscherpe, 4 tot 8 cm lange stekels die in de natuur bij de stambasis gaandeweg afslijten. De bladeren, die zich alleen aan de top ontwikkelen, zijn groen, leerachtig, lancetvormig tot omgekeerd eivormig, hebben golvende randen, zijn 10-12 cm lang bij een breedte van 4-6 cm en bedekt met zeer fijne haartjes.

De kortgesteelde, 4 cm lange trompet- tot klokvormige bloemen zijn welriekend en nectarrijk. De kleur van de bloemen is nogal gevarieerd, van binnen geel met donkere vlekken en van buiten veranderend van geel van onder naar donkerroze met donkerrood aan het uiteinde. In de natuur valt de bloei tijdens de wintermaanden, juli tot begin september. De bloemen zijn zelfsteriel. Na rijping, gedurende september - oktober, worden de zaden door de wind weggeblazen. Bij het afvallen van de bladeren verzinken de pilaarvormige stammen weer schijnbaar in een diepe winterslaap. In de natuur kunnen deze planten vrij goed een lange droogteperiode doorstaan.

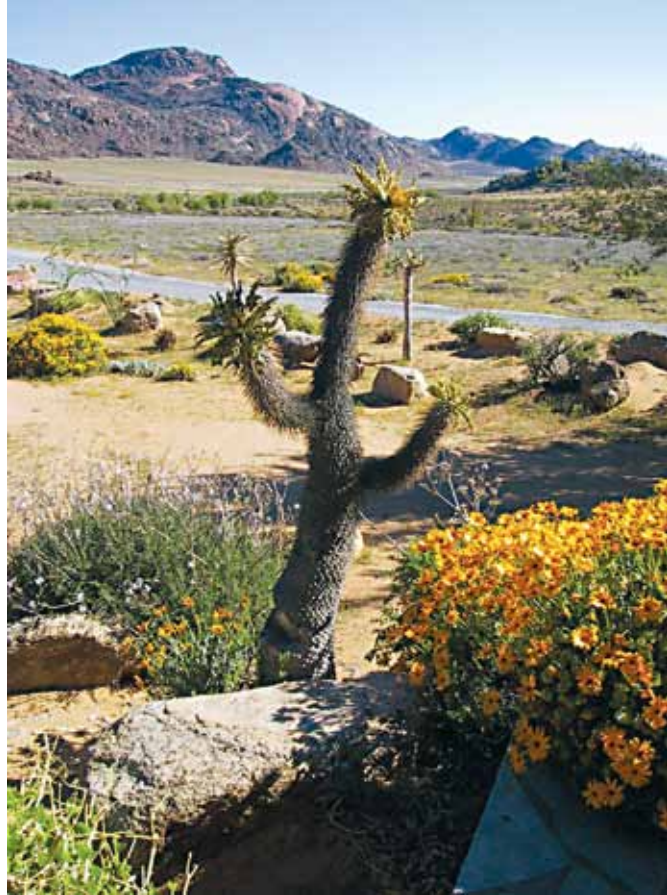
Gevonden!

Wij lieten onze wagen aan de kant van de weg achter en gingen te voet verder. Na een zware tocht kwamen we op een lager gelegen gebied, dicht bij de Oranjerivier, bij onze eerste planten. Ze waren 1,5 m hoog en niet vertakt. Vele waren enkelvoudig, de vertakte waren natuurlijk de mooiste, de armen lopen dan parallel met de hoofdstam. De sterkst vertakte plant die men ooit gezien heeft, zou tot 14 stammen gehad hebben. Verrast door een sensationeel uitzicht stonden we even stil toen we naar de berghegging voor ons keken. Boven ons, tussen de rotsblokken merkten we verschillende vertakte planten op, het gaf ons een emotionele kick. Ze stonden er als schildwachten en beheersten als het ware de omliggende heuvels. We liepen of kropen van links naar rechts, iedere plant had zijn charmes. Echt jonge exemplaren waren niet te vinden, de kleinste waren ca. 50 cm hoog, ze groeiden nog rechtop. Naarmate ze groter worden zal hun kruin geleidelijk aan met een hoek van ongeveer 30° naar het noorden gaan buigen. Ook vonden we daar een zeldzame trichocaulon (nu hoodia) met gele bloemen (*T. flavum* of *T. parviflorum*) en bovendien ook de meer bekende hoodia's. Na al dat moois moesten we natuurlijk terugkeren. Vermoeid, maar zeer voldaan, kozen we voor een kortere weg omdat het al erg begon te duisteren. En plots was het even schrikken, toen we achter een heuvel uitkwamen, rezen in het halfduister enkele planten voor ons op. Die schildwachten leken net geesten, er heerste toen een

Afb. 4: *P. namaquanum*, vertakt exemplaar in het Goegap Nature Reserve, in de buurt van Springbok

Afb. 5: *P. namaquanum*, in het Goegap Nature Reserve, in de buurt van Springbok

Foto's: Hugo Couwberghs

angstaanjagende geheimzinnige stilte over de biotoop.

Na het avondmaal werd er nog met enkele dorpelingen, die heel wat van die planten afwisten, nagepraat. Ze vertelden ons dat *P. namaquanum* zeer streng beschermd wordt en dat de planten die bij particulieren in de tuin stonden alle genummerd waren; ze moesten zelfs toestemming vragen om ze te mogen verplaatsen.

Het zou ook bekend zijn dat er planten naar het buitenland gesmokkeld worden. Dit wijst erop dat men ze nog altijd onwettig op de groeiplaatsen verzamelt. De overheid tracht dit tegen te gaan met geldboetes ter waarde van € 1250 of één jaar gevangenisstraf voor de eerste overtreding. Bij een volgende misstap loopt de boete op tot € 2500 of twee jaar cel.

Is er ginds soms geen taak weggelegd voor natuurbeschermers? Niet praten, maar eindelijk iets doen! Help de inheemse bevolking bij het kweken van dergelijke planten, zaden zijn er genoeg. Dit verschaft hen werk en een inkomen. Het te veel kan verkocht worden, er is vraag genoeg. Nu besef ik wel dat de groei zeer traag is, in de natuur nemen ze amper met 0,5 m toe in 25 jaar. In een kwekerij in Springbok zouden ze wel heel wat sneller groeien.

Cultuur

Aan het eind van de jaren tachtig werden deze planten uitgezaaid bij een bedrijf in Nederland. Ze groeiden zonder problemen op en eigenaardig genoeg werden ze na verloop van tijd in gewone mengbakken verhandeld. Ik kocht destijds enkele van die zaailingen en entte ze op *Pachypodium lamerei*. De groei is dan veel sneller, ca. 5 cm per jaar. Ze nemen dan ook bijzonder in de breedte toe. De grootste is nu 80 cm hoog en heeft al één zijtak gevormd, de stamontrek bedraagt ca. 20 cm. Hij groeide dit jaar ca. 10 cm. Een andere maakte twee jaar geleden zes koppen. Zeer

eigenaardig, maar mooi meegenomen, is wel dat de onderstammen evenredig in dikte meegroeien. Ook dit jaar bloeiden weer twee planten. Het enten is vrij eenvoudig en mislukt bijna nooit. Vermeerderen gebeurt bijna uitsluitend door zaaien. Om behoorlijk te ontkiemen mogen de zaden echter niet te oud zijn. Om te overwinteren wordt een temperatuur van ca. 15 °C aanbevolen, maar zelfs bij nachttemperaturen in mijn kas van ca. 10 °C heb ik tot nu toe nog geen verliezen gehad. De plant verlangt een los, voedselrijk grondmengsel, warmte en veel zonlicht. Tijdens de rustperiode moet men ze vrij droog houden.

In heel wat kwekerijen, zowel in België als in Nederland, zijn er tegenwoordig zaailingen te koop. Een goede raad, schaf meer dan één plantje aan en zorg voor onderstammen (*P. lamerei*). Ent ze zoals je cactussen zou enten en je zult versteld staan, binnen de twee jaar zullen ze zich ontpopt hebben tot blikvangers in je verzameling.

Veel succes!

**Mechelsebaan 134
2570 Duffel België.**

Alle opnamen dateren uit oktober 2003 en werden gemaakt tijdens een reis in Zuid-Afrika. Foto's 1, 2, 3, 4 en 5 zijn afkomstig uit het Richtersveld; foto's 6 en 7 uit het Goegap Nature Reserve, in de buurt van Springbok.

HET GESLACHT GYMNOCALYCIUM – EEN OVERZICHT (VII)

Ludwig Bercht

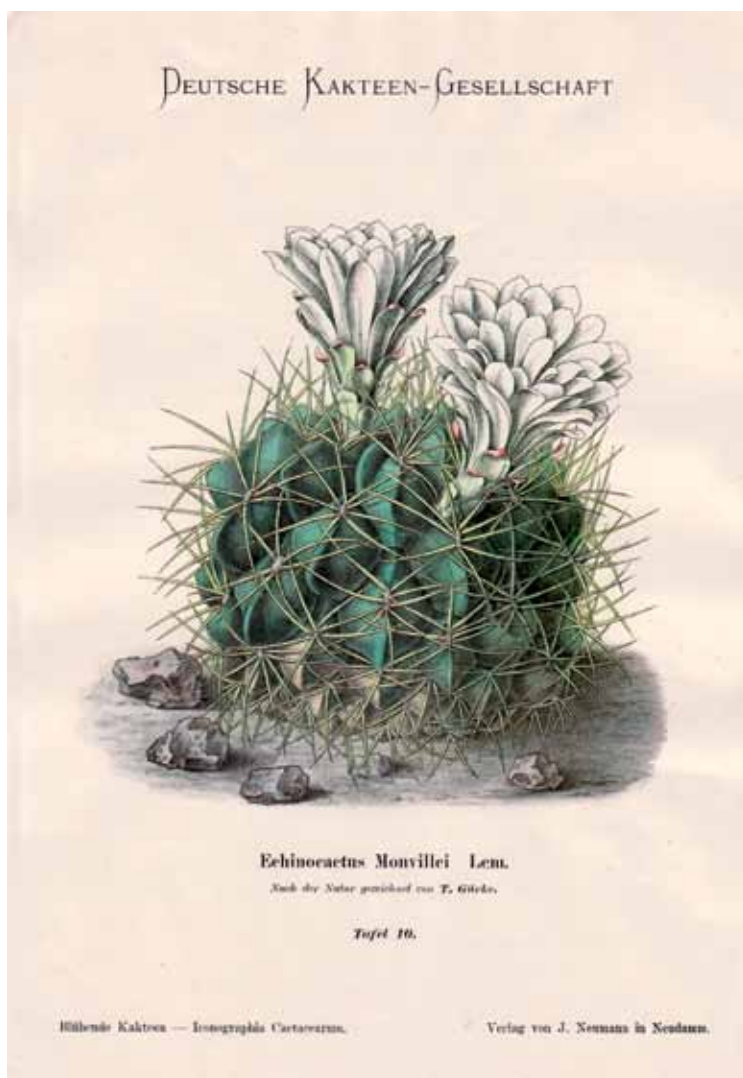
Was de vorige aflevering verbonden met een prachtige voorplaat van mijn mederedacteur van een plantdie hij op zijn reis in 2009 had gefotografeerd in Argentinië, deze keer is de aanleiding het Gymnocalycium-weekeinde in Eugendorf (Oostenrijk) dit jaar. Het betreft de groep planten die gerekend wordt tot de verwantschap van *G. monvillei*: de Horridispina.

Groep 7. Horridispina

Het aantal soortnamen dat tot deze groep wordt gerekend is betrekkelijk klein. Het zijn *Gymnocalycium monvillei*, *G. brachyanthum*, *G. grandiflorum*, *G. achirasense*, *G. horridispinum* en *G. schuetzianum*. Ze hebben een gemeenschappelijke zaadvorm die met enige geoefendheid gemakkelijk te herkennen valt. De planten vallen op door hun, voor een gymnocalycium, behoorlijke omvang, het glanzend groene uiterlijk van het lichaam, een fraaie bedoorning en meestal relatief grote, witte tot dieproze bloemen. De meeste cactusliefhebbers zullen wel eens een exemplaar uit de Horridispina in haar of zijn collectie hebben opgenomen. Het zijn echte blikvangers.

Met uitzondering van wat onder *G. brachyanthum* en *G. grandiflorum* moet worden verstaan, zijn de genoemde soorten duidelijk herkenbaar en goed van elkaar te onderscheiden. Laten we

**Afb. 1: Reproductie van plaat 10:
Echinocactus Monvillii uit
Schumann, Blühende Kakteen
(1901), oorspronkelijk formaat A4**

de soorten maar eens bekijken.

Baron Hippolyte Boissel de Monville, een Franse industrieel en cactusliefhebber, had een plant in zijn collectie die Lemaire in 1838 als basis nam voor zijn beschrijving van *Echinocactus Monvillii*. De plant was geïmporteerd uit Zuid-Amerika en mogelijk verzameld door Gillies. De habitat werd aangegeven met Paraguai, Cordillera. Bij de nieuwbeschrijving was een duidelijke tekening van de plant afgebeeld. Waarschijnlijk dezelfde plant werd in 1847 nogmaals opgevoerd, maar dan getooid met drie bloemen. Mede door overvloedige zaadoogsten vindt de soort verbreiding in de verzamelingen. In 1901 beeldt Schumann de soort af in zijn Blühende Kakteen (Tafel 10) en vermeldt dat tot dan toe geen nieuwe importen bekend zijn. In 1903 komt de bevestiging dat de soort niet uit Paraguay komt, maar groeit in de heuvels van de Argentijnse provincie Córdoba. Britton en Rose zorgen voor de ombenoeming naar *Gymnocalycium*. Lange tijd heeft de verwarring van deze soort met *E. (G.) multiflorus* voortgewoekerd; de laatste is tot op heden nog steeds niet eenduidig herleid tot huidige bekende planten.

Uit de goede beschrijving en de afbeeldingen ontstaat een zeer duidelijk beeld van de soort. Het zijn grote, afgeplatte planten, in meer of mindere mate spruitend aan de basis, (fris)groene epidermis, circa 12 helgele doorns, vaak met donkere voet, bij het ouder worden een lange, afstaande helgele midden-doorn met eveneens donkere voet, bloemen tot 9 cm lang en tot 10-11 cm diameter, wit tot lichtroze.

Toch blijft het puzzelen. Welke populaties passen hierop? Planten in het gebied rond en zuidelijk van Alta Gracia in de provincie Córdoba voldoen zeer redelijk aan de beschrijving. Tevens is dit een gebied dat al zeer lang bereikbaar en bewoond is. Ook de planten uit de Sierra Chica sluiten goed aan op de oorspronkelijke beschrijving, alhoewel

de bedooring van de Chica-planten vaak wat lichter is.

G. monvillei is een soort met een enorm verspreidingsgebied, dat noord-zuid van zuidelijk Alta Gracia tot in Santiago del Estero loopt en westelijk van Córdoba stad tot in de heuvels van de Sierra Grande. Volgens mij moeten ook de populaties die voorkomen in de Sierra de San Luis en aangrenzende gebieden tot *G. monvillei* gerekend worden. Een vraag blijft hierbij wel, waarom er geen verbindende populaties gevonden zijn tussen de Sierra de San Luis en de Sierra Grande.

In 1907 verschijnt de nieuwbeschrijving van *E. brachyanthus* van de hand van Prof. Max Gürke. De beschrijving is zeer gedetailleerd. Gürke merkt op dat de plant sterk lijkt op *E. Monvillii*; de verschillen zijn minder doorns maar vooral de kleinere bloemen, tot maximaal 6 cm in diameter (bij somber weer zelfs maar ongeveer 3 cm). De beschreven plant komt uit Argentinië. Om een nog beter beeld van *G. brachyanthus* (de ombenoeming geschiedde weer door Britton & Rose) te krijgen, was een afbeelding zeer gewenst, maar deze bestaat niet van het originele materiaal. Till en Neuhuber (1993) denken in *G. brachyanthus* de planten uit de Sierra de San Luis te herkennen, benoemen hem om tot *G. monvillei* subsp. *brachyanthus* (Gürke) H. Till en wijzen de planten gevonden bij Suyuque Nuevo aan als neotypus. Planten die verder noordelijk van Suyuque Nuevo voorkomen hebben een sterker spruitend karakter. Ze bezitten meer ribben en meer dunne, lange doorns en ook meer middendoorns. Ze zijn beschreven als *G. monvillei* subsp. *brachyanthus* var. *gertrudae* Neuhuber. In 1999 verandert Neuhuber van mening. Hij meent dan dat *G. grandiflorum* een dubbelbeschrijving is van *G. brachyanthus* (lees verderop), verheft de var. *gertrudae* tot *G. monvillei* subsp. *gertrudae* (Neuhuber) Neuhuber en benoemt

Afb. 2: *G. monvillei* (LB 969) even ten noorden van Villa C. de America (ca. 25 km zuid Alta Gracia)

Afb. 3: *G. monvillei* (LB 1087) uit de Sierra Chica even ten oosten van La Cumbre

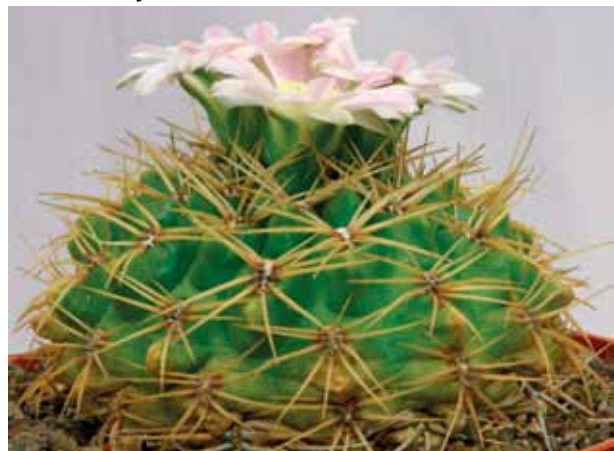
Afb. 4: *G. monvillei* var. *steineri* (STO 501) van La Sierrita, een nog jonge plant

Afb. 5: *G. monvillei* (LB 3122) in de Sierra Chica nabij San Antonio de Arredonda (ca. 5 km oost Icho Cruz)

Afb. 6: *G. monvillei* (bij LB 987) in de Cuchilla Nevada (oostflank van de Sierra Grande)

Afb. 7: *G. monvillei* var. *confusa* (LB 275) van de hellingen bij Suyuque Nuevo

de planten gevonden rond Suyuque als *G. monvillei* subsp. *gertrudae* var. *confusa* Neuhuber.

Aandachtige lezer, als u het nog kunt volgen, gaan we verder. In 1936 beschrijft Backeberg *G. grandiflorum*. De beschrijving is eigenlijk zeer summier en hoogstwaarschijnlijk heeft Backeberg slechts één exemplaar voor zich gehad. De beschrijving in Das Kakteenlexikon uit 1976 is nog gelijk aan die uit 1936 (o.a. 8 ribben, 5 roze-witgraauwe doorns, bloem 7 cm diameter, zuiver wit). Op basis van de beschrijving zou de plant wel eens helemaal niet in relatie gebracht moeten worden met *G. monvillei*, maar meer de oorspronkelijke idee van Backeberg volgen en hem dicht bij *G. mostii* plaatsen. Ondanks dat roze-witte doorns nooit zijn opgemerkt bij *G. monvillei*, wordt de soort toch in de verwantschap van *G. monvillei* opgenomen, ja zelfs formeel benoemd tot varieteit van *G. monvillei*. Als neotype wordt een plant westelijk van Icho Cruz, dat is direct ten zuiden van Carlos Paz aan de westzijde van de Sierra Chica, gekozen. En dat is weer niet zo ver weg van de omgeving waar ik denk dat de echte *G. monvillei* vandaan komt.

We zijn nog niet aan het einde van nieuwbeschrijvingen in relatie tot *G. monvillei*. In 1990 beschrijft Till ook nog een *G. monvillei* var. *steineri*, voorkomend aan de westzijde van de Cumbre de Achala. De planten wijken in de volwassen vorm vooral af door een lange, dichte, afstaande en vervlochten bedoorning. Gapon (2009) emendeert de beschrijving door eraan toe te voegen dat de doorns licht en transparant zijn. Daarmee opent hij de mogelijkheid om *G. monvillei* var. *safronovii* te beschrijven. Kenmerkend en onderscheidend ten opzichte van het type zou moeten zijn een vlak lichaam met barnsteenkleurige, aanliggende doorns met rode basis. Ze zijn afkomstig uit het gebied tussen Ambul en Tala Canada, dat ten

westen ligt van de Sierra Grande.

Om de publicatierijkdom rond *G. monvillei* af te sluiten, moet nog de in 1999 beschreven *G. monvillei* var. *coloratum* Neuhuber genoemd worden. De planten wijken af door een roze gekleurd receptaculum en een opvallende geur; als type is gekozen een plant uit een populatie nabij Icho Cruz.

Mijn mening. *G. monvillei* is een soort die niet mag ontbreken in een cactusverzameling. Variabel in bedoorning van open aanliggend tot dicht afstaand, bloemen van 3-4 cm tot 10-11 cm diameter, soms (bijna) wit, meestal licht tot diep roze. Spruitende exemplaren hebben vaak een dunnere, afstaande bedoorning, niet-spruitende planten vaker dikkere, aanliggende doorns.

In de catalogus van Frau Winter (uitgave 1956) werden zaden aangeboden van een gymnocalycium, verzameld door haar broer Friedrich Ritter onder nummer FR 430. Volgens Ritter zou hij het zaad hebben verzameld in de omgeving van Cruz del Eje, provincie Córdoba. In 1978 publiceert Schütz zijn ervaringen met en indrukken van de planten opgekweekt uit dit zaad. Het zijn duidelijk herkenbare planten met een vlak lichaam, doorns teruggekromd naar het lichaam en diep oranjebloemen. In 1981 worden ze ter ere van Bohumil Schütz beschreven als *G. schuetzianum* door Till en Schatzl. Nog sterker dan bij verschillende *G. monvillei*-populaties valt bij deze soort op dat vaak de meeldraden geen stuifmeel dragen of dat de stamper niet is uitgegroeid. Een andere bijzonderheid is, dat tot op heden de soort in de natuur niet meer is aangetroffen. Zou het een tijdelijk optredende hybride geweest zijn? De ene ouder is dan wel voorstelbaar, maar wat moet dan de andere ouder zijn?

In de herfst van 1961 stuurt Fehser, een Argentijnse cactusverzamelaar, planten aan verschillende Europese

Afb. 8: *G. monvillei* var. *gertrudae* (LB 479) La Verbena

Afb. 9: *G. schuetzianum* (FR 430)

Afb. 10: *G. horridispinum* (L 517) La Mudana, een nog jonge plant

Afb. 11: *G. achirasense* var. *achirasense* (LB 330) ten westen van Achiras (bij La Punilla)

Afb. 12; *G. achirasense* var. *achirasense* (LB 3143) aan de weg van Berrotaran naar Las Penas, oostelijk van de Sierra de Comechingones

AFB. 13: *G. achirasense* var. *achirasense* fa. *villamercedense* (LB 304) ten zuiden van San José del Morro aan de weg naar Villa Mercedes

afnemers. Hieronder bevonden zich planten met de aanduiding L. Sol. Esp.. Toen deze planten hadden gebloeid, kon vastgesteld worden, dat het een nieuwe soort betrof, die vervolgens als *G. horridispinum* door Frank wordt beschreven. Het zijn op latere leeftijd enigszins zuilvormig wordende planten met afstaande grauwe bedoorning. Bloeit overvloedig met ca. 6 cm grote, dieproze bloemen. Oorspronkelijk in de verwantschap van *G. mostii* gesteld, is het thans overduidelijk dat ze hier thuishoren. In de beschrijving stond nog als vindplaats ten zuidwesten van Salsacate, thans weten we dat ze groeien nabij La Mudana, inderdaad zo'n 30 km ten westen van Salsacate in de provincie Córdoba. Omdat geen dood en gedroogd exemplaar in een herbarium was opgenomen, was deze beschrijving ongeldig (Er stond wel een levend exemplaar in een aangewezen botanische tuin). Dat werd in 1987 rechtgezet door Till.

Het is verbazingwekkend dat een veel voorkomende soort, vooral in de provincie San Luis, pas voor het eerst in 1968 naar Europa werd gezonden. Ze waren verzameld door Genser in de omgeving van Achiras op de grens van San Luis en Córdoba en naar Europa gestuurd door Dorothea Muhr onder het nummer B 21. In 1979 volgde door Till en Schatzl de nieuwbeschrijving onder de naam *G. achirasense*. Evenals de later beschreven variëteiten valt *G. achirasense* op door een enigszins gestrekt lichaam met donkergroene epidermis, nooit spruitend, typische bedoorning en grote (al naar gelang de conditie van de plant wel tot 10 cm diameter) diep roze gekleurde bloemen. Na bestuiving kan men overvloedig zaden oogsten.

De variabiliteit van *G. achirasense* is goed in kaart gebracht met de resultaten van vele veldonderzoekers. De planten bij Achiras kenmerken zich door ca. 10 krachtige randoorns en

1 middendoorn, alle ivoorkeurig met donkere (bruingrijze) basis. Mijns inziens wordt in 1993 de soort ten onrechte ombenoemd tot subspecies van *G. monvillei*, eraan voorbijgaand dat vormen van *G. monvillei* en *G. achirasense* op verschillende plaatsen sympatrisch groeien, wat ontoelaatbaar is voor een subspecies.

Meer naar het zuiden groeien planten met een wat fijnere bedoorning, voor het eerst gevonden in 1955 door Ritter (FR 6) en voorzien van een werkbeschrijving onder de benaming *G. villamercedense* in zijn Kakteen in Südamerika. Een geldige beschrijving volgde in 1993 door Till en Neuhuber als *G. monvillei* subsp. *achirasense* var. *achirasense* forma *villamercedense*.

De planten die langs de westzijde van de Sierra de Comechingones voorkomen, verschillen niet of nauwelijks van de typesoort. De populaties die in het centrum van de provincie San Luis voorkomen, vertonen, hoe verder men naar het noorden gaat, meer middendoorns. Aan het einde van het verspreidingsgebied bij San Martin wel tot 7 toe. De noordelijke vormen zijn in 1993 separaat beschreven als *G. monvillei* subsp. *achirasense* var. *chacrasense* Neuhuber.

Op de oostflanken van de Sierra de San Luis treft men planten aan die vooral opvallen door een zeer donkere en starre bedoorning. Deze planten zijn eveneens in 1993 beschreven als *G. monvillei* subsp. *achirasense* var. *kainradliae* Neuhuber.

Rondom El Durazno aan de oostzijde van Sierra de San Luis vindt men populaties waar de planten bolvormiger blijven, een wat lichtere epidermis bezitten, maar vooral een typische korte, starre bedoorning hebben. Ze werden beschreven met de toepasselijke naam *G. monvillei* subsp. *achirasense* var. *echinatum* Neuhuber.

De laatste variëteit die is beschreven, komt uit de gebieden ten oosten van

AFB. 14: *G. achirasense* var. *achirasense* fa. *chacrasense* (LB 365) bij San Martin

AFB. 15: *G. achirasense* var. *echinatum* (LB 278a) op hellingen bij Potrero de los Funes, prov. San Luis

AFB. 16: *G. achirasense* var. *kainradliae* (LB 480) La Verbena, groeit sympatrisch met *G. monvillei* var. *gertrudae* LB 479

Afb. 17: *G. achirasense* var. *orientale* (LB 332) bij Las Albahacas aan de oostzijde van de Sierra de Comechingones

de Sierra de Comenchigones, dus in de provincie Córdoba. Het is *G. monvillei* subsp. *achirasense* var. *orientale* Neuhuber. Opvallend aan deze planten zijn de vaak slechts 5 tot 7 randdoorns en het grotendeels ontbreken van een middendoorn.

Resumerend en concluderend – en voorbijgaand aan de dan noodzakelijke, taxonomische hercombinaties – ziet voor mij het monvillei-complex er als volgt uit:

G. monvillei

subsp. monvillei

var. monvillei

var. brachyanthum (grandiflorum)

var. steineri

subsp. schuetzianum (mogelijk ook niet meer dan een hybride)

G. horridispinum

subsp. horridispinum

subsp. achirasense

var. achirasense

fa. achirasense

fa. villamercedense

fa. chacrasense

var. orientale

var. echinatum

var. kainradliae

Literatuur:

Backeberg, C. (1936) in Backeberg & Knuth: Kaktus ABC p. 289, 417.

Frank, G. (1963). Ein schöner interessanter Neufund aus Argentinien – *Gymnocalycium horridispinum* sp. nova, Kakt. and. Sukk. 14(1): 8-10.

Gapon, V. (2009). Der südamerikanische “grusonii”, *Gymnocalycium* 22(4): 883-890.

Gürke, M. (1907). *Echinocactus brachyanthus* sp. n., Monatschr. Kakteenk. 17(8): 123-124.

Lemaire, C. (1838). *Echinocactus Monvillii* Lem., Cact. Aliqu. Nov., p. 14.

Lemaire, C. (1847). *Echinocactus monvillianus*, Icon. Descr. Cact., partie 8, p. 76.

Neuhuber, G. en H. Till (1993). Das *Gymnocalycium monvillei* Aggregat: Neugliederung von *G. monvillei* s.l. und Beschreibung neuer Taxa von *G. achirasense* und *G. brachyanthum*, 2. Teil, *Gymnocalycium* 6(4): 107-112.

Neuhuber, G. (1999). *Gymnocalycium monvillei*, eine Richtigstellung und zwei neue Varietäten, *Gymnocalycium* 12(3): 283-286.

Ritter, F. (1980), Kakteen in Südamerika, Selbstverlag, Band 2, p. 477.

Schütz, B. (1978). *Gymnocalycium* FR 430?, Kaktusy 14(5): 112-113.

Till, H. (1987). Validierung einiger ungültig veröffentlichter Taxa von *Gymnocalycium* Pfeiffer, Kakt. and. Sukk. 38(8): 191.

Till, H. (1990). Eine schöne, aber oft verkannte Art: *Gymnocalycium monvillei*, *Gymnocalycium* 3(3): 33-39.

Till, H. en G. Neuhuber (1993). Das *Gymnocalycium monvillei* Aggregat: Neugliederung von *G. monvillei* s.l. und Überarbeitung und Beschreibung neuer Taxa von *G. achirasense* und *G. brachyanthum* – 1. Teil, *Gymnocalycium* 6(3): 99-106.

Till, H. en S. Schatzl (1979). *Gymnocalycium achirasense* Till et Schatzl spec. nov., Kakt. and. Sukk. 30(2): 25-28.

Till, H. en S. Schatzl (1981). *Gymnocalycium schuetzianum* H. Till & Schatzl, Kakt. and. Sukk. 32(10): 234-236.

(wordt vervolgd)

**Veerweg 18
4024 BP Eck en Wiel.**

BACK TO THE SIXTIES?

Wolter ten Hoeve

Met interesse, maar ook met verbazing, heb ik het overzicht '(Niet) Erkende Geslachten' in

Succulenta (december 2009, p. 282 – 284) bestudeerd.

Aangezien mijn interesse zich vooral richt op het geslacht *Mammillaria*, heb ik voorname-

lijk gekeken naar de geslachten die in de indeling van Hunt bij het geslacht *Mammillaria*

behoren. Over de andere in het overzicht vermelde geslachten acht ik mij niet bevoegd om

uitspraken te doen, aangezien mijn kennis van die andere geslachten te beperkt is.

(Niet) erkende geslachten.

De geslachten in het overzicht '(Niet) Erkende Geslachten' die door Hunt binnen het geslacht *Mammillaria* geplaatst worden of niet erkend worden, zijn de volgende: *Bartschella*, *Cochemiea*, *Dolichothele*, *Krainzia*, *Mamillaria*, *Mamilloopsis*, *Phellosperma* en *Solisia*. Deze geslachten zijn voor Succulenta acceptabel, uitgezonderd *Mamillaria* (op grond van nomenclatuurregels diende er een extra m toegevoegd te worden), *Mamilloopsis* en *Phellosperma*. Het lijkt mij dat hier minstens van enige willekeur sprake is, want waarom *Mamilloopsis* en *Phellosperma* niet langer accepteren en die andere geslachten wel?

Mijn verbazing over het overzicht betreft de handhaving van een in mijn ogen archaisch systeem, het is alsof Succulenta de tijd terugzet met de acceptatie van de bovengenoemde geslachten. Het lijkt er sterk op dat er bij het samenstellen van de lijst met erkende geslachten geen rekening is gehouden met de resultaten van de in de laatste decennia uitgevoerde studies op het gebied van *mammillaria*'s.

Verder vraag ik me af of Succulenta, voordat zij deze lijst samenstelde, geïnformeerd heeft bij de Duitse en Engelse *Mammillaria*-vereniging? Van

die verenigingen en van haar leden mag namelijk enige kennis van zaken verwacht worden en aan hun oordeel zou veel gewicht toegekend moeten worden. Binnen die verenigingen (vooral bestaande uit liefhebbers!) is volgens mij volledig geaccepteerd dat bovengenoemde geslachten behoren tot het geslacht *Mammillaria*, echter meestal wel als ondergeslachten (maar *Solisia* zelfs niet meer als ondergeslacht!).

Heeft Succulenta, voordat zij deze lijst samenstelde, kennis genomen van de inhoud van het proefschrift van Lüthy, van de artikelen van Butterworth, van het proefschrift van Crozier? Ik betwijfel het. In zijn proefschrift heeft Lüthy een groot aantal eigenschappen van talrijke *mammillaria*'s onderzocht. Zijn conclusies komen in grote lijnen overeen met de eerder door Hunt voorgestelde indeling van het geslacht *Mammillaria*. Butterworth en Crozier hebben DNA-studies uitgevoerd en ook zij hebben geen grote afwijkingen van de indeling van Hunt geconstateerd. Bij het maken van de indeling van het geslacht *Mammillaria* die in het 'New Cactus Lexicon' vermeld staat, lijkt het er op dat Hunt wel rekening gehouden heeft met de resultaten van bovengenoemde studies.

Natuurlijk hebben de bovengenoemde

Onderfamilie <i>Eumamillariae</i> (Backeberg)	Geslacht <i>Mammillaria</i> (Hunt)	Geslacht <i>Mammillaria</i> (Lüthy)
Geslachten:	Ondergeslachten:	Ondergeslachten:
Dolichothele	Oehmea	Oehmea
Phellosperma	Dolichothele	Dolichothele
Krainzia	Phellosperma	Phellosperma
Cochemiea	Chilita	Cochemiea
Mamillopsis	Krainzia	Mammillaria
Mamillaria	Cochemiea	
Solisia	Mamillopsis	
Ariocarpus	Mammillaria	
Porfiria		
Bartschella		

ondergeslachten specifieke eigenschappen die een reden zijn om ze een aparte status toe te kennen. Het lijkt mij echter van belang om te onderzoeken wat de overeenkomsten zijn in plaats van de verschillen te benadrukken. Hunt, Lüthy en anderen hebben geconstateerd dat de genoemde ondergeslachten bepaalde overeenkomsten hebben die erop wijzen dat ze aan elkaar verwant zijn. Daarom hebben zij, en dat lijkt mij zeer verantwoord, die ondergeslachten geplaatst binnen het geslacht *Mammillaria*.

Backeberg.

De nu door Succulenta geaccepteerde geslachten vinden hun oorsprong in de door Backeberg in de jaren 60 van de vorige eeuw gepubliceerde classificatie. Om mijn kritische beschouwing enig fundament te geven, lijkt het mij wenselijk om de overeenkomsten en verschillen van de classificatie van Backeberg, Hunt en Lüthy te vergelijken. Daartoe dient bovenstaand overzicht, waarin de schema's van Backeberg, Hunt (zoals in *The New Cactus Lexicon* weergegeven) en Lüthy naast elkaar zijn geplaatst.

Een opmerking over de naam van de

onderfamilie *Eumamillariae* Backbg.: Eu- betekent oorspronkelijk, en de naam *eumamillariae* betekent derhalve oorspronkelijke *mammillaria*'s. Het gebruik van eu- is volgens de huidige nomenclatuurregels niet langer toegestaan en de onderfamilie *Eumamillariae* zou nu dan *Mamillariae* moeten heten. Dat houdt in dat wanneer Backeberg zijn lijst opnieuw op zou stellen, de door hem genoemde geslachten onder de onderfamilie *Mamillariae* zouden vallen (en daarmee erkent ook Backeberg dat het feitelijk *mammillaria*'s zijn).

Wat opvalt in dit schema is dat Backeberg het geslacht *Ariocarpus* in de onderfamilie *Eumamillariae* plaatst. Dit geslacht lijkt helemaal niet te passen bij de andere geslachten in deze onderfamilie. Als je verder nog bedenkt dat het zeer nauw aan *Ariocarpus* verwante geslacht *Roseocactus* door Backeberg zelfs in een andere onderfamilie geplaatst wordt, dan mag duidelijk zijn dat er iets rammelt aan de indeling van Backeberg. Het is volkomen terecht dat beide geslachten nu als het ene geslacht *Ariocarpus* gezien worden.

Wat verder opvalt, is dat wat bij

Afb. 1: Mammillaria halei (ondergeslacht Cochemiea)

Backeberg nog een geslacht is, bij Hunt en Lüthy een ondergeslacht is, of niet langer erkend wordt. Zijn er redenen om de door Backeberg erkende geslachten te behouden? Een reden zou kunnen zijn dat het lezerspubliek van Succulenta vooral bestaat uit 65-plussers die grootgebracht zijn met Backeberg en die wars zijn van veranderingen. Een andere reden zou kunnen zijn dat Backeberg gelijk heeft en dat er een aantal goed onderscheidbare geslachten zijn. Al in 1993 heeft Jan Jaap de Morree via een serie artikelen campagne gevoerd voor de indeling van Hunt en ondergetekende heeft in 2003 het geslacht *Mammillaria* belicht aan de hand van de indeling van Lüthy.

Een kritische beschouwing van de geslachten van Backeberg.

Het eerste geslacht bij Backeberg is *Dolichothele*. Kenmerken van dit geslacht zijn de meestal verlengde, zachte tuberkels, en de groene vrucht. De meeste soorten voldoen aan die eigenschappen, maar *D. beneckeii* en *D. zephyrantoides* voldoen er absoluut niet aan. *D. beneckeii* heeft dermate afwijkende bloemen, vruchten en zaden dat dit zeker geen dolichothele is. Ook de geografische geïsoleerdheid en de relatief razendsnelle groei van de zaailingen zijn extra argumenten. Voor Hunt en Lüthy waren deze afwijkende eigenschappen voldoende reden om deze soort in een apart ondergeslacht, *Oehmea*, onder te brengen. Mijns inziens is dat volkomen terecht. *D. zephyrantoides* past ook niet binnen het door Backeberg geschetste plaatje en hoort ergens anders thuis.

Het volgende geslacht is *Phellosperma*. Letterlijk betekent deze naam 'kurkzaden' en dat slaat op het kurkachtige aanhangsel dat bij de enige soort, *P. tetrancistra*, aanwezig is. Zo'n kurkachtig aanhangsel komt ook bij *M. pennispinosa* voor, maar dat vermeldt Backeberg niet. *Phellosperma* komt ook bij Hunt en Lüthy voor, maar dan als

ondergeslacht. Bij hen zitten in dit ondergeslacht, naast *M. tetrancistra*, enkele andere enigszins afwijkende soorten. *Phellosperma* is daarmee bij Hunt en Lüthy een soort vergaarbak geworden van soorten die moeilijk ergens anders passen.

Krainzia is het derde geslacht. Backeberg plaatst daarin *K. longiflora* en *K. guelzowiana*. Dit zijn inderdaad soorten die niet zo goed binnen de echte mammillaria's passen en daarom plaatsen Hunt en Lüthy deze soorten ook binnen een apart ondergeslacht. Sinds Backeberg zijn er diverse nieuwe Mammillaria-soorten ontdekt (zoals *M. deherdtiana*, *M. theresae*, *M. luethyi*) die door alle cactusliefhebbers klakkeloos als mammillaria's geaccepteerd worden, terwijl een Backeberg-adept die voorbeelden waarschijnlijk als een *Krainzia* zou moeten kwalificeren.

Het geslacht *Cochemiea* bevat soorten die met recht buitenbeentjes genoemd kunnen worden. Vooral de scheefstaande bloem (zygomorf, ornithofiel) vormt een specifiek kenmerk, hoewel ook de bloemen van *M. senilis* enigszins zygomorf zijn. Lüthy heeft aangetoond dat de *cochemiea*'s een aantal eigenschappen hebben die ook bij andere mammillaria's uit Baja California voorkomen (de *Ancistracanthae*) en daarom zijn de *cochemiea*'s er zeker aan verwant. Het is frappant dat zelfs een 'splitter' (opsplitser) als Reppenhausen alleen de *cochemiea*'s de status van geslacht geeft, alle andere geslachten van Backeberg stopt ook hij in het geslacht *Mammillaria*!

Mamillopsis met *M. senilis* (*digue-tii* is synoniem) als enige soort is evenzeer een buitenbeentje, daarom krijgt *Mamillopsis* bij Hunt en Lüthy eveneens een aparte vermelding.

Het geslacht *Mam(m)illaria* bevat de meeste soorten, bij Hunt en Lüthy is *Mammillaria* dan ook het grootste ondergeslacht binnen het geslacht *Mammillaria*.

Afb. 2: *M. surculosa* (ondergeslacht Dolichothele) ten noorden van Palomas

Afb. 3: *M. jaliscana* (ondergeslacht Mammillaria) ten noorden van Guadalajara

Afb. 4: *M. senilis* (ondergeslacht Mamillopsis) bij Canoas

Afb. 5: *M. albiflora* (ondergeslacht Krainzia) ten zuiden van Pozos

Afb. 6: *M. louisae* (ondergeslacht Chilita), Laguna San Ignacio

Afb. 7: *M. beneckeii* (ondergeslacht Oehmea) ten oosten van Mescala

Het volgende geslacht is *Solisia* met als enige soort *S. pectinata*. Het uiterlijk van deze soort en de zijdelings verschijnende bloemen zijn voor Backeberg voldoende aanleiding om het geslacht *Solisia* te handhaven. In mijn ogen een volslagen absurde reden. De nauw verwante *M. solisioides* wordt door Backeberg wel bij *Mammillaria* geplaatst. Hunt erkent *M. solisioides* niet als aparte soort, maar als subspecies van *M. pectinifera* (= *Solisia pectinata* volgens Backeberg).

Naar *Ariocarpus* heb ik hierboven al gerefereerd. Van het geslacht *Porfiria* zegt Backeberg zelf dat dit waarschijnlijk bij *Mammillaria* behoort.

Het laatste geslacht is *Bartschella* met als enige soort *B. schumannii*. Deze soort heeft volgens Backeberg een vrucht die zich aan de onderkant opent. Handhaving van een geslacht alleen op grond van een iets afwijkende vrucht lijkt mij onterecht. Lüthy heeft aange- toond dat *B. schumannii* heel dicht bij *M. boolii* en *M. insularis* staat (o.a. een grote overeenkomst in zaden). Verder hebben alle mammillaria-achtigen van Baja California, dus ook de cochemiea's, als gemeenschappelijke en heel specifieke eigenschap de aanwezigheid van onderhuidse kristaldrues. Genoeg reden om *Bartschella* met een ferme worp in de prullenbak te deponeren.

Conclusies

In het overzicht '(Niet) Erkende Geslachten' valt op dat er van enige willekeur sprake is. Sommige geslachten van Backeberg worden wel erkend, andere niet. Ook wordt het geslacht *Mammilloidya* erkend (min of meer in navolging van Hunt en Lüthy), terwijl Backeberg juist zegt dat dit onder het geslacht *Mammillaria* valt. De reden voor dit halfslachtige gedoe wordt niet duidelijk gemaakt. Het lijkt mij dat Succulenta bij haar overzicht veel meer rekening had moeten houden met de indeling van Hunt en Lüthy, en met de

resultaten van recente onderzoeken. Alle door Backeberg gepostuleerde geslachten verdienen het om binnen het geslacht *Mammillaria* geplaatst te worden. De enige geslachten die mijns inziens enige aanspraak kunnen maken op behoud van hun Backeberg-status zijn *Dolichothele* en *Cochemiea*. Maar indien *Dolichothele* als apart geslacht erkend wordt, dan verdient ook *Oehmea* het predicaat van apart geslacht. Plaatsing van alle Backeberg-geslachten onder het ene geslacht *Mammillaria* heeft als bijkomend voordeel dat de na Backeberg ontdekte soorten gemakkelijk in het systeem in te passen zijn. Om een voorbeeld te noemen: *M. deherdtiana* zou in het systeem van Backeberg waarschijnlijk in het geslacht *Krainzia* thuis horen (en zou dan tot een *Krainzia* herbenaemd moeten worden), maar in het systeem van Hunt en Lüthy kan deze soort zonder naamswijziging een plekje vinden.

Ben ik een 'lumper' (samenvoeger)? Slechts ten dele. Want de manier waarop vooral Hunt vele soorten als synoniem aan een andere soort beschouwt, gaat mij te ver. Zo zijn door Reppenhagen binnen het geslacht *Mammillaria* een aantal nieuwe soorten beschreven, die bepaalde unieke eigenschappen hebben. Om een voorbeeld te noemen: Reppenhagen erkent de soorten *M. claviformis*, *M. hubertmulleri*, *M. nunezii*, *M. silvatica*, en *M. supraflumen*. Door Hunt worden deze soorten allemaal als synoniem aan *M. nunezii* gezien. Toch zijn er consistente verschillen. Ik zou het daarom van belang vinden om aan de naam *M. nunezii* iets toe te voegen, zodat we weten met welke vorm van *M. nunezii* we te maken hebben. Er zou bijvoorbeeld tussen haakjes 'hubertmulleri' achter geplaatst kunnen worden, of een veldnummer of een vindplaats. Daarmee geef je aan de ene kant de verwantschap met *M. nunezii* aan, maar aan de andere kant benadruk je dat het om een specifieke vorm gaat. Tevens bereik je daarmee dat

een specifieke soortvorm minder snel verloren gaat.

Literatuur:

Butterworth, C.A.; Cota-Sanchez, J.H.; Wallace, R.S. (2002). Molecular systematics of tribe Cactaceae (Cactaceae: Cactoideae): a phylogeny based on rpl16 intron sequence variation. *Systematic Botany* 27(2): 257–270.

Butterworth, C.A.; Wallace, R.S. (2004). Phylogenetic studies of *Mammillaria*(Cactaceae) - insights from chloroplast sequence variation and hypothesis testing using the parametric bootstrap. *American Journal of Botany* 91(7): 1086–1098.

Crozier, B.S. (2005). Systematics of Cactaceae Juss.: Phylogeny, CPDNa evolution, and classification, with emphasis on the genus *Mammillaria* Haw.

Lüthy, J.M. (1995). Taxonomische Untersuchung der Gattung *Mammillaria* Haw.

Foto's 1, 5 en 6 van Bertus Spee, de overige foto's van de schijver.

**Vreebergen 2
9403 ES Assen**

NASCHRIFT REDACTIE

Rob Bregman

DNA-analyse is een techniek om verwantschappen te onderzoeken, niet om het verschil tussen ondergeslacht en geslacht te meten. Zowel lumpers als splitters verschillen niet of nauwelijks van opvatting over welke eenheden (soortengroepen) er te onderscheiden zijn binnen de mammillaria-achtigen, alleen plaatsen ze die groepen op verschillend taxonomisch niveau. Dat bv. de cochemia's een aparte groep binnen de mammillaria-achtigen vormen, is voor iedereen duidelijk maar of je die groep de rang van ondergeslacht, geslacht of sectie geeft, blijft een kwestie van opvatting. Daar zijn geen spelregels voor.

Ik heb al eerder geschreven dat wij vooral om praktische redenen de voorkeur geven aan een "Backeberg-achtige" benadering. Dat voorkomt namelijk dat je in zaadlijsten meerdere namen moet gebruiken of tussen haakjes een synonieme naam moet vermelden, bv. *Eriosyce* (*Pyrrhocactus* of *Neochilenia*) *villosa*, of *Echinopsis laterita* (*Lobivia kupperiana*). Dat is verwarrend. Tevens voorkomt het dat mensen planten gaan kruisen die eigenlijk verschillend zijn maar in het Hunt-systeem dezelfde naam hebben gekregen. Dan kunnen specifieke eigenschappen van die planten verloren gaan.

Tot slot, "back to the sixties" vind ik geen negatieve kwalificatie. Het gaat erom wat het beste is. Dat geldt voor bv. muziek en ook voor taxonomie.

BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Guide to the Succulents of Southern Africa, door Gideon F. Smith & Neil R. Crouch.

Uitgave: Struik Nature – Cape Town, 2009. ISBN 978 1 77007 662 4. 136 pp. Formaat 209 x 146 mm. Prijs € 13,99.

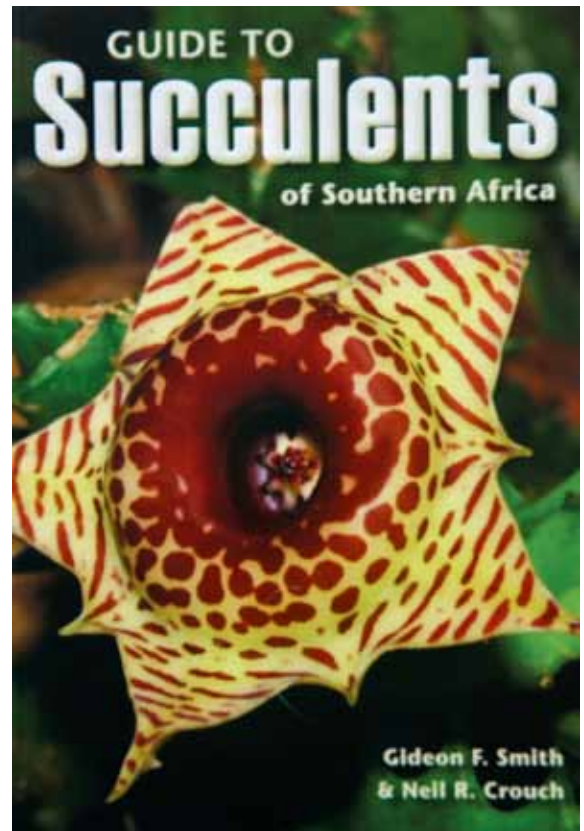
Een compact boekje over de succulente flora van zuidelijk Afrika, geschreven door 2 mensen, die hun sporen verdiend hebben in deze materie.

Na een korte introductie over succulenten, hun verspreiding in zuidelijk Afrika en hun gebruik als tuinplanten volgt de bespreking van een aantal soorten. Deze zijn strikt alfabetisch gerangschikt op familie-, geslachts- en soortnaam. Alle besproken soorten worden vergezeld van een of meer foto's en een verspreidingskaartje. De meeste foto's zijn van redelijke tot goede kwaliteit, hoewel er ook een aantal ronduit slechte foto's in staat. Maar door het relatief kleine formaat van dit boek zijn de foto's en ook de kaartjes soms wel erg klein uitgevallen, in ieder geval te klein om veel details te tonen. Zo'n boekje kan natuurlijk nooit alle soorten laten zien. Het door de auteurs gekozen sortiment is dus arbitrair, hoewel naar mijn mening enigszins onevenwichtig. Zo worden er 9 cactussoorten afgebeeld en besproken, terwijl deze niet eens van nature in Afrika voorkomen, maar van een groot geslacht als *Conophytum* is er zelfs niet één soort te vinden. Er staan ook planten in, die – zeker in liefhebberskringen – onbekend zijn, zoals *Scaevola plumierii* (*Goodeniaceae*), een plant, die in geen enkel boek over succulenten voorkomt, terwijl *Faucaria*, *Glottiphyllum*, *Argyroderma*, *Gibbaeum* en *Pleiospilos* ontbreken. En wie van ons zit er te

wachten op *tetradenia's* en *thorncroftia's*, struiken die best mooi zijn, maar in ons sortiment niet voorkomen?

Tenslotte moet ik nog vermelden, dat ook dit boek niet vrij is van spelfouten. Zo wordt er consequent gesproken van *Pepperomia* i.p.v. *Peperomia*. En de bovengenoemde *S. plumierii* horen we te spellen met één i aan het eind.

Samenvattend: een aardig boekje voor weinig geld, maar niet meer dan dat.

SUMMARY

Rob Bregman

This issue is opened by Ton Pullen, telling us about his collection of plant and seed catalogues he keeps from the beginning of his plant hobby.

In his series about the old Dutch “Verkade” books from the 1930’s, Theo Heijnsdijk deals with *Crassula deceptor*.

Bertus Spee followed the process of fruit opening induced by moisture in *Lithops*. Already after a few seconds, the carpels start to spread, thus forming a splash cup, from which the seeds can be dispersed by action of rain drops.

Johan de Vries reports the probable rediscovery of the habitats of three *Sulcorebutia* (*Weingartia*) species, viz. *S. caracarensis*, *S. inflexiseta* and *S. pulchra*, described by Cardenas 40 years ago. Likely, living original material doesn’t exist anymore. The plants he found in the given area are much more variable than the original descriptions say, for example in flower color.

In part 2 of their articles on *Agave parryi*, Wim Alsemgeest and Jos van Roosbroeck deal with the variety *truncata*, also known under its former name *Agave flexispina*.

Albert Goossens visited the habitat of *Pachypodium namaquanum* in Namibia, South West Africa. For faster growth in cultivation, he recommends to graft this species on *P. lamerei*.

In his ongoing series on the genus *Gymnocalycium*, Ludwig Bercht presents part 7, in which the species group *Horridispina* is being discussed. Only 2 species are recognised: *G. monvillei* and *G. horridispinum*.

Wolter ten Hove reacts to the list of generic names we published in the December issue. There we listed the generic names that are acceptable to us for usage in seed lists. As far as the mammillarias are concerned, Wolter finds that, by doing so, we ignore modern scientific research and that we are going back to the sixties when we adopt such a Backebergian taxonomy. Our reaction is that DNA analysis is not a tool for separating subgenera, sections or genera. The best rank for a given taxon remains a matter of opinion.

Ton Pullen reviews a recently published book on the succulents of South Africa, by Gideon Smith and Neil Crouch. His main objection is the poor selection of plant groups: why are 9 species of (non-African!) cacti included and not, for instance, *Conophytum* and *Faucaria*?

Hector Petersenstraat 7

1112 LJ Diemen

R.Bregman@uva.nl

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H. Roozegaarde

Banninkstraat 5

7255 AT Hengelo (Gld)

Tel.: +31(0)575 465270

E-mail: h.roozegearde@planet.nl

Ton Pullen	Redactioneel	50
Theo Heijnsdijk	Crassula deceptor	51
Bertus Spee	Voor het voetlicht	54
Johan de Vries	De standplaatsen van <i>Sulcorebutia caracarensis</i> en <i>Sulcorebutia inflexiseta</i> en mogelijk ook nog die van <i>S. Pulchra</i> na bijna 40 jaar teruggevonden	56
Wim Alsemgeest en		
Jos van Roosbroeck	De vormen rond <i>Agave parryi</i> deel 2	68
Albert Goossens	<i>Pachypodium namaquanum</i>	75
Ludwig Bercht	Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> , een overzicht (VII) . . .	79
Wolter ten 'Hoeve	Back to the sixties	87
Ton Pullen	Boekbespreking	94
Rob Bregman	Summary	95

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

E-mail:info@succulenta.nl

Auteursrecht:

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding

Redactieseretaariaat:

Mevr. R. Maessen

Weezenhof 1232

6536 EZ Nijmegen.

E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

Hoofdredactie:

C.A.L. Bercht

E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

H.W. Viscaal

E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Redactie:

R. Bregman

E-mail: R.Bregman@uva.nl

J.J. de Morree

E-mail: morree@ziggo.nl

A.B. Pullen

E-mail: abpullen@home.nl

B.J.M. Zonneveld

E-mail:

zonneveld@NHN.leidenuniv.nl

Vormgeving: H. W. Viscaal

Druk: Senefelder Misset

Doetinchem

Bij de voorplaat:

VZ 642-2, eventueel de echte *S. pulchra*, zoals Cárdenas bedoeld heeft

Foto Johan de Vries

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - juni 2010
NUMMER 3 - JAARGANG 89

REDACTIONEEL

Jan Jaap de Morree

Elk jaar zijn de lentemaanden het drukst. Zaaïen, verpotten, bezoeken aan open dagen, beurzen en de landelijke vergadering; het neemt veel hobbytijd in beslag. Het is niet zo vreemd dat juist in deze tijd de activiteiten over elkaar buitelen. Alles is al lang uit de winterslaap en het groeit en bloeit dat het een aard heeft (vrij naar Reve). Uitgerekend in die drukke periode kreeg ik de beschikking over een lap grond bij de moestuinvereniging. Het was een geschenk voor mijn verjaardag en de secretaris had het geheim gehouden. Het lapje grond was bij eerste inspectie een graszodenveld. De vorige tuinder had er niet zo veel (sic) meer aan gedaan. Bij het verpotten van cactussen en zaaïen van nieuwe soorten vergeleken is het spitten en keren van graszoden op een perceel van 120 m² wel ineens zwaar werk. Na een paar avonden leek het tamelijk uitzichtloos, maar met enig doorzettingsvermogen lag de tuin er na twee weken strak bij. Tien geplette veenmollen later is het zwaarste voorbij. Maar dat is nog niets. Dan komt het voorzaaien van pompoenen, courgettes, tomaten en allerlei oosterse en Italiaanse groenten onder de tabletten in de cactuskas. Op zoek naar truffelaardappeltjes, plantgoed van prei, lente-uitjes en knoflook. Je kunt het allemaal wel uitstellen, maar dan begint het onkruid weer en is de tomatenoogst pas in november te plukken. Het is al met al niet verwonderlijk dat dit jaar het zaaïen van succulenten er even bij is ingeschoten. Gelukkig bloeien de cactussen in de kas – niet gehinderd door de verminderde aandacht - nog onverminderd voort.

***

Afb. 1: Een bloeiende *C. stapeliiformis* doet de naam lantaarnplant alle eer aan

CEROPEGIA STAPELIIFORMIS: DE FIJNE-LANTAARNPLANT

Theo Heijnsdijk

Wellicht niet zoo karakteristiek, maar bijzonder fijn van vorm en kleur zijn de bloemen van de Fijne-Lantaarnplant, *C. stapeliaeformis*, van de Kaap, wier opgerichte, in groepjes staande, maar na elkander tot ontwikkeling komende bloemen, verscheidene dagen geopend blijven. De bloemkroon is hier pl. m. 5 cm lang, de onbehaarde bloembuis loopt naar boven trechtersvormig uit en eindigt in zes smalle, naar buiten omgebogen, dus bovenaan niet-verbonden slippen, welke laatste in een langen, fijnen spits uitloopen, en waarvan de rand naar buiten is omgekruld; ze zijn buitenaan onbehaard en donkerbruin, aan de binnenzijde wit en behaard. De stammetjes en takjes dezer karakteristieke plant zijn van verschillende dikte met afstaande bladvoetrudimenten; de jonge takken zijn dunner en windend, en bezitten tegenovergestelde bladschubben; ze kunnen tot 1,5 m lang worden en zijn 4 à 5 mm dik. De toppen dezer takken kunnen in den bodem dringen en dan wortels maken; de bloeiende takjes zijn bruinachtig van kleur en ietwat gevlekt.

uit het Verkade album "Vetplanten" van A.J. van Laren (1932).

Bij de verschijning van het Verkade-album was *Ceropegia stapeliaeformis* al meer dan een eeuw bekend. De soort is in 1827 beschreven door de Engelse botanicus Haworth. De naam (ook ten onrechte gespeld als *stapeliaeformis*) dankt de plant uiteraard aan de gelijkennis van de niet bloeiende stammetjes met een stapelia. *C. stapeliaeformis* is afkomstig uit de zuidelijke districten van de Kaapkolonie. Daar groeit ze meestal in de beschutting van struikgewas.

Als de plant van plan is te gaan bloeien, gaat ze ranken, dat wil zeggen ze vormt lange dunne stengels die wel 1,5 meter lang kunnen worden en die zich het liefst rond een stok of iets dergelijks winden. In de natuur slingeren deze bloeistengels zich in het struikgewas omhoog, waarschijnlijk om de bloemen makkelijker vindbaar en toegankelijker te maken voor de bestuivers (kleine vliegjes). Overigens staat er een opvallende fout in de tekst van het Verkade-album want de bloemen hebben niet 6 maar

altijd 5 slippen zoals ook te zien is op het bijbehorende albumplaatje.

In alle literatuur wordt melding gemaakt van de merkwaardige neiging van de stengels om ineens omlaag te groeien, zich de grond in te boren en een eind verderop weer omhoog te komen. Lees bijvoorbeeld mee in het stukje dat Chr. De Ringh in december 1933 in 'Succulenta' schreef:

Langzamerhand ontwikkelde zich aan de onderzijde van de stek een uitlooper. Deze uitlooper verhief zich even boven den grond om later met de punt in de aarde te boren. Ik liet hem zijn gang gaan en binnen korten tijd was hij verdwenen in den grond van het tablet. Op zekeren dag kwam hij op een afstand van 20 cm. weer boven den grond en groeide toen in snel tempo uit tot een gevaarte van ongeveer een meter. Het liefst draait zoo'n stek zich om een stok en windt zich er dan omheen als een boon om een staak. Alhoewel mijn

geduld lang op de proef was gesteld werd ik eindelijk verrast met knoppen.

De bloei valt van april tot in oktober en een flinke plant vormt in deze tijd niet zomaar een paar bloemen maar wel honderden.

Wat de cultuur betreft: goed doorlatende grond (bijvoorbeeld $\frac{1}{3}$ grof zand en toevoeging van klei); in de zomer rijkelijk en in de winter weinig of geen water geven. Oppassen voor stagnerend vocht want dan gaat de plant snel rotten. Ook bij te lage temperatuur en/of hoge luchtvochtigheid in de winter treedt rotting op. Als minimumtemperatuur 5 tot 8 °C aanhouden.

Vermenigvuldigen is mogelijk door stekken of zaaien. Zaaien is leuk en niet moeilijk. De zaden zijn plat en tamelijk groot en kiemen binnen een paar dagen. In het derde jaar kunnen de zaailingen bloeien.

Helaas vinden we de soort maar zelden in de zaadlijsten. Dat zal wel te maken hebben met het ingewikkelde bestuivingsmechanisme van de aasbloemen waar de *Ceropegia*'s toe behoren. Voor de geïnteresseerden kan ik de beschrijving van de hand van Arie de Graaf in 'Succulenta' van februari 1977 aanbevelen. De vrucht bestaat uit een dubbele peul (eigenlijk geen peul maar een tweedelige kokervrucht) en de zaden zijn net als de zaden van een *senecio* (of van een paardebloem om wat dichterbij huis te blijven) voorzien van een wit pluimpje. Zo kunnen ze door de wind meegenomen worden en op ruime afstand van de moederplant neerdalen. Het pluimpje laat later los.

Meestal zullen we voor de vermenigvuldiging dus op stekken aangewezen zijn. De beste tijd hiervoor is het voorjaar. Omdat de stekken vaak bloeden, is het raadzaam ze eerst in houtskool of as of iets dergelijks te steken. De stekken uiteraard eerst laten drogen (een dag of tien) alvorens ze in de grond te steken.

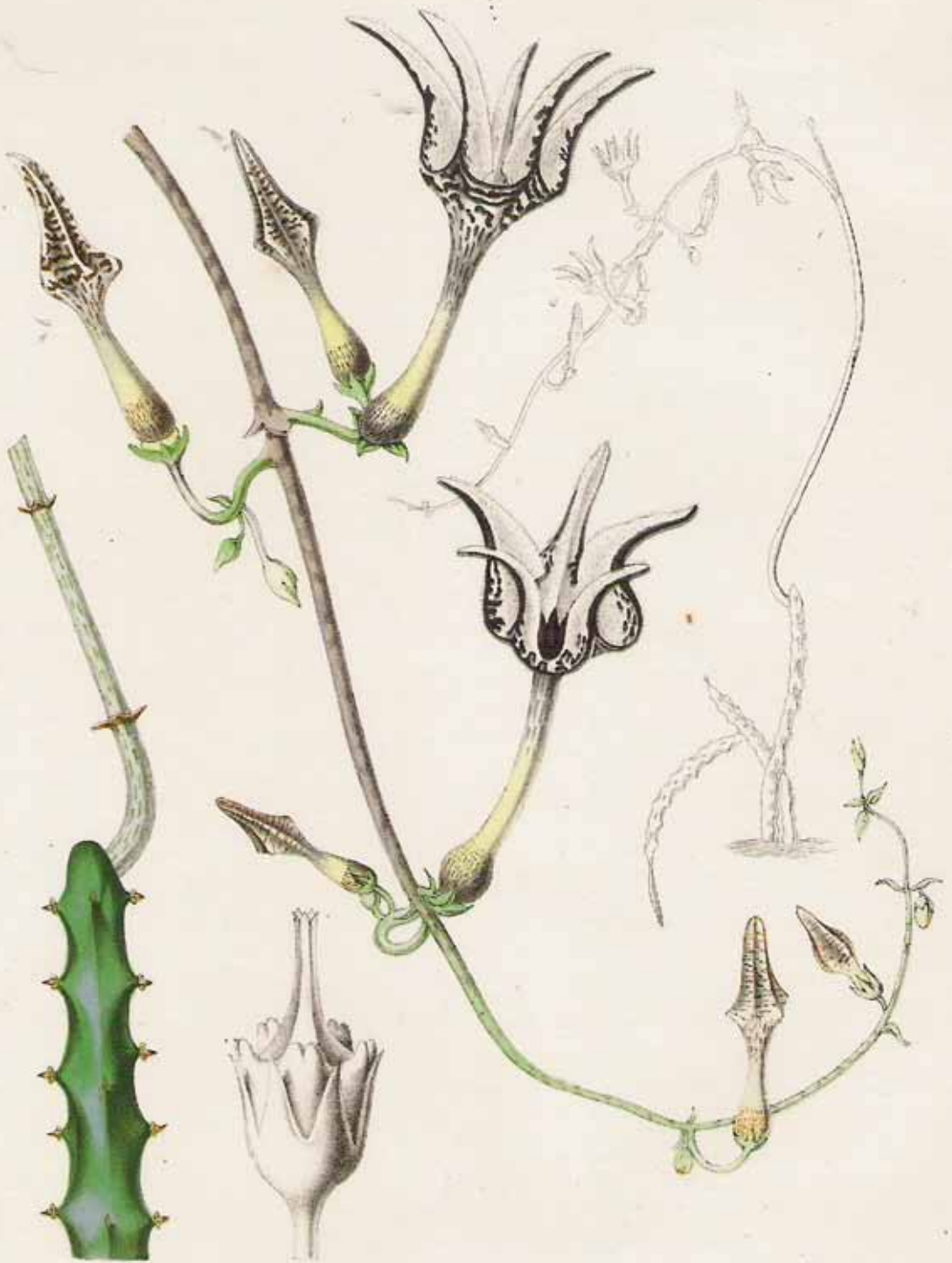
De wortelvorming duurt ongeveer een maand.

Op de volgende bladzijde zien we een scan van een plaat (in mijn bezit) met afbeeldingen van *C. stapeliiformis* in allerlei stadia van groei en bloei. Het enige dat ontbreekt zijn de zaadpeulen. Rechts onderaan zien we de aanduiding 'Horte Van Houtteano'. Dit staat voor de Belgische tuinbouwkundige en botanicus Louis Benoit van Houtte (1810 - 1876). Hij was van 1836 tot 1838 directeur van de Nationale plantentuin van België in Brussel. Later begon hij een kwekerij/ bloemisterij. De kwekerij was rond 1870 14 hectare groot en er stonden maar liefst 50 kassen. Vanaf 1845 stuurde hij verzamelaars naar Midden- en Zuid-Amerika. Zij brachten zeldzame planten zoals orchideeën mee. Hij is ook de eerste die de reuzenwaterlelie (*Victoria amazonica*) op het Europese vasteland in cultuur had en in bloei kreeg. Hij is de oprichter van het tuinbouwkundig tijdschrift 'Flore des serres et des Jardins de l'Europe'. Dit blad werd uitgegeven tussen 1845 en 1883 en het bestond uit 23 delen met meer dan 2000 gekleurde platen. Ik vermoed dat mijn plaat van *C. stapeliiformis* uit dat blad gesneden is. Ik heb hem een paar jaar geleden in Parijs bij de bekende stalletjes langs de Seine gekocht.

Literatuur:

- Laren, A.J. van (1932). Vetplanten, Verkade's fabrieken NV, Zaandam.
Ringh, Chr.(1933). *Ceropegia stapeliiformis*, Succulenta 15 [12]: 217-219.
Noltee, F.K.A. en H. van Donkelaar (1965). *Ceropegia stapeliaeformis*, Succulenta 44 [5]: 70-72.
Soldt Sr., O. van (1977). Het lelijke eendje dat een wondermooie zwaan werd, Succulenta 56 [2]: 47-50.

Maasdijsk 11
6629 KD Appeltern
Thd@roc.a12.nl

CEROPEGIA STAPELIÆFORMIS Haw.

II - 117.

Off. Lith. & pict. in Horto VanHouttesno.

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Agave victoriae-reginae

De mooiste aller agaven is een blikvanger in vele verzamelingen, vooral vanwege de met witte pen-seelstrepen getekende bladeren. De planten worden maximaal 50 cm in diameter. Het moederland is centraal Mexico waar ze voor zo- ver bekend op vier verschillen- de plaatsen voorkomen. Deze vier populaties hebben onderling klei- ne verschillen.

Ze groeien het best in een lucht- ige mineraalrijk substraat met in de groeiperiode regelmatig een flinke watergift. In de zomer kunnen ze

ook buiten op een flink zonnige plaats worden gekweekt. In de winter houden we ze over bij een minimum temperatuur van 10 °C. Af en toe een klein beetje water kan voorkomen dat de onderste bladeren verdrogen.

Vermeerderen gaat prima door zaaien, het zijn wel langzame groeiers. Ook stek- ken is mogelijk, zij het dat deze planten maar zelden uitlopers maken.

Na de bloei sterft de plant af, dus zorg tijdig voor een jong exemplaar.

Geohintonia mexicana

Om deze bijzondere planten in hun habitat te zien dient men een erbarmelijke weg naar een afge- legen vallei in de Sierra Madre van Mexico af te leggen, maar het loont de moeite want de stei- le gipsachtige kliffen zijn hier dicht begroeid met deze planten.

Ze groeien samen met o.a een aztekium en een gymnocactus. De pH waarde van het gesteente is ongeveer 6. In cultuur dienen we dan ook een gelijkwaardig sub- straat te gebruiken.

Deze planten groeien vrij langzaam op eigen wortel en worden daarom vaak geënt. Ze kunnen wel 15 cm in diameter en 20 cm hoog worden.

Tijdens de groei geven we regelmatig water, in de winter houden we ze droog bij een minimum temperatuur van 7 °C.

Ze maken geen stekken en kunnen derhalve alleen uit zaad vermeerderd worden.

Crassula columnaris

Sentcannetje (spaarpotje) is de Zuid-Afrikaanse naam voor dit prachtige plantje. Een kenmerk van dit geslacht zijn de tegenover elkaar staande blaadjes. De onderhavige plant komt van nature voor in het Karoo gebied van Zuid-Afrika. Evenals in hun natuurlijke groeigebieden willen deze planten bij ons in de winterperiode groeien en bloeien; we dienen ze dan ook wat warmer (minimaal 15 °C.) en ook wat vochtig te houden.

Ze groeien het best in een kiezelrijk substraat met redelijk wat leem of klei. Na zo'n drie jaar kunnen deze plantjes bloeien waarna ze afsterven.

Ze maken geen uitlopers of stekken en kunnen dus alleen uit zaad vermeerderd worden. Dit gaat vrij gemakkelijk en verse zaden kiemen het best.

In de zomerperiode plaatsen we deze planten op een luchtige en lichte plaats en houden ze heel matig vochtig, regelmatig nevelen is al voldoende.

Pachypodium lamerei

Deze plant wordt ook wel Madagascarpalm genoemd; het is echter beslist geen palm. Pachypodium betekent dikvoet en daarom worden ze ook tot de caudexplanten gerekend.

In het moederland Madagascarpalm zijn het snelgroeiende planten die wel 6-8 meter hoog worden.

De diameter van de stam wordt wel 60 cm. Deze planten kunnen gaan bloeien als ze 1,5 tot 2 meter hoog zijn. Ook wil de kop van deze planten wel eens verdrogen en dan zal de plant gaan vertakken.

We planten ze in een goed doorlatend mineraalrijk grondmengsel en geven tijdens de groeiperiode regelmatig water. Als de plant in rust gaat laat hij zijn blad vallen. We laten dan de potkluit opdrogen. Pas als zich nieuwe bladeren vormen gaan we langzaam beginnen te gieten.

In de zomer kunnen ze op een beschutte plaats buiten gekweekt worden, in de winter niet onder de 15 °C houden.

Vermeerderen kan prima door zaaien. Ook stekken is wel mogelijk maar niet gemakkelijk.

De zachte kern van de plant droogt vaak erg ver in of gaat rotten.

Diepenestraat 4

4454 BJ Borssele.

ECHINOCEREUS ENGELMANNII SSP. ENGELMANNII FA. MUNZII

Henk Ruinaard

Deze lange naam behoort toe aan een vrij onbekende telg van het geslacht *Echinocereus*.

In de oudere literatuur is er niet erg veel te vinden over deze plant. Curt Backeberg ver-

meldt de naam “munzii” niet in zijn *Kakteenlexikon* (1976). In de bekende *Echinocereus*

monografie van Nigel Taylor (1985) staat *Cereus munzii* beschreven als variëteit van

E. engelmannii.

In het standaardwerk over het geslacht *Echinocereus* van W. Blum et. al. (1998) wordt *Cereus munzii* genoemd als synoniem van *E. engelmannii* zonder dat daaraan een aparte status (soort, subspecies, variëteit of standplaatsvorm) wordt toegekend. In *The New Cactus Lexicon* van David Hunt (2006) staat *Echinocereus munzii* genoemd als synoniem van *E. engelmannii*; in de tekst en bij de foto's komt hij echter niet voor.

De naam “munzii” duikt voor het eerst in de literatuur op in 1926 in de nieuwbeschrijving van Parish. De naam is een eerbetoon aan de heer Munz die samen met de heer Johnson in 1922 het

herbariummateriaal aanleverde voor deze nieuwbeschrijving, afkomstig van de typevindplaats bij Thomas Mountain. De naamgeving van deze plant verandert in de loop van de tijd als volgt:

1926: *Cereus munzii* Parish

1933: *Echinocereus engelmannii* var. *munzii* (Parish) P. Pierce & Fosberg

1941: *Echinocereus munzii* (Parish) L.D.

Benson

1996: *Echinocereus engelmannii* ssp. *engelmannii* (Parry ex Engelm.) Lemaire

In 1996 concluderen C. Neel, J. Clegg & N. Ellstrand op grond van isozyme analyse dat de vorm *munzii* genetisch niet verschilt van de andere leden van

Afb. 1: *E. engelmannii* ssp. *engelmannii* fa. *munzii* met bloemen, groeiplaats Thomas Mountain

Afb. 2: Bloem van *E. engelmannii* ssp. *engelmannii* fa. *munzii*, groeiplaats Thomas Mountain

de soort *E. engelmannii* en daarom geen aparte status verdient. C. Neel en zijn medeauteurs onderzochten 9 populaties op vier verschillende locaties die voorkomen op een hoogte tussen 1060 en 2200 meter. Deze zijn gelegen in de volgende gebieden:

- Baldwin Lake, California
- Thomas Mountain, California
- Sierra de Juarez, Laguna Juarez, Baja California
- Sierra San Pedro Martir, Baja California

Tegenwoordig wordt het taxon *munzii* door de meeste auteurs en door de taxonomen van de Arbeits Gruppe Echinocereus beschouwd als een standplaatsvorm van *E. engelmannii* ssp. *engelmannii*. Derhalve wordt in dit artikel gesproken van fa. *munzii*; deze status is evenwel niet formeel beschreven.

In 2001 bezocht Jos Huizer samen met Richard Römer de groeiplaats ten noorden van Laguna Juarez. (Succulenta 81 (5), 232 – 235). Eén van hun waarnemingen is dat de forma *munzii* veel later bloeit dan echinocereus-taxa van andere groeiplaatsen in Baja California. Ze concluderen daarom dat: “DNA analyse uitsluitsel zou kunnen geven over de status van het taxon “*munzii*” vergeleken met andere leden van het engelmannii-complex”.

Groeiplaats Thomas Mountain

Nieuwsgierig geworden door wat ik over de fa. *munzii* gelezen had wilde ik deze groeiplaatsvorm wel eens met eigen ogen zien. Bij de planning van mijn USA reis in juni 2009 had ik de groeiplaats bij Baldwin Lake (vlak bij Big Bear Lake in Zuid California) al ingepland, maar tijdens de reis werd daar (na e-mail contact met Dieter Felix van de AG Echinocereus) de groeiplaats bij Thomas Mountain (in het San Bernadino National Forest) aan toegevoegd. Van deze laatste groeiplaats waren namelijk nog geen foto's van de bloemen bekend

en ook nog geen zaden onderzocht.

De eerste groeiplaats van fa. *munzii* die op mijn route lag (van Los Angeles naar Joshua Tree National Park) was Thomas Mountain omdat je hier langs komt als je van Los Angeles via Palm Springs naar het ingeplande Anza Borrega Desert State Park gaat. Hoewel het al 12 juli was, dus rijkelijk laat voor de bloei van *E. engelmannii*, ontdekte ik meteen een bloeiende fa. *munzii* op de door Dieter Felix aangegeven groeiplaats (afb. 1, 2 en 5). Bijna alle planten waren al uitgebloeid en toonden bloemresten of half volgroeide vruchten. Ik had het geluk om twee zaadbessen aan te treffen die weliswaar nog groen waren, maar al wel rijpe (zwarte) zaden bevatten. Op een tweede berghelling, ongeveer 100 meter van de eerste groeiplaats, trof ik hetzelfde beeld aan: ook uitgebloeide bloemen en onrijpe zaadbessen.

De bedooring van fa. *munzii* bestaat uit ca. 8 rechte tot enigszins gekromde randdoorns en ca. 4 lange en meestal gekromde middendoorns (afb. 3 en 4). De onderste middendoorn is de langste en kan een lengte van 5 – 8 cm bereiken.

Net als het *E. engelmannii* type is de fa. *munzii* sterk spruitend en vormt al gauw flinke clusters van tientallen stammetjes (afb. 6). In tegenstelling tot de vaak zéér fors uitgevallen stammen van *E. engelmannii* zijn de stammetjes van fa. *munzii* bij Thomas Mountain bescheiden van afmetingen. De meeste zijn vrij kort (3 – 8 cm) en hebben 12 – 13 ribben. Enkele clusters tonen echter langere stammetjes tot ca. 15 cm (afb. 7). Slechts twee planten op deze groeiplaats stonden nog in bloei en slechts één enkele plant had al rijpe zaden. Daar de ontwikkeling van bloem tot rijpe zaden gemiddeld 3 – 4 weken duurt heeft de bloeitijd dit jaar op deze groeiplaats blijkbaar van half mei tot half juni plaatsgevonden.

Afb. 3: Bedoorning van *E. engelmannii* ssp. *engelmannii* fa. *munzii*, zijaanzicht, bij Thomas Mountain

Afb. 4: Bedoorning van *E. engelmannii* ssp. *engelmannii* fa. *munzii*, bovenaanzicht, bij Thomas Mountain

Afb. 5: Zijaanzicht van bloemen bij Thomas Mountain

Afb. 6: Grote cluster, groeiplaats Thomas Mountain

Afb.7: Lange stammetjes, groeiplaats Thomas Mountain

Afb. 8: Groeiplaats bij Baldwin Lake

Groeiplaats Baldwin Lake

Tevreden met de resultaten van deze groeiplaats ging de reis de volgende

dag naar Baldwin Lake. Als je naar Baldwin Lake gaat, kom je er niet onder uit om even in Big Bear City aan de

Afb. 9: Knoppen van *E. engelmannii* ssp. *engelmannii* fa. *munzii*, groeiplaats Baldwin Lake

oevers van Big Bear Lake rond te kijken. De talrijke toeristen worden hier verleid om houten beren te kopen. Voor Europese toeristen zijn ze wat te groot om in het vliegtuig mee te nemen, dus nam ik genoegen met een paar knusse foto's.

Baldwin Lake is op de kaart een aardig meer, maar in de praktijk was er niet meer dan een droge vlakte van over. De groeiplaats van fa. *munzii* bestaat uit een open berghelling (afb. 8) tussen een begroeiing van lage dennen en struiken en is daardoor moeilijk te vinden. Op deze groeiplaats bloeiden véél meer planten dan bij Thomas Mountain. Ook stonden er nog veel in knop (afb. 9 en 10) en hadden veel planten bloemresten van uitgebloeide bloemen. De ontwikkeling van de zaadbessen was nog maar net op gang gekomen en ik heb helaas dus geen rijpe zaden op deze groeiplaats kunnen vinden. Blijkbaar valt de bloeitijd

Afb. 10: Knoppen in bovenaanzicht, Baldwin Lake

Afb. 11: Gedrongen groei met gekromde middendoorns, groeiplaats Baldwin Lake

hier enkele weken later dan bij Thomas Mountain.

Een ander verschil met de groeiplaats bij Thomas Mountain is dat de planten bij Baldwin Lake zonder uitzondering korte stammetjes (gedrongen groei) en vaker lange gekromde middendoorns hebben (afb. 11, 12 en 13). Mogelijk speelt de hoogteligging van deze groeiplaatsen een rol. De groeiplaats bij Baldwin Lake ligt op 2080 meter hoogte, terwijl die bij Thomas Mountain op "slechts" 1410 m ligt. De grotere hoogte bij Baldwin Lake resulteert in een intensievere UV-straling (geeft een meer gedrongen groei) en lagere temperaturen (geeft een latere bloeitijd). De bloem (afb. 14 is voorplaat en 15) is echter vergelijkbaar met die van de planten bij Thomas Mountain.

Diezelfde gedrongen groei trof ik 2 jaar geleden aan bij een andere *E. engelmannii*-vorm, namelijk *E. engelmannii* ssp. *decumbens* (is ook bekend onder zijn synoniem *E. engelmannii*

ssp. *variegatus*). Deze groeit in Noord Arizona ten noorden van de Grand Canyon bij House Rock Valley Overlook op een hoogte van ca. 1750 meter. Ook deze planten zijn klein en gedrongen en hebben voor een deel lange kromme randoorns.

Bijzonder is dat fa. *munzii* in zijn uiterlijke kenmerken veel overeenkomsten vertoont met *E. triglochidiatus* ssp. *mojavensis*. Dat was Richard Römer in 2000 ten noorden van Laguna Juarez al opgevallen, en ik moet toegeven dat ik zelf ook even moeite had met het onderscheiden van fa. *munzii* en ssp. *mojavensis* op de groeiplaats bij Baldwin Lake. Daar staan namelijk beide taxa op dezelfde groeiplaats en op twee naast elkaar liggende berghellingen. Op de ene berghelling staat voornamelijk ssp. *mojavensis* en op de andere voornamelijk fa. *munzii*, maar op beide berghellingen komt het andere taxon ook in kleine aantallen voor (afb. 16 en 17). De afstand tussen deze twee berghellingen

**Afb. 12: Gedrongen groei met gekromde middendoorns
Baldwin Lake**

Afb. 13: Zéér lange gekromde doorns, Baldwin Lake

**Afb. 15: *E. engelmannii* ssp. *engelmannii* fa. *munzii*
bloem in zijaanzicht, Baldwin Lake**

is niet meer dan 200 meter, dus dat is goed te overbruggen voor de gemiddelde gezonde bij of kolibrie.

E. triglochidiatus ssp. *mojavensis* bloeit wel veel vroeger dan fa. *munzii*, maar er kan natuurlijk wel eens een laat bloeiende van de eerste overlappen met een vroeg bloeiende van de laatste.

Opmerking:

Dit is één van de vele groeiplaatsen die ik in de loop der jaren heb leren kennen waar 2 totaal verschillende echinocereussoorten op slechts enkele meters tot tientallen meters van elkaar groeien. Hoewel de bloeitijd van die 2 soorten meestal flink verschilt is kruisbestuiving zeker niet uitgesloten. Op dit soort standplaatsen gaat de regelmatig geciteerde definitie van een soort niet op, welke luidt: “een soort is een groep onderling fertiele individuen die in de natuur normaliter niet kruisen met andere zulke groepen of hoogstens niet levensvatbare nakomelingen voortbrengen”. De door alle auteurs erkende natuurhybriden *E. x roetteri* en *E. x loydii* zijn een voorbeeld van 2 hybriden die in de natuur voorkomen en wel degelijk levensvatbare nakomelingen voortbrengen en ze zijn daarvan zeker niet de enige voorbeelden. Onlangs werd nog een nieuwe natuurhybride in “der Echinocereenfreund” 22 (2) 2009: 49 – 54 gepubliceerd, namelijk een hybride tussen *E. engelmannii* en *E. canyonensis*.

Om toch een gemakkelijk te herkennen verschil tussen beide taxa aan te geven, blijkt bij nadere bestudering dat *E. triglochidiatus* ssp. *mojavensis* gemiddeld slechts 10 ribben heeft en fa. *munzii* altijd 12 – 13 ribben. Verder is het aantal randdoorns en middendoorns zéér verschillend. Je ziet dus echt wel het verschil tussen beide taxa, maar de eerste indruk is alsof je met dezelfde soort van doen hebt.

DNA onderzoek aan zaden

Van *E. engelmannii* en zijn verschillende subspecies (ssp. *engelmannii*, ssp. *decumbens* en ssp. *fasciculatus*) is bekend dat ze tetraploïd zijn. Dat wil zeggen dat ze 11 verschillende

chromosomen hebben die elk 4 keer voorkomen. Hoewel veel andere echinocereussoorten ook tetraploïd zijn, onderscheiden ze zich hiermee toch van diploïde soorten die op dezelfde groeiplaats kunnen voorkomen, zoals b.v. *E. bonkeræ*, *E. fendleri* en *E. triglochidiatus* ssp. *mojavensis*. Daarom is van de meegenomen zaden de ploïditeit gemeten d.m.v. flowcytometrie in vergelijking tot een paar andere soorten (zie onderstaande tabel).

potgrond met zand, leem, potscherven, humus, fijn grint, Japanse split, bims of lava krijgen ze daar niet. Ondanks dat zien ze er toch prachtig uit hoewel ze maar een enkele keer water krijgen (soms maar 1 keer per 2 jaar). Gezien de situatie op de groeiplaatsen heb ik een uitgesproken voorkeur voor inerte substraten, liefst met een korrelgrootte die is aangepast aan de grootte van de plant. Dus kleine korrels (2 – 5 mm) bij kleine potjes van 5,5 cm en grotere

DNA resultaten van *Echinocereus engelmannii* ssp. *engelmannii* "munzii"

Monster nummer	Soort of ssp.	Foto nummer	Veldnummer	Standplaats	DNA gehalte in pg.	Ploiditeit
HR 191	decumbens	IMG 6151	HRU7057	House Rock Valley Overlook	8,3	4x
HR 325	fasciculatus	IMG 7738	HRU9048	Beaver Creek Trail Head	7,6	4x
HR 334	"munzii"	IMG 8316	HRU9069	Thomas Mountain	7,7	4x
HR 335	mojavensis	IMG 8458	HRU9073	Hwy 18, North of Baldwin Lake	3,8	2x
HR 337	mojavensis	IMG 8477	HRU9075	Yoshua Tree National Park	3,9	2x

De zaden van fa. *munzii* bleken geheel volgens het boekje tetraploïd te zijn, net als de andere vormen van *E. engelmannii*. Hiermee onderscheiden ze zich van *E. triglochidiatus* ssp. *mojavensis* waarvan de zaden van diverse groeiplaatsen diploïd bleken te zijn.

Cultuur

Ja, hoe ga je om met een plant die op ca. 1400 tot ca. 2100 meter hoogte in de volle Californische zon op een steenachtige helling groeit? Net als de andere echinocereussen heeft fa. *munzii* veel warmte, veel zichtbaar licht en veel UV-straling nodig; zoveel als we ze ook maar kunnen bieden. Op de steenachtige hellingen van hun groeiplaats treften ze vrijwel niets anders aan dan diverse steensoorten in diverse afmetingen van fijne steentjes (ca. 1 mm) tot grote brokken (5 cm en groter) en alles daar tussenin. Een uitgekiend mengsel van

korrels (2 – 10 mm) bij grotere potten (9 cm en groter). Dat dan wel in combinatie met de eerder door mij in Succulenta (87(6): 250 – 255) beschreven bemesting. Hopelijk krijgen de planten bij deze behandeling net zulke prachtige lange gekromde doorns als de planten bij Baldwin Lake.

Conclusie

E. engelmannii ssp. *engelmannii* fa. *munzii* is een zéér bijzondere groeiplaatsvorm die zéér de moeite waard is

Afb. 16: *E. triglochidiatus* ssp. *mojavensis* op groeiplaats van *E. engelmannii* ssp. *engelmannii* fa. *munzii* bij Baldwin Lake

Afb. 17: Bovenaanzicht van *E. triglochidiatus* ssp. *mojavensis* met gekromde doorns

om in een cactusverzameling een plaatsje te geven. Het aanbod van zaden en planten is tot nu toe nog erg beperkt. In de zaadlijst 2009/2010 van Ludwig Bercht komt deze groeiplaatsvorm voor het eerst (in beperkte hoeveelheid) voor onder veldnummer HRU9069.

Literatuur:

Breckwoldt, K & S. (2004). Am Fundort von *Echinocereus engelmannii* var. *munzii* (Parish) Pierce & Fosberg im Sommer (1999). *Der Echinocereenfreund* 17 (2) 2004: 54.

Frank, G.R.W., Ohr, M & A., Römer, R.C. (2001). Die *Echinocereen* der Baja California. *Der Echinocereenfreund – Speciale uitgave* (2000/2001) van de AG *Echinocereus*.

Neel, C., Clegg, J. & Ellstrand, N.C. (1996). Isozyme Variation in *Echinocereus engelmannii* var. *munzii* (Cactaceae). *Conservation Biology* 10 (2): 622 - 631.

Parish (1926). *Bull.S.Calif Acad.Sci.* 25: 48 (1926).

Römer, R.C. (2002). Op de groeiplaats van *Echinocereus munzii*. *Succulenta* 81 (5): 232 - 235.

Römer, R.C., Berresford, P., Hoxey, P. & Huizer, J.W. (2002). Explorations in the habitat of *Echinocereus lindsayi* J. Meyran. *BCSJ* 20 (4): 170 - 176.

Römer, R.C. & Huizer, J.W. (2004). Zur Blütezeit am Standort einer Population des *Echinocereus engelmannii* var. *munzii* (Parish) P. Pierce & Fosberg nördlich der Laguna Juarez in Baja California. *Der Echinocereenfreund* 17 (2): 37 - 41.

Römer, R.C., Berresford, P. & Huizer, J.W. (2004). *Echinocereus engelmannii* var. *munzii* (Parish) Pierce & Fosberg – Eine Neubewertung. *Der Echinocereenfreund* 17 (2): 42 - 46.

Römer, R.C. (2004). Untersuchung von Iso-Enzymanalysen an verschiedene Populationen von *Echinocereus engelmannii* var. *munzii* (Parish) P. Pierce & Fosberg. *Der Echinocereenfreund* 17 (2): 51 - 52.

Molenweg 29
6133 XW Sittard
henk.ruinaard@tiscali.nl

VETPLANTEN VAN DE KAROO

PELARGONIUM HYSTRIX

Frans Noltee

Hoewel materiaal van *P. hystrix* al aan het einde van de 18e eeuw werd verzameld, duurde het tot 1860 voor Harvey de soort beschreef. Daarna werd er niets meer van vernomen tot 1921, toen Marloth de soort bij Matjiesfontein opnieuw ontdekte. Zelfs in *Pelargoniums of Southern Africa* (vol. 2, 1981) vermeldt Van der Walt nog dat de soort maar 6 maal verzameld is (op 4 verschillende plaatsen).

Elf jaar later publiceert Craib een

boekje onder de titel "The natural habitat and cultivation of some Southern African succulent Pelargoniums". Daarin merkt hij o.a. het volgende op: "*P. hystrix*, die voorheen als uiterst zeldzaam werd beschouwd, is in de laatste vijf jaar gevonden op een aantal plaatsen in de Ceres Karoo, ten noorden van Matjiesfontein en bij Middelpoos en Calvinia.

De sterk vertakte vorm van nabij Calvinia die tevens ondergrondse

Afb. 1: Aan de bladloze plant is duidelijk te zien dat hij goed aan de naam "hystrix = egel" voldoet

Afb. 2 en 3: Pelargonium hystrix op de vindplaats

uitlopers vormt, is misschien een aparte variëteit. De planten die in de Ceres Karoo voorkomen, worden over het algemeen gekenmerkt door lange steunblaadjes en een robuust uiterlijk. De planten uit het Matjiesfontein-gebied hebben korte steunblaadjes (soms moeilijk te onderscheiden van de hoofdstam) en een heel compacte groeiwijze”.

Ter aanvulling kan ik opmerken dat de afgebeelde planten allemaal nabij Matjiesfontein zijn gefotografeerd.

Vooraf in bladloze toestand is het goed te zien

Afb. 4: Pelargonium hystrix met blad

waaraan deze soort zijn naam te danken heeft (hystrix = egel). De planten zijn dan bijzonder fraai door de combinatie van de donkergrijze tot bijna zwarte stammetjes en de verhoutte, opvallend lichtgekleurde steunblaadjes die er uitzien als stekels. Het zijn lage planten die in de natuur zelden hoger zijn dan 10 cm (de bloeiwijzen niet meegerekend). De bladeren zijn tot 3,5 cm lang en 2 cm breed, dubbel geveerd en opvallend harig. De bloeiwijze heeft een steel van 1,5 tot 5,5 cm lang en bevat een aantal afzonderlijke schermen met 2-13 bloemen. Het geheel ziet er voor zulke kleine planten daardoor bijna overdreven

groot uit. De bloemen zijn roomwit met gevederde wijnrode vlekken op de bijna haaks teruggeslagen twee achterste bloemblaadjes. Op de drie enigszins gebogen voorste bloemblaadjes zijn de tekeningen van dezelfde kleur, maar lijnvormig en veel korter.

De planten groeien op rotsrichels, onder lage struikjes en minder vaak in het open veld, van Calvinia in het noorden tot de Nougaspoort, ruwweg tussen Montagu en Touwsrivier, in het zuiden. Dit is een afstand van zo'n 250 km. Het groeigebied krijgt 100-200 mm regen per jaar, voornamelijk in de wintermaanden. Terwijl de zomertemperaturen hoog kunnen oplopen, zijn de winternachten koud, regelmatig tot onder het vriespunt.

P. hystrix groeit in de winter en bloeit in het voorjaar en de vroege (Zuid-Afrikaanse) zomer, vooral in oktober en november, maar bij warm droog weer ook al in september. Na de bloei sterven de bladeren af, waarna de planten tot het volgende najaar in rust blijven. Volgens Craib moeten de planten om te kunnen bloeien regelmatig water krijgen in de wintermaanden en het begin van de bloeiperiode.

Afb. 5: Pelargonium hystrix met bloemen

**P.O. Box 35
Calitzdorp 6660
Zuid-Afrika**

MAMMILLARIA GLASSII

Ton Pullen

Mammillaria glassii wordt in 1968 beschreven door Robert A. Foster. De plant wordt vernoemd naar Charles Glass (1934-1998), de ontdekker van deze soort. Glass was een Amerikaanse cactuskenner, die samen met Foster lange tijd de redactie van ons Amerikaanse zusterijdschrift verzorgd heeft. Samen maakten zij ook een aantal verzamelreizen door Mexico.

Beschrijving:

Lichaam bol- tot kort cilindervormig, zodevormend, bedekt met doortjes en lange witte haartjes. De middendoorn is recht of gehaakt, tot 25 mm lang; de talrijke randdoortjes zijn 10-15 mm lang. De bloemen zijn roze, soms bijna wit, tot 15 mm lang en 4 mm in diameter. De vruchten zijn groen, soms roze aangelopen, de zaden zwart.

Deze soort komt voor in de Mexicaanse deelstaten Tamaulipas, Nuevo Leon en Coahuila.

De typevindplaats ligt bij Dieciocho de Marzo in Nuevo Leon. Zij groeit daar volgens de ontdekkers, "op de rand van een steile canyon, in diepe schaduw". Zij heeft het verzamelnummer van Glass & Foster Gl. & F. 631.

Enige tijd later ontdekte Alfred Lau (1928-2007) een vorm met grotere bloemen, die in 1979 door Werner Reppenhagen (1911-1996), een Oostenrijkse mammillariakenner, beschreven wordt als *M. ascensionis* Repp.. Glass & Foster laten er geen gras over groeien: in hetzelfde jaar reduceren zij deze soort tot variëteit: *M. glassii* var. *ascensionis* (Repp.) Gl. & F. Hunt (1997) maakt er een subspecies van: *M. glassii* ssp. *ascensionis* (Repp.) Hunt. Deze plant komt uit de omgeving van Ascension, in de Mexicaanse deelstaat

Nuevo Leon, waar zij op een hoogte van 2400- 2700 m groeit. Zij draagt Lau's veldnummer L 1186. In de tijd dat deze plant in de verzamelingen beschikbaar kwam, werd zij vaak verhandeld onder de naam. *M. glassii* Dulces Nombres, naar één van de vindplaatsen.

In de loop van de tijd is er nog een aantal andere variëteiten beschreven, namen, die inmiddels allemaal in de synonymie verdwenen zijn.

De vorm 'ascensionis', zoals we haar nu maar even zullen noemen onderscheidt zich vooral door de bloemen. Die zijn veel groter dan die van het type. De planten maken in hun geheel ook een wat forsere indruk. De afzonderlijke kopjes zijn groter en de beharing is wat langer. Dit is dan ook de vorm, die bij dit artikel is afgebeeld.

Backeberg (1977) vermeldt *M. glassii* in zijn Kakteenlexikon. Hij meldt dat deze soort nauw verwant is aan *M. albicoma* en *M. subtilis*. In de Cites Checklist (2^e ed.1999) wordt *M. glassii* als goede soort vermeld; *M. ascensionis* wordt hier opgevoerd als *M. glassii* ssp. *ascensionis* (Reppenhagen) Hunt. In het New Cactus Lexicon (Hunt, 2006) wordt *M. glassii* als goede soort opgevoerd, alle infraspecifieke namen zijn verdwenen. Omdat Hunt c.s. normaliter

Mammillaria glassii 'ascensionis'

Foto van de schrijver

de subspecies wel vermelden betekent dit dat Hunt intussen van mening is, dat deze vorm zelfs de status van subspecies niet meer verdient.

De planten in mijn verzameling staan in ondiepe, ronde schalen. Zij groeien, net als al mijn cactusplanten, in een puur mineraal straat: lava, soms vermengd met bims.

Hoewel de planten op de natuurlijke groeiplaatsen blijkbaar in de schaduw groeien, moeten we ze in de kas op een lichte en zonnige plek zetten. Mijn indruk is, dat de soort minder makkelijk bloeit dan de vorm 'ascensionis', de bloemen zijn ook veel kleiner en daardoor is de plant wat minder aantrekkelijk. De vorm 'ascensionis' bloeit veel beter. Reppenhagen vermeldt in zijn nieuwbeschrijving dat de planten in de cultuur in maart/april bloeien. Bij mij begint de bloei in april en er verschijnen de hele zomer door nieuwe bloemen, soms zitten er begin oktober nog steeds

bloemen op de planten. In de zomer moeten we de planten regelmatig water geven, waarin nu en dan wat cactusmest is opgelost. In de winter houden we ze droog en vorstvrij. Zo behandeld zijn het probleemloze planten.

Literatuur

- Backeberg, C. (1977). Das Kakteenlexicon. Stuttgart.
 Foster, R.A. (1968). Cact. & Succ. J. (U.S.) 40 (4): 132.
 Hunt, D. (2006). The New Cactus Lexicon. Milborne Port.
 Pilbeam, J. (1999). Mammillaria. The Cactus File Handbook 6. Southampton.
 Reppenhagen, W. (1979). Mammillaria ascensionis Repp. spec. nov. Kakt. und. and. Sukk. 30 (3): 61.

Rinkslag 19
7711 MX Nieuwleusen.

EUPHORBIA FILIFLORA

Rikus van Veldhuisen

Eén van de mooiste en meest indrukwekkende planten van het geslacht Euphorbia, die wij ooit in de natuur vonden, is een plant van Euphorbia filiflora. Op de vlakte ten noordwesten van O'kiep op de weg naar Concordia stond deze majestueuze plant in volle bloei in het avondzonnetje. Tijdens onze reizen hebben wij meerdere vindplaatsen van Euphorbia filiflora bezocht. Genoeg aanleiding dus om u een fotografische impressie van deze vindplaatsen, vergezeld van wat algemene informatie over deze mooie soort te presenteren.

Euphorbia filiflora Marloth

Dr. Marloth heeft in 1913 *Euphorbia filiflora* beschreven nadat Krapohl ze in 1910 had ontdekt op de in de inleiding al genoemde vlaktes nabij Concordia. In de typebeschrijving wordt gesproken van planten met een hoofdspruit van 7,5 tot 10 cm dik en zo'n 20 tot 30 cm hoog. Jongere planten hebben inderdaad een goed ontwikkelde hoofdspruit, maar bij oudere kussenvormige planten zie je meestal weinig meer terug van deze hoofdspruit. De prachtige plant uit de inleiding is een voorbeeld van een oudere kussenvormige plant (afb. 1). Opvallende kenmerken van *E. filiflora* zijn de lange bloemstelen en de vrij grote lancetvormige blaadjes. De bloeiwijze en habitus vertonen gelijkenis met die van *E. multiceps*, *E. braunsii* (inclusief *E. rudis* en *E. bergii*) en ook *E. versicolores*. Interessant is daarbij te vermelden dat wij in een populatie van *E. versicolores* nabij Kamieskroon zowel planten aantroffen met de kussenvormige groeiwijze van *E. filiflora* als ook planten met de typische hoofdspruit met dunnere zijarmen van een Medusa, die weer veel gelijkenis hadden met *E. pentops*. Hiermee hebben we de naaste verwanten van *E. filiflora* wel genoemd.

In de jaren zeventig van de vorige eeuw hebben Larry Leach and Graham Williamson gedurende een periode van meerdere weken vele vindplaatsen van *E. filiflora*, *E. nelii* en *E. brakdamensis* en de voorkomende variabiliteit onderzocht (persoonlijke mededeling), echter de resultaten zijn niet samengevat in een artikel gepubliceerd, mede door het voortijdig overlijden van Larry Leach. Graham Williamson (1996) beschrijft in een overzichtsartikel van alle succulente euphorbia's in het gebied *E. filiflora* en verwante soorten met goede afbeeldingen van de cyathia.

Daryl Koutnik (1983) beschrijft in zijn artikel over *E. filiflora* een opvallend kenmerk, namelijk dat de vrouwelijke bloem zich pas ontwikkelt na het bloeien van de mannelijke bloemen (bij euphorbia is elk meeldraadje een aparte mannelijke bloem, meestal met velen samen om één vrouwelijke bloem in een bloeiwijze, cyathium genaamd). Deze constatering is echter geen regel, zoals u op afbeelding 2 kunt zien, waar de vrouwelijke bloem al volgroeid is en de mannelijke bloemen nog moeten komen. Dit laatste is gebruikelijk bij euphorbia's, maar kenmerklijk zijn er uitzonderingen. White, Dyer

Afb. 1: *Euphorbia filiflora* (J&R498) in al haar schoonheid op of nabij de typevindplaats op de vlaktes tussen O'kiep en Concordia. Tevens vinden we hier de grootste planten van deze soort tot wel 50 centimeter hoog

Afb. 2: De bloeiwijze van *Euphorbia filiflora* (J&R498) met een al ontwikkelde vrouwelijke bloem en waar de mannelijke bloemen nog moeten verschijnen. De honingklieren zijn hier met opvallend veel vertakte en lange aanhangsels voorzien

Afb. 3: Noordelijk van Steinkopf is *Euphorbia filiflora* (R&W395) opvallend moeilijk te vinden in de droge tijd, vooral als ze met andere struikjes door elkaar groeien

Afb. 4: De bloeiwijze van *Euphorbia filiflora* (R&W395) op het hoogtepunt. De honingklieren zijn hier veel minder uitbundig getand

& Sloane (1941) verklaren de naam filiflora door de draadvormige (filiforme) aanhangsels van de honingklieren. Leach (1980) corrigeert dit echter door de verklaring van de naam te zoeken in de draadvormige lange bloemstelen, die bovendien na de bloei verhouten en nog lang op de plant blijven zitten.

Verder maakt Koutnik (1983) melding

van het feit dat *E. filiflora*, *E. brakdamensis* en *E. nelii* drie nauw verwante soorten zijn, die alle wetenschappelijk onvolledig bekend zijn en in afzonderlijke populaties een grote variatie laten zien. Hij concludeert vervolgens dat het heel goed mogelijk is dat genoemde soorten slechts één soort zijn. Leach (1980) had *E. nelii* al als synoniem onder

Afb. 5: Euphorbia filiflora (R&W395) in volle bloei

E. filiflora geplaatst en laat deze mogelijkheid voor alleen de typevindplaats van *E. brakdamensis* open. De in The Succulent Euphorbiae (1937) genoemde andere vindplaats voor *E. brakdamensis*, Ratelspoort, wordt ook als *E. filiflora* aangeduid.

In de loop der jaren zijn er vele vermeldingen van de drie genoemde soorten geweest, die waarschijnlijk onjuist zijn. Zo staan er in The Euphorbia Journal (1988) twee afbeeldingen van *E. brakdamensis*, afkomstig van een locatie noordwestelijk van Nieuwoudtville. Dit betreft waarschijnlijk *E. braunsii*. *E. species affinis filiflora* is door Exotica in de handel gebracht met de vindplaats Calvinia. Deze planten behoren volgens ons wel degelijk tot *E. filiflora*, echter het voorkomen van deze soort nabij Calvinia is onwaarschijnlijk. Dit geldt ook voor Vanrhijnsdorp als vindplaats

van *E. filiflora*.

Er is ook een variëteit van *E. filiflora* beschreven door Dr. Graham Williamson (2003), de variëteit *nana*. Deze variëteit onderscheidt zich van *E. filiflora* doordat ze kleiner blijft in al haar geledingen. Dit onderscheid blijft ook in cultuur aanwezig. De maximale hoogte van 11 cm, genoemd in de originele beschrijving van de variëteit *nana*, is te krap bemeten, want wij vonden planten met bijna de dubbele hoogte. Ze komt in de natuur voor in een vrij klein gebied van noordwestelijk Kosies tot oostelijk van T'Gabies. Gelukkig vonden we in dit gebied vrij eenvoudig diverse populaties, zodat het lijkt dat ook *E. filiflora* var. *nana* niet erg bedreigd wordt in haar bestaan.

E. nelii is door Leach (1980) als synoniem onder *E. filiflora* geplaatst en het onderscheid tussen deze beide soorten

Afb. 6: *Euphorbia filiflora* (J&R493) ten zuiden van Springbok op de boerderij Brakdam met vruchten

Afb. 7: Een jonge plant van *Euphorbia filiflora* (J&R493) met een fors ontwikkelde hoofdspruit

Afb. 8: Ten westen van Springbok langs de oude weg naar Nababeep groeit een populatie van *Euphorbia filiflora* (J&R494) waar ook oudere planten nog steeds een forse hoofdspruit hebben

was, naast enkele details, de grootte van de plant, waarbij *E. nelii* de kleinste van de twee was. Opvallend is dat de typevindplaatsen van *E. nelii* en van *E. filiflora* variëteit *nana* hemelsbreed slechts 15 km van elkaar verwijderd zijn. De vraag lijkt op zijn plaats of deze twee taxa niet dezelfde soort zijn.

Een variabele soort

Meerdere vindplaatsen van *E. filiflora* werden gedurende onze reizen door ons bezocht en om u een indruk te geven van de variatie en overeenkomsten

Afb. 9: Deze jongere plant van *Euphorbia filiflora* (J&R494) vertoont een grote gelijkenis met *Euphorbia multiceps*

Afb. 10: Ook op de type-vindplaats van *Euphorbia nelli*, Klipfontein ten westen van Steinkopf, vonden wij *Euphorbia filiflora* (J&R494). Let op de twee kleine zaailingen net voor deze plant

Afb. 11: De bloei van *Euphorbia filiflora* (J&R494) is erg mooi voor een euphorbia door een combinatie van de mooie bloeiwijze en het aantal bloemen

Afb. 12: Bij deze jonge plant van *Euphorbia filiflora* (J&R494), die de beschutting van een steen aan het ontgroeien is, kunt u zien hoe de vruchten door de bloembodem heen groeien

Afb. 13: Ten westen van Umdaus op het Steinkopf Plateau groeit *Euphorbia filiflora* eveneens in het vlakke veld. In de achtergrond staat de alom tegenwoordige *Euphorbia mauritanica*

Afb. 14: Niet altijd moet je ver lopen om te vinden wat je zoekt. Dit is een typische impressie van het Steinkopf Plateau, waar je *Euphorbia filiflora* in de natuur aan kunt treffen

Afb. 15: *Euphorbia filiflora* variëteit *nana* (J&R342) op de typevindplaats in volle bloei

van kenmerken hebben we een overzicht gemaakt met de nodige bijbehorende standplaatsopnames.

Vlaktes tussen O’Kiep en Concordia

Op of nabij de typevindplaats vonden we *E. filiflora* (R&W 488) betrekkelijk eenvoudig, want op deze vindplaats bereikt ze haar maximale grootte van wel een halve meter hoog. Mogelijk dat de overvloedige regen in de periode ervoor hier debet aan was, want in de originele beschrijving wordt een hoogte tot 30 cm genoemd. De planten hebben een kussenvormige groeiwijze en de bloemstelen zijn veel langer dan op de overige door ons bezochte vindplaatsen (zie afb. 1).

Noordelijk van Steinkopf

De eerste keer dat wij *E. filiflora* vonden was ongeveer 15 km noordelijk van Steinkopf (R&W395). Ook hier groeien de planten zoals gebruikelijk op de vlakte. Ondanks hun grootte en het feit, dat we exact wisten waar ze stonden, waren ze bijzonder moeilijk te vinden. Dit werd mede veroorzaakt door de droogte, waardoor ze erg veel op de omringende struikjes leken. *E. filiflora* blijft

op deze vindplaats kleiner en meer gedrongen dan op de typevindplaats nabij Concordia (afb. 3,4,5)

Zuidelijk van Springbok

Ongeveer 15 km ten zuiden van Springbok ligt de boerderij Brakdam (afb. 13). Dit is niet de typevindplaats van *E. brakdamensis*, zoals wij aanvankelijk dachten. Wel vonden wij hier een prachtige en gezonde populatie aan van *E. filiflora* (J&R493).

Westelijk van Springbok

Langs de oude weg naar Nababeep troffen wij opnieuw *E. filiflora* (J&R494) aan. Slechts weinig planten hadden hier het kussenvormige uiterlijk en veel planten deden meer aan de piramide-vormige groeiwijze van *E. multiceps* denken. Vooral de meer open vorm die wij zuidelijk van Sutherland vonden, zie het artikel in Succulenta van uw schrijver (2008). Hierbij valt ook op dat vrijwel alle planten, ook de oudere, op deze vindplaats een goed ontwikkelde hoofdspruit hebben, hetgeen de gelijkenis met *E. multiceps* versterkt (afb. 8 en 9).

Afb. 16: Er staat zeker een tiental planten, naast de forse plant op de voorgrond, van *Euphorbia filiflora* var. *nana* op deze opname en de vele blauwe pollen van *Cheiridopsis denticulata*

Westelijk van Steinkopf

De typevindplaats van *E. nelii*, door Leach (1980) als synoniem onder *E. filiflora* geplaatst, is nabij Klipfontein, westelijk van Steinkopf. Ook hier vonden wij planten die wij identificeerden als *E. filiflora* (zie afb. 10).

Westelijk van Umdaus

Op het Steinkopf Plateau ten westen van Umdaus groeit *E. filiflora* in het vlakke veld. Deze populatie van *E. filiflora* zag er eender uit als die van zuidelijk Springbok (J&R493), noordelijk van Steinkopf (R&W395) en van Klipfontein.

Westelijk van Kosies

Direct westelijk van Kosies vonden wij *E. filiflora* var. *nana* op de top van een lage heuvel tussen het witte kwartsgesteente (afb. 16). Het is altijd weer opvallend hoeveel succulente soorten planten men kan vinden tussen het witte kwarts. Dit witte gesteente weerkaatst de warme zonnestrallen, waardoor de ondergrond koeler blijft en de daar aanwezige planten meer kans krijgen om te overleven. Andere soorten succulenten op deze groeiplaats zijn *Tylecodon reticulatus*, *T. wallichii*, *T. paniculatus*, *Pelargonium crithmifolium*, *P. carnosum*, *Cheiridopsis denticulata* en in sommige struikjes een

soort van het geslacht *Quaqua*.

Er zijn nog vele andere vindplaatsen van *E. filiflora* bekend en het gemak waarmee wij deze soort in de natuur vonden geeft aan dat ze vrij algemeen voorkomt en niet bedreigd wordt. Wel is het verspreidingsgebied niet al te groot, een strook van ongeveer 100 kilometer lengte van zuidelijk Springbok tot noordelijk Steinkopf.

Cultuur

In de weinige opmerkingen, die ik kon vinden betreffende de cultuur van *E. filiflora* wordt steeds gemeld dat ze eenvoudig is te kweken. Voor mij geldt dat zeker niet. Ze heeft nogal de neiging om in de winter aan de groei te gaan en bij een beetje teveel water de wortel te verliezen. In het voorjaar is ze dan bijzonder lastig aan de groei te krijgen en de hele plant verrot dan vanaf de basis. Ook zaailingen zijn gevoelig voor wortelrot, ook als ze volop aan de groei zijn. Wel komt ze in cultuur goed in bloei en zet ze gemakkelijk zaad als je gelukkig genoeg bent om twee planten tegelijk in bloei te hebben. Een zeer zonnige standplaats en een heel goed waterdoorlatend mineraal mengsel wordt aanbevolen.

Afsluitend

Deze mooie en bij de liefhebbers weinig bekende euphorbia is in dit verhaal terecht voor het voetlicht gebracht. Hoewel ze in onze verzamelingen een zeldzame verschijning is, is ze in de natuur een betrekkelijk algemene verschijning, hoewel in een vrij beperkt gebied. De variatie van deze soort in de natuur is in beeld gebracht. De identiteit van *E. brakdamensis* blijft vooralsnog onduidelijk en een bezoek aan de boerderij Brakdam, noordelijk van Garies, staat op de agenda.

Dank

In het bijzonder wil ik Dr. Graham

Williamson bedanken voor zijn hulp bij het tot stand komen van dit artikel en zijn waardevolle adviezen.

Literatuur:

- Koutnik, D. L., (1983). *Euphorbia filiflora* Marloth: A Seldom Grown Species. *The Euphorbia Journal*, 1, 13 – 14.
- Leach, L. C. (1980). *Euphorbia filiflora* Marloth, *Flow. Pl. Afr.* 49: t. 1927.
- Veldhuisen, R. van, (2008). *Euphorbia multiceps*, *Succulenta*, 87(1), 27 – 35.
- White, A., Dyer, R. A., & Sloane, B. L., (1941). *The Succulent Euphorbiae* (Southern Africa).
- Williamson, G., (1996). *The Succulent Euphorbia Species of the Richtersveld and Southern Namib Desert* (Sperrgebiet), *The Euphorbia Journal*, 10: 98 – 133.
- Williamson, G., (2003). A new variety of *Euphorbia filiflora* Marloth from the Northern Cape Province of South Africa, *Bradleya* 21: 49 – 52.

**Samuel Gerssenlaan 63
3861 HB Nijkerk.**

IN THE PICTURE

OP EEN DROOGJE

Jan Jaap de Morree

Twee studentes boden mij na het afronden van hun succesvolle afstudeerscriptie een cactus aan. Eerder hadden ze voor me tijdens een buitenlandstage uitgekeken naar een succulente plant in een tropisch land, maar niets bijzonders gevonden. Bij een bloemenzaak in Nederland hadden ze nu toch een succulent voor mijn collectie opgeduikeld.

Net zoals bij een cactuscadeautje uit een aanbieding van de Aldi, was dit ook een cactus die ik liever niet had gekregen. 'Had me maar een fles wijn gegeven', dacht ik gemeen, 'of een zoen, dat is ook al genoeg'. (Voor je het weet ben je echter ontslagen wegens oneerbaar gedrag). Maar ja, de goede bedoelingen en hun grote enthousiasme voor het afstudeerproject kon ik toch niet met een afwijzing terzijde schuiven.

De plant was overduidelijk een mammillaria, maar vervolgens was onduidelijk om welke soort het ging (afb. 1). Dit kwam mede door de opgeblazen toestand waarin de plant zich bevond. Waarschijnlijk had hij een tijdje op een plankje op een weinig prominente plaats in een winkel gestaan. Op de grond, een beetje afzijdig buiten het bereik van licht van enige betekenis. Dan wil zo'n plant nog wel eens naar het licht gaan reiken.

Misschien was het wel een hybride. Met enige inschatting in welke hoek deze plant thuishoorde gooide ik het op een ongevaarlijke *M. haageana* of *M. elegans*. De laatste naam bestaat niet eens meer wanneer we John Pilbeam en zijn boek *Mammillaria* aanhouden.

Als blijk van genegenheid zette ik de cactus op een koffieschoteltje in het raamkozijn van mijn werkkamer. Aangezien het midden juli was en ik een aantal weken met vakantie ging, moest

hij maar een aantal weken zonder water zien te overleven. Voor een cactus is dat niet zo'n zware klus.

In september stond de plant er nog florissant bij. In het volle licht op het zuiden was er al wat water verdampt uit de ver uiteen staande tuberkels en was hij

Afb. 1: Het cadeau

Afb. 2: De mammillaria stevig ingedroogd

een beetje geslonken. Dit beeld bekoorde me al meer dan de situatie van voor de vakantie. Al snel was een experiment uitgedacht. Een 'plantverdrogingsexperiment'. Hoe lang zou deze cactus het kunnen verdragen om zonder water door het leven te gaan?

De maanden verstreken en langzaam maar zeker kreeg de cactus de habitus die ik graag zie in mijn collectie. Daar mocht hij niet naar toe, omdat ik ook geen risico wilde lopen met een besmetting met wolluizen of iets dergelijks. Dat overkomt me elk jaar nog steeds. Koop je een paar cactussen bij een goedwillende verzamelaar c.q. verkoper op een cactusbeurs en dan zit na een half jaar een aanzienlijke hoek van de collectie ineens onder de witte plukjes. Zelfs wanneer ik preventief had gespoten en gegoten met grof insecticide.

De droge cactus zat ook vol met plukjes, maar dat was het kenmerk van zijn soort (c.q. hybride), dus dat was niet ernstig. De kerstvakantie brak aan en daarna de paasdagen en heel snel was het alweer zomervakantie. Een jaar voorbij waarin ik geen nieuwe cactuscadeautjes kreeg van afstudeerders. De cactus in de vensterbank verhuisde omdat ik een betere kamer kreeg, naar een hogere verdieping met beter zonlicht. Er viel een beetje stuivende potaarde uit de

Afb. 3: na een jaar goede verzorging in volle bloei

gaatjes onderin bij het verplaatsen, maar de plant klaagde niet.

In het begin van het tweede jaar was de plant echt geworden tot een specimen direct uit een rotsspleet in Mexico. Mooier dan menige cactus in mijn collectie thuis. Daar wil ik nog wel eens water geven om bloemen te zien of nieuwgroei. De plant was tot op de helft van de oorspronkelijke grootte geslonken, terwijl er geen noemenswaardige rimpels zaten in de dicht opeengedrongen tuberkels. Heel wat mooier dan de huid van iemand die in 10 maanden tijdens een streng dieet 40 kilo is afgevallen.

Het werd weer kerst en pasen, hemelvaart en pinksteren en nog gaf de cactus geen krimp. De situatie op afb. 2 is de sterkste mate van verdroging. Geen bruin verkleurend tuberkeltje te ontwaren. Toen werd het me zwaar te moede. Hoe lang kon dit nog doorgaan. Zou ik zelf eerder het loodje leggen? Ik besloot het experiment vroegtijdig (?) af te ronden en tegen de zomervakantie nam ik de plant op in mijn collectie verweende vetzuchtigen. Met het eerste het beste gietertje gaf ik de diep ingedroogde kluit water. Dat was wel de bedoeling, maar een turfachtig mengsel dat eenmaal grondig is uitgedroogd neemt geen water meer op door het te begieten. Een

Afb. 4: Een oude *M. hahniana* met veel wolvorming in de axillen

Foto's van de schrijver

dompelbadje van een dag bracht daarin verandering. Het wonder geschiedde. In een paar dagen zwol de plant op tot de proporties die voor de droogteperiode aanwezig waren geweest. In mijn enthousiasme vergat ik nog een fotoserie te maken van de toename in de tijd. Maar afb. 3 geeft toch aardig weer hoe goed de plant het heeft overleefd en hoe snel zo'n plant kan herstellen. De mammillaria blijkt zich verder ontwikkeld te hebben. In de kruin zijn de plukken wol te zien die horen bij een *M. hahniana* var. *giselana*. Na jarenlange goede verzorging kan deze soort uitgroeien tot een prachtexemplaar (afb. 4).

Voor een mammillaria kan snelle zwelling door wateropname zonder schade verlopen. Voor de verzamelaar van turbinicarpussen, lophophora's en cintia's is zo'n dompelbadje geen aanrader. De zwelling van het - van nature - vrijwel

bolle plantenlichaam van die soorten leidt al snel tot zijdelings openscheuren van de hele plant. Dat gebeurde in mijn verzameling ook met een paar planten van *Copiapoa hypogaea*. Gelijk levert die waarneming een raadsel, hoe die planten zich gedragen op hun groeiplaats bij een stevige stortbui als het water niet direct wegtrekt in de grond.

De voor de hand liggende conclusie van dit onderzoekje luidt: 'Je kunt een cactus beter te weinig water geven dan te veel'. Toch vraag ik voor mijn zomervakantie altijd aan de buurman of hij mijn verzameling in de kas een keer per week wil gieten als ik weg ben om ze aan de groei te houden.

**Koperwieklaan 19
2261 CL Leidschendam
morree@ziggo.nl**

AANKOOPWOEDE

Aiko Talens

Inmiddels is het alweer eind december op het moment van schrijven. Door de relatieve late start van de winter staan mijn planten pas sinds eind november in hun winterverblijf; een verwarmde kamer binnenshuis voor de warmteminnende planten en een onverwarmde kamer voor de overgrote meerderheid van de rest van mijn collectie.

In het voorjaar en de zomer staan alle planten in een kas, op een weiland ongeveer vijftig meter van het huis. De kas staat bij mijn ouders thuis. Zelf woon ik ongeveer 145 kilometer daarvandaan en vind het derhalve niet erg vertrouwd om mijn planten in de kas zelf te laten overwinteren. De verwarming zal maar net uitvallen in een van de vele dagen dat ik er niet bij ben en het tien graden vriest. Ik moet er niet aan denken. En om een dagelijkse controle in de vrieskou nu van mijn ouders te gaan verlangen, is ook weer zoiets. Dan maar alles in de winter veilig binnenshuis houden. Elk najaar ben ik dan maar weer zo gek om met een collectie van meer dan duizend planten per twee, drie of vier tegelijk, die vijftig meter te lopen en vervolgens alles ook nog een trap op te sjuwen naar de eerste etage. En elk voorjaar dezelfde route terug voor voornamelijk bolcactussen van voetbalformaat met aambeeldgewicht.

Dit jaar realiseerde ik mij tijdens het sjuwwerk dat ik in 2009 toch wel erg veel planten erbij heb gekregen. In de vijftien jaar dat ik nu bezig ben een succulentenverzameling op te bouwen, is deze altijd van jaar tot jaar in gematigd tempo gegroeid. Zoals zoveel liefhebbers zit ook ik vaak tegen het maximum aan wat betreft de beschikbare ruimte in de kas. Met wat gegoochel valt er toch nog wel een plekje vrij te maken

voor een verkregen plant. En zo vult de kas zich langzaam steeds meer en steeds meer.

Voor het afgelopen jaar moet ik echter concluderen dat er een bovenmaatse expansie van de collectie heeft plaatsgevonden. En dat voel je wel bij het urenlange trappenlopen! Het gevoel begon mij te bekruipeken dat ik me per ongeluk heb overgegeven aan een aankoopwoede.

De afgelopen jaren had ik altijd de helft van de kas tot mijn beschikking, een goede 3 bij 4 meter. In het midden van de kas zit een afscheiding. De andere helft van de kas is voor tomaten, sla en komkommer die mijn ouders graag in de kas kweken. Ze zijn met zoveel dingen erg druk, dat ze het afgelopen voorjaar de groenten lieten voor wat het was en mij de kans hebben gegeven de gehele kas te annexeren. Hier heb ik gretig gebruik van gemaakt door de dag na het blijde nieuws al gelijk een tegelvloer aan te leggen (want stel je voor, ze mochten zich eens bedenken!). De beschikbare ruimte is nu gegroeid naar de huidige 3 bij 8 meter. Een halve leegte die al meteen smeekt om vulling...! En dat is gelijk de eerste van twee redenen waarom ik mij in 2009 iets heb laten gaan bij de cactusbeurzen.

Doordat ik niet in de buurt woon van mijn planten, is het verpotten de laatste jaren er aardig bij ingeschoten. Maar dit

In de kas

Foto van de
schrijver

jaar zag ik de noodzaak in hier hoognodig weer werk van te maken. Niet meer uitstellen...! En doordat de grondsamenstelling nooit een erg kritische blik van mij gehad heeft tot dit moment, heb ik gelijk de beslissing gemaakt een goede grondformule op te zetten. Ik zal u besparen hierop in te gaan; over grondmengsels is al genoeg te vinden en de mijne is slechts weer één van de vele varianten. Zelf heb ik het gevoel gekregen op het gebied van grondmengsel een fraaie stap voorwaarts gemaakt te hebben en ik kreeg van mijn planten daar al snel gelukkig ook zichtbare resultaten voor terug! Nóg zo'n mooie stimulans om met iets te hebberige ogen bij de cactusbeurzen rond te kijken, is een snel bedacht excuus.

Bij het overbrengen van de collectie naar hun winterverblijf heb ik in totaal 96 planten geteld die ik in 2009 heb aangeschaft. Variërend in grootte van enkele centimeters (Lithops) tot aloë's van twee meter hoog en ferocactus-sen van veertig centimeter in doorsnee, is dat alles bij elkaar toch schrikbarend veel vierkante meters plant. En dat valt

duis wel op als je na een groeiseizoen met de andere zijde van de medaille van je liefhebberij geconfronteerd wordt...!

Een ander opvallend gegeven is dat ik dit jaar mijn oog voornamelijk op de 'andere succulenten' heb laten vallen, waar ik voorheen bijna altijd alleen oog had voor de bolcactus-sen. Ik ben wel benieuwd of dat een blijvende voorkeur zal blijken te zijn.

Zoals zoveel liefhebbers is de nijpende ruimte beschikbaar voor planten één van de grote problemen. Nu heb ik dan met de verdubbeling van mijn kasruimte even lucht om te ademen. Maar als ik ook in 2010 mijzelf iets teveel verlies, zou het zomaar weer kunnen zijn dat een tekort aan ruimte in de kas mij snel weer gaat opbreken. Enthousiasme kan een prachtige stimulans zijn, zeker in een mooie liefhebberij als die van succulente planten; maar ik hoop stiekem dat ik mezelf in de komende jaren toch weer een beetje weet te bedwingen. Je zou een leuk plantje kopen bijna als iets slechts moeten gaan bestempelen...!

**Haverkamp 139
2592 AZ Den Haag**

HET GESLACHT GYMNOCALYCIUM - EEN OVERZICHT (VIII)

Ludwig Bercht

De groep planten die deze keer zal worden voorgesteld, omvat slechts drie soorten, maar wel zeer karakteristieke en erg mooie planten.

Groep 5. Chiquitana

De verwantschap van de drie tot deze groep gerekende soorten – *Gymnocalycium chiquitanum*, *G. pae-diophilum* en *G. chacoense* - is natuurlijk in de eerste plaats gebaseerd op de zaden, maar ook op de bouw van de bloem. Een ander opvallend gemeenschappelijk kenmerk is de prachtig blauwkleurige vrucht. Eigenlijk hebben ze alle drie een bewogen geschiedenis achter de rug. We laten ze in chronologische volgorde de revue passeren.

Op de rotsmassieven ten zuiden van de stad San José de Chiquitos in de Boliviaanse Chaco, de Serrania de Chiquitos, vond pater Elmar Klingler naast de al in 1956 beschreven *Echinopsis hammerschmidii* onbekende cactussen die hij overdroeg aan zijn collega, de Franciskaner pater Hammerschmid, tevens professor in de natuurwetenschappen. Hammerschmid was bevriend met Prof. Martin Cárdenas en zond hem enkele van de verzamelde planten. Ook werden planten naar de cactuswekerij van Karl-Heinz Uhlig in Duitsland gestuurd. Zowel Cárdenas als Backeberg, die de planten bij Uhlig zag, waren er direct van overtuigd met een nieuwe soort van doen te hebben. Vrij kort na elkaar, in 1963, beschreven beiden de planten als nieuwe soort: Cárdenas onder de naam *Gymnocalycium chiquitanum* en Backeberg onder de naam *G. hammerschmidii*. Het enige verschil tussen

beide beschrijvingen is de kleuraanduiding van de doorns: Cárdenas vermeldt grijs met bruine punt en Backeberg licht ivoorbruin met donkere punt. Om twee redenen is de prioritaire naam *G. chiquitanum*: Cárdenas' publicatie was eerder en Backeberg verzuimde een exemplaar in een herbarium te deponeren (Opm.: alhoewel Cárdenas aangaf dat een exemplaar was gedeponerd in een herbarium, is dit niet teruggevonden).

G. chiquitanum is een helgroene, meestal sterk spruitende plant. De doorns variëren in kleur van lichtgeel tot bruin. De bloem is zalmroze van kleur. Vruchten blauw.

In latere jaren zijn op steenplaten ten noordwesten van San José eveneens populaties van *G. chiquitanum* gevonden, daar vaak samengroeiend met *Frailea amerhauseri*, alsmede ook *E. hammerschmidii*. De verschillen van deze planten met die uit de Serrania de Chiquitos zijn te gering voor een aparte status, alhoewel dat toch is gebeurd onder de benaming *G. chiquitanum* var. *hammerschmidii*. De naam is gebaseerd op de beschrijving van *G. hammerschmidii* en dus om twee redenen onjuist. Ten eerste is de naam *G. hammerschmidii* ongeldig en ten tweede werd met *G. hammerschmidii* niet bedoeld op de planten ten noordwesten van San José maar op die ten zuiden ervan.

Bij de tweede soort uit deze verwantschapsgroep is vooral de historie van de

Afb. 1: *G. chiquitanum* (LB 2811) in de Serrania de San José (onderdeel van de Serrania de Chiquitos)

Afb. 2: *G. chiquitanum* (LB 2811) in de Serrania de San José

Afb. 3: *G. chiquitanum* (VoS 38) van de Serrania de San José

Afb. 4: *G. chiquitanum* (LB 2816) op steenplaten ten westen van San José de Chiquitos

spelling van de naam hilarisch. In 't kort komt het neer op het volgende. Ritter vond in 1963 planten op een helling van de Cerro Leon, een stenige heuvelketen in het noorden van de Paraguayaanse Chaco. Materiaal hiervan kwam in handen van Bohumil Schütz, die uiteindelijk niet kon wachten op de nieuwbeschrijving van Ritter zelf en in 1977 in het Tsjechische tijdschrift *Kaktusy* de planten beschreef als *G. paediophylum*. Deze geldige beschrijving (er werd herbariummateriaal gedeponneerd) bevatte twee missers. De belangrijkste is dat Ritter al met een provisorische naam had aangegeven een voorkeur te hebben voor de spellingswijze *G. paediophilum* en ten tweede maakte Schütz een fout in het veldnummer van Ritter. (*paediophylum* betekent kindergeslacht/kindersoort en *paediophilum* kindervriend, het laatste duidend op het spruitende karakter van de planten). Ritter beschreef in 1979 in

zijn boek "Kakteen in Südamerika" de soort onder de gewenste naam *G. paediophilum*, maar omdat de beschrijving is gebaseerd op hetzelfde materiaal als de beschrijving van Schütz, is Ritters beschrijving een nomenclatorisch synoniem. In 1986 corrigeert Schütz zijn, wat hij noemt, schrijffout en thans is dus de juiste spelling *G. paediophilum*.

Vanaf het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw is de Cerro Leon door verschillende veldonderzoekers bezocht. Tot nu toe is *G. paediophilum* slechts op één rotsige helling van het massief gevonden, waar ze samengroeit met *G. stenopleurum*, een cleistocactus en slangvormige cactussen. De planten spruiten aan de voet. Ze kunnen tot 20 cm hoog worden en tot 12 cm in diameter. Ook deze planten dienen in de winter warmer gehouden te worden; 8 °C is voldoende.

Afb. 5: *G. chiquitanum* (LB 2818) samen met *Frailea amerhauseri* (LB 2819) op steenplaten ten westen van San José de Chiquitos

Afb. 6: *G. chiquitanum* (LB 2820) op steenplaten ten westen van San José de Chiquitos

Afb. 7: *G. paediophilum* (LB 3026) op een helling van de Cerro Leon

Afb. 8: *G. paediophilum* (LB 3026) samen met *G. stenopleurum* (LB 3027)

Afb. 9: *G. paediophilum* (VoS 22)

Afb. 10: Cerro San Miguel met op de voorgrond een barak van Fortin Ravelo en schietbanen

Afb. 11: *G. chacoense* (LB 2333) op de flanken van de Cerro San Miguel

Afb. 12: *G. chacoense* (VoS 260)

Foto's 3, 9 en 12 Volker Schädlich, andere foto's van de auteur

Ongeveer halverwege de vindplaatsen van *G. chiquitanum* en *G. paediophilum* ligt een rotsmassief, de Cerro San Miguel, waarvan al langer gedacht werd dat hierop cactussen zouden kunnen voorkomen. Het was Amerhauser met zijn medereizigers, die in 1995 als eersten

de rots bezochten en onderzochten. Ze vonden een bestand aan cactussen, waarvan eerst gedacht werd dat het een weingartia was. Echter, toen de bloem en de zaden bestudeerd konden worden, werd het duidelijk dat het een gymnocalycium was. In 1999 beschreef Amerhauser deze soort als *G. chacoense*. Het zijn opvallend frisgroene planten met in vergelijking tot de andere twee soorten uit de verwantschapsgroep vrij kleine bloemen. Ook deze soort spruit rijkelijk. In de winter kan hij wat meer kou verdragen dan de andere twee soorten.

Een korte opmerking over de cultuur van deze planten. Het is aan te bevelen de planten in de winter wat warmer te houden dan de meeste gymnocalyciums, dus zo'n 8-10 °C.

Literatuur

- Amerhauser, H. (1999). *Gymnocalycium chacoense*, eine bemerkenswerte neue Art aus Südostbolivien, *Gymnocalycium* 12(4): 301-304.
- Backeberg, C. (1963). *Gymnocalycium hammerschmidii*, *Descr. Cact. Nov.* III, 7.
- Cárdenas, M. (1963). *Gymnocalycium chiquitanum* *Card. spec. nov.*, *Cactus (Paris)* 18(78): 95-97.
- Schädlich, V. (2005). Die *Gymnocalycien* des Gran Chaco und der Savannen aus Argentinien, Bolivien und Paraguay Teil 5 – *Gymnocalycium paediophilum* Schütz am Cerro Leon im Nationalpark "Defensores del Chaco", *Gymnocalycium* 18(3): 629-634.
- Schädlich, V. (2009). *Gymnocalycium chiquitanum* Cárdenas, eine gut bekannte Art aus der Serrania de Chiquitos, *Gymnocalycium* 22(3): 877-882.
- Schütz, B. (1977). *Novy Popis – Gymnocalycium paediophyllum* Schütz sp. nov., *Kaktusy* 13(5): 100-101.
- Schütz, B. (1986). *Monografie rodu Gymnocalycium*, uitgave Vydal klub kaktusaru Astrophytum Brno.

(wordt vervolgd)

**Veerweg 18
4024 BP Eck en Wiel.**

BLOEIENDE AGAVE PARRYI IN LEIDEN

Ben J.M. Zonneveld

Ongeveer 35 jaar geleden heb ik een plant van *Agave parryi* in mijn tuin geplant. Het is een langzaam groeiende plant die een diameter van bijna 50 cm heeft bereikt, met blauw-groen blad en een scherpe donkerbruine eindstekel.

Van nature komt hij voor in New Mexico, Arizona en Noord Mexico. Omdat hij algemeen voorkomt in deze streken, werd hij door de indianen voor veel doeleinden gebruikt, zoals voor het maken van de drank mescal. Hij staat bij mij aan de westkant van het huis op een halve meter van de gevel en krijgt dus pas na 12.00 uur direct zonlicht. Hij is nooit beschermd tegen de elementen, dus hij is goed winterhard. In de loop der jaren heeft hij vele uitlopers gemaakt. Hoewel ik hier en daar een stek van deze plant in de tuin heb gezet, heeft er nooit een overleefd. Toch overleefden ze wel zolang ze aan de plant vast zaten. Eindelijk/helaas was het dit jaar zo ver, begin mei begon de bloemstengel zichtbaar te worden. Ik heb nog overwogen om er mescal van te maken, maar heb hier bij nader inzien van afgezien. Ik heb de hele ontwikkeling gefotografeerd (zie foto's) en ook de groeisput in een grafiekje gezet. Per slot van rekening maak je dit niet elke dag mee. Ook is er een opname bij, genomen van boven af. Dat was niet zo moeilijk met een raam op de eerste verdieping er vlak boven.

Hij vormde tenslotte een polsdikke stengel die ongeveer 250 cm hoog werd. De eerste bloemen openden half juli en werden door vele insecten bezocht. Van de ongeveer 160 bloemen hebben er 50 vrucht gezet. Begin

november begonnen de vruchten bruin te kleuren. Ik heb de plant er toen uitgetrokken, maar hij stond al erg los en de bladeren waren zwart. De groene stam heb ik laag afgezaagd om de vruchten binnen te laten afrijpen. Ik dacht een grote zaadoogst te hebben, maar dat viel tegen. Een vrucht heeft zes rijen zaden en iedere rij bevat 64 platte zaden, dus totaal per vrucht zijn er 384 zaden mogelijk. Het bleek echter, dat er gemiddeld slechts één zwart zaad per rij van 64, dus 6 per vrucht zaten. De niet ontwikkelde zaden zijn even groot maar wit. Overigens zijn ook in de natuur lang niet alle zaden zwart.

Volgens de beschrijving van *A. parryi* zijn de knoppen aan de buitenkant rood aangelopen. Inderdaad, als je op Google zoekt vind je planten waarvan de knoppen rood zijn aangelopen (zie foto van Mimi Kamp). Bij het openen zijn de bloembladen geel. De bloemstengel is verder 3-4 meter. Bij mijn plant was de lengte echter net over 2 meter en waren de knoppen en de bloemen zuiver geel. Het is echter niet *A. palmeri* want die heeft rode meeldraden. Het is het meest waarschijnlijk dat beide kenmerken, knopkleur en stamlengte, veranderd zijn door het tekort aan zon in de Nederlandse situatie. Ik heb trouwens ook een tweede, diploïde *A. parryi* (?) in de tuin met smaller blad. Deze staat vlak naast de bovenbeschreven plant. Hij

Agave parryi
10-5-2009

1-6-2009

23-7-2009

16-7-2009

28-6-2009

5-7-2009

19-7-2009

foto Mimi Kamp

23-7-2009

9-9-2009

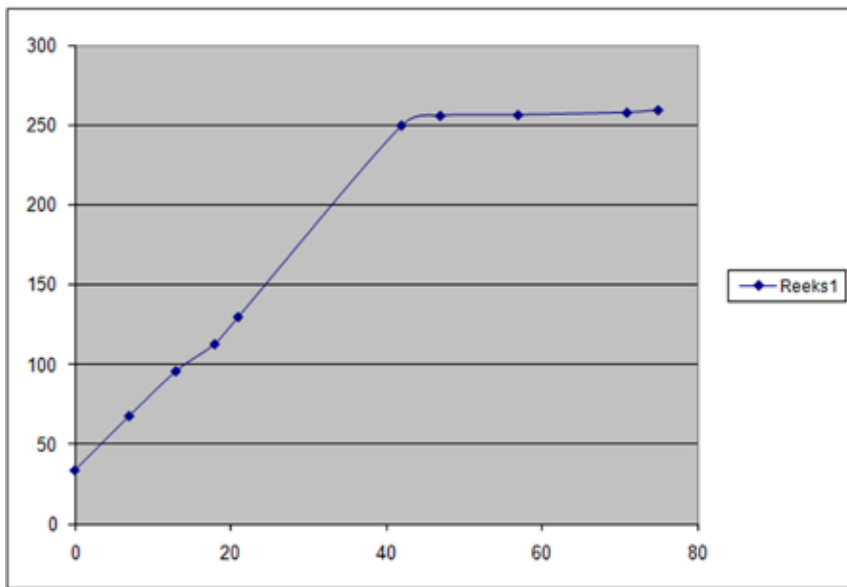

9-9-2009

1-11-2009

cm	dag	
34	0	10-05
68	7	
96	13	
113	18	
130	21	
250	42	
256	47	
257	57	
258	71	
260	75	23-07

staat er even lang, maar heeft nog nooit uitlopers gemaakt en het ziet er niet naar uit dat hij spoedig zal gaan bloeien. Mijn bloeiende plant is een tetraploïd met een hoeveelheid DNA per kern van 16 pg. Ik denk dat het de grootste vorm is n.l. *A. parryi* ssp. *huachucensis*. Ook *A. neomexicana*, die soms tot *A. parryi* wordt gerekend, is tetraploïd. Andere vormen van *A. parryi*, namelijk ssp. *couesii* en ssp. *truncata* zijn hexaploïd met 24 pg DNA per kern. (Ter

vergelijk: de mens heeft bijna 7 pg). Het lijkt er op dat hoe meer DNA, hoe breder, maar niet noodzakelijkerwijze langer, het blad is bij *A. parryi*. Zie voor verdere taxonomische details de lopende uitgebreide artikelen van Alsemgeest en Van Roosbroeck in Succulenta.

Schubertlaan 196
2324 EC Leiden

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

In het Duitstalige **Kakteen und andere Sukkulanten** [60 – 7, juli 2009] houdt Vavrouch zich bezig met bontbladige agaven. *Pilosocereus pseudo-superflocosus*, een al lang bekende plant, wordt nu officieel beschreven door Braun & Esteves.

In het volgende nummer, **K.u.a.S.** [60 – 8, aug. 2009] stelt Lüthy enkele winterharde soorten uit het geslacht

Phemeranthus voor. Täschner schrijft over de cactusflora van Chili. Meve houdt zich bezig met enkele weinig bekende Stapeliinae: *Baynesia* en *Socotrella*. Diers publiceert de nieuwbeschrijving van *Lobivia krahn-juckeri* uit Bolivia.

In **K.u.a.S** [60 – 9, sept. 2009] bevat een overzichtsartikel over sansevieria's door Schwerdtfeger. Pavlicek

bericht over zijn reis naar Huajales, een plaats in de Mexicaanse deelstaat Queretaro met een bijzondere cactusflora. Hübner & Tränkle bespreken het geslacht *Tavaresia*.

In **K.u.a.S.** [60 – 10, okt.2009] opent met een artikel van Jainta & Jainta over de succulente flora van noordwest Namibië. Guiggi heeft geprobeerd bewijs te vinden voor het voorkomen van een melocactus op de Galapagos-eilanden.

In **K.u.a.S.** [60 – 11, nov. 2009] opent Schwardtfefer met een artikel over de aeoniums van de Canarische eilanden. Rothbarth stelt een *Mammillaria guelzowiana* met gevulde bloemen voor. Hoffmann wijdt een bijdrage aan de botanische publicaties van Salm-Dyck. Schmid schrijft over *Abromeitiella*.

Het laatste nummer van deze jaargang [**K.u.a.S.** 60 – 12, dec. 2009] opent met een uitgebreid artikel van Jainta & Jainta over *Lithops*. Rausch publiceert een tweetal nieuwe soorten in het geslacht *Lobivia*: *Lobivia hoevenii*, vernoemd naar onze Nederlandse cactusliefhebber Leo van der Hoeven, en *Lobivia kuehhasii*. Schmied stelt *Brachystelma dinteri* uit zuidelijk Afrika in woord en beeld voor. *Bragaia estevesii* wordt gepresenteerd door Esteves, Hofacker & Braun. Zowel de geslachtsnaam als de soort zijn nieuw. De beschreven plant komt uit de Braziliaansedeelstaat Bahia.

In het Amerikaanse **Cactus & Succulent Journal (U.S.)** [81 – 4, 2009] brengt Machado deel 2 van zijn artikel over de Braziliaanse cephaliumdraggers. Houston & Stead hebben zich beziggehouden met het kruisen van fouquieria's en melden de resultaten daarvan.

Hammer publiceert 3 nieuwe soorten in het geslacht *Conophytum*: *C. pium*, *C. antonii* en *C. hyracis*. Griffin bericht over

zijn zoektocht naar *Aloe andringitrensis* en een toevallige ontmoeting met *Perrierosedum madagascariense*.

In **Cactus & Succulent Journal** [81 – 5, sept./okt. 2009] opent met een bijdrage van Thiede, Hargreaves & Downs over *Sansevieria downsii* uit Malawi.

Tylecodon bruynsii is een nieuwe soort, hier voorgesteld door Van Jaarsveld & Hammer. De rest van dit nummer is gewijd aan de succulenten van Marokko.

In **Cactus and Succulent Journal** [81 – 6, 2009] opent met een overzichtsartikel over *Kalanchoe* door Zoya Akulova-Barlow. Dortort is toe aan deel 2 van zijn *Crassula*-artikel. Uebergang besteedt aandacht aan een nogal eens verwaarloosd aspect van onze planten: het stuifmeel. Snicer, Bohata & Mysak schrijven over de kleinste lophophorasoort: *L. alberto-vojtechii*. Tevens presenteren zij een overzicht van en een sleutel op de soorten van het genus *Lophophora*.

Braun & Esteves publiceren de nieuwbeschrijving van *Dyckia stolonifera*, een nieuwe Bromeliaceae uit Mato Grosso.

Het Italiaanse **Piante Grasse** [suppl. afl. 1/2009] heeft een 'special' uitgegeven, die geheel gewijd is aan het geslacht *Haworthia*. Het is geschreven door L. Battista. Alle soorten worden kort beschreven en afgebeeld. Nuttig zijn de lijsten van alle soorten, voorzien van alle taxonomische data; de evolutie in het denken over de *haworthia*-taxonomie wordt fraai geïllustreerd door de tabellen, waarin alle classificaties vanaf 1809 (vlg. Haworth, Salm-Dyck, Baker, Berger, von Poellnitz, Jacobsen, Bayer, Pilbeam, Scott en Breuer) zijn samengebracht.

Cactus & Co [13 – 2, 2009] bevat een artikel van Blando over *x Ferobergia* (de hybriden tussen *Ferocactus* en *Leuchtenbergia*). Johan Pot heeft een

database gemaakt van alle morfologische kenmerken van *Sulcorebutia* / *Weingartia*. Dit maakt het mogelijk de onderlinge verwantschappen in kaart te brengen. Een opmerkelijk initiatief, maar waarschijnlijk voorbehouden voor de zeer gespecialiseerde liefhebber. Chalet houdt zich bezig met *Echinocereus*, een artikel met schitterende foto's. Ewest schrijft over de *euphorbia*'s uit Chili.

Cactus & Co [13 – 3, 2009] bevat een artikel van Etter & Kristen over *Agave ovatifolia*. *Yavia cryptocarpa* vormt het onderwerp van een bijdrage van Santechia & Rajal. Rischer & Chalet brengen de nieuwbeschrijving van *Echinocereus chaleti*. Deze nieuwe soort is gevonden in de 'Cumbres de Guerachi', in de Mexicaanse deelstaat Chihuahua.

Melocactus intortus wordt in woord en beeld voorgesteld door Eraville & Delanoy.

Cactus & Co. [13 – 4, 2009] opent met een bijdrage van Dringman over *Pediocactus nigrispinus*, die voorkomt in de Amerikaanse staat Washington.

Durst behandelt de cultuur van de succulente *Dioscoreae*. Cole schrijft over *Pterodiscus*. Cattabriga beschrijft een nieuwe cultivar in *Pelecyphora strobiliformis*. De boreling wordt 'Fluffy White' gedoopt. Zoals altijd is ook dit nummer weer schitterend geïllustreerd.

International Cactus Adventures [83, juli 2009] opent met het verslag van de herontdekking van *Lemairocereus lepidanthus* in Guatemala, een bericht van Veliz Perez & Arias. Castillon publiceert opnieuw een aantal nieuwe aloë's van Madagaskar: *Aloe acutissima* var. *anaitampolo* en *A. antandroi* ssp. *toliarana*. *Aloe massawana* ssp. *sakoankenke* is een nieuwe naamscombinatie, evenals *A. fievetii* var. *altimatsiatrae*. Van *Aloe philippeii* is vastgesteld, dat het een hybride is; de naam wordt nu dus *A. x philippeii*.

In **International Cactus Adventures** [84, okt. 2009] staat een artikel van Cieza Padilla & Briones Rojas, waarin zij de vraag opwerpen of *Matucana fruticosa* een goede soort dan wel een variëteit van *M. aurantiaca* is. Alle verschillen met *M. aurantiaca* worden in tabelvorm vastgelegd, waarna de conclusie is, dat het een goede soort betreft.

Vazquez-Garcia et al. wijden een bijdrage aan *Agave chazaroi*, een vrij recent ontdekte soort uit de Mexicaanse deelstaat Jalisco. Rebmann publiceert een tweetal nieuwe subspecies in *Aloe*: *Aloe deltoideodonta* ssp. *ambohangyensis* en ssp. *esomonyensis*, beide afkomstig van Madagaskar.

Avonia [27 – 3, 2009] opent met een bijdrage van Boeuf over yucca's. H. en A. Jainta schrijven over *Euphorbia obesa* in de Grote Karoo. Wannorp houdt zich bezig met de taxonomie van *Hoya*. *Delosperma asperulum* is een soort met een ingewikkelde taxonomie. Wagner & Schröder komen tot de conclusie, dat deze plant nauwer verwant is met *Drosanthemum*.

Avonia [27 – 4, 2009] opent met een bijdrage van Gilmer over het genus *Sinningia*. H. & A. Jainta schrijven over *Euphorbia schoenlandii* en *E. clandestina*. Dotzauer komt met een overzichtsartikel over *Adromischus*. Boeuf is toe aan deel 2 van zijn *Yucca*-artikel.

Kaktusy, het Tsjechische cactustijdschrift [45 – 3, 2009] opent met een verhandeling van Kunte & Snicer over *Agave ovatifolia*, een vrij recent beschreven soort. Slaba houdt zich bezig met *Gymnocalycium monvillei*. Riha schrijft over *Ariocarpus scapharotrus*. Zabura reisde naar de vindplaatsen van *Ortegocactus macdougallii* en bericht daarover. Stuchlik bericht over *Echinopsis eyriesii*. Bij dit nummer is ook weer een 'special' gevoegd, geheel gewijd aan Baja California en geschreven

door Pavlicek.

Er is een nieuw boek verschenen, dat zich bezighoudt met de planten uit het geslacht *Adenium*:

Adenium: Sculptural Elegance, Floral Extravagance, door M. Dimmitt, G. Joseph en D. Palzkill. 152 pp. Uitgegeven door Scathingly Brilliant Idea. 2009. Prijs: \$ 29,95.

Een ander nieuw boek is: *The Baobabs, pachycauls of Africa, Madagascar and Australia*, geschreven door G.E. Wickens & P. Lowe. Uitgegeven door Springer, 2008. 498 pp. ISBN 9978-1-4020-6430-2. Prijs € 197,55.

Van het bekende boek 'Kakteen von A bis Z', door Walther Haage, is nu een nieuwe druk verschenen bij Anaconda, Köln, 2008. ISBN 978-3-86647-260-0. 731 pp. Formaat 24 x 16 cm. Prijs: € 14,95.

Bruce Bayer heeft opnieuw een **Haworthia Supplement** het licht doen zien. Het is uitgegeven door The Haworthia Society in Londen, telt 41 pagina's en kost £ 14. Het is te bestellen bij R. Stevenson, 144 North Kelsey Rd., Caistor, Market Rasen, Lincs. LN7 6SF, UK.

Haseltonia, Yearbook of the Cactus and Succulent Society of America 14, 2008 is een 'special' met als thema "Early Cactus Evolution".

Het telt 202 pagina's met wetenschappelijk georiënteerde artikelen over cactussen en andere succulenten. Dit nummer opent dan ook met een bijdrage van Root Gorelick over bovenvermeld thema. Metzinger & Kiesling geven een overzicht van fylogenie en evolutie van de Cactaceae voor het DNA-tijdperk. Nyffeler, Egli en Ogburn & Edwards schrijven over 'variëaties op een thema', de herhaalde ontwikkeling van

succulentie in de *Portulacineae*. De positie van *Pereskia* als mogelijke 'tussenvorm' tussen de *Portulacaceae* en de *Cactaceae* wordt behandeld door Griffith. Ook Butterworth & Edwards houden zich met de ontwikkeling van *Pereskia* bezig. Leuenberger behandelt de taxonomische geschiedenis van *Pereskia*, *Maihuenia* en *Blossfeldia*. Ribbens schrijft over *Opuntia fragilis*, haar taxonomie, verspreiding en ecologie. Majure & Ervin bespreken de opuntia's van Mississippi.

Wilder, Felger & Romero-Morales behandelen de flora van de eilanden in de Golf van California. Van de 378 vaatplanten zijn er 62 succulent. Egli, Marchesi, Bonifacio & Nyffeler geven een overzicht van de taxonomie en verspreiding van de epifytische cactussoorten van Uruguay. May, Wester, Britton & Bryson wijden een artikel aan de habitats van *Echinocereus fendleri* var. *kuenzleri*. Montanucci beschrijft de taxonomische geschiedenis van *Astrophytum coahuilense*. Wyka deed een aardig experiment. Uit cephaliumweefsel van *Melocactus matanzanus* kweekte hij *in vitro* met succes vegetatief weefsel, waaruit een 'normale' plant ontstond. Smith, Klopffer & Crouch bepleiten, dat *Aloe arborescens*, hoewel een algemene soort, toch op de Red Data List van Cites blijft staan, om te voorkomen dat andere aloësoorten onder deze naam verhandeld gaan worden. Thiede legt een lectotype vast voor *Adenium multiflorum*. Een overzicht van alle nieuwbeschreven soorten en nieuwe naamscombinaties in het Cactus and Succulent Journal, vol.80, 2008 completeert dit jaarboek.

Aloe, het Zuid-Afrikaanse vetplantentijdschrift [46 - 2, 2009] brengt de nieuwbeschrijving van *Ornithogalum pendens* Van Jaarsveld & Van Wyk, een rotsbewonende succulent uit de provincie Noordkaap. Een tweede nieuwbeschrijving betreft *Aloe kamnelii*

Van Jaarsveld uit de Westkaap. Fritz schrijft over *Aloe ecklonis* met vertakte bloeiwijze.

Aloe [46 – 3, 2009], opent met een artikel van Fritz over de succulente flora van de noordwestelijke Vrijstaat. Dezelfde auteur wijdt een bijdrage aan Lithops leslei uit het zuidelijk deel van de provincie Gauteng. Marx schrijft over zijn zoektocht naar *Euphorbia polygona* 'Snowflake'. Uit zijn vondsten blijkt, dat er levensvatbare populaties van deze vorm voorkomen, zodat deze plant een 'echte' naam verdient in plaats van een cultivarnaam. Williamson beschrijft *Avonia lavbleckiana* als nieuwe soort, *A. lavbleckiana* ssp. *magniora* als nieuw subspecies en *A. albissima* var. *grisea* als nieuwe variëteit.

Het volgende nummer [**Aloe** 46- 4, 2009] is geheel gewijd aan *Haworthia emelyae* in al haar verschijningsvormen. Het is geschreven door Gerhard Marx.

CactusWorld [27 – 3, sept. 2009] opent met een uitvoerig artikel van Ferryman over de pyrrhocactussoorten van Argentinië. Pilbeam is toe aan deel 4 van zijn alfabetische bespreking van de gymnocalyciums. Janeba wijdt een bijdrage aan *Sclerocactus polyancistrus*. Castillon presenteert al weer een nieuwe aloë: *Aloe darainensis*, afkomstig van Madagaskar.

In **CactusWorld** [27 – 4, dec.2009] treffen we een bijdrage aan van Smale over sempervivums, zoals die zijn getest op hun bruikbaarheid voor de tuin in Wisley Gardens. Powys & Carter publiceren *Euphorbia ilottaii*, een boomvormige plant uit Kenia, als nieuwe soort.

Het echtpaar Fitz Maurice besteedt aandacht aan *Mammillaria zuberlae*. Taylor brengt een tweetal foto's van Boliviaanse echeveria's voor het voetlicht, met het verzoek ze te identificeren. Woolnough was op de groeiplaatsen

van *Ferocactus johnstonianus* en bericht over zijn bevindingen. Marx verhaalt van een belangwekkend experiment, waarbij enkele terreinen, waarop bedreigde euphorbiasoorten groeien, met hekwerk beschermd worden tegen o.m. stekelvarkens.

Het nieuwe Franstalige tijdschrift **Cactus & Succulentes** [1 - 2, okt. 2009] opent met een artikel van Bulot over de succulente flora van Maputaland. Rebmann brengt de nieuwe beschrijving van *Euphorbia maromokotrensis*, een soort van Madagaskar.

Rhipsalis aurea wordt als nieuwe soort beschreven door Freitas, Calvente & Braga in **Systematic Botany** [34, 2009].

Internoto [30 – 4, nov. 2009] bevat een bijdrage van Henssen over *Notocactus aurisetus* var. *longispinus*. Gerloff brengt een uitvoerig artikel over *N. scopa* fa. *sucineus*. Een tweede artikel van deze auteur handelt over de bloemgrootte van *N. megalanthus*. E. & D. Salengue tonen aan, dat er bij *N. erinaceus* twee verschillende bloemkleuren voorkomen.

Montanucci publiceert een artikel over de infragenerieke taxonomie van *Astrophytum*, met speciale aandacht voor *Digitostigma* (syn.: *Astrophytum caput-medusae*) in **Journal of the Botanical Research Institute of Texas** [3, 2009]

Euphorbia World [5 – 3, dec. 2009] brengt deel 2 van een artikel over *Euphorbia gorgonis*, door Rikus van Veldhuisen. Hargreaves schrijft over het *Euphorbia schinzii*-complex. Morawetz et al. maken een begin met de publicatie van een zaadatlas van Euphorbia's.

Avonia [28 – 1, 2010] brengt een bijdrage van Gick over de cultuur van

hoya's. Seifert schrijft over *Macleania insignis*, een caudexplant uit de Heidefamilie (*Ericaceae*), afkomstig uit Costa Rica. Jainta behandelt *Euphorbia clavarioides*, een hooggebergteplant uit Zuid-Afrika. Ettelt bespreekt het gebruik van *Jatropha curcas* als cultuurplant. Schweig-Bourg wijdt een artikel aan de cultuur van pelargoniums. Versteeg schrijft over *Sempervivum ciliosum*, een soort van de Balkan.

Kakteen und andere Sukkulenten [61 – 1, jan. 2010] opent met een bijdrage van Frohning over het genus *Austrocactus*. *Pseudobombax ellipticum* vormt het onderwerp van een artikel van de hand van J. Schmid. Rudzinski schrijft over mammilariahybriden. Ettelt & Wittner leveren een bijdrage over *Haageocereus versicolor*.

Het volgende nummer [**KuaS** 61 – 2, feb. 2010] opent met een artikel van Edwina Pfendbach over het geslacht *Tephrocactus*. De weinig bekende *Deuterocohnia brevispicata* (*Bromeliaceae*) wordt voor het voetlicht gehaald door Bogner. Grubenmann behandelt een aantal grootwordende succulenten uit het noorden van Madagaskar, met veel aandacht voor *Euphorbia pachypodioides*.

Het Duitstalige **Kakteen und andere Sukkulenten** [61 – 3, maart 2010] bevat de nieuwbeschrijving van *Sulcorebutia viridis* Lechner, Draxler & Birchmann, afkomstig uit Bolivia. Verder een reisverslag van Kluge, die de Mexicaanse deelstaat Queretaro bezoekt.

Ettelt & Wittner brengen *Browningia pilleifera* in woord en beeld voor het voetlicht. Illert wijdt een bijdrage aan *Yucca gloriosa*.

Het volgende nummer [**KuaS** 61 – 4, april 2010] opent met een artikel van Dopp over *Neobuxbaumia polylopha*. Kümmel behandelt een aantal cactusen, dat zich intussen met succes heeft

gevestigd tussen de inheemse flora. Het wekt geen verbazing, dat het hier zonder uitzondering om opuntia's gaat. Hofacker bespreekt *Parodia gaucha*, een onlangs beschreven nieuwe soort uit het zuiden van Brazilië. Prantner beschrijft een hybride *Morawetzia doelziana* x *Matucana aurantiaca*. *Sarcocaulon flavescens* uit Namibië vormt het onderwerp van een artikel door Tränkle & Hübner.

International Cactus Adventures [No. 85, jan. 2010] brengt een artikel van Castillon, waarin hij *Aloe martialii* als nieuwe soort van Madagaskar beschrijft. Een tweede nieuw taxon betreft *Aloe fievetii* var. *ambatofinandrahanensis* (een naam voor het Guinness Book of Records?), eveneens van Madagaskar. Bugaret stelt de weinig bekende *Calotropis procera* (*Asclepiadaceae*) in woord en geschrift aan ons voor. Lodé beschrijft een nieuw nototaxon van Socotra: *Aloe* x *buzairiensis*, een kruising tussen *A. perryi* en *A. squarrosa*.

Lodé publiceert ook een boekje, **Succulent Plants of Socotra** als Cactus-adventures Handbook. Het telt 60 pagina's en is geheel gevuld met foto's van de in de titel bedoelde planten. De enige tekst bestaat uit een lijst met vindplaatsen van de afgebeelde soorten. ISBN 978-84-613-5855-7.

In het Italiaanse tijdschrift **Piante Grasse** [30 – 1, jan./febr. 2010] publiceren Hochstätter & Martinez *Hesperaloe malacophylla* uit de Mexicaanse deelstaat Tamaulipas als nieuwe soort.

De Bartoli & Marcozza brengen een reisverhaal van Madagaskar.

Rinkslag 19
7711 MX Nieuwleusen

SUMMARY

Rob Bregman

The editorial in this edition is by Jan Jaap de Morree, who reports about all the springtime work he had to do in his greenhouse and vegetable garden.

In the series on the old “Verkade” books, Theo Heijnsdijk deals with *Ceropegia stapeliiformis*.

In another ongoing series, Bertus Spee presents *Agave victoriae-reginae*, *Geohintonia mexicana*, *Crassula columnaris* and *Pachypodium lamerei*.

Henk Ruinaard visited several habitats of *Echinocereus engelmannii* ssp. (or fa.) *munzii* in the southwestern USA. He noticed small differences in stem length, spination and flowering time between the populations. At first glance *Echinocereus triglochidiatus* ssp. *mojavensis* looks very similar but this plant has less ribs. Moreover, it is diploid, whereas ssp. *munzii* is tetraploid.

Frans Noltee shows us *Pelargonium hystrix* in its natural habitat in the South African Karoo.

Ton Pullen deals with *Mammillaria glassii*. A form with larger flowers, known as ssp. *ascensionis*, is nowadays no longer recognized as separate taxon.

Rikus van Veldhuisen reports about *Euphorbia filifera* in South Africa. This species is characterized by its long nectar gland protuberances and long peduncles. The plants vary in shape and height depending on the habitat. In contrast to what is said in the books, the culture is not very easy; the plants require a very sunny spot and a very well-drained mineral substrate.

Jan Jaap de Morree got a nameless cactus from the supermarket. After a long period without any water in a sunny spot the plant habit changed remarkably. When he finally watered it, it flowered and turned into a beautiful *Mammillaria hahniana*.

Aiko Talens describes a problem that we all recognize: buying more plants than there is space in your greenhouse.

Ludwig Bercht has come to part 8 in his series on the genus *Gymnocalycium*. In this article the Chiquitana species group is being described and depicted. This group is composed of only 3 species (*G. chiquitanum*, *G. paediophilum* and *G. cha-coense*) and is marked by seed morphology, flower structure and the striking bluish fruits.

At last, a 35 year old *Agave parryi* flowered in Ben Zonneveld’s garden. He monitored the entire process of development, resulting in a 2.5 m high flowering stalk. In each fruit only a few good (black) seeds were formed.

The contents of other journals on succulent plants is reviewed by Ton Pullen.

Hector Petersenstraat 7

1112 LJ Diemen

R.Bregman@uva.nl

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H. Roozegaarde

Banninkstraat 5

7255 AT Hengelo (Gld)

Tel.: +31(0)575 465270

E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

Jan Jaap de Morree	Redactioneel	98
Theo Heijnsdijk	Ceropegia stapeliiformis: De fijne-lantaamplant	99
Bertus Spee	Voor het voetlicht	102
Henk Ruinaard	Echinocereus engelmannii ssp. engelmannii fa. munzii	104
Frans Noltee	Vetplanten van de Karoo Pelargonium hystrix	112
Ton Pullen	Mammillaria glassii	115
Rikus van Veldhuisen	Euphorbia filiflora	117
Jan Jaap de Morree	In the picture - Op een droogje	125
Aiko Talens	Aankoopwoede	128
Ludwig Bercht	Het geslacht Gymnocalycium -Een overzicht (VIII) .	130
Ben J.M. Zonneveld	Een bloeiende Agave parryi in Leiden	135
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes	138
Rob Bregman	Summary	143

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

E-mail:info@succulenta.nl

Auteursrecht:

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding

Redactiesecretariaat:

Mevr. R. Maessen

Weezenhof 1232

6536 EZ Nijmegen.

E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

Hoofredactie:

C.A.L. Bercht

E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

H.W. Viscaal

E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Redactie:

R. Bregman

E-mail: R.Bregman@uva.nl

J.J. de Morree

E-mail: morree@ziggo.nl

A.B. Pullen

E-mail: abpullen@home.nl

B.J.M. Zonneveld

E-mail:

zonneveld@NHN.leidenuniv.nl

Vormgeving: H. W. Viscaal

Druk: Senefelder Misset

Doetinchem

Bij de voorplaat:

E. engelmannii ssp. engelmannii fa. munzii op de groeiplaats bij Baldwin Lake (Afb. 14)
Zie artikel pag 104 e.v.

Foto: Henk Ruinaard

SUCCULENTA

A detailed, close-up photograph of a succulent's internal structure, showing several layers of fleshy, translucent, and slightly wavy-edged tissue. The layers are arranged in a vertical, somewhat symmetrical pattern, with a central, fibrous, root-like structure protruding from the middle. The overall appearance is that of a cross-section of a plant stem or leaf, highlighting the intricate cellular and tissue structure. The lighting is dramatic, with strong highlights and deep shadows, emphasizing the texture and color variations of the tissue.

ISSN: 0039-4467 - AUGUSTUS 2010
NUMMER 4 - JAARGANG 89

REDACTIONEEL

Rob Bregman

NOOIT TE OUD OM TE LEREN!

Ons redactieteam komt twee keer per jaar bij elkaar en naast het serieuze gedeelte is er natuurlijk ook plaats voor de vrolijke noot en wordt er gelachen (heel belangrijk!). Na afloop wordt dan vanzelfsprekend nog de plantencollectie van de heer of vrouw des huizes met een kritische dan wel bewonderende blik bekeken.

Een steeds terugkerend gespreksonderwerp tijdens de voorjaarsvergadering is hoe de planten de winter hebben doorstaan. Nou, ik kon daar melden dat er in mijn toch al niet grote collectie opnieuw enkele flinke gaten zijn gevallen.

Ik heb enige jaren geleden een lans gebroken voor het buiten overwinteren van succulente planten, of om (overtollige) planten aan een koude-experiment te onderwerpen. Dat idee was ingegeven door de bijzonder zachte winters die we in voorgaande jaren gehad hadden. Het moge inmiddels duidelijk zijn dat de afgelopen twee winters een behoorlijk ander karakter hadden. Planten die de winters daarvoor zonder problemen buiten hadden overleefd, ben ik nu kwijt. Niet alleen succulenten maar ook een aantal niet al te kieskeurige, mediterrane soorten en zelfs planten die normaal gesproken voor 'winterhard' doorgaan, zoals *Passiflora coerulea* en in de rotstuin een paar *delosperma's*, een *Lewisia cotyledon* en een *helianthemum* (zonneroosje). Ook mijn grote *Oreocereus celsianus*, die ik toen als voorbeeld van rots in de branding ten tonele voerde en die regen en kou tot dan toe glorieus had doorstaan, is van de wortel geraakt. Die plant leeft gelukkig nog, al is hij nu wel een stukje korter geworden. Ik heb me nu voorgenomen om toch wat voorzichtiger te zijn want het broeikaseffect werkt blijkbaar niet elke winter. Wat ik toen geschreven heb, moet ik nu dus helaas terugnemen.

Van de planten in de kas heeft een aantal de winter ook niet overleefd maar dat was deels mijn eigen schuld, zo blijkt nu. Gewoon uit luiheid (ik geef het grif toe) heb ik zo'n 20 jaar geleden besloten om al mijn planten in lava te kweken want, zo werd er gezegd, je hoefde dan alleen te verpotten wanneer de planten te groot voor de pot waren geworden. Niet omdat de grond was uitgeput want de voeding werd immers steeds met het gietwater toegevoerd. Het kon dus wel 5 jaar of langer duren voordat je weer aan dat vervelende verpotten toe was. Dat vond ik destijds een aantrekkelijk vooruitzicht.

Wel, daar ben ik inmiddels ook van teruggekomen. Bij inspectie bleek namelijk een groot deel van mijn planten een slecht wortelgestel te hebben, waarschijnlijk omdat de pH van de lava toch na een aantal jaren te veel was opgelopen (te basisch wordt), ondanks het consequent gebruik van regenwater. Ik ben nu dus begonnen met alle planten te verpotten, niet meer in pure lava maar in een mengsel van lava en het klassieke cactussubstraat van potgrond, zand, klei en steentjes. Ludwig Bercht vertelde ons dat hij met hetzelfde bezig was en dat zijn planten zich er zichtbaar beter in voelden. Aan één kant ben ik blij dat ik niet zo'n grote kas heb als hij.

Als je erover nadenkt, is het toch curieus te constateren dat je met een kweekervaring van meer dan 35 jaar kennelijk nog steeds niet weet hoe het moet. Ik sus mijn geweten maar door de oorzaak te leggen bij tijdgebrek omdat ik nog zoveel andere liefhebberijen heb. Je kunt natuurlijk wel beter één ding goed doen dan twee dingen half, maar zo werkt het met hobby's meestal niet.

Eén voordeel is er. Ik heb weer plaats voor nieuwe planten. Zo komt er toch nog een beetje dynamiek in de hobby.

ECHINOCEREUS KNIPPELIANUS:

DE GEZWOLLEN DWERGTOORTSCACTUS

Theo Heijnsdijk

Een bijzonderheid onder de Dwergtoortscactussen is de Gezwollen- Dwergtoorts-cactus (*E. Knippelianus*) uit Mexico, met een tot 10 cm - in cultuur soms tot 20 cm verlengd - donkergroen zuiltje, dat later zich kan vertakken. Ze is 5- tot 7-ribbig, gezwollen en week, en met weinige korte, gele, zwakke doorns bezet. Ze bloeit met rose bloemen.

Tot zover de tekst van A.J. van Laren in het Verkade-album "Cactussen" uit 1931.

Zie de afbeelding hiernaast.

In het Verkade album 'Cactussen' zijn alle planten van een Nederlandse naam voorzien. Elke cereus is een toortscactus en elke echinocereus is een dwergtoortscactus. De toevoeging "gezwollen" voor deze bijzonder weekvlezige echinocereus slaat op het uiterlijk tijdens de regenrijke groeitijd. In de droge tijd verschrompelt het bovengrondse deel van de plant. De harmonica-achtige bouw van de plant maakt dat mogelijk. De forse penwortel trekt het plantenlichaam daarbij terug tot onder het grondoppervlak (zie ook afb. 3). De plant raakt daarna overdekt met stof en gras en is dan nauwelijks te vinden. Maar de voornaamste bedoeling is natuurlijk dat de plant zichzelf zo beschermt tegen uitdroging onder de brandende zon. De penwortel heeft nog genoeg reserves om de plant langere tijd in leven te houden. Een truc

die ook door de grijsgrauwe peyotecactus (*Lophophora williamsii*) uitgehaald wordt. Aan deze eigenschap dankt *E. knippelianus* onder de plaatselijke bevolking dan ook de bijnaam 'Peyote Verde', groene peyote.

E. knippelianus komt uit Coahuila (Mexico). De typevindplaats is ten

Afb 1: *E. knippelianus*: bloei vanuit de zijkant

zuidoosten van General Cepeda aan de zuidkant van de Sierra La Concordia op grassige valleien tussen de bergen op hoogtes rond de 2000 meter. De plant werd in 1895 door de Duitse cactuskwerker Karl Knippel geïmporteerd en in hetzelfde jaar beschreven door C. Liebner. In mei 1896 vond de eerste bloei van geïmporteerde planten plaats.

Aan bovenstaande beschrijving kan ik nog toevoegen dat de stammetjes tot 8 cm dik zijn. De areolen staan ongeveer 5 mm van elkaar en ze zijn voorzien van 1 tot 3 gelige buigzame doorns van 1,5 cm of iets langer die spoedig afvallen. De bloemen zijn lichtroze en ontspruiten aan de zijkant. Ze zijn 2,5 tot 3 cm lang. Zie afb. 1. Te zien is dat de stempel in tegenstelling tot de meeste echinocereussen niet echt groen is.

Cultuurplanten zijn vaak geënt (zoals ook hierboven te zien is bij de plant op de tekening in het Verkade-album) en dan worden ze inderdaad tot wel 20 cm lang zoals in de tekst van Van Laren beschreven. Planten in de natuur overschrijden de 2 cm (in de natte tijd!) niet. Vertakken doet de plant in de natuur ook zelden.

Op afb. 2 kunnen we zien hoe 5 knoppen in het prille voorjaar, zo eind maart, uit een verschrompelde cultuurplant naar buiten komen. Een eigenaardigheid die we bij echinocereussen wel meer tegenkomen is dat de knoppen niet uit de areolen komen maar net daarboven letterlijk door de opperhuid heen scheuren. Overigens is het een wijd verspreid fabeltje dat echinocereussen beslist geen water mogen hebben totdat de knoppen duidelijk zichtbaar zijn. In een zonnige kas, waar de temperatuur in maart al flink op kan lopen, mogen ze best in de tweede helft van maart al water hebben. Een bezoek aan de kas van Katze was voor mij de eye-opener. Ik had namelijk nog nooit zo veel echinocereussen zo rijk zien bloeien en ik was uiterst verbaasd om te vernemen dat de planten in het vroege

voorjaar al meerdere keren rijkelijk water gehad hadden. Zie ook het artikel "Help, ik doe iets fout!" van Henk Ruinaard in Succulenta van december 2004.

Wat de verdere verzorging betreft wordt in de boeken zanderige leemgrond met weinig organische bestanddelen, een zonnige maar niet te hete standplaats en in voorjaar en nazomer flink water geadviseerd. Deze grondsaamenstelling lijkt in tegenspraak met de natuurlijke omstandigheden (grasland met een flink humusaandeel). Misschien moeten we concluderen dat de saamenstelling er minder toe doet maar dat de watergift cruciaal is. Bij een te royale watergift verliest de plant de wortels en die groeien niet makkelijk weer aan.

Van een plant die al zo lang in cultuur is zou je verwachten dat er vele hybriden op de markt zijn, maar dat is niet het geval. Ik heb alleen kunnen vinden dat er al heel lang een kruising met een wilcoxia (tegenwoordig ook echinocereus geheten) bekend is. Een onopvallend, rosebloeiend plantje. Ik heb er geen afbeelding van kunnen vinden.

Vele jaren na de ontdekking in 1895 zijn er 2 variëteiten in omloop gekomen.

E. knippelianus var. *kruegeri* (Glass & Foster, 1978), afb. 3, is in 1970 ten noorden van Ascension (Nuevo Leon) op ongeveer 2300 meter hoogte gevonden door ene Herb Krueger. Deze variëteit spruit wel zodat clusters van een stuk of 6 stammetjes ontstaan. Deze stammetjes zijn dunner (tot 5 cm) dan bij de typesoort. Er zijn per areool 3 tot 4 buigzame doorns die tot 6 cm lang zijn. Zie afb. 3. Opvallend is dat de bloemen nabij de schedel ontspruiten en witachtig zijn. Deze variëteit groeit in open grasland.

E. knippelianus var. *reyesii* (Lau, 1980), afb. 4, is in niet bloeiende toestand al heel gemakkelijk van de voorgaande twee te onderscheiden door de 4 naaldvormige en priemende, juist niet buigzame maar wel makkelijk afbrekende doorns per areool. Ze zijn witachtig tot

bleekgeel. De bovenste 3 zijn tot 8 mm lang en de onderste kan wel 25 mm worden. De uiteinden van de doorns zijn lichtbruin. Overigens valt bij de plant van afbeelding 4 op dat de meeste areolen slecht 3 doorns dragen. De bloemen verschijnen altijd in de schedel. Ze zijn ook duidelijk groter (tot 6,5 cm diameter) dan bij de typeplant en dieproze van kleur. Deze variëteit groeit niet ver van de vindplaats van var. *kruegeri* op hoogtes tussen 2800 en 3100 meter. Hij is in april 1977 op een expeditie van Alfred Lau gevonden door één van zijn helpers, de azteek Antonio Reyes. In 1981 heb ik deze variëteit gezaaid onder veldnummer LAU 1237A en de bloeiende plant van afbeelding 4 is uit dat zaaisel afkomstig.

Literatuur:

Glass, C. & Foster, R. (1978), *Echinocereus knippelianus* var. *kruegeri*, *Cactus & Succulent Journal* (U.S.) 50: 79-80.

Laren, A.J. van (1932), *Vetplanten*, Verkade's fabrieken n.v., Zaandam.

Lau, A. (1980), *Discovery of Echinocereus knippelianus* var. *reyesii*, *Cactus & Succulent Journal* (U.S.) 52: 264-265.

Ruinaard, H. (2004) Help, ik doe iets fout!, *Succulenta* 83 [6]: 249-251.

Sterk, W. (1987), Mooie hybride of gevaarlijke kruising, *Succulenta* 66 [9]: 182.

Bij de afbeeldingen

Afb. 2: *E. knippelianus*: knoppen barsten net boven de areolen door de opperhuid

Afb. 3: *E. knippelianus* var. *kruegeri* ca. 20 km ten noorden van La Ascencion

Afb. 4: *E. knippelianus* var. *reyesii*: bloei uit de schedel

Afb. 3 is van Coby Keizer

De andere foto's zijn van de schrijver

Maasdijk 11
6629 Appeltern
THd@roc.a12.nl

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Deze aflevering wordt speciaal opgedragen aan de persoon die al jaren ons mooie tijdschrift in elkaar knutselt, hoofdredakteur Henk Viscaal.

Aangezien wij geen lintjes uitreiken, geven we dan maar op deze manier blijk van onze waardering voor zijn vele werk. Ook het clubblad van de afd. Achterhoek komt van zijn hand en behoort tot de beste tijdschriften van Ruurlo en omgeving.

Henk heeft ons een aantal malen vergezeld op onze reises door Mexico en zo hebben we hem en zijn bijzonderheden van zeer nabij leren kennen, zijn rode petje met het haantje er op is veelzeggend (afb. 1) en als oud schoolmeester probeerde hij ons al snel zijn wil op te leggen, maar net als met een klas met kwajongens kwam hier natuurlijk niks van terecht en kreeg hij zijn eigen plekje in de groep. Dit beperkte zich voornamelijk tot boterhammen smeren onder de achterklep van de bus.

Henk is een echte levensgenieter die steevast om 5 uur wilde eten. Bij elk restaurantje dat we bezochten had hij als eerste de menukaart om een T-bone steak te bestellen (afb. 2). Wanneer je de koeien in Mexico gezien hebt, kun je je voorstellen dat dit wel eens een teleurstelling was. Als je ze tegen het licht houdt, kun je er bijna doorheen kijken.

Legendarisch zijn ook zijn autorijkunsten in Mexico. Maar rijden en praten tegelijk gaat niet en dit heeft hem de bijnaam "señor topes" opgeleverd. Dit slaat niet op zijn buikje maar op zijn speciale manier om over de verkeersdrempels te rijden. Dit heeft menige hartverzakking opgeleverd maar ook het voordeel dat we blindelings alle VW-dealers en vulkanizadores in Mexico weten te vinden. (afb. 3)

Tijdens een trip door Baja California is Henk enkele dagen flink ziek geweest (afb. 4) en al ras veranderde het blozen-de ventje in een zielig oud mannetje en begon hij warempel op een Mexicaanse koe te lijken (een oud karkas met wat los vel er om heen). Urenlang hebben we naast zijn bed gezeten en zijn hand vastgehouden, hetgeen resulteerde in een spoedig herstel.

Ook heeft Henk nog eens enkele slapeloze nachten gehad nadat bij het pinnen bleek dat zijn bankrekening geblokkeerd was. Toevallig was zijn vrouw Ellie net op dat moment op vakantie naar Spanje en al vlug deden de wildste verhalen de ronde. Uit medelijden hebben we toen een noodfonds opgericht en met deze financiële ondersteuning is alles toch goed gekomen, en kon hij verder genieten van zijn vakantie. Zo hebben we ook zijn voorliefde voor grote dikke cactussen leren kennen. Vaak hebben we hem op de foto gezet naast zo'n grote plant en soms zag je bijna geen verschil (afb. 5).

Dat fotograferen zijn grote hobby is hebben we natuurlijk al gezien en regelmatig gaat onze Henk dan ook door de knieën voor een mooie cactus (afb. 6). Alleen moeten we hem daarna weer overeind helpen want op zijn leeftijd wordt alles een beetje stram en met zo'n zware camera lukt dat niet meer alleen. Maar niemand die daar wat om geeft. Henk, goa zo deur mien jong.

**Diepeneestraat 4
4454 BJ Borssele**

1	4
2	5
3	6

IN THE PICTURE

GLAZEN HUISJES

Jan Jaap de Morree

De natuur in droogtegebieden is genadeloos hard voor planten die met kwetsbare bladeren de uitdrogende en zandstralende winden proberen te doorstaan; ze zullen vroegtijdig het loodje leggen.

Afb.1: Bladdoorsnede van een vensterplant waarbij de pijl de bovenzijde van het blad aanduidt

Veel plantensoorten hebben dan ook manieren gevonden om zich te weer te stellen. Dat kan door dikke viltige wol. Ook kan de plant zijn bladeren afwerpen in de droge periode. Uitdrogen wordt ook vaak beperkt door succulente bladeren met een wasachtige laag en succulente stengels of ondergrondse knollen.

Een tweede bedreiging is een ernstig tekort aan regenval. Planten zullen zich moeten aanpassen om hun watervoorraad te beheren zonder uit te drogen. Een enkele plant zoals de Roos van Jericho kan volledig verdrogen om na jaren bij een eerste buitje weer tot leven te komen.

Een derde bedreiging voor planten is naast de kokende hitte de hoge lichtintensiteit aan het grondoppervlak. Al deze factoren zijn een regelrechte aanslag. Veel planten kunnen door de vorm van hun bladeren ervoor zorgen dat de intensieve lichtinstraling zo laag mogelijk is. Sansevieria's met hun rijzige slanke bladeren en zuilcactussen zijn goede voorbeelden.

Maar er zijn meer oplossingen. Een mogelijkheid om tegelijk te ontkomen aan zandstralen, hitte, blakerende zon en uitdroging is onderduiken in het zand of tussen het grind. Veel succulenten in zuidelijk Afrika, zoals de conophytums en de lithopsen, hebben voor deze optie gekozen. Maar het plantlichaam terugtrekken in de grond levert in principe

Afb 2: Conophytum lithopsioides met lichtdoorlatende vensters

Afb 3: Zijaanzicht met tegenlicht van Conophytum limpidum

een hinderlijke barrière op voor de voor plantengroei onmisbare lichtinstraling. Een klein puntje laten uitsteken boven het ‘maaiveld’ levert te weinig licht. Voor de fotosynthese heeft elke zichzelf respecterende plant toch een dagelijkse dosis licht nodig voor de aanmaak van reservevoeding en bouwstoffen.

Een concessie is het maken van een venstertje aan de bladbovenzijde van ingegraven succulente bladeren dat heel doorzichtig is. Als de uiterste topjes van de bladeren boven de grond uitsteken of gelijkvloers met het grondoppervlak zijn geplaatst, dan kan het licht toch diep de bladeren binnendringen. Eenmaal in het bladinwendige kan het licht door de waterige cellen ongehinderd de bladgroenkorrels (chlorofyl) bereiken om te zorgen voor de vorming van suikers (afb. 1).

In het blad liggen de chlorofylkorrels aan de buitenzijde van het blad, wat te zien is als een groen streepje. De binnenzijde is helemaal transparant en bestaat uit grote cellen die op deze foto met het blote oog te onderscheiden zijn. Het succulente blad is dus tegelijk een lens en een ideale wateropslagplaats. Het licht wordt bij de doorgang door het succulente blad nergens vroegtijdig door geabsorbeerd.

Levende steentjes en een aantal

haworthia's zijn regelmatig voorzien van min of meer grote vensters. *Conophytum lithopsioides* van afb. 2 laat bij een bovenaanzicht het grote lensvormige lichtdoorlatende deel zien. Het zijaanzicht van *Conophytum (Ophthalmophyllum) limpidum* in afb. 3 met tegenlicht maakt duidelijk dat het chlorofyl niet eens homogeen verdeeld is. *Conophytum obcordellum* ‘Multicolor’ (afb. 4) doet het daarentegen heel wat bescheiden met zijn lichtdoorlatende stipjes in het oppervlak. Veel succulenten kiezen voor vensters. Bij de vanouds bekende *Fenestraria rhopalophylla* subsp. *rhopalophylla* zijn de bladeren alleen van boven voorzien van een volledig lichtdoorlatend venster, terwijl ze aan de zijkant de blauwachtige grijze kleur hebben die ook veel argyroderma's bezitten. Afb. 5 geeft een plant weer zoals deze in het Nederlandse klimaat bovengronds groeit. Ik kan de planten nog zo droog houden, maar ze maken hier geen bladeren die alleen met hun topje boven de grond uitsteken. In het tijdschrift Aloe van de ‘Vetplantvereniging van Suid Afrika’ zie ik echter steeds werkelijk prachtige natuuroptnamen van mesems en daar wordt tussen de steentjes en het zand de ware teruggetrokken aard van genoemde plantjes zichtbaar.

Van boven naar beneden:

Afb 4: *Conophytum obcordellum* 'Multicolor'

Afb 5: *Fenestraria rhopalophylla* subsp. *rhopalophylla* met vensters

Ook in het boek *Vygies* is een mooi plaatje van *Fenestraria rhopalophylla* var. *aurantiaca* te zien net een paar millimeter boven het zandoppervlak.

Op afb. 6 is – prachtige naam!- *Haworthia springbokvlakensis* te zien waar het bladgroen aan de top van de bladeren ontbreekt op een paar kleine streepjes na. De zijanten van de bladeren bezitten – net als bij de volgende soort – een stevige structuur en zijn donkergroen tot donkerbruin gekleurd.

Ook kan zo'n venster in het blad gebruikt worden voor ornamentiek. Dat is natuurlijk wel een erg subjectief gegeven, aangezien planten zelf niet zullen genieten van hun ornamentiek. De verzamelaar is er wel degelijk door geboeid en zal in het vrije veld waarschijnlijk steeds de mooist gedecoreerde planten zoeken, maar ook in de kweekkas is de hobbyist door selectie een kritische consument. In zaaisels worden de kleine en onaantrekkelijke plantjes na enig talmen (om ze nog een laatste kans te geven) uiteindelijk verwijderd. In afb. 7 is een door voortdurende selectie prachtige *Haworthia truncata* gekweekt, die ver afstaat van de groene kleine natuurvorm. Japanners zijn hier vaak erg vaardig in en het brengt daar veel geld op.

Zoals afb. 8 laat zien is bij *Haworthia cooperi* de verdeling van het (weinige) bladgroen diep onderin het blad het grootst en lopen als dunne zijstrepen uit in het vensterdeel. In de schaduw onder het tablet worden de pigmentstrepen van *H. cooperi* heldergroen. Dit is ook de groeiomgeving die haworthia's in de natuur verkiezen; beschermd tegen veel zon door struikgewas. In de zon verkleuren ze veelal tot bruinrood. Is het bij

Afb.6: *Haworthia springbokvlakensis*

deze vensters dan zo, dat er in de schaduwrijke omgeving meer licht wordt opgevangen door deze aanpassing? Het directe probleem van verbranding lijkt toch niet zo voor de hand te liggen. Onderzoek op de typelocatie van deze venstersoorten heb ik niet gedaan.

Lang heb ik gezocht naar een naam voor deze plant, aangezien ik bij *Haworthia*'s nooit zo mooi afgeronde bladeren had gezien. Maar uiteindelijk brachten internet en de CD-rom van Frans Noltee een eerste antwoord. Daar staat een *H. cooperi* var. *pilifera* (= haren dragend) op de foto, die haartjes op de zijranden van het blad heeft en een dun draadje aan de bladtop. In de beschrijving staat dat deze ook kunnen ontbreken. Een jaar later vond ik bij *Haworthia* kenner Cok Grootscholten dezelfde plant met een steeketiket erbij. *Haworthia cooperi* var. *obsa* NE Sutterheim stond erop. Met de naam van een locatie erbij lijkt me dat

Afb.7: *Haworthia truncata* culturvorm

betrouwbaar en ik houd het op het laatste. Een paar tabletten verderop stond nog een plant zonder naam die me deed denken aan de zojuist beschreven vorm. En nu wel met haartjes (uitsteeksels) langs de bladranden. Waarschijnlijk is dit de *pilifera*-vorm (afb. 9). Hier zijn

Afb.8: Haworthia cooperi var. obesa in tegenlicht waarbij de chlorofylstrepen maar gedeeltelijk de waterige bladinhoud bedekken

Afb.9: Haworthia cooperi var. pilifera

Afb.10: Haworthia cymbiformis subsp. translucens
Foto's van de schrijver

de bladeren met de venstertjes en de groene pigmentbanen met tegenlicht ook wondermooi te zien. Bijna glashelder zijn de waterige cellen van het weefsel in het blad. Afgelopen voorjaar vond ik in België tijdens een cactusbeurs bij de bekende verzamelaar Eduard van Hoofstadt nog een gladbladige doorschijnende *Haworthia cymbiformis* subsp. *translucens*. De naam *translucens* betekent ook doorschijnend (afb. 10).

De tere bloemen van vensterplanten hebben vermoedelijk niet zo veel te lijden van licht en droogte. Ze hoeven maar even mee te gaan tot ze bestoven zijn. Bijna alle mesems hebben uiterst fragiele bloemblaadjes. Ze doen vermoeden dat ze binnen de kortste keren gestoofd zijn, maar in mijn kas bloeien de afzonderlijke bloemen met warm weer begin september toch meer dan een week. Deze ambiance kan natuurlijk de vergelijking met de lichtintensiteit en de hitte in de grote of kleine Karoo of het Richtersveld niet doorstaan. Ik zie dan ook reikhalzend uit naar meer artikelen in Succulenta van deze gebieden met hun zo karakteristieke flora. De heer Frans Noltee is daar als schrijver en fotograaf inmiddels druk mee bezig. En ik zou er ook graag eens gaan kijken. Een term als Knervlakte of een soortbeschrijving die een lokatie in de buurt van Graaf Reinet beschrijft, spreekt me erg aan om eens te bezoeken.

Koperwieklaan 19
2261 CL Leidschendam
morree@ziggo.nl

MORAWETZIA OF TOCH OREOCEREUS?

Ludwig Bercht

Het oprichten van het geslacht *Morawetzia* hebben we aan Curt Backeberg te danken. Op een door de New Yorkse bankier Victor Morawetz gefinancierde reis door Peru vindt Backeberg in het dal van de Rio Mantaro een cactus, waarover hij later in zijn boek *Stachlige Wildnis* zegt: "Mein wertvollster Fund ist die *Morawetzia doelziana* aus der Verwandtschaft der Oreocereen. Sie entwickelt schiefsaumige, rote Blüten aus einem Scheitelkopf. Eine so hochspezialisierte Stufe hatte man in Südamerika nicht einmal vermutet". In 1936 verschijnt de nieuwbeschrijving van het geslacht *Morawetzia* Backeberg, die de ontdekker van de tot dan toe enig bekende soort is, benoemt dit geslacht dus ter ere van de man die hem de mogelijkheid had geboden een reis naar Zuid-Amerika te maken.

De geslachtskenmerken komen in grote mate overeen met die van het geslacht *Oreocereus*, maar met één hele grote uitzondering. *Oreocereus* bloeit op areolen in de kop van de stammen. Deze stammen groeien voor, tijdens en na de bloei gewoon door. Bij *Morawetzia* evenwel ontstaan de bloemen in een soort cephalium aan het einde van een stam. Hieruit kan hij meerdere malen bloeien, maar de stam zelf groeit niet meer in de lengte. Buxbaum (in Krainz, *Die Kakteen*) vindt dat op zich niet voldoende, maar ontdekt nog een verschil met *Oreocereus*. De nectarkamer in de bloem wordt afgesloten door driehoekige staminodiën (omgevormde primaire meeldraden), iets dat bij *Oreocereus* niet aanwezig

Afb. 1: Bloeiende *Morawetzia doelziana*

is. Mensen als Buxbaum, Lau, Rauh en Ritter zijn het met Backeberg eens en onderschrijven de zelfstandigheid van het geslacht naast *Oreocereus*. Borg en Marshall vinden de verschillen te gering en brengen de in hun tijd enige soort onder bij *Oreocereus*. Kimnach voegt *Oreocereus* en ook *Morawetzia* bij zijn verzamelgeslacht *Borzicactus*. Dit gaat Hunt te ver; hij voegt *Morawetzia* toe aan het door hem wel erkende geslacht *Oreocereus*.

De soort die Backeberg beschrijft is *M. doelziana*, vernoemd naar B. Dölz, vele

Afb. 2: Bloeiende Morawetzia sericata

Afb.3: Dwarsdoorsnede van de bloem van Morawetzia sericata

jaren voorzitter van de Duitse cactusvereniging DKG. *M. doelziana* is een plant die wat ruimte nodig heeft. Ze maakt vanuit de centrale basis behaarde zijtakken die tot wel een meter lang kunnen worden en door hun lengte gaan liggen. Ook al zijn de meeste zijtakken korter, ze halen toch een redelijke lengte voor ze gaan bloeien. Het zijn zelfsteriele planten. De bloemen zijn zygomorf. De vruchten zijn, net als bij *Oreocereus*, holvruchten. Bij rijping blaast de vrucht zich op en komen de zaden enigszins los te liggen, maar niet zoals sommigen schrijven dat de zaden dan onderin de vrucht liggen. Bij het uitdrogen van de vrucht komen de zaden wel los. Nog niet vermeld, de typevindplaats is bij Mariscal Caceres in het dal van de Rio Mantaro in Peru.

Rauh en Backeberg beschrijven een vondst van eerstgenoemde als *M. doelziana* var. *calva* (*calva* betekent kaal). Deze variëteit is dan ook onbehaard. Daarnaast ook wat krachtiger bedoemd. Rauh had deze planten gevonden bij Alcomachay gelegen in de nabijheid van Huanta, Peru. Ritter vindt dat te veel eer en benoemt de planten om tot forma. Buxbaum is het daar mee eens, maar Hunt later niet.

Backeberg heeft nog mogen beleven dat Ritter een tweede goede soort vond: *M. sericata* (*sericatus* betekent zijdeachtig behaard). De afzonderlijke takken staan meer rechtop, zijn slanker en minder zwaar bedoemd. De haren zijn zachter. De vondst van Ritter wordt in 1969 bevestigd door Lau. Ritter had ze in 1964 gevonden bij Villa Azul, waar ze samengroeien met *Lobivia wrightiana* var. *winteriana*.

Doordat de planten wat meer rechtop groeien, heeft *M. sericata* niet zo veel ruimte nodig.

Tot slot nog het woord aan Hunt.

Hij beschouwt de drie hier genoemde taxa als subspecies van één soort, die hij plaatst in het geslacht *Oreocereus*. Naar mijn mening dienen we de twee geslachten *Morawetzia* en *Oreocereus* te behouden, dan wel als gescheiden ondergeslachten, met binnen *Morawetzia* de soort *doelziana* met de variëteiten *doelziana* en *calva* en de soort *sericata*.

Literatuur:

Backeberg, C., (1936). J. DKG, I: 73.

Backeberg, C., (1951). Stachlige Wildnis, Neumann Verlag, Radebeul und Berlin.

Rauh, W., (1979) Kakteen an ihren Standorten, Paul Parey Verlag, Berlin und Hamburg.

Ritter, F., (1981) Kakteen in Südamerika, Band 4: p.1366-1368 - Selbstverlag, Spangenberg.

Veerweg 18

4024 BP Eck en Wiel

Afb. 4: De vrucht van *Morawetzia sericata*

Afb. 5: Bloeiende *Oreocereus celsianus*

Afb. 6: *Oreocereus trollii* met vruchten

OP DE VINDPLAATS VAN ... (5)

MAMMILLARIA BOMBYCINA

André van Zuijlen

Tijdens een reis in het najaar van 2008 bezochten we in het gezelschap van nog vier cactusliefhebbers vooral vindplaatsen van wat bijzondere cactussen. De locatie bij El Maquey, waar *Mammillaria bombycina* groeit, was één van die plaatsen die op het programma stond. Grote groepen groeien hangend tegen de rotsen, die in eerste instantie moeilijk leken te bereiken. Maar met wat moeite konden deze prachtige planten van dichtbij worden bewonderd. Later op de dag bezochten we ook nog eens twee fantastische locaties met de verwante *Mammillaria perezdelarosae*. Wat een unieke ervaring.

Komend vanuit Calvillo en rijdend op de Mexico 70 in de richting van Aguascalientes is er na ca. 8 km een afslag naar rechts naar El Maquey. Het dorp zelf ligt links van de weg en aan de rechterkant verrijst op honderd meter afstand een vrij steile rotswand. Volgens enige van onze medereizigers moet hier toch echt *M. bombycina* groeien en wel in grote groepen die tegen de rotswand hangen. Toch kost het nog enige moeite om de planten te ontdekken, maar net vóór El Maquey, rechts tegen de rotsen zien we de planten dan tenslotte toch. Afb. 1 laat zien waarom het lastig was om ze vanaf de weg te zien. Met de telelens (afb. 2) was het echter snel duidelijk dat we hier eigenlijk toch vrij gemakkelijk en redelijk snel *M. bombycina* hadden gevonden. En dat voor een plant die sinds zijn beschrijving in 1910 door Quehl bijna 80 jaar lang niet in de

Afb. 1: Op grote hoogte en nauwelijks zichtbaar vanaf de weg, *Mammillaria bombycina*

Afb. 2: Ingezoomd met de telelens en nu duidelijk herkenbaar

natuur werd aangetroffen.

Britton & Rose (1920) nemen de beschrijving over van Quehl (Monatschr. Kakteenk. 20:149, 1910), die planten beschreef afkomstig van De Laet. Zij hebben wel een plant in cultuur gehad, maar de foto's in hun boek, eveneens afkomstig van De Laet uit 1910, geven een sterk vertekend beeld van wat wij nu als *M. bombycina* kennen. Dat kwam ook door het feit dat ze één van de illustraties verwisselden met die van *M. occidentalis*. Ook Craig (1945) beschrijft de plant aan de hand van gegevens van Quehl, Britton & Rose (The Cactaceae) en Orcutt (Cactography 2, 1926). De foto bij zijn beschrijving is van een plant afkomstig van een lokale kwekerij. Als verspreidingsgebied geeft hij Coahuila en San Luis Potosi op, met als opmerking dat de plant gevonden is bij Santa Maria in San Luis Potosi.

Lang en vaak is naar vindplaatsen van

M. bombycina gezocht en pas in 1988 werd de soort door het echtpaar Fitz Maurice herontdekt. Zij hadden van Fritz Schwarz de vage aanduiding gekregen dat deze soort ergens ten noorden van Guadalajara was gevonden. Maar in de catalogus van Schwarz kwam de plant niet voor en hun vermoeden was dat Schwarz de plant zelf nooit in de natuur had gezien. In de zomer van 1988 verrichtten zij veldwerk ten oosten van deze stad en troffen in een gebied van ca. 30 km² alleen *M. jaliscana* en *M. scrippsiana* aan. Ook ten noorden en westen van de stad werden weer dezelfde mamillaria's gevonden. Door grote problemen met hun auto moesten ze hun werk onderbreken en terugkeren naar huis. Daarbij volgden ze hun gebruikelijke routine om bij veelbelovende plaatsen te stoppen en een kort uitstapje in de heuvels te maken. Als illustratiemateriaal hadden ze planten van *M. jaliscana*

Afb. 3: Een grote groep met nagenoeg witte bedooring

en foto's van *M. bombycina* bij zich, zodat ze aan lokale bewoners konden vragen of zij de betreffende planten kenden. Via de Mex 54 en de Mex70 naar San Luis Potosi bereikten ze de stad Aguascalientes. In een zijstraat vroegen ze een man, die net met zijn familie uit de laadbak van een pick-up stapte, naar het voorkomen van cactussen hier. Deze man, Jesus Martinez, had geruime tijd in de omgeving gewoond en kende diverse kleine cactussen waaronder één die er

precies zo uitzag als op de foto van *M. bombycina*. Ze vermoedden dat hij uit was op een gemakkelijke lift naar een 10 km verder gelegen ranch, maar het gezin werd toch meegenomen. Nadat ze het gezin bij hun huis hadden afgezet, vergezelde Jesus hun echter verder. De rit voerde hoger en hoger en na ca. 3 km door een modderig en steil gebied konden ze vanuit de auto al *M. bombycina* zien. Op deze locatie groeiden ook nog op *M. fera rubra* lijkende planten en *M. densispina*. Alle drie de soorten waren in overvloed aanwezig. De planten groeiden in de schaduw van eikenbomen op met mos bedekte rotsen. *M. bombycina* kwam zowel solitair als in groepen voor. Eén groep planten had meer dan 50 koppen. Latere onderzoeken brachten aan het licht dat *M. bombycina* in deze omgeving

Afb. 4: De typische bedooring en spruitvorming bij *M. bombycina*

Afb. 5: Close up van één van de koppen

ook nog op een aantal andere plaatsen groeit. Hierbij bleek ook dat op één van die plaatsen eerder in dat jaar 1988 een bus met “biologen” van de universiteit van Monterrey (Nuevo Leon) een bezoek had gebracht. Hier waren echter alle planten verdwenen. Zo moest het echtpaar Fitz Maurice erkennen dat ze weliswaar *M. bombycina* hadden gevonden, maar niet herontdekt. Hun bevindingen publiceerden ze in 1990 in het Amerikaanse cactustijdschrift onder de titel “Fieldnotes: Successful Search for *Mammillaria bombycina*”.

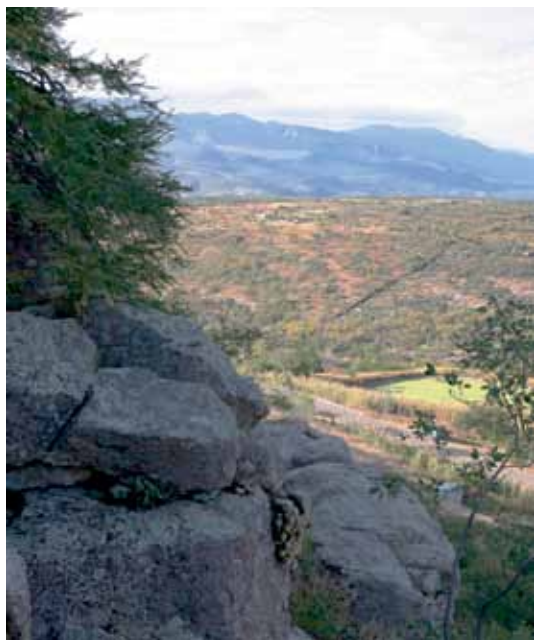
Werner Reppenhagen bezocht deze vindplaats in het noorden van Jalisco, vlakbij de grens met Aguascalientes in 1989. Hij zag de planten groeien aan beide zijden van een steil ravijn in bosrijk gebied op vulkanisch gesteente dat veelal met mos was bedekt. *Mammillaria bombycina* groeide steeds op de stenen en in het mos. De groeiplaats was koel en vochtig, met maar weinig zonlicht,

vooral door de schaduw van de bomen. Oudere planten vormden veel spruiten en er waren grote klompen planten te zien. Toen John Pilbeam deze vindplaats in 1994 samen met het echtpaar Fitz Maurice bezocht, waren jammer genoeg de grote groepen merendeels verdwenen, waarschijnlijk doordat ze door verzamelaars waren meegenomen.

Momenteel is er een aantal vindplaatsen bekend in de staten Aguascalientes en Jalisco, met twee specifiek beschreven plekken, Cienaga en Quijas, in Jalisco. De plaats die wij in het najaar van 2008 bezochten bij El Maquey leek heel veel op de vindplaatsen die zowel door Fitz Maurice als door Reppenhagen werden beschreven. Hier groeiden de planten eveneens op en tegen steile rotsen in mos. Deze plek was ook erg bosachtig, zodat de planten grotendeels in de schaduw groeiden. De plek waar we de eerste planten zagen was niet te beklimmen door de bijna

loodrechte rotsen. Maar lopend langs deze rotswand vonden we tenslotte toch een plek waar we met enige moeite naar boven konden klauteren. Toen dit gelukt was, werd de inspanning echter dubbel en dwars beloond. Ook boven op het vlakke gedeelte groeiden grote groepen *M. bombycina*. Op deze plaats kwamen heel grote groepen voor, waarvan enkele met wel meer dan 100 koppen. Afb. 3 toont één van deze grote groepen met een bijna geheel witte bedoorning. Andere cactussen die op de vindplaats werden aangetroffen waren *M. pettersonii*, *Ferocactus hystrix* en een echinofosulocactus species.

Later op diezelfde dag bezochten we nog een tweetal vindplaatsen van *M. perezdelarosae* bij El Ocote, die hemelsbreed slechts een aantal kilometers verwijderd ligt van de vindplaatsen van *M. bombycina*. Over deze magnifieke locatie heb ik al eerder geschreven in Succulenta 2007. Vanaf het begin was duidelijk dat deze twee soorten met elkaar verwant waren en Hunt reduceerde *M. perezdelarosae* in zijn Postscripts

Afb. 6: Uitzicht vanaf boven

Foto's van de schrijver

(6/1997) zelfs tot een subspecies onder *M. bombycina*. Er is echter geen diepgaande studie voor nodig om vast te kunnen stellen dat het hier toch echt om twee afzonderlijke soorten gaat. Zoals Fitz Maurice in 2001 terecht opmerkt is het onderscheid in bedoorning, bloei en zaadeigenschappen voldoende groot om deze stelling staande te houden. Afb. 4 en 5 tonen de typische groei en bedoorning van *M. bombycina*. Bij uitgebreid standplaatsonderzoek samen met Ted Anderson in 2000 werd ook vastgesteld dat beide soorten nergens samen voorkomen.

Op de vindplaatsen die wij bezochten groeide *M. perezdelarosae* als kleine, meestal solitaire, dichtbedoornde plantjes op kale rotsen in direct zonlicht. *M. bombycina* echter groeit in halfschaduw onder bomen op rotsen die bedekt zijn met mos. De laatste wordt veel groter en vormt tot zeer grote groepen. Als mammillarialiefhebber moet je deze planten eigenlijk in de natuur gezien hebben. En omdat ze redelijk dicht bij elkaar in de buurt groeien, is het mogelijk dit op één dag te realiseren. En dat is dan een onvergetelijke ervaring!

Literatuur:

- Britton & Rose (1920) The Cactaceae IV: 158.
 Craig, R.T. (1945) The Mammillaria Handbook.
 Fitz Maurice, W.A. (1989) C&SJ (US) 61 (5): 237.
 Fitz Maurice, W.A. & B., (2001) C&SJ (US) (5): 263.
 Hunt D. (1997) Postscripts 6
 Pilbeam, J. (1999) Mammillaria, The Cactus File Handbook (6).
 Reppenhagen, W. (1991) Die Gattung Mammillaria. Band 1: 152.
 Zuijlen, A. van, (2007) Succulenta 86 (6): 263.

**Hoefstraat 9
5345 AM Oss**

VRAGEN EN ANTWOORDEN OVER ONZE CACTUSSEN

Myriam Desender-Bruneel

Ik ben er van overtuigd dat iedereen wel iets meemaakt als je als hobby cactussen kweekt. Ik zou het graag van u ervaren. Wat hebt u zoal meegemaakt dat u zeer eigenaardig vond en vooral wat hebt u er mee gedaan? Wat waren de bevindingen en hebt u ook al eens geëxperimenteerd met het opkweken van cactussen? Ik vertel u alvast mijn verhaal.

Op mijn *Melocactus bahiensis* kwam er bovenop het bestaande cephalium zo'n eigenaardig geval. Ik had het vroeger al eens gezien bij cactusliefhebbers, maar ik vraag mij toch af waarom? Het oude cephalium is ongeveer 15 jaar oud en heeft al een hoogte van 7 cm en plots komt daar op het oude cephalium een nieuw cephalium van 5 cm te voorschijn. De groei gaat tamelijk snel en; het zat vast aan het oude cephalium. Het was dus een soort aanhangsel van de bestaande wolzone. Later wordt dit stuk afgestoten en als je dat verder benevelt kan je dit toch tijdelijk behouden. We weten dat na de vorming van het cephalium bij een melocactus dit het enige groeibare gedeelte is van deze plant en dat zou de reden kunnen zijn waarom een afgestoten cephalium tijdelijk verder kan "leven" op zijn eentje, alleen wat vochtigheid geven door te benevelen. Ik ben benieuwd hoelang hij dit volhoudt.

Verleden winter keek ik benieuwd naar mijn *Eriosyce* of hij na een jaar op zand te hebben gestaan nu al wortel had. Neen... en dat vond ik wel wat heel erg lang. Ik had hem als

Afb. 1: Melocactus bahiensis

Afb. 2: Epiphyllum?

Afb.3: Melocactus azureus

kleine plant op een grote onderstam gezet, een *Trichocereus macragonus* nog wel en juist die onderstam die normaal een zeer sterke onderstam is begaf het. Er zat niets anders op dan de plant af te snijden van zijn onderstam, hem zeker 6 maanden te laten indrogen wegens de grootte van de plant en hem dan opnieuw te bewortelen. Blijkbaar lukte dat niet en ik ging mijn licht opsteken bij een andere cactusliefhebber die verstand van zaken had en vooral veel van deze planten in zijn verzameling had staan. Hij moest mij het antwoord schuldig blijven. Integendeel, hij vond het een hopeloos geval om een *Eriosyce* weer aan de wortel te krijgen want hij had het ook al op vele manieren geprobeerd. Dan maar mijn eigen experimenteerkunst aangesproken. Melocactussen bewortelen als je ze in de zomer op water zet. Ze worden dan bovenaan de serre geplaatst met een hoofddeksel op. Aangezien ze zich niet kunnen verdedigen tegen verbranding doordat het wortelgestel ontbreekt, zouden ze nogal rap verbranden zonder een stuk van een nylonkous op hun hoofd. Dit systeem is mij al wonderwel gelukt. De melocactus krijgt dan wel van die waterwortels maar als je die dan terug op zand zet en regelmatig water geeft kan hij verder leven zoals zijn soortgenoten. Dus dat was wel de eerste keer dat ik zoiets bij een andere plant zou proberen en waarom niet. Ik wilde mijn *Eriosyce* niet in water zetten. Om eerlijk te zijn wilde ik hem toch niet verliezen, hij was al zo groot geworden. Hij werd 30 cm boven de gasverwarming gezet en daar kreeg hij 15 °C aan zijn voeten. Hij stond nog steeds op zand maar hoewel het winter was gaf ik hem iedere week met de kleine gieter boven op de plant water. Dat was niet veel maar genoeg om na twee maanden met deze behandeling kleine wortels

te doen ontstaan. De plant begon zelfs het volume te krijgen die hem het uiterlijk gaf van een gezonde plant. Het was volop winter en als dank voor zijn wil om te overleven bleef hij daar zo warm staan tot na de winter. Hij werd toen in een pot gezet met de gewone cactusgrond en nog wat zand en gekruimelde leem boven op.

Toen ik mijn verhaal vertelde aan de specialist van deze eriosyceplanten dacht hij dat dit niet voor lang zou zijn met die wortels. Niets is minder waar. Na één jaar doet hij het nog steeds prima en pronkt hij tussen mijn andere planten. Ik vertelde het aan nog een paar liefhebbers die ook moeilijkheden ondervonden om planten te bewortelen. Eén ervan had het op een nog andere manier geprobeerd en eveneens met succes. In de winterperiode zag hij enkele van zijn melocactussen drastisch inkrimpen, een bewijs dat de wortels ver te zoeken zijn. Hij zette ze in water boven de verwarming en ... ze kregen ook wortels en veranderden in een levensvatbare plant. Niet te geloven, hij had van moeder de vrouw een kookpot gekregen, en die vulde hij met water en zette die rechtstreeks op de verwarming. Ik had zoiets nog niet durven proberen met de gedachte dat de planten op de radiator het te warm zouden hebben want als de wortels meer dan 40 °C hebben gaan ze verbranden. Je moet dan ook wel zorgen dat het water regelmatig wordt aangevuld. Hij had er wel al een paar opnieuw aan de wortel gekregen op die manier en je zou het kunnen proberen als je maar geen wortel aan je plant kunt krijgen. Zonder wortels kan een plant hoogstens een paar jaar in leven blijven. Ik heb dat vroeger al eens meegemaakt met een *Mammillaria zeilmanniana*. Die had geen wortels en ik heb hem toch een zestal jaar kunnen behouden. Zo zie je maar dat er bij onze cactusliefhebbers wel degelijk het één en ander wordt uitprobeerde, alleen wordt er, wat de praktische kant van

het kweken betreft, te weinig op papier gezet.

Deze zomer wilde mijn *Astrophytum myriostigma* var. *columnaris* veel bloemen geven en alleen uit de kop van de plant was niet genoeg. Hij bloeide eveneens vanuit de zijkant. Planten durven soms abnormaal te groeien en te bloeien en waarom? Ik vraag het mij steeds weer af.

Ik kreeg van een vriend cactusliefhebber nog een schijnbaar goede tip om wolluizen te behandelen. Niet iedereen wil insecticiden gebruiken om deze beestjes te behandelen. Hij gebruikte hondenshampoo en wel diegene tegen luizen en volgens hem lukte dat perfect om zijn cactussen daarmee te benevelen en de wolluis weg te jagen. Alleen mag je de planten dan niet in de zon zetten en achteraf moet je zeker met water naspuiten. Ik dacht in eerste instantie dat dat een interessante tip was. Bij nader inzien is het resultaat niet zo verwonderlijk want uiteraard bevatte de hondenshampoo ook insecticiden!.

Voor de winter wilde ik nog mijn epiphyllumplanten verplanten om in het voorjaar de bloei niet te verstoren. Eén ervan had een aparte groeiwijze; in plaats van grote bladen te vormen geeft hij ons maar liefst twintig bladeren in één keer. Ik vraag mij ook af waarom en ik volg de toestand natuurlijk met belangstelling. Naar mijn mening zal hij niet rap bloemen geven want hij geeft zijn volle kracht aan al die scheuten die niet breed worden maar eerder gelijkenis vertonen met een aporophyllum. Aporocactussen kunnen worden gekruist met epiphyllums en dat ze dan ook bloeien met bloemen die qua grootte het midden houden tussen beide ouders. Deze dunne scheuten zijn zogenaamde juveniele scheuten. Het beste kunnen ze op een paar na verwijderd worden als men bloemen

wil hebben-Mijn *Echinocactus grusonii* wil maar niet bloeien. Akkoord, hij staat niet buiten want dan zou hij misschien al lang gebloeid hebben. Hij vormt al een paar jaar van die bruine pluisjes of wol op de areolen. Het is alsof hij mij wil laten weten dat hij wel wil bloeien maar niet kan. Dus werd er al vrijgevig gebruik gemaakt van bloei meststof, maar helaas zonder resultaat. Hij staat in de volle grond en krijgt van mij al jaren tot augustus geen water. Dus het is wel afzien van de warmte in de serre zonder een druppel water. Een andere plant zou al lang gebloeid hebben maar de mijne niet. Mijn *E. grusonii* trekt zich daar niets van aan. Ik probeer ieder jaar een nieuwe methode uit want ik ken de spreuk: “de aanhouder wint” maar tot nu toe is dat allemaal zonder succes. Het mooiste van al is dan nog dat je bij andere cactusliefhebbers komt die een dergelijke plant in de vrije natuur hebben staan die wel bloeit. De mijne uit de volle grond halen om buiten te zetten is een onmogelijke zaak want het gaat hier om meer dan 100 kilo. Planten die uit Tenerife komen of ergens in een warm land geboren zijn en naar hier werden overgebracht bloeien om de een of andere reden wel vlugger. Stel nu eens die vraag aan de cactusliefhebbers waarom mijn plant die zeker al 40 jaar oud is maar niet wil bloeien? Geen enkele die mij antwoord kan geven. Het zou misschien zo kunnen zijn dat sommige planten in het geheel niet kunnen bloeien of late bloeiers zijn. Eén van de vele voordelen van een vergadering is dat je kunt spreken over je planten en eventueel om een antwoord kunt vragen. Zo stelde ik mijn volgend-probleem bij verschillende cactusliefhebbers aan de orde in de hoop een antwoord te krijgen. Ik heb een heel grote *Melocactus azureus* staan in mijn serre. Hij geeft bloemen maar aangezien deze plant niet zelffertil is kan hij mij geen vruchten geven. Fijne penseeltjes, tandenstokers, watjes op een stokje en noem maar op heb ik geprobeerd

Afb. 4: *Astrophytum myriostigma* var. *columnaris*

om te bevruchten, want ik heb zeker 4 andere bloeiende *M. azureus* staan om te kruisen. Niets helpt. Iemand zei me: “je moet hem zout water geven omdat er in de natuur inderdaad veel zout voor komt op de standplaatsen”. Zoiets durfde ik niet uitproberen en bij navraag is dat ook onverstandig. Er schijnt in alle gronden zout (red.: maar geen keukenzout!) te zitten, maar op echte zoutgrond zijn er weinig planten die goesting hebben om te groeien. Een andere cactusliefhebber zei dat ik het penseeltje liefst niet in de morgen mag gebruiken, maar eerder in de avond en liefst iedere dag weer het bestuiven herhalen. Dat deed ik al, de bloemen van de melocactus- en gaan pas in de avond open en ik had het ook al verschillende avonden na elkaar geprobeerd. Ik moet zeggen die bloemen staan ook geen dagen achtereen open, hoogstens één of twee dagen. Mijn *M. azureus* heeft al eens een hele zomer buiten gestaan samen met mijn

andere melo's toen ik moest verhuizen. Ik zag daar wel de bijtjes inkruipen maar vruchten geven dat wilde hij niet. Of toch... een paar keer gaf hij wel redelijke grote vruchten maar er zat geen zaad in. Ik twijfel er aan of het stuifmeel niet gepakt heeft na vijf zes keren bestoven te hebben. Ze kunnen toch geen stuifmeeltekort meer hebben. Ik denk eerder dat het aan de stamper ligt.

Kan mij iemand een antwoord geven op mijn vraag: hoe krijg ik mijn *M. azureus* zo ver dat hij mij zaden kan geven?

Zo zie je maar dat niet alle problemen

met het opkweken van onze cactussen zo maar kunnen opgelost worden. Hoe was dat liedje ook weer? "You win, every fight you fight, every game you play... en dat is dan nog gezongen door onze eigen Helmut Lotti, dus proberen maar en vooral luisteren naar andere cactusliefhebbers. Als u een oplossing of voorstel heeft voor één van mijn problemen dan wacht ik ongeduldig op het antwoord.

Mechelsesteenweg 235 B-2860

Sint-Katelijne-Waver

jomy@telenet.be

BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Bischofsmützen- Sternpflanzen, Die Gattung *Astrophytum*, door Klaus-Peter Kleszewski. Uitgegeven door de Deutsche Kakteen Gesellschaft e.V., Pforzheim, 2010. Formaat 17 x 24 cm, 104 pp.

Prijs € 12,— voor leden van de DKG.

Een aantrekkelijk ogend boekje over een populair cactusgeslacht. Na een inleiding en een beschrijving van het geslacht wijdt de auteur hoofdstukjes aan de verspreiding en de historie van het geslacht *Astrophytum*.

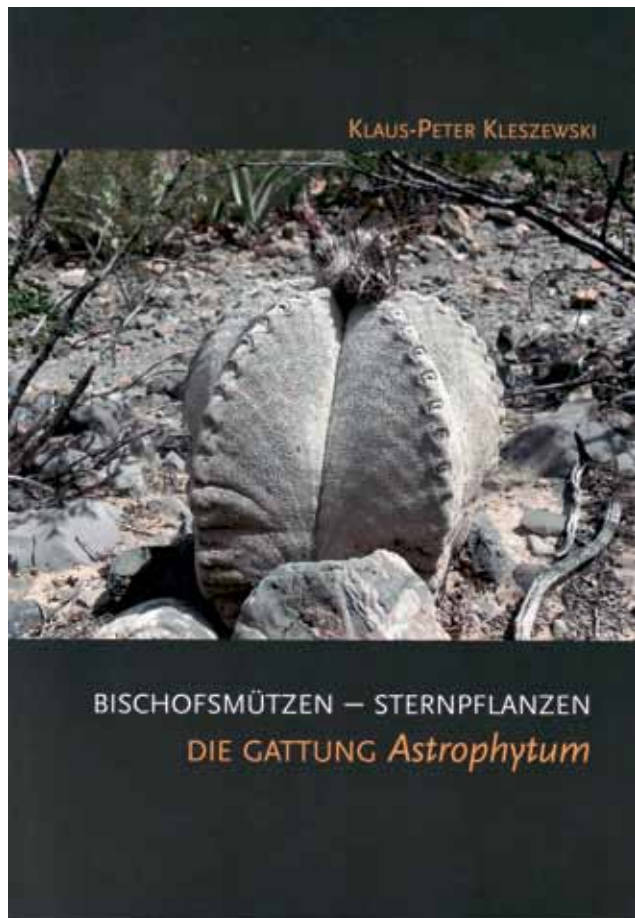
Daarna worden alle soorten en infraspecifieke taxa afzonderlijk uitgebreid en voorzien van veel foto's behandeld.

Kleszewski erkent in totaal 15 taxa, 6 soorten en 9 variëteiten/subspecies. Een hoofdstuk over hybriden, mutaties en selecties besluit dit deel.

Daarna volgt nog een hoofdstuk over de cultuur en een literatuurlijst.

De kwaliteit van dit boek is uitstekend, ook de vele foto's zijn meest van uitstekende kwaliteit.

Kortom, aanbevolen voor elke cactusliefhebber.

HET GESLACHT GYMNOCALYCIUM – EEN OVERZICHT (IX)

Ludwig Bercht

De jongste ontwikkelingstak aan de stamboom van het geslacht *Gymnocalycium* omvat de soorten die gerekend worden tot het ondergeslacht *Gymnocalycium*. Deze groep planten is ook bekend als *Ovatisemineum*, een benaming uit de onderverdeling van het geslacht volgens Fric/Schütz. In deze aflevering wordt de verwantschap rond *G. bruchii* besproken.

Groep 2: *Ovatisemineum*, verwantschaps- groep *G. bruchii*

De planten die een plaats hebben gekregen in deze verwantschapsgroep zijn gemakkelijk te herkennen. Het zijn kleine, vaak spruitende planten met een zacht lichaam en geen stekende doorns. Zeer typerend zijn de roze bloemen met meestal een korte bloembuis. Voor mij omvat de groep slechts twee soorten: naast *G. bruchii* nog *G. carolinense*.

De geschiedenis begint in 1923. Carlos Spegazzini beschrijft dan planten

gevonden in de bergen bij Alta Gracia, Córdoba onder de naam *Frailea bruchii*. Hij deelt deze soort in bij het geslacht *Frailea* omdat hij haartjes en kleine doortjes vond op de bloembuis en dat past beter bij *Frailea* dan bij *Gymnocalycium*. Bij de beschrijving is de plant afgebeeld. In 1926 doorziet Hosseus de verkeerde indeling en plaatst de soort in *Gymnocalycium*. Tevens stelt hij *G. lafaldense*, in 1924 door Vaupel beschreven aan de hand

Afb. 1: *G. bruchii* ssp. *bruchii* (LB 976) van Bosque Alegre

van planten gevonden bij La Falda, synoniem aan *G. bruchii*. Vaupel had vrijwel zeker geen weet van de beschrijving door Spegazzini. Het zijn uiteindelijk Metzger et al. die definitief de afbeelding van Spegazzini als lectotype aanwijzen van *G. bruchii* en daarmee een einde maken aan langlopende discussies over prioriteit etc.

Het verspreidingsgebied van de populaties die we thans tot de soort *G. bruchii* rekenen is groot. Het omvat grote delen van de provincie Córdoba, zoals de Sierra Grande, de Sierra Chica en de Sierra de Ambergasta; de bestudering en beoordeling van verschillende populaties in de provincie San Luis moet duidelijk maken of deze ook tot *G. bruchii* gerekend moeten worden of dat ze behoren tot *G. carolinense* en deze laatste een terechte aparte soort is.

G. bruchii is enorm variabel. Zowel de onderlinge populaties als ook binnen een populatie zijn er verschillen. Dit heeft geleid tot het onderkennen van vele subspecies, variëteiten en formae. In de jaren dertig begon Backeberg met het beschrijven van een aantal vormen (alle zonder typevindplaats), waaraan Oehme in 1941 een formeel tintje gaf. Meer recent is het vooral Gert Neuhuber die, uitgaande van de gedachte dat elke iets afwijkende populatie een eigen naam verdient, de literatuur heeft voorzien van een stortvloed aan namen. Hieronder een alfabetische opsomming van alle mij bekende namen met enkele gegevens. Wilt u alle details lezen, dan verwijs ik gaarne naar de artikelen van Neuhuber (2003 en 2009).

***G. bruchii* ssp. atroviride Neuhuber**

Op de pas tussen La Cumbre en Ascochinga, op een hoogte van 1600 m, groeit een *G. bruchii* die beduidend grotere koppen maakt. Op de areolen staan tot 10, in vergelijking met het type veel sterkere doorns. Bloem normaal wit tot lichtroze, 34 mm breed. Type GN 93-787. De naam heeft betrekking op

de donkergroene kleur van de epidermis. (afb. 3)

***G. bruchii* (Speg.) Hosseus ssp. bruchii**

Sterk spruitende planten (tot 30 kopjes), elk kopje tot 2 cm diameter en hoog. Epidermis matgroen en vrijwel volledig schuilgaand onder de 13-17 witte, 2 tot 5 mm lange doortjes, zijwaarts en naar beneden gericht, geen middendoorns. Bloemen tot 2 cm lang en breed, roze. Typevindplaats bij Alta Gracia op hoogten tussen 750 en 940 m. Vernoemd naar dr. C. Bruch die de planten in 1918 ontdekte.

***G. bruchii* (ssp. bruchii) var. glaucum Neuhuber**

In een weidelandschap rond Los Reartes (15 km noordelijk Santa Rosa de Calamuchita) groeien sterk spruitende planten met een donker blauwgroene epidermis. De 11-14, witte, tot 6 mm lange doorns staan meestal pectinaat op de areolen. Een middendoorn alleen in de cultuur gezien. Bloemen lichtroze, tot 4 cm hoog en breed. Type GN 90-230. (afb. 4)

***G. bruchii* (ssp. bruchii) var. niveum Rausch**

In 1979 beschrijft Walter Rausch planten die hij vond nabij Capilla del Monte. Opvallend voor hem was de zeer witte bedoorning. Bloemen 25 mm hoog en breed. Type WR 727.

Evenwel planten met witte bedoorning kan men in verschillende populaties vinden en is een niet erg steekhoudend onderscheid.

***G. bruchii* ssp. cumbresitense Neuhuber**

De planten die voorkomen bij La Cumbrecita hebben per kop een afmeting van 6 cm diameter en 4 cm hoog. De 15 tot 18 doortjes zijn maximaal 13 mm lang, lichtbruin en minder tegen het lichaam aanliggend. Er zijn 2 tot 3 middendoorns. De bloemen zijn wit met soms een lichtroze middenstreep. Type GN 90-232. Hoogte op de

Afb. 2: *G. bruchii* ssp. *lafaldense* (LB 1073) groeiend ten oosten van La Falda

Afb. 3: *G. bruchii* (LB 1086) op de pashoogte tussen La Cumbre en Ascochinga, mogelijk ssp. *atroviride*

Afb. 4: *G. bruchii* var. *glaucum* (GN 90-230)

Afb. 5: *G. bruchii* ssp. *cumbresitense* (GN 90-232)

Afb. 6: *G. bruchii* (LB 1093) tussen La Cumbre en El Manzano

Afb.7: *G. bruchii* (LB 1095) tussen La Cumbre en El Manzano

typevindplaats: 1200 m. (afb. 5)

G. bruchii ssp. elegans Neuhuber

Tussen El Manzano en La Cumbre, 32 km vanaf de eerste plaats, op een hoogte van 1590 m groeien deze zeer gracieuze planten. Planten spruitend, mat blauwgroene epidermis, enkele kopjes tot 4 cm diameter. Doorns 12, naar beneden gericht en een afstaande middendoorn. Bloem lichtroze, 34 mm breed. Type GN 99-1051. Alleen van de typevindplaats bekend.

G. bruchii ssp. implexum Neuhuber

Slechts 11 km van de vindplaats van *G. bruchii ssp. elegans*, 21 km vanaf El Manzano ligt de vindplaats van *G. bruchii ssp. implexum*. Planten sterk spruitend, epidermis mat blauwgroen. Doorns 15, naar beneden gericht, met 1 afstaande middendoorn. Bloemen 3 cm lang en breed, lichtroze. Type GN 99-1048. De naam duidt op de met elkaar vervlochten doorns.

G. bruchii ssp. lacumbrense Neuhuber

Nabij de stad La Cumbre op een hoogte van 1140 m ontdekt Neuhuber in 1993 deze planten, die zoals dat behoort na lange bestudering in 2009 wordt beschreven. De verschillen met de typesoort zijn vooral: weinig spruitend, matte tot donkergroene epidermis, licht grijsbruine doorns met donkere basis en bij oude planten een middendoorn. Bloemen wit tot lichtroze. Type GN 93-781.

G. bruchii ssp. lafaldense (Vaupel) Neuhuber

Nadat vastgelegd werd dat de beschrijving van Spegazzini prioriteit heeft, was de conclusie ook dat *G. lafaldense* Vaupel tot deze *G. bruchii* behoort. Neuhuber "redde" de naam door er een subspecies van te maken. Volgens de beschrijving van Vaupel zijn het kleine, rijkelijk spruitende planten met een donkergroene epidermis. De 12-14 randdoorns zijn wit met bruine voet en

teruggebogen, tot 8 mm lang. Er is 1 middendoorn. De 3 cm lange en 3,5 cm brede bloemen zijn zacht violetroze met een wat donkerder middenstreep. Typevindplaats in de bergen bij La Falda.

G. bruchii ssp. matznetteri (Rausch) Neuhuber

In 2000 wordt in een artikel van Till en Rausch *G. andreae ssp. matznetteri* Rausch beschreven. Lichaam donker grauwigroen, tot 6 cm diameter. De tot 10 doorns zijn maximaal 1 cm lang. Bloemen wit tot lichtroze, 4 cm hoog en breed. Type WR 567a van de westzijde van de Sierra Grande.

Naar mijn mening stelt Neuhuber terecht dit taxon onder *G. bruchii*. (afb. 9)

G. bruchii ssp. matznetteri fa. svecianum (Pazout ex H. Till) Neuhuber

Beschreven aan de hand van door Walter Rausch bij El Condor onder WR 108 (later gewijzigd in WR 108a) verzameld materiaal. Bloeit wit. Verder geen verschillen.

G. bruchii ssp. melojeri Neuhuber

Tussen Yacanto de Calamuchita en Cerro Linderos, op een hoogte van 1400 m, ontdekte Neuhuber planten met een dichte en lange (tot 10 mm) bedoorning, tot 4 cm diameter en weinig spruitend. Bloemen wit, 3 cm hoog en breed. Type GN 99-1063, plant 3854. Vernoemd naar Michael Melojer, een gymnocalyciumliefhebber uit het Italiaanse Zuid-Tirol.

G. bruchii ssp. melejori var. rubroalabstrum Neuhuber

Onderscheidt zich van de typevariëteit door een iets groter lichaam, iets langere doorns en 3-5 middendoorns (mogelijk niet allemaal echte middendoorns). Bloem ook iets groter. Groeit voor een groot deel tezamen met de typevariëteit. Type GN 99-1063, plant 3850. De naam duidt op de roodgerande schubben van de bloemknop. Neuhuber geeft

Afb. 8: *G. bruchii* (STO 110) eveneens tussen La Cumbre en El Manzano

Afb. 9: *G. bruchii* ssp. *matznetteri* (WR 567a)

Afb. 10: *G. bruchii* ssp. *pawlovskiyi* (LB 3365) groeiend ten zuiden van San Pedro del Norte

Afb. 11: *G. bruchii* ssp. *susannae* (LB 1373) van een vindplaats nabij Copina

Afb. 12: *G. bruchii* var. *brigittae* (LB 987) groeiend westelijk van Los Gigantes

Afb. 13: *G. bruchii* var. *niveum* (STO 836) noordelijk van Ongamira

aan dat in de cultuur de verschillen tussen beide variëteiten minder duidelijk worden.

G. bruchii ssp. multicosatum Neuhuber

Aan dezelfde weg als waar *G. bruchii* ssp. *elegans* en ssp. *implexum* groeien, maar dan slechts 12 km vanaf El Manzano, ligt de groeiplaats van *G. bruchii* ssp. *multicosatum* op een hoogte van 1100 m. Het aantal ribben gaat tot 17, meer als de meeste *G. bruchii*'s. Bloem lichtroze. Type GN 99-1045.

G. bruchii ssp. pawlovskyi Neuhuber

Langs de weg van Dean Funes naar San Pedro del Norte, ver weg van andere *G. bruchii* vindplaatsen, groeien enigszins zuilvormig wordende planten met een prachtige pectinate bedoorning. De rond 18 doorns zijn maar 2,5 mm lang. De bloemen worden 35 mm hoog en breed. Type GN 93-751. Vernoemd naar Werner Pawlovsky uit Linz, die vele reizen en studies van Neuhuber heeft ondersteund. (afb. 10)

G. bruchii ssp. renatae Neuhuber

In de beschrijving geeft Neuhuber aan dat deze subspecies zich van het type onderscheidt door een meer afgevlakte bolvorm (15 mm hoog, tot 23 mm ø), lichte grijsbruine, dubbel zo lange doorns en lichtere bloemen die tot 32 mm groot zijn. Type GN 90-236, gevonden ten zuiden van La Cumbrecita. Vernoemd naar Renate Slupetzky, vriendin en reisgenoot van Gert Neuhuber.

G. bruchii ssp. shimadae Neuhuber

In het gebied zuidelijk van Candelaria (Cumbre de Perchel) ligt de typevindplaats van dit taxon. De planten zijn donkergroen, spruiten matig en hebben een sterke penwortel. De radiaal gestelde 13-15 doorns staan afstaand; bij oude planten een middendoorn. Bloemen relatief groot, 4 cm hoog en tot 6,5 cm diameter, roze. Type GN 93-531. Vernoemd naar Toshio Shimada,

een Japanse gymnocalycium-specialist.

G. bruchii ssp. susannae Neuhuber

In een goed van de andere populaties afgescheiden gebied bij Copina, op een hoogte van 1250 m, groeien planten die beschreven zijn als *G. bruchii* ssp. *susannae*. Opvallend zijn de lichtgroene epidermis, de 12-14 aanliggende, 5-7 mm lange, lichtgekeurde doorns. Een middendoorn alleen aan cultuurplanten gezien. Bloemen wit tot lichtroze, 25 mm hoog en breed. Type GN 90-216. Vernoemd naar Susanne Jarmer, die samen met haar man de morfologische studies van Neuhuber ondersteunt. (afb. 11)

G. bruchii var. brigittae Piltz

Op hun studiereizen vond het echtpaar Jörg en Brigitte Piltz in 1980 op de westhellingen van de Sierra Grande planten die toentertijd duidelijk verschilden van alle bekende *G. bruchii*-vormen. Ze werden in 1987 als *G. bruchii* var. *brigittae* beschreven. Lichaam donkergroen, spuitend, met 8 ribben. De 7-9 doorns zijn maximaal 4 mm lang. Bloem (licht)roze, 3 cm lang en breed. Type P 214.

De planten zijn in engere zin sterk verwant met *G. bruchii* ssp. *matznetteri*. Gezien de nomenclatuurregels zou dit taxon thans synoniem zijn met *G. bruchii* ssp. *matznetteri*. (afb. 12)

G. bruchii/lafaldense var. dan wel forma

Backeberg en Oehme hebben verschillende variëteiten dan wel formae beschreven onder zowel *G. bruchii* als *G. lafaldense*. Zo zijn te noemen *albispinum*, *deviatum*, *enorme*, *hossei* en *spinosisissimum*. Hierover kan men uitgebreid bij Oehme lezen. Naar de huidige inzichten kunnen al deze namen, mede gezien het ontbreken van verwijzingen naar groeiplaatsen, naar de prullenbak worden verwezen.

Ik betwijfel of al deze beschrijvingen

Afb. 14: *G. bruchii* var. *deviatum*

Afb. 15: Habitat *G. carolinense* (LB 3222) ten zuiden van Intihuasi

de tand der tijd zullen doorstaan of anders gezegd; heeft Neuhuber zich hiermee onsterfelijk gemaakt of belachelijk?

De taxa die tot nu toe onder *G. bruchii* zijn beschreven, hebben hun groeiplaatsen alle in de provincie Córdoba. Ook in de provincie San Luis bevinden zich hiermee verwante taxa. Alhoewel ook hier al is aangekondigd dat er een nadere uitsplitsing zal komen, is tot op dit moment slechts één soort beschreven.

G. carolinense (Neuhuber) Neuhuber Evenals bij *G. bruchii* var. *brigittae* was ook bij dit taxon een eerste gedachte richting verwantschap met *G. andreae*. Dat werd ook tot uitdrukking gebracht door ze eerst als een variëteit van *G. andreae* te beschrijven. Elf jaar later kwam de auteur, mijns inziens zeer terecht, tot het inzicht dat een status op soortniveau, los van een verwantschap met *G. andreae*, meer correct is.

De planten blijven in de natuur klein, tot 12 mm hoog en tot 25 mm diameter, nauwelijks spruitend. In cultuur worden ze wel tot 6 cm diameter en is de spruitneiging wat groter. De 7-9 randdoorns worden 1-1,5 cm lang; in cultuur ontwikkelt zich ook een middendoorn. Bloemen 3 cm lang en 3,5 cm breed, wit tot roze. Type GN 88-31.

Groeiplaatsen zijn hellingen van de Sierra de San Luis ten oosten van Carolina op hoogten tussen 1400 en 1600 m.

Literatuur:

Hosseus, C.C. (1926). Apuntes sobre las Cactaceas, Revista Centro Estud. Farm. Córdoba 2(6): 16 en 22.

Neuhuber, G.J.A. (1994).

Gymnocalycium andreae subsp. *carolinense* – eine Neuheit aus der argentinischen Provinz San Luis, *Gymnocalycium* 7(3): 127-130.

Neuhuber, G.J.A. (2003).

Gymnocalycium bruchii (Speg.) Hosseus 80 Jahre nach der Erstbeschreibung, *Gymnocalycium*

16(2): 499-510.

Neuhuber, G.J.A. (2005).

Gymnocalycium andreae subsp. *carolinense*: Eine Neubetrachtung und Neubewertung, *Gymnocalycium* 18(4): 639-640.

Neuhuber, G.J.A. (2009).

Gymnocalycium bruchii (Speg.) Hosseus: Geographische und morphologische Radiation mit taxonomischer Gliederung. Teil 1, *Gymnocalycium* 22(1): 839-850. Teil 2, *Gymnocalycium* 22(3): 867-876.

Oehme, H. (1941). Der Formenkreis des *Gymnocalycium Bruchii* (Speg.) Hoss. Bzw. *Gymnocalycium lafaldense* Vpl., Cactaceae, Jahrbücher der Deutschen Kakteengesellschaft e.V., pagina 26-30.

Piltz, J. (1987). *Gymnocalycium bruchii* var. *brigittae*, *Succulenta* 66(10): 213-216.

Rausch, W. (1989). *Gymnocalycium bruchii* (Speg.) Hosseus var. *niveum* var. *nova*, *Succulenta* 68(9), voorplaat en pag. 179-181.

Spegazzini, C. (1923). *Frailea bruchii* Speg. (n.sp.), *Breves Notas Cactológicas – Anal. Soc. Cient. Argent.* 96: 73-75.

Till, H. en W. Rausch (2000).

Drei neue Taxa aus der Gruppe des *Gymnocalycium andreae*, *Gymnocalycium* 13(4): 377-380.

Vaupel, F. (1924). *Gymnocalycium lafaldense* Vaupel, *Z. Sukkulentenk.* 2(14): 192.

(wordt vervolgd)

Veerweg 18
4024 BP Eck en Wiel.

DE VORMEN ROND AGAVE PARRYI – DEEL 3

Wim Alsemgeest en Jos van Roosbroeck

Nader bekeken: *A. chihuahuana*

Agave chihuahuana werd in 1911 (publ. 1912) door Trelease beschreven in Rep. (Annual) Missouri Bot. Gard. 22: 90; vier duidelijke afbeeldingen begeleiden de tekst.

A. chihuahuana werd in eerste instantie gedistribueerd onder de naam *A. wislizenii* Engelm.

In het boek van Breiting is *A. wislizenii* evenals *A. chihuahuana* ondergebracht bij *A. scabra*.

Voor de sleutel van deze agave verwijzen we naar Trelease en Berger. Beide auteurs vermelden dat *A. chihuahuana* en *A. parrasana* nauw verwant zijn aan elkaar. Beide agaven hebben zeer stijve bladeren. De bladeren van *A. parrasana* zijn evenwel iets minder dik en hebben een tengere einddoorn. *A. chihuahuana* heeft dus de dikste bladeren en een zeer sterke einddoorn. Nog een opvallend kenmerk is dat het blad aan de buitenzijde als het ware ingezonken is. De randen van de bladeren zijn ook verschillend; die van *A. parrasana* hebben diepere bochten tussen de randstekels. Van alle *A. parryi*-vormen heeft *A. chihuahuana* het minste aantal bladeren in het rozet. Hiermee onderscheidt de plant zich van de "normale" *A. parryi*.

Pringle maakte in 1886 als eerste melding van een bijzondere agave groeiend in de omgeving van de stad Chihuahua. Endlicher meldde in 1906 dat deze agave ook voorkomt in de streek ten zuidwesten van de stad Chihuahua. Rose meldde in 1908 ten zuidwesten van de stad Chihuahua twee vindplaatsen, namelijk Cusihiuriachic bij Cuachtemoc en Santa Eulalia. De goede afbeelding in het boek van Trelease werd genomen op één van deze twee vindplaatsen. Palmer op zijn beurt herhaalt de vindplaats in

Santa Eulalia. Bertus Spee en zijn reisgenoten zijn ook in die omgeving geweest, althans meer westelijk bij Lopez Mateos en meer precies bij El Pino. De agaves die daar voorkomen, blijken echter weer "normale" *A. parryi*-vormen te zijn (Afb. 19). Bertus Spee cs. zijn echter ook nog verder in het noorden geweest, in de staat Chihuahua, een behoorlijk eind ten noordwesten van de stad Chihuahua bij Buenaventura. Als je de opnamen van de daar groeiende agaven bestudeert, valt het op dat deze planten veel meer in het blad zitten. Zij doen ons sterk denken aan de "normale" *A. parryi*, die je al vaak als grote planten in verzamelingen kunt tegenkomen (Afb. 20). Zo op het eerste gezicht wijken deze planten niet veel af van de schitterende vormen die veel zuidelijker voorkomen in de staat Chihuahua, zoals de foto in de KuaS "Kartei". Hooguit lijkt het blad bij deze laatste wat blauwer en korter.

In de buurt van de plek waar de KuaS-afbeelding is gefotografeerd, zijn Bertus Spee cs. ook geweest, namelijk 10 km ten westen van Villa Matamoros, 32 km ten zuiden van Hidalgo del Parral en 8 km onder Villa Matamoros. Zij vonden daar een duidelijk andere vorm die mogelijk de "echte" *A. chihuahuana* is (Afb. 21).

In de staat Chihuahua behoort *A. chihuahuana* blijkbaar tot een kleine minderheidsgroep; de meeste agaven behoren tot de normale *A. parryi*-vormen. In de hoger gelegen bergen van de staat Chihuahua komen ook nog vormen voor met kleinere, open rozetten. Gentry geeft voor een *A. parryi* met kleinere en open rozetten als vindplaatsen Buenaventura en Colonia Garcia aan. Zolang ze niet apart beschreven worden,

Afb. 19: *A. parryi* 10 km ten noorden van Lopez Mateos (foto Bertus Spee)

Afb. 20: *Agave parryi* bij Buenaventura (foto Bertus Spee)

Afb. 21: Mogelijk de echte *A. chihuahuana* 10 km ten westen van Villa Matamoros (foto Bertus Spee)

Afb. 22: *A. chihuahuana* uit de Santa Clara Canyon, cultuurplant (foto Wim Alsemgeest)

Afb. 23: *A. parryi* subsp. *neomexicana* (foto Wim Alsemgeest)

Afb. 24: *A. parryi* subsp. *neomexicana* aan de Highway 10 op de grens van Arizona en New Mexico (foto Vic Abell)

blijven ze vermeld als *A. parryi*. In het verleden werden deze planten vaak aangeboden als *A. parryi* var. *huachucensis compacta*.

Kortom, we komen hiermee tot de conclusie dat *A. chihuahuana* hoogstwaarschijnlijk de soort is die in de buurt van Villa Matamoros groeit. Verder onderzoek is nog nodig op de standplaatsen Cusiuhriachic bij Cuachtemoc en Santa Eulalia. Tot slot nog een afbeelding van de "echte" *A. chihuahuana* in cultuur afkomstig van de Santa Clara Canyon (Afb. 22).

Nader bekeken: de nauw verwante soort *A. neomexicana*

A. neomexicana is in 1913 beschreven door Wootton & Standley waarbij zij hem vergeleken met *A. applanata*. Vreemd is dat Trelease (1920) en Berger (1915) geen melding maken van deze soort. McKechnie (1949, p.166) vermeldt dat de combinatie *A. parryi* var. *neomexicana* waarschijnlijk nooit geldig is gepubliceerd. Breitung (1968) en Benson & Darrow (1981, p. 72) zien deze soort als een synoniem van *A. parryi*. Gentry (1982) accepteert de naam op soortniveau en tot slot combineert Bernd Ullrich in 1992 de soort om tot subspecies van *A. parryi*, hetgeen naar onze mening het meest logische is.

Het verspreidingsgebied van *A. parryi* subsp. *neomexicana* is het meest noordoostelijke van de *A. parryi*-groep. De bladeren zijn vrij smal. Er komen prachtige, bijna blauwe vormen voor, zoals te zien is in Succulenta 1990 op p. 185; een foto genomen in New Mexico. Inmiddels zijn we in onze oude diamagazijnen gaan zoeken, waarin we deze dia weer tegenkwamen. De dia toont een schitterende blauwe plant die kennelijk toch wel door mensen is uitgeselcteed (Afb. 23). Met andere woorden: de meeste planten hebben wel dezelfde vorm, maar niet die schitterende blauwe/grijze kleur (Afb. 24).

Op de site van Jan Kolendo staat een

afbeelding gemaakt in de botanische tuin La Mortola in Italië. Opvallend is dat het een plant is met bladeren die in een smalle lange punt uitlopen, hetgeen we ook wel op andere afbeeldingen hebben gezien. Volgens ons is dit de meest typische vorm van *A. parryi* subsp. *neomexicana* (Afb. 25).

Nader bekeken: de nauw verwante soort *A. gracilipes*

A. gracilipes is in 1911 (publ.1912) door Trelease beschreven. Ze komt voor in het meest westelijke deel van Texas, waar ook *A. parryi* subsp. *neomexicana* voorkomt. Er zijn twee duidelijke foto's geplaatst bij de nieuwbeschrijving. Hierop is goed te zien dat het blad nog weer veel puntiger is. De zijstekels staan vrij ver uit elkaar. De mooiste en duidelijkste afbeelding vind je in het boek van Clive Innes, The Complete Handbook of Cacti and Succulents (1977) op p. 47. Zo te zien is de foto in een botanische tuin gemaakt (Afb. 26).

De planten zijn duidelijk anders van vorm dan *A. parryi* subsp. *parryi* en passen veel meer bij *A. parryi* subsp. *neomexicana*. Als je de foto's uit het boek van Clive Innes en Succulenta 1990 naast elkaar legt, zie je overeenkomsten in bladvorm. In de studie van Tony L. Burgus, Agave-Complex of the Guadalupe Mountains National Park; Putative Hybridization Between Members of Different Subgenera (1973), lees je ook dat er alleen een verschil is aan de basis van het blad. Volgens Gentry echter is ook de lengte van de bloembuis en - misschien wel het belangrijkste - het verschil in bloeiseizoen, namelijk vroeg in de zomer voor *A. neomexicana* en in het najaar voor *A. gracilipes*. Verderop in het verhaal wordt dat echter allemaal weer tegengesproken. Burgus komt tot de conclusie dat *A. gracilipes* een hybride is tussen *A. neomexicana* en *A. lecheguilla*. Ook Bernd Ullrich komt tot deze conclusie. Los van het wel of niet een natuurlijke

Afb. 25: *A. parryi* subsp. *neomexicana* in de botanische tuin La Mortola (foto Jan Kolendo)

Afb. 26: *A. gracilipes*, kopie van de foto in het boek van Clive Innes

Afb. 27: *A. gracilipes* (foto Bertus Spee)

Afb. 28: Mogelijk de juiste *A. gracilipes* uit de Franklin Mountains (foto Vic Abell)

hybride te zijn, zou deze vorm als “type *gracilipes*” kunnen worden aangeduid. In een oude diareeks gemaakt in 1989 is een fraaie opname gevonden van mogelijk een *A. gracilipes*, gemaakt in New Mexico (Afb. 27). Ook van Vic Abell uit Engeland hebben we foto's, gemaakt in de natuur, ontvangen van wat mogelijk de typische *A. gracilipes* is, gezien de recht uitstaande zijstekels (Afb. 28).

De nauw verwante soort *A. havardiana* nader bekeken

Ook deze soort is beschreven in 1911 (publ. 1912) door Trelease in Rep. (Annual) Missouri Bot. Garden 22: 91.

Afb. 29: *A. havardiana* in de botanische tuin van Nice (foto Jan Kolendo)

Helaas zijn naast de beschrijving alleen maar een afbeelding van het blad, de bloemen en de vruchten te zien. Een goed beeld van de plant zelf krijgen men dus niet. Zij komen voor in de

Guadalupe Mts. samen met *A. parryi* subsp. *neomexicana*, maar de meeste planten zijn te vinden in de Big Bend in het zuiden van Texas, en daar in de Chisos Mountains, waar de eerste auteur

in 1995 is geweest. De Big Bend ligt aan de Rio Grande Rivier op de grens met Mexico.

Er schijnen ook natuurlijke hybriden met *A. neomexicana* voor te komen. Deze planten komen vooral veel voor in Europese verzamelingen. Jan Kolendo heeft een afbeelding gemaakt in de botanische tuin van Nice (Afb. 29). Wij twijfelen sterk aan de juiste naam.

Op de site van de "Globetrotters" vind je onzes inziens wel de typische *A. havardiana*, groeiend hoog in de bergen. Het zijn duidelijk veel grotere planten dan *A. parryi* subsp. *neomexicana*. Een andere goede afbeelding is gemaakt door Vic Abell bij Fort Davis (Afb. 30).

(wordt vervolgd)

Afb. 30: *A. havardiana* bij Fort Davis, Texas (foto Vic Abell)

ENIGE VOORBEEDEN VAN ERFE- LIJKE CRISTATEN

Albert Goossens

Cristaatvorming is een bekend fenomeen uit het plantenrijk. Hoewel het bij allerhande planten kan voorkomen treft men het bijzonder vaak aan bij cactussen. De betreffende plant noemt men een “cristaat” en het is feitelijk een van de mogelijke monstruose vormen. Van het verschijnsel kan men de uiterlijke tekenen goed waarnemen. Hier wil ik het verschijnsel van cristaten toelichten aan de hand van enkele voorbeelden uit mijn praktijk.

Cristaten zijn uitgebreid besproken en voor het ontstaan ervan is een goede verklaring gegeven in het artikel van Zonneveld (2006). Hij stelt dat erfelijke cristaten door een mutatie een blijvend verstoorde hormoonbalans hebben. Verder dat niet-erfelijke cristaten door allerlei invloeden van buitenaf kunnen ontstaan wat tot een min of meer tijdelijk verstoorde hormoonbalans leidt in het groeipunt. Deze laatste vorm van verandering van groeipunt naar groei-band noemen we een epigenetische verandering.

Het uiterlijk van een cristaat kan bij benadering omschreven worden als een plant, waarbij de als regel voorkomende symmetrie of ordelijke regelmaat op één of andere wijze doorbroken is. Vaak zelfs op een zodanige manier dat slechts ervaren kenners nog de ware identiteit van de plant kunnen vaststellen.

Cristaatvorming uit zich als een vlakke, bandvormige, vaak zeer uitgebreide verbreding van de top van een plant. Wat

deze verbreding betreft bestaan er ook weer uitzonderingen, denken we hierbij maar aan cristaten van *cleistocactus*-sen, *espostoa*'s, *Notocactus* (*Eriocactus*) *leninghausii*, *Myrtillocactus geometrizans* enzovoorts. Deze groeien meestal meer in de lengte dan in de breedte. We zouden het simpelweg zo kunnen voorstellen dat een normale cactus één enkel groeipunt heeft en een cristaat een band van groeipunten. Een antwoord op de vraag hoe cristaten ontstaan is gegeven in het artikel van Zonneveld (2006) Eerder is al een goede aanzet

Afb. 1: *Copiapoa laui* fa. *cristata*

gegeven tot een verklaring in het boekje van Verbeek Wolthuys (1938). Allerlei methoden worden gebruikt om cristaten te verkrijgen. Als methoden somt men meestal op: een typische ziekte, beschadiging, vergiftiging en over- of ondervoeding. Sommigen beweren dan weer dat "uitwendige invloeden" de doorslag geven en passen die praktijk dan ook op monsterachtige wijze toe: aanbrengen van een kruissnede midden in het vegetatiepunt, in de plant steken met roestige spijkers, messneden lukraak aanbrengen over de hele plant, felle klappen geven met een stalen borstel, bewerken met een gloeiende pook, bestrooien van gemaakte wonden met zout, soda of andere stoffen en allerlei mishandelingen zoals inspuitingen (met injectiespuit) met verschillende producten, onder andere oxaalzuur, mierenzuur, melk, allerhande giftige chemische stoffen, gewoon water, enz. Plantenbeulen!!!

Wat onder- of overvoeding betreft, daar heb ik gedeeltelijk vrij goede resultaten mee behaald, maar of dit van doorslaggevende aard is zou ik hier niet durven beweren (zie echter Zonneveld, 2006).

Zoals u vermoedelijk al wel zult weten ben ik altijd een verwoed cristatenverzamelaar geweest en menig liefhebber zal zich wellicht nog de volgende passage uit één van mijn vroegere teksten herinneren: "Sommige liefhebbers vinden die samengerolde, slangachtige monstervormen van cristaten eenvoudigweg afschuwelijk, andere noemen ze betoverend schoon, maar interessant zijn ze zeker".

De volgende persoonlijke ervaringen wil ik toch even naar voren brengen. Vroeger vroeg ik me voortdurend af: "Komen uit zaden van cristaten opnieuw cristaatzaailingen?"

Om dit uit te proberen selecteerde ik een paar jaar na elkaar enkele op echinopsis geënte cristaatzaailingen van *Frailea castanea* of *asterioides*. *Frailea*'s zijn zeer gemakkelijke zaadgevers. Er is bovendien geen tweede kloon van nodig om zaad te winnen, ze zijn immers

cleistogaam, dat betekent dat ze zaad kunnen voortbrengen zonder dat de bloemen zich openen. Einde 1966 had ik al meerdere van deze cristaten opgekweekt waaraan ik dan ook enkele honderden zaden kon oogsten. Een 50-tal zaden schonk ik aan een liefhebber, de rest ging naar een kweker. Bij deze kweker werden de ca. 500 opgekomen, 5 weken oude zaailingen geënt op echinopsis. Enkele maanden later konden we met genoegen vaststellen dat meer dan de helft ervan zich tot cristaten had ontwikkeld.

Toen ik dit meedeelde aan de liefhebber aan wie ik een deel van het zaad gegeven had legde hij me overeenkomstige resultaten voor: meer dan 50% van zijn zaailingen waren ook cristaten.

In zekere mate kan men stellen dat het een aangeboren eigenschap is die van de moederplant op de nakomelingen overgaat, met natuurlijk alle wetmatigheden die bij erfelijkheid voorkomen. Maar de kringloop "cristaat - moederplant - bloemen - vruchten - zaden - cristaatvormige nakomelingen" was bij dit experiment zeker rond.

Nu weten we wel dat erfelijkheid ons ook verrassingen kan brengen. Zo is het mogelijk dat cristaatvormige moeder- en vaderplanten toch gewone (niet cristaatvormige nakomelingen) voortbrengen, maar het is dan weer goed mogelijk dat de volgende generatie opnieuw uit cristaten bestaat. Ook is het mogelijk dat een in verscheidene generaties bestaande cristaatvorm op een bepaald ogenblik opnieuw de gewone planten voortbrengt. Dit komt omdat de epigenetische verandering alleen in de groei-band zit, niet in de rest van de plant. Eén ding staat echter vast, namelijk dat de mogelijkheid tot cristaatvorming ook door zaad kan worden overgebracht.

Graag wil ik Harry Blossfeld, die samen met Marsoner op zoek was naar cactussen in Zuid-Amerika, aan het woord laten. Hij schrijft hierover in *Cactussen en Vetplanten*, 1936, blz.

Afb. 2: *Euphorbia canariensis* fa. *cristata*

Afb. 3: *Leuchtenbergia principis* fa. *cristata*

Afb. 4: *Marginatocereus marginatus* fa. *cristata*

Afb. 5: *Myrtillocactus geometrizans* fa. *cristata*

Afb. 6: Al meerdere jaren geleden, een tablet vol met cristaten.

Afb. 7: *Mammillaria rhodantha* fa. *cristata*

118: “Bij de onderzochte cristaten van *Trichocereus pasacana* vonden we sporen van het aanvreten door insecten aan de onderkant van de kam, heel dikwijls waren het gangen ter dikte van een vinger, door larven gemaakt. Tevens konden wij het belangrijke feit constateren dat bijna altijd meerdere cristaten van dezelfde soort dicht bij elkaar stonden, vaak waren ook verschillende uitlopers van vertakte planten tot bandvorming overgegaan”.

Uit meer dan 50 jaar ervaring kan ik u melden dat ik bij de witbedoornde plantengroep *Mammillaria parkinsonii*, *M. geminispina* en *M. morganiana* naast normale zaailingen steeds 1 of 2 cristaten verkreeg. De laatste keer had ik een fijne en een grove kamvorm. Was één van de voorouders hier ook ooit een cristaat geweest? Sommigen beweren dat, wanneer een plant het zwaar te verduren heeft gehad in haar bestaan, de cristaatvorm als het ware geboren wordt. Daarin kan enige waarheid schuilen, hier een voorbeeld: “Een zaaibak met eenjarige zaailingen van *Euphorbia canariensis*, die ik verwaarloosd had bleef een jaar staan zonder, of met veel te weinig water en voeding. Een jaar later werden ze in 5,5 cm potjes in een vrij voedselrijke grondsamenstelling overgeplant. Een groot aantal van die plantjes produceerde vele zijtakken en vormde aldus soms mooie groepen, andere ontwikkelden zich tot echte monstervormen. Uit deze laatste kon ik een 2 cm brede, sterk kronkelende cristaat selecteren.

Hoeveel cristaten, die de laatste jaren bij mij te voorschijn kwamen, zijn niet afkomstig van “kontjes” van moederplanten van zeldzame nieuwe soorten die altijd maar opnieuw onthoofd werden om jarenlang het vormen van nieuwe spruiten te stimuleren? Bij deze moederplanten werd de celdeling in ieder geval als het ware uit evenwicht gebracht (red: verstoorde hormoonbalans) en waarschijnlijk ontstaan daardoor de cristaatvormige spruiten.

Van onze eerste reis naar Chili bracht ik 2 zaaies mee van *Copiapoa laui*. Wonderlijk genoeg ontkiemden ze beiden bij het uitzaaïen. Na enkele weken werden de zaailingen geënt op een krachtige echinopsis. In plaats van normaal uit te groeien ontwikkelde zich aan de basis van één van beide enten een smalle, 0,5 cm brede cristaat. Bij de andere gebeurde hetzelfde maar hier was de cristaat zelfs 2 cm breed en zou later uitgroeien tot een brede, voor mij waardevolle plant. Het kan ook voorkomen dat cristaten, die goed verzorgd worden, “teruglopen” naar hun natuurlijke vorm, denken we hierbij maar aan *Opuntia vestita* en *O. cylindrica*.

Ook bij vele rebutia-cristaten ondervond ik herhaaldelijk dat, wanneer groeivoorwaarden of omstandigheden zeer gunstig waren, zij veel vlugger naar hun natuurlijke groeivorm terugliepen.

Over de gevolgen van minder gunstige groeivoorwaarden vond ik in een tijdschrift nog de volgende tekst, met als titel “Het raadsel der cristaten”: “Een boer teelde sedert jaren ongeveer 50.000 spruitkolen. Nu weten we allen dat dit gewas veel water nodig heeft. Ieder jaar vond hij tussen deze 50.000 planten één of twee cristaten. In het jaar 1959, dat zich kenmerkte door grote droogte, moesten de planten het zonder water doen en wonder boven wonder kwamen de cristaten bij honderden”.

Maar bij dit alles moeten wij toch een beetje levenswijsheid halen bij de Heer Bouman, koster en bekend cactuskweker in het Westland in Nederland (Honselersdijk). Toen we bij één van mijn bezoeken over cristaten praatten zei hij me: “Het bloed der martelaren is als het zaad der kerk, maar een cristaatvorm verklaren is niet ieders werk”.

Enkele jaren geleden merkte ik tijdens een wandeling naast een weg heel wat gele bloemen op van de paardenbloem. Driekwart ervan was cristaatvormig en eigenaardig genoeg was dit het jaar nadien evenzo

Ook bij onze cactussen duiken soms cristaatbloemen op, in verhouding zelfs vaker dan bij onze vetplanten. Zo had ik ooit een dergelijke bloem met een breed uitgegroeide stamper aan het negerhandje. Bij *Echinocereus* komt het ook wel meer voor, bij een melocactus zag ik ooit een bloedrode kam enz.

Hoewel het niets met cristaten te maken heeft wil ik U toch ook nog verwijzen naar het verschijnsel van prolifererende vruchten zoals we dat bij sommige opuntia's aantreffen.

Een artikel over de vruchten van *Opuntia elata*, verscheen in 1918 in de "Journal of Bombay Natural History Society". De schrijver ontdekte in een opuntiahaag te Bhatrunki (district Bijapur, India) een serie afwisselingen die spotten met alle regels. Hij beeldt een plant af met een reeks vruchten die zich aan de uiteinden een normale schijf gevormd hadden. Een andere afbeelding toont een schijf met vruchten in viervoudige opeenvolging en eindigend in schijven. Een derde afbeelding stelt een groep opuntiaschijven voor waarvan de areolen op de uiteinden overdekt zijn met bultachtige verhogingen die veel weg hebben van misvormde vruchten. Ten slotte is er nog een weergave van één areool van een vrucht waaruit een nieuwgroei ontspringt. Op de vrucht ontstaat er dus een spruit - meestal zijn er zelfs meer - en die spruiten blijken achteraf bloemknoppen te zijn, dus na verloop van tijd staat de vrucht getooid met bloemen. Uit deze bloemen ontstaan dan weer vruchten die het voorbeeld volgen van eerstgenoemde en op hun voorgangers blijven zitten. Dit proces kan zich tot 4 maal per jaar herhalen waardoor na verloop van tijd een lange keten ontstaat van aaneengegroeide vruchten, soms wel meer dan honderd.

De grote waarde van cristaten in een verzameling heb ik al herhaaldelijk beklemtoond. Het valt zeker niet te

ontkennen dat een min of meer eenvoudige aanblik van een cactusverzameling de toeschouwer uiteindelijk verveelt en zijn aandacht doet verslappen. Maar indien er zich tussen al die bolvormige planten, met vaak kleine onderlinge verschillen, één enkele cristaat bevindt met vloeiende windingen en golvingen, trekt deze de aandacht door zijn grillige vorm en gewoonlijk is de eerste reactie van de bezoeker dan: "Wat een mooie, attractieve cristaat staat daar", en de belangstelling is weer gewekt.

Neem maar eens een gewone *Mammillaria bocasana fa cristata* en ent ze op een *Harrisia jusbertii*. In minder dan twee jaar zal ze zich ontwikkelen tot een pronkstuk van de verzameling.

En wat zou u denken van cristaten van de rode *Mammillaria rhodantha* of *Haageocereus marksianus*? Tot de paradepaardjes onder de cristaten behoort zeker de als het ware uit graniet gebeitelde *Myrtillocactus geometrizans*.

Ik wil het hier nog eens benadrukken: "Interessant zijn ze zeker". En sommigen onder u hebben er beslist ook al ervaringen mee gehad. Over cristaten zou ik nog heel wat verder kunnen uitweiden, maar nu is het hoog tijd om af te sluiten.

Literatuur

Zonneveld, B.J.M. (2006). De verklaring voor het ontstaan en stabiliseren van cristaten. *Succulenta* 85-2: 83-91.
Verbeek Wolthuys, J.J.(1938). Het raadsel van het ontstaan van monstrositeiten en cristaties bij de succulenten. Enschede en Zoon, Haarlem

Mechelsebaan 134

2570 Duffel

België.

Toelichting bij de foto's

Alle opnames werden gemaakt in de verzameling van de schrijver.

Opnamen 1, 2 en 3 door Louis van de Meutter.

De overige foto's door Albert Goossens.

EEN EENVOUDIGE FOTO-ACHTERWAND

Hans Huizing

Begin vorig jaar ben ik overgestapt op digitale fotografie. Met pijn in het hart heb ik afscheid genomen van mijn vertrouwde analoge apparatuur. Na veel lezen en informeren (internet is daarbij een geweldig hulpmiddel!), ben ik overgegaan tot de aanschaf van een digitale camera. De ontwikkelingen gaan echter nog steeds zo snel, dat ik heb besloten om eerst ervaring op te doen met een

wat eenvoudiger toestel. Een absolute eis was echter dat macro-opnamen van mijn bloeiende planten mogelijk moesten zijn. De keuze viel uiteindelijk, na veel wikken en wegen en vergelijken, op een Panasonic FZ50, een overgangscamera met goede macro-mogelijkheden, een zeer groot zoombereik en een zowel horizontaal- als verticaal verdraaibaar display. Dat laatste geeft, zeker

bij macro-opnamen, veel gebruikersgemak. Deze camera heeft tevens een aansluiting voor het bedienen op afstand. (De vroegere draadontspanner). Van een van de leden van onze afdeling kreeg ik een grote emmer die aan de binnenzijde was afgewerkt met schoolbordenverf. Deze kon dienst doen als achtergrond voor het fotograferen. Nadat ik op deze manier de eerste schreden op het macro-pad had gezet, ontstond al snel de behoefte aan een goede, rustige achtergrond met wat meer mogelijkheden. Eerst heb ik wat geprobeerd met losse vellen etalagekarton, maar dat blijft toch zeer behelpen! Dan maar zelf iets maken. En bij iedere knutseelaar staan in de schuur altijd wel wat stukken hout die zijn overgebleven van een vorige klus. Al denkend en probeerend kwam ik uiteindelijk tot het volgende concept, voldoende van afmetingen, ook geschikt voor wat grotere planten, een

Afb. 1: Eenvoudige fotoachterwand

Afb. 2: *Echinocereus adustus*

Afb. 3: *Turbincarpus pseudopectinatus*

Afb. 4: *Gymnocalycium bruchii*

Afb. 5: *Gymnocalycium riojense* var. *pipanacoense*

Afb. 6: *Echinocereus pectinatus*

Foto's van de schrijver

draaiplateau om gemakkelijk vanuit verschillende hoeken te kunnen fotograferen en de mogelijkheid om andere kleuren als achterwand te gebruiken. Een middag knutselen leverde het bijgaande resultaat op. De constructie is helemaal gemaakt van MDF van 12 mm dik. Het geheel is gelijmd en geschroefd. Alleen voor de gebogen achterwand is 3 mm berkentriplex gebruikt. Voor het lager van het draaiplateau heb ik een greep gedaan in de doos sanitair. Het is gemaakt van twee messing eindkapjes 12 mm en een stukje 12 mm waterleidingbuis. Dat voldoet heel goed. De maten van het geheel zijn: hoogte 50 cm en breedte 44 cm. De radius van de gebogen achterwand is 20 cm. De verticale latten aan de voorzijde steken iets naar binnen uit. Daardoor blijft dit bij het gebruik van etalagekarton keurig op zijn plaats. Zo is het heel eenvoudig om elke denkbare kleur achterwand te realiseren. Het geheel is matzwart afgewerkt. Alleen de gebogen achterwand is afgewerkt met schoolbordenverf. Dat geeft een mooi diepzwart effect bij het fotograferen. Mijn camera heeft vibratiereductie in de lens, waardoor het mogelijk wordt om, als je over een vaste hand beschikt, meer zonder statief te fotograferen. Anders is een statief natuurlijk noodzakelijk. Bijgaand enkele resultaten, gemaakt uit de hand met behulp van deze simpele foto-achterwand. De totale kosten van constructie, inclusief de verf, lijm, etc. bedragen ongeveer € 25,00. En op basis van dit concept is iedere knutselaar in staat om iets dergelijks in elkaar te zetten. Ik heb inmiddels een schets gemaakt met maatvoering. Als u interesse heeft, kunt u even bellen of mailen. Veel succes en veel foto-plezier!

Wapendrager 38

7943 RP Meppel

hanshuizing@home.nl

WINTERHARDHEID IN EEN MINIKAS - EEN EXPERIMENT

Koos Zondervan

Zo'n 10 jaar geleden, kort nadat ik lid was geworden van de afdeling Groningen van Succulenta, heb ik meegeholpen bij de verhuizing van de succulentenverzameling van onze voorzitter, Dick Munniksma. Zeer verbaasd was ik dat ook het dak van zijn schuurtje vol stond met cactussen. Sommige onder glas, maar ook een aantal onbeschermd. Dit wekte mijn interesse en ook de wens om hier eens mee te gaan experimenteren.

Achter de garage had ik al een steenhoop met een oppervlakte van 1 m², maar deze krijgt alleen middagzou en wordt bij nat weer geregeld geteisterd door slakken. Daarom kocht ik een minikas van de firma Hall met een afmeting van 1,27 m x 0,87 m, die ik op de zonnigste plaats in mijn tuin zette. Het kasje werd op poten gezet om:

- 1 slakkenoverlast te verminderen.
- 2 de planten op een prettige werkhogte te hebben.

In het experiment worden rond 1 april de ruiten van het kasje gehaald en verandert het kasje in een open bak. In oktober worden de ruiten weer op het kasje gezet, zodat de plantjes 's winters droog staan. Het precieze tijdstip is afhankelijk van het weer.

Door mijn clubgenoten Dick Munniksma en Abel Cazemier werd ik op weg geholpen met stekjes van opuntia's en nog enkele andere plantjes. Ook een zaailing van *Echinocereus triglochidiatus* var. *triglochidiatus* die ik in 2000 in een beginnerspakketje van Succulenta mocht ontvangen, bleek een goede kandidaat voor het experiment. Aan het eind van dit artikel vermeld ik drie boekjes die voor mij in praktische zin het meest informatief zijn geweest.

Hieruit leerde ik dat vooral plantjes van de geslachten *Opuntia*, *Echinocereus*, *Escobaria* en *Pediocactus* voor mijn experiment in aanmerking zouden komen.

Met mijn experiment hoopte ik antwoord te krijgen op vragen als:

Wat is – onder de gegeven omstandigheden – de winterhardheid, de bestendigheid tegen overvloedige regen in de zomer, de bloei en zaadvorming van de verschillende geslachten.

Hoe groot is de invloed van de groeiplaats van de ouderplant op het succes van de plant in het experiment. Vooral bij soorten als *Escobaria vivipara* (*Coryphantha vivipara*), die een enorm verspreidingsgebied heeft, speelt dit een grote rol.

Tijdens het experiment wordt ook in de winter en het vroege voorjaar altijd voor voldoende ventilatie gezorgd. Gedurende de rusttijd moeten de plantjes het zo'n 5 maanden zonder water stellen. Daarom zijn de voor het experiment gezaaide plantjes in een gesloten kasje gezaaid en tijdens de eerste winter ook in dit kasje gehouden met af en toe een drupje water. Omdat dit gesloten kasje 's winters met een "Frostgard" op zo'n 5 °C wordt gehouden, kunnen de zaailingen vrijwel zonder verliezen overwinteren. In het voorjaar, de zomer en de herfst wordt wel gezorgd

voor voldoende ventilatie. Als éénjarige zaailingen worden ze dan het volgende voorjaar in de open bak geplaatst.

OPUNTIA'S

In mijn experiment is dit geslacht vertegenwoordigd door

O. fragilis (stek van 2000)

O. verschaffeltii (stek van 2000)

O. macrorhiza, DJF 891 (plantje van 2000)

O. imbricata, DJF 1575 (plantje van 2002)

O. erinacea var. *ursina*, JS 174 (gezaaid in 2001)

O. potsii var. *montana*, DJF 667 (gezaaid in 2002)

O. polyacantha uit Redcliff, Alberta (gezaaid in 2002)

O. clavata (*Grusonia clavata*), SB 93 (gezaaid in 2004)

Tot dusver zijn de opuntia's van de diverse geslachten in mijn experiment het best bestand gebleken tegen vorst en overvloedige regen. Tijdens het experiment bleven alle opuntia's in leven. De bloei valt tot dusverre tegen. De enige opuntia die tot nu toe heeft gebloeid is *O. verschaffeltii*. Het is evenwel bekend dat sommige opuntia's pas op latere leeftijd gaan bloeien en ik verwacht dan ook dat er in de komende jaren nog enkele soorten tot bloei zullen komen. Dit jaar bloeide wel een *O. fragilis* (stek uit 2000 van dezelfde moederplant) op de steenhoop en dat betekent dat het exemplaar in het kasje hoogstwaarschijnlijk de komende jaren ook wel zal gaan bloeien.

Voor mijn experiment komen i.v.m. de beperkte ruimte, slechts kleinblijvende opuntia's in aanmerking. *O. macrorhiza* (grootste doorsnede ca. 40 cm) bleek toch te veel ruimte te gaan innemen. Daarom is deze uit het kasje gehaald en "verbannen" naar de steenhoop. De *O. imbricata* staat in een pot met een diameter van 15 cm en neemt dus (nog) niet teveel ruimte in, maar is binnenkort te hoog om in een gesloten kasje te

passen. Ik zal hem dan onder het kasje laten overwinteren.

Het gebrek aan bloei bij de opuntia's in het experiment bevestigt wat John Spain ook al signaleerde, namelijk dat de kleinblijvende opuntia's wat minder gemakkelijk bloeien dan de grotere (zoals bijvoorbeeld *O. humifusca*, *O. tortispina* en *O. cymochila*). Maar ook al zouden de opuntia's nooit bloeien, toch zou ik altijd enkele kleinblijvende soorten in de collectie opnemen, omdat ze decoratief zijn en bestand tegen de ongunstige condities.

Het is aan te raden de opuntia's in een goed drainerend grondmengsel te houden met minimaal de helft drainerend materiaal (lavakorrels, grof zand, gebakken kleikorrels, etc.). Om het wegspreiden van grond te voorkomen is bovenop wat fijn grind aangebracht.

PEDIOCACTUSSEN

Hierover kan ik kort zijn. *P. sileri*, *P. winkleri*, *P. peeblesianus*, *P. paradinei* en *P. papyracanthus* bleken het in mijn experiment niet of niet goed te doen. Vooral onze zomerse regens blijken fataal te zijn. Wel succesvol waren *P. simpsonii* en *P. knowltonii*. Van deze twee soorten is *P. simpsonii* het meest winterhard. Van in 2001 gezaaide *P. knowltonii* verloor ik enkele plantjes, maar toen ik in 2004 twee soorten zaaide (FH 27.5 en "nummerloos") kreeg ik 4, resp. 9 zaailingen, die nu, 5 jaar later, nog allemaal leven en goed groeien en bloeien.

Volgens de literatuur stellen pediocactussen van alle winterharde cactussen de hoogste eisen aan de drainage. Daarom kweek ik mijn pediocactussen in stenen potjes (diameter 7 cm). Een grondmix van 2/3 lavakorrels en 1/3 gezeefde klei blijkt zeer goed te werken (ook de in 2004 gezaaide exemplaren van *P. knowltonii* staan in dit mengsel).

Mijn *P. simpsonii*-planten zijn uit zaad van planten uit Monticello (Utah) gezaaid. Bij mij kiemden ze goed. Ze bloeien na 3 of 4 jaar. Dit jaar (2009)

heb ik voor het eerst 3 plantjes, die gezaaid zijn in 2001 in iets grotere stenen potjes (diameter 9 cm) gezet. In totaal heb ik 8 plantjes van *P. simpsonii* die dit jaar 23 zaadbessen leverden, waaruit zo'n 400 zaden konden worden geogst. Daar ik dit voorjaar tussen het afdekgrind enkele spontane zaailingen vond (kennelijk van gemorste zaden van vorig jaar) is ook duidelijk dat het zaad kiemkrachtig is. De zaden heb ik opgestuurd naar het Clichéfonds.

Van *P. knowltonii* bezit ik 15 plantjes, die dit jaar (2009) samen 16 zaadbessen kregen, waaruit zo'n 200 zaden werden gewonnen. Bij mij bloeide deze soort na 2-4 jaar voor het eerst. Als je bedenkt dat de diameter van het potje 7 cm. bedraagt, zal het duidelijk zijn dat *P. knowltonii* een minicactus is.

In 2007 zaaide ik 10 zelfgeogste zaden van *P. knowltonii*. Het leverde geen enkele zaailing op. Voorjaar 2010 zal ik alle in 2009 geogste zaden zaaien om meer inzicht in de kiemkracht te krijgen.

Beide soorten pediocactussen zijn altijd de vroegstbloeiende cactussen in het experiment. Ze bloeien eind april, begin mei.

ECHINOCEREUSSEN

Van de vier genoemde geslachten scoorde het geslacht *Echinocereus* het best, als je alle belangrijke factoren tezamen beziet (winterhardheid, bestendigheid tegen overvloedige regen, bloei, zaadvorming). Van de 10 geteste winterharde soorten bloeiden 9 soorten. Alleen *E. fendleri* heeft nog niet gebloeid, maar hij is pas in 2005 gezaaid, dus hij kan nog gaan bloeien. Ik zaaide van deze soort zaad van ouderplanten van het Coconino plateau in Arizona (SB 1958).

Naast *E. fendleri* zijn getest:

E. triglochidiatus var. *triglochidiatus* (in 2000 gekregen als tweejarige zaailing)

E. triglochidiatus var. *mojavensis* (Lutz 252, Torrey Utah, gezaaid in 2001)

E. triglochidiatus var. *mojavensis* fa. *inermis*

(Lutz 171, Moab Utah, gezaaid in 2001)

E. davisii (gezaaid in 2001)

E. viridiflorus (SB 167, Torrence Co. NM, gezaaid in 2001)

E. coccineus (Dona Ana Mountains NM, gezaaid in 2001)

E. reichenbachii var. *perbellus* (Ralph Peters 121, Timpas CO., gezaaid in 2001)

E. reichenbachii var. *baileyi* (DJF 1327, Medicine Park OK., gezaaid in 2005)

E. chloranthus (SB 506, Dona Ana Co. NM, gezaaid in 2005)

Terwijl het ontkiemen van pediocactuszaden vaak een moeizame onderneming is, ontkiemen de zaden van echinocereussen snel en massaal. Zo heb je nog eens wat weg te geven.

Van de drie *E. triglochidiatus*-vormen, evenals van *E. davisii*, *E. viridiflorus*, *E. coccineus*, *E. reichenbachii* var. *baileyi* en *E. chloranthus*, verloor ik geen enkele plant. (Van elke soort heb ik 2, 3 of 4 planten, alleen van *E. triglochidiatus* var. *triglochidiatus* heb ik slechts één plant.). Van zowel *E. reichenbachii* var. *perbellus* als van *E. fendleri* verloor ik één plant.

Een ander voordeel bij de winterharde echinocereussen is de variatie van de bloemen. De eerste echinocereus die – na de pediocactussen – begint te bloeien is *E. davisii*. Afhankelijk van het weer begon de bloei in de periode 30 april – 14 mei. Het is veruit de kleinste echinocereus die in principe zijn hele leven aan het kleinste zaaipotje (4,5 cm) genoeg heeft. *E. viridiflorus* bezit dezelfde groengele bloemen.

De laatstbloeiende echinocereussen waren *E. reichenbachii* var. *perbellus* en de var. *baileyi* (van de laatste begint de bloei pas eind juni). Zowel de bloei van *E. perbellus* als van *E. baileyi* is spectaculair.

De bloemen van de *E. triglochidiatus*-variëteiten zijn weer heel anders. Deze planten zijn clusterend en kunnen na verloop van een aantal jaren het best in een schaalte worden gezet. Een van de afbeeldingen toont de var. *mojavensis* fa. *inermis*, 7 jaar oud, in bloei en met

zaadbes. Wie de afbeelding goed be-
kijkt, ziet dat één areool is opgepeuzeld
door een vermetele slak.

Een apart geval is *E. coccineus*.
Hoewel de bloemen lijken op die van de
E. triglochidiatus-variëteiten, hebben de
planten van deze soort òf mannelijke òf
vrouwelijke bloemen. Deze soort bloeit
wat rijker dan de *E. triglochidiatus*-varië-
teiten. De zaadbessen van *E. coccineus*
zijn relatief groot (net als van *E. triglo-
chidiatus*). Dit jaar oogste ik van deze
soort 3 bessen die 800 à 900 zaden
opleverden. Dit is echt een hele sterke,
fraai bloeiende soort en de liefhebbers
konden de zaden via het Clichéfonds
2009/2010 bestellen.

Echinocereus chloranthus bloeit met
kleine groenbruine bloemen en valt
daardoor minder op.

Sommige soorten (*davisii*, *viridiflorus*,
reichenbachii var. *perbellus*) bloeiden al
na 2 jaar, *reichenbachii* var. *baileyi* en
chloranthus bloeiden na 3 jaar. Bij *E. coc-
cineus* kwam de eerste bloei na 5 jaar,
bij de *triglochidiatus*-variëteiten kwam de
eerste bloei na 5 – 11 (!) jaar.

(Wordt vervolgd)

Literatuur:

Brethauer, B. (2000) Cactus in the snow.
Sierer, D. (1999) Where the hardy cac-
tus grow, The Amateurs Digest,
Spain, JN. (1997) Growing winter hardy
cacti in cold/wet climate conditions,
Elisabeth Harmom.

**Snikweg 15
9831 PP Aduard**

**Afb. 1: *Echinocereus triglochidiatus* subsp. *mojavensis*
var. *inermis***

Afb. 2: Deze plant is 7 jaar oud

Afb. 3: Een slak heeft één areool opgegeten

SUMMARY

Rob Bregman

My editorial is about the latest cold winter, in which several of my plants did not survive outside, and the cultivation of cacti in pure lava. One should not keep plants too long in that substrate because after some years the pH becomes too high, apparently.

In the series on the old 'Verkade' books, Theo Heijnsdijk deals with *Echinocereus knippelianus*.

Instead of showing four of his plants, Bertus Spee now pays honor to chief editor Henk Viscaal for his work on our journal.

Jan Jaap de Morree outlines the benefits for plants having subterranean leaves with only the top receiving sunlight necessary for photosynthesis. In e.g. *Conophytum* the central part of the leaves serves as a lens to transport light to the chloroplasts, which are concentrated in the basal section of the leaf.

The genus *Morawetzia* is discussed by Ludwig Bercht. Nowadays this genus is no longer recognized (has been put in *Oreocereus*) but the author favors a position as separate (sub) genus because of the cephalium-like end of the stems which can produce flowers year after year, whereas the stem itself does not grow anymore. Moreover, the nectar chamber in the flower is closed by staminodial scales. These features are absent in *Oreocereus*.

André van Zuijlen visited the natural habitat of *Mammillaria bombycina* in Mexico, where this species was rediscovered in 1988 after almost 80 years. The related species *M. perezdelarosae* from roughly the same area is also briefly discussed.

Myriam Desender-Bruneel asks our readers to answer some questions about strange things of her plants she cannot account for, such as the splitting of a *Melocactus* cephalium, flowers borne from the side of an *Astrophytum*, the killing of mealybugs with dog shampoo, or her huge *Echinocactus grusonii* refusing to flower.

Ton Pullen reviews a special issue by the DKG on the genus *Astrophytum*.

The ongoing series on the genus *Gymnocalycium* by Ludwig Bercht is continued with the species of the seed group *Ovatisemineum*. This group is believed to consist of two species only, *G. bruchii* and *G. carolinense*. The plants are small, in most cases readily offsetting and produce short pink or white flowers. *G. bruchii* is very variable; all presently known subspecies, varieties and forms are briefly described and depicted.

Wim Alsemgeest and Jos van Roosbroeck present part 3 of their series of articles on the forms of *Agave parryi*.

Albert Goossens discusses crest formation in cacti. The real cause of this phenomenon is still unknown. However, there seems to be a relationship with genetic factors. In experiments with *Frailea* species, which produce seeds by self-pollination during the bud stage of the flower (cleistogamy), the offspring of crested specimens yielded more than 50 % crested seedlings.

Hans Huizing explains how to build a device for photographing your plants in front of a smooth background.

Koos Zondervan carried out an experiment to test the harness of several cacti in an unheated and open (only in summer) glasshouse. *Opuntias* and *Echinocereus* were doing fine, *Pediocactus* species not.

Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen
R.Bregman@uva.nl

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H. Roozegaarde

Banninkstraat 5

7255 AT Hengelo (Gld)

Tel.: +31(0)575 465270

E-mail: h.roozegearde@planet.nl

Rob Bregman	Redactioneel	146
Theo Heijnsdijk	Echinocereus knippelianus	147
Bertus Spee	Voor het voetlicht	150
Jan Jaap de Morree	In the picture "Glazen huisjes"	152
Ludwig Bercht	Morawetzia of toch Oreocereus?	157
André van Zuijlen	Op de vindplaats van Mammillaria bombycina	160
Myriam Desender	Vragen en antwoorden over onze cactussen	165
Ton Pullen	Boekbespreking	169
Ludwig Bercht	Het geslacht Gymnocalycium	
	Een overzicht (IX)	170
Wim Alsemgeest &	De vormen rond Agave parryi—	
Jos van Roosbroeck	deel III	178
Albert Goossens	Enige voorbeelden van erfelijke cristaten	183
Hans Huizing	Een eenvoudige foto-achterwand	188
Koos Zondervan	Winterhardheid in een minikas- een experiment	191
Rob Bregman	Summary	195

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

E-mail:info@succulenta.nl

Auteursrecht:

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding

Redactiesecretariaat:

Mevr. R. Maessen

Weezenhof 1232

6536 EZ Nijmegen.

E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

Hoofredactie:

C.A.L. Bercht

E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

H.W. Viscaal

E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Redactie:

R. Bregman

E-mail: R.Bregman@uva.nl

J.J. de Morree

E-mail: morree@ziggo.nl

A.B. Pullen

E-mail: abpullen@home.nl

B.J.M. Zonneveld

E-mail:

zonneveld@NHN.leidenuniv.nl

Vormgeving: H. W. Viscaal

Druk: Senefelder Misset

Doetinchem

Bij de voorplaat:

Haworthia truncata

(zie artikel pg. 152)

Foto: Jan Jaap de Morree

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - OKTOBER 2010
NUMMER 5 - JAARGANG 89

REDACTIONEEL

Ben J.M. Zonneveld

Het water geven aan onze planten is een regelmatig weerkerende bezigheid. Voor de meeste planten is thans evenwel een rustperiode ingegaan waarin weinig of geen water wordt gegeven.

Al onze planten in de kas of op de vensterbank hebben tijdens het groeiseizoen regelmatig water nodig. En natuurlijk af en toe wat voedingstoffen. Dat laatste hangt sterk af van de gebruikte substraten. Als je elk jaar verpot, is mesten vaak niet nodig. Water geven kan op vele manieren. Veel mensen, zeker die met een grote kas, gebruiken de tuinslang en vaak kraanwater. Het nadeel van kraanwater is dat het vaak kalk bevat en dit resulteert op den duur in vieze witte vlekken op de planten. Regenwater is beter. Ik heb een regenton van ongeveer 250 liter en dat is meestal voldoende voor mijn kas van 2,5 x 3,5 m. Hoogstens eens per jaar moet ik kraanwater geven. De zuurgraad, bij mij pH 5, heb ik wel eens met loog opgekrikt maar ik zie geen verschil dus laat ik het voortaan maar.

De voornaamste vraag die iedereen stelt is: "Hoeveel en hoe vaak moet ik water geven?" Dat hangt er ook weer vanaf hoe je planten opgesteld staan, vrij op tafel of, zoals bij mij, in 50 bakken van $\pm 30 \times 40$ cm. Ik heb de planten vroeger ook wel eens vrij uitgesteld gehad. Het probleem kan dan zijn, dat je tafel na verloop van tijd niet perfect horizontaal meer is en dan loopt alles naar één kant. Als je kas niet te groot is, is het praktisch om je planten in bakken te zetten. Je kunt planten die "bij elkaar" passen bij elkaar zetten en makkelijk een bak van binnen naar buiten of naar een andere plek in de kas verplaatsen. Ook het water geven kan beter gedoseerd worden. Ik heb lange tijd eens per week water gegeven, ongeveer een liter per bak. Toen ik een keer noodgedwongen een week oversloeg, zag ik geen enkel verschil. Ik geef nu standaard eens per 14 dagen 2 liter water per bak. Dat gebeurt van 1 april tot 1 september. Als het nog erg zonnig is in september krijgen ze nog een toegift. Dit betekent dat ik in totaal maar 13 of 14 keer per jaar een uurtje kwijt ben met water geven.

Vergeet niet om in het voorjaar eerst water te geven en dan pas, na 14 dagen, noppenfolie etc. te verwijderen. Dit voorkomt verbranding. Van september tot april krijgen ze niets. De temperatuur wordt dan op minstens 5 °C gehouden.

De wintertijd is dus een rustige tijd in de kas en een prima tijd voor iedereen om (weer) eens een stukje te schrijven voor Succulenta. Niet voor niets is het een tijdschrift voor u maar ook door u. Alles is welkom, zolang het maar over onze hobby gaat. Indien nodig helpt de redactie u gaarne; samen maken we er wel wat moois van. Ook een plaatje met een praatje is van harte welkom. We hoeven ons dus 's winters niet te vervelen en kunnen ons op een andere manier met de hobby bezig houden.

ECHEVERIA AGAVOIDES: HET STAR-PUNTBLAD

Theo Heijnsdijk

En zie nu het Star-Puntblad, *Urbinia agavoides* eens! Men is eer geneigd te gelooven, dat deze plant een Aloë- of Agavesoort is, dan een plant uit de familie der Dikbladigen, met haar gedrongen rozet van korte, dikke, lichtgroene, driehoekig-eivormige bladen, die van 3 tot 5 cm lang zijn en uitloopen in een bruine stekelpunt. De bloempjes zijn oranjerood met gele slippen.

Tot zover de tekst van A.J. van Laren uit het Verkade album "Vetplanten" uit 1932. Zie de afbeelding hiernaast.

Uiteraard dankt deze vetplant zijn naam aan de gelijkenis van de driehoekige, gepunte bladeren met de bladeren van een agave. Verder lijkt de plant eigenlijk niet zo op een agave. Je zou eerder denken met een haworthia van doen te hebben. De bladeren zijn bleekgroen en bezet met vele doorschijnende stippeltjes. Een rozet kan een diameter van 30 cm of meer bereiken.

Echeveria agavoides is in 1860 door de Belgische kweker Verschaffelt (van die agave) vanuit Mexico in Europa ingevoerd. Ze werden voor het toen enorme bedrag van 100 frank verkocht. In 1863 is de plant beschreven door Lemaire. Omdat de bloeiwijze iets afwijkt van de standaard echeveria-rekende Rose deze plant, samen met onder andere *Echeveria purpurorum*, tot het geslacht *Urbinia*.

Het geslacht *Echeveria* dankt de naam aan Atanasio Echeverria y Godoy, een schilder die tussen 1787 en 1797 tijdens

een excursie in Mexico heel veel van de aangetroffen planten schilderde.

E. agavoides komt uit centraal Mexico waar ze in droge, goed gedraineerde grond groeit. Zoals vrijwel alle planten die onder de naam *E. agavoides* in verzamelingen voorkomen maakt mijn exemplaar (afb. 1) waarschijnlijk deel uit van een zeer wijd verbreide kloon van de variëteit *corderoy*. Deze kloon is ontstaan door het afnemen van stekken van

Afb. 1: *E. agavoides*, bovenaanzicht

Afb. 2: De gedachte aan een groep pinguïns dringt zich op

een cristaat van onbekende herkomst. Deze cristaatvorm is wijd verbreid. In oude Succulenta's vanaf 1932 vond ik 5 keer een foto van een cristaat. Wel 3 keer precies dezelfde foto trouwens.

Op afb. 2 zien we een zijaanzicht van een rozet. Onwillekeurig dringt de gedachte aan een groepje pinguïns zich hierbij op.

Aan het einde van de winter worden de zich ontwikkelende bloeistengels zichtbaar.

John Pilbeam rapporteert in zijn boek 'Echeveria' tot 8 bloeistengels op 1 rozet. De bloempjes zelf zijn nogal flets van kleur (afb. 3, de lengte van de

geopende bloempjes is 10 mm).

Bij een plant die al zo lang in cultuur is mag het geen verwondering wekken dat er een hele serie cultivars en kruisingen in omloop is.

Bij de fraaie cultivar 'Red Edge' (of 'Lipstick' of 'Maria') hebben de bladeren een scherp afgetekende rode rand. Overigens schijnt deze ook gewoon in het wild te groeien en dus helemaal geen cultuurvorm te zijn. Bij de cv. 'Ebony' is de rand donkerbruin tot bijna zwart.

In het tuincentrum trof ik onlangs een vuurrood exemplaar aan (afb. 4). Helaas

Afb. 3: E. agavoides in bloei

Afb. 4: Te koop in het tuincentrum: rood gespoten planten

bleek bij nadere beschouwing dat de plant kennelijk bespoten was met een rode verf. Alsof de natuur zelf niet genoeg variatie biedt. Maar ja, kennelijk is er vraag naar.

Van de kruisingen noem ik: *Echeveria x scaphylla* (*E. agavoides* x *Cremnophylla linguaefolia*); x *Graptoveria* 'Silver Star' (een kruising tussen *Graptopetalum filiferum* en *Echeveria agavoides*) en *Echeveria x gilva*, een kruising tussen *E. agavoides* en *E. elegans*.

De typeplant maakt nauwelijks scheuten, maar exemplaren van de genoemde variëteiten doen dat rijkelijk. Losgemaakte scheuten wortelen gemakkelijk. Door het afsterven van de oudste bladeren ontstaat bij oudere planten ook een korte stam.

Tenslotte vermeld ik nog dat *E. agavoides* een dubbelganger heeft in *Haworthia planifolia* f. *agavoides*. Wel vinden we bij deze plant in plaats van de rode bladpunten een meer gestreept uiteinde van de bladeren.

Literatuur:

- Keppel, J.C. van (1964). *Echeveria x scaphylla*, *Succulenta* 43(10): 138.
 Pilbeam, J. (2008). The genus *Echeveria*, *British Cactus and Succulent Society*, Hornchurch, Essex, UK.
 Uitewaal, A.J.A. (1954). 3 x *agavoides*, *Succulenta* 33(4): 49–51.
 Sterk, W.J.M. (1989). x*Graptoveria* 'Silver Star', *Succulenta* 68(3): 68.

**Maasdijk 11
 6629 KD Appelttern
 THd@roc.a12.nl**

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Mammillaria candida

Deze helderwit bedoornde mammillaria komen we soms nog tegen onder de oude naam *Mammilloidia candida*. Opvallend is de dichte bedoorning die het hele plantenlichaam bedekt. Het moederland van deze planten is centraal Mexico; ze komen hier in een groot gebied voor, meest op een kalkachtige ondergrond.

De planten kunnen ruim 15 cm in diameter worden en spruiten op oudere leeftijd. Zo kunnen ze flinke clusters vormen. De opvallende, vrij grote bloemen verschijnen in het voorjaar.

We kweken deze planten in een mineraalrijk goed doorlatend substraat, bij voorkeur in een terracotta schaal, en geven ze een zonnige plaats. Tijdens de groeitijd geven we matig water, ze kunnen slecht tegen te veel vocht. In de winter houden we ze droog bij een minimum temperatuur van 5 °C.

Vermeerderen kan zowel door zaaien als via stek.

Hildewintera colademononis

Cola de mono (apestaart) wordt deze plant in Bolivia genoemd. Een vrij nieuwe soort die in 2003 beschreven werd. Ook hierbij alweer onenigheid over de juiste geslachtsnaam; het geslacht *Cleistocactus* komt hierbij ook in beeld.

Wij houden ons maar meer bij het opkweken van deze planten. Deze decoratieve soort is al een blikvanger in vele verzamelingen. We houden ze bij voorkeur in een flinke hangpot zodat de leden vrij kunnen groeien; ze kunnen wel een meter lang worden. De planten bloeien regelmatig gedurende de zomer.

Een doorlatend substraat met wat humus is aan te bevelen met een regelmatige watergift. Tijdens de rustperiode houden we ze droog bij een minimum temperatuur van 10 °C. Op zonnige dagen kunnen we licht nevelen met lauw water. Vermeerderen kan door stekken of zaaien.

Echinocereus subinermis

Dit plantje valt vooral op door de enorme gele bloemen die laat in het voorjaar verschijnen. De naam subinermis betekent tamelijk ongewapend hetgeen op de vrij korte bedoorning wijst.

Van nature groeit deze plant in het noordwesten van Mexico, in een vrij warm en vochtig gebied.

We kweken deze planten in een doorlatend, kiezelrijk grondmengsel en geven tijdens de groeitijd regelmatig water; tussendoor laten we de potkluit steeds opdrogen. In de winter houden we ze droog bij een minimum temperatuur van 10 °C.

Regelmatig nevelen zal deze planten ook goed doen. Op latere leeftijd kunnen ze ook gaan spruiten zodat stekken mogelijk is. Ook zaaien is prima te doen, ze groeien goed op eigen wortel.

Echeveria xichuensis

In Mexico in de deelstaat Guanojuato ligt in een diepe en verafgelegen vallei het oude mijnstadje Xichu. In de omgeving hiervan is deze bijzonder mooie echeveria te vinden. Ze groeit hier samen met *Turbinicarpus alonsoi* in diepe en steile kloven. Het is een vrij warm gebied.

De planten groeien het best in een lemig, zanderig substraat. Tijdens de groeiperiode kunnen we om de week flink water geven. In de winterperiode houden we ze zo goed als droog bij een minimum temperatuur van 10 °C.

Vermeerderen gaat vrij snel door te zaaien (wel vers zaad gebruiken) of van bladstekken. We laten deze bewortelen in vochtig grof zand. Dit laatste duurt wel lang eer je behoorlijke plantjes hebt.

Regelmatig verpotten (om de twee jaar) is aan te raden daar de potkluit vrij snel vervult en de plant stopt met groeien.

Diepeneestraat 4

4454 BJ Borssele.

RECTIFICATIE

In de rubriek "Voor het voetlicht" van het vorige nummer stond bij de afbeeldingen 1, 2, 5 en 6 niet vermeld dat deze van Tonnie de Rijke waren; afbeelding 3 was van André van Zuijlen.

ECHINOCEREUS YAVAPAIENSIS

Henk Ruinaard

Ongeveer drie jaar geleden kreeg ik een artikel onder ogen over *Echinocereus yavapaiensis* M.A. Baker van de hand van de Amerikaanse botanicus Marc Baker. Hierin beschrijft hij zeer gedetailleerd en wetenschappelijk alle facetten van deze nieuwe soort. Hij geeft een uitgebreide vergelijking met de meest verwante, allemaal roodbloeiende, *echinocereus*-soorten en hij sluit zijn nieuwbeschrijving af met een zéér gedetailleerde diagnose. Een boeiend, maar verder voor een liefhebber eigenlijk een vrijwel onleesbaar verhaal. Wat mij hierin echter het meest intrigeerde was dat *E. yavapaiensis* als enige soort van het geslacht *Echinocereus* hexaploïd is (11 chromosomen die elk 6 maal voorkomen).

Inleiding

Bij het plannen van mijn rondreis USA 2009 was me één ding duidelijk: Ik moest als het even kon zo veel mogelijk bekende standplaatsen van *E. yavapaiensis* bezoeken en daar zaden

verzamelen voor DNA-onderzoek.

In de praktijk pakt zo'n plan vaak heel anders uit. De groeiplaatsen die Marc Baker aandeed en waarvan hij de GPS-coördinaten in zijn artikel publiceerde,

Afb. 1: *E. yavapaiensis* op groeiplaats bij Wilhoit

bleken allemaal ver in het binnenland van Arizona te liggen, vele kilometers verwijderd van de plaatsen Wilhoit en Yarnell langs Highway 89 S en alleen maar bereikbaar via onverharde wegen. Door een angstige ervaring bij mijn zoektocht naar de typestandplaats van *E. bonkeræ* in de buurt van San Carlos had ik mijn buik een beetje vol van onverharde wegen. Gelukkig bleek *E. yavapaiensis* ook minder ver van Highway

89 S te groeien en zo slaagde ik er toch nog in om in de buurt van Wilhoit (afb. 1 t/m 6) en in het stadje Yarnell (afb. 7 t/m 13) een paar mooie groeiplaatsen van de gezochte plant te ontdekken.

E. yavapaiensis behoort tot de groep soorten binnen het geslacht *Echinocereus* in de USA die rood bloeien. Andere vertegenwoordigers in de USA van dit selecte gezelschap zijn hieronder in tabel 1 weergegeven.

Roodbloeiende Echinocereussen in de USA

Sectie	Groep	Soort (Species)	Subspecies (ssp.)	Synoniem	Ploiditeit
Triglochidiati	triglochidiatus	arizonicus	arizonicus		2x
Triglochidiati	triglochidiatus	arizonicus	matudae		2x
Triglochidiati	triglochidiatus	arizonicus	nigrihorridispinus		2x
Triglochidiati	triglochidiatus	triglochidiatus	triglochidiatus		2x
Triglochidiati	triglochidiatus	triglochidiatus	mojavensis		2x
Triglochidiati	coccineus	canyonensis	canyonensis	toroweapensis	4x
Triglochidiati	coccineus	coccineus	coccineus		4x
Triglochidiati	coccineus	coccineus	aggregatus		4x
Triglochidiati	coccineus	coccineus	paucispinus		4x
Triglochidiati	coccineus	coccineus	roemeri		4x
Triglochidiati	coccineus	santaritensis	santaritensis		4x
Triglochidiati	coccineus	yavapaiensis	yavapaiensis		6x

DNA onderzoek

E. yavapaiensis neemt een speciale plaats in, omdat hij als enige in de groep, maar ook als enige in het geslacht *Echinocereus* (voor zover

onderzocht), hexaploïd is. Normaal gesproken heb je niet veel aan die informatie, maar in geval van twijfel kan het helpen om (achteraf) vast te

Afb. 2: *E. yavapaiensis*, zaailingen bij Wilhoit

Afb. 3: Cluster van ca. 40 stammen bij Wilhoit

stellen welke soort je in het veld hebt gefotografeerd.

Zo bleek achteraf bij analyse van de meegenomen zaden dat de taxa bij Wilhoit, in Yarnell en net voorbij Yarnell allemaal hexaploïd zijn en dus echt tot *E. yavapaiensis* gerekend mogen worden.

Uiterlijke kenmerken

Voor de direct zichtbare uiterlijke kenmerken van *E. yavapaiensis* kijk ik in eerste instantie naar de diagnose van Marc Baker en vergelijk die met mijn eigen waarnemingen.

	Marc Baker	Henk Ruinaard
Stammen:	spruitend	sterk spruitend
Stamlengte:	20 – 30 cm (max. 48 cm)	15 – 30 cm
Stamdikte:	4,5 – 8,3 cm (gem. 6,6 cm)	4 – 8 cm
Ribben aantal:	10 – 15 (gem. 12)	10 – 14 (max. 17)
Middendoorns aantal:	1 – 4 (gem. 1,6)	1 - 2
Middendoorns lengte:	7 – 57 mm (gem. 25 mm)	10 – 30 mm
Randdoorns aantal:	8 – 10 (gem. 9)	8 – 12
Randdoorns lengte:	11 – 38 mm (gem. 21 mm)	5 – 50 mm

Mijn waarnemingen zijn wel veel minder uitgebreid dan die van Marc Baker, maar liggen over het algemeen binnen de vrij ruime marges die hij aangeeft. Op grond van deze uiterlijke kenmerken is het vrij moeilijk om *E. yavapaiensis* in het veld te herkennen. Deze uiterlijke kenmerken namelijk zijn gemakkelijk te verwarren met die van *E. canyonensis* en die van *E. coccineus* subsp. *coccineus* die ook in dit gebied kunnen voorkomen.

E. canyonensis en *E. coccineus* subsp. *coccineus* zijn echter tetraploïd en hebben meestal minder ribben, nl 9 – 12.

Opn.: Nigel Taylor en David Hunt erkennen in *The New Cactus Lexicon* *E. canyonensis* niet als aparte soort maar zien deze als een synoniem van *E. coccineus* subsp. *coccineus*. De naam *E. yavapaiensis* komt in *The New Cactus Lexicon* nog niet voor.

E. yavapaiensis is een sterk spruitende soort die grote clusters vormt. De individuele stammetjes zijn niet erg groot nl. tot ca. 30 cm lang (volgens M. Baker tot 48 cm) en tot ca. 8 cm dik (afb. 4 t/m 7). De clusters kunnen wel uit zo'n 100 stammetjes bestaan en tot 80 cm in

diameter uitgroeien.

Marc Baker besteedt in zijn artikel veel aandacht aan het dimorfe karakter van de bloemen. Daarmee bedoelt hij dat er bloemen voorkomen die alleen mannelijk zijn en bloemen die alleen vrouwelijk zijn. De mannelijke bloemen hebben sterk ontwikkelde meeldraden en een slecht ontwikkelde stamper. Bij de vrouwelijke bloemen is het juist andersom, dus de stamper is sterk ontwikkeld en de meeldraden niet. In zijn onderzoek aan 120 bloeiende *E. yavapaiensis* planten stelt Marc Baker vast dat 53% hiervan vrouwelijk is en 47% mannelijk. Een goed voorbeeld van vrouwelijke

Afbeeldingen hiernaast:

Afb. 4: Bovenaanzicht van *E. yavapaiensis* bij Wilhoit

Afb. 5: *E. yavapaiensis* met zaadbes bij Wilhoit

Afb. 6: Close up van zaadbes bij Wilhoit

Afb. 7: Cluster van ca. 30 stammen bij Yarnell

Afb. 8: Vrouwelijke bloemen van veldnummer TO 520 bij Yarnell

Afb. 9: Cluster van *E. yavapaiensis* bloemen bij Yarnell

Afb. 10: Groeiplaats op basaltrotsen bij Yarnell

Afb. 11: Kleine cluster in rotsspleet bij Yarnell

4	5
6	7
8	9
10	11

bloemen is te zien op afbeelding 8.

Dimorfe bloemen komen volgens het onderzoek van Marc Baker alleen voor bij de polyploïde soorten (tetraploïd en hexaploïd) van de roodbloeiende echinocereussen. In tabel 1 zijn dat de soorten uit de *coccineus*-groep, in de *triglochidiatus*-groep komt dit verschijnsel niet voor.

De bloemen van *E. yavapaiensis* (afb. 9) lijken wat vorm en kleur betreft veel op die van *E. pacificus* en *E. acifer*. Deze soorten komen echter veel verder naar het zuiden voor, resp. in Baja California en Noord Mexico en zijn beide tetraploïd.

Verspreidingsgebied

Daar *E. yavapaiensis* een nog relatief kortgeleden ontdekte soort is, ligt het verspreidingsgebied nog niet precies vast. Tot nu toe is *E. yavapaiensis* echter in een relatief klein gebied aangetroffen in Yavapai County, Arizona. Dit gebied loopt van Yarnell oostwaarts tot bij Black Canyon City en noordwaarts tot Mingus Mountain. De meest noordelijke groeiplaats ligt iets ten zuiden van Jerome

en de meest zuidelijke groeiplaats ligt iets ten zuiden van Yarnell, beide langs Highway 89. Dit is een heuvelachtig en voor een deel bebost gebied dat gedeeltelijk in het Prescott National Forest ligt. Alle geverifieerde populaties liggen op een hoogte tussen 1035 en 1860 meter en liggen binnen het verspreidingsgebied van *E. coccineus* subsp. *coccineus*.

Habitat

E. yavapaiensis groeit op de standplaatsen in Arizona altijd op rotsen, blijkbaar met een voorkeur voor grote kale basaltblokken (afb. 10). De natuurlijke omgeving bestaat typisch uit rotsblokken, klippen en rotsachtige bodems van graniet, basalt, kwarts of poreus vulkanisch gesteente. Van humus en fijn mineraal materiaal is weinig of niets aanwezig. De wortels wringen zich blijkbaar in rotsspleten (afb. 11) en voeden zich met wat er met de regen meekomt (nitraten uit zure regen) of met wat er uit de rotsen gehaald kan worden. Dat pleit ervoor om deze soort op een mineraal substraat zoals bims, lava, of Seramis te kweken.

Afb. 12: Veldnummer TO 520 met perfecte bloemen

Verzorging in de cultuur

In mei 2009 heb ik een paar planten bemachtigd van veldnummer TO 520. Dit zijn zaailingen van planten uit de buurt van Yarnell die nu ca. 12 cm hoog en ca. 3 cm dik zijn. Ze beginnen nu net (september 2009) vanuit de voet te spruiten. Hopelijk gaan ze volgend voorjaar ook bloeien. Ze staan op pure uitgezeefde bims. D.w.z. dat de fijne delen (alles kleiner dan 1,5 mm) eruit gezeefd zijn met als doel om de wortels meer ruimte en zuurstof te geven. Dit sluit aan bij de natuurlijke omstandigheden in de kale rotsspleten.

Zaden van *E. yavapaiensis* werden tot nu toe nog niet via de bekende zaadleveranciers aangeboden. Alleen in de zaadlijst van de AG Echinocereus kwamen deze zaden voor (veldnummer TO 316 van de standplaats Seligman in Arizona).

Literatuur

Baker, M.A. (2006). A new florally dimorphic hexaploid, *Echinocereus yavapaiensis* sp. nov. (section *Triglochidiatus*, Cactaceae) from central Arizona, *Pl. Syst. Evol.* 258: 63–83

Baker, M.A. (2006). Circumscription of *Echinocereus arizonicus* ssp. *arizonicus*; phenetic analyses of morphological characters in section *Triglochidiatus* (Cactaceae) part II: *Madroño*, 53, 388–399.

Molenweg 29

6133 XW Sittard

henk.ruinaard@tiscali.nl

Afb. 13: Bedoorning van *E. yavapaiensis* bij Yarnell

Afb. 14: Standplaats ten zuiden van Yarnell

Afb. 15: Bloeiende *E. yavapaiensis* cluster bij Yarnell

Afb. 16: Zijaanzicht van perfecte bloemen van veldnummer TO 520

Foto's 8, 9, 12, 15 en 16 afkomstig van Traute Oldach, de overige van de schrijver

HANS BIESHEUVEL - DE MAN ACHTER LAKERVELD

André van Zijlen

Voor velen is Lakerveld een begrip. Een ruime sortering aan cactussen en vooral steeds een aanbod van nieuwe en aparte planten. Veel wordt zelf gezaaid, heel veel wordt vakkundig vermeerderd en er wordt regelmatig aangevuld vanuit opgekochte verzamelingen. De man achter kwekerij Lakerveld is Hans Biesheuvel en dit artikel probeert nader inzicht te geven hoe het allemaal tot stand is gekomen. Ook wordt voorzichtig naar de toekomst gekeken.

Illustratief voor Hans is de reactie op mijn mail voor een afspraak op vrijdagmorgen, een dag die bij hem het beste uitkomt. Als ik aangeef dat ik wel uiterlijk om half twaalf weg moet, is het antwoord: “Dan kom je toch om 11:29 lekker op de koffie”. Maar ik ben er op tijd voor de koffie en dat is dus rond half tien. En natuurlijk ben ik niet om half twaalf weg, maar dat was eigenlijk vooraf al wel duidelijk en om die reden had ik daar bij mijn afspraak stiekem al wel rekening mee gehouden. Want als Hans eenmaal aan het praten is, zijn twee uren ook in een oogwenk voorbij.

Natuurlijk weten we dat Hans van beroep boomkweker is. Zijn werkzame leven begon hij als vijftienjarige in 1963 bij een hovenier in Bilthoven. De hoveniersopleiding volgde hij in de avonduren. Vier jaar later

Afb. 1: Een recente foto van Hans. Hij heeft net met de blote hand een stek van een Echinopsis afgeplukt en blijft daar tijdens het gesprek achteloos mee spelen

kwam hij in dienst bij een boomkweker/hovenier in Vianen. In 1970 kocht hij het huis in Lakerveld waar hij en zijn vrouw nu nog steeds wonen. Echter, in 1971 stortte het huis in en moest dus opnieuw worden gebouwd. Pas later heeft hij nog extra grond kunnen bijkopen.

Zo rond 1972/1973 is Hans langzamerhand met een eigen boomkwekerij begonnen. Hij werkte echter nog steeds wel voor een baas en is hier ook begonnen met tuinaanleg. Het is bijna niet te geloven – hoewel, als je zijn vlotte babbel hoort - maar Hans heeft ook nog eens twee jaar als verzekeringsagent gewerkt. Vanaf 1988 heeft hij dan een boomkwekerij en bedrijf voor het aanleggen van tuinen. Nog zeer recent was hij op TV te zien bij het aanleggen van een grote tuin in een programma waar mensen hun droomhuis bouwen.

Hij heeft vier kinderen en de oudste zoon heeft nog wel in de kwekerij meegewerkt. Maar geen van de kinderen heeft interesse om het bedrijf over te nemen. Dus is het plan om langzaamaan te stoppen met het bedrijf en zo mogelijk wel door te gaan met cactussen. Gezien de hoge kosten zou dat zonder bedrijf wel eens moeilijk kunnen worden.

Ja, en dan de cactussen. Het begon zoals bij velen van ons. In 1973 kocht Hans in een bloemenwinkel in Leerdam een paar cactussen en was verkocht. Er werd een klein kasje gebouwd en de verzameling groeide. In 1975 werd, na wat

aandringen van de eerste klant, de eerste cactus – een rotsactus – verkocht. Toen kwam de handelaar in Hans bovendrijven en ging hij uitbreiden. In 1976 werd de bekende tunnelkas geplaatst, waar de planten eerst op de vloer stonden. Pas later werden hier tafels in geplaatst. Uiteindelijk kwam er in 1989 het grootste gedeelte van de huidige kas. Met ruimte voor een groot aanbod van voornamelijk een zeer breed assortiment cactussen, zodat er voor elke liefhebber altijd wel iets van zijn of haar gading is te vinden. Ook de “moeilijk” kweekbare cactussen zijn hier meestal wel te

Afb. 2: De in 1935 door Jaap van Dulken gezaaide *Astrophytum ornatum* die nu zo'n 80 cm hoog is

vinden, want hoe moeilijker de plant, hoe groter de uitdaging voor Hans om deze te kweken.

Hij heeft het kweken in de vingers, hoewel hij zelf zegt dat het is aangeleerd. Er moet echter een zekere mate van aanleg en gevoel zijn om te kunnen wat Hans kan. In de beginfase werd er veel geënt om te vermeerderen. Dat was eigenlijk best succesvol, maar toch zegt Hans dat hij door vallen en opstaan veel heeft moeten leren. Nu weet hij feilloos welke onderstam voor welke soort het meest geschikt is. Hij zorgt ook voor "verse" onderstammen door deze van tijd tot tijd uit zaad op te kweken. Toch is hij in de loop van de tijd teruggekomen op de instelling dat zoveel mogelijk via enten vermeerderd moet worden. Op dit moment wordt als het ook maar enigszins mogelijk is op eigen wortel gekweekt.

Alles krijgt de nodige aandacht. Regenwater wordt opgevangen en in de kas onder de tafels bewaard, zodat de temperatuur van het water altijd overeenkomt met die van de planten. De planten krijgen een rustperiode van half september tot ongeveer half februari. Verpotten gebeurt in principe het hele jaar door.

Hierbij worden de wortels, behalve de dikste, zoveel mogelijk verwijderd. Gemiddeld genomen worden de planten om de drie jaar verpot. Het meeste doet Hans zelf, maar hij heeft met Jan een vaste hulp in de kas.

Natuurlijk zijn er bepaalde voorkeuren. Vanaf het begin is Hans geïnteresseerd geweest in cristaten en hij kweekt deze dan ook veel. Hij merkt op dat hij Belgische voorouders moet hebben gehad, gezien deze voorkeur. Dat blijkt echter niet zo te zijn, deze waren namelijk Frans. Hij heeft altijd al een meer dan normale interesse gehad in afwijkende groeivormen. Vol trots laat hij een aantal van deze (geënte) plantjes zien die op een aparte plaats achter boven in de kas staan. Een van de laatste aanwinsten is een hybride van *Mammillaria luethyi*, waarbij op een rood plantenlichaam de witte stippen perfect afsteken (zie afb. 3). Dit is voor hem het ultieme genieten van de hobby. Dat er dit soort planten zijn en dat je die zelf kunt kweken!

Op dit moment zijn de astrophytums zijn grote passie. De vele vormen en hybrides worden allemaal gekweekt. Hiervoor laat hij zelfs plantenmateriaal overkomen uit Japan en China. Erg mooie vormen, maar jammer genoeg zijn veel van deze planten niet gezond. Of ze zijn al aangeast als ze binnenkomen of ze zijn extreem gevoelig voor allerlei ziektes. Toch wil hij deze aparte planten hebben om zelf weer te kunnen hybridiseren en daarmee nieuwe vormen te krijgen (afb. 4). Naast de astrophytums zijn hiervoor ook de ariocarpussen een geliefd geslacht, waarvan vele soorten en vormen in de kas zijn te vinden. Werd dit materiaal vroeger allemaal geënt, tegenwoordig

Afb. 3: Een nieuwe, uitzonderlijk fraai gekleurde hybride van *Mammillaria luethyi*

staat alles zoveel mogelijk op eigen wortel en wordt alleen geënt als het noodzakelijk is.

Overigens wordt er door Hans ook volop gezaaid. Veel zaad wint hij van de eigen planten, maar hij bestelt zelfs ook wel zaad bij Ludwig Bercht.

Als je zo een paar uur met Hans praat en door de kas loopt, komt er een stroom van informatie los. Tijdens een recente lezing van mij voor de afdeling zag hij *Astrophytum ornatum* in de natuur. Fantastische planten die tot één meter hoog kunnen worden. Natuurlijk maakte dat indruk op hem. Dan laat hij een plant zien van deze *astrophytum* van ca. 80 cm hoog (afb. 2) die in 1935 is gezaaid door Jaap van Dulken, voor een aantal van ons een bekende naam. Geweldig om een dergelijke 75 jaar oude plant in je bezit te hebben.

Hans vindt zelfs tijd om wel eens op vakantie te gaan. Zijn favoriete bestemmingen zijn Duitsland, Tsjechië en Slowakije. Bijna was hij afgelopen jaar voor het eerst op cactusreis gegaan. Met een groep van Wim Alsemgeest zou hij Mexico bezoeken. Helaas is dit door ziekte van Wim niet doorgedaan, maar hopelijk gaat dat nog wel gebeuren.

Tijden veranderen en ook Hans paste

zich aan, zij het soms wat langzamer. Maar sinds vier jaar kan hij met een computer overweg en heeft momenteel zelfs een eigen website.

Hij heeft eigenlijk nergens spijt van, behalve dat hij graag de tijd zou hebben gehad om Engels te leren. Hij kan zich in die taal behelpen, maar had deze taal graag wat beter beheerst.

Wat hij jammer vindt is het feit dat de interesse voor de cactussen duidelijk terugloopt. Dat merkt hij vooral omdat er steeds minder klanten komen. En zeker met het afbouwen van de boomkwekerij zouden er toch inkomsten moeten komen uit de cactussen. Het onderhouden en vooral verwarmen van een dergelijk grote kas kost heel veel.

Maar natuurlijk zou Hans Hans niet zijn als hij voor ons geen boodschap in petto heeft en wel: "Stug doorgaan". Hopelijk blijft hij dat zelf ook nog vele jaren doen.

**Hoefstraat 9
5345 AM Oss**

Afb. 4: Het kweken van allerlei *Astrophytum*-hybrides is een nieuwe uitdaging voor Hans

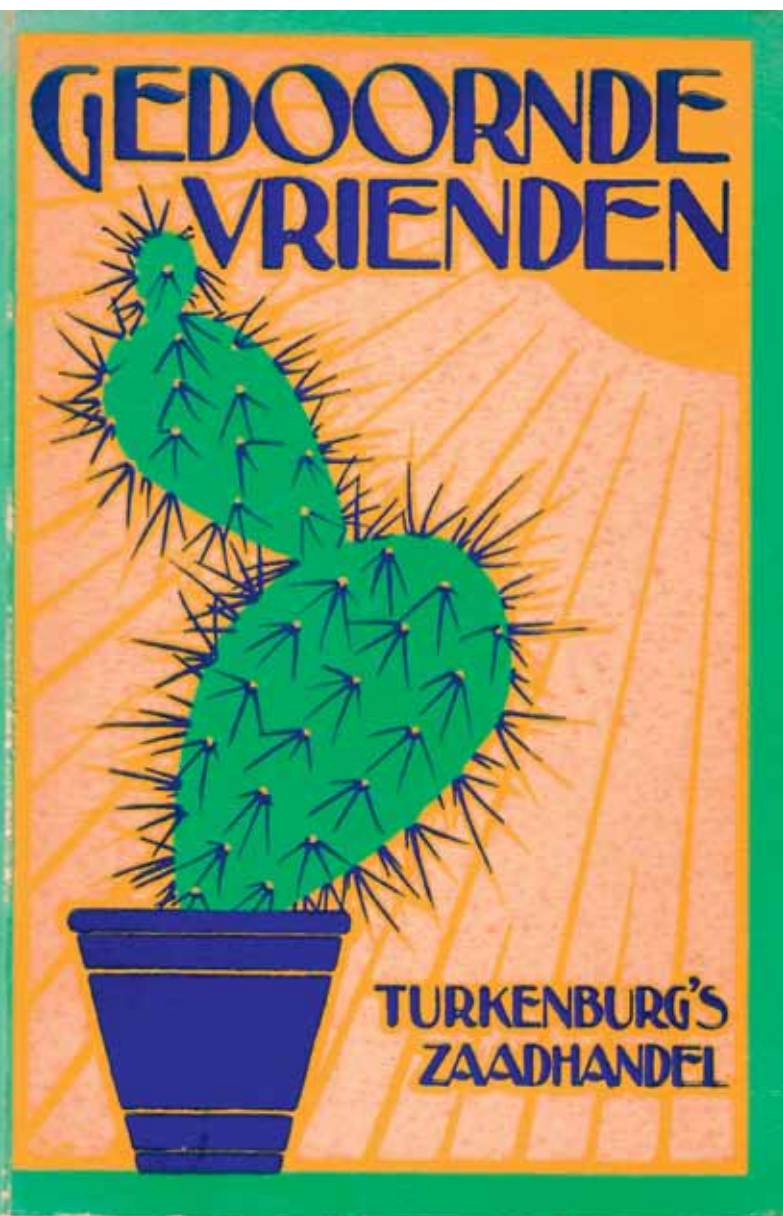
Afb. 5: *Lophophora*'s zijn eenvoudig te kweken planten waarvoor altijd wel liefhebbers zijn te vinden. En met de juiste verlichting worden zelfs de alkaloiden, o.a. ook mescaline in voldoende mate aangemaakt

IN THE PICTURE

GEDOORNDE VRIENDEN

Jan Jaap de Morree

De beginnende succulentenliefhebber kan voor het verzorgen en kweken van succulenten sinds 1993 veel kennis putten uit de uitstekende “Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten” van Ton Pullen. Momenteel staat het ook op de [internetsite van Succulenta](#).

Voor die tijd was de Succulenta-uitgave “Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten” van Arie de Graaf en Frans Noltee (1975) een bron van veel informatie voor de beginner. Voor de oorlog waren er ook al boeken, waaronder het Verkade-album Cactussen door AJ Van Laren, waar in het laatste hoofdstuk het een en ander te lezen valt over de verzorging van de planten. De hobby was een florerende bezigheid en naast importeren van planten en kopen bij beroepskwekers werd er ook gezaaid. De zaadhandel Turkenburg speelde ten behoeve van het succesvol zaaien op deze hause in met een klein boekje “Gedoornde vrienden, handboekje voor het kweken van cactussen uit zaad”. Dat het in een behoefte voorzag, blijkt uit het feit dat er meerdere drukken zijn verschenen. De afbeelding van de omslag en de foto’s heb ik van de derde druk gemaakt.

Afb. 1: De omslag in art deco-stijl

Afgeleid uit een andere uitgave van de firma Turkenburg: Turkenburg's handboekje voor het kweken van groenten in den vrijen grond 1923 (6e druk), moet het cactusboekje wel uit het begin van de vorige eeuw stammen. Enig speuren bij boekantiquariaten op internet doet vermoeden dat de uitgave in het midden van de jaren dertig van de vorige eeuw plaats vond.

Naast de goede adviezen staat ook steeds per bladzijde één van de toen courante cactussen afgebeeld. De naamgeving is zelfs in het Latijn, terwijl A.J. van Laren in de Verkade-albums in 1931 en 1932 gekunstelde Nederlandse namen bij de illustraties plaatste.

De aanhef in het woord vooraf geeft aan dat er behoefte was aan meer kennis over kweken en zaaien:

Om te voldoen aan de vele vragen, die ons geregeld bereiken over het zaaien en opkweken van Cactussen, hebben wij gemeend een kleine handreiking te moeten samenstellen, waarin getracht wordt zoo goed mogelijk aan deze wenschen tegevoet te komen. In dit werkje wordt in beknotten vorm achtereenvolgens behandeld: samenstelling van het aadmengsel, de keuze van de potten, het zaaien, het verspenen, het doelmatig gieten en het bestrijden van ziekte en ongedierte. Naast de tekst hebben we een aantal gemakkelijk uit zaad te kweken Cactussen afgebeeld.

Het boekje steelt gelijk mijn hart als ik de gestileerde omslag bekijk met de schitterende jugendstil cq. art deco-letters. De opuntia in stenen pot baadt in het zonlicht. De kwaliteit van de afgebeelde planten in het boekje zou tegenwoordig niet meer door de jury van een plantenkeuringscommissie met een prijs worden gehonoreerd. De meeste planten zijn jong en er is ook wel sprake van te snelle doorgroei (etioleren), aangezien er veel in de vensterbank werd opgekweekt.

Wat heel sterk opvalt zijn de

welgemeende adviezen over watergeven. Daar schrik ik toch wel van terug. Zou iedere cactusverzamelaar deze richtlijn aanhouden, dan was je snel door je verzameling heen; de ene na de andere zou weggroten met het voorgeschreven regime. Zie de volgende citaten:

Het gieten.

Iedere Cactusbezitter weet dat dit een zeer belangrijke, doch tevens de moeilijkste handeling is bij het opkweken van Cactussen. Veel jonge planten gaan door te weinig gieten, maar vooral ook door het overmatig toedienen van water te gronde. Een vaste gedragslijn is hierin natuurlijk niet te trekken. Niet alleen de verschillende jaargetijden bepalen de hoeveelheid water die men toedienen moet, doch ook de levensvoorwaarden en gezondheidstoestand van elke plant afzonderlijk spelen in deze een zeer gewichtige rol.

Tot zover is het advies nog steeds geldig voor de huidige wijze van kweken, maar dan komt de volgende tekst:

In den zomer, vooral bij warm weer, moet men de planten dagelijks gieten en behalve gieten ook geregeld bespuiten, b.v. met een verstuifspuitje. In den nazomer gaat men langzamerhand de hoeveelheid vocht verminderen totdat men in den winter eigenlijk niet meer van gieten kan spreken, doch zich bepaalt tot een matig vochtig houden van de aarde b.v. eenmaal per week met lauw water.....

Na enige regels over gieten in het voorjaar volgt dan:

Natuurlijk is dit, zooals reeds opgemerkt een algemene regel en geenszins als vaste leidraad op te vatten. Sommige planten kunnen zelfs een of meer dagen zonder water, terwijl andere in dien tijd voor een begieting des morgens en des avonds dankbaar zijn....

Als ik dit met de kennis van nu lees,

lijkt me deze aanpak veel meer geschikt voor een collectie orchideeën die bij hoge temperatuur gekweekt worden. Nu weten we, gezien de groeiomstandigheden in hun natuurlijke omgeving en de ervaringen van honderden verzamelaars, veel beter hoe het moet. Dit is dan ook in het boekje van Ton Pullen helder weergegeven.

Het is wel erg gemakkelijk om achteraf kritiek te leveren, maar de omstandigheden in aanmerking genomen, was het in de jaren dertig van de vorige eeuw veel moeilijker om de cactussen een behoorlijk leven te bieden. Geen centrale verwarming, onduidelijke potgrond en bemesting. Het is dus niet mijn bedoeling om een beetje meewarig te schrijven over verouderde adviezen uit de vorige eeuw.

Integendeel. Mijn vader was in de jaren dertig al heel druk aan het kweken en lezen en zijn ouders hadden een kasje in de achtertuin. Niet wetende dat de tweede wereldoorlog door gebrek aan brandstof de collectie een aantal jaren later de das om zou doen werd er enthousiast gekweekt. De kwekerij van F. de Laet leverde heel veel soorten cactussen en vetplanten aan de liefhebbers. In die periode kwamen niet voor niets de Verkade-albums over cactussen en vetplanten uit; het kweken van vetplanten was een florerende hobby. Daar heeft ook Turkenburg op ingespeeld, terwijl er – zaadhandel zijnde – waarschijnlijk ook een economisch motief meespeelde. Dat kan ik nu niet

Mamillaria Parkinsoni.

Afb.2: De pagina's zijn gevat in een mooi groen kader

meer controleren, omdat ik geen zaadlijsten ken van die firma. Maar hij was niet alleen actief op dit gebied. Op de Algemene Ledenvergadering in Venlo vond ik in op Succulenta's welbekende boekenbeurs van Wim Alsemgeest het grote album van G.D. Duursma uit 1930: Succulenten in beeld en woord. Een lexicon van succulenten met foto's en korte bijschriften. Dat moet indertijd ook goed geholpen hebben bij het verzamelen. De foto's zijn ook hier een grote hulp toen internet nog niet ter beschikking was om in een paar seconden de afbeelding van een gewenste plant te vinden. Duursma heeft, ruim voor Backeberg met zijn Kakteen Lexicon, in zijn enthousiasme het

De meest voorkomende schadelijke insecten zijn:
binnenshuis: blad-, schild-, wol- en wortelluizen,
buitenshuis: mieren, pissebedden en slakken.
Hoe bestrijdt men nu deze indringers? Voorop staat natuurlijk, zooveel mogelijk reinheid en het dagelijks controleren van de planten en wegvangen van de vijanden. Hiervoor wordt gewoonlijk een naald of een ander scherp puntig voorwerp gebruikt.

Turkenburg's
Zaadhandel.
Gedoornde vrienden. Handboekje voor het kweken van cactussen uit zaad. 3^e druk. Drukkerij Turkenburg's zaadhandel Bodegraven (jaartal niet vermeld).
Turkenburg's
Zaadhandel.
Turkenburg's handboekje voor het kweken van groenten in den vrijen grond. 6^e druk 1923 Drukkerij Turkenburg's zaadhandel Bodegraven.

Koperwieklaan 19
2261CL Leidschendam
Morree@ziggo.nl

Afb 3: De kwaliteit van de afgebeelde plant was niet altijd even hoog

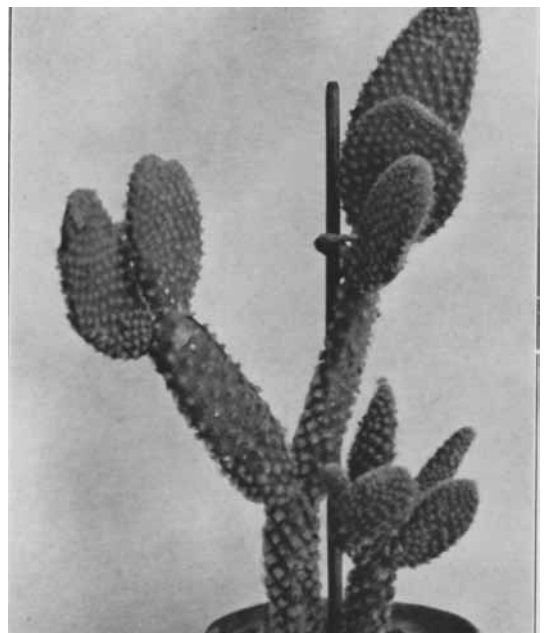
cactusbeeldmateriaal voor Nederland goed ontsloten. Nu kunnen we ook teruglezen hoe de naamgeving indertijd minder gecompliceerd was dan nu. Maar ja, er is nu ook veel meer ontdekt en beschreven.

Literatuur:

Duursma, G.D. (1930). Succulenten in beeld en woord. Kosmos Amsterdam Floralia Haarlem.

Graaf, A. de & Noltee, F. (1975). Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten. Uitgave Succulenta.

Pullen, T. (2002). Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten, 2^e geheel herziene druk.

EUPHORBIA PLATYCLADA

Theo Heijnsdijk

Een liefhebber van bizarre planten komt bij het geslacht *Euphorbia* ruim aan zijn trekken.

Neem nou *Euphorbia platyclada*. Een uitgegroeide plant lijkt meer op een kluwen uitgedroogde resten van reptielen dan op een plant. De meeste leken vinden het een foielelijk gedrocht en het valt nog niet mee om ze ervan te overtuigen dat het een levende plant is.

Euphorbia platyclada is een aan de basis vertakkend struikje. De twijgjes die 10 tot 15 cm lang worden, groeien soms rechtop maar vaak gaan ze liggen en dan groeien ze kruipend verder. Ze zijn afgeplat, tot 1 cm breed en 2 tot 3 mm dik en de oppervlakte ziet er wasachtig en geschubd uit. De kleur gaat van donkergroen via beige naar violet of zachtroze. De blaadjes die je aan jonge plantendelen ziet, verdorren spoedig en vallen dan af. Oudere delen van de plant worden ronder, grijs en korstig. Op de uiteinden van de jonge

takjes verschijnen (soms zelfs al bij nuljarige zaailingen) de minuscule bloeiwijzen. De plant is zelffertil maar voor zelfbestuiving heb je toch een plant met meerdere bloeiwijzen tegelijk nodig. De mannelijke en vrouwelijke delen aan één bloeiwijze rijpen namelijk na elkaar.

Aan de afgeplatte leden dankt deze euphorbia ook haar naam (*platyclada* = met brede stengels). Plantenkundige Werner Rauh vond deze plant in Zuid Madagaskar (tussen Amboasary en Fort Dauphin) toen hij in 1969 samen met 2 anderen op onderzoeksreis was. In 1970

heeft Rauh *E. platyclada* zeer uitgebreid beschreven in het Duitse tijdschrift *KuaS*. Daar heeft hij óók de variëteit *hardyi* beschreven (genoemd naar één van zijn medereizigers D.S. Hardy). Deze variëteit heeft stengels die min of meer afwisselend rond en weer platter zijn en hij is minder sterk vertakt.

Speciaal voor planten met bladachtig afgeplatte leden die de assimilatie overgenomen hebben van de

Afb. 1: Uitgegroeide plant

Afb. 2a: Zaailing met zaadhuls

Afb. 2b: Zaadhuls afgeworpen

gereduceerde of ontbrekende bladeren bedacht Rauh de aanduiding 'platycladien'. Tot deze groep horen volgens hem naast uiteraard deze *E. platyclada* ook andere euphorbia's zoals *E. enterophora* (*xyllophylloides*) maar ook planten uit andere families zoals bijvoorbeeld de bladcactussen.

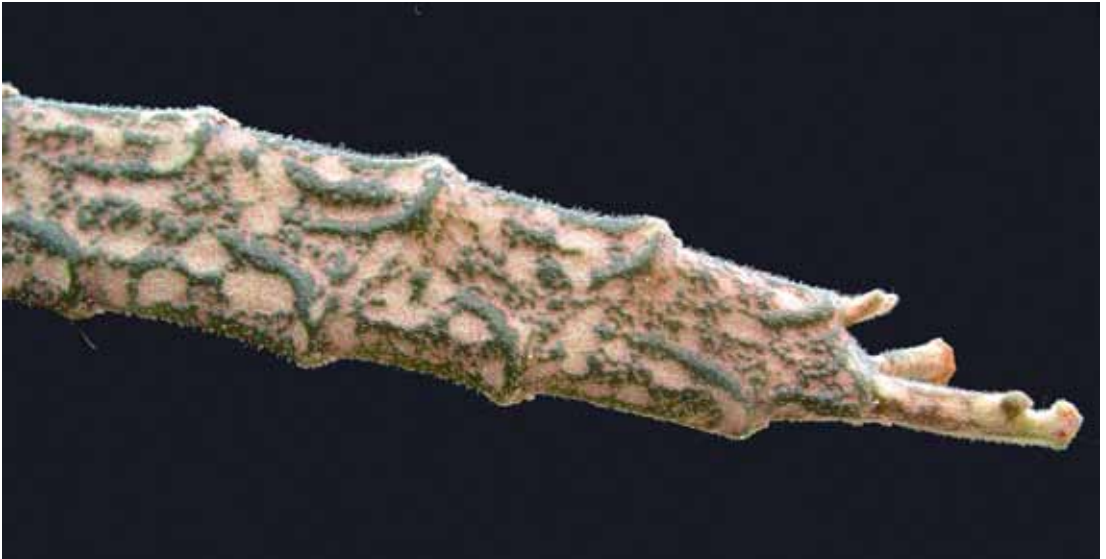
Afb. 3: Zaailingen van ca. 6 maanden oud

Het is moeilijk om meer over de plant te weten te komen dan Rauh al in 1970 opgeschreven had. In de index van alle jaargangen van 'Succulenta' komt de naam maar één keer voor en in het betreffende artikel wordt alleen maar gezegd dat een andere euphorbia wel wat op *E. platyclada* var. *hardyi* lijkt.

Ik zag de plant voor het eerst in Engeland in 1986 en ik meen me te herinneren dat ik daar een stek heb aangeschaft waar mijn 'moederplant' (afbeelding 1) uit gegroeid is. Pas in 2007 zag ik voor het eerst 2 vruchtjes aan de plant zitten (geen wonder want die zijn vaalbruin en maar ongeveer 2 mm groot). Ik heb de 5 zaadjes die ik zo oogstte in augustus 2008 gezaaid en ze zijn alle 5 ontkiemd. Op afbeelding 2a ziet u een zaailing van ongeveer 1 maand oud vlak voor het afwerpen van de zaadhuls. In afbeelding 2b dezelfde zaailing vlak na het afwerpen. Te zien is hoe tussen de kiemblaadjes de stengel begint te groeien. Afbeelding 3 toont hetzelfde zaaisel, nog steeds in het 5,5 cm zaaipotje, in maart 2009. Het vijfde zaadje is later ontkiemd. Let

ook op de verdroogde kiemblaadjes. Hier openbaart zich de neiging van mijn planten om van het licht af te gaan groeien en er dan bij te gaan liggen. Op afbeelding 4 zien we dan een deel van een stengel van één van de zaailingen op 1-jarige leeftijd. Aan het uiteinde ontwikkelen zich de eerste bloeiwijzen.

Afbeelding 5 toont een close-up van een bloeiwijze

Afb. 4: Zaailing van 1 jaar

met mannelijke bloemen (meeldraden).

Afgelopen jaar heb ik de bloei van mijn 'moederplant' goed in de gaten gehouden en ook het bestuivingspensel gehanteerd. Bovendien de rijpende vruchtjes ingepakt met plakband. Zodoende heb ik wel 130 zaden kunnen oogsten. Deze zaden zijn ongeveer 2 mm groot en enigszins gepunt. Zie afbeelding 6 waar de zaden op millimeterpapier liggen.

Overigens kan de plant ook prima gestekt worden. Wat de verzorging betreft: volgens de literatuur niet in de volle zon en in de zomer niet laten uitdrogen. In

de winter minstens 12 graden en nagenoeg droog houden. Hierbij moet ik aantekenen dat mijn plant de winter altijd in de kas heeft doorgebracht en dat de temperatuur daar meerdere keren tot dicht bij het nulpunt gedaald is. Moeilijk kapot te krijgen dus, een echte diehard.

Literatuur:

Rauh, W. (1970). Neue Sukkulente aus Madagaskar, Kakt. and. Sukk. 21[3]: 46-52.

Maasdiik 11
6629 KD Appeltern
THd@roc.a12.nl

Afb. 5: Bloeiwijze met mannelijke bloemen

Afb. 6: De zaden

HET GESLACHT GYMNOCALYCIUM – EEN OVERZICHT (X)

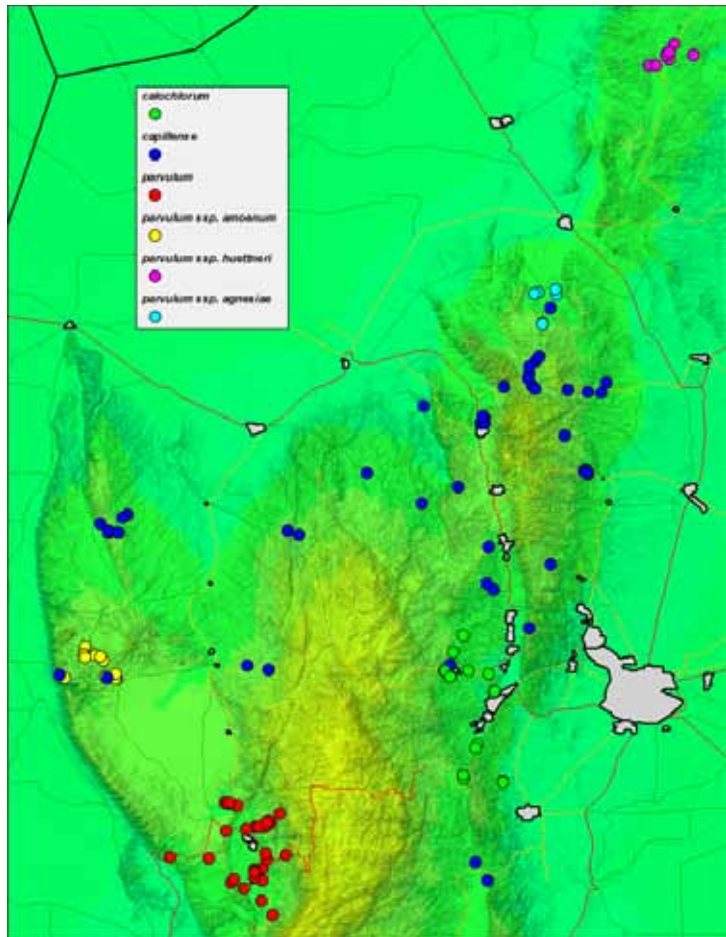
Ludwig Bercht

Op het *Gymnocalycium*-weekeinde in Niftrik (3-5 september 2010) was het centrale thema de groep planten die behoort tot het subgenus *Gymnocalycium* (ook wel *Ovatisemineum*) en waarvan de zaden geen loslatende cuticula bezitten. Het onderwerp werd voorbereid door Thomas Strub van de Arbeitsgruppe Gymnos, waarvan ik hier deels dankbaar gebruik maak.

Groep 2: *Ovatisemineum* zonder loslatende cuticula

Bij bestudering van de zaden van de *Ovatiseminae* dan wel het ondergeslacht *Gymnocalycium* blijken taxa voor te komen waarvan de zaden, ook na volledige uitrijping, geen loslatende cuticula (arillushuid) hebben en er dus zwart uitzien. De vindplaatsen van deze planten bevinden zich in de Argentijnse provincie Cordoba op hoogten tussen 800 en 1200 meter.

In 1905 publiceert Spegazzini de nieuwbeschrijving van *Echinocactus platensis* var. *parvula*; in 1925 verheft hij de variëteit tot de aparte soort *Gymnocalycium parvulum*. De planten zijn klein (10-30 mm breed en hoog) met asgroene epidermis, 13 ribben en 5-7 aanliggende doorns van 2-4 mm lengte. De bloem is relatief lang, 45-60 mm, en wit. Bij de ombevoening omschrijft hij de vindplaats als “las colinas mas pedregosas y secas de la sierra de San Luis”. Gezien het gegeven dat hij voor *E. platensis* en al zijn variëteiten als vindplaatsen opgaf

Afb. 1: De vindplaatsen van de hier besproken soorten

Afb. 2: *G. calochlorum* (LB 983) 4 km ten westen van Tanti

Afb. 3: *G. calochlorum* (LB 983)

Afb. 4: *G. parvulum* (LB 1357) van Pozo del Algarrobo (ten zuiden van Villa Cura Brochero)

Afb. 5: *G. (parvulum subsp.) amoenum* (LB 995) van Las Palmas

Afb. 6: *G. parvulum subsp. huettneri* (LB 3375) tussen San Pedro Norte en San Francisco del Chañar
222

Sierras pampeanas en “prope Córdoba” (= nabij Córdoba) kan gevoeglijk aangenomen worden dat *G. parvulum* in de provincie Córdoba en mogelijk niet ver van de stad Córdoba voorkomt. Till (1994) denkt aan de bergen bij het dorpje Villa San Luis dat hij op de kaart vindt tussen Villa Cura Brochero en Panaholma. In zijn artikel beeldt hij een plant af afkomstig van Panaholma die het zou kunnen zijn. Er is echter in de provincie Córdoba ook een Pampa de San Luis met ten oosten daarvan een heuvelketen die op de huidige kaarten niet nader aangeduid wordt. Dit zou het

Afb. 7: *G. parvulum* subsp. *agnesiae* (MaW 191) noordoostelijk van Ischilin Viejo

ook kunnen zijn en dan komen planten gevonden ten westen van Tanti in aanmerking en dat is ook niet al te ver weg van de stad Córdoba. Lambert (2002) meent in door hem gevonden planten ten oosten van San Francisco del Chañar in het noorden van Córdoba, de gezochte soort te herkennen. Als dit juist is dan behoort het niet tot ons thema, want deze planten hebben andere zaden.

Het blijft gissen waar Spegazzini zijn *G. parvulum* vandaan heeft, te meer daar er ook geen afbeelding of tekening van bestaat. Voor mij is de omgeving van Tanti het meest waarschijnlijk voor een eventuele typevindplaats.

In 1930 worden in Duitsland planten geïmporteerd die waren verzameld door Stümer. Het zijn kleine, glanzend lichtgroene planten die weinig spruiten, diameter tot 6 cm. De planten hebben 9 ribben met op de areolen tot 9 randdoorns van maximaal 9 mm lang; geen middendoorns. De bloem is relatief

fors, tot 6 cm lang en breed, aan de bovenkant van het vruchtbeginsel 1 cm dik. De bloemkleur is bleekroze met een donkere middenstreep. De zaden zijn mutsvormig, zwart. In 1932 beschrijft Bödeker de planten onder de naam *Echinocactus calochlorus*. In 1957 brengt Ito de soort over naar het geslacht *Gymnocalycium*. Een vindplaats wordt bij de beschrijving niet vermeld. Bödeker beeldt bij de beschrijving van de plant een duidelijke foto af. De gelijkenis met de afbeelding die Till gebruikt voor de illustratie van wat hij als *G. parvulum* beschouwt, is evident.

In 1932 beschrijft Backeberg een vrijwel identieke plant als *Echinocactus prolifer*. Het verschil ten opzichte van *G. calochlorum* zit hem vooral in de grotere spruitneiging van de planten. In 1935 benoemt hij de soort om tot *G. proliferum*, waarna hij hem in 1959 degradeert tot variëteit van *G. calochlorum*. Ook voor dit taxon is geen vindplaats opgegeven. Er is echter algemene

Afb. 8: *G. parvulum* subsp. *huettneri* (LB 3375)

instemming dat de planten die bij Tanti en Carlos Paz zijn gevonden, overeenstemmen met de nieuwbeschrijving van *G. calochlorum* en de var. *proliferum*.

In 2007 stellen Till en Amerhauser de nieuwe combinatie *G. quehlianum* subsp. *leptanthum* var. *calochlorum* op (*G. quehlianum* is hier bedoeld volgens Till; ook bekend als *G. robustum*). Deze combinatie kan niet standhouden omdat de zaden van *G. robustum* wel een loslatende cuticula bezitten in tegenstelling tot de zwarte zaden van *G. calochlorum*.

In het gebied tussen Las Palmas en La Mudana groeien planten waarvan de

bedooring meer lichtbruin tot roze is (bij *G. calochlorum* en *G. parvulum* is de bedooring meer wit) en de bloem wat robuuster is. Till (1994) beschrijft deze planten als *G. parvulum* var. *amoenum*. Lambert verheft ze tot *G. amoenum*, mede omdat hij *G. parvulum* anders ziet dan Till.

In het noorden van de provincie Córdoba, in de Sierra de Ischilin en tussen San Pedro del Norte en Caminiaga, komen ook planten voor die ovatisemineum-zaden hebben zonder loslatende cuticula. De planten uit het laatstgenoemde gebied worden in 2008 door Berger beschreven als *G. parvulum* subsp. *huettneri*. Hij noemt als verschillen tegenover de typische subspecies een wat groter lichaam, langere, lichtbruine doorns, korter vruchtbegin- sel en de afstand tot de groeiplaats van de var.

amoenum. Als gevolg van de beschrijving als subspecies verheft hij *G. parvulum* var. *amoenum* ook tot subspecies.

De planten gevonden rond Ischilin Viejo/Museo Fader zijn zeer recentelijk door Berger beschreven als *G. parvulum* subsp. *agnesiiae*.

Het voorgaande overziend is mijn opvatting dat *G. parvulum* een soort is die thuishoort in de *Ovatisemineum* met zaden zonder loslatende cuticula. Het meest waarschijnlijk voor mij is een groeiplaats bij Tanti. Synoniem met *G. parvulum* zijn waarschijnlijk de namen *G. calochlorum* en *G. proliferum*, maar

Afb. 9: *G. capillense* (LB 1119) samen met *G. stellatum* (LB 1118), 1 km ten westen van Capilla del Monte

Afb. 10: *G. capillense* (LB 992) bij Taninga

Afb. 11: *G. capillense* (LB 1041) bij Cruz de Cana

vooral nog handhaaf ik de naam *G. calochlorum* voor de planten bij Tanti en omgeving en *G. parvulum* voor de planten rond Villa Cura Brochero.

G. parvulum subsp. *amoenum* is goed te onderscheiden en verdient de soortrang. De subspecies *huettneri* en *agnesiae* zouden dan het best gezien kunnen worden als subspecies van *G. amoenum*, ondanks dat de verschillen niet al te groot zijn, maar vooral op basis van hun afgelegen groeigebieden.

Een tweede soort die thuishoort in de onderhavige zaadgroep, is *G. capillense*. In Möllers Deutsche Gärtner-Zeitung

van 21 september 1923 kan men lezen dat de heer Schick een zending natuurplanten had ontvangen van de heer Carlos Sigel uit Capilla del Monte, verzameld in de Sierra de Cordoba. Hij onderkent hierin ten minste zes nieuwe soorten waarvan hij er drie beschrijft, in volgorde *Echinocactus sigelianus*, *Echinocactus sutterianus* en *Echinocactus capillensis*. Bij de eerste twee wordt als groeiplaats Sierra de Córdoba aangegeven, bij de laatste specifiek de droge heuvels bij Capilla del Monte. Daarmee is ten minste voor deze soort een goede vindplaatsaanduiding gegeven en zulke planten zijn dan ook rond Capilla del Monte gevonden. Het zijn spruitende planten (dit kenmerk staat niet in de originele beschrijving), 5 randdoorns en geen middendoorn, bloem 8 cm lang en 6 cm breed. In 1926 wordt hij door Hosseus ombenoemd tot *G. capillense*. In 2003 benoemt Till een door Fechner gevonden plant zonder nadere groeiplaatsaanduiding als neotype, ondanks het feit dat vele goede vindplaatsen bekend zijn.

G. capillense komt overvloedig voor in een redelijk groot gebied dat zich uitstrekt van Ascochinga, Capilla del Monte tot aan Salsacate.

Till beschouwt *E. sigelianus* als direct verwant met *G. capillense* en geeft het

de variëteitstatus (belangrijkste verschil was de slechts 3 doorns per areool); voor mij een overbodige actie. *G. sutterianum* ziet hij als planten die groeien in de provincie San Luis.

Aan de hand van slechts één import beschrijft Oehme in 1937 *G. mucidum*. Till (2000) ziet hierin de planten die als de meest westelijke van *G. capillense* aangemerkt kunnen worden en wel voorkomend in de Sierra de Guasapampa tot aan Cruz de Cana (oostelijk La Higuera). In 2003 volgt dan de ombenoeming tot *G. capillense* var. *mucidum*. Naar mijn mening blijft de toewijzing van de naam *G. mucidum*, aan welke populatie dan ook, zeer gewaagd. De thans door Till daarmee aangemerkte planten onderscheiden zich niet wezenlijk van de planten rond Capilla del Monte.

Resumerend bestaat deze groep van planten dus enerzijds uit *G. parvulum*, *G. amoenum* en *G. calochlorum* en anderzijds uit *G. capillense*. Heel opmerkelijk is dat de zaailingen en de juveniele planten van beide soorten een zeer grote gelijkheid vertonen. Bij *G. parvulum*, *G. amoenum* en *G. calochlorum* verandert het uiterlijk niet wezenlijk als de planten ouder worden, bij *G. capillense* zichtbaar wel. De gedachte dringt zich op dat deze soorten wellicht dezelfde oermoeder hadden, waarbij de eerste groep zich gestabiliseerd heeft in zijn juveniele vorm en *G. capillense* een meer volwassen vorm heeft aangenomen.

Literatuur

- Backeberg, C. (1932). Echinocactus (Gymnocalycium Br.u. R.) prolifer n. sp., Der Kakteen-Freund 1(12): 132.
Berger, F. (2008). Charakterisierung Verbreitung und geografische Differenzierung von *Gymnocalycium parvulum* (Speg.) Speg., *Gymnocalycium* 21(2): 761-766.
Berger, F. (2010). *Gymnocalycium*

- parvulum* subsp. *agnesiae*: eine neue Sippe aus der Sierra de Ischilin, Provinz Córdoba, Argentinien, *Gymnocalycium* 23(3): 955-958.
Bödeker, F. (1932). Echinocactus calochlorus Böd. sp. n., Monatschr. d. Deutsch. Kakt. Ges. IV.11: 260.
Lambert, J. (2002). *Gymnocalycium parvulum* Speg.: eindelijk teruggevonden, *Succulenta* 81(5): 227.
Spegazzini, C. (1905). Cactacearum Platensium Tentamen, Anal.Mus. Nac. Buenos Aires 3(4): 504.
Spegazzini, C. (1925). Nuevas Notas Cactológicas, Anal. Soc. Cient. Arg., pag. 141.
Till, H. (1994). Zur Identität und Verbreitung von *Gymnocalycium parvulum* (Spegazzini) Spegazzini. *Gymnocalycium* 7(2): 121-126.
Till, H. (2000). Recherchen zu *Gymnocalycium mucidum* Oehme, *Gymnocalycium* 13(4): 373-376.
Till, H. (2003). Die Verwandtschaft von *Gymnocalycium capillense*, *Gymnocalycium* 16(1): 489-498.
Till, H. & H. Amerhauser (2007). *Gymnocalycium leptanthum* (Speg.) Speg. und *Gymnocalycium frankianum* Rausch n.n. – Zwei Taxa aus dem Quehlianum Aggregat, *Gymnocalycium* 20(3): 725-732.

(wordt vervolgd)

Afb.1 en 7 Mario Widk

Overige afbeeldingen van de schrijver

Veerweg 18

4024 BP Eck en Wiel

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

Internoto, het vakblad voor de liefhebbers van het geslacht *Notocactus* [31 – 1, febr. 2010] opent met een bijdrage van Stuchlik. Hij bezoekt de natuurlijke groeiplaats van *Notocactus roseoluteus* en bericht over zijn bevindingen. Ook Gerloff is naar deze plant op zoek geweest en schrijft daar over. Een derde reisverslag komt uit de pen van Salengue, die *N. concinnus* var. *eremiticus* met een bezoek vereerde. **Internoto** [31 – 2, april 2010] brengt een beschouwing over het subgenus *Malacocarpus* in Uruquay door Garabelli & Gerloff. Het echtpaar Jaekel presenteert een vergelijking tussen de kenmerken van *Notocactus concinnus* en *N. gibberulus*.

Aloe, het Zuid-Afrikaanse vetplantentijdschrift [47 -1, 2010] is geheel gewijd aan het verslag van een botanische expeditie in Angola. Ernst van Jaarsveld was zo gelukkig daaraan deel te kunnen nemen en hij schrijft er over.

Het Amerikaanse **Cactus & Succulent Journal** [82 – 1, jan./feb. 2010] opent met een bijdrage van Chazaro-Basanez et al. over *Sedum adolphii*. Arthur & Wagner zijn toe aan deel 4 van hun artikel over de cultuur van *Lithops*. Lamb schrijft over de manier waarop sommige succulenten zich aanpassen aan klimaatsveranderingen. Ribbens, Caley & Sharkey behandelen het vóórkomen van *Opuntia fragilis* in de staat Wisconsin. Dringham wijdt een kort artikel aan *Lewisia*. Schrenk vond *Ferocactus cylindraceus* ssp. *tortulispinus* in de Anza Borego Desert (California) en bericht daar over.

Smith & Figueirido behandelen *Sedum album*. Roberts schrijft over de cultuur van *Ferocactus*.

CactusWorld [28 – 1, maart 2010] bevat een artikel van Lamb & Bensusan over de succulenten, die groeien op de Rots van Gibraltar. Allock is toe aan deel 4 van een serie over de cultuur van onze planten. In deze aflevering houdt hij zich bezig met de stikstofbehoefte van de plant. McCoy & Lavranos publiceren een aantal nieuwtjes met betrekking tot de synonymie van *Aloe lavransii*, *A. castellorum* en *A. fleurentinorum*. Hofacker schrijft over *Bragaia estevesii*, een onlangs beschreven zuilcactus uit Brazilië, waarvan de plaats in de taxonomie nog onduidelijk is. Bischofberger & Mottram wijden een bijdrage aan *Echeveria pulchella*, een hybride tussen *E. scheideckeri* en *E. secunda glauca*. Zij beschrijven ook een nieuwe cultivar, 'Green Enigma'. Tevens komen zij tot de conclusie dat *Echeveria expatriata* niets anders is dan een hybride, die xCremneria 'Expatriata' genoemd moet worden.

Rowley houdt zich bezig met de wereldwijde cultuur van kalanchoe hybriden.

Het Tsjechische tijdschrift **Kaktusy** [66 – 1, 2010] opent met een bijdrage van Zaruba over *Mammillaria geminispina* ssp. *leucocentra*. Daarna volgen artikelen over *Wigginsia sessiliflora* uit Argentinië door Vich, *Echinocactus grusonii* door Vasko, pachypodiums door Pavelka, *Austrocylindropuntia vestita* door Sobota, *Pediocactus nigrispinus* door Dringman, *Notocactus neobueneri* door Stuchlik, melocactussen van Puerto Rico door Vondra en *Eriosyce bulbocalyx* door Slaba. Het tijdschrift brengt wederom een 'special' uit, de eerste van 2010. Deze handelt over de planten van de Braziliaanse deelstaat Rio Grande do Sul. De tekst is van Stuchlik.

Een aantal nieuwe boekwerkjes, waarvan wij geen beoordelingsexemplaar ontvingen:

Texas Cacti door B. & S. Loflin. Uitg. Texas University Press, 2009. ISBN 9781603441087 291 pp. 23 x 15 cm, 474 foto's, 103 verspreidingskaartjes. Dit is een veldgids voor de cactussen van de Amerikaanse staat Texas.

Cactus of Texas Field Guide, door N.M. & R. Bowers & S. Tekiela. Cambridge, 2009. ISBN 9781591932123. 367 pp., 15 x 11 cm., met 160 foto's en 80 verspreidingskaartjes.

Ook dit is een veldgids voor de Texaanse cactusflora.

Cactus of Arizona Field Guide, door N.M. & R. Bowers & S. Tekiela. Cambridge, 2008.

ISBN 9781591930686. 235 pp., 15 x 11 cm., 103 foto's. Een veldgids voor de cactussen van Arizona.

International Cactus Adventures [No 86 – april 2010] opent met een artikel over *Polianthes longiflora*, een plant uit de agavenfamilie, van Chazaro, Machuca-Nunez en Lopez-Velazquez.

Lodé is toe aan deel 2 van zijn verhaal over Socotra. Cendrin wijdt een bijdrage aan de buitengewone symbiose tussen cactussen en bacteriën.

Euphorbia World [6 – 1, april 2010] opent met een artikel van Thiede over *Euphorbia ohiva*. Becker, Moeller & Van Veldhuisen bespreken *Euphorbia burmanni*. Brand schrijft over botrytisinfecaties. Morawetz was in Oman en presenteert een serie schitterende foto's over de flora van dat land. Aditya brengt een revisie van de geofytische euphorbia's uit India.

Rulkens & Baptista wijden een artikel aan 2 knolvormende *jatropha's* uit Mozambique.

Kakteen und andere Sukkulenten [61 – 5, mei 2010] begint met een bijdrage van Pfendbach over de haageocereussen uit de Peruaanse zandduinen. Meyer schrijft over de bloei en vruchtvorming bij epiphyllums. Bolliger bespreekt hybriden in het genus *Yucca*. Ettelt & Wittner behandelen *Pereskia horrida*.

In het volgende nummer [KuaS 61 – 6, juni 2010] brengt Meier een artikel over *Epiphyllum oxypetalum*. Dopp laat zien hoe de bloeistengel van zijn *Dasyliiron wheeleri* zich letterlijk door het dak van de kas boort. Hofmann meldt zijn vondst van *Ariocarpus agavoides* bij Tula.

Linzen publiceert *Mammillaria scrippsiana* ssp. *schumacheri* als nieuwe subspecies.

Rinkslag 19

7711 MX Nieuwleusen

BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Monadenium, door Albert Pritchard.
Uitgave: Cactus & Co. / Libri, Venegoni (It.)
2010.
ISBN 88-95018-02-8 / 978-88-95018-02-7.
Taal: verkrijgbaar in het Engels en Italiaans.
Formaat A4, 110 pp. Prijs € 25.

De auteur van dit boek, Albert Pritchard, heeft samen met zijn vrouw Daphne in de afgelopen decennia een belangrijke rol gespeeld in kringen van liefhebbers van euphorbiaceae. In dit boek heeft hij zijn kennis samengevat ten bate van de vele andere geïnteresseerden.

Helaas heeft hij de verschijning van zijn boek niet meer mogen meemaken: hij overleed in 2009.

Na een introductie en een schema, waarin we de plaats van het genus in het plantenrijk kunnen aflezen, volgt een inleiding tot het geslacht *Monadenium* en een diagnose van de geslachtskenmerken. Het grootste deel van het boek wordt gevuld met de bespreking van de soorten, hetgeen in alfabetische volgorde geschiedt. In die beschrijvingen vinden we bijzonderheden over de morfologie van de plant, de herkomst en de synonymie. De auteur volgt de indeling, zoals die gebruikt is door Susan Carter in de "Illustrated Handbook of Succulent Plants – Dicotyledons". Alle 73 soorten worden één of meerdere malen afgebeeld. Als extraatje wordt een tweetal recent beschreven soorten toegevoegd. De foto's zijn van goede kwaliteit, zoals we ook gewend zijn in het tijdschrift Cactus & Co. Behalve foto's treffen we ook een aantal botanische illustraties aan, eveneens van uitnemende kwaliteit.

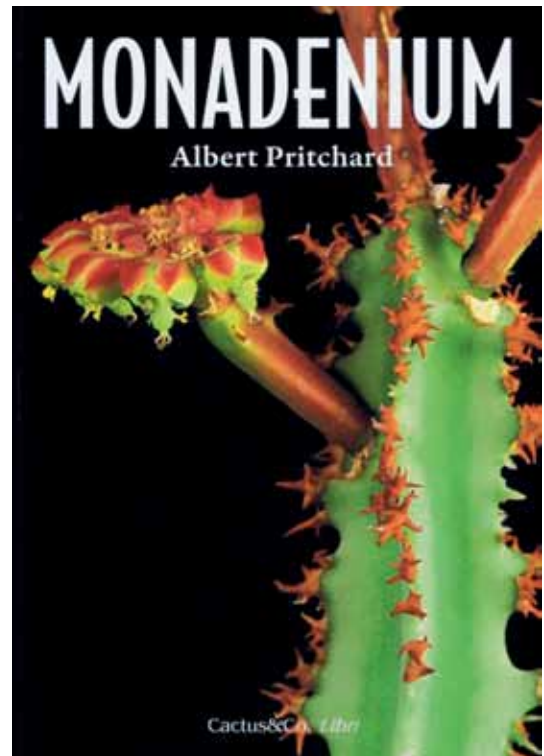
Een kort hoofdstuk over de cultuur van deze planten volgt.

Een probleem vormt het feit, dat monadeniums volgens sommige auteurs

tot *Euphorbia* gerekend moeten worden. Als men deze lijn volgt, zijn er nogal wat naamsveranderingen. Daarom heeft de auteur een lijst toegevoegd, waarin alle monadeniumnamen tot euphorbiannamen herleid worden. Het boek wordt compleet gemaakt met een literatuuroverzicht, een verklarende termenlijst en een dankwoord aan alle medewerkers.

Het boek is keurig uitgevoerd en zal zeker aftrek vinden bij liefhebbers van dit soort planten.

Aanbevolen derhalve!

CACTUSSEN IN PATAGONIË, ARGENTINIË

Kees Jan van Zwielen

Van 2 tot 18 januari heb ik met andere plantenliefhebbers, een chauffeur en een botanische gids gereisd in de Argentijnse provincies Rio Negro en Neuquen. Deze provincies liggen in Patagonië, het zuidelijke deel van Zuid-Amerika. Tijdens de reis was de alpiene flora het hoofddoel. We hebben daarom vooral het centrale deel van het Andesgebergte bezocht. Toch heb ik tijdens deze reis 6 soorten cactussen gezien en gefotografeerd, vooral in de steppevegetatie waarin de Andes aan de oostkant overgaat.

In Argentinië komen ongeveer 36 cactusgeslachten en 300 cactussoorten voor. Het aantal soorten dat in Patagonië voorkomt is echter veel kleiner. In Patagonië komen 23 cactussoorten voor (Kiesling, 1988). Dit artikel is een korte introductie tot de cactussen van Patagonië. De aandacht gaat hierbij vooral uit naar het onderscheiden van de gevonden soorten en de omstandigheden waaronder de gevonden cactussen groeien.

Klimaat en vegetatie

Van west naar oost neemt de neerslag in Patagonië af als gevolg van het regen-schaduwefect van het Andesgebergte. Vooral in de Andes en de directe omgeving valt de meeste neerslag in de winter.

Patagonië is opgedeeld in 4 plantengeografische provincies. Deze 'provincies' hebben een eigen klimaat en kenmerkende soorten en vegetaties (ze hebben niets te maken met de geografische provincies). In het door mij bezochte deel van Patagonië komen cactussen vooral voor in de plantengeografische provincie Monte, maar

ook in de plantengeografische provincies Patagonica en Altoandina komen cactussen voor. Voor een goed begrip van de omstandigheden waaronder de Patagonische cactussen groeien en in welke vegetaties ze voorkomen, ga ik hier kort in op de relevante plantengeografische provincies.

Het klimaat in de provincie Monte is droog; er valt over het algemeen minder dan 200 mm neerslag per jaar, vooral in de winter en het voorjaar. De jaargemiddelde temperatuur is hier hoger dan 13 °C. De typische Monte-vegetatie wordt gekenmerkt door stekelige struiken, grassen zijn veel minder aanwezig. Alleen net buiten de stad Neuquen hebben we dit vegetatietype goed bekeken. We vonden daar *Echinopsis leucantha* en *Austrocactus patagonicus*.

In de plantengeografische provincie Patagonica komen minder cactussoorten voor dan in de provincie Monte, maar aangezien we tijdens onze reis veel tijd doorbrachten in dit vegetatietype, heb ik hier wel de meeste soorten gevonden: *Austrocactus patagonicus*, *Maihuenia poeppigii*, *Maihuenia patagonica* en *Maihueniopsis darwinii* var. *hickenii*. Het

Afb. 1: Austrocactus patagonicus

klimaat is koud en droog. De jaarlijkse neerslag varieert tussen de 116 en 600 mm. De jaargemiddelde temperatuur in de steppe is minder dan 13 °C. De belangrijkste vegetaties zijn steppen met grassen en de dwergstruik *Mulinum spinosum*. Binnen de steppevegetaties worden twee belangrijke vegetatietypen onderscheiden. Eén van deze typen is het Subandean district, dat direct tegen de Andes aan ligt en daardoor wat vochtiger is. Dit type wordt gekenmerkt door de grotere aanwezigheid van grassen. Het tweede type is het oostelijke district. Dat is droger en wordt gekenmerkt door een grotere aanwezigheid van dwergstruiken zoals *Junellia*.

De plantengeografische provincie Altoandina komt voor boven de boomgrens. De hoogte waarop deze zone

begint, is afhankelijk van de geografische breedte; in het noorden van de Patagonische Andes is dit ongeveer 2000 m, maar in het verre zuiden (Tierra del Fuego) ligt de boomgrens op slechts 500 m. Het klimaat is koud en in de regenschaduw droog. De vegetatie van Altoandina vertoont in het oostelijk deel (regenschaduw) overeenkomsten met die van de steppevegetaties uit de plantengeografische provincie Patagonica. Dat komt enerzijds doordat beide plantengeografische provincies dicht bij elkaar liggen. Ze worden slechts gescheiden door de relatief vochtige plantengeografische provincie Subantarctica, die vooral uit bos bestaat en waar cactussen niet of nauwelijks voorkomen. Anderzijds hebben de planten in de steppe aanpassingen om

droogte te overleven en die zijn ook in de drogere delen van Altoandina bijzonder nuttig. Wat cactussen betreft komen we in Altoandina eigenlijk alleen *Maihuenia poeppigii* nog tegen, die tot zo'n 2500 m hoogte groeit.

Meest interessante vindplaatsen

Onze reis begon in de provincie Rio Negro. De eerste dag hebben we doorgebracht in de steppe tussen Bariloche en Pilcaniyeu, een plaatsje ten oosten van Bariloche. *Austrocactus patagonicus* was de eerste cactus die we vonden. We vonden deze soort op twee plaatsen in volle bloei. Opvallend was dat we deze soort alleen op rotsachtige plaatsen vonden en niet op vlakker terrein. Dat schijnt kenmerkend te zijn voor deze soort. Op vlakker terrein in de omgeving van de Rio Pichileufu vonden we *Maihuenia patagonica* in bloei. We vonden slechts twee planten, maar die waren wel erg groot en het ene exemplaar had roze in plaats van de gebruikelijke witte tot lichtgele bloemen.

Vanuit Bariloche in de provincie Rio Negro zijn we noordelijk naar de provincie Neuquen gereisd. De eerste belangrijke groeiplaats was in de buurt van El Cholar. Van hier zijn we verder noordelijk gereisd. Ten zuiden van de vulkaan Tromen vonden we opnieuw drie soorten cactussen op één plaats. We vonden hier *Pterocactus hickenii*, *Maihueniopsis darwinii* var. *hickenii* en *Maihuenia patagonica*. Wat hoger, aan de voet van de vulkaan, vonden we de kleinere *Maihuenia poeppigii*. Dit is de cactus die we tijdens onze reis het

Van boven naar beneden:

Afb. 2: *Austrocactus patagonicus*

Afb. 3: *Echinopsis leucantha*

Afb. 4: *Maihuenia patagonica*

meest hebben gevonden, hoewel nooit in grote aantallen.

De derde en laatste locatie die tijdens onze reis belangrijk was voor cactussen was in de plantengeografische provincie Monte, net buiten de stad Neuquen. Hier vonden we, vaak aan de voet van struiken, veel *Echinopsis leucantha* en *Austrocactus patagonicus*.

DE SOORTEN NADER BELICHT

Austrocactus patagonicus

Het geslacht *Austrocactus* komt alleen in Patagonië voor. Het zijn bolvormige, kruipende of kort zuilvormige cactussen die wel wat overeenkomsten hebben met *Echinocereus*. De relatief grote bloemen worden meestal bovenin de stam geproduceerd. De ribben zijn verdeeld in tuberkels.

Tijdens onze reis hebben we alleen *Austrocactus patagonicus* gevonden. *A. patagonicus* is een robuuste, vaak sterk bedoornde soort die voorkomt ten noorden van de provincie Santa Cruz in de provincies Rio Negro, Neuquen en Chubut. Deze soort heeft meestal rechte doorns (hoewel we in een populatie bij de stad Neuquen ook exemplaren gevonden hebben waarvan een deel van de doorns gehaakt was). Deze soort schijnt in tegenstelling tot *A. bertinii* vaak groepen te vormen, hoewel dit in 2 van de 5 populaties die we hebben gezien niet of nauwelijks het geval was. De bloemkleur is geel, lichtbruin tot lichtroze.

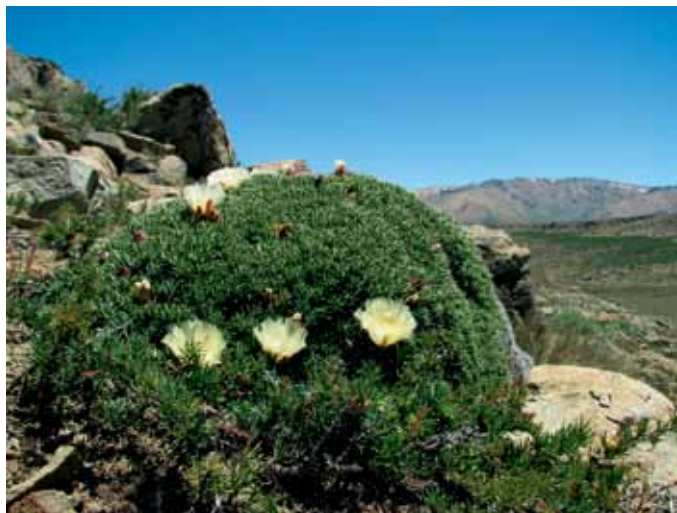
A. bertinii komt zuidelijker voor tot in het noordelijk deel van de

Van boven naar beneden:

Afb. 5: *Maihuenia patagonica*

Afb. 6: *Maihuenia poeppigii*

Afb. 7: *Maihuenia poeppigii*

stengels produceerden. Ook was de bedooring van de populaties die we later vonden heel anders: de doorns waren bijvoorbeeld dikker. Opvallend is dat *A. patagonicus* onder beschaduwde omstandigheden soms vingerdikke, kruipende uitlopers vormt die naar het licht zoeken. Het lijkt dan op het eerste gezicht soms om een totaal andere soort te gaan, maar dit is onder die omstandigheden normaal 'gedrag' voor *A. patagonicus*.

Afb. 8: Maihuenia poeppigii

provincie Santa Cruz. Dit is een kleinere soort, slechts 3-4 x 5 cm groot en heeft roze (soms witte) bloemen. Er schijnt geen overlap in verspreiding te zijn met *A. patagonicus*. Ook *A. dusenii* is een Argentijnse soort, maar deze heeft een kruipende in plaats van opgaande groeiwijze. In Chileens Patagonië komen overigens nog andere soorten voor. Recent hebben de auteurs van The New Cactus Lexicon *A. patagonicus*, *A. bertinii* en *A. dusenii* samengevoegd tot één enkele soort (*A. bertinii*), maar niet iedereen is het hier mee eens en het schijnt dat er goede redenen zijn om de drie hierboven beschreven soorten te handhaven.

Wij vonden *A. patagonicus* regelmatig op rotsachtige plaatsen in de plantengeografische provincie Patagonica. Opvallend was dat de populatie die we in de steppe tussen Bariloche en Rio Pichileufu vonden, duidelijk afweek van de populaties die we later vonden in de omgeving van het dorpje El Cholar en de stad Neuquen. De eerste populatie vormde duidelijk groepen, terwijl de andere populaties slechts één of enkele

Echinopsis leucantha

Dit is de enige echinopsis-soort in Patagonië. Deze soort heeft grote witte bloemen, maar helaas vonden we ze niet meer in bloei. De planten groeien volgens de beschrijving (Anderson) meestal solitair, maar vormen soms groepen en dat bleek ook het geval toen wij deze soort even buiten Neuquen vonden. Deze echinopsis heeft een opvallende bedooring, de centrale doorn is erg lang en buigt naar boven, terwijl de radiale doorns tot 2,5 cm lang zijn. *E. leucantha* komt veelvuldig voor in de plantengeografische provincie Monte in het westelijk deel van Argentinië: vanaf de provincie Salta in het verre noorden van Argentinië tot het noordelijk deel van de provincie Rio Negro. Oospronkelijk is deze zuidelijke vorm van *E. leucantha* beschreven als *E. melanopotamica*.

Maihuenia poeppigii en M. patagonica

Het geslacht *Maihuenia* is net als *Austrocactus* endemisch in Patagonië en komt dus nergens anders voor. Het zijn matten- tot kussenvormende cactussen, die, o.a. door de aanwezige

bladeren en de veelal gele, grote, open bloemen, overeenkomsten met *Opuntia* vertonen. Het betreft echter een aparte evolutionaire lijn (Anderson, 2001).

Maihuenia poeppigii

Verspreiding westelijk van Neuquen. Dit is een compacte soort die ik tot ongeveer 2000 m hoogte in de bergen heb gevonden. De kussens worden tot 10 cm hoog en tot 2 m breed. Net als de volgende soort heeft *M. poeppigii* 1 centrale doorn. Deze is echter slechts 1-2,5 cm lang, terwijl die bij *M. patagonica* 2-5 (7,5) cm lang is. De randdoorns zijn onopvallend. Bij *M. poeppigii* zijn de bladeren, zeker in verhouding tot de stengels, groter (4-6 mm) dan bij *M. patagonica* (2-4 mm). De stengels hebben bij *M. poeppigii* een lengte tot 3 cm, terwijl ze bij *M. patagonica* langer dan 3 cm zijn. De bloemen zijn wit tot geel. De vruchten van *M. poeppigii* zijn 10-12 mm groot, bijna de helft kleiner dan die van *M. patagonica*. *M. poeppigii* komt vooral tussen de 1500 en 2500 m voor. De bloeitijd is volgens "Flora Patagonica" december en januari en op enkele plaatsen vonden wij deze soort nog in bloei. Wij vonden deze soort op diverse plekken. Bij Salto del Agrio, een waterval ten westen van de vulkaan Copahue, hadden de planten licht gebogen doorns. De planten stonden daar niet meer in bloei.

Maihuenia patagonica

Deze soort kan kussens tot 40 cm hoog en 3 m doorsnede vormen, maar de kussens die wij hebben gezien, waren lager. De stengels zijn niet in

Afb. 9: Maihueniopsis darwinii var. hickenii

segmenten verdeeld, losser dan bij *M. poeppigii*. Er is één centrale doorn met een lengte van 2 – 5 (7,5) cm en tot 2 veel kortere (tot 0,8 cm) randdoorns. De bloemen zijn wit en de bloeitijd is volgens "Flora Patagonica" december en januari, hoewel wij op slechts één plaats bloeiende planten vonden. Deze soort komt voor in Mendoza, Neuquen, Rio Negro, Chubut en Santa Cruz.

Wij vonden deze soort in droge steppe, o.a. in de omgeving van El Cholar, samen met *Austrocactus*, en ten zuiden van de vulkaan Tromen, daar tezamen met *Maihueniopsis darwinii* var. *hickenii* en *Pterocactus hickenii*. Onze gids, biologe Marcela Ferreya, leidde ons tijdens onze eerste excursie naar een andere populatie in de droge steppe in de omgeving van de Rio Pichileufu. Daar vonden we een exemplaar met roze bloemen. Deze soort prefereert de droge steppe, terwijl *M. poeppigii* meer kenmerkend lijkt voor hogere gebieden.

Maihueniopsis darwinii var. hickenii

Maihueniopsis darwinii vormt

compacte kussens die op het eerste gezicht veel op *Maihuenia* lijken. *Maihueniopsis* is daar echter makkelijker van te onderscheiden doordat bladeren slechts heel kort aanwezig zijn. In tegenstelling tot *Maihuenia* is *Maihueniopsis* nauw aan *Opuntia* verwant. *Maihueniopsis darwinii* is de enige soort in Patagonië en heeft gele of rode bloemen. Helaas hebben wij ze niet meer in bloei gevonden. De gele doorns zijn soms afgeplat, zoals in de populatie die wij vonden in de steppe even ten zuiden van de vulkaan Tromen (dit komt tot uiting in de naam van één van de synoniemen, *M. platycantha*). Verspreiding Mendoza, La Pampa, Neuquen, Rio Negro, Chubut en Santa Cruz. De variëteit *darwinii* hebben we niet gezien, deze groeit in de Patagonische kustgebieden. Deze cactus werd door Charles Darwin verzameld tijdens zijn beroemde Beagle reis en verstuurd naar Engeland. Daar werd de soort door John Henslow beschreven als *Opuntia darwinii* (Henslow, 1837).

Pterocactus hickenii

Er zijn 9 soorten *Pterocactus* waarvan er in Patagonië 6 voorkomen (Anderson, 2001). Wij hebben tijdens onze reis één *Pterocactus* gevonden, in de steppevegetatie ten zuiden van de vulkaan Tromen, in de provincie Neuquen. In eerste instantie vonden we slechts twee losse segmenten. *Pterocactus* kunnen zich ook vegetatief vermeerderen, segmenten schijnen makkelijk af te breken en weer te wortelen. Na een zoektocht vonden we toch nog een wat grotere plant die wel in de grond stond, met daarnaast een jonge plant van één segment, die er waarschijnlijk van was afgebroken en geworteld.

Onze vondst betrof *P. hickenii*, de meest verspreide *pterocactus*, hoewel deze volgens Anderson beperkt zou zijn tot de zuidelijke provincies Chubut en Santa Cruz. Inmiddels is duidelijk dat het verspreidingsgebied groter is. Van

deze soort komen zowel kort- als langbedoornde vormen voor. De langbedoornde vormen waren vroeger bekend als *P. skottsbergii*. Andere *pterocactus* in Patagonië zijn *P. tuberosus* (een totaal andere plant met dunne, lange stengels), *P. australis* (met papierachtige doorns), *P. araucanus* (een heel andere plant, met veel kortere doorns) en *P. valentini* (een soort waarbij de centrale en radiale doorns, in tegenstelling tot onze plant, nauwelijks te onderscheiden zijn).

Ik wil Dr. Martin Sheader uit Engeland bedanken voor zijn hulp bij het identificeren van enkele lastige cactuspopulaties aan de hand van mijn foto's. Onze gids Marcella Ferreyra wil ik bedanken voor haar hulp in het veld.

Referenties en meer informatie

Website Kees Jan van Zwielen

Alle foto's van de cactussen en andere planten die ik tijdens deze reis heb gemaakt zijn te zien op: <http://keesjan.smugmug.com>, selecteer de galerij 'Patagonia, January 2010'. Als u alleen de cactussen wilt zien (264 foto's) kunt u rechtsboven in het zoekveld ook Cactaceae intypen. Of u typt daar de naam van de soort die u zoekt.

Bibliografie

- Anderson, F. (2001). The Cactus Family, Timber Press, Portland Oregon, USA.
- Henslow, J.S. (1837). Description of two new species of *Opuntia*; with remarks on the structure of the fruit of *Rhipsalis*. Mag. Zool. Bot.: 466–469.
- Kiesling, R. (1988). Cactaceae, M. N. Correa (ed.), Flora Patagónica, parte V, Colecciones Científicas del INTA. VIII, Buenos Aires, Argentina.
- Birks, J. Some information about Patagonia. (niet gepubliceerde toelichting op klimaat en plantengeografie van Patagonië).

K. van Zwielen
Alblasserdam

ADROMISCHUS MARIANIAE

ENORME VARIATIE IN BLADKENMERKEN BINNEN EEN SOORT

Jan Jaap de Morree

Natuurlijk behoren niet alle Zuidafrikaanse vetplantengeslachten tot de middagbloemen.

Naast de grote geslachten Euphorbia, Aloe en Gasteria is er ook een klein geslacht dat

de moeite waard is en niet zo'n grote aanslag doet op de plaatsruimte in een kas. Ik doel

op het geslacht Adromischus waarvan al met al toch een toenemend aantal soorten is

beschreven.

John Pilbeam heeft in zijn boek *Adromischus* (Cactus file handbook 3) samen met Rodgerson en Tribble een goede poging gedaan om helderheid te scheppen in de diverse soorten en de variatie binnen een soort. Zij houden het momenteel op 28 goede soorten. Derek Tribble heeft een goede website met veel foto's van de diverse adromischussoorten. Ook Cok Grootscholten heeft een zeer uitgebreide website met succulenten waaraan natuurlijk ook de adromischussoorten niet ontbreken.

Al een aantal jaren ben ik gefascineerd door een paar kleinblijvende soorten, omdat ze zo'n prachtige bladstructuur

vertonen. Ooit schafte ik een plantje aan dat op een steeketiket als *A. herrei* werd aangeduid. Een beetje warrig van structuur, met puntige donkerrode blaadjes die op hun oppervlak een grote hoeveelheid wratachtige verhevenheden had. Het groeide uiterst langzaam en hoewel ik moeite deed om het te behouden, was het plantje ineens ter ziele.

Planten van het geslacht werden niet veel aangeboden, niet als plant en ook niet als zaad, en zodoende bleef er weinig te verzamelen. Eén soort kwam ik wel vaker tegen; dit is *A. cooperi*, die erg makkelijk groeit, een bobbelig stammetje vormt en heel makkelijk zijn dikke

Afb. 1: Een selectie bladeren van diverse vormen van *Adromischus marianiae*

Afb 2: Rotting en een mooi volgroeide schimmel op *A marianiae* spp. herrei.

Afb. 3: Een bloemstengel op *A marianiae* "herrei".

B. detailopname bloemen.

gevekte bladeren verliest. Die wortelen wel weer heel snel, maar ik hoef er geen tientallen van.

Lang bleef ik op zoek naar een *A. herrei* om het weer te proberen, hoewel de langzame groei en het spontaan verdrogen van mijn eerste plantje me zou moeten waarschuwen dat er speciale eisen aan de plant gesteld worden. Het was een moeizame groeier en in de zomer was er amper een nieuw blad aan te krijgen. En ik maar denken dat de bladsucculenten binnen de kortste keren de kas uitpuilen. Ja, met struikvormige mesems, aloë's en kanjers van echeveria's lukt dat wel, maar niet met het onderwerp van deze tekst.

Maar dan is er Cok Grootsholten die naast een enorme reeks haworthia's ook een paar strekkende meter verschillende adromischus heeft staan. Die had hij vast al langer, maar het was me nooit opgevallen. Daar stond ook weer een aantal planten tussen waar ik de vroegere *A. herrei* in ontwaarde. Ook waren er andere soorten met heel opvallende

bladeren; klein maar fijn, die ook meeningen naar huis. Dan begint er een strijd om wie het het langst volhoudt; de plantjes of ik. Dat is bij het geslacht *Adromischus* wel een uitdaging. Het zijn schitterende kleine plantjes met een vaak heel typische bladvorm.

Om de variatie in bladvormen duidelijk te illustreren, heb ik een afbeelding met de diverse bladvormen van de soort *A. marianiae* naast en onder elkaar en dit nog wel zonder compleet te willen zijn (afb. 1). De onderste rij van de type-soort *A. marianiae* met een paar klonen is nog aardig gelijkvormig, maar de bovenste rij bevat toch echt wel planten die voor de niet-kenner direct als heerlijk aparte soorten zouden worden gekenmerkt. Hier komt de vraag dan ook op waar de ene soort eindigt en een andere soort begint. Kort en bondig gezegd, ik weet het niet en veel planten worden gelukkig met locatie en veldnummer verhandeld en geruild, wat enig zicht houdt op verwantschappen.

In de winter hadden ze bij mij in de

Afb. 4: A. marianiae met lange gevlekte bladeren.

kas wel de neiging om plotseling helemaal in te drogen of te gaan schimmelen. Dat zal de combinatie kunnen zijn van lage temperatuur en een nog te hoge luchtvochtigheid die door het aangebrachte noppenfolie niet weg kan. Een aantal auteurs meldt ook het plotseling indrogen van de plantjes en het laten vallen van de bladeren. Bladstek is weliswaar een goede manier om veel klein nieuw grut te verkrijgen, maar mooie topstukken zijn zodoende lastig te kweken. Hoe enthousiast kan ik nu nog iemand maken met deze inleidende zinnen?? Ik zal dat in dit artikel toch proberen aan de hand van een aantal foto's van de grote variatie. Blijft u zich er daarbij steeds van bewust dat het niet om het hele geslacht *Adromischus* gaat, maar om slechts één enkele soort.

Op het moment dat de belangstelling iets serieuzere vormen begint aan te nemen, is het slim om een handboek ter hand te nemen. Pilbeam bracht uitkomst. *Adromischus* (betekent stevige stengel)

is een geslacht uit de Kaapprovincie en Transvaal in Zuid Afrika met klein blijvende plantjes met vaak een dikke wortel, die het 's winters moeilijk hebben om te overleven in de koude kas. Dat komt volgens Pilbeam omdat een aantal zeer aantrekkelijke soorten oorspronkelijk in een gebied leeft aan de Kaapse westkust met winterregens en daarom zouden zij in Nederland 's winters ook wat water verlangen. Daar gaat het echter snel mis, omdat rotting en schimmelvorming op de loer liggen (afb. 2). De grijze schimmel met zijn schimmeldraden als kleine kralensnoertjes is als macrofoto-object misschien wel eens mooi om te zien, maar is desastreuus in zijn dodelijke effectiviteit. Dat kan – zoals hierboven al vermeld - voor de snel teleurgestelde verzamelaar een reden zijn om direct af te haken, maar daar begint voor mij de echte liefhebberij. Hoe kan het beter en valt er te experimenteren zonder veel verliezen? Momenteel houd ik de planten in het late voorjaar en zomer vochtig en de meeste groeien

Afb. 5: A. marianiae "alveolatus"

traag, maar gestaag. In de herfst haal ik ze naar binnen in huis en plaats ze voor een zolderraam. Water geven kan dan doorgaan en een beetje groei is in de winter in het volle licht (voor zover aanwezig) aan te bevelen. De watergift met grote tussenpozen moet wel spaarzaam, anders gaan ze lelijk uitschieten en hun schoonheid ligt toch wel in de gedrongen groeiwijze. Het eerste jaar had ik ze laag op de grond en binnen de kortste keren schoten de gedrongen plantjes uit tot in mijn ogen slungelige misbakfels. Een wijze les: in het licht plaatsen dus. Dat heb ik het jaar daarna gedaan met de zeer kwetsbare *A. marianiae* "little sferoid" (de Japanse vorm) en de eveneens lastige roodbladige *A. marianiae* "herrei" van de Kourkammaberg. Daarover ben ik ronduit enthousiast. Ze staan dan warm en licht, krijgen water en groeien als kool maar wel fatsoenlijk gedrongen.

Nog een reden om de andere kant uit te kijken: de bloei. Niemand zal staan te juichen als de bloemstengels hun bloempjes ontvouwen. De kleine gracieuze bloemen staan verspreid op lange stelen en vormen niet speciaal de schoonheid van de planten. Een collectie adromischus komt in de zomer om in

soms decimeterlange sprieterige bloemen met stervormige bloemen (afb.3). De schoonheid zit hem vooral in de bladeren die bij een aantal soorten een ruw of bobbelig oppervlak of mooie kleurpatronen vertonen.

Er zijn door de jaren heen veel soorten beschreven tot Helmut Toelken in 1978 het geslacht reviseerde, het in 5 secties verdeelde en een heleboel soorten samenvoegde. Hij concludeerde dat de soorten uiterst variabel zijn en de bladvorm binnen een soort per locatie extreem kan wisselen. Hij combineerde in de sectie *Longipedunculatae* de taxa *A. hallii*, *A. geyeri*, *A. kubusensis*, *A. blosianus*, *A. antidorcatum*, *A. alveolatus* en *A. herrei* tot *A. marianae* (zonder tweede i in de naam) en gebruikte hun soortnamen als vormen (tussen aanhalingstekens). De verkeerde schrijfwijze van de soort door Toelken is door Pilbeam et al. hersteld in *A. marianae*. Al die vormen van *A. marianae* zijn zeer de moeite waard om te verzamelen. Dat is ook voor mij de reden om ze u met hun grote verscheidenheid te tonen.

Door die grote variatie in bladvormen binnen de soort, maar ook tussen standplaatsvormen is het een uitdaging en leidt dit ook vaak tot verwarring. Zelfs na enige jaren oriënteren en Pilbeam lezen, bekruipt me het gevoel dat zelfs in zijn boek een aantal duidelijk beschreven verschillende soorten ineens zulke afwijkende bladvormen kunnen hebben - al naar gelang de standplaats verschilt - dat ik dan wel moedeloos kan worden bij pogingen een plant te herkennen. Wie zou verwachten dat planten met dikke bolle, kleine lancetvormige, lange geribbelde dan wel knoestige bolvormige bladeren in feite steeds tot dezelfde soort behoren? Voor de gevorderde liefhebber zou ik een aardig aantal artikelen kunnen produceren met vele vormen, maar het is beter om niet al te ongericht te beginnen. Tegelijk leun ik dan sterk op de deskundigheid van de vinders en schrijvers, die taxa tot een

Afb. 6: *A. marianiae* "Bryan Makin" van het Richtersveld

bepaalde soort samenbrengen hoewel het uiterlijk mijns inziens verschilt als een kweeper van een aardbei. Hoe Toelken te werk is gegaan is mij niet duidelijk geworden.

De marianiae-groep heeft in tegenstelling tot vele andere soorten dunne stengels met enigszins verdikkende wortels. Bij bladstekken vormt zich zelfs regelmatig onder het gestekte blad een klein blaadje en vervolgens eerst een dikke wortel voordat de plant echt bovengronds aan de slag gaat. Bij planten van de soorten *A. schuldianus* en *A. cooperi* ontwikkelen zich echt dikke stammetjes en knolvormige wortelpartijen (aardig voor bonsai-achtige kweek?).

Veel marianiae-planten hebben langs de bovenzijde van de bladeren een meer of mindere stevige rand, die door een iets andere kleur (witachtig of rood) afsteekt. Bij sommige vormen blijft daar

hoogstens een klein streepje van over bij de bladtop.

Op de omslag van Pilbeams Adromischusboek staat een grote *A. marianiae*-plant met lange relatief saaie bladeren. De lichte rand langs het blad is duidelijk zichtbaar. Pilbeam geeft aan dat dit de typeplant is met lange smalle bladeren met veel donkere vlekjes. De plant op afb. 4 lijkt daar sterk op. Mij is onduidelijk waarom als omslag niet voor een meer imposante bladvorm als lokkertje gekozen is. Deze vorm wil ik voor het completeren van de groep zeker in mijn collectie, maar het is niet de blikvanger. De door Pilbeam et al. genoemde vormen (hij spreekt niet van variëteiten of subspecies en ik doe dat zoals u in dit artikel al gemerkt hebt ook niet) zijn: *A. marianiae* (type), *A. marianiae* "alveolatus", *A. marianiae* "antidiorcatum", *A. marianiae* "blosianus", *A.*

Afb. 7: A. marianiae "hallii" van Lorelei

marianiae "Bryan Makin", *A. marianiae* "geyeri", *A. marianiae* "hallii", *A. marianiae* "herrei", *A. marianiae* "immaculatus", *A. marianiae* "kubusensis", *A. marianiae* "little spheroid", *A. marianiae* "multicolor" en *A. marianiae* "tanqua".

Op afb. 5 is *A. marianiae* "alveolatus" te zien. Gedrongen plantjes, waarbij de term *alveolatus* staat voor kleine kuiltjes (Eng: pitted) in het blad. De korte bladeren met ruw oppervlak en zonder lange zijstreep verschillen zeer van de typeplant. Zo ook afb. 6, *A. marianiae* "Bryan Makin", een zeldzame vorm uit het Richtersveld. De mooie patronen van donkere vlekken op de dikke bladeren maken hem een geliefd verzamelobject. Hij groeit in de omgeving waar ook *A. marianiae* "hallii" voorkomt. Deze heeft ook vlekjes op de bladeren en de overeenkomsten zijn aanzienlijk (afb.7). Het zou goed kunnen zijn dat de *A. marianiae* "Bryan Makin" die Bryan Makin in 1962 als afscheidscadeautje meekreeg voordat hij naar Engeland vertrok, een mooie selectie is van "hallii".

(Wordt vervolgd)

Literatuur:

- Pilbeam J., C. Rodgerson & D. Tribble (1998). *Adromischus*. Cactus File Handbook 3, Drogher Press Christchurch. England.
- Pilbeam J., (1981). *Adromischus marianiae* fa. *alveolatus* (P.C. Hutch.). *Nat. Cact. Succ. J. (UK)* 36 (2): 34.
- Pilbeam J. (1981). *Adromischus marianiae* fa. *herrei* (W.F. Barker). *Nat. Cact. Succ. J. (UK)* 36 (2): 34.
- Pilbeam J. (1981). *Adromischus marianiae* fa. *multicolor*. *Nat. Cact. Succ. J. (UK)*, 36 (2): 35.
- Pilbeam J. (1981). *Adromischus marianiae* var. *antidorcatum* (Karl von Poellnitz), *Nat. Cact. Succ. J. (UK)*, 36 (2): 34.
- Pilbeam, J. (1991). The complex *Adromischus marianiae* complex. *Cactus File* v. 1, no. 2, p 4.
- Toelken, H. (1978). *Adromischus marianiae* var. *hallii* (P.C. Hutch.). *Bothalia* 12 (3): 391.
- Toelken, H. (1978). *Adromischus marianiae* var. *kubusensis* (Litew.). *Bothalia* 12 (3): 391.
- Toelken, H. (1978). New taxa and new combinations in *Cotyledon* and allied genera. *Bothalia*. 12 (3): 377
- Dotzauer, G. (2009). *Adromischus* – klein aber oho. *Avonia* 27 (4): 143-148.

<http://myweb.tiscali.co.uk/adrodisp/home.htm>
website van Derek Tribble

<http://public.fotki.com/grootscholten/> de succulentensite van Cok en Ine Grootscholten

Koperwieklaan 19
2261 CL Leidschendam
Morree@ziggo.nl

Foto's van de schrijver behalve afbeelding 6 deze is van Cok Grootscholten

TRICHOCEREUS (ECHINOPSIS) VASQUEZII

Sjef Theunissen

In 1968, het jaar dat ik lid werd van Succulenta, stelde de Boliviaanse plantenverzamelaar Roberto Vasquez tot zijn grote verbazing vast, dat een plant die hij tot dan toe voor een cleistocactus had versleten, een grote trichocereusvrucht droeg. Het betrof een zuilvorm met een doorsnee van 4 à 5 cm en een hoogte van ongeveer 80 cm.

Het plantenlichaam is glanzend donkergroen en de areolen zijn bezet met mooie, vosbruine, ongeveer 10 mm lange doorns. De plant spruit gemakkelijk vanaf de basis, kortom, ze kon in alle opzichten een cleistocactus zijn.

In 1974 is deze prachtige plant door Walter Rausch in de KuaS beschreven als *Trichocereus vasquezii*. Voor zover ik weet is het de slankste trichocereus; de andere soorten uit dit geslacht die ik ken zijn alle beduidend groter in doorsnee. Dat betekent echter niet dat de bloem van *T. vasquezii* ook kleiner is: zij kan tot 22 cm lang worden en een doorsnee bereiken van 14 cm. Het spreekt vanzelf dat een grotere plant er

moeite mee heeft om bij een doorsnee van maximaal 5 cm rechtop te blijven staan wanneer zich rond de top enkele bloemen van dit formaat ontwikkelen. We zien dan ook, dat deze trichocereus op volwassen leeftijd naar de grond neigt en wortel schiet wanneer de plant de bodem bereikt. Dit is een van de mechanismen die we ook bij andere dunne zuilvormen aantreffen om zich te verplaatsen.

In de nieuwbeschrijving wordt zowel de lengte als de doorsnee van de bloem foutief aangegeven. Er staat zowel in de Latijnse diagnose als in de Duitse vertaling 22 mm lang en 14 mm in doorsnee; dit moet cm zijn, iets wat overigens

Afb. 1: De bloemknop van *Trichocereus (Echinopsis) vasquezii*

Afb. 2: De bloem van *Trichocereus (Echinopsis) vasquezii*

ook in het uitgebreide werk van Haage, Kakteen van A bis Z, uit 1979 niet is rechtgezet. Dit is niet goed te verklaren, evenmin als het feit dat deze prachtige plant verder in de literatuur nergens gevonden kan worden. Toch werd zij al in 1974 door Süd-Pflanzen-Importe in Wiesbaden aangeboden. De plant die ik daar indertijd kocht is inmiddels al lang ter ziele, maar haar nageslacht is er nog wel degelijk. Ze stond langere tijd in een vergeten hoekje, maar verleden jaar heb ik haar weer op een prominentere plaats gezet. En nu zij mij dit jaar weer met een prachtige bloem veraste, vond ik het tijd om haar weer eens onder de aandacht te brengen. Verleden jaar had zij al een knop, maar de plant had hoog nodig een onderhoudsbeurt nodig. Eigenlijk begrijp ik zelf niet zo goed waarom ik haar zo lang verwaarloosde, maar ik heb beloofd mijn leven te beteren.

Evenals veel andere trichocereus-soorten leent ook deze zich goed om op geënt te worden. Ze neemt gemakkelijk aan, omdat de stam niet zo snel verhout. Op de foto kunt u zelf zien dat een jonge scheut er bijzonder fraai uitziet. Deze jonge plant

is 15 cm hoog en heeft een doorsnee van 25 mm; de plant met de knop en de bloem heeft slechts een doorsnee van 15 mm en moet dus een beetje ondersteund worden. Al met al tóch een soort die ten onrechte onbekend is gebleven.

Vierschaarstraat 23
4751 RR Oud Gastel
jcmtheun@hetnet.nl

Afb. 3: Een jonge plant van Trichocereus (Echinopsis) vasquezii

HOEZO.....

Henk Viscaal

Wie verre reizen doet...

Een aantal jaren geleden besloten we tijdens één van onze Mexico-reizen een aantal dagen in hetzelfde dorp door te brengen omdat er in de omgeving voldoende te beleven en te zien was. Voor wat betreft de planten zijn we ruimschoots aan onze trekken gekomen. Alle planten die op onze verlanglijst stonden hebben we gevonden en zelfs nog meer dan die. Deze dagen konden dus wel als zeer succesvol beschouwd worden en de stemming was opperbest.

En of dit nog niet voldoende was; we vielen ook nog met onze neus in de boter, of liever gezegd iets anders.

Het begon allemaal met het verzoek van de hoteleigenaar of we onze auto niet direct voor het hotel wilden zetten, maar iets verder op. Hierbij moet vermeld worden dat het hotel direct aan de "Zócalo" (het dorpsplein) lag.

Uit het verhaal van de hoteleigenaar was niet direct op te maken wat er ging gebeuren, maar dat er wat ging gebeuren was een ding dat zeker was.

Onze kamers lagen op de eerste verdieping van het hotel en vanaf het balkon konden we zien dat rond de zócalo allerlei tafeltjes met kooktoestellen en bijbehorende potten en pannen geïnstalleerd werden.

We werden natuurlijk met de minuut nieuwsgieriger en besloten om 's avonds zeker een kijkje te gaan nemen om te weten wat dit allemaal te betekenen had.

Eerst maar naar het plaatselijke restaurant dat gelukkig aan de zocalo gelegen was zodat we de voortgang op het plein nauwlettend in de gaten konden houden.

De bestelling van ons eten was al een belevenis op zich. De eigenaresse van het etablissement ging na het bestellen van de drankjes naar het naastgelegen

café om de pilsjes op te halen, terwijl het oudste zoontje naar de kruidenier op de hoek werd gestuurd om voor mij een cola te halen. Daarna stapte ze op een Quad zette het oudste kind achterop en de jongste voor zich en reed weg.

Enige tijd later kwam ze terug met de benodigde boodschappen, om de bestelde maaltijd op tafel te zetten en een potige kerel die zowel haar echtgenoot als ook de kok bleek te zijn.

Omdat het bereiden van de maaltijd natuurlijk enige tijd in beslag nam, liep zij nog enige keren naar het café en de oudste zoon naar de kruidenier.

Ondertussen vorderden de werkzaamheden op de zócalo gestaag en ontdekten we dat het geheel bijna uitsluitend uit eetkraampjes bestond.

Na de maaltijd bij ons restaurant hebben we ons op de kamer nog even opgefrist en zijn we het plein opgelopen. Een belevenis op zich. De meest vreemde en exotische gerechten werden te koop aangeboden en alle waarschuwingen ten spijt hebben we ons regelmatig laten verleiden om de voor ons meest vreemde gerechten te proberen. Ons Spaans is van dien aard dat we niet wisten wat we allemaal gegeten hebben, maar het was bijzonder smakelijk.

Een van de kraampjes was echter bijzonder in trek. Hier was niets te eten te vinden, maar een ruim assortiment CD's. De muziek stond behoorlijk hard en wij waren zeer geïnteresseerd in de Mariachi, de Mexicaanse volksmuziek. De man sprak een paar woordjes Engels en wist een aantal CD's aan ons te verkopen.

Tussen al die Mexicanen val je natuurlijk door je kleding en je uiterlijk erg op, zeker als er ook nog eens een van tegen de 2 meter bij loopt. Ben je dan zelf nog net geen 1.70 meter dan laat het

Afb. 1: De hele familie gaat mee om inkopen te doen voor ons avondeten

Afb. 2: De muziektent wordt opgebouwd

Afb. 3: Eten, eten en nog eens eten

zich al raden hoe de reacties van de mensen, die langs komen, zijn.

Vooral de sfeer die er op het plein heerste maakte deze avond tot een onvergetelijke.

Op de kamer terug was er nog het een en ander te doen; het verslag van de afgelopen dag moest gemaakt worden en de foto's moesten op de laptop opgeslagen worden. Ik stelde aan mijn slapie voor om zijn CD in de CD-speler van de laptop te doen zodat we tijdens het werken een leuk muziekje op de achtergrond hadden. Toen de CD uit de doos kwam schrokken we toch wel een beetje, want dit was doodgewoon een illegale kopie van een bestaande CD. Bij het nader bekijken van het doosje bleek dit ook een print te zijn van een origineel. De muziek was trouwens erg leuk en deed het prima als achtergrondmuziek.

Toen we de volgende ochtend de auto aan het inpakken waren, zagen we uit het tegenover het hotel gelegen politiebureau twee agenten komen die recht op ons af liepen. Met in de gedachte de illegale CD's hadden we het idee daar misschien wel over aangesproken te zullen worden.

We werden echter allervriendelijkst begroet en toen een van de twee agenten zijn pet af nam herkenden we in hem de verkoper van de CD's van de vorige avond. Hij vertelde dat hij op tal van vergelijkbare marktjes met zijn "waren" te vinden was.

We hadden heel wat stof om over te praten die dag.

**Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo**

SUMMARY

Rob Bregman

Ben Zonneveld opens this issue by giving some tips regarding the cultivation of our plants, particularly watering regimes.

Theo Heijnsdijk presents another part of his series on the old 'Verkade' books from the 1930's. This time he deals with *Echeveria agavoides*, a leaf succulent of which even red painted specimens are on the market.

Bertus Spee continues his ongoing series 'in the spotlight' with 4 interesting plant species, viz. *Mammillaria candida*, *Hildewintera* (*Cleistocactus*) *colademononis*, *Echinocereus subinermis* and *Echeveria xichuensis*.

An interesting contribution is brought by Henk Ruinaard, who went looking for the habitats of *Echinocereus yavapaiensis*, a recently described new species from Arizona, USA. This taxon resembles *E. triglochidiatus* and *E. coccineus* but turned out to be hexaploid, whereas the related species are tetra- and diploid. Another remarkable feature is the flower dimorphy, in that the flowers are either female or male.

André van Zuijlen interviewed professional cactus grower Hans Biesheuvel, owner of the Lakerveld nursery in Lexmond.

Jan Jaap de Morree found an old cactus booklet from around 1935, published by the seed trade firm of Turkenburg. The guidelines for cultivation of cacti, which are given in this booklet, look pretty strange according to our present knowledge. For example, it is advised to water cacti every week even in winter (!?)

The rare *Euphorbia platyclada* form southern Madagascar is discussed by Theo Heijnsdijk. The plants form flattened leaf-like stems, no leaves and is self-fertile, although the male and female flowers do not mature at the same time.

Ludwig Bercht presents part 10 of his series on the genus *Gymnocalycium*, dealing with the seed group *Ovatisemineum*. According to him, this group consists of 2 species only, *G. parvulum* and *G. capillense*. These plants occur in the province of Cordoba, Argentina. As an exception in the genus, the seeds are black because the cuticle does not come off when the seeds are ripe. (Most other species have seeds with a partly detached cuticle, causing the seeds to be brownish).

Ton Pullen reviews the contents of other journals on succulent plants. Moreover, he reviews a new book on the genus *Monadenium* by Albert Pritchard. A nice book that is also recommended to every *Euphorbia* enthusiast.

Kees Jan van Zwienen went to Patagonia, southern Argentina, to visit some habitats of the local cactus flora, including *Austrocactus*, *Maihueña*, *Echinopsis*, *Pterocactus* and *Maihueñiopsis*. One of his photos is on the cover of this issue.

A second contribution by Jan Jaap de Morree is about the African leaf succulent *Adromischus marianiae*. He demonstrates the extreme variability in leaf morphology.

Sjef Theunissen reports about his flowering *Trichocereus* (*Echinopsis*) *vasquezii*, a relatively slender-stemmed species which without flowers looks more like a *Cleistocactus*.

HenkViscaal closes this edition with telling us his experiences in a Mexican village. Some local police officers seemed to have found other sources of income...

Hector Petersenstraat 7

1112 LJ Diemen:

R.Bregman@uva.nl

©Succulenta jaargang 89 (5) 2010

247

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H. Roozegaarde

Banninkstraat 5

7255 AT Hengelo (Gld)

Tel.: +31(0)575 465270

E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

Ben Zonneveld	Redactioneel.....	198
Theo Heijnsdijk	Echeveria agavoides.....	199
Bertus Spee	Voor het voetlicht.....	202
Henk Ruinaard	Echinocereus yavapaiensis.....	204
André van Zuijlen	Hans Biesheuvel - de man achter Lakerveld.....	210
Jan Jaap de Morree	In the picture -Gedoornde vrienden-.....	214
Theo Heijnsdijk	Euphorbia platyclada.....	218
Ludwig Bercht	Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> - Een overzicht (X).....	221
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes.....	227
Ton Pullen	Boekbespreking - <i>Monadenium</i> -.....	229
Kees Jan van Zwiene	Cactussen in Patagonië, Argentinië.....	230
Jan Jaap de Morree	<i>Adromischus marianiae</i>	237
Sjef Theunissen	<i>Trichocereus (Echinopsis) vasquezii</i>	243
Henk Viscaal	Hoezo.....	245
Rob Bregman	Summary.....	247

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

E-mail:info@succulenta.nl

Auteursrecht:

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding

Redactiesecretariaat:

Mevr. R. Maessen

Weezenhof 1232

6536 EZ Nijmegen.

E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

Hoofredactie:

C.A.L. Bercht

E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

H.W. Viscaal

E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Redactie:

R. Bregman

E-mail: R.Bregman@uva.nl

J.J. de Morree

E-mail: morree@ziggo.nl

A.B. Pullen

E-mail: abpullen@home.nl

B.J.M. Zonneveld

E-mail:

zonneveld@NHN.leidenuniv.nl

Vormgeving: H. W. Viscaal

Druk: Senefelder Misset

Doetinchem

Bij de voorplaat:

Echinopsis leucantha

Zie artikel Cactussen in Patagonië

Foto: Kees Jan van Zwiene

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - DECEMBER 2010
NUMMER 6 - JAARGANG 89

REDACTIONEEL

Ludwig Bercht

Het jaar 2010 nadert al weer zijn einde. Ongelofelijk, dat een jaar zo snel weer voorbij is. Aan het begin van een nieuw jaar denk je dat je zo'n tijd niet gevuld krijgt, maar terugkijkend had ik wel wat meer willen doen. Het was ook het jaar dat ik de pensioengerechtigde leeftijd bereikte. Ik had al drie jaar mogen oefenen en heb er ook geen enkel probleem mee gehad. Natuurlijk niet in de laatste plaats omdat je je met een prachtige hobby kunt bezig houden. De hobby heeft vele aspecten die allemaal rond de centrale as succulente planten draait, maar verder vaak weinig met elkaar gemeen hebben. Zo zijn te noemen het zaaien en opkweken van de planten, het (wetenschappelijk) bestuderen ervan, literatuuronderzoek, het schrijven van artikelen en het overbrengen van je kennis en interesse middels lezingen. Dan kun je je ook nog in een functie binnen de vereniging inzetten. Of je (tijdelijk) opwerpen als ingang en gesprekspartner voor een bepaald onderwerp.

Zo kunt u in dit nummer van Succulenta lezen over CITES en de Flora- en faunawet, internationale afspraken en regelgeving, die blijkbaar noodzakelijk zijn, maar waarvan we soms niet alles begrijpen of willen begrijpen. Op zich is de insteek van de wetgeving voor dieren en planten gelijk, maar in de praktijk pakt het vaak anders uit. Vooral beschermde zoogdieren krijgen ruime mogelijkheden in dierentuinen om als soort te overleven, waar door urbanisatie en economische motieven het natuurlijke leefgebied is ingeperkt. Ook bij planten worden leefgebieden op vele manieren bedreigd, maar helaas is hiervoor geen of zeer onvoldoende aandacht in botanische tuinen (geen commerciële of aaibare waarde). Juist de manier waarop vele overheden van de landen waar onze geliefde planten van nature voorkomen, omgaan met de materie is voor ons zeer navrant. Uit eigen waarneming heb ik vele planten langs de weg zien liggen doodgaan als gevolg van uitbreiding en verbetering van de wegen, populaties zien verdwijnen omdat de steenplaten waarop ze groeien gebruikt werden voor verharding van wegen en populaties zien verdwijnen omdat het groeigebied omgetoverd werd in landbouwgrond of omdat er huizen op werden gebouwd. Hele populaties heb ik ook zien verdwijnen omdat de plantjes als souvenir werden meegenomen door dagjesmensen.

Dit is zeker geen aanval op de regelgeving rond de bescherming van plant en dier in hun natuurlijke omgeving. Wel een pleidooi om met elkaar wegen te vinden onze nazaten nog te laten genieten van bedreigde species, hopelijk vooral in de natuur maar als het niet anders kan dan maar in gevangenschap. Voor planten zal dit een schone taak zijn van liefhebbers. Instandhouding en vermeerdering van de soorten in privé-collecties, maar misschien moet de inzet van botanische tuinen ook opnieuw bekeken worden. Helaas is er in Nederland meer een tendens deze tuinen als een kostenpost te zien en ze maar te sluiten. Die kostenpost kan met de inzet van gepassioneerde gepensioneerden aangepakt worden. En dan ben ik weer terug bij de aanvang van dit stukje.

Gepassioneerde gepensioneerden, sluit u aaneen en zet de schouders eronder tot behoud van onze prachtige planten voor de toekomst. Uiteindelijk zal de jeugd u dankbaar zijn.

**Veerweg 18
4024 BP Eck en Wiel**

ECHEVERIA PURPUSORUM: HET SPIKKEL-PUNTBLAD

Theo Heijnsdijk

Bij het Spikkel-Puntblad, *Urbinia purpusii* denkt men allereerst met een plant uit de Aloineae, bijv. een *Haworthia*, te doen te hebben. Deze toch vormt een klein rozet van grauwoegroene blaadjes, die overal met fijne, bruine stippels of vlekjes, en aan beide zijden met een bruine middenstreep, zijn geteekend; ze zijn stijf, driehoekig-eivormig, puntig toelopend en tot 4 cm lang. De slanke bloemtrosjes dragen karmijnroode bloempjes.

Tot zover de tekst van A.J. van Laren uit het Verkade-album "Vetplanten" uit 1932. Zie de afbeelding.

Deze opvallende echeveria is afkomstig uit het zuiden van Mexico (grensgebied Oaxaca/Puebla). Met de in het oktobernummer besproken *Echeveria agavoides* heeft deze plant gemeen dat

hij meer op een *haworthia* lijkt dan op een *echeveria*. Naast de kleur en de vorm van de rozetten (afb.1) is een belangrijk verschil dat de bloemen van *E. purpusorum* (afb. 2) weliswaar ook klein

Afb. 1: De compacte rozet van *Echeveria purpusorum*

Afb. 2 De kleurrijke bloemen van *Echeveria purpusorum*

zijn (lengte 12 mm), maar veel kleurrijker dan de nogal fletse bloemen van *E. agavoides*.

Rose beschreef de plant in 1911 als *Urbinia purpusii*. In 1930 plaatste Berger de soort in het geslacht *Echeveria*. Dat is de tweede overeenkomst met *E. agavoides* die immers ook eerst als *Urbinia* beschreven was. Binnen het geslacht *Echeveria* zijn beide soorten nu vertegenwoordigers van de sectie *Urbiniae*. Omdat er al een *E. purpusii* bestond (later omgedoopt tot *E. microcalyx* en tegenwoordig een synoniem van *E. amoena*) moest Berger ook de soortnaam veranderen. Dat werd '*purpusorum*'. Deze soortnaam verwijst naar de Duitse broers Carl Albert (Carlos Alberto) Purpus (1851 – 1941) en Joseph Anton Purpus (1860 – 1932). De eerdere naam '*Urbinia purpusii*' verwees alleen naar de jongste van de twee: Joseph Anton.

De gebroeders Purpus

Volgens Carl Albert zelf stamt hij af van een oud Huguenotengeslacht, Pourpus, afkomstig uit Rochefort in Frankrijk. Daar zijn ze om hun geloof verdreven en in de Pfalz in Duitsland beland. Uit andere bronnen blijkt dat ze hun wortels in Nederland hebben.

Ze zijn nakomelingen van de schilder Pieter Pourbus wiens kleinzoon Frans Pourbus de jongere zich begin 17^e eeuw als hofportretist in Parijs vestigde.

Carl Albert studeerde farmacologie, was te rusteloos om daar in door te gaan en hield zich toen vooral bezig met het verzamelen van planten in de Alpen. Inmiddels was zijn jongere broer Joseph Anton klaar met zijn tuinbouwstudie en werkte hij in de botanische tuin van Sint Petersburg.

Van daar uit nam hij in 1887 zijn oudere broer mee op een dendrologische expeditie (zoektocht naar boomsoorten) in Canada en de noordelijke Verenigde Staten.

Terwijl Joseph Anton terugkeerde naar Europa en later 40 jaar lang, tot aan zijn dood, in de botanische tuin van Darmstadt ging werken, bleef Carl in Amerika hangen. Eerst verzamelde hij in de bergen in het westen van Canada en in de aansluitende staten van de USA planten ten behoeve van herbariumcollecties. In eerste instantie legde hij zich toe op bomen en alpine planten. Later trok hij naar het zuiden en verzamelde planten in onder andere Utah, Arizona, Colorado, Nevada en Baja California. Hij leefde van de opbrengst van de planten, zaden, dennenappels en verder alles waar men in Duitsland voor betalen wilde. Alleen al in het archief van het Staatsherbarium in München bevinden zich 3149 herbariumstukken van Carl Purpus. Veel van zijn vondsten stuurde hij naar zijn broer in Darmstadt. Daar staan in de kassen nog steeds een *Idria columnaris* en een *Ficus palmeri* die in 1897/1898 door hem opgestuurd zijn. Carl Albert kwam er achter dat het grotere geld in de cactussen zat en handelde met vrijwel iedereen uit de toenmalige cactuswereld. Denk aan bijvoorbeeld

Haage in Erfurt en De Laet in België. Ook gingen veel planten voor determinatie naar cactusexperts als Schumann in Berlijn en naar Rose. Wie heden ten dage planten in dergelijke aantallen zou verzamelen zou waarschijnlijk voor lange tijd in de gevangenis verdwijnen. Lees bijvoorbeeld onderstaande regels in een brief van 7 januari 1907 aan Townsend Brandegee:

"I have been in the barranca de Santa Maria again to get Cereus grandifl. ?hanus for that medic. firm in New York. I got about 200 lib in two hours and made \$80".

(200 lib is ongeveer 90 kg) Hij voegt er aan toe dat hij tegelijkertijd ook nog een andere interessante collectie bij elkaar had: hij was overdekt met teken en was overall gebeten.

Of in de brief van 6 februari 1898 aan Katherine Brandegee:

"For some things I have to walk 10-15 miles, for example for Mammillaria setispina, but I hope to get 1000 and more, also of M. brandegei which grows here very abundant on certain places".

En helemaal bont is het in een brief van 1 oktober 1899 aan dezelfde Katherine Brandegee:

"I am going to have a big order for Anhalonium Lewisii (tons I expect) for E. Merck and Comp. They are making a virulent poison out of them as You know. Do You know where they grow or can You find it out?"

Waarbij ik opmerk dat *Anhalonium Lewisii* tegenwoordig als *Lophophora williamsii*, de bekende peyotecactus, door het leven gaat. Overigens weet ik niet of met "tons" het gewicht of de duizendtallen of het geld dat er mee gemeoid was bedoeld wordt, maar veel is

Afb. 3 Een veelkoppig exemplaar

het zeker.

En in een PS bij dezelfde brief:

"Please say nothing about those Anhalonium because Mercks keep it a secret."

Purpus was in 1895 in contact gekomen met het echtpaar Brandegee, een bekende naam in de wereld van succulenten. Zij zaten toen in San Diego. Toen het echtpaar aan de universiteit van California (Berkeley) kwam te werken, werd hij benoemd tot onbezoldigd botanisch verzamelaar voor deze universiteit. Hij was welhaast onbegrensd in zijn belangstelling. Behalve bomen, cactussen en vetplanten verzamelde hij bijvoorbeeld ook orchideeën, algen, mossen, varens, paddestoelen, vlinders en zelfs vissen. Daarnaast ook archeologisch waardevolle voorwerpen. De mossen gebruikte hij als verpakkingsmateriaal voor de cactussen. Twee vliegen in één klap dus. Aan de universiteit verschenen onder de naam "Plantae Mexicanae Purpusianae" talloze publicaties over de door hem verzamelde planten. Vanuit Berkeley gingen planten naar andere botanische instituten in de Verenigde Staten, bijvoorbeeld naar Harvard, New York, St. Louis, Chicago en Washington. Ook gingen veel planten

via Darmstadt naar de herbaria van bijvoorbeeld Berlijn, München, Bremen, Leipzig, Groningen, Parijs, Edinburgh en Kew Gardens en zelfs het British Museum in London. In Darmstadt zelf staan nog origineel verzamelde exemplaren van *Calibanus hookeri*, *Yucca rostrata* en een *Hylocereus purpusii* die in 1904 in Mexico verzameld zijn.

In het archief van de universiteit van California bevinden zich in totaal 121 brieven die hij tussen 1896 en 1907 aan de Brandegee's schreef. Ze staan op de website van deze universiteit. Opvallend is dat het in bijna alle brieven ook over geld(problemen) gaat.

In de brieven ontloopt hij zich ook nog als een niet al te fijnzinnige 'natuurbeschermmer', getuige de volgende passage uit de brief van 4 december 1896:

"Yes, those sheepmen and their flocks ought to be exterminated unter all circumstances, the sooner, the better. It is not only a pity, no it is a shame and a sin to see those nasty sheep ruin that wonderful Mountain region and it's flora"

In 1905 vestigde Carl zich in een klein huis in Mexico, in Zacuapam in de staat Veracruz. Hij bleef rusteloos er op uit trekken en planten verzamelen. Onherbergzame gebieden, slecht weer, coyotes, ziekte en opstandelingen (Zapatistas) konden hem niet weerhouden. Hij leefde haast ascetisch (rookte niet, at sinds 1905 geen vlees meer en dronk geen druppel alcohol). In een brief nodigde hij Townsend Brandegee uit om naar Mexico te komen. Hij kon een kamer, een bed en misschien ook nog een matras krijgen.....

In de tuin kweekte hij planten op en bewortelde hij de verzamelde stekken voor ze opgestuurd werden. In 1908 kreeg hij gedurende enkele maanden gezelschap van zijn broer Joseph Anton en diens baas, de directeur van de botanische tuin in Darmstadt. Zij waren speciaal geïnteresseerd in het verzamelen

van succulente planten voor de kassen van de botanische tuin. Waarschijnlijk (ik heb het nergens kunnen verifiëren) is op deze tocht onze *Echeveria purpusorum* ontdekt. Helaas konden beide Europeanen niet op tegen het werktempo en de barre omstandigheden waaraan de geharde Carl gewend was. Hij had niets geregeld. Ze hadden slecht te eten en leden dorst. Joseph kreeg malaria en zijn baas darmproblemen.

Carl bleef tot zijn dood alleen wonen. Naar verluid beleefde hij in zijn jonge jaren een ongelukkige liefde waarna hij zeer terughoudend werd naar vrouwen. Dat veranderde langzamerhand in vrouwenhaat. Op het laatst had hij zo'n afkeer van vrouwen dat hij weigerde een vrouw in zijn huis toe te laten. Zelfs de wasvrouw mocht niet binnenkomen. Zijn politieke instelling zouden we reactionair kunnen noemen. Zelf noemde hij zich een vrijdenker. Hij had het niet op joden en katholieken. Contact met de dorpelingen had hij nauwelijks. 's Avonds speelde hij vaak op zijn gitaar. Verder had hij genoeg aan het gezelschap van zijn katten. Hij had er ooit een paar genomen om zijn herbariumexemplaren vrij te houden van dierlijke belagers als muizen en dergelijke. Op een gegeven moment liepen er meer dan 60 rond. Vermoedelijk richtten zij meer schade aan dan de mogelijke muizen. Tot kort voor zijn dood vlak voor zijn 90^e verjaardag bleef hij planten verzamelen. In de Verenigde Staten was zijn verzamelijst al opgelopen tot 9000 nummers. Daarom begon hij in Mexico opnieuw bij nummer 1 en deze Mexicolijst kwam uiteindelijk op nog eens zo'n 17.000 nummers uit.

Bijna 50 jaar planten verzamelen door Purpus heeft een niet te onderschatten invloed op de botanie gehad. Zo komt in de 'Index Kewensis', het naslagwerk waarin alle ooit uitgebrachte namen van zaadplanten verzameld zijn 240 namen voor die op één of andere manier refereren aan één van de gebroeders Purpus

of beide: purpusii, purpusorum, purposiorum, purpussianus enz.

In de succulentenwereld kennen we naast *Echeveria purpusorum* ook *Agave purpusorum*, *Beaucarnea purpusii*, *Conophytum purpusii*, *Epiphyllum oxypetalum* var. *purpusii*, *Hylocereus purpusii*, *Pilocereus purpusii*, *Pleiospilos purpusii* en *Rhipsalis purpusii*.

Terug nu naar onze *Echeveria purpusorum*

Het is verwonderlijk dat je deze mooie plant relatief weinig in de liefhebbersverzamelingen ziet. Misschien heeft dat te maken met het feit dat de planten langzaam groeien. Daar komt ook nog bij dat ze zelden scheuten maken. We zijn dus aangewezen op zaaien of bladstekken. Maar je vindt de naam niet gauw in de zaadlijsten. In de literatuur wordt zelfs gesuggereerd dat de grote uniformiteit van de planten een gevolg is van het feit dat alle exemplaren die in omloop zijn door stekken ontstaan zijn en dat we dus met één wijd verspreide kloon te doen hebben. (BZ: ook zaailingen zijn zeer uniform). En bladstekken klinkt goed, maar probeer maar eens een blad uit het gesloten rozet ongeschonden los te maken. Misschien is de enige manier om de plant in stukken te snijden en dan alle bladeren los te maken. Dan duurt het ook nog eens lang tot een bladstek een jonge scheut maakt. Meer een methode voor de professionele kwekers. De firma Edelcactus bijvoorbeeld heeft ze in het assortiment. Ik zie de plant wel eens in kleine aantallen in tuincentra. Op de ELK van september 2010 vond ik een fraai veelkoppig exemplaar (afb. 3).

Dit jaar 2010 gaf mijn plant 3 bloemstengels. In mei ontdekte ik een soort Siamese tweelingbloem (afb. 4).

Wat de verzorging betreft: voedzame,

Afb. 4 Een Siamese tweelingbloem

doorlatende grond en in de groeiperiode matige warmte. In de winter in een droge atmosfeer houden en de temperatuur liefst rond de 10 °C. Het is niet gemakkelijk om gave grotere exemplaren te kweken. De bladpunten beschadigen gauw of worden lelijk. Ook bieden de dicht op elkaar gepakte bladeren een ideale nestgelegenheid voor wolluizen. De plant kan in de zomer goed naar buiten als er maar voldoende bescherming is tegen overvloedige regenval.

Literatuur:

Laren, A.J. van (1932). *Vetplanten*, Verkade's fabrieken NV, Zaandam.
Pilbeam, J. (2008). The genus *Echeveria*, British Cactus en Succulent Society, Hornchurch, Essex, UK.

Purpus website van de University of Californië Berkeley <http://ucjeps.berkeley.edu/Purpus/>

Purpus website van de botanische tuin van de technische Universiteit van Darmstadt: http://www.bio.tu-darmstadt.de/botanischergarten/carlabertpurpus18511941_1/purpus_1.de.jsp

Maasdijk 11
6629 KD Appeltorn
THd@roc.a12.nl

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Astrophytum asterias

Deze plant dankt zijn naam heel toepasselijk aan het skelet van een zeeëgel. Van nature groeien deze planten in het oostelijke laagland van Mexico, in een heel warm en vochtig klimaat. Het verdient dan ook aanbeveling om ze droog en boven de 10 °C te overwinteren.

In cultuur zijn het niet altijd de makkelijkste planten; vooral een combinatie van te nat en te koud doet menige plant sneuvelen. Ze groeien het best in een mineraalrijk lemig goed doorlatend grondmengsel. Water geven doen we bij voorkeur langs onder, op zonnige

warme dagen zodat de potkluit weer snel opdroogt.

De 3 cm grote bloemen verschijnen regelmatig gedurende de zomer op de nieuwgroei van de plant. Het is opvallend dat alle astrophytums vaak tegelijk bloeien; er zijn aanwijzingen dat dit met de stand van de maan te maken heeft.

Vermeerderen gaat redelijk goed door te zaaien. Vaak worden de zaailingen geënt op Peireskiopsis. Tegenwoordig worden er ook veel hybriden gekweekt zoals de bekende Super Kabuto.

Obregonia denegrii

Ook deze mooie planten kunnen we in Mexico vinden; ze groeien op de oostelijke Sierra Madre in de omgeving van Jaumave. Dit is een vrij warm en vochtig gebied. Op sommige plaatsen komen deze planten massaal voor tussen de lage struiken. Ze groeien zo diep in de lemige aarde dat ze nauwelijks beschadigd worden door het grazende vee. Ze zijn dan ook voorzien van een flinke penwortel en kunnen wel 15 tot 20 cm in diameter worden.

Ze groeien het best in een diepe pot, in een lemig goed doorlatend

substraat. In de groeitijd kunnen deze planten redelijk wat water hebben, wel de potkluit steeds op laten drogen. In de winter houden we ze droog bij een minimum temperatuur van 10 °C. Vermeerderen kan door zaaien, zij het dat de zaailingen erg langzaam groeien. Ook hiervoor is enten op Peireskiopsis de aangewezen methode om ze sneller op te kweken. Dit geslacht ontleent zijn naam aan Alvaro Obregon, een voormalige president van Mexico.

Yucca filifera

De decoratieve *Yucca filifera* komt voor in het centrale hoogland van Mexico, op een hoogte variërend van 500 tot 2400 meter.

Deze planten zijn gemakkelijk uit zaad op te kweken, de zwarte platte zaden kiemen vrij snel. De eerste jaren groeien ze erg langzaam, dus regelmatig een grotere en diepe pot geven zodat het vlezig wortelgestel zich goed kan ontwikkelen. Als deze planten 2 meter hoog zijn kunnen ze gaan bloeien.

Deze yucca is gemakkelijk te herkennen aan de hangende bloemtrossen, die in mei verschijnen. Na de bloei vertakken de stammen zich telkens; de uiteindelijke boomvorm kan wel 10 meter hoog worden met een stamontrek van enkele meters.

We planten ze in een diepe pot, in een mineraalrijk doorlatend substraat. In de zomer kunnen ze buiten op een flink zonnige plaats.

In de winter zetten we ze binnen op een lichte plaats en houden ze zo goed als droog, een minimumtemperatuur van 5 °C is voldoende.

Opuntia basilaris

Naar mijn mening een van de mooiste opuntia's; basilaris betekent: aan de basis spruitend.

De soort heeft een groot verspreidingsgebied in het zuidwesten van de USA en komt voor in verschillende variëteiten. Ze groeien in een ontzettend droog, kaal en erg warm gebied, waar bijna niks anders groeit. De prachtige rode bloemen verschijnen massaal in april, na een droge en koude winter waarbij temperaturen onder het vriespunt heel normaal zijn.

In ons klimaat zullen deze planten de winter buiten niet overleven, vanwege de veel te hoge luchtvochtigheid.

We planten ze bij voorkeur in een stenen schaal, in een goed doorlatend kiezelrijk grondmengsel, geven in de zomer regelmatig water en zetten ze buiten op de meest zonnige plaats. In de winter kunnen we ze volledig droog zetten bij een minimumtemperatuur van 5 °C.

Vermeerderen kan door te stekken. Na de bloei laten we de afgenomen schijven bewortelen op vochtig grof zand. Zaaïen is ook mogelijk; het kan echter heel lang duren eer de grote harde zaden kiemen.

**Diepenestraat 4
4454 BJ Borssele**

ADROMISCHUS MARIANIAE 2

ENORME VARIATIE IN BLADKENMERKEN BINNEN EEN SOORT

Jan Jaap de Morree

In de vorige aflevering van *A. mariainiae* is een begin gemaakt met de kennismaking van de verschillende vormen binnen de soort. Het tweede deel gaat hiermee verder en geeft tevens cultuurtips.

A. marianiae “geyeri” van afbeelding 8 is een plant met slankere gevlekte bladeren, die in een diamantmijngebied in Namibië bij Luderitz groeit dat niet toegankelijk is, aangezien het een “Sperrgebiet” betreft om clandestiene mijnbouw te verhinderen.

Van *A. marianiae* “herrei” bestaan

veel interessante vormen met veelal fraai gevormde bladeren met een markant pokdalig oppervlak. Dit zijn in het oog springende kenmerken die het tot echte collector's items maken. De uitgesproken rand aan de zijkant van het blad bij de typeplanten is hier gekrompen tot een V-tje aan de toppen van de

Afb. 8: *A. marianiae* “geyeri” Lüderitz

Afb. 9: *A. marianiae* "herrei" zoals hij vaak voorkomt in collecties

Afb.10: *A. marianiae* "herrei" met groene bladeren

Afb.11: *A. marianiae herrei*" met grote rode bladeren (Kourkammaberg)

Afb.12: *A. marianiae* "immaculatus" Doornrivier

Afb.13: *A. marianiae* "little spheroid" met kogelronde bladeren

Afb.14: *A. marianiae* "little spheroid" met platte bladeren

Afb.15: *A. marianiae* "multicolor" met langere stammetjes en lange ronde bladeren

Afb.16: *A. marianiae* "tanqua" Akkersdam

Afb. 17: *A. marianiae* "blosianus"

Afb. 18: Nieuwe vorm van Rooiberg PAB 552 5 km NO Eksteinfontein

Afb. 19: Nieuwe vorm van *A. marianiae* "herrei"
Foto's van de schrijver

bladeren. Door het pokdalige karakter is het zelfs vaak moeilijk waarneembaar. De afbeeldingen 9, 10 en 11 laten zien dat er in grootte van de bladeren en de kleur heel wat interessants kan worden verzameld. De "herrei"-vorm van Kourkammaberg maakt de grootste gebobbelde bladeren die vaak dieprood gekleurd zijn. Natuurlijk is juist dit weer zo'n gevoelige vorm die 's winters ineens verdwijnt zonder voorafgaande waarschuwing.

Uitewaal beschreef in 1953 in Succulenta de variëteit *immaculatus*, planten met "onbevleete" gladde bladeren uit Vredendaal. Pilbeam emendeert

dit tot *A. marianiae* “immaculatus”. Er is discussie of deze planten bij *A. marianiae* “alveolatus” horen, maar Pilbeam houdt de plantvormen gescheiden (afb. 12).

De afbeeldingen 13 en 14 tonen twee vormen van *A. marianiae* “little spheroid”. De kleine ronde blaadjes leveren de naam. Bij afb. 13 is de verheven bladrand ver te zoeken, maar bij afb. 14 weer duidelijk aanwezig. De vorm lijkt verwant aan de herrei’s, hoewel de groeiplaats noordelijker is gelegen.

De planten van *A. marianiae* “multicolor” zijn variabel (‘what’s in a name’), maar hebben gemeen dat ze langere stengels vormen waarop de slanke bladeren zijn ingeplant (afb. 15). Soms is met goede wil weer de verheven rand te zien aan de bovenzijde van de bladeren, maar soms zijn de bladeren ook rolrond. Op afbeelding 16 is de meest zuidelijk groeiende vorm te zien: *A. marianiae* “tanqua”. Gladde bladeren met een duidelijke rand. Op de topografische kaartjes in Pilbeams boek groeien die planten redelijk in de buurt van *A. marianiae* “immaculatus”, maar dat zijn toch weer honderden kilometers.

Ik was nog op zoek naar een foto van *A. marianiae* “blosianus”. Toen ik al vergevorderd was met dit artikel had ik de hoop al opgegeven, maar ineens zag ik bij Cisca van Zuijlen een “blosianus” op een tablet. Tenminste ik zag een *marianiae*-vorm die ik niet onmiddellijk herkende. Op het degelijke etiket zag ik de naam. Deze vorm wil ik u dus niet onthouden (afb. 17).

En dan komt het moment dat er nieuwe vondsten in omloop komen. Dan blijkt dat *A. marianiae* niet alleen kleine gedrongen plantjes met miniatuurblaadjes oplevert, maar dat er in de kwekerij in Honselersdijk ineens losse brede en dikke bladeren staan te bewortelen met een lengte van 5-7 cm uit de buurt van Eksteinfontein (afb. 18). Nieuwe aanwinsten voor de vermeerdering en nog niet voor mij. Wel een foto voor dit artikel

alvast. Het is weer een heel andere bladform, maar volgens de documentatie toch *A. marianiae*. De verheven rand is hier wel weer aanwezig. Dit geldt ook voor de plant uit de vormengroep van *A. marianiae* “herrei” op afbeelding 19.

Kweekwijze

De planten groeien het beste in een zandig sterk doorlatend substraat met ruime bijmenging van bims, steenslag en ook wat klei. Dat garandeert snel opdrogen van de wortelkluif. Mesten speelt een ondergeschikte rol, mede doordat er per jaar maar weinig groei is. In de natuur staan ze in smalle rotsspleten zonder veel humus in de zon, hoewel er ook weer vormen groeien onder struiken. Veel licht zonder felle zon in de zomer lijkt een veel voorkomend advies, dat ik ook al jaren volg. De auteur Dotzauer schrijft dat in de kustzone nevel kan zorgen voor vocht. Stilstaande hitte in de zomer levert verbranding van de bladeren op. Veel planten houden een zomerrustperiode, maar hier is voor de kweker sprake van een echt “Fingerspitzengefuehl” dat met de jaren wordt ontwikkeld. De temperatuur mag ‘s winters niet onder de 5 °C dalen. Met de ervaringen van het laatste jaar zou ik net als bij Madagaskar-euphorbia’s, pachypodiums en discocactussen aanraden om de echt moeilijke vormen eens warm te overwinteren. Zaaïen lijkt mij niet interessant, aangezien bladstek goed gaat. Wel hebben de bladeren soms weken tot maanden nodig om te wortelen en uit te lopen. Bij mijn verzameling gaat dat bv. midden in de zomer trager. Alles wat binnen een half jaar een klein plantje is, wordt door mij van harte verwelkomd. *A. marianiae* “multicolor” heeft er eens een jaar over gedaan om van een blad een verdikte voet te vormen, vervolgens te bewortelen en een eerste bladpaar te vormen van een paar millimeter.

Koperwieklaan 19

2261 CL Leidschendam

Morree@ziggo.nl

SCHLUMBERGERA ORSSICHIANA EN HAAR HYBRIDEN

Frank Süplie

Kerstcactussen komen best wel veel voor in de huiskamer en gelukkig zijn er ook steeds meer liefhebbers die ze verzamelen. Sinds de eerste hybriden in de 1820's zijn er zo'n 1300 cultivars bekend. Vele zijn niet meer onder ons, net als de verzamelaars ervan. Toch komen er af en toe nog nieuwe cultivars bij.

Toen *Schlumbergera orssichiana* door Barthlott en McMillan in 1978 werd beschreven, was het duidelijk dat er nieuwe impulsen kwamen om nieuwe schlumbergera cultivars te kweken. Helaas bleek *S. orssichiana* niet al te gemakkelijk door de foute cultuur die men de plant gaf. Veel van de kruisingen die ontstonden waren net zo min makkelijk

en al snel werd *S. orssichiana* gezien als een van de moeilijke soorten.

De cultuur van *S. orssichiana* en hybriden in eerste lijn wijkt nogal af van de rest van de kerstcactussen en daarmee ook de mate van succes bij het kweken. De cultuur is inderdaad anders omdat de takken van *S. orssichiana*

Afb. 1: Schlumbergera orssichiana

veel groter zijn dan van de normale schlumbergera's.

De vindplaats is ook anders dan bij de meeste soorten: *S. orssichiana* groeit op ca. 50 meter uit de kust. Dat betekent veel luchtbeweging, hoge luchtvochtigheid. Ook krijgt ze in de natuur géén zon. Het substraat mag tijdens de zomer eigenlijk niet uitdrogen. Het is in dit geval toch gemakkelijker om de plant op een meer mineraal substraat te laten groeien dan op een humusrijk substraat, iets wat niet in de lijn der verwachting ligt. Dit geldt ook voor de hybriden. De temperatuur mag in de zomerperiode niet al te hoog zijn, het liefst tot 25 °C. Dit is niet altijd gemakkelijk te realiseren in een plantenkas. Toen wij onze collectie planten in 2007 van Wijchen naar Huissen verhuisd hebben, waren het o.a. de orssichiana-hybriden die niet konden wennen aan de nieuwe standplaats. De oude planten gingen steeds meer achteruit en dan is de enige oplossing om alles af te stekken en weer

geheel opnieuw te beginnen. Wat ook de cultuur niet gemakkelijk maakt is het feit dat de meeste hybriden van *S. orssichiana* een hangende groeiwijze hebben. Daarom worden ze ook niet commercieel gekweekt.

The Queens zoals deze groep vaak in de Engelstalige wereld worden genoemd bestaan eigenlijk uit twee groepen hybriden. Enerzijds heb je de hybriden tussen *S. orssichiana* en *S. truncata* en anderzijds de hybriden tussen *S. orssichiana* en *S. russelliana*. Deze hybriden zijn apart benaamd waarbij het niets uitmaakt wie de moeder- of de vaderplant is:

S. x reginae = *S. orssichiana* x *S. truncata*

S. x eprica = *S. orssichiana* x *S. russelliana*

Meer dan 30 jaar na de nieuwbeschrijving zijn er nu ongeveer 80 hybriden van *S. orssichiana*. De „Queens“

Afb. 2: *S. x eprica* Proud Tina

zijn inderdaad koninginnen: een aparte schoonheid in de collectie en ieder met een eigen vorm. Kijken we nu naar de landen waar nieuwe cultivars gekweekt worden dan staat Nederland bijna op de onderste plaats. Het geeft veel plezier om nieuwe cultivars te kweken, maar de meeste nakomelingen verdwijnen in de vuilnisbak. Een strenge selectie is noodzakelijk om de goede eigenschappen van *S. orssichiana* te behouden.

Afb. 3: *S. x reginae* Bristol Queen

Epiphytic Plant Research and Information Centre
Nieuwediep 9a
6851 GB Huissen
www.epric.org

Afb. 4: *S. x reginae* Ice Dancer

WETGEVING BESCHERMDE PLANTEN EN ONZE HOBBY

Ludwig Bercht

Recente aanvaringen van enkele liefhebbers/hobbykwekers met de Flora- en faunawet waren zowel van de zijde van de wetshandhavers als van verontruste liefhebbers aanleiding tot voorlichting en nadere uitleg. De betrokken opsporings- en handhavingsinstantie van de overheid, de Algemene Inspectiedienst (AID), was dit jaar samen met het CITES-bureau van Dienst Regelingen (DR) aanwezig op de Nijmeegse cactusbeurs. Afspraak was om daarna een gesprek met de Algemene Inspectiedienst te hebben, waarvan hier het verslag.

Het gesprek met de deskundigen van de AID, de heer Rob Maalderink en mevrouw Ymkje Bosma, verliep in een zeer open en vriendelijke sfeer. Geen enkel probleem of vraag werd uitgesloten of onbeantwoord gelaten. Duidelijk werd gesteld dat de AID de wet uitvoert en handhaaft; de dienst is niet het loket om invloed uit te oefenen op de inhoud van de wet. Op dit moment zit de AID in een fusietraject met de Plantenziektenkundige Dienst en de VWA. De fusie is in 2012 afgerond en tot die tijd wordt er gewerkt met de naam nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA).

Op Europees niveau zijn de afspraken uit de CITES-overeenkomst (CITES staat voor Convention on International Trade in Endangered Species of wild fauna and flora) uitgewerkt in een Basisverordening, een Uitvoeringsverordening, een Soortenlijst (wijkt op een aantal punten af van de CITES-bijlagen, zoals bij enkele euphorbia's) en een Schorsingsverordening (soorten die überhaupt niet in Europa mogen worden ingevoerd). De regelgeving geldt voor alle EU-landen gezamenlijk; interne grenzen bestaan voor

deze regelgeving niet (denk er wel aan dat Zwitserland niet tot de EU hoort). In Nederland zijn deze verordeningen uitgewerkt in de Flora- en faunawet (waarin verwerkt de vroegere Wet Beschermde Lithemse Dieren En Planten (BUDEP)). In deze wet is het bezit gereguleerd, vervoer en handel, de verboden en de mogelijke vrijstellingen. Essentieel in deze wetgeving is tevens dat er een principe is van een omgekeerde bewijslast, dat wil zeggen dat bij een vermeende constatering van een overtreding niet de overheid moet aantonen dat u in overtreding bent, maar u moet bewijzen dat u het niet bent. Hoe kunt u dit doen?

In dit artikel zal niet ingegaan worden op de regels met betrekking tot het importeren en exporteren van beschermde planten over de grenzen van de EU heen. Voor im- en export gelden strenge vergunningseisen wat betreft beschermde soorten en fytosanitaire maatregelen, uitgevoerd door het CITES-bureau van DR en Divisie Plant van de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA).

De meeste van onze geliefde planten staan vermeld in de zogenaamde bijlagen A en B (bijlage A bevat de zeer bedreigde soorten en bijlage B de wat

minder bedreigde). De legale herkomst en het legale bezit van planten die op deze bijlagen staan kan bijvoorbeeld aangetoond worden door

1. Het voeren van een goede administratie (let op wat u hier wel of niet inzet), te herleiden naar legale moederplanten
2. Het bewaren van aankoopdocumenten en / of overdrachtsverklaringen (een groot probleem want het is ongebruikelijk dat handelaren en liefhebberkwekers dergelijke documenten zoals gedetailleerde kassabonnen afgeven, zelfs bij een CITES-gecertificeerde handelaar als Uhlig is dit niet standaard)
3. Het hebben van de benodigde (invoervergunningen) of certificaten voor overdracht, zogenaamde EG-certificaten (af te geven door het CITES-bureau van Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie)
4. Het hebben van een bezitsonthefing (af te geven door het CITES-bureau van Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie)

De Flora- en faunawet stelt een algemeen verbod op het bezit, de handel en de in- en uitvoer van planten (en dieren) van beschermde uitheemse soorten (Art. 13 lid 1). Op dit algemene verbod is een aantal vrijstellingen geregeld in de Regeling vrijstelling.

Vrijstelling van de bepalingen van de regelgeving is aan de orde voor

1. Bezit van uit het **wild** afkomstige **bijlage A** planten, plantendelen en zaden is vrijgesteld als de planten aantoonbaar binnen Nederland gebracht zijn met een invoervergunning. Handel in uit het wild afkomstige bijlage A planten mag alleen met

een geldig EG-certificaat, afgegeven door het CITES-bureau.

2. Bezit van uit het **wild** afkomstige **bijlage B** planten en plantendelen is vrijgesteld als de planten aantoonbaar binnen Nederland zijn gebracht met een invoervergunning.
3. **Kunstmatig** gekweekte **bijlage A** planten, plantendelen en zaden die aantoonbaar afkomstig zijn van legaal uitgangsmateriaal en aantoonbaar kunstmatig gekweekt zijn.
4. **Kunstmatig** gekweekte **bijlage B** planten en plantendelen die aantoonbaar afkomstig zijn van legaal uitgangsmateriaal en aantoonbaar kunstmatig gekweekt zijn.

Een invoervergunning wordt alleen afgegeven door het CITES bureau wanneer het land van herkomst een uitvoervergunning heeft afgegeven.

De praktijk leert dat vrijwel alle landen waar onze planten in de natuur voorkomen en voor zover ze op de bijlagen A en B staan, geen uitvoervergunningen afgeven voor planten, plantendelen of zaden. Indien de nationale wetgeving niet anders bepaalt, is er evenwel geen vergunning nodig voor het verkrijgen van (natuur)zaad van planten uit bijlage B (een uitzondering geldt voor alle zaden uit Mexico, zowel van bijlage A als B).

Zaden van planten uit bijlage B vallen niet onder de regelgeving, maar u kunt het beste wel een goede administratie voeren, omdat de daaruit gekweekte planten wel weer de aandacht verdienen.

Zonder zich hierop vast te leggen, dat dit altijd het geval is, zal de nVWA pas optreden als er signalen zijn die daartoe aanleiding geven. Dat kan zijn het in beslag nemen van illegaal geïmporteerde planten (bijv. douane op Schiphol), de constatering van postpakketten met beschermde planten, vermeende handel in wildplanten, melding van illegale export etc. Gerichte controle op de naleving

De informatiestand op de Nijmeegse cactusbeurs

Foto Jan Reijnen

van de wet is voornamelijk bij liefhebbers nog niet aan de orde.

Er zijn mogelijkheden om een bezitsvergunning voor uw succulente collectie te verkrijgen via de Dienst Regelingen. Dit zal nog nader uitgezocht worden.

Wilt u zelf meer lezen en weten over de Flora- en faunawet, dan zij verwezen naar www.hetlnvloket.nl. In de dan verschijnende lijst van onderwerpen kiest u "Vergunning en Ontheffing". Vervolgens kunt u dan kiezen voor CITES of voor Flora- en faunawet. Uit eigen ervaring wil ik u er wel op wijzen dat het lezen van wetgeving enige ervaring vereist. Verwijzingen naar aparte regelingen is niet altijd even duidelijk en vooral voetnoten en andere annotaties zijn van eminent belang.

Vragen over deze wetgeving kan men stellen bij het LNV loket, via het gratis telefoonnummer 0800 - 22 333 22.

**Veerweg 18
4024 BP Eck en Wiel**

HET GESLACHT GYMNOCALYCIUM - EEN OVERZICHT (XI)

Ludwig Bercht

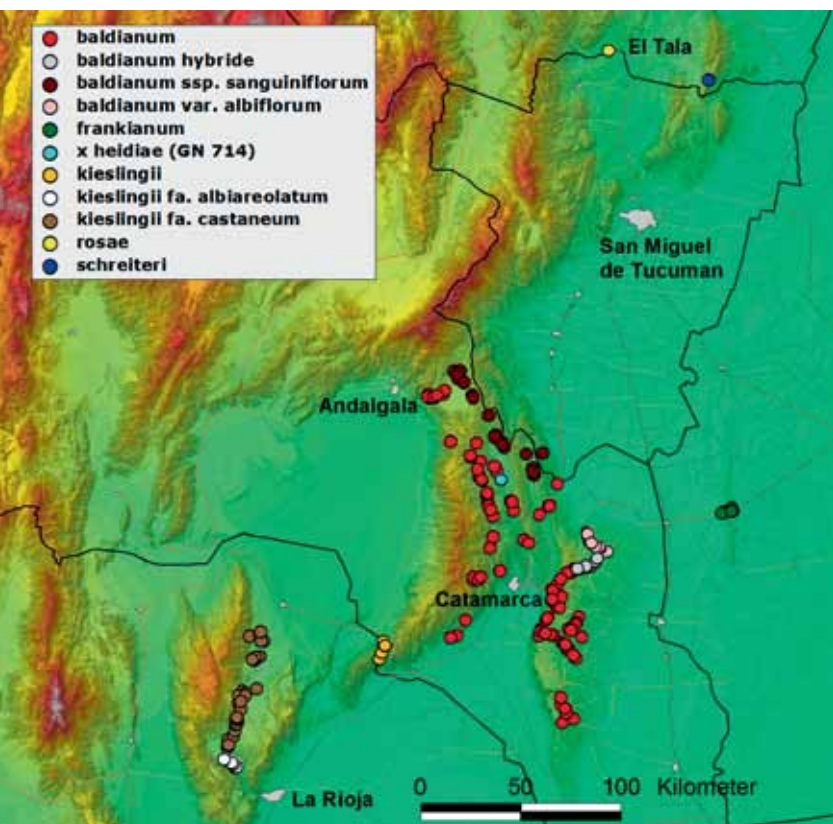
Gymnocalycium subgenus *Gymnocalycium* complex *baldianum*

Uit recente DNA- analyses (Demaio et al. 2010) is naar voren gekomen dat het subgenus *Gymnocalycium* een vrij jonge loot is aan de *Gymnocalycium*-stamboom. De soorten zijn dus recent geëvolueerd en zijn daarom niet altijd even gemakkelijk te onderscheiden. In deze aflevering behandelen we de tot het subgenus *Gymnocalycium* behorende soorten met een directe verwantschap tot *G. baldianum*.

De groeiplaatsen van de soorten die tot het complex rond *G. baldianum* gerekend kunnen worden, liggen op het hoogplateau van de Sierra Ancasti en in de heuvels en bergen in de omgeving ervan.

De bekendste soort is ongetwijfeld de naamgever aan dit complex, *G. baldianum*. In 1905 beschrijft Carlos Spegazzini roodbloeiende planten, die gevonden

waren in de bergen rond Ancasti, als *Echinocactus Baldianus*. Hij vernoemde ze naar J. Baldi, een collega van hem. De bloemen zijn 35-40 mm lang, de bloemkleur is purper tot roze-purper. Uit later veldonderzoek en observaties in cultuur komt naar voren dat de lengte en kleur van de bloemen afhankelijk is van de hoogte waarop de planten in de natuur voorkomen; hoe hoger hoe korter de bloem en hoe intenser de rode kleur. Spegazzini (1925) voert zelf de

Afb. 1: Vindplaatsen van de in deze aflevering besproken soorten (Mario Wick)

Afb. 2: *G. baldianum* (LB 1190) ten zuiden van Casa Armada, Sa Ancasti, op 920 m

Afb. 3: *G. baldianum* (LB 1227) bij Tintigasta, Sa Ancasti, op 1310 m

Afb. 4: *G. baldianum* subsp. *sanguiniflorum* (LB 1249) bij El Alamito, Catamarca

Afb. 5: *G. schreiteri* (L 439) in collectie Lothar Diers

ombenoeming naar *Gymnocalycium baldianum* uit. In 1932 beschrijft Werdermann eveneens een roodbloeiende plant als *E. sanguiniflorum*, echter zonder vermelding van een groeiplaats; de ombenoeming tot *G. sanguiniflorum* voert Werdermann zelf uit. Een derde soort met een rode bloem en behorend tot het zaadtype van het subgenus *Gymnocalycium* wordt in 1935 beschreven door Backeberg; het is *G. venturianum* Frič ex Backbg. Bercht (1994) toont aan dat planten die overeenkomen met de beschrijving van *G. sanguiniflorum*, groeien ten noorden van de Cuesta de Chilcas bij El Alamito en Buena Vista. *G. venturianum* wordt als een niet meer te herleiden taxon naar de synoniemie van *G. baldianum* verwezen, hetgeen Backeberg (1959) zelf al deed.

In 2009 verschijnt de nieuwbeschrijving van *G. marianae* Perea, Ferrari, Las Peñas & R. Kiesling. Bercht (2009) concludeert dat het een dubbelbeschrijving is van *G. sanguiniflorum*. Hij brengt *G. sanguiniflorum* terug tot een subspecies van *G. baldianum* en stelt *G. marianae* hieraan synoniem.

Op 25 juni 1970 vindt Alfred Lau in de Sierra Medina, Prov. Salta, planten die hij voorziet van zijn veldnummer L 439. Het blijkt later dat deze planten tot het subgenus *Gymnocalycium* behoren en rood bloeien. Al eerder had Carlos Schreiter, zoals blijkt uit een herbariumblad in het herbarium van de universiteit van Tucuman, ook al een vondst gedaan in de Cuesta de la Sierra del Castillejo, Dept. La Candelaria, niet ver weg van de Sierra Medina. Deze planten waren gevonden op hoogten

Afb. 6: *G. baldianum* subsp. *sanguiniflorum* (LB 1249)

Afb. 7: *G. schreiteri* (L 439)

Afb. 8: *G. baldianum* var. *albiflorum* (LB 1233) bij El Desmonte, Catamarca

Afb. 9: Natuurhybride (LB 1231) tussen *G. baldianum* en *G. baldianum* var. *albiflorum*, bij El Desmonte

tussen 1800 en 2200 m en ze bloeiden ook met een rode kleur. In november 2003 vindt Rolf Bertz in de Sierra de la Candelaria gelijksoortige planten. Op basis van deze planten en de vondsten van Lau volgt de nieuwbeschrijving van *G. schreiteri* door Hans Till (2009).

In 1993 had Hans Till ten oosten van El Tala (Sierra Medina) bij het zoeken naar *G. bayrianum* op een hoogte van 850 m planten gevonden die hem sterk deden denken aan *G. baldianum*. De bloem is evenwel wit met een rode keel. De planten beschrijft hij in 1995 als *G. rosae*, vernoemd naar zijn echtgenote.

Terecht vergelijkt Till *G. rosae* met de een jaar eerder beschreven *G. baldianum* var. *albiflorum* Bercht, maar hij zag voldoende verschillen voor de nieuwbeschrijving. De als *G. baldianum* var. *albiflorum* aangemerkte planten groeien ten noorden van El Alto bij El Desmonte. De epidermis van de planten is wat lichter groen dan van *G. baldianum* en de bloemen zijn wit met een rode keel. In de nabijheid zijn ook hybride-populaties met *G. baldianum* gevonden.

Till en Amerhauser beschrijven in 2007 de door Walter Rausch in de Sierra de Guasayan, Prov. Santiago del Estero gevonden planten (WR 722) als *G. frankianum* Rausch ex H. Till & Amerhauser. De soort is vernoemd naar de Weense *gymnocalycium*kenner Gerhard Frank. Een directe verwantschap met *G. baldianum* var. *albiflorum* is overduidelijk, niet in de laatste plaats door de witte bloem met rode keel. In hoeverre *G. frankianum* verwant is met de taxa aangetroffen in de Sierra de Ambargasta, de Sierra de Sumampa en de in aansluitend noordelijk Córdoba voorkomende taxa zoals *G. robustum*, is momenteel onderwerp van nadere studie.

De laatste soort in de verwantschap met *G. baldianum* is *G. kieslingii* Ferrari. Deze naar de Argentijnse botanicus Roberto Kiesling vernoemde planten treft men aan in de Cuesta de la Cebila,

Afb. 10: *G. frankianum* (GN 445) uit de Sierra de Guasayan

Afb. 11: *G. kieslingii* fa. *alboareolatum* (STO 180) bij El Huaco, La Rioja

Afb. 12: *G. kieslingii* (B 63) uit de Cuesta de la Cebila, La Rioja

Afb. 13: *G. kieslingii* op de groeiplaats in de Cuesta de la Cebila (Foto: Herman Vertongen)

Afb. 14: *G. kieslingii* fa. *castaneum* (LB 1295), ten zuiden van El Huaco, La Rioja

Afb. 15: *G. x heidiaea* (GN 468) bij La Varela

ten zuidoosten van Villa Mazan.

Ferrari beschrijft in dezelfde publicatie ook nog twee vormen van *G. kieslingii*, namelijk *G. kieslingii* fa. *alboareolatum*, groeiplaats bij Villa Sanagasta, en *G. kieslingii* fa. *castaneum*, die wat verder noordelijk voorkomt. De eerste forma – niet te verwarren met de eveneens bij Villa Sanagasta groeiende *G. alboareolatum* – is wat minder vlak dan de typesoort en de dorens zijn langer; de tweede forma onderscheidt zich door een meer bruinrode epidermis en sterkere, afstaande dorens. Nadere studie van deze laatste vorm is zeker gewenst, omdat de totale habitus van de plant zo duidelijk afwijkt van *G. kieslingii*.

Gert Neuhuber en Walter Till begeven zich met de nieuwbeschrijving van *G. x heidiaea* op een riskant hybridepad. In vele populaties in de provincies Catamarca en Santiago del Estero (de

populaties uit de Sierra de Guasayan zijn later beschreven als *G. frankianum*) zagen zij planten met enerzijds als ouderplant *G. baldianum* en anderzijds als ouderplant een onbekende, of liever gezegd niet nader gedefinieerde soort. *G. x heidiaea* Neuhuber wordt specifiek verbonden aan de planten die voorkomen bij La Varela, prov. Catamarca.

Dank aan Mario Wick voor het samenstellen van de verspreidingskaart van de in dit artikel besproken planten.

Literatuur

- Backeberg, C. (1935). Kaktus-ABC 296; Die Cactaceae Bd. 3: 1731, Gustav Fischer Verlag (1959).
Bercht, L. (1994). *Gymnocalycium baldianum* – Seine Synonyme und eine neue Varietät, *Gymnos* 11(nr. 21): 1-9.
Bercht, L. (2009). *Gymnocalycium*

Afb. 16: *G. x heidiaea* (GN 714) bij La Varela (Foto Reiner Sperling)

Foto's van de auteur indien niet anders aangegeven.

- marianae, een dubbelbeschrijving van *G. sanguiniflorum*, *Succulenta* 88(2): 57-59.
- Demaió, P., M.H.J. Barfuss, W.Till en J. Chiapella (2010). Entwicklungsgeschichte und infragenerische Klassifikation der Gattung *Gymnocalycium*: Erkenntnisse aus molekularen Daten, *Gymnocalycium Sonderausgabe*, 925-946 .
- Ferrari, O. (1985). *Gymnocalycium kieslingii* – A new species from La Rioja, Argentina, *Cact. Succ. J. (US)* 57: 244-246.
- Neuhuber, G. & W. Till (1999). *Gymnocalycium x heidiaea* – Eine neue Nothospecies und ihre Verbreitung, *Gymnocalycium* 12(1): 275-282.
- Perea, M., O. Ferrari, L. Las Peñas & R. Kiesling (2009). Eine neue, rot blühende *Gymnocalycium*-Art aus Catamarca, *Kakt. and. Sukk.* 60(2): 35-42.
- Spegazzini, C. (1905). *Echinocactus Baldianus* Speg. (n. sp.) in *Cactacearum Platensium Tentamen*, *Anales del Museo Nacional de Buenos Aires Serie 3*, 11(4), 505-506.
- Spegazzini, C. (1925). Nuevas notas Cactológicas, *Anales de la Sociedad Científica Argentina*, 99: 167.
- Till, H. (1995). Ein bemerkenswerter Neufund aus der Gattung *Gymnocalycium* in der argentinischen Provinz Salta, *Gymnocalycium* 8(3): 159-162.
- Till, H. & H. Amerhauser (2007). *Gymnocalycium leptanthum* (Speg.) Speg. und *Gymnocalycium frankianum* Rausch n.n. – Zwei taxa aus dem Quehlianum Aggregat, *Gymnocalycium* 20(3): 725-732.
- Till, H. (2009). Ein neues, rot blühendes *Gymnocalycium* aus der Provinz Salta in Argentinien, *Gymnocalycium* 22(1): 851-856.
- Werdermann, E. (1932). *Echinocactus sanguiniflorus* Werd. nov. spec., *Feddes Repert.* 30: 56-57.

**Veerweg 18
4024 BP Eck en Wiel
ludwigbercht@hetnet.nl**

JONG GEZIEN...

Jan Jaap de Morree

Wat is de essentie van het verzamelen van cactussen? De echte liefhebber weet wel een aantal redenen op te noemen. Wat te denken van: "Ik houd van de strakke vorm van astrophytums, waar dan heel veel warrige doorns op staan". Of deze: "Ik wil alle gymnocalyciumsoorten die nu bekend zijn in mijn collectie" (ja, de gymnomo's die nog niet bekend zijn, daar kun je ook onmogelijk aankomen). Leken op succulentengebied kun je er toch niet mee overtuigen. Het vakjargon maakt de uitspraak onbereikbaar. Het is opmerkelijk dat op cactusbeurzen wel eens een verdwaalde belangstellende langs de tafels met uitgestalde waar loopt. Hoe komt die daar? Al die data van beurzen staan toch vooral in afdelings- en verenigingsbladen? Die zijn niet echt te vinden voor mensen met geraniums en afrikaantjes in de balkonbakken.

De blik van die persoon gaat heel vluchtig over de kleinoden die in het gelid de ware liefhebber in vervoering zouden brengen. *Cintia knizeii*, *Yavia cryptocarpa*, *Blossfeldia lilliputana*, *Mammillaria napina*, 2 jaar oud. Wat ziet zo iemand? Een ondefinieerbare rij klein grut, dat je niet snel in je vensterbank zet. Zeker als de liefhebber die alles heeft uitgestald, erbij vertelt dat dit niet voor een beginner is om te proberen.

"Heeft u ook een grote vetplant voor in mijn uitgebouwde serre? De twee sinaasappelboompjes die ik vorig jaar had aangeschaft, hebben het in de hitte niet overleefd. Het is nu een beetje erg kaal als we met de burens zitten te borrelen. Ik dacht dat een vetplant wel tegen een stootje kan". Dat is waarschijnlijk meer het beeld van de succulente

wereld, gezien door de ogen van een niet-liefhebber.

In mijn kas wijs ik dan de belangstellende bezoeker zonder speciale succulententraining voornamelijk op een bloeiende echinopsis of op *Lophophora williamsii* en zeg dan met gedempte stem: "Dat is de plant waar drugs in zitten, net zoiets als LSD. Bepaalde indianen in Mexico gebruiken dat spul om te hallucineren in hun religie". Maar wie weet er tegenwoordig nog wat LSD is??? Veel bekender is alcohol, XTC of GHB. Maar dat zit dan weer niet in cactussen.

Het meest onbevangen vind ik zelf de tekening die ik lang, lang geleden van mijn dochter Helma kreeg. Ze was toen een jaar of vijf en ik was er erg verrukt mee (vlotte schrijfster). Ik heb die tekening al langer dan twee decennia in een mapje, maar wil haar visie met u delen. Het is duidelijk. Een cactushobby is niet tabletten vol met de meest exotische vormen. Het is gewoon vier grote groene cactussen met heel lange doorns in een kasje.

Koperwieklaan 19

2261 CL Leidschendam

morree@ziggo.nl

DE VORMEN ROND AGAVE PARRYI – DEEL IV

Wim Alsemgeest en Jos van Roosbroeck

De verwante soort *A. ovatifolia* nader bekeken

Deze agave is beschreven in 2002 door G.D.Starr & J.A.Villarreal (zie afb.31). *Agave ovatifolia* of wel de “walvisting agave” refereert aan het korte, brede, toegevoegen bladeinde. De soort is voorheen verzameld en verspreid door Mrs. Anna Nickels onder de naam *A. noah*, wat de inlandse naam is.

Trelease vermeldt dat de Missouri Botanical Garden een agave ontving van Dr. Engelmann onder de naam *A. wislizeni* en een andere gelijkwaardige agave

rechtstreeks van Mrs. Nickels onder de naam *A. noah*. In zijn “Revision of the Agaves of the group Applanatae” worden door Trelease van deze beide ontvangen planten foto’s van een blad en een volwassen plant afgedrukt. Trelease behandelt de type agave als *A. wislizeni*, genaamd naar F.A.Wislizenus. Aan de afbeelding Plate 79 is duidelijk te zien dat de plant sprekend lijkt op *A. ovatifolia*. De naam *A. wislizeni* mag echter niet gebruikt worden, daar deze al eerder door Engelmann gebruikt was voor *A. scabra*.

Afb. 31: *A. ovatifolia* in Kew Gardens. Foto Kolendo

Afb. 32: Nico Uittenbroek bij een *A. parassana*

Afb. 33: *A. gentryi* en Kees van Berkel

Afb. 34: *A. gentryi*, detail bloeiwijze

Afb. 35: Een typische *A. gentryi* met zeer breed blad

Afb. 36: De eerste auteur bij een *A. montana*

Afb. 37: *A. montana*, ontwikkeling van de bloeistengel

Afb. 38: *A. montana*, rozet

Afb. 39: *A. montana*, de bloeistengel staat nog overeind

Veelvuldig lees je dat deze soort verwant is met *A. parrasana*. Het blad van *A. ovatifolia* is echter veel dunner, meer plooibaar en de einddoorn is veel slanker. De rozet staat ook veel meer wijd open. De bloeiwijze vertoont geen schutbladeren zoals bij *A. parrasana*. Ook maakt de plant geen afleggers. Wij vinden deze soort veel meer verwant is met *A. parryi*.

Drie agaven uit het hooggebergte (tot 2500 m.) die bij nader inzien niet verwant zijn

Dat wij in dit artikel deze soorten toch willen behandelen is gelegen in het feit dat met name *A. parrasana* door Gentry ook bij de Parryanae-groep is geplaatst.

Wij zien deze drie soorten als een aparte groep: Parrasanae.

Parrasanae groep

Deze groep heeft een kenmerkende bloemschacht die karakteristiek schubvormig is met vlezige bracteeën (onze beroemde schutbladeren) ("group with large, closely imbricated bracts").

Gentry geeft daarvoor de volgende verklaring (toen nog alleen voor *A. macroculmis*): "the bunching of bracts appears to be an adaptation preventing cold injury to the growing bud initial".

De volgende soorten kunnen in deze groep worden gerangschikt:

A. parrasana

A. montana

A. gentryi

1 *A. parrasana*

Deze soort is in 1906 beschreven door Alwin Berger. De fraaie compacte plant komt in erg veel verzamelingen voor en kan al op betrekkelijk jonge leeftijd bloeien. Het is ook een gemakkelijk te herkennen plant omdat de bladeren als het ware rechtop blijven staan. De bladeren zijn kort, dik, stijf en hebben een opvallende grijs-blauwe kleur. De grootste randstekels van de kort toegespitste bladeren bevinden zich in de nabijheid van deze bladspits. De bloeistengel

ontwikkelt zich deels voor en deels na de winter. In de winterperiode is de bloeistengel beschermd met holronde schutbladeren die bescherming bieden tegen temperaturen onder het vriespunt. Ook in cultuur is *A. parrasana* (Afb. 32) gemakkelijk te herkennen, omdat zij als jonge plant al direct een andere vorm aanneemt dan *A. parryi*.

2 *A. gentryi*

Deze agave werd door Gentry ondergebracht in de groep Salmianae onder de naam *A. macroculmis*, o.a. op basis van de dik succulente bloemen. Bernd Ullrich heeft een naamwijziging doorgevoerd, omdat Gentry de naam *macroculmis* niet had mogen gebruiken. De plant die Gentry namelijk gebruikte voor deze naam is een geheel andere soort dan de *A. macroculmis* van Todaro (1889 en 1980), en is gebruikt als synoniem voor *A. atrovirens*.

In de Sierra de Parras in zuidelijk Coahuila, op hoogten tot 2800 m waar in de winter sneeuw ligt, groeit *A. gentryi* samen met *A. parrasana*. Ze verdraagt relatief veel neerslag, is koudebestendig en tolerant voor schaduw. Er wordt melding gemaakt van een uitstekende "vrijland"-cultuur in Engeland (volgens Paul Spracklin).

Bernd Ullrich betwistte of *A. gentryi* wel of niet bij de Salmianae groep behoort. *A. gentryi*, die wij inmiddels ook in de natuur hebben ontdekt, maakt geen of zelden uitlopers. Dit is ook het geval bij *A. montana*, maar niet bij *A. parrasana*. In een ander artikel van José A. Villarreal lezen we dat *A. montana* verwant is met *A. gentryi* en *A. parrasana*.

A. gentryi maakt **geen** uitlopers en is kalkminnend. De bloeistengel wordt zoals bij *A. parrasana* over de gehele lengte beschermd door holronde schutbladeren en ontwikkelt zich eveneens deels voor en deels na de winter. De driehoekige bladeren zijn zeer breed aan de basis, stevig en lopen uit in 'n lange punt. De bovenkant van het blad

Afb. 40: De bloeistengel is gekapt

is meestal holrond en dikrond onderaan. Ook komen op dezelfde plaats planten voor met platte i.p.v. holronde bladeren. Dit zijn waarschijnlijk hybriden met *A. scabra* die in de nabijheid van *A. gentryi* overvloedig voorkomen. De mooiste vorm van *A. gentryi* is de "Jaws" met grote randstekels. In de staat Coahuila groeien deze agaven voornamelijk op

de bergtoppen in de omgeving van radio/ tv- en gsm-stations en zijn daarom met de wagen gemakkelijk te bereiken. De eerste auteur heeft deze soort echter ook gevonden in het hooggebergte in de staat Nuevo Leon tussen La Escondida en Galeana.

Agave gentryi (Afb. 33, 34 en 35) is beschreven in *Succulenta* 1990 p. 210 door Bernd Ullrich. Zij behoort tot de grotere soorten en is derhalve niet zo geschikt voor de liefhebberij. Doordat de plant uitsluitend in hooggebergte-regioenen voorkomt, is zij wel redelijk winterhard, zodat bij beschutting tegen neerslag er wel mogelijkheden voor cultuur moeten zijn.

3. *A. montana*

Deze agave is in 1996 beschreven door J.A.Villarreal; ze is verwant met *A. gentryi* en *A. parrasana*. Alle drie soorten hebben een bloeistengel die over de gehele lengte beschermd wordt met holronde schutbladeren.

De groeiomstandigheden van *A. montana* zijn dezelfde als die van *A.*

gentryi. *Agave montana* verschilt van *A. gentryi* door de grotere, meer compacte rozetten. Zij maakt geen afleggers en heeft vooral veel meer bladeren die vlak zijn, bovendien zijn de bladeren ook smaller. De eerste auteur heeft samen met zijn reisgenoten twee standplaatsen ontdekt. De oorspronkelijke typestandplaats ligt in de bergen ten noorden van

Afb. 41: Een heerlijk maal voor de geiten

Bustamante in de staat Tamaulipas boven de 2500 meter (Afb.36, 37 en 38). Inmiddels zijn er nog meer standplaatsen ontdekt; in 2009 ontdekten Wim & Co een groeiplaats tussen Siberia en Zaragossa in de staat Nuevo Leon. Opvallend op deze locatie is dat de planten een overgangsvorm lijken te zijn naar *A. gentryi* die verder noordelijker groeit. Althans je ziet daar duidelijk vormen van *A. gentryi* en *A. montana* door elkaar staan. Toen wij daar waren in het voorjaar van 2009 was er juist een geitenhoeder een bloemstengel aan het omhakken, vervolgens doken de geiten op de bloemen waar niets van overbleef (Afb.39, 40 en 41). Je kon duidelijk zien dat van deze berg alle bloemstengels waren omgehakt waardoor van

deze planten op de lange duur alleen de spruitende vormen kunnen overleven.

Hiermee zijn we aan het eind gekomen van deze studie rond de Parryanae groep.

w.a.alsemgeest@hetnet.nl

OP BEZOEK BIJ KEES DE WOLF VAN KWEKERIJ KEMKAS

Henk Ruinaard

Kees is typisch zo'n hobbyist die van zijn hobby zijn beroep heeft gemaakt. Na een reeds jaren aanwezige interesse in planten in het algemeen werd hij in 1995 lid van SUCCULENTA en begon hij met het zaaien van cactussen en vetplanten. De zaden kocht hij van het Clichéfonds. Dat zaaien beviel zo goed dat zijn kas van 3 x 4,5 meter bij zijn huis in Papendrecht al snel te klein werd. Hij zaait dan ook alles wat hij kan krijgen (kopen), meestal in porties van 100 zaden, zonder een directe voorkeur voor cactussen of vetplanten of voorkeur voor een bepaald geslacht.

Zo'n 10 jaar geleden besloot hij zijn

baan als chemicus (hoofd van een laboratorium) eraan te geven en een succulentenkwekerij te beginnen. In Zwijndrecht huurt hij sinds die tijd één kap van een tuinbouwkas (750 m²). Daar moest wel het een en ander ingericht worden (verwarming, tafels, grondbedekking) voordat hij met zijn bedrijf kon beginnen. Een naam vinden voor het bedrijf was niet zo moeilijk. Uit zijn voornaam en die van zijn vrouw (Kees en Maatje) werd de naam Kemkas gecomponeerd. Daar de kwekerij niet in het levensonderhoud van zijn gezin kan voorzien werkt hij nog halve dagen op freelance basis in het laboratorium en is

hij alle middagen in de kas te vinden.

In tegenstelling tot veel andere hobbyisten heeft Kees geen privéverzameling. Dat vindt hij niet nodig want hij heeft zoveel planten om van te genieten en hij vindt alles mooi. Hij streeft ernaar om zo veel mogelijk soorten van alle geslachten te zaaien. Zo heeft hij nu reeds een enorme hoeveelheid lithops staan, maar dat is nog niet genoeg. Liefst wil hij het geslacht *Lithops* compleet in zijn verzameling hebben.

De liefde voor zowel cactussen als vetplanten wordt meteen duidelijk als je de kas binnenkomt. Die ingang ligt halverwege de lange kant van de kas. In de linker helft staan de vetplanten en in de rechter helft de cactussen. Alle soorten staan er in flinke aantallen, namelijk ca. 5 tot 50 stuks. Per soort staat nu nog 1 naametiket (niet meenemen SVP). Kees wil dit, met inzet van een goede etikettenprinter (wit PET met zwart ingebrande tekst) uitbreiden tot 10 etiketten per soort.

Kemkas koopt geen planten aan van andere kwekers of particulieren. Alles is en wordt zelf gezaaid. Dit zaaien gebeurt in flink uit de kluiten gewassen schaaltes (ca. 15 x 20 cm) en soms zelfs in nog grotere schalen van ca. 20 x 30 cm. Daar blijven de zaailingen dan een aantal jaren in staan tot ze zo groot zijn dat ze opgepot kunnen worden in ronde potjes van 5,5 cm of 6,5 cm. Het resultaat van dat jarenlange zaaien is verbluffend. De hele kas van 750 m² staat vol met zaailingen van ca. 2 - 10 jaar oud. Het is dus niet zo gek dat er geen tijd meer overblijft voor het houden van succulenten in een kas aan huis.

Alle planten staan in het zelfde substraat, namelijk een mengsel van gezeefde potgrond met flugsand, dat in grote hoeveelheden wordt ingekocht. De potjes staan in

trays van 30 x 40 cm die op een ondergrond van bevoeiingsmatten staan. Het met een grote broes toegediende water (sinds kort inclusief voedingsstoffen) kan zich daardoor gemakkelijk verdelen. Het eventuele overschot aan water vloeit af via de matten. Alle planten krijgen zo dezelfde behandeling. Tijd voor een individuele benadering is er niet.

Met deze collectieve behandeling lukt het Kees heel goed om zijn kas vol te krijgen. Hij heeft nu een punt bereikt waarop hij op zoek is naar een handelaar die kleine partijen van ca. 100 per soort wil afnemen.

Kees draagt SUCCULENTA een warm hart toe. Op zijn website www.kemkas.nl verwijst hij o.a. naar de website van onze vereniging. Op zijn website staat ook een interview dat het Vakblad voor de Bloemisterij met hem had. Tenslotte is Kees al ca. 10 jaar penningmeester van de afdeling Dordrecht. Veel van zijn klanten zijn dan ook SUCCULENTA-leden. Voor busreises van SUCCULENTA-afdelingen (op afspraak) is dit adres ook zéér aan te bevelen.

Ik wil Kees hierbij bedanken voor het bezoek aan zijn kas en wens hem veel succes toe met zijn bedrijf.

**Molenweg 29
6133 XW Sittard**

BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Haworthia for the collector,
door Rudolf Schulz.

Uitgave Schulz Publishing, San Bruno 2009.
ISBN 978-0-646-51661-5.

240 pp. formaat 222 x 285 mm.

Taal: Engels.

Prijs € 40,--.

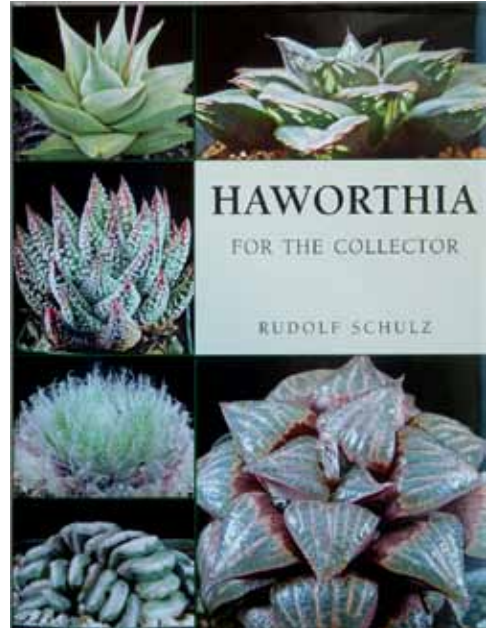
Het geslacht *Haworthia* blijkt, als we mogen afgaan op het aantal boeken, dat er de laatste halve eeuw over geschreven is, populair onder liefhebbers van succulente planten.

Bayer (1976, 1983, 1999), Breuer (1998, 2000), Pilbeam (1978), Scott (1985) en de Japanner Hayashi hebben zich intensief bemoeid met de taxonomie van deze planten, met als gevolg, dat deze materie voor leken nogal ondoorzichtig geworden is.

Het boek, dat nu voorligt is geen taxonomische bewerking, maar het is vooral gericht op de liefhebbers en verzamelaars van deze mooie planten, zoals al blijkt uit de titel.

De auteur, de Australiër Rudolf Schulz, volgt weliswaar de taxonomie volgens Bayer, maar houdt zich vooral bezig met de soorten, hybriden en cultivars, die voor ons verzamelaars interessant zijn. Een van zijn doelstellingen was dan ook om zoveel mogelijk mooie vormen af te beelden en een handreiking te bieden bij de cultuur van haworthia's.

In het eerste hoofdstuk behandelt hij de karakteristieken van *Haworthia* en de variabiliteit binnen het geslacht, gevolgd door een soortenlijst. Het volgende hoofdstuk gaat over haworthia's op hun natuurlijke groeiplaatsen. Daarna volgt een uitgebreid hoofdstuk, waarin de auteur de soorten, hybriden en cultivars van haworthia presenteert en afbeeldt. Hierin is het opvallend, dat het aantal cultivars, dat afkomstig is uit

Australië en Nieuw Zeeland, niet geheel toevallig, relatief groot is. Ook enkele planten uit de nauw verwante genera *Astroloba* en *Poellnitzia* worden besproken. De bontbladige vormen komen in een apart hoofdstuk aan bod. De auteur had ook oog voor de microstructuren, die alleen bij sterke vergroting zichtbaar zijn en heeft daar mooie opnames van gemaakt.

De cultuur en de vermeerdering van deze planten komt uitgebreid aan bod in een apart hoofdstuk, evenals het onvermijdelijke chapter ziektes en plagen.

Het boek wordt afgesloten met een korte samenvatting van de taxonomie van *Haworthia*, een literatuurlijstje, een overzicht van haworthia-websites en een index.

De vele foto's zijn vrijwel zonder uitzondering van uitstekende kwaliteit.

Ik ben nogal enthousiast geworden bij het lezen en bekijken van dit boek en kan het dan ook van harte aanbevelen aan alle liefhebbers van mooie succulente planten.

EEN ONVERWACHTE ONTMOETING MET *VATRICANIA GUENTHERI*

Ludwig Bercht

De studiereizen die ik de laatste jaren samen met Helmut Amerhauser en vervolgens met Volker Schädlich naar Bolivia heb gemaakt, bestaan in feite uit twee delen. Het eerste deel van de reis wordt besteed aan het laagland gebied dat ligt tussen Santa Cruz de la Sierra en de Braziliaanse grens en het eveneens vlakke gebied naar het zuiden dat ligt ten oosten van de lijn Santa Cruz de la Sierra en Villa Montes. Deze twee gebieden behoren in feite nog tot de Chaco van west Paraguay.

Het tweede deel van de reis start dan meestal in Villa Montes en gaat het gebergte in. Was het tweede deel bij de eerste reis meer een interessante aanvulling op de tocht door het laagland, meer en meer worden de reizen naar het hoogland van Bolivia het voornaamste en is het reizen door het laagland slechts een controle op de ideeën die over de daar groeiende cactussen zijn ontstaan. In de bergen groeit een groot aantal cactussoorten, die mijn interesse hebben gewekt. Ruwweg verloopt de reis met de klok mee; via Tarija naar Iscayachi en dan op verschillende wijzen naar Sucre. Om weer terug te komen in Santa Cruz kan ook weer uit vele routes gekozen worden, zoals “om de noord” via Aiquile of vanuit Sucre naar het oosten en dan over Zudañez terug naar Santa Cruz, waar het vliegtuig komt voor onze terugvlucht.

Op mijn tweede Boliviaanse reis (in het jaar 2005) hadden we bedacht om vanuit Sucre via Zudañez naar Santa Cruz terug te keren. Het eerste deel van deze tocht levert boeiende vondsten op, o.a. *Lobivia tiegeliana* en *Lobivia cinnabarina*, *Parodia yamperaezii* en *Parodia idiosa* en *Gymnocalycium zegarrae*.

Afb. 1: Fuchsia boliviana ten noorden van Nuevo Mundo

Afb. 2: Bloemen van Fuchsia boliviana

Ook vonden we een enkele sulcorebutia-soort, alhoewel bekend was dat het er hier vol mee zou moeten staan. Maar goed, dat laten we dan maar over aan de echte sulco-zoekers die ook beter de periode uitzoeken en daarheen gaan als de planten in bloei staan. In Padilla vonden we een goede mogelijkheid om te overnachten. De volgende dag zou dan de afsluitende dag van deze reis worden. Via Nuevo Mundo (voor mij bekend als de groeiplaats van een echinopsis) en passage van de Rio Grande (inderdaad, bekend van

G. (zegarrae var.) riograndense naar Valle Grande (o.a. gymno's en aylostera) en dan 's avonds in Samaipata voor de laatste overnachting.

Het zou een dag worden met verschillende gezichten. Gestart in Padilla op 2200 m hoogte en een droog klimaat met lage luchtvochtigheid ging het naar Nuevo Mundo dat ligt op een hoogte van 1200 m. Het was hier zeer groen, mede als gevolg van een hogere luchtvochtigheid. Daarna gaat de weg verder omlaag om bij de oversteek van de Rio Grande een laagte-niveau gehaald te hebben van 985 m. Dan gaat het weer omhoog de rotsen op naar Pucara (2350 m) en blijft het hoog tot aan Valle Grande (2800 m).

Ten noorden van Nuevo Mundo verandert het landschap sterk. De heuvelflanken zijn bebost. De weg slingert zich op vele plekken door een subtropisch aandoende vegetatie, waar we tot onze verrassing ook fuchsia's vonden. Thuisgekomen en de boeken nageslagen, lijkt me de meest juiste naam *F. boliviana*.

De grootste verrassing volgde nog. Vanaf hier tot ten noorden van de Rio Grande zagen we grote, zuilvormige tot kandelaber-vormige cactussen. Aan de uitgegroeide takken vormde zich een pseudocephalum, waarin nog een enkel uitgebloeid bloemetje te herkennen was. Even dacht ik iets totaal nieuws gevonden te hebben. In de voorbereiding van de reis was een dergelijke plant niet naar voren gekomen. Toen evenwel ergens in mijn achterhoofd de naam Vatricania

Afb. 3: Vatricania guentheri in zijn natuurlijke omgeving

guentheri begon te gonzen, was de cirkel snel rond.

Vatricania guentheri werd in 1931 door W. Kupper beschreven als *Cephalocereus guentheri* en vernoemd naar Ernesto Günther, een botanische liefhebber uit Valparaiso. De planten zijn gevonden door Prof. Dr. C. Troll. Backeberg stelde voor deze soort in 1950 het aparte geslacht *Vatricania* op, vernoemd naar Louis F. Vatrican (1904-2008), mede-oprichter van de International Organization for Succulent Plant Study (I.O.S.) in 1950. Hij was meerdere jaren president en in 1982 benoemd tot erelid van het I.O.S. Vervolgens brengt in 1959 Buxbaum de soort onder bij *Espositoa*. Hunt tenslotte, brengt de soort in zijn *The new Cactus Lexicon* onder bij *Espositoa*, maar vindt het wel een echt buitenbeentje. Ik houd het vooralsnog bij *Vatricania*.

De planten kunnen in de winter temperaturen van rond de 5 °C verdragen, maar zeker niet lager. Zaad wordt regelmatig aangeboden. Ook zonder cephalium is het al een aantrekkelijke plant.

Veerweg 18

4024 BP Eck en Wiel

ludwigbercht@hetnet.nl

Rechts van boven naar beneden

Afb. 4: Een tak zonder cephalium

Afb. 5: Een tak met cephalium

Op de volgende pagina

Afb. 6: De bloem (Foto M. v.d. Broek)

SUMMARY

Rob Bregman

For this last 2010 issue Ludwig Bercht leads things off with stressing the importance of conservation of endangered species in nature or in botanical gardens.

In his ongoing series on the old Dutch 'Verkade' books, Theo Heijnsdijk deals with the leaf succulent *Echeveria purpusorum*. He pays particular attention to the work and life of the Purpus brothers.

Bertus Spee continues another ongoing series in our journal with showing four interesting succulents in their natural habitat, viz. *Astrophytum asterias*, *Obregonia denegrii*, *Yucca filifera* and *Opuntia basilaris*.

In part two of his articles on the leaf succulent *Adromiscus marianiae*, Jan Jaap de Morree continues his demonstration of the great variability in leaf morphology. Moreover, he gives recommendations for successful cultivation.

Frank Süplie shows some new hybrids of *Schlumbergera orssichiana*. Since 1978, when this species was discovered, more than 80 different hybrids are known.

Ludwig Bercht explains present day CITES legislation. He gives tips to growers and hobbyists how to prevent problems with authorities when they have species listed on appendix A and B in their possession.

The third contribution by Ludwig Bercht is part XI of his series on the genus *Gymnocalycium*, in which the *G. baldianum* complex is being discussed. Many taxa in this group produce red flowers, the color becoming more intense with increasing altitude.

Jan Jaap de Morree describes how he tried to read the minds of cactus outsiders, who usually look at succulent plants with other eyes than we do.

With part four, Wim Alsemgeest and Jos van Roosbroeck close their study of the *Agave parryi* complex. According to the authors, *A. parrasana*, *A. gentryi* and *A. montana* belong to a different species group, the Parrasanae group. On the other hand, they feel that *A. ovatifolia* is more related to *A. parryi*.

Henk Ruinaard presents a portrait of the professional grower and hobbyist Kees de Wolf.

Another book on the genus *Haworthia* has been published, written by Rudolf Schulz. Reviewer Ton Pullen is quite enthusiastic about it.

The final contribution by Ludwig Bercht deals with *Vatricania guentheri*, a columnar cactus he came across while traveling in Bolivia and (mainly) looking for gym-nocalyciums and other globular cacti.

As usual in the December issue, the last pages are dedicated to alphabetically arranged lists of authors, article titles and illustrations.

Email: R.Bregman@uva.nl

Hector Petersenstraat 7

1112 LJ Diemen

INDEX AUTEURS

2010

Alsemgeest, Wim	33,68,178,276
Bercht, Ludwig	25,79,130,157,170,221,250,256,268,285
Bregman, Rob	47,95,143,146,195,247,289
Desender, Myriam	165
Goossens, Albert	75,183
Heijnsdijk, Theo	3,51,99,147,199,218,251
Hoeve, Wolter ten	8,87
Huizing, Hans	188
Morree, Jan Jaap de	14,98,152,214,237,258,275
Noltee, Frans	112
Pot, Johan	23
Pullen, Ton	50,94,115,138,169,227,229,284
Roosbroeck, Jos van	33,68,178,276
Ruinaard, Henk	104,204,282
Spee, Bertus	6,16,54,102,150,202,256
Süplie, Frank	262
Talens, Aiko	128
Theunissen, Sjef	243
Veldhuisen, Rikus van	117
Viscaal, Henk	2,245
Vries, Johan de	41,56
Zondervan, Koos	191
Zonneveld, Ben	43,138,198
Zuijlen, André van	160,210
Zwienen, Kees Jan van	230

REGISTER JAARGANG 89 (2010)

ARTIKELEN

BOEKBESPREKING

Bischopsmützen - Sternplanten, Die Gattung <i>Astrophytum</i>	169
Guide to the succulents of Southern Africa	94
Haworthia for the collector	284
Monadenium	229

INFORMATIEF

Aankoopwoede	128
Back to the sixties	87
Cactussen in Patagonië, Argentinië	230
<i>Ceropegia stapeliiformis</i>	99
De standplaatsen van <i>Sulcorebutia caracarensis</i> en <i>Sulcorebutia inflexiseta</i> en mogelijk ook nog die van <i>Sulcorebutia pulchra</i> na bijna 40 jaar teruggevonden	56
De vormen rond <i>Agave parryi</i> - Deel I	33
De vormen rond <i>Agave parryi</i> - Deel II	68
De vormen rond <i>Agave parryi</i> - Deel III	178
De vormen rond <i>Agave parryi</i> - Deel IV	276
Een bloeiende <i>Agave parryi</i> in Leiden	135
Een eenvoudige fotoachterwand	188
Een onverwachte ontmoeting met <i>Vatricania guentheri</i>	285
Enige voorbeelden van erfelijke cristaten	183
Hans Biesheuvel - de man achter Lakerveld	210
Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> , een overzicht (VI)	25
Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> , een overzicht (VII)	79
Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> , een overzicht (VIII)	130
Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> , een overzicht (IX)	170
Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> , een overzicht (X)	221
Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> , een overzicht (XI)	268
Hoezo	245
In memoriam: Clazien Bouwman - Van Egmond	23
In the Picture	
Gedoornde vrienden	214
"Glazen huisjes"	152
Helma	275
Op een droogje	125
Spanrupsen in de kas	14
Lezers reageren	24,41
Op bezoek bij Kees de Wolf van kwekerij Kemkas	282
Op zoek naar Mexicaans meubilair	8
Succulentennieuwtjes	138,227
Vetplanten van de Karoo	
<i>Pelargonium hystrix</i>	112
Voor het voetlicht	6,54,102,150,202,256

Vragen en antwoorden over onze cactussen	165
Wetgeving beschermde planten en onze hobby	265
Winterhardheid in een minikas - een experiment	191

PLANTEN

Adromischus marianiae	237,258
Crassula deceptor	51
Echeveria agavoides	199
Echeveria purpusorum	251
Echinocereus engelmannii ssp. engelmannii fa. munzii	104
Echinocereus knippelianus	147
Echinocereus yavapaiensis.	204
Euphorbia globosa	3
Euphorbia filiflora	117
Euphorbia platyclada	218
Heliocereus amecamensis, een goede soort?	43
Mammillaria glassii	115
Morawetzia of toch Oreocereus?	157
Pachypodium namaquanum	75
Schlumbergera orssichiana	262
Trichocereus (Echinopsis) vasquezii.	243

REDACTIONEEL

Nooit te oud om te leren	146
Onze hobby	150
Sic transit gloria mundi.	50
Summary	47,95,143,195 247,298
Vindplaatsen	2
Water geven.	198
Werkzaamheden	98

REISVERHALEN

Avonturen in het Richtersveld.	16
Op de vindplaats van Mammillaria bombycina	160

INDEX VAN AFBEELDINGEN VAN PLANTEN

2010

A

- Adromischus
  marianiae 237, 239
  marianiae "alveolatus" 240
  marianiae "blosianus" 260
  marianiae "Bryan Makin" 241
  marianiae "geyeri" 258
  marianiae "hallii" 242
  marianiae "herrei" 259, 260
  marianiae "immaculatus" 259
  marianiae "little spheroid" 259
  marianiae "multicolor" 260
  marianiae "tanqua" 260
  marianiae ssp. herrei 237, 238
- Agave
  chihuahuana 179
  flexispina 69, 70
  gentryi 277
  gracilipes 181
  havardiana 181, 182
  montana 278
  ovatifolia 276
  parassana 277
  parryi 33, 136, 179
  parryi ssp. neomexicana 179, 181
  parryi var. couesii 38, 40
  parryi var. huachucensis 36
  parryi var. truncata 68, 70, 71, 73
  parryi-vorm 72
  patonii 70
  victoriae-reginae 102
- Aloe
  pillansii 18, 19
  ramosissima 17
  striata ssp. karasbergensis 22
- Astrophytum
  asterias 256
  myriostigma var. columnaris 168
  ornatum 211
- Austrocactus
  patagonicus 231, 232
- Aylostera
  perplexa 41
  pulvinosa 42

C

- Ceropegia
  stapeliiformis 98, 99, 101
- Cheiridopsis
  denticulata 123
- Conophytum
  limpidum 153
  lithopsioides 153
  obcordellum 154
- Copiopoa
  loui fa. cristata 183
- Crassula
  alstonii 17
  barbata 7
  columnaris 103
  deceptor 51, 52
  deceptor x C. susannae 53

E

- Echeveria
  agavoides 199, 200, 201
  purpusorum 251, 252, 253, 255
  xichuensis 203
- Echinocactus
  grusonii 11, 12, 13
  horizonthalonius 6
  monvillei 79
- Echinocereus
  adustus 189
  dasyacanthus 7
  engelmannii ssp. engelmannii fa. munzii
    ..... 97, 104, 106, 107, 108, 109, 110
  knippelianus 147, 149
  knippelianus var. kruegeri 149
  knippelianus var. reyesii 149
  pectinatus 190
  subinermis 203
  triglochidiatus ssp. mojavensis 110, 111
  triglochidiatus ssp. mojavensis var. inermis
    194
  yavapaiensis 204, 205, 207, 208, 209
- Echinopsis
  leucantha 197, 232
  vasquezii 243, 244

Euphorbia	
canariensis fa. cristata	185
filiflora	118, 119, 121, 122
filiflora var. nana	123
globosa	4, 5
nelii	121
platyclada	218, 219, 220

F

Fenestraria	
rhopalophylla ssp. rhopalophylla	154
Fuchsia	
boliviana	285, 286

G

Geohintonia	
mexicana	102
Gethyllis	
ciliaris	21
Gymnocalycium	
achirasense var. achirasense	83
achirasense var. achirasense fa. chacrasense	85
achirasense var. achirasense fa. villamercedense	83
achirasense var. echinatum	85
achirasense var. kainradliae	85
achirasense var. orientale	85
amoenum	222
armatum	30, 31
baldianum	269
baldianum ssp. sanguiniflorum	269, 270
baldianum var. albiflorum	270
bayrianum	29
bruchii	170, 172, 174, 176, 190
bruchii ssp. bruchii	170
bruchii ssp. cumbresitense	172
bruchii ssp. lafaldense	172
bruchii ssp. matznetteri	174
bruchii ssp. pawlovskyi	174
bruchii ssp. susannae	174
bruchii var. brigittae	174
bruchii var. deviatum	176
bruchii var. glaucum	172
bruchii var. niveum	174
calochlorum	222
capillense	225
cardenasianum	29
cardenasianum/armatum	30
carolinense	176

chacoense	134
chiquitanum	131, 132, 133
frankianum	272
horridispinum	83
kieslingii	272
kieslingii fa. alboareolatum	272
kieslingii fa. castaneum	273
monvillei	81
monvillei var. confusa	81
monvillei var. gertrudae	83
monvillei var. steineri	81
paediophilum	133
parvulum	222
parvulum ssp. agnesiae	223
parvulum ssp. huettneri	222, 224
riojense var. pipanacoense	190
schreiteri	269, 270
schuetzianum	83
spgazzinii	1, 25, 28
spgazzinii fa. unguispinum	29
spgazzinii var. major	28
spgazzinii var. punillense	28
x heidiae	273, 274

H

Haworthia	
cooperi var. obesa	156
cooperi var. pilifera	156
cymbiformis ssp. translucens	156
springbokvlakensis	155
truncata	145, 155
Heliocereus	
amecamensis	43, 46
amecamensis x H. speciosus	44, 45, 46
speciosus	43, 46
Hildewintera	
colademononis	202

L

Lavrania	
perlatum	21
Leuchtenbergia	
principis fa. cristata	185

M

Maihuenia	
darwinii var. hickenii	235
patagonica	232, 233
poepigii	233, 234

Mammillaria	
albiflora	91
beneckeii	91
bocasana 'Fred'	24
bombycina	160, 161, 162, 163
candida	202
elegans	125
elongata	10
glassii	116
haageana	125
hahniana	127
halei	89
herrerae	15
jaliscana	91
louisae	91
luethyi	212
parkinsonii	216
rhodantha fa. cristata	185
sanchez-mejoradae	15
senilis	91
surculosa	91
Marginatocereus	
marginatus fa. cristata	185
Melocactus	
azureus	166
bahiensis	165
Mesembryanthemum	
squamulosum	21
Morawetzia	
doelziana	157
sericata	158, 159
Myrtillocactus	
geometrizzans fa. cristata	185

O

Obregonia	
denegrii	256
Opuntia	
basilaris	257
Oreocereus	
celsianus	159
trollii	159

P

Pachypodium	
lamerei	103
namaquanum	19, 75, 76, 77
Pelargonium	
hystrix	112, 113, 114

S

Schlumbergera	
orssichiana	262
orssichiana x reginae Kathie Gonaert	249
x eprica Proud Tina	263
x reginae Bristol Queen	264
x reginae Ice Dancer	264
Sulcorebutia	
caracarensis	57, 61, 63
inflexiseta	57, 63, 65
pasopayana	57
pulchra	49, 65

T

Tacitus	
bellus	6
Trichocaulon	
alstonii	20
Trichocereus	
vasquezii	243, 244
Turbincarpus	
panarottoi	15
pseudoplectinatus	189

V

Vatricania	
guentheri	287, 290

Y

Yucca	
filifera	257

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H. Roozegaarde

Banninkstraat 5

7255 AT Hengelo (Gld)

Tel.: +31(0)575 465270

E-mail: h.roozegearde@planet.nl

Ludwig Bercht	Redactioneel	250
Theo Heijnsdijk	Echeveria purpusorum	
	Het spikkel-puntblad	251
Bertus Spee	Voor het voetlicht	256
Jan Jaap de Morree	Adromischus marianiae II	258
Frank Süplie	Schlumbergera orssichiana en haar hybriden	262
Ludwig Bercht	Wetgeving beschermde planten en onze hobby	265
Ludwig Bercht	Het geslacht <i>Gymnocalycium</i>	
	Een overzicht (XI)	268
Jan Jaap de Morree	Jong gezien	275
Wim Alsemgeest	De vormen rond <i>Agave parryi</i>	
Jos van Roosbroeck	Deel IV	276
Henk Ruinaard	Op bezoek bij Kees de Wolf van	
	kwekerij Kemkas	282
Ton Pullen	Boekbespreking	284
Ludwig Bercht	Een onverwachte ontmoeting met	
	<i>Vatricania guentheri</i>	285
Rob Bregman	Summary	289

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

E-mail:info@succulenta.nl

Auteursrecht:

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding

Redactiesecretariaat:

Mevr. R. Maessen

Weezenhof 1232

6536 EZ Nijmegen.

E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

Hoofdredactie:

C.A.L. Bercht

E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

H.W. Viscaal

E-mail: hwviscaal@gmail.com

Redactie:

R. Bregman

E-mail: R.Bregman@uva.nl

J.J. de Morree

E-mail: morree@ziggo.nl

A.B. Pullen

E-mail: abpullen@home.nl

B.J.M. Zonneveld

E-mail:

zonneveld@NHN.leidenuniv.nl

Vormgeving: H. W. Viscaal

Druk: Senefelder Misset

Doetinchem

Bij de voorplaat:

S. x reginae Kathie Gonaert

Foto: Frank Süplie

zie artikel pag 262

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Februari 2010

Trichocereus pasacana
Ten zuiden van Cafayate, Argentinië

In dit nummer:

Adressen	2
Bestuurlijk	3
Algemene Ledenvergadering	4
Instellingen	7
Afdelingsactiviteiten 2010	8
Evenementen 2010	9
Zaaien van succulenten	10
Aanvullingen / wijzigingen infomap	11
Verloop ledenbestand Succulenta	12
Aanvullingen / verbeteringen zaadlijst	13
Nieuwe leden / Ledenpas Succulenta	14
Advertenties	15 en 16

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de oneven maanden zenden naar:

A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.

E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen.
Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen.
Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

PR & Promotie:

A.W. Biewenga
Molenerf 20, 9617 BW Harkstede
Tel. 050 - 4042754
E-mail: a.w.biewenga@home.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de ledenadministrateur:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld.
Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 27,-
Ned./België jeugdleden € 13,50
Europa € 35,-
Buiten Europa € 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van Succulenta te Sittard:

Nederland:

ING : 680596
IBAN: NL31INGB0000680596
BIC: INGBNL2A

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor de infomap zenden naar:

Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:

Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss. Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8 pag € 29,50
1/4 pag € 45,50
1/2 pag € 72,50
1/1 pag € 125,00

BESTUURLIJK

Al een maand geleden hebben we afscheid genomen van 2009. Het was een jaar, dat voor onze vereniging niet alleen maar positieve zaken in petto had.

Een, helaas te groot, aantal leden ontviel ons en eveneens teveel leden werden gekweld door ernstige problemen met hun gezondheid. Hoewel de meesten van deze laatsten inmiddels weer redelijk gezond zijn, is het toch weer een gevolg van een tekort binnen onze vereniging, waartegen onder meer het bestuur al jaren iets probeert te doen; namelijk het tekort aan nieuwe leden. Hierdoor stijgt het percentage ouderen en u weet dat de ouderdom met gebreken komt!

Voor onze hobby was het een heel goed jaar. Onze planten hebben een vrijwel ideaal seizoen achter de rug en ongetwijfeld bent u beloond met een uitbundige groei en bloei.

Voor de vereniging hoop ik dat er eindelijk een ommekeer gaat komen in het dalende ledental. Het bestuur gaat binnenkort enkele acties starten waarmee het hoopt het tij een beetje te kunnen keren, dit medegeïnspireerd door de resultaten van de eind 2008 gehouden enquête.

Ook in 2009 bleek weer hoe afhankelijk een vereniging als de onze is van de inzet van vele leden. Persoonlijk spreek ik dan ook mijn hartelijke dank uit aan al deze harde werkers, zoals daar zijn alle medewerkers van het tijdschrift, die er toch maar in slagen zes maal per jaar een blad te laten verschijnen, dat de vergelijking met de andere succulentenbladen niet hoeft te vrezzen. Ook de medewerkers aan de

andere instellingen, bibliotheek, boekenbeurs, Clichéfonds, ledenadministratie en website dank ik voor hun niet aflatende inzet in 2009.

Voorts dank ik de besturen van de afdelingen, die weliswaar in stilte, hun vaak jarenlange werk trouw en enthousiast uitvoeren. Een woord van dank is ook op zijn plaats voor de medebestuurders van Succulenta, die veel tijd steken in de vereniging en helaas te weinig worden aangemoedigd door leden. Veelal zijn er alleen reacties als er klachten zijn en dat hoeft niet altijd stimulerend te werken!

En tenslotte dank ik degenen die op welke wijze dan ook met suggesties en ideeën zijn gekomen. Zij zorgen ervoor dat het bestuur gemotiveerd blijft.

Voor 2010 wens ik de vereniging toe dat er uitzicht komt op nieuwe bestuursleden. Drie van de zittende bestuursleden zijn bezig aan hun laatste periode en ik hoop van harte, dat er zich nieuwe geschikte mensen aandienen, want het huidige aantal van vijf bestuursleden is eigenlijk aan de magere kant. Een toename van het aantal leden lijkt me ook zeer te wensen.

Rest mij nog u allen een voorspoedig jaar toe te wensen. Dat betekent in de eerste plaats een goede gezondheid voor u en de uwen. Als daar dan ook nog een gunstig succulentenjaar bij kan komen lijkt me, dat u over een jaar met voldoening en tevredenheid mag terugzien op een goed 2010.

Jack Schraets, voorzitter

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op zaterdag 24 april 2010 zal de Algemene Ledenvergadering plaatsvinden in de Botanische Tuinen van de Universiteit Utrecht.

De toegang tot de Botanische Tuinen is aan de Budapestlaan 17, 3584 CD Utrecht, bij Fort Hoofddijk (zie www.botanischetuinen.uu.nl). Tegenover de ingang ligt een groot parkeerterrein. Vanaf Centraal Station Utrecht zijn de Botanische Tuinen per stadsbus te bereiken: Stadsbus lijn 11 (halte Botanische Tuinen) en lijn 12 (halte Padualaan).

Voor de leden van Succulenta is dit een uitgelezen gelegenheid om kennis te maken met de prachtige flora die de Botanische Tuinen te bieden heeft.

Programma:

10.00 - 11.00 uur	Kassa open, ontvangst in de Serre met koffie, thee en frisdrank
11.00 - 12.30 uur	Rondleiding door het kassencomplex door professionele rondleiders
12.30 - 13.30 uur	Lunch in de Serre
13.30 - 14.00 uur	Pauze
14.00 - 16.30 uur	Algemene ledenvergadering in de Wachendorffzaal (auditorium)

Kosten:

De totale kosten voor de entree van de Botanische Tuinen en de lunch bedragen € 13,50. Aangezien de vergader- en lunchruimte een capaciteit hebben van maximaal 60 personen, is het van belang dat u zich tijdig opgeeft indien u de Botanische Tuinen wilt bezoeken en deel wilt nemen aan de lunch. Bij de kassa aan de ingang dient u bovendien uw lidmaatschapskaart van Succulenta te tonen (één introducté is toegestaan). Zonder lidmaatschapskaart en zonder opgave vooraf dient de normale entreprijs voor de Botanische Tuinen (€ 6,50) betaald te worden.

Opgave kan geschieden door het overmaken van € 13,50 op rekening 680596 van Succulenta te Sittard. Dit bedrag dient voor 10 april overgemaakt te worden.

De voorlopige agenda van deze Algemene Ledenvergadering is als volgt:

1. Opening
2. Agenda
3. Mededelingen
4. Ingekomen en uitgegane stukken
5. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 10 oktober 2009 (verenigingsnieuws december 2009)
6. Voorstellen tot wijziging van de statuten (naar aanleiding van de voorstellen van de enquêtecommissie)
7. Secretarieel jaarverslag 2009
8. Financieel jaarverslag 2009
9. Verslag kascommissie
10. Verkiezing leden kascommissie
11. Jubilarissen
12. Instellingen
13. Pr-activiteiten
14. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering najaar 2010
15. Rondvraag
16. Sluiting

PLATTEGROND BOTANISCHE TUINEN UTRECHT

Botanische Tuinen Utrecht - Fort Hoofddijk
Budapestlaan 17 Utrecht | Infolijn (030) 253 5455 | www.botanischetuinen-uu.nl

FINANCIËN VAN AFDELINGEN IN 2008

Net als de landelijke penningmeester zijn volgens de statuten van Succulenta ook de afdelingen verplicht om een financieel jaarverslag te maken en te laten goedkeuren door een kascontrolecommissie (zie huishoudelijk reglement artikel 6.7).

In het verleden werd er met deze verslagen weinig of niets gedaan en veel leden zullen zich ook niet interesseren voor het reilen en zeilen van andere dan hun eigen afdeling.

Voor diegenen die toch wel eens willen weten hoe hun afdeling financieel presteert ten opzichte van andere afdelingen, volgt hier een globaal overzicht van de financiële jaarverslagen 2008 van de Succulenta-afdelingen.

Van de 30 afdelingen die in 2008 stonden aangemeld is van 24 afdelingen een financieel jaarverslag ontvangen, 2 afdelingen zijn gestopt en van 4 afdelingen is, ook na een herhaalde oproep, geen financieel jaarverslag ontvangen.

De ontvangen financiële jaarverslagen waren zeer uiteenlopend van kwaliteit, variërend van zeer gedetailleerd en boekhoudkundig correct tot zeer eenvoudig (enkele getallen op een geschreven A4-tje). Om een vergelijking van deze jaarverslagen te kunnen maken is alleen gekeken naar de inkomsten, de uitgaven, het verschil tussen inkomsten en uitgaven en de stand van de kas en bankrekening(en) per 31-12-2008 (zogenaamde liquide middelen).

De bezittingen zijn buiten beschouwing gelaten omdat het schatten van de waarde van b.v. de bibliotheekboeken, materiaalvoorraden of een oude diaprojector een hachelijke zaak is en in de praktijk bij executoire verkoop vrijwel niets opbrengen. Bij de inkomsten staan bij de meeste afdelingen de contributies, de loterij-inkomsten, de bijdragen voor het afdelingsreisje, de materialenverkoop, de inkomsten uit beurzen en de rente van de bankrekening. Aan de uitgavenkant staan meestal de kosten voor het secretariaat, kosten voor het af-

delingsblad, kosten afdelingsreisje, inkoop van loterijplanten en materialen, vergoedingen voor sprekers, kosten bibliotheek en tijdschriftabonnementen, uitgaven beurzen en consumpties.

In dit overzicht worden geen cijfers van individuele afdelingen genoemd, maar alleen gemiddelden, hoogste en laagste waarden en totale waarden van alle afdelingen bij elkaar. De gemiddelde inkomsten bedroegen in 2008 per afdeling € 1.378 met als laagste inkomsten € 168 en als hoogste inkomsten € 3.800. Daar staat dan een gemiddelde uitgaven tegenover van € 1.360 met als laagste uitgaven € 133 en als hoogste uitgaven € 3.558. Het gemiddelde verschil tussen inkomsten en uitgaven was € 47. Echter bij zeven afdelingen is er een negatief verschil en deze afdelingen teren dus in op hun spaargeld. Het grootste negatieve verschil was € 770 en het grootste positieve verschil was € 945.

De meeste afdelingen hebben een kas met contant geld en een giro- of bankrekening. Sommige afdelingen hebben daarnaast ook nog een spaarrekening. Gemiddeld stond er aan het einde van het jaar op die kas en bankrekeningen € 2.109. De 'armste' afdeling had € 438 aan liquide middelen en de 'rijkste' afdeling € 7.635.

Over het algemeen is de financiële situatie van de afdelingen gezond te noemen d.w.z. liquide middelen meer dan de jaaruitgaven. Tenslotte volgen de totalen van alle afdelingen bij elkaar: totale inkomsten € 33.069, totale uitgaven € 32.644 en totale liquide middelen € 50.618. Hoewel deze bedragen voor de landelijke vereniging hoger zijn, namelijk resp. € 52.195, € 51.822 en € 71.167, geeft dit toch wel aan dat dit geen onbelangrijke bedragen zijn. Dat lijkt mij voldoende reden om ook voor 2009 de vinger aan de pols te houden.

Henk Ruinaard
Penningmeester Succulenta

INSTELLINGEN

VERENIGINGSARTIKELEN

Bewaarband voor Succulenta:

Nieuw € 7,00 per stuk.

Wat betekent die naam?:

Een verklarend woordenboek: € 5,-

Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten:

Tweede druk (2002): € 5,-

Oude jaargangen Succulenta:

1955 tot 2000 € 5,- per jaargang

2000 t/m 2009 € 9,- per jaargang

Losse nummers € 2,50 per stuk

Buitenlandse tijdschriften:

Diverse jaargangen zijn verkrijgbaar.

Op de website van Succulenta is een volledig overzicht te vinden.

CD_ROM's

CD-ROM Frans Noltee. Succulent plants of the Little Karoo.

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Leeuweringerstraat 10 A,
3421 AC Oudewater
Gironummer Boekenbeurs: 199176 t.n.v.
W.A. Alsemgeest Succulenta boeken te
Oudewater Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

CLICHÉFONDS

Gerard Rutten, Prins Hendrikstraat 15
2641 HK Pijnacker. Tel. 015-3610078
E-mail: gerardrutten51@hotmail.com

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA

Bibliothecaris:

J. Keizer-Zinsmeester, Westeind 96,
9636 CE Zuidbroek. Tel. 0598-395128
E-mail: anjo.keizer@planet.nl

SUCCULENTA'S WEBSITE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws van Succulenta. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de website aanleveren bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37, 1276 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618.

E-mail: info@succulenta.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredactie

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005

E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Ludwig Bercht, Veerweg 18

4024 BP Eck en Wiel. Tel. 0344 - 693321

E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. R. Maessen - Claessen
Weezenhof 1232, 6536 EZ Nijmegen
Tel 024-3440425

E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

Argentinië 2009

Oreocereus celsianus

AFDELINGSACTIVITEITEN 2010

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Brabant België	27 feb.	Mieke Geuens over Mexico, deel 2	A. Volkaerts
	27 mrt	Eigen leden over Argentinië	+3216604952
De Achterhoek	11 feb.	Jaarvergadering	A. Heijnen
	11 mrt	Jur Hardiek over de Pyreneeën	0543-564314
Dordrecht	11 feb.	Lezing door Bram Rozier	J. Schotman
	11 mrt	Crassula-avond door iedereen	078-6164743
Eindhoven	8 feb.	Jaarvergadering	H. Damsma
	8 mrt	Ludwig Bercht over Bolivia	040-2113595
Gorinchem- 's-Hertogenbosch	8 feb.	Andre van Zuijlen: Mexico 2008	A. van Zuijlen
	8 mrt	Wim Alsemgeest over Zuid-Afrika	0412-630733
Gouda e.o.	18 feb.	Jan Lubbers: succulente bomen	N. Uittenbroek
	18 mrt	Wim Alsemgeest: Mexico 2009	0182-394068
's Gravenhage e.o.	9 feb.	Jaarvergadering	T. v't Walderveen
	9 mrt	Lezing door gastspreker	070-3864916
Groningen en Ommelanden	18 feb.	Wiebe Bosma: Socotra en Jemen	W. ten Hoeve
	18 mrt	Wolter over mammillaria's	0592-341660
Haag en Westland	2 feb.	Jaarvergadering + Piet Muller	J. de Vreede
	2 mrt	Henk Zwartepoorte: Zuid-Afrika	0174-620622
Den Helder	13 feb.	Lezing Coby + Anjo Keizer: Mexico	J. Jansen
	mrt	nog niet bekend	0223-620931
Maas & Peel	23 feb.	Jaarvergadering	M. Senders
	23 mrt	Doe-avond	0492-546646
Nijmegen	2 feb.	Jaarvergadering	R. Maessen
	2 mrt	Mireille Riesenbeck: Reptielen	024-3440425
Tilburg	8 feb.	Kees van Berkel over Mexico	J. van Veenendaal
	8 mrt	Zaaiwedstrijd + Turbinicarpus	013-5341079
Voorne Putten- Rozenburg	4 feb.	Evert Smienk over Brazilië	L. Stolk
	4 mrt	Wim Alsemgeest over Mexico	0187-601059
Wageningen	11 feb.	Gastspreker	E.van Die-van Wijnen
	11 mrt	Uitdelen zaad en wat daarbij hoort	0318-483579
West-Brabant	20 feb.	Ludwig Bercht over Frailea	H. Schippers
	20 mrt	Plantenveiling	0164-257905
IJsselstreek - Twente	1 feb.	Fred van Vemden over uilen	G. Koelemeijer
	8 mrt	Jan Lubbers over bomen	0572-301414
Zaanstreek-Waterland	5 feb.	Jaarvergadering	P. Steyn
	mrt	nog niet bekend	0251-313009
Zeeland	26 feb.	Fotowedstrijd	H. Weezepoel
	26 mrt	nog niet bekend	0113-231067
Zuid-Limburg	2 feb.	Jan Linden over Andalusië	A. van Vlodrop
	2 mrt	Wolfgang Borgmann: verzameling	045-5690266
Zwolle	9 feb.	Henk Ruinaard: Arizona 2007	H. Huizing
	9 mrt	Evert Smienk over Brazilië	0522-440717

EVENEMENTEN 2010

11 april

Beurs van de afdeling Zaanstreek-Waterland in de "Springplank" Saenredamstraat 34 in Assendelft.

Aanvang 10.00 uur tot 16.00 uur.

Aanbod van vele soorten cactussen, vetplanten, grond en extra toevoegingen, aangevuld met deskundig advies.

Ook is er een bar waar koffie, thee en (fris)-drank verkocht wordt. De toegang is gratis.

Er zijn nog een aantal tafels te huur.

Inlichtingen bij:

Peter Steyn 0251 313009 of bij

Fons Arens 075 6873062

24 en 25 april

Lenteweekend in Eibergen. Dit is een bloemen- en plantenfestijn rondom de Mallemsse Molen aan de Mallemsse Molenweg 38 te Eibergen. De afdeling De Achterhoek werkt hier aan mee met een grote cactuskraam, samen met Gerrit Melissen. De kruidentuin is te bezichtigen en de openingstijden zijn van 10.00 uur tot 17.00 uur.

De entree bedraagt € 2, dit is inclusief parkeergeld. Ook aan de inwendige mens is gedacht.

15 mei

De afdeling Gouda en omstreken organiseert op 15 mei de Goudse cactusbeurs van 9.00 tot 14.00 uur in het Zalencentrum "De Brug" Dunantlaan1, Reeuwijk.

Info en tafelhuur: J. v. Tilborg,

tel. + 31 (0) 182-534093,

e-mail: jvantilborg@hetnet.nl

5 juni

Open dag bij Handelskwekerij Ubink (specialist in cactus en vetplanten) van 9.00 tot 16.00 uur aan de Mijnsheerenweg 20, Kudelstaart. Verder worden er een internationale beurs, een verloting en een plantenkeuring georganiseerd.

Info: Nico Uittenbroek, tel. +31 (0) 182-394068, E-mail: nicovera.us@zonnet.nl

20 juni

Op zondag 20 juni (geen koopzondag, dus volop parkeergelegenheid) organiseert de afdeling Nijmegen van Succulenta voor de 33e keer een plantenmarkt. Om recht te doen aan de verbreding die het aanbod in afgelopen jaren heeft ondergaan, is de naam gewijzigd in "Bijzondere plantenmarkt: cactussen, vetplanten, rotsplanten, aparte kamerplanten".

De markt wordt weer gehouden op het vertrouwde adres: het Kolpinghuis, Smetiusstraat 1, 6511 ER te Nijmegen (dicht bij het station). De openingstijden zijn van 10.00 tot 15.30 uur en de entree voor bezoekers is € 1,-

De tafeluur bedraagt € 3,- per strekkende meter tafel. U kunt reserveren door het juiste bedrag over te maken op gironummer 1914156 t.n.v. "Succulenta" afdeling Nijmegen e.o. te Linden. Reserveren vanuit het buitenland bij voorkeur per e-mail naar thd@roc.a12.nl of telefonisch op 0487-880096.

10, 11 en 12 september

Ook in 2010 is er weer een Europese Landenconferentie in de Duinse Polders te Blankenberge in België. De ELK staat bekend als een gezellig weekend voor cactus- en vetplantenliefhebbers met deelnemers uit alle windstreken vanuit Europa, Zuid-Amerika en Japan.

De ELK vindt plaats op 10, 11 en 12 september. Over deze dagen verdeeld worden er vijf lezingen gegeven.

De beurs, met 500 meter tafelruimte is toegankelijk voor bezoekers op vrijdagmiddag van 16.00 uur tot 20.00 uur, op zaterdag van 8.30 uur tot 19.00 uur en op zondag van 8.30 uur tot 11.00 uur.

Kijk voor meer informatie op onze website www.elkcactus.be of neem contact op met Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966 of per e-mail annylinden@gmail.com

ZAAIEN VAN SUCCULENTEN

Succulenten zaaien bij hoge luchtvochtigheid

Jarenlang heb ik getracht succulenten te zaaien volgens de aanwijzingen in de boekjes:

- Potjes vullen met aarde
- Zaadjes zaaien
- Klein beetje aarde eroverheen
- Potjes afdekken met dekseltje of plastic zakje om een hoge luchtvochtigheid te krijgen

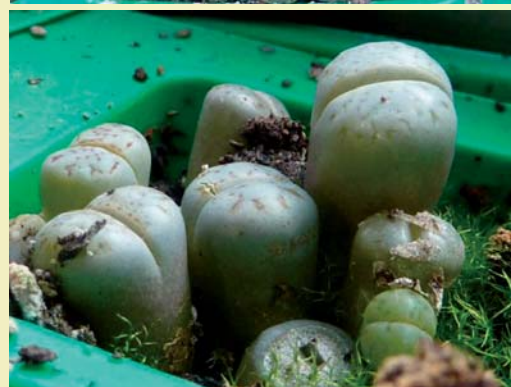
Bijkomend nadeel hierbij is schimmel- en algenvorming op het zaaigoed, hetgeen ook wordt genoemd in de boekjes.

Daarvoor wordt geadviseerd te sproeien met schimmelwerende middelen, zoals Superol.

Mijn ervaringen waren altijd zeer bedroevend: De schimmel stond meestal al op de potjes nog voordat het zaad ontkiemd was. Ik heb gesproeid met Superol maar de schimmel trok zich daar niet veel van aan. De potjes zagen wel mooi geel van de Superol. Als er zaailingen ontkiemden stopten deze vrij snel met groeien en stierven af, hetgeen ik wijt aan de hoge luchtvochtigheid, ze rotten gewoon weg. Deze ervaringen hebben bij mij een tijd de indruk gewekt dat succulenten zaaien toch wel erg moeilijk is.

Drie jaar geleden heb ik weer eens de moed verzameld om zaad bij het Clichéfonds te bestellen maar ik wilde dit keer wel wat meer succes. Ik besloot daarom om nu eens niet onder een dakje te zaaien maar gewoon in de open lucht. Als je bedenkt dat succulenten toch voorkomen in de drogere omgevingen is het moeilijk voor te stellen dat een permanente hoge luchtvochtigheid nodig is. Voldoende water om te ontkiemen, te groeien en niet uit te drogen leek mij voldoende.

Ik heb mijn zaad gezaaid in kweekbakjes gevuld met cactusaarde, afkomstig van een kweker en niet uit de winkel.

Het zaad strooide ik gewoon op de aarde zonder het apart toe te dekken. De bakjes heb ik op een lichte plek in de kas gezet, maar wel een plek waar geen of amper zon komt. De bakjes stonden in een klein laagje water (in de eerste weken van de ontkieming) en werden regelmatig gesproeid om uitdroging te voorkomen. Mijn kas staat erg zonnig en de temperaturen kunnen bij zonnig weer oplopen tot 40 graden Celsius. Nadat het zaad ontkiemd was liet ik het laagje water weglopen en sproeide ik alleen nog regelmatig. Er zat geen deksel op de zaibakjes dus was de luchtvochtigheid niet hoog.

De resultaten waren meer dan goed. Practisch alle zaad kwam op (binnen 2 à 4 weken) en ik heb hoegenaamd geen schimmelvorming waargenomen. Wel groeide er af en toe wat mosjes maar die zijn makkelijk te verwijderen.

Op deze manier heb ik een grote variëteit aan soorten gezaaid: Lithops, Rebutia, Lophophora, Mammillaria, Parodia, Turbinicarpus en andere soorten.

Overwinteren doe ik gewoon in de kas bij een minimum temperatuur van 5 graden Celsius. Ik besproei de zaailingen in de winter af en toe wel heel licht om te voorkomen dat ze te veel uitdrogen

Mijn conclusie uit deze ervaringen is: zaai niet bij hoge luchtvochtigheid maar hou het zaaigoed vochtig genoeg door regelmatig sproeien. Schimmelvorming is dan van de baan en het sproeien met schimmelwerende middelen is niet meer nodig.

Algen en mosjes ontstaan nog wel maar zijn makkelijk mechanisch te verwijderen en hinderen de zaailingen amper.

Harry Kal

Foto's : Muriël Bak

Afdelingen:

Eindhoven, nieuwe vergaderlocatie: Wijkcentrum 't Slot Eindhoven, Kastelenplein 167, 5653 LX Eindhoven.

Haarlem, nieuw e-mail adres voorzitter: g.koerhuis6@upcmail.nl

Spreekerslijst:

Wim Alsemgeest, nieuwe lezing: Mexico 2009, busje 1 (digitaal).

Wim Alsemgeest, adreswijziging: Leeuweringerstraat 10A, 3421 AC Oudewater, 0348-471083.

Wiebe Bosma, nieuwe lezing: Cactussen en koeien in Rio Grande do Sul. Cactussen (o.a. Frailea, Notocactus, Gymnocalycium), maar ook andere planten en dieren, landschappen en mensen uit de meest zuidelijke staat van Brazilië.

Nieuwe spreker:

Hans Huizing, Wapendrager 38, 7943 RP Meppel, telefoon: 0522-440717, E-mail: hanshuizing@home.nl. Kosten: € 45,- + € 0,18 per gereden en nog te rijden kilometer.

Lezingen:

1. Lithops, een passie.
Algemene informatie, verzorging, vermeerdering en natuurlijk....de soorten.
2. Flora van de Oost-Kaap
3. Bollen van de Oost-Kaap
(2 en 3 zijn nog in voorbereiding).

De lezingen bestaan uit PowerPointpresentaties. De afdeling dient te zorgen voor een beamer en een projectiescherm.

Cok Grootcholten heeft een digitale lezing voor de afdelingen. Die hoeven dan geen spreker te betalen en hebben toch een presentatie met foto's van cactussen en succulenten. Alleen hebben ze iemand nodig die er wat vanaf weet om er iets over te vertellen. Ik kan de memorystick met de lijst van de namen erbij opsturen.

Mail naar: grootcholte@kpnplanet.nl

LEDENVERLOOP SUCCULENTA

VERLOOP LEDENBESTAND SUCCULENTA 1998-2009 (AANTALLEN)

Jaar	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nederland	1895	1939	1795	1772	1732	1664	1543	1482	1425	1384	1311	1262
België	299	281	275	269	263	251	240	230	229	217	217	206
Overige	139	130	122	125	115	112	112	112	107	99	93	86
Totaal leden	2333	2250	2192	2166	2110	2027	1895	1824	1761	1700	1617	1554
Gratis	76	79	80	78	77	71	69	68	68	67	64	60
Totaal oplage	2409	2329	2272	2244	2187	2098	1964	1892	1829	1767	1681	1612
Afd.leden	1003	1002	977	956	920	871	808	746	731	709	668	622
Leden bij	104	136	145	131	103	78	66	66	80	73	37	43
Leden af	158	219	203	157	159	161	198	137	143	134	120	106
Saldo	-54	-83	-58	-26	-56	-83	-132	-71	-63	-61	-83	-63

VERLOOP LEDENBESTAND SUCCULENTA 1998-2009 (PROCENTUEEL)

Jaar	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nederland	81,2	81,7	81,9	81,8	82,1	82,1	81,4	81,3	80,9	81,4	81,1	81,2
België	12,8	12,5	12,5	12,4	12,5	12,4	12,7	12,6	13,0	12,8	13,4	13,3
Overige	6,0	5,8	5,6	5,8	5,5	5,5	5,9	6,1	6,1	5,8	5,7	5,5
Totaal leden	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Gratis	3,3	3,5	3,6	3,6	3,6	3,5	3,6	3,7	3,8	3,9	4,0	3,9
Totaal oplage	103,3	103,5	103,6	103,6	103,6	103,5	103,6	103,7	103,8	103,9	104,0	103,9
Afd.leden	43,0	44,5	44,6	44,1	43,6	43,0	42,6	40,9	41,3	41,7	41,3	40,0
Leden bij	4,5	6,0	6,6	6,0	4,9	3,8	3,5	3,6	4,5	4,3	2,3	2,8
Leden af	6,8	9,7	9,3	7,2	7,5	7,9	10,4	7,5	8,1	7,9	7,4	6,8
Saldo	-2,3	-3,7	-2,6	-1,2	-2,7	-4,1	-7,0	-3,9	-3,6	-3,6	-5,1	-4,1

TOELICHTING LEDENVERLOOP SUCCULENTA

- Het aantal leden in elk jaar is gemeten aan het einde van elk kalenderjaar bij het uitkomen van het decembernummer van Succulenta.
- De gratis leden betreffen de diverse bibliotheken van Succulenta en ruilabonnementen
- Het aantal afdelingsleden is bij benadering juist omdat niet van alle afdelingen jaarlijks een opgave van het ledenbestand is ontvangen.
- De aantallen leden bij en af in een kalenderjaar zijn resp. de nieuw ingeschreven leden en de uitgeschreven leden door bedanken, overlijden, niet betalen en vertrek met onbekende bestemming.

Henk Roozegaarde, ledenadministratie Succulenta

AANVULLINGEN/VERBETERINGEN ZAADLIJST

Allereerst, dank voor de bestelling van zaden die alle in januari zijn verzonden. Indien u nog niets heeft ontvangen kunt u contact met mij opnemen.

Een mooi spreekwoord is wel wie zaait zal oogsten. Daarbij is het uiteraard wel van belang wat er geoogst wordt. Onderstaand dan ook de verbeterpunten op de zaadlijst 2009 -2010 en een verbeterpunt voor de lijst 2008 -2009. Indien u nog meer verbeterpunten weet dan kunt u mij, bij voorkeur via e-mail, informeren. Mijn e-mailadres is gerardrutten51@hotmail.com.

Met vriendelijke groeten,

Gerard Rutten Beheerder Clichéfonds Succulenta

Verbeterpunten zaadlijst 2008 – 2009 en 2009 - 2010

Cereus sericifera verbeteren in *Cereus sericifer* uit Sao Joao de Manteninha.

Cipocereus bradei komt uit de Francisco Dumont

Coleocephalocereus pluricostatus komt uit Sao Joao de Manteninha

Melocactus deinanthus verbeteren in *Melocactus deinacanthus*

Melocactus spec. GS14 verbeteren in *spec.* GS24

Melocactus violaceus verwijderen Noord Colombia, Guajira; zeer groen

Micranthocereus densiflora verbeteren in *Micranthocereus densiflorus*.

Pilosocereus bohlii vindplaats Delfino, deze soort is door Andreas Hofacker enige jaren geleden als nieuw beschreven in een Duits blad. De vindplaats Delfino wijkt echter af van de typevindplaats.

Pilosocereus fulvilanatus ssp. *vanheekianus* verbeteren in *fulvilanatus* ssp. *vanheekianus* van Itacambira. Dit is een 5 jaar geleden nieuw beschreven subspecies.

Aloe asperifolia verbeteren in *asperifolia* uit Z Brandberg Namibië

Aloe clariflora verbeteren in *Aloe claviflora*

Aloe oculata crouzianus verbeteren in *Aloe aculeata* var. *crouzianus*

Euphorbia virosa verbeteren in *Euphorbia virosa* 13 km O Uis, Namibië

Avonia albissima in de 2008 -2009 uitgave verbeteren in *Avonia albissima* W Klein Karas, Namibië

NIEUWE LEDEN NOV. - DEC. 2009

Nederland

111294	Rosingh-de Bies, Mw.Y.	Zomerluststraat 14	2012 LM	Haarlem
111291	Werff, P.J.J. v.d.	v.d. Berghof 4	2625 NN	Delft
111297	Pronk, Olaf	Schubertlaan 13	4462 KA	Goes
111289	Schaik, Dhr. J.M. van	Graaf Jansdijk 80	4571 SJ	Axel
111288	Gijben, Dhr. A.	Tuinstraat 3	5317 JK	Nederhemert
111292	Sleutjes, Dhr. J.G.C.M.	Krentelaar 23	5467 JE	Veghel
111296	Wijtten, Carlo	Verlengde Lindelaan 61	7391 JH	Twello
111290	Eijer, Dhr. J.	It Heechfean 33	9222 NZ	Drachtster- compagnie

België

111295	Van Nuffelen, Luc	Molenstraat 76	B-2220	Heist op den Berg
111293	Garreyn, Mw. C.	Veldstraat 89	B-8650	Houthulst

Bericht van overlijden ontvangen van:

J. Rethmeier te Bennebroek
J. Jeunen te Beerse (B)
K.C. Helderman te Den Haag
C. Bouwman - van Egmond te Waverveen
G.N.R. Galema te Goutum

LEDENPAS SUCCULENTA

Op vertoon van de Succulenta ledenpas heeft u voordeel bij:

Familiepark Cactus Oase te Ruurlo

www.cactusoase.nl, gratis toegang

Vlindertuin De Berkenhof, Zuid Beveland

www.vlindertuindeberkenhof.nl, € 1,50 korting

Jochumhof, Steyl

www.jochumhof.nl, gratis toegang

Hortus Botanicus Leiden

www.hortus.leidenuniv.nl, € 2 korting *

(tevens gratis toegankelijk voor museumjaarkaarthouders).

Stichting Botanische Tuin Kerkrade

www.botatuin.nl, 50% korting *

(deze korting geldt niet voor de Limburgse Kwekerijdag en de Kunstmarkt).

Hortus Haren, Groningen

www.hortusharen.nl, € 1 korting

(niet voor speciale evenementen waar een afwijkende entreprijs van toepassing is).

Nationale Plantentuin van België, Meise

www.br.fgov.be, € 1 korting *,

(niet geldig tijdens de Hobbytuin Zomerhappening)

* Korting geldt voor maximaal twee personen

Handelskwekerij Ubink bv Open dag

Zaterdag 5 juni 2010
van 09.00 tot 16.00 uur

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax. 0297 - 343089

Tijdens de open dag zullen een internationale plantenbeurs, een plantenkeuring, een digitale presentatie, een verloting en een boekenverkoop worden georganiseerd.

British Cactus & Succulent Society

Website:

<http://www.bcsc.org.uk>

- Quarterly full colour Journal, CactusWorld, for all levels of interest, covering conservation, cultivation, propagation, plant hunting and habitats, botanical gardens, plant descriptions, book reviews, seed lists, news and views, and advertisements from suppliers worldwide.
- Optional subscription to Bradleya, a high quality annual publication, with articles of a more scientific nature.
- Online discussion Forum and publications including books.
- See our website for current subscription details, which can be paid online by credit card, or by cheque payable to BCSS.
- Further details also available from our Membership Secretary:
Mr A Morris, 6 Castlemaine Drive, Hinckley, Leicester, LE10 1RY, UK.
Telephone: +44 (0) 1455 614410.
Email: membership@bcsc.org.uk

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK-STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEFSE RUURLO

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl
www.kemkas.nl

**Open kas zaterdag 29 mei en
zaterdag 28 augustus 2010**

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

April 2010

Trichocereus candicans in knop
Bij Tanti in Cordoba, Argentinië

In dit nummer:

Adressen	18
Algemene Ledenvergadering	19
Jaarverslag secretaris 2009	20
Postzegels	21
Financieel jaarverslag 2009	22
Afdelingsactiviteiten	24
Evenementen	25
Opendeurdagen	26
Instellingen	27
Persbericht Ubink 5 juni 2010	28
Plantenkeuring / Leden werven leden	29
Nieuwe leden / Ledenpas Succulenta	30
Advertenties	31 en 32

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de oneven maanden zenden naar:

A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.

E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen.
Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen.
Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

PR & Promotie:

A.W. Biewenga
Molenerf 20, 9617 BW Harkstede
Tel. 050 - 4042754
E-mail: a.w.biewenga@home.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de ledenadministrateur:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld.
Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 27,-
Ned./België jeugdleden	€ 13,50
Europa	€ 35,-
Buiten Europa	€ 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van	€ 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van Succulenta te Sittard:

Nederland:

ING : 680596
IBAN: NL31INGB0000680596
BIC: INGBNL2A

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor de infomap zenden naar:

Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:

Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss. Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8 pag	€ 29,50
1/4 pag	€ 45,50
1/2 pag	€ 72,50
1/1 pag	€ 125,00

LAATSTE NIEUWS ALV 24 APRIL 2010

Op zaterdag 24 april 2010 zal de Algemene Ledenvergadering plaatsvinden in de Botanische Tuinen van de Universiteit Utrecht. Gegevens omtrent de locatie kunt u vinden in het februari-nummer van Succulenta.

Programma:

- 10.00 - 11.00 uur Kassa open, ontvangst in de Serre met koffie, thee en frisdrank
- 11.00 - 12.30 uur Rondleiding door het kassencomplex door professionele rondleiders in 4 groepen
- 12.30 - 13.30 uur Lunch in de Serre
- 13.30 - 14.00 uur Pauze
- 14.00 - 16.30 uur Algemene ledenvergadering in de Wachendorffzaal (auditorium)

Kosten:

Toegang tot de Botanische Tuinen is voor Succulenta-leden gratis op vertoon van de Ledenpas. Let dus goed op dat u de ledenpas meeneemt! (de normale entreeprijs is € 6,50; één gratis introducé is toegestaan).

Gezien de gunstige financiële resultaten in 2009 heeft het bestuur besloten om de lunch aan te bieden voor € 10,00 (is onder kostprijs) in plaats van de eerder gepubliceerde € 13,50. Leden die al € 13,50 betaald hebben krijgen € 3,50 teruggestort. Opgave van deelname aan de lunch kan uitsluitend geschieden door overmaken van € 10,00 op rekening 680596 van Succulenta te Sittard onder vermelding van: lunch ALV. Gezien de maximale capaciteit van de lunchruimte van 60 personen wordt aanbevolen om snel te reserveren (en betalen), maar uiterlijk vóór 17 april.

Agenda:

Aan de agenda is één nieuw onderwerp toegevoegd, namelijk punt 5: CITES. De agenda van deze ALV ziet er nu als volgt uit:

1. Opening
2. Agenda
3. Mededelingen
4. Ingekomen en uitgegane stukken
5. CITES
6. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 10 oktober 2009 (verenigingsnieuws december 2009)
7. Voorstellen tot wijziging van de statuten (naar aanleiding van de voorstellen van de enqu tcommissie)
8. Secretarieel jaarverslag 2009
9. Financieel jaarverslag 2009
10. Verslag kascommissie
11. Verkiezing leden kascommissie
12. Jubilarissen
13. Instellingen
14. Pr-activiteiten
15. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering najaar 2010
16. Rondvraag
17. Sluiting

JAARVERSLAG SECRETARIS 2009

Succulenta vergrijst! Deze open deur constatering zal gedurende de afgelopen jaren door menig bezoeker van afdelingsavonden, algemene ledenvergaderingen, beurzen en andere evenementen gedaan zijn. Een logisch gevolg van die vergrijzing is dat ook het ledental van onze vereniging jaarlijks met meerdere procenten afneemt. Uit het onlangs in Succulenta gepubliceerde verloop van het ledenbestand kan gevoeglijk geconcludeerd worden dat onze vereniging over plm. 10 jaar door de barrière van 1000 leden zal zakken. Hoewel in het verleden behaalde negatieve resultaten geen garantie voor de toekomst zijn, lijkt de conclusie dat Succulenta over 10 jaar minder dan 1000 leden zal hebben, een 'solide belegging', althans indien de 'marktomstandigheden' zich niet wijzigen. Een schrale troost mag zijn dat andere hobbyclubs last hebben van dezelfde vergrijzing.....

Een logisch gevolg van het afnemende ledental is dat het aantal afdelingen afneemt. Per 1 januari 2009 heeft de afdeling Leiden opgehouden te bestaan. Weliswaar is er ook een nieuwe afdeling ontstaan, namelijk Haag- en Westland, maar daaraan lagen andere oorzaken ten grondslag dan een steeds verder oplopend ledental. Een ander gevolg van de vergrijzing is dat het voor afdelingen steeds moeilijker wordt om nieuwe bestuursleden te vinden en dat daardoor bestuursleden noodgedwongen nog weer een periode blijven zitten. Voor elke club zou het echter een goede zaak zijn wanneer het bestuur regelmatig verversd wordt. Dat geldt niet alleen voor de afdelingen, maar ook voor het landelijke bestuur. Weliswaar zijn er in 2010 geen urgente vacatures te verwachten, maar over ruim een jaar heeft Succulenta wel een nieuwe voorzitter nodig! Wie de schoen past.....

De spreuk 'Ubi cacti, ibi spinae' gaat gelukkig niet op voor het bestuur van Succulenta.

Weliswaar zijn er wel eens meningsverschillen, maar de emoties lopen nooit zo hoog op dat er rollators of cactussen door de lucht vliegen. Het bestuur heeft in 2009 vijf keer vergaderd, een zesde vergadering moest ten gevolge van sneeuwval uitgesteld worden naar 2010. De grote afstand tussen de vijf bestuursleden maakt veel vaker vergaderen geen aantrekkelijke optie voor de meeste bestuursleden. Gelukkig wordt via e-mail of telefoon geregeld overleg gevoerd.

Een aantal zaken welke in de vergaderingen in 2009 aan bod kwamen, wil ik hier belichten.

* Er is een start gemaakt met het elektronisch archiveren van de stukken van de laatste jaren. Peter Melis is bereid gevonden deze taak op zich te nemen.

* De website van Succulenta is een aantal keren besproken en dat heeft geresulteerd in een vernieuwing die de toegankelijkheid van onze website duidelijk verbeterd heeft.

* Bij de DSB-bank had Succulenta een spaarrekening in verband met de aantrekkelijke rente. Het op die rekening geparkeerde bedrag was gelukkig lager dan € 100.000,- waardoor er alleen enkele maanden rente verloren is gegaan (het bedrag is nu bij de ING ondergebracht).

* Tevredenheid mag er zijn over de nieuwe drukker van Succulenta. Sinds begin 2009 wordt het blad door Senefelder Misset gedrukt. Het plezierige gevolg voor onze vereniging was dat onze uitgaven voor het tijdschrift aanzienlijk lager waren dan in voorgaande jaren. Tevredenheid mag er zeker ook zijn over de inhoud en de lay-out van het tijdschrift zelf!

Zoals gebruikelijk zijn er in 2009 twee landelijke ledenvergaderingen geweest. De voorjaarsvergadering werd georganiseerd door de afdeling Zaanstreek – Waterland, ter gelegenheid van haar 75-jarig bestaan.

Het ochtendprogramma behelsde een bezoek aan een orchideeënbedrijf. Een noviteit op de vergadering, namelijk de eerste door de pr van Succulenta uitgegeven postzegels, zorgde voor een flinke drukte.

De najaarsvergadering werd georganiseerd door de afdeling Maas en Peel, en ook daar was een jubileum, namelijk het 50-jarig bestaan van die afdeling. Hier bestond het ochtendprogramma uit een bezoek aan de fraaie Jochumhof, een botanische tuin in Steyl. Het streven van het bestuur is om in de nabije toekomst over te gaan tot één jaarlijkse landelijke ledenvergadering. Ook de uitkomsten van de in 2008 gehouden enquête zullen geleidelijk tot enige veranderingen leiden binnen diverse gebieden van Succulenta.

Wolter ten Hoeve.

POSTZEGELS

Het bestuur en public relations hebben een nieuwe postzegel ontworpen met dit keer als onderwerp een Lobivia ter nagedachte- nis aan Clazien Bouwman. Deze foto komt uit haar eigen bestand, met dank aan Ruud Tropper.

Één velletje bestaat uit 10 zegels à € 0,44. Deze velletjes worden te koop aangeboden op de Algemene Ledenvergadering voor € 5,00 per velletje.

De perfecte kleurencombinaties vindt je in de natuur.
Soehrensia bruchii tussen Tafi del Valle en Amaicha del Valle, Catamarca, Argentinië

FINANCIËEL JAARVERSLAG 2009

Staat van baten en lasten		2009	2009	2008
		werkelijk	begroting	werkelijk
Inkomsten	Contributie	43.009	43.000	45.068
	Clichéfonds (winst)	156	500	1.299
	Advertenties	1.376	0	2.413
	Boekenbeurs (winst)	170	700	1.074
	Rente	1.787	1.500	2.195
	Diverse ontvangsten	872	0	854
	Totaal	47.370	45.700	52.903
Uitgaven	Tijdschrift	23.213	33.000	37.685
	Bestuur	4.691	6.500	8.233
	Algemene Ledenvergaderingen	2.313	1.800	1.234
	Bankkosten	238	0	226
	Ledenadministratie	886	800	654
	Diverse uitgaven	0	0	443
	Bibliotheek	707	1.000	1.554
	Public Relations	694	1.500	1.344
	Website	666	600	449
	Totaal	33.408	45.200	51.822
Saldo	(= inkomsten - uitgaven)	13.962	500	1.081

Tijdens het uitwerken van de cijfers voor het financiële jaarverslag 2009 werd duidelijk dat een aantal cijfers uit het jaarverslag van 2008 niet correct waren weergegeven.

Zo was o.a. verzuimd om de nog te ontvangen inkomsten uit advertenties in 2008 in de balans als vordering op te nemen en was het saldo van de Clichéfonds bankrekening per 31-12-2008 onjuist weergegeven. In bovenstaande Staat van baten en lasten zijn deze bedragen voor 2008 gecorrigeerd, hetgeen resulteert in een positief saldo van € 1081 in plaats van de vorig jaar vermelde € 373. Mijn excuses voor deze foutieve boekingen.

De trend van de licht dalende contributie-inkomsten zet zich in 2009 voort. In totaal lopen de inkomsten iets terug ten opzichte van 2008, maar niet zoveel als begroot.

De winst van het Clichéfonds en de boekenbeurs vallen in 2009 zéér laag uit, omdat (in afwijking van voorgaande jaren) flink is afgeschreven op de waarde van de voorraden.

De uitgaven voor het tijdschrift zijn in 2009 veel lager dan in 2008 en ook veel lager dan begroot. Oorzaak is het contract met de nieuwe drukker. Ten tijde van het opmaken van de begroting (half augustus 2008) is de besparing op de drukkosten nog (bij nader inzien) erg voorzichtig ingeschat. Aan het einde van het jaar hebben we kunnen vaststellen dat de kwaliteit van het drukwerk niet is achteruitgegaan en kon de volle besparing op de drukkosten binnengehaald worden. De bestuurskosten zijn lager dan in 2008 en bestaan nu nog voor een groot deel uit reiskosten. In totaal zijn de uitgaven veel lager dan voorgaande jaren waardoor een positief saldo van ca. € 14.000 ontstaat.

Details over de verschillende inkomsten en uitgaven zullen tijdens de ALV gepresenteerd worden.

Balans per 31 december		2009	2008	2007
Activa	Boekenbeurs	5.302	6.437	5.540
	Clichéfonds	4.451	5.237	4.426
	Vorderingen	135	3.165	2.523
	Liquide middelen	89.783	70.085	80.444
	Totaal	99.671	84.924	92.933
Passiva	Eigen vermogen	68.163	54.377	53.296
	Vooruit ontvangen contributies	31.195	29.982	30.493
	Schulden / te betalen kosten	313	565	9.144
	Totaal	99.671	84.924	92.933

In de activa van de balans staat de waarde van de bezittingen van de instellingen, de vorderingen (nog te ontvangen bedragen) en de liquide middelen (bank en kas saldo's). Op de waarde van de boeken van de boekenbeurs is al jarenlang te weinig afgeschreven. In 2009 is begonnen met forse afschrijving op de waarde van de deels al zéér oude boeken. Bij de waarde van de bezittingen van het Clichéfonds (zaadzakjes en sorteerkast) is wel de afname van de voorraad (verbruik van de zakjes) afgeschreven, maar is niet afgeschreven op de waarde van de zakjes. In de komende jaren zal de oude voorraad van zowel de boekenbeurs als het Clichéfonds versneld worden afgeschreven.

In de passiva staan het eigen vermogen, de vooruit ontvangen contributies en de schulden. Het eigen vermogen is in 2009 fors toegenomen door bijschrijving van het positieve saldo van de staat van baten en lasten, zoals blijkt uit de onderstaande tabel.

Vermogen en Liquide Middelen		2009	2008	2007
Eigen vermogen	Stand begin boekjaar	52.017	49.631	49.890
	Saldo	13.962	1.082	-259
	Bestemmingsreserve	2.183	3.665	3.665
	Totaal per 31 december	68.163	54.378	53.296
Liquide middelen	ING bank	23.583	10.705	27.396
	Bank van de Post (België)	1.421	1.805	4.435
	Spaarrekening ING	57.014	50.030	41.834
	Overige liquide middelen	7.765	7.545	6.780
	Totaal	89.783	70.085	80.445
Overige liquide middelen	Bibliotheek	293	0	-44
	Boekenbeurs	2.227	1.512	610
	Clichéfonds	3.605	5.832	5.714
	PR	1.640	202	500
	Totaal	7.765	7.546	6.780

Een deel van de bestemmingsreserve is afgeboekt op het voorschot voor de bibliotheek en een deel van de PR kosten e.e.a. in overeenstemming met een eerder genomen besluit in de ALV. De financiële reserves van de vereniging Succulenta, ten bedrage van € 80.000 staan sinds 2010 op een ING RenteMeerrekening die gekoppeld is aan de ING betaalrekening. In 2009 is een bedrag van € 4000 overgeboekt van de ING rekening van het Clichéfonds naar de spaarrekening van de vereniging Succulenta.

Henk Ruinaard, Penningmeester Succulenta

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Brabant België	30 april	Freddy Lampo over de USA	A. Volkaerts
	28 mei	Jan van Dorpe over Madagaskar	+3216604952
De Achterhoek	8 april	Henk Viscaal: kwekerij Tenerife	A. Heijnen
	6 mei	Jan Brouwer over Bonsai	0543-564314
Dordrecht	8 april	Avond door Ada Schoonderwoerd	J. Schotman
	20 mei	Avond bij Marja van der Pieterman	078-6164743
Eindhoven	12 april	Kees v.d. Wittenboer: substraten	H. Damsma
	10 mei	Plantenbeurs	040-2113595
Fryslân	17 april	14.00 uur in het Bos van Ypey	A. Sleifer
	mei	kasje kijken bij Cock Duyvenstein	0512-372750
Gorinchem- 's-Hertogenbosch	12 april	Ludwig Bercht over Paraguay	A. van Zuijlen
	15 mei	Cactusreisje naar België	0412-630733
Gouda e.o.	15 april	Praatavond	N. Littenbroek
	20 mei	Jan Ekkelboom over Copiapoa	0182-394068
's Gravenhage e.o.	13 april	Gastspreker	T. v.'t Walderveen
	11 mei	Clubshow	070-3864916
Groningen en Ommelanden	15 april	Onderlinge verkoop	W. ten Hoeve
	20 mei	Praktische avond over zaaien, etc.	0592-341660
Haag en Westland	6 april	Nels Verwoerd over Nieuw-Zeeland	J. de Vreede
	4 mei	Doe avond : zaaien, enten etc.	0174-620622
Den Helder	1 april	Orchideeënhoeve Fam. Maarssen	J. Jansen
	8 mei	Doe-dag Oranjerie Den Helder	0223-620931
Maas & Peel	27 april	Norbert Sarnes over Patagonië	M. Senders
	25 mei	Frank Thys over Zuid-Afrika	0492-546646
Nijmegen	6 april	Foppe Brolsma: bot. tuin Berkely	R. Maessen
	4 mei	Kasbezoek Bert Hommersom	024-3440425
Tilburg	12 april	Wil & Monique van Vroenhoven	J. van Veenendaal
	10 mei	Enten en entstammen	013-5341079
Voorne Putten- Rozenburg	1 april	Praatavond over de hobby	L. Stolk
	6 mei	Kasbezoek bij één van de leden	0187-601059
Wageningen	29 mei	Deelname tuinfair in Oostvoorne	
	8 april	Voorjaarsverloting	E. van Die-van Wijnen
West-Brabant	6 mei	Stekken, verpotten, zieke planten	0318-483579
	10 april	Bertus Spee over Mexico	H. Schippers
IJsselstreek - Twente	15 mei	Corné Hopstaken: cactusfoto's	0164-257905
	5 april	Geen bijeenkomst i.v.m. Pasen	G. Koelemeijer
Zaanstreek-Waterland	3 mei	Discussie tussen leden	0572-301414
	9 april	Wim Alsemgeest: 40 jaar hobby	P. Steyn
Zuid-Limburg	7 mei	Hans Huizing over Lithops	0251-313009
	6 april	Patagonië: E. & N. Sarnes	A. van Vlodrop
Zwolle	4 mei	Ludwig Bercht over Argentinië	045-5690266
	13 april	nog niet bekend	H. Huizing
	11 mei	Plantenkeuring: Helène Derckx	0522-440717

EVENEMENTEN 2010

11 april

Beurs van de afdeling Zaanstreek-Waterland in de "Springplank" Saenredamstraat 34 in Assendelft.

Openingstijden 10.00 uur tot 16.00 uur.

Aanbod van vele soorten cactussen, vetplanten, grond en extra toevoegingen, aangevuld met deskundig advies.

Ook is er een bar waar koffie, thee en (fris)-drank verkocht wordt. De toegang is gratis.

Er zijn nog een aantal tafels te huur.

Inlichtingen bij:

Peter Steyn 0251 313009 of bij

Fons Arens 075 6873062

24 en 25 april

Lenteweekend in Eibergen. Dit is een bloemen- en plantenfestijn rondom de Mallemsse Molen aan de Mallemsse Molenweg 39 te Eibergen. De afdeling De Achterhoek werkt hier aan mee met een grote cactuskraam, samen met Gerrit Melissen. De kruidentuin is te bezichtigen en de openingstijden zijn van 10.00 uur tot 17.00 uur.

De entree bedraagt € 2, dit is inclusief parkeergeld. Ook aan de inwendige mens is gedacht.

8 mei

De 3e Internationale cactus- & vetplantenbeurs in de zaal Agora van 't Gasthuis, Cultureel centrum Wijnegem (Turnhoutsebaan, naast het Politiebureau) in België.

De toegang voor bezoekers is gratis.

Informatie per mail: Frank Thys: frankdiane@skynet.be of telefonisch (00 32) (0)3 383 50 06 (best tussen 18 en 22 uur). Of bij Jozef Jacobs, secretaris, tel.: (00 32) (0)3 646 67 03. Emailadres: jozef.j@fulladsl.be

15 mei

De afdeling Gouda en omstreken organiseert de Goudse cactusbeurs van 9.00 tot 14.00 uur in het Zalencentrum "De Brug" Dunantlaan 1, Reeuwijk.

Info en tafelhuur: J. v. Tilborg, tel. + 31 (0) 182-534093, e-mail: jvantilborg@hetnet.nl

20 juni

Op zondag 20 juni (geen koopzondag, dus volop parkeergelegenheid) organiseert de afdeling Nijmegen van Succulenta voor de 33e keer een plantenmarkt. Om recht te doen aan de verbreding die het aanbod in afgelopen jaren heeft ondergaan, is de naam gewijzigd in "Bijzondere plantenmarkt: cactussen, vetplanten, rotsplanten, aparte kamerplanten".

De markt wordt weer gehouden op het vertrouwde adres: het Kolpinghuis, Smetiusstraat 1, 6511 ER te Nijmegen (dicht bij het station). De openingstijden zijn van 10.00 tot 15.30 uur en de entree voor bezoekers is € 1,-

De tafelhuur bedraagt € 3,- per strekkende meter tafel. U kunt reserveren door het juiste bedrag over te maken op gironummer 1914156 t.n.v. "Succulenta" afdeling Nijmegen e.o. te Linden. Reserveren vanuit het buitenland bij voorkeur per e-mail naar thd@roc.a12.nl of telefonisch op 0487-880096.

10, 11 en 12 september

Ook in 2010 is er weer een Europese Landenconferentie in de Duinse Polders te Blankenberge in België. De ELK staat bekend als een gezellig weekend voor cactus- en vetplantenliefhebbers met deelnemers uit alle windstreken vanuit Europa, Zuid-Amerika en Japan.

De beurs, met 500 meter tafelruimte is toegankelijk voor bezoekers op vrijdagmiddag van 16.00 uur tot 20.00 uur, op zaterdag van 8.30 uur tot 19.00 uur en op zondag van 8.30 uur tot 11.00 uur.

Kijk voor meer informatie op onze website www.elkcactus.be of neem contact op met Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966 of per e-mail annylinden@gmail.com

VERENIGINGSNIEUWS

OPENDEURDAGEN

- 25 april Iedereen hartelijk welkom op onze opendeurdag van cactussen en vetplanten. Vanaf 9.00 tot 17.00 uur, inkom is gratis
Adres: Desender-Bruneel, Mechelsesteenweg 235,
Sint Katelijne-Waver, E-mail: jomy@telenet.be, tel. 047608572
- 7, 8 en 9 mei Opendeurdagen van cactussen en agaven
Bij Jan Mondelaers, Kattestraat 16, 2430 Klein-Vorst - Laakdal
België. Info : 003213664068
Toegankelijk telkens van 10.00 tot 18.00 uur. Inkom Gratis
- 15 en 16 mei Jaarlijkse cactus-opendeur. Duizenden cactussen en succulenten zijn er te bewonderen, telkens van 10.00 tot 18.00 uur.
Sabine Vlemingckx & Maria Swings, Ganzemansberg 13 en 27
te 3020 Veltem-Beisem, België.
- 22 mei Open dag van de afdeling Zeeland bij:
Han Mesu, Nachtegaalstraat 12, 4335 CG Middelburg
Piet en Ineke van de Vrede, Braamstraat 34, 4388 CP Oost-Souburg
Bertus Spee, Diepeneestraat 4, 4454 BJ Borssele
Tonnie de Rijke, Noordweg 444, 4333 KL St Laurens (Middelburg)
Kees de Bonte, Lepelstraat 13, 4354 KH Vrouwenpolder
Koos de Meij, Mauritsstraat 13, 4421 CJ Kapelle
Herman Weezepoel, Vlaamseweg 5, 4458 ND 's Heer Arendskerke
De open dag duurt van 10.00 tot 17.00 uur.
Meer info bij Herman Weezepoel 0113 231067 of op onze website
<http://clubnet.zeelandnet.nl/cactus>
- 24 mei Voor de laatste keer:
Op tweede Pinksterdag open kas van 10.00 tot 17.00 uur bij:
Chel Jamin, Jan Oomsstraat 6, 5324 BB Ammerzoden
Tel. 073-5993856
- 29 en 30 mei Opendeurdagen, telkens van 10.00 tot 18.00 uur
Cactussen & Zuid-Afrikaanse planten zoals Aloe, Euphorbia,
Haworthia, Gasteria, Hoodia enz.
Frank & Diane Thys - Brants, Antwerpsedreef 30 Zoersel
E-mail: Frank-diane@skynet.be of tel: (00 32) (0)3 383 50 06
- 26 en 27 juni Open tuin op zaterdag 26 en zondag 27 juni;
Winterharde tuinopuntia's in bloei,
Tuinstraat 19, 3670 Wijshagen (Meeuwen) België
R. Koster, Tel. 0032-472206858

INSTELLINGEN

VERENIGINGSARTIKELEN

Bewaarband voor Succulenta:

Nieuw € 7,00 per stuk.

Wat betekent die naam?:

Een verklarend woordenboek: € 5,-

Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten:

Tweede druk (2002): € 5,-

Oude jaargangen Succulenta:

1955 tot 2000 € 5,- per jaargang

2000 t/m 2009 € 9,- per jaargang

Losse nummers € 2,50 per stuk

Buitenlandse tijdschriften:

Diverse jaargangen zijn verkrijgbaar.

Op de website van Succulenta is een volledig overzicht te vinden.

CD_ROM's

CD-ROM Frans Noltee. Succulent plants of the Little Karoo. Prijs € 14,50

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Leeuweringerstraat 10 A,
3421 AC Oudewater
Gironummer Boekenbeurs: 199176 t.n.v.
W.A. Alsemgeest Succulenta boeken te
Oudewater Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

CLICHÉFONDS

Gerard Rutten, Prins Hendrikstraat 15
2641 HK Pijnacker. Tel. 015-3610078
E-mail: gerardrutten51@hotmail.com

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA

Bibliothecaris:

J. Keizer-Zinsmeester, Westeind 96,
9636 CE Zuidbroek. Tel. 0598-395128
E-mail: anjo.keizer@planet.nl

SUCCULENTA'S WEBSITE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws van Succulenta. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de website aanleveren bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37, 1276 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618.
E-mail: info@succulenta.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredactie

Henk Viscaal, Brinklaan 31

7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005

E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Ludwig Bercht, Veerweg 18

4024 BP Eck en Wiel. Tel. 0344 - 693321

E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. R. Maessen - Claessen

Weezenhof 1232, 6536 EZ Nijmegen

Tel 024-3440425

E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

BOEKENBEURS

De boekenbeurs zal dit voorjaar niet aanwezig zijn op de jaarvergadering in Utrecht. Op de website van Succulenta is inmiddels een lijst met nieuwe boeken verschenen. De lijst met gebruikte boeken is nog in opbouw. Wim Alsemgeest

RUILABONNEMENTEN VAN AFDELINGSBLAADJES

Enkele afdelingen zijn gestart om de afdelingsblaadjes via e-mail naar de andere afdelingssecretariaten te sturen. Het voordeel hiervan is dat de afdeling geen printkosten en verzendkosten meer heeft en dat alle afdelingen gratis voorzien worden van het nieuws en de info van andere afdelingen. Wellicht is het voor uw afdeling ook zinvol om uw afdelingsblad op deze manier naar de andere afdelingen te sturen. Stuur het s.v.p. ook naar de website (info@succulenta.nl), dan wordt het afdelingsblad ook daar geplaatst.

CACTUSBEURS OP 5 JUNI

Op zaterdag 5 juni organiseert Succulenta een grote cactusbeurs. Dit gebeurt tijdens de open dag van kwekerij Ubink in Kudelstaart.

Handelskwekerij Ubink is een grote kwekerij van cactussen met een totale oppervlakte van 50.000 m². Tijdens deze open dag is er niet alleen gelegenheid tot bezichtiging van de kwekerij, er worden tevens zo'n 500 verschillende soorten planten aangeboden, variërend van kleine (5 cm) tot grote (4 m) planten.

De verschillende afdelingen van de landelijke succulentvereniging Succulenta hebben op de beurs 120 meter aan tafels tot hun beschikking waar zij voornamelijk cactussen maar ook potten en mest te koop aanbieden. De leden komen tevens met hun mooiste planten uit de eigen collectie voor een plantenkeuring en tevens tentoonstelling.

Op deze dag is er ook een boekenbeurs, en er wordt aandacht besteed aan het kweken van cactussen. Natuurlijk wordt er ook voor de inwendige mens gezorgd. Deze unieke dag voor liefhebbers van cactussen en andere succulenten kunt u meemaken op zaterdag 5 juni van 09.00 uur tot 16.00 uur. Toegang en parkeren is gratis.

Adres: Ubink, Mijnsherenweg 20, 1433 AS Kudelstaart

Routebeschrijving:

Eigen vervoer

Via de N201, Hoofddorp-Hilversum
Afslag N231 richting Nieuwveer-Nieuwkoop
Na 1,4 km rechtsaf de Mijnsherenweg op
Na 400 m gearriveerd

Openbaar vervoer

Station Hoofddorp of Haarlem
Bus 140 Connexion richting Uithoorn
Halte Aalsmeer Hortensiaplein
Bus 172 richting Kudelstaart
Halte Aalsmeer Legmeerdijk

Inlichtingen en aanmelden voor de tafeluur (vóór 15 mei):

G. Koerhuis, Weteringstraat 34, 2023 RV Haarlem

E-mail: g.koerhuis6@upcmail.nl of gerardkoerhuis@upcmail.nl. Tel. 023-5262624

Cactuskwekerij Lakerveld

Nu verkrijgbaar: Japanse astrophytum-hybrides Vanaf half maart bims

Lakerveld 89,
Lexmond,
tel. 0347-341718
website:
www.cactuskwekerij.eu
Geopend maandag,
vrijdag en zaterdag
open van 8 tot 16 uur

PLANTENKEURING

Tijdens de open dag bij Handelskwekerij Ubink op 5 juni zal er weer een plantenkeuring worden georganiseerd.

De plantenshow/keuring is dit jaar anders van opzet. Er kan in tegenstelling tot andere jaren ingezonden worden met één soort in pot, schaal of container in de maat van 12 tot 45 cm. Het is een vrije inzending die uit een cactus of vetplant mag bestaan. Deze keer mogen er wel meerdere planten van één soort in een pot staan om het visuele aspect te verhogen. Van lithopsen mogen er wel meerdere soorten in dezelfde pot staan; zie dit als landscaping.

Bedenk dat om in de prijzen te vallen, de planten in verhouding moeten staan met de potmaat en deze schoon moet zijn. Men mag zo vaak meedoen als men mooie exemplaren heeft. Er worden 5 bekertjes en een geldbedrag beschikbaar gesteld door Ubink bv. en Klaas Edelman. De inzending sluit om 11.00 uur en de prijsuitreiking is om 14.00 uur.

Info: Nico Uittenbroek, tel. +31 (0) 182-394068.
mailto:nicovera.us@online.nl

LEDEN WERVEN LEDEN

Het bestuur heeft besloten Succulentaleden te belonen voor het aanbrengen van een nieuw lid. Bij het aanbrengen van een nieuw lid ontvangt u €10,00 als dank voor uw inspanningen.

Op de website staat een opgavestrook die u kunt opslaan op uw computer. Na het invullen kan deze naar de ledenadministrateur gemaïld of per post opgestuurd worden. Na het betalen van de contributie door het nieuwe lid ontvangt u € 10,00 op uw bank/girotekening.

Dit formulier kan ook gebruikt worden tijdens een beurs voor het aanbrengen van een nieuw lid.

Dit formulier is te vinden op de website van Succulenta via de link 'LID WORDEN'.

Ook via de link 'DOWNLOADS' en vervolgens 'DIVERSE FOLDERS' onder de naam 'OPGAVESTROOKJES' is dit opgaveformulier te vinden.

Vanaf heden dienen uitsluitend de nieuwe formulieren gebruikt te worden.

REGLEMENT LEDEN WERVEN LEDEN

Huidige Succulentaleden die een nieuw lid aanbrengen kunnen dit kenbaar maken middels het op de website van Succulenta aanwezige formulier.

Het formulier downloaden/printen, invullen en mailen of per post sturen naar de ledenadministrateur. Per post dient dit in een voldoende gefrankeerde enveloppe te worden verzonden.

Na ontvangst van dit formulier ontvangt het nieuwe lid een acceptgiro voor het betalen van de contributie.

Na ontvangst van de contributie van het nieuwe lid zal de penningmeester € 10,00 overmaken op de bank- of girotekening van de aanbrenger.

Deze ledenwerfactie geldt niet in combinatie met andere aanbiedingen en/of kortingen.

NIEUWE LEDEN JAN. - FEB. 2010

Nederland

111303	Groenewegen, Dhr. K.	Hoge Noordweg 2	2671 DX	Naaldwijk
111299	Dettmeijer, Mw. S.M.	Hondiusstraat 173	3021 NJ	Rotterdam
111298	Spoij, J.	Brede Hilledijk 39 E	3072 KB	Rotterdam
111301	Snijders, Dhr. W.	Havendijk 184A	3114 ET	Schiedam
111302	Vogelaar, M.A.W.	Beekenstein 55	3328 ZC	Dordrecht
111305	Mulder, Marlies	Kerkstraat 2	9972 PC	Niekerk

Belgie

111300	Feyter, Jean de	Borreweg 1	B-1500	Halle
--------	-----------------	------------	--------	-------

Bericht van overlijden ontvangen van:

H. Steygerwalt te Leerdam
Dr. L. Sterck te Voorschoten

LEDENPAS SUCCULENTA

Op vertoon van de Succulenta ledenpas heeft u voordeel bij:

Familiepark Cactus Oase te Ruurlo

www.cactusoase.nl, gratis toegang

Vlindertuin De Berkenhof, Zuid Beveland

www.vlindertuindeberkenhof.nl, € 1,50 korting

Jochumhof, Steyl

www.jochumhof.nl, gratis toegang

Hortus Botanicus Leiden

www.hortus.leidenuniv.nl, € 2 korting *

(tevens gratis toegankelijk voor museumjaarkaarthouders).

Stichting Botanische Tuin Kerkrade

www.botatuin.nl, 50% korting *

(deze korting geldt niet voor de Limburgse Kwekerijdag en de Kunstmarkt).

Hortus Haren, Groningen

www.hortusharen.nl, € 1 korting

(niet voor speciale evenementen waar een afwijkende entreprijs van toepassing is).

Nationale Plantentuin van België, Meise

www.br.fgov.be, € 1 korting *,

(niet geldig tijdens de Hobbytuin Zomerhappening)

* Korting geldt voor maximaal twee personen

Handelskwekerij Ubink bv Open dag

Zaterdag 5 juni 2010
van 09.00 tot 16.00 uur

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax. 0297 - 343089

Tijdens de open dag zullen een internationale plantenbeurs, een plantenkeuring, een digitale presentatie, een verloting en een boekenverkoop worden georganiseerd.

British Cactus & Succulent Society

Website:
<http://www.bcsc.org.uk>

- Quarterly full colour Journal, CactusWorld, for all levels of interest, covering conservation, cultivation, propagation, plant hunting and habitats, botanical gardens, plant descriptions, book reviews, seed lists, news and views, and advertisements from suppliers worldwide.
- Optional subscription to Bradleya, a high quality annual publication, with articles of a more scientific nature.
- Online discussion Forum and publications including books.
- See our website for current subscription details, which can be paid online by credit card, or by cheque payable to BCSS.
- Further details also available from our Membership Secretary:
Mr A Morris, 6 Castlemaine Drive, Hinckley, Leicester, LE10 1RY, UK.
Telephone: +44 (0) 1455 614410.
Email: membership@bcsc.org.uk

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RUURLO

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl
www.kemkas.nl

**Open kas zaterdag 29 mei en
zaterdag 28 augustus 2010**

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Succulenta

Juni 2010

Echinocereus triglochidiatus

In dit nummer:

Adressen	34
Verslag Algemene Ledenvergadering	35
Evenementen 2010	41
Instellingen / Opendeurdagen	42
Jubilea / Nieuwe leden maart - april 2010	43
Afdelingsactiviteiten	44
Voorstel wijziging statuten	45
Ledenpas Succulenta	47
Advertenties	47 en 48

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de oneven maanden zenden naar:

A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.

E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen.
Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen.
Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

PR & Promotie:

A.W. Biewenga
Molenerf 20, 9617 BW Harkstede
Tel. 050 - 4042754
E-mail: a.w.biewenga@home.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de ledenadministrateur:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld.
Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 27,-
Ned./België jeugdleden € 13,50
Europa € 35,-
Buiten Europa € 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van Succulenta te Sittard:

Nederland:

ING : 680596
IBAN: NL31INGB0000680596
BIC: INGBNL2A

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor de infomap zenden naar:

Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:

Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss. Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8 pag € 29,50
1/4 pag € 45,50
1/2 pag € 72,50
1/1 pag € 125,00

ALGEMENE LEDENVERGADERING

VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING 24 APRIL 2010

1. Opening

De vergadering wordt geopend door de heer Jack Schraets. Hij constateert dat er een erg goede opkomst is. De presentielijst bevestigt die constatering, want de lijst is door 56 personen getekend.

2. Agenda

Geen wijzigingen of aanvullingen.

3. Mededelingen

- Jack Schraets deelt mee dat hij volgend jaar aftredend is en dat Succulenta vanaf dat moment een nieuwe voorzitter nodig heeft. Hij roept de aanwezigen op om te zoeken naar kandidaten.

- Chel Jamin is ernstig ziek.

- Arend Biewenga deelt mee dat er een nieuwe postzegel gemaakt is, ter herinnering aan Clazien Bouwman. De postzegel wordt gesierd door een Lobivia, haar specialisme. De 5 kinderen van Clazien zullen elk een velletje zegels ontvangen (de heer Betlem neemt daartoe de zegels in ontvangst; hij zal de zegels aan de kinderen overhandigen).

- Afmeldingen zijn ontvangen van de afgevaardigden van Groningen en Omme-landen, Haag- en Westland, Rotterdam en Zeeland.

4. Ingekomen en uitgegane stukken

- Bericht van Norbert Sarnes van de Deutsche Kakteen Gesellschaft over het aan Succulenta-leden beschikbaar stellen van de speciale uitgaven (Sonderhefte). Het bestuur van de DKG moet ons helaas teleurstellen. Omdat de Sonderhefte onlosmakelijk verbonden zijn aan het tijdschrift KuaS, kan de DKG deze Sonderhefte niet beschikbaar stellen aan anderen zonder zelf significant hogere kosten te maken.

- Bedankaartje van de nabestaanden van Clazien Bouwman.

- Verzoek van Cor Visser (namens de afdelingen Wageningen en omgeving) om financiële steun voor de aanschaf van een beamer. Jack Schraets geeft aan dat het bestuur hier geen voorstander van is, ondanks dat de vereniging er thans financieel goed voorstaat. Zo'n tegemoetkoming zou dan namelijk voor alle afdelingen moeten

Het bestuur met v.l.n.r. de heren Arend Biewenga, Henk Ruinaard, Jack Schraets, Fons Arens en Wolter ten Hoeve

Arend Biewenga overhandigt Jean Paul Betlem de postzegels (zie punt 3)

Ludwig Bercht in discussie over CITES (zie punt 5)

gelden, maar dat is lastig omdat sommige afdelingen al een beamer aangeschaft hebben. Voorts zou het voordeel niet alleen voor afdelingen, maar voor alle leden van Succulenta moeten gelden, want alle leden hebben bijgedragen aan de florissante financiële positie van de vereniging. Cor Visser geeft aan dat hij andere wegen zal zoeken.

- Bericht van Hans Boelaars, Joop van der Lee en Jan Jaap de Morree m.b.t. CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora; www.cites.org).

5. CITES

Jack Schraets deelt mee dat enkele Succulenta-leden een aanvaring hebben gehad met de AID. Hans Boelaars heeft een e-mail gestuurd waarin de vraag gesteld wordt of het bestuur iets kan ondernemen

in deze kwestie (bv. een liefhebbersvrijstelling voor leden van Succulenta). Inmiddels heeft Ludwig Bercht contact gehad met de AID en zal aan de AID een aantal vragen voorleggen. Het is de bedoeling dat de AID een stand gaat inrichten op de beurs van Nijmegen. Vervolgens zal aan de hand daarvan een artikel in Succulenta verschijnen. Hopelijk leidt dit tot iets waar wij als praktische liefhebbers mee uit de voeten kunnen.

Hans Boelaars deelt mee dat het verzoek om een contra-expertise (door iemand uit eigen kring) bij de inbeslagname van de planten van Jaap Keijzer niet gehonoreerd werd. De AID claimde dat haar specialist voldoende verstand van zaken had. Hans vindt dat het bestuur een expert moet zoeken die bij inbeslagnames een objectief oordeel kan vellen.

Het commentaar van Ben Zonneveld en Piet

Huesman gaat er vooral om dat zij graag willen weten hoe wij in de praktijk met de CITES-problematiek om moeten gaan. Het lijkt Ludwig verstandig om het gesprek met de AID af te wachten. Daarna kan het een en ander zwart op wit gezet worden. Karel Zaunbrecher vraagt wat het bestuur gedaan heeft aan het geval Rikus van Veldhuisen. Helaas is er bij het bestuur niets bekend over dit geval, en derhalve heeft het bestuur ook niets ondernomen.

Wolter ten Hoeve geeft als aanvulling dat het bestuur enkele jaren geleden een brief naar het ministerie van LNV gestuurd heeft met vragen betreffende de CITES-materie. Daarop kwam geen concreet antwoord, maar wel ontving Succulenta een uitnodiging voor een CITES-bijeenkomst. Op de ALV, waar dit genoemd werd (april 2008), bleek geen der aanwezigen bereid om deze bijeenkomst te bezoeken.

Gerard Rutten vraagt zich af of er geïnventariseerd kan worden welke leden op CITES-gebied problemen hebben. Het lijkt Fons Arens echter beter dat leden zich bij het bestuur melden als zij problemen ondervinden. Paul Laney vermoedt dat het voor het bestuur moeilijk zal worden om iets aan die problemen te doen. Volgens Henk Wolven jr. moeten we niet onvoorwaardelijk achter de leden met problemen gaan staan, het kan best zijn dat die leden fout zitten.

Ton Pullen vermoedt dat andere verenigingen dezelfde problemen ondervinden en hij vraagt zich af of we samen met andere verenigingen iets kunnen doen. Piet Huesman deelt mee dat de orchideeënvereniging soortgelijke problemen ervaart, binnen die vereniging is er al over gesproken om samen met andere verenigingen iets te ondernemen, bv. een aparte stichting vanuit de betreffende verenigingen. Op de website van de orchideeënvereniging staat overi-

gens interessante info over CITES.

De door Paul Laney gedane suggestie om een contactpersoon AID aan te stellen, lijkt Ludwig Bercht nu nog te vroeg. Hij doet het voorstel om vragen bij hem in te leveren, zodat hij ze met de AID kan bespreken.

6. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 10 oktober 2009 (verenigingsnieuws december 2009)

Er zijn geen opmerkingen over dit verslag. Wolter ten Hoeve wordt bedankt voor het maken van dit verslag.

7. Secretarieel jaarverslag 2009

Er zijn geen opmerkingen, derhalve wordt dit verslag goedgekeurd. Het verbaast Wolter ten Hoeve enigszins dat er zelfs over de zelfbedachte spreuk geen opmerkingen zijn (ubi cacti, ibi spinae = waar cactussen zijn, daar zijn doorns).

8. Voorstellen tot wijziging van de statuten en het huishoudelijk reglement (naar aanleiding van de voorstellen van de enquêtecommissie)

Wolter ten Hoeve geeft een toelichting op de voorstellen, waarvan de belangrijkste op een A4-tje uitgedeeld worden. Ben Zonneveld reageert op het voorstel om de bestuurlijke bevoegdheid voor het aangaan van verbintenissen met een belang van minder dan f 15000,- om te zetten in € 15000,-. Hij acht een limiet van € 10000,- ruim voldoende. Gezien het afgenomen ledental vindt het bestuur deze grens van € 10000,- acceptabel. Voor het overige zijn er geen wezenlijke opmerkingen over de voorstellen. De voorstellen zullen in een komend nummer van Succulenta, alsmede op de website, gepubliceerd worden. Vervolgens zal stemming tijdens een ALV plaatsvinden, waarna een notariële akte tot de definitieve goedkeuring van de gewijzigde statuten (en het huishoudelijk reglement) zal leiden.

Henk Ruinaard presenteert de jaarcijfers (punt 9)

9. Financieel jaarverslag 2009

Henk Ruinaard bedankt de voormalige afdeling Flevozoom voor de correcte afhandeling van het opheffen van die afdeling. Er is een bedrag van € 854,- overgemaakt op de rekening van de landelijke vereniging. Vervolgens geeft hij een toelichting op het financieel jaarverslag. Het positieve saldo van € 13962,- is hoger dan verwacht werd. Dit komt vooral doordat de uitgaven voor het tijdschrift lager uitvielen dan de eerste, voorzichtige schatting. Op diverse posten wordt vervolgens een toelichting gegeven. De post bestuurskosten bestaat voor een groot deel uit reiskosten (zeer verspreid wonend bestuur). Bij de kosten voor het tijdschrift vormen de drukkosten de hoofdmoot, namelijk 54%. Maar de verzendkosten leveren met 22% ook een aanzienlijke bijdrage aan deze post.

De liquide middelen van Succulenta zijn in 2009 flink toegenomen. Door de veel lagere drukkosten voor het tijdschrift wordt verwacht dat er aan deze toename de eerstkomende jaren nog geen einde zal komen. Wel zal het afnemende ledental een remmend effect hebben op die toename van de liquide middelen.

Het is Theo Heijnsdijk opgevallen dat de bibliotheek niet als bezit opgevoerd is. Henk Ruinaard geeft als verklaring dat het te moeilijk is om de waarde van de bibliotheek aan te geven. Wel is er voor de bibliotheek een brandverzekering.

10. Verslag kascommissie

Wim Backhuys brengt namens de commissie verslag uit. De financiële administratie zag er niet alleen uitstekend uit, maar was ook uitstekend. Enkele aanbevelingen, die de commissie vorig jaar gedaan had, zijn overgenomen (afschrijving op bezittingen van Clichéfonds en boekenbeurs). De commissie stelt voor om de penningmeester onder dankzegging te dechargeren, hetgeen met applaus geschiedt.

11. Verkiezing leden kascommissie

Wim Backhuys en Bouke Clement worden met applaus bedankt voor hun werk als kascommissielid. Jac Huys zal volgend jaar opnieuw deel uitmaken van deze commissie. Piet Huesman meldt zich aan als nieuw commissielid en Paul Laney stelt zich beschikbaar als reserve.

12. Jubilarissen

Van de jubilarissen (9 personen 40 jaar lid, 3 personen 50 jaar lid) zijn 4 leden op de ALV aanwezig. Eén van die aanwezigen is 50 jaar lid van Succulenta. Het betreft de heer Kramer. Jan Kramer is een zeer trouw lid van de afdeling Wageningen en hij neemt deel aan allerlei afdelingsactiviteiten. Anjo Keizer heeft diverse reizen naar Mexico ondernomen en ook Zuid-Afrika

De heer Jan Kramer (50 jaar)

De heer Anjo Keizer (40 jaar)

De heer van Smirren (40 jaar)

werd al met een bezoek vereerd. Hij is een actief afdelingslid. Zijn vrouw Coby heeft misschien wel een nog grotere passie voor cactussen. De heer Van Smirren is lid van de afdeling Zaanstreek - Waterland. Aan het

De heer Henk Wolven (40 jaar)

begin van zijn lidmaatschap werd hij direct al gestrikt voor een bestuursfunctie en hij is ca. 30 jaar penningmeester van de afdeling geweest. Daarnaast is hij marktmeester bij de beurs van de afdeling. De laatste jubila-

ris is Henk Wolven. Jarenlang is hij voorzitter van de (voormalige) afdeling Utrecht geweest. Ook zijn zoon heeft als hobby het kweken van succulenten. Alle jubilarissen ontvangen, naast een speldje, een bos bloemen.

13. Instellingen

- Paul Laney brengt verslag uit over de website. Zoals iedereen gemerkt zal hebben, is de site helemaal veranderd. Hierop zijn veel positieve reacties gekomen, ook uit het buitenland. De vernieuwde website biedt ook meer mogelijkheden voor de afdelingen, bv. het promoten van de afdelingsblaadjes. Paul roept de afdelingen dan ook op om informatie door te geven (bv. afdelingsactiviteiten en beursverslagen), want dat is in het belang van de eigen afdeling. Verder wordt eraan gewerkt om Succulentajaargangen van 2005 en eerder in de Cactus and Succulent Digital Library te plaatsen. Sinds kort is er op de website ook een soort vraagbaak, niet zozeer voor vragen als 'welke naam hoort bij deze plant', maar meer voor vragen over bv. de hardheid van water.

- Het Clichéfonds kende volgens Gerard Rutten een succesvol jaar. Het aantal bestellingen is gelijk gebleven. Hij hoopt contact te kunnen leggen met zaadleveranciers uit Zuid-Afrika om vanuit die hoek zaden te kunnen leveren. Het idee van Paul Laney om maandelijkse aanbiedingen te plaatsen, wordt door Gerard vanuit logistiek oogpunt te lastig gevonden.

- Over de bibliotheek valt volgens Coby Keizer niet veel te vertellen. Het uitlenen van boeken staat op een zeer laag pitje, want veel wordt op internet opgezocht. Haar activiteiten bestaan vooral uit achterstallige werkzaamheden. Een service waar vrij veel gebruik van wordt gemaakt is het scannen en mailen van artikelen.

14. Pr-activiteiten

Arend Biewenga roept op om de open dag van Ubink (5 juni) te bezoeken. Hij heeft folders en oude Succulenta's bij zich. Op de website van Succulenta zijn diverse praktische folders geplaatst. Op de ELK zal de pr van Succulenta vertegenwoordigd worden door Bertus Spee.

15. Vaststellen datum en plaats ALV na-jaar 2010

Deze ALV zal gehouden worden op zaterdag 9 oktober in Lexmond (vlakbij kwekerij Lakerveld). De vergadering zal gehouden worden in partycentrum 5 Hoeven in Lexmond, daar zal ook de lunch geserveerd worden.

16. Rondvraag

Dick Munniksma stelt een vraag namens de afdeling Groningen en Ommelanden. Die afdeling heeft geconstateerd dat het aantal vetplanten op de zaadlijst gering is (en bijvoorbeeld wel Lithops bevat, maar geen Conophytum). Gerard Rutten antwoordt dat dit zaad vaak duur is. Veel cactuszaden koopt hij nu tegen een billijke prijs bij De Herdt.

17. Sluiting

Iets na 16.30 uur sluit Jack Schraets de vergadering.

Wolter ten Hoeve, secretaris.

EVENEMENTEN 2010

20 juni

Op zondag 20 juni (geen koopzondag, dus volop parkeergelegenheid) organiseert de afdeling Nijmegen van Succulenta voor de 33e keer een bijzondere plantenmarkt met cactussen, vetplanten, rotsplanten en aparte kamerplanten.

De markt wordt gehouden op het vertrouwde adres: het Kolpinghuis, Smetiusstraat 1, 6511 ER te Nijmegen (dichtbij het station). De openingstijden zijn van 10.00 tot 15.30 uur en de entree voor bezoekers is € 1,-. De tafeluur bedraagt € 3,- per strekkende meter tafel. U kunt reserveren door het juiste bedrag over te maken op gironummer 1914156 t.n.v. "Succulenta" afdeling Nijmegen e.o. te Linden. Reserveren vanuit het buitenland bij voorkeur per e-mail naar thd@roc.a12.nl of telefonisch op 0487-880096.

13, 14 en 15 augustus

Ter gelegenheid van de 53ste Lichtfeesten organiseert Cactusweelde Antwerpen een Cactussen- en Succulentenshow op vrijdag 13 augustus van 19.00 tot 24.00 uur, zaterdag 14 augustus van 15.00 tot 24.00 uur en zondag 15 augustus van 15.00 tot 22.00 uur. Dit vindt plaats in de wijk Kleine Landeigendom "Wijkschool-Groenlaar", Rozenlaan 50 in 2840 Reet (Rumst), België. Voor meer informatie: G. Geets, tel. 03/383.67.36 of D. De Raeymaeker, tel. 03/844.51.76 of via: <http://www.cactusweelde-antwerpen.be>

22 augustus

De cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant in café Marktzicht, Markt 50 te Etten-Leur. Bij genoeg inschrijvingen is ook de 2e zaal weer open. Bezoekers zijn welkom vanaf 10 uur en de entree is gratis. Informatie en stand bespreken bij Evert Smienk, tel 06-52314805 (graag na 14:00 uur), maar liever per E-mail naar evertsmienk@casema.nl

3,4 en 5 september

26e Internationale Gymnocalyciumbijeenkomst in Niftrik. Deze wordt gehouden in Hotel Hoogeerd, Maasbandijk 10, 6606 KB in Niftrik. Aanmelden en inlichtingen bij Jan Reijnen, E-mail: jan.reijn@versatel.nl

10, 11 en 12 september

De Europese Landenconferentie in de Duinse Polders te Blankenberge in België. De beurs, met 500 meter tafelruimte is toegankelijk voor bezoekers op vrijdagmiddag van 16.00 uur tot 20.00 uur, op zaterdag van 8.30 uur tot 19.00 uur en op zondag van 8.30 uur tot 11.00 uur. Kijk voor meer informatie op onze website www.elkcactus.be of neem contact op met Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966 of per e-mail annylinden@gmail.com

9 oktober

Algemene Ledenvergadering in Lexmond met in de ochtend de mogelijkheid om cactuskwekerij Lakerveld te bezoeken.

Het bestuur en public relations hebben een nieuwe postzegel ontworpen met dit keer als onderwerp een Lobivia ter nagedachteenis aan Clazien Bouwman. Deze foto komt uit haar eigen bestand, met dank aan Ruud Tropper.

Eén velletje bestaat uit 10 zegels à € 0,44. Deze velletjes worden te koop aangeboden voor € 5,00 bij de infostand van Succulenta op de cactusbeurs tijdens de open dag van Ubink in Kudelstaart.

INSTELLINGEN

VERENIGINGSARTIKELEN

Bewaarband voor Succulenta:

Nieuw € 7,00 per stuk.

Wat betekent die naam?:

Een verklarend woordenboek: € 5,-

Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten:

Tweede druk (2002): € 5,-

Oude jaargangen Succulenta:

1955 tot 2000 € 5,- per jaargang

2000 t/m 2009 € 9,- per jaargang

Losse nummers € 2,50 per stuk

Buitenlandse tijdschriften:

Diverse jaargangen zijn verkrijgbaar.

Op de website van Succulenta is een volledig overzicht te vinden.

CD-ROM's

CD-ROM Frans Noltee. Succulent plants of the Little Karoo. Prijs € 14,50

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.

Leeuweringerstraat 10 A,

3421 AC Oudewater

Gironummer Boekenbeurs: 199176 t.n.v.

W.A. Alsemgeest Succulenta boeken te Oudewater Tel. (00 31) (0)348 - 471083

E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

CLICHÉFONDS

Gerard Rutten, Prins Hendrikstraat 15

2641 HK Pijnacker. Tel. 015-3610078

E-mail: gerardrutten51@hotmail.com

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA

Bibliothecaris:

J. Keizer-Zinsmeester, Westeind 96,

9636 CE Zuidbroek. Tel. 0598-395128

E-mail: anjo.keizer@planet.nl

SUCCULENTA'S WEBSITE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws van Succulenta. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de website aanleveren

bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37, 1276 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618.

E-mail: info@succulenta.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofredactie

Henk Viscaal, Brinklaan 31

7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005

E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Ludwig Bercht, Veerweg 18

4024 BP Eck en Wiel. Tel. 0344 - 693321

E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. R. Maessen - Claessen

Weezenhof 1232, 6536 EZ Nijmegen

Tel 024-3440425

E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

OPENDEURDAGEN

26 en 27 juni

Open tuin met winterharde tuinopuntia's in bloei.

Tuinstraat 19, 3670 Wijshagen (Meeuwen)

België. R. Koster, Tel. 0032-472206858

19 en 20 juni

Open clubserie van 10 tot 18 uur door cactusclub Aylostera ter gelegenheid van Open Tuinen van de Landelijke Gilden.

Op 20 juni tevens plantenbeurs van 10 tot

17 uur. De locatie is in de Noenstraat 7a

(via losweg) te 9308 Hofstade-Aalst, Bel-

gië. Inlichtingen bij Bob De Brouwer, tel.

0032-54339574 of per E-mail naar

bob.debrouwer18@yucom.be

6,7 en 8 augustus

Opendeurdagen van cactussen en agaven

bij Jan Mondelaers, Kattestraat 16,

2430 Klein-Vorst /Laakdal, België.

JUBILEA 2010

50-jarig jubileum

Kramer, J.G. Arnhem
Piet, H. Wormer
Teters, W.F. Amsterdam

40-jarig jubileum

Bersselaar, W.H. v.d. Eindhoven
Cruchten, P.H.M. van Haelen
Felkel, Albert Pulheim (D)
Horsch, H.L.. Fort du Plasne (F)
Keizer, A. Zuidbroek
Nijnatten, P.W.A. van Voorschoten
Offeren, P.P.D. van De Punt
Smirren, B. van Zaandam
Wolven, H.J. . Utrecht

25-jarig jubileum

Bijl, J. van der Amstelveen
Boer-Gisbergen, Mevr. de Riel
Brink, W.A.J. v.d. Bemmelen
Bruin, C.J. de Dordrecht
Cactusweelde Zuiderkempem Tielt (B)
Daemen, Antoon Kapellen (B)
Fluit-van Ee, Mevr. S.M. Zeist
Geerards, R. Hulst
Heyden, W. v.d. Heesch
Hoogland, C.P. Alkmaar
Keizer-Zinsmeester, Mevr. J. Zuidbroek
Kersten, M.J.F. Gorinchem
Molin, P.J. Berg en Terblijt
Overbosch, Geert Amsterdam
Roelofs, L. Deventer
Roo, P.R. de Brunssum
Schepers, F. Aarle Rixtel
Slagers, J. Hardenberg
Stuivenberg, E. Siegerswoude
Vel, Mevr. Willy v.d. Aartselaar (B)
Westeijs, J. Honselersdijk
Wijnants, H. Langelille

NIEUWE LEDEN MAART - APRIL 2010

Nederland

111306	Zwan, F. van der	Spoorlaan 88	2316 KE	Leiden
111307	Coppens, Dhr. H.	Koningstraat 6	6441 GP	Brunssum
111308	Rowe, Dhr. J.	Arembergerstraat 10	8064 BD	Zwartsluis
111309	Volen, Mw. H. van	M.A. van Naamen van Eemneslaan 1	8384 EA	Wilhelminaoord

Bericht van overlijden ontvangen van:

J.C. Pieters te Lageland

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Brabant België	25 juni juli	Robert Willems over Copiapoa's Vakantie	A. Volkaerts +3216604952
De Achterhoek	10 juni 8 juli	Tuinbezoek bij familie Lubbers Tuinbezoek bij Beskers en Viscaal	A. Heijnen 0543-564314
Dordrecht	5 juni 8 juli	Excursie naar Ubink Kasje kijken bij Diny van Rijn	J. Schotman 078-6164743
Drenthe	2 juni juli	Kasbezoek bij H. Mecklenfeld Vakantie + gezellige middag	H. Mecklenfeld 0523-683170
Eindhoven	14 juni juli	Wil & Monique van Vroenhoven Vakantie	H. Damsma 040-2113595
Fryslân	5 juni 13 juni juli	Reisje naar Ubink Open kas in het Bos van Ypey Vakantie	A. Sleifer 0512-372750
Gorinchem- 's-Hertogenbosch	14 juni 12 juli	Open kas bij Lidy Schut Open kas bij Jan Nelis	A. van Zuijlen 0412-630733
Gouda e.o.	24 juni juli	Kasbezoek Vakantie	N. Uittenbroek 0182-394068
Groningen en Ommelanden	17 juni juli	Kasje kijken Vakantie	W. ten Hoeve 0592-341660
Haag en Westland	1 juni 6 juli	Bijeenkomst bij Frans Veenman Bijeenkomst bij Aad Vijverberg	J. de Vreede 0174-620622
Den Helder	5 juni juli	Bezoek open kas bij Ubink Vakantie	J. Jansen 0223-620931
Maas & Peel	22 juni juli	Rondleiding Jochumhof Steyl Vakantie	M. Senders 0492-546646
Nijmegen	1 juni 6 juli	Planten benoemen Kasbezoek bij Ludwig Bercht	R. Maessen 024-3440425
Tilburg	14 juni 12 juli	Lezing door Rudy Vlummens Vergadering bij Ria en Ben Visser	J. van Veenendaal 013-5341079
Wageningen	10 juni juli	Lezing door Wim Alsemgeest Vakantie	E. van Die-van Wijnen 0318-483579
West-Brabant	12 juni juli	Vergadering/kasbezoek Arboretum Vakantie	H. Schippers 0164-257905
IJsselstreek - Twente	7 juni 10 juli	Kasje kijken Busreis	G. Koelemeijer 0572-301414
Zaanstreek-Waterland	4 juni juli	Bezoek bij een aantal leden Vakantie	P. Steyn 0251-313009
Zuid-Limburg	1 juni juli	Mieke Geuens; Mexico deel 2 Vakantie	A. van Vlodrop 045-5690266

VOORSTEL WIJZIGING STATUTEN

Onderstaand treft u de artikelen aan waarin het bestuur veranderingen voorstelt. De betreffende rubrieken worden genoemd, waarna het artikel of het belangrijkste deel daarvan vermeld wordt, gevolgd door de voorgestelde wijzigingen. Op de website van Succulenta staat de volledige versie van de statuten en het huishoudelijk reglement.

STATUTEN

EINDE VAN HET LIDMAATSCHAP :

Artikel 6

1. Het lidmaatschap eindigt door:
  - d. ontzetting uit het lidmaatschap door het Bestuur.
Ontzetting kan alleen worden uitgesproken wanneer een lid in strijd met de Statuten, reglementen of besluiten van de Vereniging handelt, of de Vereniging op onredelijke wijze benadeelt. Deze ontzetting volgt na een ontzettingsbesluit van de Algemene Vergadering.
2. Het ontzette lid heeft recht van beroep gedurende zes maanden direct volgend op het ontzettingsbesluit van de Algemene Vergadering. Gedurende de beroepstermijn is het lid geschorst.
3. Een uit het lidmaatschap ontzet lid kan slechts door een besluit van de Algemene Vergadering weer als lid worden aangenomen.

Artikel 7

Het Bestuur is bevoegd een lid te schorsen indien het in ernstige mate in strijd handelt met zijn lidmaatschapsverplichtingen dan wel zijn gedragingen het belang van de Vereniging schaden. Het geschorste lid heeft gedurende zes maanden direct volgend op de schorsing recht van beroep op de Algemene Vergadering.

Voorstellen: In artikel 6 (lid 2) en in artikel 7 de termijn van zes maanden wijzigen in een termijn van twaalf maanden.

GELDMIDDELEN, GOEDEREN EN ANDERE BEZITTINGEN

Artikel 8

- 6 c. De kascommissie brengt in de Algemene Vergadering in het voorjaar verslag uit van haar bevindingen.

Voorstel: 'de Algemene Vergadering in het voorjaar' vervangen door 'de Algemene Vergadering'.

BESTUUR

Artikel 10

4. Een bestuurslid kan door de Algemene Vergadering worden geschorst of ontslagen. Daarbij wordt dezelfde procedure gevolgd als bij schorsing en/of ontzetting van een lid. Na zes maanden volgt ontslag uit of herstel in de functie.

Voorstel: In lid 4 de termijn van zes maanden wijzigen in een termijn van twaalf maanden.

Artikel 12

1. Het Bestuur is gerechtigd delen van haar taak te delegeren aan anderen, waaronder instellingen en/of commissies.
2. Indien het aantal leden van het Bestuur beneden het in artikel 8 lid 1 genoemde aantal is gedaald, blijft het Bestuur bevoegd. Het dient te bevorderen dat in de bestaande vacature(s) zo spoedig mogelijk wordt voorzien.

3. De Vereniging wordt in en buiten rechten vertegenwoordigd door hetzij het Bestuur als geheel, hetzij door de voorzitter en secretaris of penningmeester gezamenlijk.
4. Voor het aangaan van verbintenissen die een belang van vijftienduizend gulden f 15000,-) te boven gaan, is machtiging van de Algemene Vergadering noodzakelijk.
5. Een goedgekeurde begroting houdt de machtiging in voor de daarin vermelde uitgaven

Voorstellen: In lid 2 'artikel 8' vervangen door 'artikel 10' (het betreft een correctie). In lid 4 het bedrag van f 15000,- wijzigen in een bedrag van € 10000,-.

ALGEMENE VERGADERINGEN

Artikel 14

1. Jaarlijks worden tenminste twee Algemene Vergaderingen gehouden. Eén in april of mei en één in oktober of november.
2. Op de voorjaarsvergadering wordt het jaarverslag van de Vereniging uitgebracht. Voor de najaarsvergadering wordt de begroting voor het volgend jaar geagendeerd.
3. De Algemene Vergadering wordt bijeengeroepen door het Bestuur. Datum en agenda worden door het Bestuur tenminste zes weken tevoren in het verenigingsnieuws bekendgemaakt. Voorstellen van het Bestuur en leden voor de betreffende vergadering worden tegelijkertijd of eerder in het verenigingsnieuws met motivering opgenomen.
4. De Algemene Vergadering behandelt de beroepszaken welke tegen beslissingen van het Bestuur aanhangig worden gemaakt.
5. Beslissingen worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen, tenzij in de Statuten anders is bepaald.
6. Het Bestuur is verplicht binnen een termijn van vier weken een Bijzondere Algemene Vergadering bijeen te roepen, indien één of meer Afdelingen of een lid, beide vertegenwoordigende tien procent van het aantal stemmen dat in de Algemene Vergadering kan worden uitgebracht, dit schriftelijk met opgave van redenen aan het Bestuur verzoekt. Indien het Bestuur niet binnen veertien gevolg geeft aan dit verzoek kan de afdeling c.q. het lid of kunnen de afdelingen zelf tot bijeenroeping overgaan op de wijze waarop het Bestuur de Algemene Vergadering bijeen roept, dan wel bij advertentie in een in Nederland en een in België verschijnend veel gelezen landelijk dagblad.

Voorstellen:

1. Lid 1 wijzigen in: Jaarlijks wordt tenminste één Algemene Vergadering gehouden. Deze vergadering wordt gehouden tussen 1 april en 30 juni.
2. Lid 2 wijzigen in: Op de Algemene Vergadering wordt het jaarverslag van de Vereniging uitgebracht en wordt de begroting voor het volgende jaar geagendeerd.
3. In lid 3 de termijn van tenminste zes weken wijzigen in een termijn van tenminste vier weken.
4. Lid 6, tweede deel wijzigen in: Indien het Bestuur niet binnen veertien dagen gevolg geeft aan dit verzoek kan de afdeling c.q. het lid of kunnen de afdelingen zelf tot bijeenroeping overgaan op de wijze waarop het Bestuur de Algemene Vergadering bijeenroept, dan wel bij publicatie op de website van Succulenta en het op schriftelijke of elektronische wijze inlichten van de afdelingen.

Handelskwekerij Ubink bv

Open dag

Zaterdag 5 juni 2010 van 09.00 tot 16.00 uur

**Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax. 0297 - 343089**

UBINK

CACTUS & SUCCULENT

LEDENPAS SUCCULENTA

Op vertoon van de Succulenta ledenpas heeft u voordeel bij:

Familiepark Cactus Oase te Ruurlo

www.cactusoase.nl, gratis toegang

Vlindertuin De Berkenhof, Zuid Beveland

www.vlindertuindeberkenhof.nl, € 1,50 korting

Jochumhof, Steyl

www.jochumhof.nl, gratis toegang

Hortus Botanicus Leiden

www.hortus.leidenuniv.nl, € 2 korting *

(tevens gratis toegankelijk voor museumjaarkarhouders).

Stichting Botanische Tuin Kerkrade

www.botatuin.nl, 50% korting *

(deze korting geldt niet voor de Limburgse Kwekerijdag en de Kunstmarkt).

Hortus Haren, Groningen

www.hortusharen.nl, € 1 korting

(niet voor speciale evenementen waar een afwijkende entreprijs van toepassing is).

Nationale Plantentuin van België, Meise

www.br.fgov.be, € 1 korting *, (niet geldig tijdens de Hobbytuin Zomerhappening)

* Korting geldt voor maximaal twee personen

British Cactus & Succulent Society

Website:

<http://www.bcsc.org.uk>

- Quarterly full colour Journal, CactusWorld, for all levels of interest, covering conservation, cultivation, propagation, plant hunting and habitats, botanical gardens, plant descriptions, book reviews, seed lists, news and views, and advertisements from suppliers worldwide.
- Optional subscription to Bradleya, a high quality annual publication, with articles of a more scientific nature.
- Online discussion Forum and publications including books.
- See our website for current subscription details, which can be paid online by credit card, or by cheque payable to BCSS.
- Further details also available from our Membership Secretary:
Mr A Morris, 6 Castlemaine Drive, Hinckley, Leicester, LE10 1RY, UK.
Telephone: +44 (0) 1455 614410.
Email: membership@bcsc.org.uk

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK-STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEFSE RUURLO

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl
www.kemkas.nl

**Open kas zaterdag 29 mei en
zaterdag 28 augustus 2010**

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Succulenta

Augustus 2010

In dit nummer:

Adressen	50
Algemene Ledenvergadering	51
Agenda Algemene Ledenvergadering	52
Begroting 2011	53
In Memoriam Chel Jamin	54
Evenementen 2010 / Vraag & aanbod	55
Duitse tijdschriften / Nieuwe leden	56
Afdelingsactiviteiten	57
Voorstel wijziging statuten	58
Ledenpas Succulenta	59
Advertenties	60

Echeveria hybrides; Ubink 5 juni 2010

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de oneven maanden zenden naar:

A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.

E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen.
Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen.
Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

PR & Promotie:

A.W. Biewenga
Molenerf 20, 9617 BW Harkstede
Tel. 050 - 4042754
E-mail: a.w.biewenga@home.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de ledenadministrateur:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld.
Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 27,-
Ned./België jeugdleden € 13,50
Europa € 35,-
Buiten Europa € 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van Succulenta te Sittard:

Nederland:

ING : 680596
IBAN: NL31INGB0000680596
BIC: INGBNL2A

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor de infomap zenden naar:

Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:

Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss. Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8 pag € 29,50
1/4 pag € 45,50
1/2 pag € 72,50
1/1 pag € 125,00

ALGEMENE LEDENVERGADERING

PROGRAMMA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op zaterdag 9 oktober 2010 zal de Algemene Ledenvergadering plaatsvinden in Lexmond. De vergadering wordt georganiseerd door de afdeling Gorinchem – 's-Hertogenbosch. Deze afdeling bestaat dit jaar 50 jaar.

De ontvangst is bij Cactuskwekerij Lakerveld, Lakerveld 89, 4128 LG Lexmond, 0347-341718.

Het programma is als volgt:

10.00 – 11.00 uur	Ontvangst met koffie en thee bij Cactuskwekerij Lakerveld.
11.00 – 11.20 uur	Lezing door de heer Hans Biesheuvel over cactusgrond.
11.20 – 12.15 uur	Rondgang door de kassen van kwekerij Lakerveld.
12.30 – 14.00 uur	Lunch in partycentrum 5 Hoeven, Kortenhoevenseweg 63, 4128 CN Lexmond, 0347-341933.
14.00 – 16.30 uur	Algemene Ledenvergadering in partycentrum 5 Hoeven.

Lunch

Degenen die gebruik willen maken van de lunch dienen zich vóór 30 september op te geven bij Frans Mommers, tel. 0416-374393, E-mail info@f-mommers.speedlinq.nl
De kosten voor deelname aan de lunch zijn € 14,50. Dit bedrag dient overgemaakt te worden op rekeningnummer 972457739 t.n.v F.J.M. Mommers te Drunen onder vermelding van ALV lunch.

OPENDEURDAGEN

6,7 en 8 augustus

Opendeurdagen van cactussen en agaven bij Jan Mondelaers, Kattestraat 16, 2430 Klein-Vorst, Laakdal, België.

14 en 15 augustus

van 9:00 tot 18:00 uur bij: Cactusflower bvba Morenhoekstraat 18 A 2840 Rumst België www.cactusflower.be en bij: Jacobs Julienne. Erfstraat 62, 2861 O-L-V-Waver

AGENDA LEDENVERGADERING

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Het bestuur van Succulenta nodigt u hierbij uit voor de Algemene Ledenvergadering op zaterdag 9 oktober 2010 in partycentrum 5 Hoeven te Lexmond.

De vergadering begint om 14.00 uur en zal uiterlijk tot 16.30 uur duren.

Voorafgaand aan de vergadering en tijdens de pauzes is er de gebruikelijke boekenmarkt.

De agenda van deze ALV is als volgt:

1. Opening.
2. Agenda.
3. Mededelingen.
4. Ingekomen en uitgegane stukken.
5. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 24 april 2010 (verenigingsnieuws juni).
6. CITES.
7. Begroting 2011 (verenigingsnieuws augustus).
8. Vaststelling contributie 2011. Het bestuur stelt voor om de contributie ongewijzigd te laten.
9. Bestuursverkiezing. Aftredend en herkiesbaar is de heer H. Ruinaard.
10. Pr-activiteiten.
11. Stemming over de voorstellen tot statutenwijziging (zie verenigingsnieuws juni en augustus).
12. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering 2011.
13. Rondvraag.
14. Sluiting.

N.B. Volgens artikel 13 van de statuten kunnen de leden van een afdeling zich laten vertegenwoordigen door één afgevaardigde per afdeling. Deze afgevaardigde heeft stemrecht met zoveel stemmen als er leden in zijn of haar afdeling zijn. De afgevaardigde stemt overeenkomstig de stemverhouding in zijn of haar afdeling. Voor het begin van de vergadering dient de afgevaardigde een door de voorzitter en secretaris van de afdeling ondertekend mandaat bij het landelijk bestuur in te leveren (artikel 8 van het huishoudelijk reglement). Indien de afgevaardigde zelf voorzitter of secretaris van een afdeling is, dan dient een plaatsvervanger het mandaat te ondertekenen.

Een voorbeeld van zo'n mandaat is een papier met de volgende fictieve voorbeeldtekst: Johan Prikkel is afgevaardigde voor de afdeling Vetstad. Voorzitter: Cornelis Dikbuik (met handtekening). Secretaris: Annie Cactus (met handtekening). Niet inleveren van een mandaat betekent dat de afgevaardigde niet namens de afdeling kan stemmen!

Vanzelfsprekend kan een afgevaardigde ook niet namens een afdeling stemmen wanneer deze afdeling haar ledenlijst niet voor 1 april 2010 ingestuurd heeft. Dit betreft de afdelingen Hoeksche Waard, 's-Gravenhage, Haag- en Westland, West-Brabant en Zaanstreek-Waterland.

BEGROTING 2011

	Begroting 2011	Begroting 2010	Werkelijk 2009
Inkomsten			
Bedragen in Euro's			
Contributies	39.000,00	41.000,00	43.009,00
Clichéfonds	600,00	1.000,00	156,00
Boekenfonds	400,00	1.000,00	170,00
Advertenties	1.600,00	1.800,00	1.376,00
Rente	1.700,00	2.000,00	1.787,00
Diversen	0,00	0,00	872,00
Totaal	43.300,00	46.800,00	47.370,00
Uitgaven			
Tijdschrift	24.000,00	27.000,00	23.213,00
Ledenadministratie	900,00	800,00	886,00
Bibliotheek	450,00	1.000,00	707,00
Website	750,00	2.000,00	666,00
Algemene vergaderingen	2.500,00	3.000,00	2.313,00
Promotie	750,00	3.000,00	694,00
Bestuurskosten	5.500,00	8.500,00	4.691,00
Bankkosten	250,00	200,00	238,00
Totaal	35.100,00	45.500,00	33.408,00
Saldo	8.200,00	1.300,00	13.962,00

Toelichting:

- de begroting 2011 is een verwachting (raming) van de toekomstige baten en lasten en heeft niet zoals bij sommige verenigingen en veel bedrijven een taakstellend karakter (budget)
- naar verwachting zullen de inkomsten verder teruglopen t.o.v. de realisaties van 2009 met name ten gevolge van de teruglopende contributie-inkomsten (afnemend ledenaantal)
- in de uitgaven worden geen schokkende veranderingen verwacht t.o.v de realisatie van 2009, maar er is wel een lichte toename van de uitgaven voorzien
- meer gedetailleerde uitleg zal tijdens de ALV van 9 oktober 2010 worden gegeven

IN MEMORIAM CHEL JAMIN

Op 16 juni 2010 overleed na een relatief kort ziekbed onze voorzitter Chel Jamin. Natuurlijk was duidelijk dat zijn gezondheid wat minder werd. Na de winter had hij een steeds rugklachten die hem een paar maanden geleden zelfs in het ziekenhuis lieten belanden. Toen zelfs was nog niet duidelijk dat er iets ernstigs aan de hand was en werd hij met een "versleten rug" naar huis gestuurd. Maar toen de klachten aanhielden en er verder onderzoek werd gedaan, werd twee maanden geleden duidelijk dat het heel ernstig was.

Nu is dan een echte liefhebber van ons heengegaan. Op de eerste plaats een levensgenieter, zoal hij zelf letterlijk neerschreef: "Ik heb een heel goed leven gehad! Volop heb ik ervan genoten, van het begin tot het end. Ik heb weinig zorgen gekend en was graag nog gebleven. Het leven heb ik altijd genomen zoals het kwam. Ik had een positieve kijk op de wereld".

Al in de jaren tachtig ondernam hij samen met andere cactusliefhebbers reizen door cactusgebieden. Toen, midden jaren tachtig, mocht je nog planten meenemen en vele hiervan staan nog in de kas in Amerzoden.

Hij wilde al die ervaringen ook heel graag delen en hield dan ook jarenlang door heel het land lezingen over zijn geliefde planten. En Chel had niet alleen oog voor de planten, maar ook voor de mensen en voor hun gewoontes. Bij één van zijn lezingen liet hij de toehoorders proberen hoe je op zijn Mexicaans tequila drinkt.

Maar Chel was ook bestuurlijk actief in Succulenta en zat in de tachtiger jaren zes jaar in het hoofdbestuur. Tekenend voor hem zijn de verhalen over de vergaderingen en bijeenkomsten en dan vooral hoe gezellig het was na die bijeenkomsten.

Meer dan 40 jaar was Chel lid van de afdeling Gorinchem-'s-Hertogenbosch. 40 jaar maakte hij deel uit van het bestuur, waarvan 25 jaar als secretaris en 15 jaar als voorzitter. Bij zijn overlijden was hij nog steeds actief als voorzitter. En ook hier zullen we hem met name herinneren vanwege de gezelligheid die hij altijd uitstraalde.

We kunnen deze In Memoriam dan ook het beste afsluiten met Chel's laatste groet aan ons: "En nu, lieve mensen, zeg ik: "Vaya con Dios!" Het gaat jullie allen zeer goed.

Laten we proberen een beetje van Chel's positieve levenshouding over te nemen. Het maakt de wereld in elk geval een stuk gemakkelijker.

Chel bedankt voor alles wat je ons hebt gegeven. We zullen je missen.

Namens de afdeling Gorinchem-'s-Hertogenbosch: Andre van Zuijlen (secretaris).

EVENEMENTEN 2010

13, 14 en 15 augustus

Ter gelegenheid van de 53ste Lichtfeesten organiseert Cactusweelde Antwerpen een Cactussen- en Succulentenshow op vrijdag 13 augustus van 19.00 tot 24.00 uur, zaterdag 14 augustus van 15.00 tot 24.00 uur en zondag 15 augustus van 15.00 tot 22.00 uur. Dit vindt plaats in de wijk Kleine Landeigendom "Wijkschool-Groenlaar", Rozenlaan 50 in Reet (Rumst), België. Voor meer informatie: G. Geets, tel. 03 -383.67.36 of D. De Raeymaeker, tel. 03 - 844.51.76 of via: <http://www.cactusweelde-antwerpen.be>

22 augustus

De cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant in café Marktzicht, Markt 50 te Etten-Leur. Bij genoeg inschrijvingen is ook de 2e zaal weer open. Bezoekers zijn welkom vanaf 10 uur en de entree is gratis. Informatie en stand bespreken bij Evert Smienk, tel 06-52314805 (graag na 14:00 uur), maar liever per E-mail naar evertsmienk@casema.nl

3,4 en 5 september

26e Internationale Gymnocalyciumbijeenkomst in Niftrik. Deze wordt gehouden in Hotel Hoogerd, Maasbandijk 10, 6606 KB in Niftrik. Aanmelden en inlichtingen bij Jan Reijnen, E-mail: jan.reijn@versatel.nl

29 augustus

De afdeling IJsselstreek/Twente organiseert de 42e Cactus- en Vetplantenbeurs van het Oosten in het Wijkgebouw 't Hovenhuus, Leliestraat 27 in Deventer. Open vanaf 08.30 uur voor standhouders en vanaf 09.00 to 16.00 uur voor bezoekers, De entree bedraagt € 1,50. Inlichtingen en reserveren bij: J.F.H. Hilge, Stokebrand 257, 7206 EE Zutphen. Tel. 0575-529610 of per E-mail: f.hilge@chello.nl

10, 11 en 12 september

De Europese Landenconferentie in de Duinse Polders te Blankenberge in België. De beurs, met 500 meter tafelruimte, is toegankelijk voor bezoekers op vrijdagmiddag van 16.00 uur tot 20.00 uur, op zaterdag van 8.30 uur tot 19.00 uur en op zondag van 8.30 uur tot 11.00 uur. Kijk voor meer informatie op onze website www.elkcactus.be of neem contact op met Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966 of per e-mail annylinden@gmail.com

9 oktober

Algemene Ledenvergadering in Lexmond met in de ochtend de mogelijkheid om cactuskwekerij Lakerveld te bezoeken.

VRAAG & AANBOD

TE KOOP

Helaas groeit mijn kas niet mee. Ik voel mij genoodzaakt een redelijk groot aantal planten te ruimen. Het betreft voornamelijk Notocactussen en Echinopsishybriden, maar ook enkele grote zuilen. Inlichtingen bij J. Theunissen, jcmtheun@hetnet.nl of 0165 511943.

TE KOOP

Kas van 70m2, die echter ook kleiner kan worden gemaakt. Met kweektafels en radiatoren. Voor een heel schappelijke prijs. Zoekt u verlotingsplanten voor uw afdeling of wilt u in het bezit komen van mooie oude planten (vooral Zuid-Amerikaanse) tegen lage prijzen, dan is hier uw kans. Voor verdere informatie bel Andre van Zuijlen, tel. 0627881386 of e-mail naar succulenta@home.nl

DUITSE TIJDSCHRIFTEN

MEDEDELING VOOR ABONNEES OP DUITSE TIJDSCHRIFTEN

Hoewel het mogelijk is om zonder extra kosten geld over te maken naar EU-landen, is gebleken, dat veel Nederlandse leden van de DKG het tóch gemakkelijker vinden om evenals in het verleden via mij hun contributie te blijven betalen. Indien u dat wenst, wil ik dat ook voor 2011 weer doen.

Als u de rompslomp van IBAN en BIC wilt vermijden, kunt u vóór 15 november € 35,50 overmaken op giro 1401427 t.n.v. J. Theunissen te Oud Gastel. Ik zorg dan voor tijdige betaling bij de DKG. Wilt u s.v.p. zo vriendelijkzijn om uw lidmaatschapsnummer (te vinden op de adressering) bij de betaling te vermelden? Indien u later wenst te betalen, dient u vóór 31 december 2010 € 40,50 op genoemde rekening over te maken. Ná 31 december kunt u alleen nogzelf rechtstreeks in Duitsland betalen. U ontvangt dan een betalingsherinnering van de DKG.

Indien u vóór 15 november met uw creditkaart rechtstreeks bij de DKG betaalt, wordt het bedrag € 36,75.

NIEUWE LEDEN MEI - JUNI 2010

Nederland

111313	Schouwstra-Doop, Mw. S.A.H.	Titaniaalaan 20	1562 ZD	Krommenie
111310	Rijn, Mw. Y.J. van	Rabatstraat 1	2622 CG	Delft
111312	Annyas, Jasper	Dissel 12	3401 EE	IJsselstein
111315	Loop, Dhr. L.A.M. van der	Luttelveld 6	5411 TL	Zeeland
111314	Heijden, Dhr. B.C.A. v.d.	Beatrixstraat 17	5473 EG	Heeswijk Dinther
111311	Hoopen, Dhr. G.E. ten	Baarler Marsweg 7	7433 PE	Schalkhaar

België

111316	Bogaerd, Dhr. Luc van den	Kouter 20W1	B-9160	Lokeren
--------	---------------------------	-------------	--------	---------

Bericht van overlijden ontvangen van:

- M. ten Ham te Culemborg
- M. Jamin te Ammerzoden
- K.M. Lavrijsen-Prenen te Etten-Leur
- J. Raemakers te Roermond

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Brabant België	27 aug.	Barbecue + Julienne Jacobs	A. Volkaerts
	24 sep.	Raymond Laporte over Mexico	+3216604952
De Achterhoek	aug.	Vakantie	A. Heijnen
	9 sep.	Gert Ubink over techniek	0543-564314
Dordrecht	aug.	Vakantie	J. Schotman
	16 sep.	Wim Alsemgeest over Zuid-Afrika	078-6164743
Drenthe	aug.	Vakantie	H. Mecklenfeld
	1 sep.	Kasbezoek bij H. Gringhuis	0523-683170
Eindhoven	aug.	Vakantie	H. Damsma
	13 sep.	Ben Zonneveld over winterhard	040-2113595
Gorinchem- 's-Hertogenbosch	23 aug.	Open kas bij Ben Wijffelaars	A. van Zuijlen
	13 sep.	Andre van Zuijlen over Argentinië	0412-630733
Gouda e.o.	aug.	Vakantie	N. Gittenbroek
	16 sep.	Ruud Tropper: Pedio's en Sclero's	0182-394068
Groningen en Ommelanden	aug.	Vakantie	W. ten Hoeve
	16 sep.	Anjo en Coby Keizer: Zuid-Afrika	0592-341660
Haag en Westland	3 aug.	Avond bij John van der Linden	J. de Vreede
	28 sep.	Gerard Rutten over Zuid-Afrika	0174-620622
Den Helder	aug.	Vakantie	J. Jansen
	11 sep.	Rondleiding Rovershof	0223-620931
Maas & Peel	24 aug.	Wolter ten Hoeve over Mexico	M. Senders
	28 sep.	Jan Lubbers over de rotstuin	0492-546646
Nijmegen	3 aug.	Kasbezoek bij Theo	R. Maessen
	14 sep.	Zaaiwedstrijd en plantenkeuring	024-3440425
Tilburg	aug.	Vakantie	J. van Veenendaal
	13 sep.	Spreker	013-5341079
Wageningen	19 aug.	Zomeravond bij Gerard van Huffel	E. van Die-van Wijnen
	9 sep.	Cor vertelt over Zuid-Afrika	0318-483579
West-Brabant	22 aug.	Cactusbeurs (zie evenementen)	H. Schippers
	18 sep.	Paul Shirley: biologische bestrijding	0164-257905
IJsselstreek - Twente	29 aug.	Cactusbeurs (zie evenementen)	G. Koelemeijer
	6 sep.	Ludwig Bercht over Gymno's	0572-301414
Zuid-Limburg	aug.	Vakantie	A. van Vlodrop
	7 sep.	Praatavond/verkoop planten	045-5690266
Zwolle	aug.	Vakantie	H. Huizing
	14 sep.	Kasbezoek bij René Machielsen	

VOORSTEL WIJZIGING STATUTEN

Vervolg van het voorstel in het Verenigingsnieuws van juni, pagina's 45 en 46.

STATUTEN

Voorstel tot toevoegen van de rubriek 'slotbepaling' met het navolgende artikel 20:
SLOTBEPALING

Artikel 20. In alle gevallen waarin de statuten en het huishoudelijk reglement niet voorzien, beslist het Bestuur.

HUISHOUDELIJK REGLEMENT

GELDMIDDELEN, GOEDEREN EN ANDERE BEZITTINGEN

Artikel 5

1. Jaarlijks, in de Algemene Vergadering in het najaar, doet het Bestuur voorstellen over de hoogte van de contributie.

3. Het Bestuur stuurt jaarlijks, niet later dan 1 februari van het lopende verenigingsjaar, een verzoek tot betaling van contributie. Contributie dient betaald te worden voor de in het verzoek vermelde datum.

Voorstellen: In lid 1 het zinsdeel 'in het najaar' laten vervallen. In lid 3 '1 februari' vervangen door '1 januari'.

AFDELINGEN

Artikel 6

3. Alle brieven en bescheiden die van de Afdeling uitgaan, waarin geldelijke overeenkomsten worden aangegaan, dienen ondertekend te worden door de voorzitter en de secretaris. Voor overeenkomsten voor evenementen waarmee meer dan f 2.500,- is gemoeid moet vooraf toestemming worden verleend door het Bestuur van de Vereniging. Alle andere correspondentie kan door de secretaris worden ondertekend.

7. De Afdeling zendt jaarlijks voor 1 april het jaarverslag, het financieel verslag en het daarbij behorend verslag van de kascommissie toe aan de secretaris van de Vereniging.

Voorstellen: In lid 3 het bedrag van f 2500,- wijzigen in een bedrag van € 2500,-. Lid 7 als volgt wijzigen: De Afdeling zendt jaarlijks voor 1 april het jaarverslag, de ledenlijst, het financieel verslag en het daarbij behorend verslag van de kascommissie toe aan de secretaris van de Vereniging.

BESTUUR

Artikel 7

1. Tot drie maanden voor de Algemene Vergadering kunnen kandidaten voor een bestuursfunctie worden aangemeld.

Voorstel: De termijn van drie maanden wijzigen in een termijn van vier weken.

ALGEMENE VERGADERING

Artikel 8

2. De voorzitter en secretaris van de Afdeling, of indien een van hen afgevaardigde is, diens plaatsvervanger, ondertekenen het mandaat voor de afgevaardigde. Dit mandaat dient voor de aanvang van de Algemene Vergadering bij het Bestuur te zijn ingediend.

Indien dit niet tijdig is geschied vervalt het recht tot stemmen.

4. Het aantal stemmen dat een afgevaardigde kan uitbrengen, wordt bepaald door het aantal leden van de Afdeling per 1 januari van het jaar waarin de Algemene Vergadering wordt gehouden. Hiertoe stuurt elke Afdeling uiterlijk voor 1 april van ieder jaar een volledige ledenlijst per 1 januari aan de ledenadministrateur ter verificatie van zijn gegevens. Voorstellen: In lid 2 de zinsnede 'ondertekenen het voor de afgevaardigde' wijzigen in 'ondertekenen het mandaat voor de afgevaardigde'. Lid 4 als volgt wijzigen: Het aantal stemmen dat een afgevaardigde kan uitbrengen, wordt bepaald door het aantal leden van de Afdeling per 1 januari van het jaar waarin de Algemene Vergadering wordt gehouden. Hiertoe dient elke Afdeling voor 1 april van ieder jaar een volledige ledenlijst per 1 januari te sturen aan de secretaris van de Vereniging ter verificatie van haar gegevens. Indien toezending van de ledenlijst niet voor 1 april geschied is, heeft de afgevaardigde geen mandaat om namens de betreffende afdeling te stemmen.

Voorstel tot toevoegen van de rubriek 'kascommissie' met het navolgende artikel 9:

KASCOMMISSIE

Artikel 9

De kascommissie bestaat uit minimaal twee leden, welke geen deel uitmaken van het Bestuur. Een lid van de kascommissie wordt tijdens de Algemene Vergadering benoemd en maakt gedurende twee jaar deel uit van de kascommissie. Indien een lid van de kascommissie de termijn van twee jaar niet vervult, kan het Bestuur een plaatsvervanger benoemen.

LEDENPAS SUCCULENTA

Op vertoon van de Succulenta ledenpas heeft u voordeel bij:

Familiepark Cactus Oase te Ruurlo

www.cactusoase.nl, gratis toegang

Vlindertuin De Berkenhof, Zuid Beveland

www.vlindertuindeberkenhof.nl, € 1,50 korting

Jochumhof, Steyl

www.jochumhof.nl, gratis toegang

Hortus Botanicus Leiden

www.hortus.leidenuniv.nl, € 2 korting *.

(tevens gratis toegankelijk voor museumjaarkarthouders).

Stichting Botanische Tuin Kerkrade

www.botatuin.nl, 50% korting *

(deze korting geldt niet voor de Limburgse Kwekerijdag en de Kunstmarkt).

Hortus Haren, Groningen

www.hortusharen.nl, € 1 korting

(niet voor speciale evenementen waar een afwijkende entreprijs van toepassing is).

Nationale Plantentuin van België, Meise

www.br.fgov.be, € 1 korting *, (niet geldig tijdens de Hobbytuin Zomerhappening)

* Korting geldt voor maximaal twee personen

British Cactus & Succulent Society

Website:

<http://www.bcsc.org.uk>

- Quarterly full colour Journal, CactusWorld, for all levels of interest, covering conservation, cultivation, propagation, plant hunting and habitats, botanical gardens, plant descriptions, book reviews, seed lists, news and views, and advertisements from suppliers worldwide.
- Optional subscription to Bradleya, a high quality annual publication, with articles of a more scientific nature.
- Online discussion Forum and publications including books.
- See our website for current subscription details, which can be paid online by credit card, or by cheque payable to BCSS.
- Further details also available from our Membership Secretary:
Mr A Morris, 6 Castlemaine Drive, Hinckley, Leicester, LE10 1RY, UK.
Telephone: +44 (0) 1455 614410.
Email: membership@bcsc.org.uk

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK-STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEFSE RUURLO

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl
www.kemkas.nl

**Open kas zaterdag
28 augustus 2010**

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Succulenta

Oktober 2010

Knoppen in *Maihuenopsis argyconoidea*

In dit nummer:

Adressen	62
Algemene Ledenvergadering	63
Samenvatting bestuursvergadering	64
Plantenshow Open Dag Ubink 5 juni 2010	65
Evenementen 2010 / Instellingen	67
Duitse tijdschriften / Nieuwe leden	68
Afdelingsactiviteiten	69
Websites voor hulpmiddelen	70
Jubileumzegel / Ledenpas Succulenta	71
Advertenties	71, 72

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de oneven maanden zenden naar:

A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.

E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen.
Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen.
Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

PR & Promotie:

A.W. Biewenga
Molenerf 20, 9617 BW Harkstede
Tel. 050 - 4042754
E-mail: a.w.biewenga@home.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de ledenadministrateur:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld.
Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 27,-
Ned./België jeugdleden € 13,50
Europa € 35,-
Buiten Europa € 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van Succulenta te Sittard:

Nederland:

ING : 680596
IBAN: NL31INGB0000680596
BIC: INGBNL2A

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor de infomap zenden naar:

Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:

Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss. Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8 pag € 29,50
1/4 pag € 45,50
1/2 pag € 72,50
1/1 pag € 125,00

ALGEMENE LEDENVERGADERING

PROGRAMMA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op zaterdag 9 oktober 2010 zal de Algemene Ledenvergadering plaatsvinden in Lexmond. De vergadering wordt georganiseerd door de afdeling Gorinchem – 's-Hertogenbosch. Deze afdeling bestaat dit jaar 50 jaar.

De ontvangst is bij Cactuskwekerij Lakerveld, Lakerveld 89, 4128 LG Lexmond, 0347-341718.

Het programma is als volgt:

10.00 – 11.00 uur	Ontvangst met koffie en thee bij Cactuskwekerij Lakerveld.
11.00 – 11.20 uur	Lezing door de heer Hans Biesheuvel over cactusgrond.
11.20 – 12.15 uur	Rondgang door de kassen van kwekerij Lakerveld.
12.30 – 14.00 uur	Lunch in partycentrum 5 Hoeven, Kortenhoevenseweg 63, 4128 CN Lexmond, 0347-341933.
14.00 – 16.30 uur	Algemene Ledenvergadering in partycentrum 5 Hoeven.

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Het bestuur van Succulenta nodigt u hierbij uit voor de Algemene Ledenvergadering op zaterdag 9 oktober 2010 in partycentrum 5 Hoeven te Lexmond.

De vergadering begint om 14.00 uur en zal uiterlijk tot 16.30 uur duren.

Voorafgaand aan de vergadering en tijdens de pauzes is er de gebruikelijke boekenmarkt.

De agenda van deze ALV is als volgt:

1. Opening.
2. Agenda.
3. Mededelingen.
4. Ingekomen en uitgegane stukken.
5. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 24 april 2010 (verenigingsnieuws juni).
6. CITES.
7. Begroting 2011 (verenigingsnieuws augustus).
8. Vaststelling contributie 2011. Het bestuur stelt voor om de contributie ongewijzigd te laten.
9. Bestuursverkiezing. Aftredend en herkiesbaar is de heer H. Ruinaard.
10. Pr-activiteiten.
11. Stemming over de voorstellen tot statutenwijziging (zie verenigingsnieuws juni en augustus).
12. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering 2011.
13. Rondvraag.
14. Sluiting.

SAMENVATTING BESTUURSVERGADERING

Het is de bedoeling om van elke bestuursvergadering een korte samenvatting te maken voor de leden. Hier volgt de samenvatting van de vergadering welke begin augustus gehouden is.

Om het blad een bredere bekendheid te geven – met als doel nieuwe leden – is er binnen het bestuur een aantal ideeën naar voren gekomen. Eén van die ideeën was om aan het titelblad de tekst ‘Cactussen & Vetplanten’ toe te voegen (de term ‘Succulenta’ blijft vanzelfsprekend geprononceerd aanwezig op het titelblad). Een nadere discussie met de redactie over dit idee zal nog volgen. Ook onderzoekt het bestuur de mogelijkheid om het blad via bv. tijdschriftenwinkels te verspreiden (maar dit zal waarschijnlijk geen doorgang vinden). Als derde mogelijkheid voor een grotere bekendheid wordt gedacht aan gratis abonnementen voor plm. 60 bibliotheken (2 bibliotheken per afdeling).

De agenda van de Algemene Ledenvergadering (ALV) van oktober is uitgebreid besproken met onderwerpen zoals CITES en wijzigingen in statuten en huishoudelijk reglement. Daaruit voortvloeiend is gesproken over de mogelijkheid om over te schakelen naar één ALV per jaar. Vanzelfsprekend zullen de opvattingen en de ideeën van de leden zeer bepalend zijn bij het eventueel overgaan naar één jaarlijkse ALV (wanneer, waar, invulling). Wellicht zal 2011 als een overgangsjaar beschouwd worden.

Onderwerpen die op pr-gebied aan de orde geweest zijn, zijn o.a. de postzegels (in 2012 komt er waarschijnlijk weer een nieuw ontwerp) en de ledenpas (is het de moeite waard om hiermee door te gaan?).

Op financieel gebied zal Succulenta te maken krijgen met een verhoging van de drukkosten voor het tijdschrift (sterk gestegen papierkosten). Een ander punt dat betrekking heeft op de financiën van Succulenta, zijn de rekeningen van de afdelingen. Op grond van het verenigingsrecht is het niet toegestaan dat een penningmeester zijn privérekening ook voor de afdeling gebruikt. Henk Ruinaard heeft daarom een aantal adviezen over bankrekeningen aan de afdelingen verzonden.

Wolter ten Hoeve, secretaris.

Parque Nacional los Cardones, ten noorden van Cachi in Argentinië

PLANTESHOW OPEN DAG UBINK 2010

Op 5 juni 2010 kwamen weer velen naar de Open dag van handelskwekerij Ubink in Kudelstaart. Buiten de beurskoopjes was er ook weer een plantenkeuring, zij het deze keer op een andere leest geschoeid. Niet de keurmeesters, maar het publiek bepaalde de mooiste inzending van showplanten. Er waren 46 inzendingen van succulenten. De bezoekers konden de in hun ogen mooiste planten een eerste, tweede of derde plaats toekennen. Hierdoor was de puntentelling deze keer wat gecompliceerder. 109 bezoekers hadden de moeite genomen om de drie mooiste planten te vermelden op hun formulier.

Lange tijd spande het erom wie één of twee zou worden maar na de laatste ingevulde briefjes geteld te hebben bleek inzending nr. 4, een *Opuntia clavarioides* 8 stemmen meer te hebben gekregen om precies te zijn: 25 keer als eerste, 13 keer als tweede en 16 keer als derde. De tweede prijs was voor een *Lophophora williamsii* van Fons Arens, die 17 keer als eerste, 8 keer als tweede en 4 keer als derde genoemd werd.

De derde prijs ging weer naar Fons Arens met een *Buiningia aurea* die we nu kennen onder de nieuwe naam van *Coleocephalocereus aureus* met respectievelijk 9 keer een eerste, 9 keer een tweede en 7 keer een derde plaats.

De vierde prijs ging naar Wim Alsemgeest met een *Agave parryi* var. *truncata* die de volgende waardering kreeg, 8 keer als eerste, 5 keer als tweede en 9 keer als derde. De vijfde prijs ging naar *Mammillaria supertexta (martinezii)* van Aad Vijverberg en kreeg de volgende waardering, 6 keer als eerste, 5 keer als tweede en één keer als derde.

Van de 46 inzendingen kwamen 10 planten niet op de ingevulde lijsten voor en 23 soorten werden één of meerdere malen als mooiste gewaardeerd.

De winnaars ontvingen een beker en een mooie succulent als prijs, wat gesponsord werd door Ubink. De mooiste inzending werd beloond met de Klaas Edelman trofee en net als de andere winnaars kreeg deze een geldbedrag wat ook gesponsord werd door Klaas Edelman uit Reeuwijk.

Jan de Vreede met zijn winnende exemplaar

De prijswinnende planten van de plantenshow op 5 juni 2010 bij Ubink

Aan de winnaar van deze dag, Jan de Vreede, secretaris van de afdeling Succulenta Haag en Westland, vroeg ik hoe hij aan deze plant kwam en hij stuurde mij de volgende tekst:

“De winnende plant op de open dag bij Ubink 5 juni jl. was een *Austrocyllindropuntia clavarioides*, oftewel het bekende ‘negerhandje’ in een 23 cm doorsnee schaal. Deze plant kwam een tiental jaren geleden in mijn bezit toen ik parttime cactussen verzorgde bij de kwekerij van Jaap Molendijk aan de Groeneweg te 's-Gravenzande. Jaap moest om gezondheidsredenen de kwekerij van de hand doen en verkocht alle planten op deze *O. clavarioides* na. Ik had de indruk dat ze in mijn verzameling goed tot haar recht zou komen. Deze plant was in de jaren '90 geënt door Andries Bongaards op een *Opuntia robusta*. Dit was een kleine man, maar groot in zijn kennis over cactussen en vetplanten en voor mij de stimulator om deze hobby met veel enthousiasme te gaan uitoefenen. Na de tijd bij Jaap Molendijk stond de plant in mijn verzameling - die inmiddels was on-

dergebracht bij Aad Vijverberg - te pronken en vanwege zijn pracht en zeldzaamheid heb ik haar al 10 jaar niet verpot en zelfs niet verzet, bang om haar te verliezen. Het verzorgen, bemesten en water geven werd door Aad gedaan, kortom alles was en is in goede handen.

Inmiddels zijn er veel stekken vanaf gekomen en als u ook een ‘negerhandje’ in de verzameling heeft staan is de kans groot dat die van deze moederplant afkomstig is. Kortom het werd tijd om met de keuring mee te doen en naarmate het op de Open dag lichter werd in de hal van de firma Ubink openden zich meer bloemen. Dit droeg mede bij aan dit fantastische resultaat, namelijk de eerste prijs.

De prijs, de beker met de grote oren, wil ik opdragen aan Jaap, Aad en postuum aan Andries Bongaards, bij de ouderen bekend als de liefhebber bij het kanaal in De Lier”.

Vanaf deze plaats wil ik Ubink en Edelman bedanken voor het slagen van deze dag.

Nico Littenbroek

EVENEMENTEN 2010

9 oktober

Algemene Ledenvergadering in Lexmond met in de ochtend de mogelijkheid om cactuskwekerij Lakerveld te bezoeken.

19 juni 2011

Op zondag 19 juni 2011 (geen koopzondag, dus volop parkeergelegenheid) organiseert de afdeling Nijmegen van Succulenta voor de 34e keer een plantenmarkt. Evenals afgelopen jaar draagt deze markt de naam "Bijzondere plantenmarkt: cactussen, vetplanten, rotsplanten, aparte kamerplanten". De markt wordt weer gehouden op het vertrouwde adres: het Kolpinghuis, Smetiusstraat 1, 6511 ER te Nijmegen (dicht bij het

station). De openingstijden zijn van 10.00 tot 15.30 uur en de entree voor bezoekers is € 1,-. De tafeluur bedraagt € 3,- per strekkende meter tafel.

U kunt reserveren door het juiste bedrag over te maken op gironummer 1914156 t.n.v. "Succulenta" afdeling Nijmegen e.o. te Linden. Het verdient aanbeveling hier niet te lang mee te wachten want het afgelopen jaar hebben we enkele belangstellenden moeten teleurstellen (vol = vol).

Reserveren vanuit het buitenland bij voorkeur per e-mail naar thd@roc.a12.nl of telefonisch op 0487 - 880096.

Tot ziens allemaal op 19 juni 2011 in Nijmegen.

INSTELLINGEN

VERENIGINGSARTIKELEN

Bewaarband voor Succulenta:

Nieuw € 7,00 per stuk.

Wat betekent die naam?:

Een verklarend woordenboek: € 5,-

Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten:

Tweede druk (2002): € 5,-

Oude jaargangen Succulenta:

1955 tot 2000 € 5,- per jaargang

2000 t/m 2009 € 9,- per jaargang

Losse nummers € 2,50 per stuk

Buitenlandse tijdschriften:

Diverse jaargangen zijn verkrijgbaar.

Op de website van Succulenta is een volledig overzicht te vinden.

CD-ROM's

CD-ROM Frans Noltee. Succulent plants of the Little Karoo. Prijs € 14,50

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.

Leeuweringerstraat 10 A,

3421 AC Oudewater

Gironummer Boekenbeurs: 199176 t.n.v.

W.A. Alsemgeest Succulenta boeken te Oudewater Tel. (00 31) (0)348 - 471083

E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

CLICHÉFONDS

Gerard Rutten, Prins Hendrikstraat 15

2641 HK Pijnacker. Tel. 015-3610078

E-mail: gerardrutten51@hotmail.com

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA

Bibliothecaris:

J. Keizer-Zinsmeester, Westeind 96,

9636 CE Zuidbroek. Tel. 0598-395128

E-mail: anjo.keizer@planet.nl

SUCCULENTA'S WEBSITE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws van Succulenta. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de website aanleveren bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37,

1276 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618.

E-mail: info@succulenta.nl

DUITSE TIJDSCHRIFTEN

MEDEDELING VOOR ABONNEES OP DUITSE TIJDSCHRIFTEN

Hoewel het mogelijk is om zonder extra kosten geld over te maken naar EU-landen, is gebleken, dat veel Nederlandse leden van de DKG het tóch gemakkelijker vinden om evenals in het verleden via mij hun contributie te blijven betalen. Indien u dat wenst, wil ik dat ook voor 2011 weer doen.

Als u de rompslomp van IBAN en BIC wilt vermijden, kunt u vóór 15 november € 35,50 overmaken op giro 1401427 t.n.v. J. Theunissen te Oud Gastel. Ik zorg dan voor tijdige betaling bij de DKG. Wilt u s.v.p. zo vriendelijkzijn om uw lidmaatschapsnummer (te vinden op de adressering) bij de betaling te vermelden? Indien u later wenst te betalen, dient u vóór 31 december 2010 € 40,50 op genoemde rekening over te maken. Ná 31 december kunt u alleen nog zelf rechtstreeks in Duitsland betalen. U ontvangt dan een betalingsherinnering van de DKG.

Indien u vóór 15 november met uw creditkaart rechtstreeks bij de DKG betaalt, wordt het bedrag € 36,75.

Noord-Argentinië

NIEUWE LEDEN JULI - AUGUSTUS 2010

Nederland

111319	Evers, Dhr. F.	Beatrixstraat 22	5473 EG	Heeswijk-Dinther
111317	Lent, Dhr. L. van	Bergumermeerstraat 11	8226 JK	Lelystad

Belgie

111318	Begine, Emilio	Leuvensesteenweg 202	B-3200	Aarschot
--------	----------------	----------------------	--------	----------

Bericht van overlijden ontvangen van:

R.J.W. Machielsens te Vaassen

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Brabant België	29 okt.	Domien Jacobs: Baja California	A. Volkaerts
	26 nov.	Etienne Vergauwen over Crassula's	+3216604952
De Achterhoek	14 okt.	Eigen diatheek	A. Heijnen
	11 nov.	Lezing Jan Lubbers	0543-564314
Dordrecht	14 okt.	DVD van Frans Noltee	J. Schotman
	11 nov.	Jan de Vreede: dia's A. Bongaards	078-6164743
Drenthe	6 okt.	Dia-avond door T. Strik	H. Mecklenfeld
	10 nov.	Lezing door Coby Keizer	0523-683170
Eindhoven	11 okt.	Mieke Geuens: Adelante, deel 2	H. Damsma
	8 nov.	Jan van Dijk over Conophytum	040-2113595
Gorinchem- 's-Hertogenbosch	9 okt.	Jaarvergadering in Lexmond	A. van Zuijlen
	16 okt.	Etentje t.g.v. 50-jarig jubileum	0412-630733
	8 nov.	Henk Ruinaard: ZW USA 2009 dl.1	
Gouda e.o.	21 okt.	Thema-avond over landscaping	N. Uittenbroek
	18 nov.	Nico Uittenbroek: uit de oude doos	0182-394068
's-Gravenhage e.o.	12 okt.	Gerard Rutten over Zuid-Afrika	T. v't Walderveen
	9 nov.	Lezing door gastspreker	070-3864916
Groningen en Ommelanden	21 okt.	Jan Lubbers: Noord + Zuid-Amerika	W. ten Hoeve
	18 nov.	Wolter ten Hoeve: "Op het randje"	0592-341660
Haag en Westland	26 okt.	Dhr. Staffleu: het Caribisch gebied	J. de Vreede
	23 nov.	Jan de Vreede: Dia's Bongaards, dl.2	0174-620622
Den Helder	9 okt.	Doe-dag bij de Oranjerie	J. Jansen
	13 nov.	Wiebe Bosma over Ethiopië	0223-620931
Maas & Peel	26 okt.	Wiebe Bosma: Socrota en Jemen	M. Senders
	23 nov.	A. Bieshaar over Madeira	0492-546646
Nijmegen	5 okt.	Spreker	R. Maessen
	2 nov.	Quiz door Tijs	024-3440425
Tilburg	11 okt.	Jan van den Broek over Adenium	J. van Veenendaal
	8 nov.	Spreker	013-5341079
Wageningen	14 okt.	Najaarsverloting	E. van Die-van Wijnen
	11 nov.	Lezing door Ludwig Bercht	0318-483579
West-Brabant	9 okt.	Plantenkeuring + zaaiwedstrijd	H. Schippers
	13 nov.	Jaarvergadering + verloting	0164-257905
IJsselstreek - Twente	4 okt.	Wim Ligterink over de Alpen	G. Koelemeijer
	1 nov.	Lezing door Geert Borgonje	0572-301414
Zuid-Limburg	5 okt.	Frank Hoste: Madagaskar deel 2	A. van Vlodrop
	2 nov.	Henk Ruinaard: USA 2009, deel 2	045-5690266
Zwolle	12 okt.	Jan Lubbers: Kalahari tot Kaapstad	H. Huizing
	9 nov.	Ruud Tropper over Sclerocactus	0522-440717

WEBSITES VOOR HULPMIDDELEN

Iedere succulentenliefhebber kent wel het probleem dat hij een hulpmiddel voor zijn planten nodig heeft (bv etiketten of grote pincetten) maar niet weet waar hij die moet kopen. Met de komst van internet is dit zoeken naar allerlei zaken, dus ook naar hulpmiddelen die we goed kunnen gebruiken bij het kweken van succulenten, een stuk gemakkelijker geworden. Via de diverse zoekmachines, zoals b.v. Google, kan je er wel achter komen waar je potten, schalen, kunstmest e.d. kunt kopen. Het zoekresultaat is echter niet altijd even eenduidig en het helpt dus wel als je al een beetje weet op welke websites je voor dit soort hulpmiddelen terecht kan. In de onderstaande opsomming vindt u een paar handige websites.

www.kakteen-schwarz.de

zéér uitgebreide sortering van potten, meststoffen, bestrijdingsmiddelen en andere hulpmiddelen zoals meetapparaten, pincetten, etiketten enz.

www.goetzpflanzenzubehoer.de

zéér uitgebreid assortiment, net als de website van Georg Schwarz

www.ars-kakteen.de

uitgebreid assortiment van zowel cactussen als hulpmiddelen, echter wel iets minder als bij Goetz en Schwarz

www.mereg.be

groot assortiment potten, schermdoek, bevoeiingsmatten (vooral bedoeld voor kwekers)

E-mail: alinka.jerin@gmx.net

alleen vierkante potten en etiketten

www.eveleensbv.nl

uitgebreid assortiment meststoffen, potgrond en andere substraten (o.a. hydrokorrels), potten en plantcontainers

De verzendkosten van pakketten vanuit Duitsland zijn relatief hoog, in elk geval veel hoger dan in Nederland. Daarom is het veel gunstiger om via een afdeling meer artikelen in één keer te bestellen. Voor afdelingen dicht bij de Duitse grens is een alternatief om een pakket naar een kennis of familielid net over de grens te laten sturen en het daar op te halen.

Heeft u ook goede adressen voor hulpmiddelen? Geef ze dan door aan de redactie of de webmaster zodat we ze in het verenigingsnieuws en op onze website kunnen publiceren.

Henk Ruinaard

JUBILEUMZEGEL

De afdeling Gorinchem - 's-Hertogenbosch geeft ter gelegenheid van haar 50-jarig bestaan deze postzegel uit. De zegel zal 's morgens op de jaarvergadering te koop zijn.

Het ontwerp is van Frans Mommers en de plant is een *Echinocereus rigidissimus*, een plant die halfweg de tachtiger jaren door Chel Jamin uit Mexico werd meegebracht.

LEDENPAS SUCCULENTA

Op vertoon van de Succulenta ledenpas heeft u voordeel bij:

Familiepark Cactus Oase Ruurlo

www.cactusoase.nl, gratis toegang

Vlindertuin De Berkenhof, Zuid Beveland

www.vlindertuindeberkenhof.nl,
€ 1,50 korting

Jochumhof, Steyl

www.jochumhof.nl, gratis toegang

Hortus Botanicus Leiden

www.hortus.leidenuniv.nl, € 2 korting *.
(tevens gratis toegankelijk voor museumjaarkarhouders).

Stichting Botanische Tuin Kerkrade

www.botatuin.nl, 50% korting *
(deze korting geldt niet voor de Limburgse Kwekerijdag en de Kunstmarkt).

Hortus Haren, Groningen

www.hortusharen.nl, € 1 korting
(niet voor speciale evenementen met een afwijkende entreprijs)

Nationale Plantentuin van België, Meise

www.br.fgov.be, € 1 korting *,
(niet geldig tijdens de Hobbytuin Zomerhappening)

* Korting geldt voor maximaal twee personen

Cactuskwekerij Lakerveld

Nu verkrijgbaar:
50 liter bims I - 5 mm voor €7

Ariocarpussen van 8 tot 25 cm

British Cactus & Succulent Society

Website:
<http://www.bcsc.org.uk>

- Quarterly full colour Journal, CactusWorld, for all levels of interest, covering conservation, cultivation, propagation, plant hunting and habitats, botanical gardens, plant descriptions, book reviews, seed lists, news and views, and advertisements from suppliers worldwide.
- Optional subscription to Bradleya, a high quality annual publication, with articles of a more scientific nature.
- Online discussion Forum and publications including books.
- See our website for current subscription details, which can be paid online by credit card, or by cheque payable to BCSS.
- Further details also available from our Membership Secretary:
Mr A Morris, 6 Castlemaine Drive, Hinckley, Leicester, LE10 1RY, UK.
Telephone: +44 (0) 1455 614410.
Email: membership@bcsc.org.uk

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RUURLO

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl
www.kemkas.nl

**Open kas in 2011 op zaterdag
28 mei en 27 augustus**

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Succulenta

December 2010

In dit nummer:

Adressen	74
Verslag Algemene Ledenvergadering	75
Viering gouden jubileum	79
Instellingen / Vraag en aanbod	81
Afdelingsactiviteiten	82
Een terugblik	83
Diefstal	85
Nieuwe leden / Evenementen 2011	86
Ledenpas Succulenta	87
Advertenties	87, 88

Echeveria gigantea bij Suchixtlahuaca

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de oneven maanden zenden naar:

A. van Zijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.

E-mail: succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen.
Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen.
Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

Penningmeester:

H. Ruinaard, Molenweg 29,
6133 XM Sittard
Tel. 046 - 4525044
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl

PR & Promotie:

A.W. Biewenga
Molenerf 20, 9617 BW Harkstede
Tel. 050 - 4042754
E-mail: a.w.biewenga@home.nl

Tweede voorzitter:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft
Tel. 075 - 6873062
E-mail: f.arens@hetnet.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij de ledenadministrateur:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld.
Tel. 0575 - 465270
E-mail: h.roozegaarde@planet.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 27,-
Ned./België jeugdleden € 13,50
Europa € 35,-
Buiten Europa € 40,-
Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van Succulenta te Sittard:

Nederland:

ING : 680596
IBAN: NL31INGB0000680596
BIC: INGBNL2A

België:

Postgiro : 000.1141809-22

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor de infomap zenden naar:

Wolter ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen. Tel. 0592 - 341660
E-mail: woltertenhoeve@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:

Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss. Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl

Tarieven

1/8 pag € 29,50
1/4 pag € 45,50
1/2 pag € 72,50
1/1 pag € 125,00

ALGEMENE LEDENVERGADERING

VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING 9 oktober 2010

Het bestuur bij het begin van de vergadering met v.l.n.r. de heren Arend Biewenga, Wolter ten Hoeve, Jack Schraets, Fons Arens en Henk Ruinaard. Foto's Frans Mommers

1. Opening

De vergadering, welke georganiseerd is door de jubilerende vereniging Gorinchem – 's-Hertogenbosch, wordt geopend door de heer Jack Schraets. Het ochtendprogramma bestond uit een bezoek aan de kwekerij van de heer Biesheuvel. Aldaar konden planten bekeken en gekocht worden en verder werd er gezellig gekeuveld. Tevens memoreert Jack het overlijden van Chel Jamin, jarenlang voorzitter van de jubilerende afdeling en een trouwe bezoeker van allerlei evenementen, en altijd markant aanwezig met een onafscheidelijke sigaar.

2. Agenda

Geen wijzigingen of aanvullingen.

3. Mededelingen

- Jack Schraets verzoekt de leden om kopij aan te leveren voor het verenigingsnieuws. De inhoud van de artikelen voor het verenigingsnieuws mag vrij ruim zijn. Het zou mooi zijn als er een voorraad aangelegd kon worden, en tijdloze artikelen

zijn daarvoor natuurlijk uitermate geschikt. Door het gebrek aan kopij moesten in de laatste twee edities van Succulenta enkele pagina's van het verenigingsnieuws gevuld worden met gewone artikelen.

- Afmeldingen zijn ontvangen van de afgevaardigden van Brabant-België, Fryslân, Haag- en Westland. Ook het erelid Joop Smit-Reesink heeft zich afgemeld.
- De presentielijst is getekend door 54 personen.

4. Ingekomen en uitgegane stukken

- Met de afdeling Rotterdam is enige correspondentie geweest i.v.m. onduidelijkheden bij de overdracht van het penningmeesterschap van die afdeling. Dit is voor Henk Ruinaard aanleiding geweest om een handleiding voor het penningmeesterschap op te stellen voor het bestuur van afdelingen. Van deze handleiding zal binnenkort een vernieuwde versie aan de afdelingen toegestuurd worden.
- Theo Heijnsdijk heeft commentaar

aangeleverd op enkele van de voorstellen tot wijziging van statuten en huishoudelijk reglement. Dit commentaar komt onder het betreffende agendapunt aan de orde.

5. Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 24 april 2010 (verenigingsnieuws juni 2010).

Geen opmerkingen, dus goedgekeurd.

6. CITES

Dit onderwerp is tijdens de vorige ALV reeds aan de orde geweest. Ludwig Bercht brengt verslag uit van de ontwikkelingen die sindsdien hebben plaatsgevonden. De AID is op de beurs van Nijmegen aanwezig geweest en er heeft een open gesprek plaatsgevonden met twee ambtenaren van de AID. Ludwig heeft een artikel over deze materie opgesteld en dat ter beoordeling aan het ministerie van LNV voorgelegd. Het artikel zal daarna gepubliceerd worden, hetzij gefiatteerd door het ministerie, hetzij als een stuk op persoonlijke titel.

CITES (conventie over internationale handel in bedreigde soorten) is opgenomen in Europese regelgeving en dit is vervolgens weer omgezet in Nederlandse wetgeving, de flora- en faunawet. Volgens deze wet is het bezit van planten verboden, maar daarop zijn uitzonderingen, bv. voor planten die opgekweekt zijn uit legaal verkregen materiaal. Voor de liefhebber is het belangrijk om enige vorm van administratie bij te houden, waarin is aangegeven hoe of waar een bepaalde plant of zaden verkregen zijn, bv. een zaadlijst met een bestelling, of een aankoopbewijs van een plant. Dit geldt zeker voor CITES Appendix I planten. Een verzamelaar van planten moet er rekening mee houden, dat justitie niet hoeft aan te tonen dat de verzamelaar in overtreding is, nee, de verzamelaar moet juist aantonen dat hijzelf niet in overtreding is. De menskracht van de AID zal mede bepalend zijn voor het beleid dat de AID in de praktijk

uitvoert. Volgens Ludwig staan zeker de euphorbia's in de schijnwerpers bij de AID (dit heeft ook te maken met de bedreigde natuur op Madagaskar).

Naar aanleiding van enkele vragen van aanwezigen, merkt Ludwig nog het volgende op: Voor geënte planten geldt precies hetzelfde als voor planten op eigen wortel. Stekken van illegale importplanten zijn ook illegaal. Je kunt zeker wel planten uit zaad blijven kweken, maar zorg voor een goede administratie (exacte richtlijnen kunnen hierbij echter niet aangegeven worden). Als je een plant wilt aanschaffen en je vraagt je af of het misschien een CITES-I plant is, dan is het je eigen verantwoordelijkheid om uit te zoeken of dat inderdaad zo is.

7. Begroting 2011 (verenigingsnieuws augustus)

De begroting wordt toegelicht door Henk Ruinaard. Deze begroting moest in een vroegtijdig stadium gemaakt worden en ze is daarom gebaseerd op de realisatie in de eerste helft van 2010. De inkomsten zijn lager begroot dan in 2010, dit heeft vooral te maken met het continu teruglopende ledental. De uitgaven zullen over het geheel genomen iets hoger zijn, maar niet schrikbarend hoger. Zo zullen de kosten van het drukken van het tijdschrift hoger zijn door de hogere papierprijs, maar de door de drukker aangekondigde verhoging blijkt iets mee te vallen. De uitgaven voor het bestuur zullen lager uitvallen dan voor 2010 begroot was. Hetzelfde geldt voor de pr-kosten. Peter Melis vraagt of dit komt doordat er minder aan promotie gedaan zal worden. Henk antwoordt dat er minder regionale pr-medewerkers zijn en dat er geen grote evenementen gepland staan. Ook wordt er gevraagd of het bestuur visie heeft voor een bepaald doel voor het jaarlijkse positieve saldo. Henk antwoordt dat er geen concrete invulling is voor het overschot van de laatste jaren, maar dat

Paul Laney doet verslag van de stemresultaten (punt 11)

de inkomsten in de komende jaren wel geleidelijk zullen teruglopen door het afnemende ledental.

8. Vaststelling contributie 2011

Gezien de goede financiële positie stelt het bestuur voor om de contributie ongewijzigd te laten. Vanuit de zaal komt geen tegenstem, daarmee is dit voorstel aangenomen.

9. Bestuursverkiezing

Aftredend en herkiesbaar is de heer Henk Ruinaard. Jack Schraets geeft aan dat deze verkiezing eigenlijk al in april had moeten worden gehouden, maar dat dit aan ieders aandacht ontglipt is. Jack vraagt wie er voorstander van is dat Henk nog 4 jaar bestuurslid blijft. Met applaus en handopsteking blijkt overduidelijk dat men Henk nog 4 jaar op zijn bestuurdersstoel wil laten zitten.

10. Pr-activiteiten

Arend Biewenga geeft een schets van de voorbije periode. De verkoop van de postzegel ter herinnering aan Clazien Bouwman is succesvol verlopen. Er is een nieuwe Succulenta-banner gemaakt. De pr van Succulenta is aanwezig geweest op de open dag bij Ubink, op de beurzen van Nijmegen en van Deventer, en op de ELK. Verder heeft de pr een actie gestart om leden via eigen leden te werven. Al deze activiteiten hebben enkele nieuwe leden opgeleverd.

Andere promotieactiviteiten, die in onderzoek zijn, betreffen een verspreiding van het blad via de tijdschriftenhandel (wordt niet uitgevoerd) en via bibliotheken.

11. Stemming over de voorstellen tot wijziging van de statuten en het huishoudelijk reglement (zie verenigingsnieuws juni en augustus).

De stemcommissie zal bestaan uit Paul Laney, Hans Boelaars en Frans Mommers. Wolter ten Hoeve deelt mee dat er twee afdelingen zijn die na 1 april hun ledenlijst ingeleverd hebben. Hij verzoekt de aanwezigen om ook de afgevaardigden van deze afdelingen stemrecht te geven, aangezien de ene afdeling door interne miscommunicatie de lijst niet ingeleverd had en aangezien het huishoudelijk reglement in deze materie niet geheel duidelijk is. De aanwezigen stemmen met dit verzoek in. Vervolgens worden de stemformulieren uitgedeeld waarin de verkorte voorstellen puntsgewijs weergegeven worden. Wolter ten Hoeve geeft een toelichting op enkele punten waar nog enige tekstuele wijzigingen doorgevoerd zijn (of mogelijk doorgevoerd worden), dit naar aanleiding van een e-mail van Theo Heijnsdijk. Het betreft de mogelijke toevoeging aan enkele artikelen van 'de onder artikel 14, lid 1 bedoelde Algemene Vergadering', dit om duidelijk aan

te geven welke vergadering bedoeld wordt. Verder was de omschrijving van het voorstel voor de tekst van artikel 5, lid 3 foutief, en dit is nu gecorrigeerd. Naar aanleiding van een opmerking van Joost van Tilborg is voorts een artikel 20 aan de statuten toegevoegd (vanuit de zaal wordt gevraagd of zo'n artikel niet aan het eind van het huishoudelijk reglement behoort te staan, dit zal met een notaris gecheckt worden). Vanzelfsprekend zullen de voorstellen door een notaris goedgekeurd moeten worden, voordat ze in effect kunnen treden. Na telling van de stemmen blijkt dat de voorstellen vrijwel unaniem zijn aangenomen (noot WtH: Er zijn in totaal 475 stemmen uitgebracht).

12. Vaststellen datum en plaats ALV voorjaar 2010

Mogelijke data zijn 2 of 16 april, of eventueel 7 mei. Peter Schreuder geeft aan dat de afdeling Rotterdam bereid is

om deze ALV te organiseren in arboretum Trompenburg. Er lijkt onder de aanwezigen een lichte voorkeur te zijn voor 16 april. De afdeling Rotterdam checkt de mogelijke data en de beschikbaarheid van een ruimte.

13. Rondvraag

Wolter ten Hoeve is geïnteresseerd in de voorkeur van de aanwezigen voor één of twee ALV's per jaar. De voorkeur van een ruime meerderheid blijkt uit te gaan naar één ALV per jaar. Erik Bruinberg zou graag een lezing van een buitenlandse spreker op de ALV willen hebben.

14. Sluiting

Om 16.00 uur sluit Jack Schraets de vergadering. Hij bedankt de afdeling Gorinchem - 's-Hertogenbosch (50-jarig jubileum) voor het verzorgen van deze dag en cactuskwekerij Lakerveld (Biesheuvel) voor de mogelijkheid om de kassen te bezoeken.

Wolter ten Hoeve, secretaris.

Wim Alsemgeest en Bertus Spee bemanden zoals gebruikelijk weer de Boekenbeurs

VIERING GOUDEN JUBILEUM

Succulenta afdeling Gorinchem - 's-Hertogenbosch.

Het Gouden jubileum van de afdeling Gorinchem - 's-Hertogenbosch is uitbundig gevierd tijdens twee feestelijke bijeenkomsten. Allereerst was er het feestelijk accent tijdens de Algemene Ledenvergadering van Succulenta op 9 oktober te Lexmond. De Algemene Ledenvergadering werd door onze afdeling georganiseerd en begon met een ontvangst op Cactuskwekerij Lakerveld. Deze Cactuskwekerij is eigendom van ons lid Hans Biesheuvel. Als voorbereiding op de ontvangst hadden een aantal leden van onze afdeling op vrijdagavond een ruimte op de kwekerij ingericht met een aantal panelen waar enkele cactussen en vetplanten uit de privécollectie van Hans Biesheuvel werden getoond. Verder was de ruimte opgevrolijkt met een aantal mooie sfeerfoto's van cactussen en cactuslandschappen uit de collectie van André van Zuijlen. Een aantal aangeklede statafels completeerde de mooie ontvangsthall. Onder een sfeervolle najaarszon werden de leden van Succulenta op zaterdag feestelijk

ontvangen met een warm kopje koffie of thee en een lekker stuk cake of appelgebak, dat voor deze gelegenheid gebakken was door Tonnie Mommers. Na deze ontvangst konden de leden een kijkje nemen in de kassen van kwekerij Lakerveld en naar behoefte planten aanschaffen.

Om 11.00 uur verwelkomde onze waarnemende voorzitter, de heer Frans Mommers, de ongeveer 70 aanwezige leden van Succulenta. Hij legde uit dat deze ontvangst in het teken stond van het gouden jubileum van de afdeling Gorinchem - 's-Hertogenbosch en dat daarom de cactuskwekerij Lakerveld zijn deuren geopend had om ons te ontvangen. Vervolgens kondigde de Frans Mommers de heer Hans Biesheuvel aan die een lezing hield over de samenstelling van cactusgrond. Dat Hans Biesheuvel naast het vak van boomkweker sinds lange tijd een verwoed verzamelaar en deskundig kweker van cactussen is hadden we al kunnen lezen in het interview dat André van Zuijlen plaatste in de Succulenta van oktober 2010. Ook over cactusgrond en de samenstelling daarvan heeft de heer Bies-

Ontvangst in de kas van Hans Biesheuvel van cactuskwekerij Lakerveld in Lexmond

heuvel een heel eigen kijk waarvan hij in zijn lezing, naar enig aandringen van Frans Mommers, een tipje van de sluier wilde oplichten. In de middag werd de dag voortgezet met een lunch in het Partycentrum 5 Hoeven en aansluitend de Algemene Ledenvergadering.

Op 16 oktober werd de viering van het gouden jubileum voortgezet in ons verenigingslokaal "De Prins ..eetcafé" in Berlicum. De leden met hun partners werden om 16.30 uur welkom geheten door Frans Mommers. Helaas moesten enkele leden om wisselende reden verstek laten gaan. Ook onze onlangs overleden voorzitter Chel Jamin werd door allen node gemist. Toch had Dorris, de echtgenote van Chel, de moed opgebracht deze feestelijke bijeenkomst bij te wonen. Op verzoek kreeg Dorris Jamin het woord van Frans. Zij feliciteerde de voorzitter en in hem de afdeling met het 50 jarig bestaan van de afdeling. Deze felicitatie werd vergezeld van een cadeau dat op verzoek van wijlen Chel, door Dorris aan de afdeling aan Frans werd overhandigd. Uit de doos kwam de voorzittershamer te voorschijn, welke door Chel op een van zijn reizen in Mexico was

gekocht en door hem sindsdien eenmaal per jaar werd gebruikt om de Algemene Ledenvergadering van de afdeling mee te leiden. De hamer is uitgevoerd in hout en heeft de vorm van een cactus. Op verzoek van Chel was de voorzittershamer van een zilveren inscriptie voorzien. Dorris overhandigde deze voorzittershamer als blijvende herinnering aan Chel met het verzoek dat de hamer in de toekomst door de voorzitter van de afdeling Gorinchem - 's-Hertogenbosch gebruikt zal blijven worden om de vergaderingen te leiden. Frans bedankte Dorris hartelijk voor de mooie woorden en de voorzittershamer en zegde toe dat hij er zorg voor zal dragen dat aan de wens van Chel en Dorris zeker gehoor zal worden gegeven. Daarna lieten de aanwezigen zich het feestmaal goed smaken. Onder het genot van het lekkere diner en een glaasje werden verhalen uit het verleden opgehaald en konden de partners ook kennis maken met elkaar en meegenieten van de historie. Rond half acht werden de feestelijkheden afgesloten.

Wij kunnen terugkijken op een sfeervolle en gezellige viering van het 50-jarig bestaan van onze afdeling van Succulenta.
Jan van Beusekom

Het feestelijk etentje ter gelegenheid van het gouden jubileum van de afdeling Gorinchem - 's-Hertogenbosch, met rechts vooraan Dorris Jamin.
Foto's Frans Mommers

INSTELLINGEN

VERENIGINGSARTIKELEN

Bewaarband voor Succulenta:

Nieuw € 7,00 per stuk.

Wat betekent die naam?:

Een verklarend woordenboek: € 5,-

Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten:

Tweede druk (2002): € 5,-

Oude jaargangen Succulenta:

1955 tot 2000 € 5,- per jaargang

2000 t/m 2010 € 9,- per jaargang

Losse nummers € 2,50 per stuk

Buitenlandse tijdschriften:

Diverse jaargangen zijn verkrijgbaar.

Op de website van Succulenta is een volledig overzicht te vinden.

CD-ROM's

CD-ROM Frans Noltee. Succulent plants of the Little Karoo. Prijs € 14,50

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Leeuweringerstraat 10 A,
3421 AC Oudewater
Gironummer Boekenbeurs: 199176 t.n.v.
W.A. Alsemgeest Succulenta boeken te
Oudewater Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

CLICHÉFONDS

Gerard Rutten, Prins Hendrikstraat 15
2641 HK Pijnacker. Tel. 015-3610078
E-mail: gerardrutten51@hotmail.com

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA

Bibliothecaris:
J. Keizer-Zinsmeester, Westeind 96,
9636 CE Zuidbroek. Tel. 0598-395128
E-mail: anjo.keizer@planet.nl

SUCCULENTA'S WEBSITE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws van Succulenta. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de website aanleveren bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37, 1276 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618.
E-mail: info@succulenta.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredactie

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@hetnet.nl

Ludwig Bercht, Veerweg 18
4024 BP Eck en Wiel. Tel. 0344 - 693321
E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. R. Maessen - Claessen
Weezenhof 1232, 6536 EZ Nijmegen
Tel 024-3440425
E-mail: rietmaessen@xs4all.nl

VRAAG EN AANBOD

Wegens plaatsgebrek aangeboden 64 in groen kunstleer ingebonden jaargangen Succulenta, van 1947 tot en met 2010 en 1933 en 1935. Verder drie jaargangen van Cactussen en Vetplanten, 1939-1940-1941. Met gebonden inhoud door E. Piens (twee delen).

Alles in één koop voor € 175,-
Kees Grimmelhuisen.
E-mail: grimvro@hetnet.nl

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Brabant België	17 dec.	Koffie, taart, uitslagen	A. Volkaerts +3216604952
De Achterhoek	9 dec.	Foto- en praatavond	A. Heijnen 0543-564314
Dordrecht	9 dec.	Gezellige decemberavond	J. Schotman 078-6164743
Drenthe	1 dec.	Jaarvergadering	H. Mecklenfeld 0523-683170
Eindhoven	13 dec.	Genoeglijke avond	H. Damsma 040-2113595
Gorinchem- 's-Hertogenbosch	13 dec.	Frans Mommers over "mijn hobby"	A. van Zuijlen
Gouda e.o.	10-01-11	Jaarvergadering	0412-630733
	9 dec.	Bingo-avond	N. Uittenbroek
	20-1-11	Jaarvergadering + Nico over tuinen	0182-394068
's-Gravenhage e.o.	2 dec.	Gezellige avond met hapje + drankje	T. v't Walderveen
	11-1-11	Lezing door gastspreker	070-3864916
Groningen en Ommelanden	16 dec.	Jaarvergadering	W. ten Hoeve 0592-341660
Haag en Westland	14 dec.	Gezellige afsluiting van het seizoen	J. de Vreede
	8-01-11	Nieuwjaarsbijeenkomst 09.00-12.00u in de kas bij John van der Linden	0174-620622
	25-01-11	Aad Vijverberg over Baja California	
Den Helder	dec.	Geen activiteit	J. Jansen 0223-620931
Maas & Peel	21 dec.	Presentaties en foto's van leden	M. Senders
	25-1-11	Nog in te vullen	0492-546646
Nijmegen	7 dec.	Ludwig Bercht met een reisverslag	R. Maessen 024-3440425
Tilburg	13 dec.	Jaarafsluiting	J. van Veenendaal 013-5341079
Wageningen	9 dec.	Gezellige avond	E. van Die-van Wijnen 0318-483579
West-Brabant	11 dec.	Ton Pullen: cactussen naar keuze	H. Schippers 0164-257905
IJsselstreek - Twente	dec.	Geen bijeenkomst	G. Koelemeijer
	10-1-11	Ledenvergadering + receptie	0572-301414
Zuid-Limburg	dec.	Geen bijeenkomst	A. van Vlodrop
	jan. 2011	Jaarvergadering	045-5690266
Zwolle	14 dec.	Hans Huizing: Flora v.d. Oostkaap	H. Huizing 0522-440717

EEN TERUGBLIK

ALGEMENE LEDENVERGADERING APRIL 2010

Op 24 april vond de Algemene Ledenvergadering van Succulenta plaats in de Botanische tuinen van de Universiteit Utrecht aan de Budapestlaan 17, 3584 CD Utrecht, plaats. Onderstaand mijn persoonlijke indrukken en notities.

Het was al weer jaren geleden dat ik in de Botanische tuin van de Utrechtse Universiteit was. De eerste kennismaking met de tuin was voor mijn werk als vertegenwoordiger in bouwmaterialen, toen nog de firma Pol-Vink uit de Jacobi-Kerkstraat in Utrecht. De opdracht was om bijpassende stenen voor het Fort te leveren. Dat was in het jaar 1965. Er is wel het nodige veranderd sinds die eerste keer, zoals ik mij die tuin nog voor de geest kon halen. Daarna ben ik er nog wel een paar keer geweest, ook met een landelijke vergadering van Succulenta en met een verkoopdag georganiseerd door de rotsplanten vereniging. Samen met twee andere leden van de Afdeling Gouda & Omstreken was ik dit jaar van de partij.

Ondanks dat het zaterdag was is het verkeer op de A12 al behoorlijk druk, maar desalniettemin verloopt de reis naar Utrecht vrij vlot en zijn we netjes op tijd.

We worden hartelijk ontvangen met koffie en een heerlijk koekje, ja want wat is nou koffie zonder koekje, niets toch! Naar Nederlandse maatstaven hoort dit bij elkaar. We ontmoeten weer de nodige bekenden en dus worden de nodige handen gedrukt, want ja op zo'n vergadering zie je mensen die je soms jaren niet hebt gezien. Dat is ook een belangrijk aspect van zo'n bijeenkomst, de ontmoeting met gelijkgestemden. Ik zie het wel bij ons op de afdeling Gouda & Omstreken waar een paar leden een half jaar naar het buitenland gaan om te overwinteren. De een heeft een huis in Thailand en de andere gaat naar een dochter in Nieuw-Zeeland. Het is dan weer leuk om deze mensen te ontmoeten op een bijeenkomst.

Na een poosje wordt er aangekondigd dat de rondleiding door de tuinen gaat beginnen. Een rondleiding met een deskundige gids die veel over de planten kan vertellen. De planten beginnen in het lentezonnetje al hier en daar te ontluiken. Ook hier kan men zien en merken dat de afgelopen winter, die al half december was begonnen, de plantenwereld lang in een winterslaap heeft gehouden.

Na deze rondleiding waar ik de nodige

Ontvangst in de kassen van de Botanische tuin van de Universiteit van Utrecht

foto's heb genomen, konden we ook nog in de kassen rondkijken, maar je kunt duidelijk zien dat hier ook de winter de boel heeft opgehouden, ook hier loopt alles achter. Toch staat zo hier en daar wel het nodige in bloei. Na dit bezoek aan de kassen is het inmiddels tijd voor de lunch, die voor de leden zelfs goedkoper was geworden dan de afgesproken prijs (in plaats van de vooraangekondigde prijs van 13 euro was dit nu 10 euro). De lunch was prima verzorgd, een heerlijke kop soep vooraf (nee, geen geschenken toe) en heerlijke belegde broodjes met een heerlijk Hollands glaasje melk.

Na de lunch is het tijd voor de Algemene Ledenvergadering waar weer het nodige aan de orde komt. Uiteraard wordt het verslag van de vorige bijeenkomst behandeld, zoals dit en andere agendapunten in Succulenta was afgedrukt. Het wordt onveranderd goedgekeurd. Ook het financieel jaarverslag 2009 wordt behandeld en de cijfers worden uitvoerig toegelicht. Na het positieve verslag van de kascontrolecommissie wordt het financieel jaarverslag goedgekeurd met dank aan de penningmeester.

Ondanks het dalende ledenaantal wijzen de cijfers uit dat de financiën op orde zijn.

De contributie kan op hetzelfde bedrag gehandhaafd worden.

Er zijn conceptvoorstellen om de statuten aan te passen. In de volgende vergadering zullen die bekrachtigd worden. De definitieve voorstellen zullen tijdig aan de afdelingen worden toegezonden. Dus u begrijpt... er staat weer het nodige op stapel. Inmiddels zijn de voorstellen door de secretarissen van de afdelingen ontvangen. Dit gaat tegenwoordig gemakkelijk via internet. Een min of meer felle discussie wordt gevoerd over de brief van Hans Boelaars, mede ondertekend door Joop van der Lee en Jan Jaap de Morree over de CITES-problematiek. Uiteindelijk wordt besloten dat de ingeslagen weg van overleg moet worden vervolgd. De contacten die nu zijn gelegd lijken de beste manier om uiteindelijk voor de leden van Succulenta een goed resultaat te bereiken in deze toch wel heikele kwestie. Belangrijk is dat er duidelijkheid komt over wat CITES voor de echte hobbyisten nu wel of niet betekent. Daar wordt aan gewerkt. Ludwig Bercht kan als aanspreekpunt/meldpunt fungeren wanneer leden opmerkingen hebben of betrokken raken bij maatregelen van de AID.

Jan Schouten
Secretaris afdeling Gouda & Omstreken

Sfeervol stukje van de botanische tuin in Utrecht tijdens de rondleiding. Foto's Andre van Zijlen

DIEFSTAL

Het komt steeds vaker voor dat men als hobbyist of beroepskweker te maken krijgt met diefstallen die bijna altijd gepleegd worden door medehobbyisten. Zo ook nu weer. Ik heb enkele honderden discocactussen bij een bevriende kweker ondergebracht. Dit vanwege plaatsgebrek in mijn eigen kas, de temperatuur die deze planten in de winter nodig hebben alsook met de bedoeling er zaden van te winnen. Van *Discocactus horstii* staan er circa 50 planten, die dit jaar eindelijk bloeiden. Gelukkig bloeiden ook nog vele tegelijk zodat ze mooi bestoven konden worden. Het resultaat was dat er ongeveer 150 zaadbesen gevormd waren. Ik rekende dus op een oogst van ongeveer 4500 zaden. Ongeveer 30 zaden per zaadbes na 5 jaar zorgvuldige verzorging. Maar hoe groot was de deceptie. Toen ik er heen ging om de planten te verzorgen en de vruchten te oogsten, bleken ze vrijwel allemaal al “geoogst” te zijn. Ik weet met redelijk grote zekerheid wie het geweest is, maar ja bewijzen kan ik het niet.

Altijd tegen de tijd dat de beurzen gaan draaien en vooral de grootste beurs in België wordt het Westland afgestroopt door “beroeps” hobbyverkopers die je op bijna alle beurzen in Nederland, België en Duitsland tegenkomt. Op zich is hier niets op tegen, als ze zich bij hun tochten door het Westland dan ook allemaal maar fatsoenlijk gedragen. Het merendeel doet dat gelukkig ook. Helaas zitten er altijd een of enkele personen tussen die iets mee moeten nemen wat niet mag of ze komen op plaatsen waar een bordje “verboden toegang” staat en dan denken dat voor hen niet geldt. Deze verboden plaatsen worden dan het liefst rond het middaguur bezocht wanneer kweker en personeel de lunch gebruiken en de controle ontbreekt of minimaal is. Ze hebben zelfs de brutaliteit planten mee te nemen. Het meest beroerde is dat het vrij-

wel altijd dezelfde personen zijn. Nog beroerder is dat je achteraf niet kunt bewijzen wie het is geweest, omdat je in de meeste gevallen pas achteraf de diefstal ontdekt en er dan al vaak meerdere personen in de kas zijn geweest. Zo ook enkele jaren geleden, toen *Digitostigma (Astrophytum) caput-medusae* nog zeer zeldzaam was. Ik was één van de eerste binnen Nederland die in het bezit was van zelf opgekweekte en bloeiende planten. Opeens waren ze spoorloos verdwenen. Ik werd achteraf door medehobbyisten geïnformeerd dat ze onder de tafel op de ELK te koop werden aangeboden. Helaas ben je dan ook te laat en kun je niets meer bewijzen. Toch kom ik deze persoon ieder jaar een paar keer tegen en voel ik mij nog verplicht deze dan ook nog een hand te geven. Kopen zal ik van deze figuren nooit of te nimmer, omdat ik niet weet of ze eerlijk aan de planten zijn gekomen.

Laat ik deze waarschuwing uitgaan dat wanneer ik of de desbetreffende kweker bewijzen kunnen vinden er onherroepelijk aangifte wordt gedaan van diefstal. Dit wordt dan medegedeeld aan alle cactuskwekerijen, zodat hij of zij geen enkele kwekerij meer kan bezoeken. Deze lieden weten beslist wie ik bedoel en zoals het spreekwoord zegt, wie de schoen past trekke hem aan.

Martien van den Broek
Rozenbloemstraat 27a, Made

NIEUWE LEDEN SEPTEMBER - OKTOBER

Nederland

111321	Scheffer-Fischer, Mw. A.A.	Laan van Meerdervoort 824	2564 AR	Den Haag
111320	Crans, Dhr. J.V.	Danikerstraat 25	6166 BG	Geleen

Belgie

111322	Poelmans, Dhr. A.J.	Rafnusstraat 4	B-3530	Houthalen
--------	---------------------	----------------	--------	-----------

Bericht van overlijden ontvangen van:

J. v.d. Oever te Eenrum
K. van Deursen te Bomaolder (Suriname)
A. Meerman te Delfzijl
Prof. E. Scheffer te Den Haag
H. Verhaegh te Reuver
P.D. Schreuder te Bleiswijk

EVENEMENTEN 2010

2 april

Open ochtend bij Edelcactus van 7.30 tot 12.00 uur. Inlichtingen bij J. Schouten. E-mail: jan.schouten@hetnet.nl

14 mei

Goudse cactusbeurs van 9.00 tot 14.00 uur in Zalencentrum "De Brug" Inschrijven en inlichtingen bij Joost van Tilborg. E-mail: jvantilborg@hetnet.nl

4 juni

Opendag bij Ubink in Kudelstaart

19 juni 2011

Op zondag 19 juni 2011 (geen koopzondag, dus volop parkeergelegenheid) organiseert de afdeling Nijmegen van Succulenta voor de 34e keer een plantenmarkt. Evenals afgelopen jaar draagt deze markt de naam "Bijzondere plantenmarkt: cactussen, vetplanten, rotsplanten, aparte kamerplanten".

De markt wordt weer gehouden op het vertrouwde adres: het Kolpinghuis, Smetiusstraat 1, 6511 ER te Nijmegen. De openingstijden zijn van 10.00 tot 15.30 uur en de entree voor bezoekers is € 1,-

De tafelhuur bedraagt € 3,- per strekkende meter tafel. U kunt reserveren door het juiste bedrag over te maken op gironummer 1914156 tnv "Succulenta" afdeling Nijmegen e.o. te Linden. Het verdient aanbeveling hier niet te lang mee te wachten want het afgelopen jaar hebben we enkele belangstellenden moeten teleurstellen. Reserveren vanuit het buitenland bij voorkeur per e-mail naar thd@roc.a12.nl of telefonisch op 0487 - 880096.

Tot ziens allemaal op 19 juni 2011 in Nijmegen

INFOMAP

De website van de afdeling Zeeland is verhuisd van clubnet.zeelandnet.nl/cactus/ naar www.zeeculenta.nl.

LEDENPAS SUCCULENTA

Op vertoon van de Succulenta ledenpas heeft u

Familiepark Cactus Oase Ruurlo

www.cactusoase.nl, gratis toegang

Vlindertuin De Berkenhof, Zuid Beveland

www.vlindertuindeberkenhof.nl,

€ 1,50 korting

Jochumhof, Steyl

www.jochumhof.nl, gratis toegang

Hortus Botanicus Leiden

www.hortus.leidenuniv.nl, € 2 korting *.

(tevens gratis toegankelijk voor museumjaarkarthouders).

Stichting Botanische Tuin Kerkrade

www.botatuin.nl, 50% korting *

(deze korting geldt niet voor de Limburgse Kwekerijdag en de Kunstmarkt).

Hortus Haren, Groningen

www.hortusharen.nl, € 1 korting

(niet voor speciale evenementen met een afwijkende entreprijs)

Nationale Plantentuin van België, Meise

www.br.fgov.be, € 1 korting *,

(niet geldig tijdens de Hobbytuin Zomerhappening)

* Korting geldt voor maximaal twee personen

BERCHT ZAADLIJST 2011

Voor velen van u al een begrip, voor anderen een nieuwe ontdekkingsreis. Vele zaden die u zoekt, zult u in deze zaadlijst vinden, waaronder een groot aantal voorzien van goed bekende vindplaatsen, c.q. onder veldnummer.

De lijst is gespecialiseerd in Zuid-Amerikaanse cactussen zoals *Acanthocalycium*, *Echinopsis*, *Frailea*, *Lobivia*, *Mediolobivia*, *Notocactus*, *Rebutia*, *Sulcorebutia*, *Weingartia* en *Wigginsia*, maar bovenal een vrijwel volledig assortiment *Gymnocalycium*. Daarnaast zijn ook vele zaden van Noord-Amerikaanse cactussen opgenomen.

Kortom, meer dan 5000 soorten wachten op u.

De zaadlijst is te vinden op

www.bercht-cactus.nl

British Cactus & Succulent Society

Website:

<http://www.bcsc.org.uk>

- Quarterly full colour Journal, CactusWorld, for all levels of interest, covering conservation, cultivation, propagation, plant hunting and habitats, botanical gardens, plant descriptions, book reviews, seed lists, news and views, and advertisements from suppliers worldwide.
- Optional subscription to Bradleya, a high quality annual publication, with articles of a more scientific nature.
- Online discussion Forum and publications including books.
- See our website for current subscription details, which can be paid online by credit card, or by cheque payable to BCSS.
- Further details also available from our Membership Secretary:
Mr A Morris, 6 Castlemaine Drive, Hinckley, Leicester, LE10 1RY, UK.
Telephone: +44 (0) 1455 614410.
Email: membership@bcsc.org.uk

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RUURLO

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen
vetplanten en
hulpmaterialen

Kees de Wolf
Pieter Zeemanlaan 40
3356 BS Papendrecht

Tel. 0626298345
Fax 0786429791
E-mail: info@kemkas.nl
www.kemkas.nl

**Open kas in 2011 op zaterdag
28 mei en 27 augustus**

Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht

Open: 1e zaterdag van de maand van 11.00 tot 16.00 uur
Bezoek kas na afspraak

Zaadlijst

2010

2011

ZAADAANBIEDING

Het aantal bestellingen is afgelopen jaar gelijk gebleven ondanks de prijsverhoging. De enquête onder de leden heeft duidelijk gemaakt dat er een wens is voor andere soorten, de mogelijkheden hiervan zijn inmiddels in kaart gebracht en hebben geleid tot resultaten.

U treft in deze zaadlijst 2010 – 2011 dan ook meer soorten uit Brazilië en een aantal *Astrophytum* cultivars aan die nog niet eerder waren opgenomen. Door inkoop maar ook schenkingen van liefhebbers is ook het aantal Afrikaanse soorten in deze lijst uitgebreid.

In deze zaadlijst is nog steeds gekozen voor de Kakteenlexikon van Backeberg als basis voor de naamgeving van cactussen en deels de voorgestelde benaming van David Hunt en de geaccepteerde namen die u aantreft in de Succulenta van december 2009.

Voor de andere succulenten wordt het Sukkulentenlexikon van Jacobsen als basis gebruikt. Aparte vermelding verdient het geslacht *Lithops*. De soorten met als leverancier HN zijn zaden afkomstig van planten uit de vroegere verzameling van Dr. de Boer. Hierbij is de benaming van Dr. de Boer aangehouden. Hierbij is afgezien van het vermelden van bijzonderheden van de soort.

Bij een aantal soorten zijn veldnummers vermeld. De afkortingen hebben betrekking op de volgende personen (alleen de ons bekende afkortingen zijn hier vermeld). De volgende afkortingen zijn gebruikt:

FR = F. Ritter; HDA = H. Damsma; HU = Horst & Uebelmann; GO = G. Olsthoorn; KK = K. Knize; L = A. Lau; LB = L. Bercht; OF = O. Ferrari; P = P. & J. Piltz; Rep = W. Reppenhagen; SB = S. Brack; WR = W. Rausch. Op verschillende websites zijn complete overzichten te vinden met veldnummers, opname hiervan op de website van Succulenta: <http://www.succulenta.nl> wordt overwogen.

De volgende symbolen zijn in de tweede kolom van de lijst gebruikt:

E = G. Eerkens, Commewijne, Suriname; H = Gebr. De Herdt, Rijkevorsel, België; HN = H. Nijmeijer, Stadskanaal; JT = J. van Thiel, Beek;

SH = Silverhill Seeds; L = Soorten afkomstig van liefhebbers of incidentele leveranciers, eventueel kunt u hun namen opvragen;

De lijst is verdeeld in de groepen Cactussen en andere Succulenten. Binnen de groepen zijn de geslachten evenals de soorten alfabetisch gerangschikt. Aan de geslachten is een éénduidige lettercombinatie gegeven, die in de lijst vóór de naam van het geslacht is vermeld.

Meer dan 35% van de soorten is door liefhebbers geschonken en in het algemeen zelf schoongemaakt. Als u beseft hoeveel tijd dit hun alleen al heeft gekost is een woord van dank wederom op zijn plaats!

De zaden werden ingezonden door: W. Alsemgeest; K. van Berkel; H. Damsma; G. Eerkens; L van Erkel; J. Enderink; C. Grootsholten; W. ten Hoeve; L. van der Hoeven; C. Knotters; L. Maclean; J.C.A. Magnin; R. Mayer; J.J. de Morree; H. Nijmeijer; P. van den Oever; G. Olsthoorn; T. Pullen; G. Roest; J.C. Roessen; H. Ruinaard; B. Spee; J. Segers; J. van Thiel; F. Veenman; J. de Vreede; K. Zondervan.

Het tellen van de zaden wordt onder ander gedaan door F. Veenman, een aantal leden en niet leden die nog niet bekend waren bij het inleveren van deze kopij. Indien u ook mee wilt tellen, een rustgevende bezigheid, kunt u mij bellen of een e-mail sturen.

De zaden worden verzonden in januari 2011, heeft u half februari nog niets ontvangen dan kunt u contact met mij opnemen. Bestellen kan zoals gebruikelijk per post. Ook kunt u een bestelling plaatsen door het zenden van een e-mail met een toegevoegd Excel bestand, op de website van Succulenta: <http://www.succulenta.nl> vindt u verdere instructies voor deze wijze van bestellen.

We wensen u veel genoegen met het selecteren van uw bestelling uit de lijst en daarna veel succes met het zaaien. Berichten over de zaairesultaten zijn zeer welkom.

Namens het Clichéfonds,

Gerard Rutten

WIJZE VAN BESTELLEN

Bestellen via de bestellijst: Bestel de soorten door bij de juiste prijsklasse de soorten te vermelden die u wenst te ontvangen. Geef van deze soorten de geslachtsaanduiding en het nummer van de soort op de volgende wijze: MAL 2, 14, 115; SUL 1 t/m 5, 12; AN 1, 3, 6 enz.

In de derde kolom zijn de bijzonderheden vermeld van de soorten wat betreft prijs en hoeveelheden waarin de soort verkrijgbaar is. Controleer altijd of bij uw bestelling de geslachtsaanduidingen en nummers hebt vermeld!

1 = Prijs per portie € 0,40

2 = Prijs per portie € 0,60.

3 = Prijs per portie € 1,50

4 = Prijs per portie € 0,40; prijs per 5 porties € 1,50.

5 = Prijs per portie € 0,60; prijs per 5 porties € 2,50.

6 = Prijs per portie € 1,50; prijs per 5 porties € 6,00.

7 = Prijs per portie € 0,40; per 5 porties € 1,50; per 1000 zaden € 6,00.

zpp = zaden per portie. De porties bevatten minimaal het aantal zaden dat bij de soort is aangegeven.

Extra mogelijkheden:

Het is ook mogelijk om 10 soorten van één geslacht of groep van geslachten te bestellen en de keuze van de soorten aan ons over te laten. In deze gevallen kosten deze 10 porties (verschillend en op naam) € 3, 50. Deze pakketjes kunt u bestellen door in de daarvoor bestemde ruimte aan de achterzijde van het bestelformulier de gewenste pakketjes te omcirkelen. **Let op: deze pakketjes zijn alleen verkrijgbaar van de aangegeven geslachten en de keuze van de soorten wordt door ons gedaan!**

Indien u voor uitverkochte soorten vervangers wenst te ontvangen kunt u dat aangeven op de daarvoor bestemde plaatsen.

Toezenden van de zaden is ook mogelijk in een stevig doosje dat past door de brievenbusopening, altijd maar met name voor vetplantenzaden aan te bevelen. Vergeet niet om dit op het bestelformulier aan te geven, anders worden de zaden verzonden in de standaardverpakking die minder bescherming geeft voor kwetsbare zaden.

Leden van Succulenta

Vermeld bij het bestellen uw adm. Nr. (lidnr.) dat vermeld staat op het adresstrookje van het tijdschrift Succulenta. Wacht met de betaling van de zaden op de rekening, deze ontvangt u tegelijk met de zaden. Uw voordeel is, dat u alleen bestelde soorten ontvangt en geen vervangers, tenzij u dat uitdrukkelijk wenst.

Bestellers die geen lid van Succulenta zijn

Op het bestelformulier kunt u aangeven of u direct bij bestellen betaalt en op welke wijze. Geef wel voldoende vervangers op. Op verzoek zenden we u eerst een rekening tegen een vergoeding van € 2,-. In dit geval ontvangt u alleen bestelde soorten en geen vervangers. De zaden worden verzonden na ontvangst van het verschuldigde bedrag.

Minimumbestelling

Voor elke bestelling geldt een minimum bedrag van € 6,50 per bestelling, exclusief de portokosten van € 1,25. Op kleinere bestellingen wordt door ons niet gereageerd. U hoort er niets meer over.

Bij een bedrag van de rekening boven € 17,50 exclusief verzendkosten nemen wij de verzendkosten voor onze rekening. Indien u bestelt voor een bedrag dat vrijwel gelijk is hieraan, kan het bedrag lager uitkomen door het uitverkocht zijn van enkele soorten, waardoor de verzendkosten alsnog voor uw rekening komen!

Wijze van betaling

In Nederland kunt u betalen door storting van het bedrag, onder vermelding van het notanummer, op Bankrekening 14465 t.n.v. Beheerder ClichéfondS Succulenta.

Binnen de E.E.R. kunt u kosteloos geld over maken mits u de zogenaamde IBAN en BIC code correct heeft ingevuld en gekozen hebt voor gedeelde kosten (shared costs).

Bankrekening: 14465 t.n.v. Beheerder ClichéfondS Succulenta

IBAN nr : **NL 22 INGB 0000 014465**

BIC code : **INGBNL2A**

Opmerking : Bij andere manieren van betalen uit het buitenland dient u rekening te houden met eventuele bankkosten. U gelieve zich hiervan zelf op de hoogte te stellen.

Via een e-mail: Bestelinstructies op andere wijze treft u aan op de website van Succulenta <http://www.succulenta.nl>

Zaden van Cactussen

ACA *Acanthocalycium*

Gemakkelijk groeiende en bloeiende bolcactussen uit het noorden van Argentinië. Grote en bijzonder mooie bloemen. Geschikt voor beginners en niet kougevoelig.

- 1 H 1 *catamarcense* (20zpp) donker grijsgroene plant; zwarte doorns; paars-gele bloemen
- 2 H 1 *glaucum* (20zpp) *rubriflorum* mooie witachtige plant; rode bloemen
- 3 H 1 *glaucum* (20zpp) blauwgrijze plant; zwarte doorns; veel gele bloemen
- 4 H 1 *klimpelianum* (20zpp) bleekgele doorns; witte bloemen
- 5 H 1 *peitscherianum* (20zpp) witte bloemen
- 6 H 1 *thionanthum* (20zpp) gele bloemen
- 7 H 1 *variiflorum* (20zpp) bloemen oranje tot rood
- 8 H 1 *violaceum* (20zpp) tot 8 cm lange doorns

ARI *Ariocarpus*

Bizar gevormde planten uit Mexico. De soorten blijven vrij klein en groeien langzaam. Vaak worden deze soorten geënt. Niet kougevoelig, maar door de langzame groei en grote penwortel niet al te gemakkelijk.

- 1 H 2 *confusus* (10zpp) van Aramberri/N.L.; meest purperen bloemen, zelden wit
- 2 H 2 *fissuratus* (10zpp) *hintonii* *Roseocactus*; prachtige miniatuurvorm
- 3 H 2 *fissuratus* (10zpp) *Roseocactus*; de "levende rots"; wollige schedel; grote violette bloemen
- 4 H 2 *furfuraceus* (10zpp) wollige kop; grote witte bloemen
- 5 H 2 *kotschoubeyanus* (10zpp) *albiflorus* *Roseocactus*; vorm met witachtig roze bloemen
- 6 H 2 *kotschoubeyanus* (10zpp) *elephantidens* *Roseocactus*; groot; bloemen purper
- 7 H 2 *kotschoubeyanus* (10zpp) *macdowellii* *Roseocactus*; klein; bloemen purper
- 8 H 2 *kotschoubeyanus* (10zpp) *Roseocactus*; kleine plantjes; grote violette bloemen in de herfst
- 9 H 2 *lloydii* (10zpp) *Roseocactus*; lijkt een levende rots; veel schedelwol; purperen bloemen
- 10 H 2 *retusus* (10zpp) scherpe driekantige tepels; grote bleekroze bloemen
- 11 H 2 *trigonus* (10zpp) lange driehoekige tuberkels; grote gele bloemen in de herfst

ARR *Arrojadoa*

Slanke, klein blijvende zuilen uit noordelijk Brazilië met fraaie wasachtige bloemen. De planten zijn kougevoelig en daarom misschien beter te enten.

- 1 H 1 *aureispina* (20zpp) goudgele doorns met bruine punten; bloemen donker roze
- 2 L 1 *bahiensis* (10zpp) GO 75 type van Mucuge Bahia
- 3 L 1 *dinae* (20zpp)
- 4 L 1 *penicillata* (20zpp)

- 5 L 1 *rodantha* (20zpp)

AST *Astrophytum*

Zeer geliefde Mexicaanse bolcactussen. De planten zijn wat vochtgevoelig en daardoor behoren ze niet tot de gemakkelijke soorten. Rijke bloeiers in zomer en herfst. Niet kougevoelig.

- 1 L 2 *asterias* (15zpp) cv *superkabuto big dots*
- 2 L 2 *asterias* (15zpp) cv *superkabuto snow white*
- 3 L 2 *asterias* (15zpp) cv *superkabuto v pattern*
- 4 L 2 *asterias* (15zpp) cv *superkabuto zebra*
- 5 L 1 *asterias* (20zpp) doornloze plant; 8 vlakke ribben; gele bloemen
- 6 H 1 *asterias* (20zpp) doornloze plant; 8 vlakke ribben; gele bloemen
- 7 L 1 *asterias* (20zpp)
- 8 L 1 *asterias* (20zpp) *floccosa*
- 9 H 1 *asterias* X *capricorne* (20zpp) zeer mooie vormen; veel grote bloemen
- 10 H 1 *asterias* X *capricorne* (20zpp) van planten met een puur groen lichaam; grote areolen
- 11 L 1 *capricorne* (20zpp) c.v. *crassisnoiden*
- 12 L 1 *capricorne* (20zpp) *major*
- 13 H 1 *capricorne* (20zpp) *major* dicht bevolkt; lange, omhoog gebogen doorns
- 14 L 1 *capricorne* (20zpp)
- 15 L 1 *capricorne* (20zpp) *minor* zachte, lange, gebogen doorns
- 16 H 1 *coahuilense* (20zpp) dicht wit bevolkt; gele bloemen met rode keel
- 17 L 1 *coahuilense* (20zpp) dicht wit bevolkt; gele bloemen met rode keel
- 18 L 1 *crassispinoides* (20zpp)
- 19 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *fuguryu nudum*
- 20 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *fuguryu ornatum*
- 21 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *fuguryu super white* zeldzaam
- 22 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *fuguryu x asterias*
- 23 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *nudum tricostratum* 3-ribbig
- 24 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *onzuka* 5-ribbig
- 25 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *onzuka quadricostatum* 4-ribbig
- 26 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *onzuka tricostratum* 3-ribbig
- 27 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *ornatum white edge* nieuw; witte hoeken
- 28 L 2 *myriostigma* (15zpp) cv *tricostratum* 3-ribbig
- 29 H 1 *myriostigma* (20zpp) *quadricostatum* vorm met aanvankelijk steeds 4 ribben
- 30 L 1 *myriostigma* (20zpp) *tricostratum* 3 ribben
- 31 H 1 *myriostigma* (20zpp) de bisschopsmuts
- 32 L 1 *myriostigma* (20zpp) 4 rib
- 33 L 1 *myriostigma* (20zpp)
- 34 H 1 *senile* (20zpp) fa. plant ook later spaarzamer bevolkt
- 35 H 1 *senile* (20zpp) zonder vlokken; lange, zachte, gedraaide, donkere doorns

BLO Blossfeldia

De kleinste blijvende bolcactussen. Bloei is al mogelijk bij minder dan 1 cm doorsnede. De kweek uit zaad is moeilijk en enten is aan te bevelen. Niet kougevoelig.

- 1 L 4 pedicellata (20zpp) plant donkergroen tot bruin; tot 2 cm groot
- 2 L 4 spec. (20zpp) NM 1989
- 3 L 4 spec. Padcaya (20zpp)
- 4 L 4 tominensis (20zpp)

BRS Brasilicereus

- 1 L 1 phaeacanthus (20zpp)
- 2 L 1 markgrafii (20zpp) GO 63 Grao Mogol ,Minas Gerais, Brasil

BRW Browningia

Groot wordende zuilcactussen uit Chili en Peru. Alleen de hoofdstam is zwaar bedoorn. De bloemen zijn nachtelijk en wit.

- 1 L 1 candelaris (20zpp)
- 2 L 1 columnaris (20zpp)

CAR Carnegia

Monotypisch geslacht van Noord Amerikaanse zuilen. Jonge planten groeien traag. In vele western films vormen deze planten een typisch decor.

- 1 L 1 gigantea (20zpp) van Tuscan

CLE Cleistocactus

Slanke zuilen, soms kruipend en soms rechtop groeiend. Rijk bloeiend met weinig openende buisvormige bloemen. De kweek is eenvoudig en de planten zijn niet kougevoelig.

- 1 H 1 strausii (20zpp) dichte, witte, haarachtige bedoorning; bloemen wijnrood

COA Cochemia

Korte zuiltjes met felrode zygomorfe bloemen, die verwant zijn met Mamillaria. De planten zijn niet kougevoelig en in verzamelingen niet zeer algemeen.

- 1 H 1 maritima (20zpp) plant blauwgroen; doorns roodbruin; grote scharlaken bloemen
- 2 H 1 pondii (20zpp) blijft kleiner; dicht bedoorn; scharlaken bloemen
- 3 H 1 poselgeri (20zpp) gehaakte doorns, lange, rode, zygomorfe bloemen
- 4 H 1 setispina (20zpp) zeer lange, witte haakdoorns; vermiljoenrode bloemen

COE Coleocephalocereus

Braziliaans geslacht van aan Buiningia verwante zuilcactussen. De planten worden groter dan Buiningia. De soorten zijn warmteminnend.

- 1 L 1 aureus (20zpp) elongatus GO 174 Salinas , Minas Gerais ,Brasil
- 2 L 1 goebelianus (20zpp)
- 3 L 1 pluricostatus (20zpp) GO 187 São Joao de Mantenhina ,Minas Gerais ,Brasil

COP Copiapo

Geel bloeiende, Chileense bolcactussen, die meestal langzaam groeien. Sommige soorten zijn vochtgevoelig door hun penwortel. De epidermis is vaak bijzonder aantrekkelijk van kleur en structuur. De soorten zijn niet kougevoelig.

- 1 H 2 atacamensis (10zpp) fa. KK 655 van Mejillones; bredere en scherpere ribben
- 2 H 2 atacamensis (10zpp) fa. gele doorns
- 3 H 2 atacamensis (10zpp) solitair of zodevormende plant; bloemen wijd open
- 4 H 1 barquitenis (20zpp) dwergsoort; witwollige schedel; bloeit rijkelijk
- 5 H 2 bridgesii (10zpp) kort cilindervormig
- 6 H 1 cinerascens (20zpp) applanata koppen iets groter dan type; witgrijze doorns
- 7 H 2 cinerea (10zpp) later kort zuilvormig; prachtig berijpt
- 8 H 2 coquimbana (10zpp)
- 9 H 2 decorticans (10zpp) vormt groepjes; geelgroen later grijze plant
- 10 H 2 fiedleriana (10zpp)
- 11 H 2 grandiflora (10zpp) stevige priemvormige bruinachtige doorns; grote gele bloemen
- 12 H 2 haseltoniana (10zpp)
- 13 H 1 hornilloensis (20zpp) plant helgroen; lange geelbruine doorns
- 14 H 1 humilis (20zpp) dwergsoort met penwortel; rijk geel bloeiend
- 15 H 2 hypogea (10zpp) dwergsoort; bruingrijze en rimpelige epidermis
- 16 H 1 marginata (20zpp) grote, donkerbruine, viltige areolen; doorns donkerbruin
- 17 H 1 mollicula (20zpp) klein, grijsgroen lichaam; witwollige schedel
- 18 H 1 montana (20zpp) bloeit al rijkelijk als kleine plant; grote bloemen
- 19 H 1 paposoensis (20zpp) met lange hals
- 20 H 1 pseudocoquimbana (20zpp) plant groen; zodevormend; sterke bedoorning
- 21 H 1 tenuissima (20zpp) dwergsoort; zwartgroene epidermis; nietige bedoorning
- 22 H 2 totoralensis (10zpp)

COR Corryocactus

Aan Erdisia verwant geslacht van middelgroot wordende zuilcactussen uit Peru, Bolivia en Chili. De soorten zijn niet kougevoelig.

- 1 L 1 brevistylus (20zpp)

COY *Coryphantha*

Noordamerikaanse, niet kougevoelige bolcactussen. De bloemen verschijnen willig uit een groef boven het areool. Sterke planten die vaak vorst verdragen. Sommige Escobaria's en Lepidocoryphantha zijn hier vermeld.

- 1 H 1 andreae (20zpp) stevige bruine doorns; witte schedelwol
- 2 H 1 calipensis (20zpp) wollige schedel; grote gele bloemen
- 3 H 1 cornifera (20zpp) 1 neerwaarts gebogen, zwarte middendoorn per areool
- 4 H 1 delaetiana (20zpp) v.L 1230 van Ceballos/Dur.; bloeit al klein
- 5 H 1 hesteri (20zpp) dwergsoort; bloeit gedurende de hele zomer met dieppaarse bloemen
- 6 H 1 maiz-tablasensis (20zpp) blauwgroene plant; bloemen geelwit
- 7 H 1 pallida (20zpp) plant blauwgroen; meestal 3 zwarte middendoorns
- 8 H 1 palmeri (20zpp) plant lichtgroen; lichtgele bloemen
- 9 H 1 radians (20zpp)
- 10 H 1 recurvata (20zpp)
- 11 H 1 reduncispina (20zpp)
- 12 H 1 sulcata (20zpp) spruit niet; bloemen geel met rood hart
- 13 H 1 tripugionacantha (20zpp) 3 rijzige middendoorns; schedel sterk wollig
- 14 H 1 werdermannii (20zpp) kleinblijvend; zijdoorns talrijk en aanliggend

DIC *Discocactus*

Warmteminnende, cephaliumvormende bolcactussen met grote nachtelijke, witte, geurende bloemen. Als ent goed te kweken op voorwaarde dat de temperatuur hoog genoeg is in de winter.

- 1 L 2 crystallophilus (10zpp) klein; 6 tot 7 ribben
- 2 L 2 ferricola (10zpp) tot 25 cm diameter; 14 ribben; centrale doorn meestal afwezig
- 3 L 2 horstii (5zpp) hybride klein; met aanliggende nietige witte doorns; bloemen soms tot 15 cm; zeer mooi
- 4 L 2 horstii (10zpp) klein; met aanliggende nietige witte doorns
- 5 L 2 mammillosus (10zpp) ribben tot 22; meer dan 5 doorns
- 6 L 2 melanochlorus (10zpp) tot 7 cm; 9 - 10 ribben
- 7 L 2 semicampaniflorus (10zpp) tot 15 cm; 14 ribben; oude planten bruine doorns
- 8 L 2 silicicola (10zpp) tot 10 cm; 10 ribben; doorns terug gebogen
- 9 L 2 (10zpp) gemengd

ECC *Echinocereus*

Kort zuilvormige planten uit Mexico en de U.S.A. De planten zijn veelal weekvezelig en een aantal soorten verdraagt vorst. Meest eenvoudig te kweken. De bloemen blijven lang open en zijn bijzonder mooi.

- 1 H 1 acifer (20zpp)
- 2 H 1 adustus (20zpp) kamvormige aanliggende rand en meest lange bruine middendoorns
- 3 H 1 armatus (20zpp) zwarte doorns; paarse bloemen met witte stamper
- 4 H 1 carmenensis (20zpp) geel tot groenbruine bloemen
- 5 H 1 chloranthus (20zpp) slanke plant; geelachtige paars getipte doorns; groenachtige bloemen
- 6 L 1 coccineus (20zpp) plant bloeit op verschillende planten met hermafrodiete, mannelijke of vrouwelijke bloemen.
- 7 H 1 fendleri (20zpp) een lange naar boven gebogen middendoorn
- 8 H 1 fitchii (20zpp) dicht bruin bedoornd; veel grote dieppaarse bloemen
- 9 H 1 floresii (20zpp) cilindrisch met penwortel; fel paarse bloemen
- 10 H 1 gentryi (20zpp) vrijwel doorns; lange roze bloemen
- 11 H 1 klapperi (20zpp) roodachtige bloemen met paarse keel
- 12 H 1 knippelianus (20zpp) roze bloemen zijwaarts
- 13 H 1 lauii (20zpp) witte zij- en rode middendoorns; wergsoort; roze bloemen
- 14 H 1 melanocentrus (20zpp) donkere doorns; grote violette bloemen
- 15 H 1 nivosus (20zpp) borstelige, sneeuwwitte bedoorning; helder purperen bloemen
- 16 H 1 ochoteranae (20zpp) LAU 624 van Cerro de la Cobriza/Sin; korte zwarte doorns
- 17 H 1 palmeri (20zpp) blijft klein; purperen bloemen
- 18 L 1 pectinatus (20zpp) solitair of langzaam spruitend; intens roze bloemen
- 19 H 1 polyacanthus (20zpp) fa. LAU 643 korte scharlaken rode bloemen
- 20 L 1 reichenbachii (20zpp) baileyi DJF 1327 van Medicine Park; Oklahoma
- 21 L 1 reichenbachii (20zpp) perbellus van Timpas; Colorado
- 22 H 1 reichenbachii (20zpp) doornkleur variabel;
- 23 H 1 roetteri (20zpp) fraaie bloemen, variërend van roze over oranje tot purper
- 24 L 1 salm-dyckianus (20zpp) lange ornaje rode bloemen
- 25 H 1 schwarzii (20zpp) lange zwarte centrale doorns; paarse bloemen met witte stempels
- 26 H 1 stramineus (20zpp) compacte clusterende plant; lange strogele doorns; paarse bloemen
- 27 H 1 tayopensis (20zpp) v. LAU 095 van Agua Blanca/Son.; slanker; doorns bleekgeel
- 28 H 1 tayopensis (20zpp) v. LAU 1142 van Sierra Obscura/Chih.; dichter bedoornd
- 29 L 1 triglochidiatus (20zpp) Santa Fe
- 30 H 1 viereckii (20zpp) strogele doorns; erg grote roze violette bloemen
- 31 H 1 websterianus (20zpp) dicht fel goudgeel bedoornd; grote lavendel rose bloemen

- 32 H 1 weinbergii (20zpp) dwergsoort; korte, aanliggende, roze doorns; bloemen purperrood
 33 L 1 davisii (20zpp) SB 426
 34 L 1 triglochidiatus (20zpp) inermis geen of zeer korte doorns

ECF Echinofossulocactus

Veelribbige Mexicaanse bolcactussen met gegolfde ribben. Vroege en rijke bloeiers. De kweek is eenvoudig en de planten zijn niet kougevoelig. Ook wel Stenocactus genoemd.

- 1 H 1 anfractuosus (20zpp) klein, kogelvormig; kleine bloemen met karmijnrode middenstreep
 2 H 1 coptonogonus (20zpp) enige soort zonder golvende ribben; zware doorns
 3 H 1 guerraianus (20zpp) kan een doorsnede van 20 cm bereiken
 4 H 1 hastatus (20zpp) zeer lange meestal donkere bovendoorns; paarsachtige bloemen
 5 L 1 lloydii (20zpp) veelribbig; zeer lange, bleke bovenste doorns
 6 H 1 obvallatus (20zpp) stevige, roodachtige bedorning; bloem purperrood
 7 H 1 ochoterenus (20zpp) transparante, witte zijden lange gele middendoorns
 8 H 1 spec. (20zpp) LAU 1362 van El Salto/Zac.
 9 H 1 spec. (20zpp) van Aguascalientes
 10 H 1 spec. (20zpp) van Lago de Moreno/Jal.
 11 H 1 tricuspidatus (20zpp) korte doorns; gele bloemen
 12 H 1 violaciflorus (20zpp) naar boven gebogen bovenste doorns
 13 H 1 zacatecasensis (20zpp) smalle, golvende ribben; grote roze bloemen

ECN Echinopsis

Veel gekweekte en gemakkelijk te verzorgen planten met fraaie grote bloemen. Ook soorten van Pseudolobivia en Lobivia kunnen hier zijn opgenomen. Niet kougevoelig. Zeer onderschat geslacht.

- 1 H 1 ancistrophora (20zpp) Pslob.; platteplant; lange centrale doorns; omhooggedraaid; witte bloemen
 2 H 1 aurea (20zpp) quinensensis Pseudolob.; lange witte doorns
 3 H 1 calorubra (20zpp) pojoensis Pseudolob.; smaller; klusterend; oranjerode bloemen
 4 H 1 obrepanda (20zpp) purpurea Pseudolob.; zwaar bedoornd; enorme purperen bloemen
 5 L 1 hybride (20zpp) onderstam voor enten

EPT Epithelantha

Klein blijvende, veelal wit bedoornde bolletjes met zeer kleine maar leuke bloemen. De zaadbessen vormen daarna een sieraad op de plant. Moeilijk op eigen wortel, maar niet kougevoelig.

- 1 L 2 micromeris (10zpp) neomexicana plant verborgen onder fijne witte doorns
 2 L 2 micromeris (10zpp) plant verborgen onder fijne witte doorns
 3 L 2 greggii (10zpp) rufispinus
 4 L 2 pachyrhiza (10zpp) elongata
 5 L 2 pachyrhiza (10zpp)

ESC Escobaria

Prachtige, klein blijvende bolcactussen die rijkelijk bloeien en niet kougevoelig zijn. Sommige soorten kunnen voorkomen onder Coryphantha. Ideale planten voor liefhebbers met weinig ruimte.

- 1 H 1 chaffeyi (20zpp)
 2 H 1 chihuahuensis (20zpp) dicht bruin bedoornd; roze bloemen
 3 H 1 henricksonii (20zpp) lijkt op *M. viperina*; bloemen roze
 4 L 1 minima (15zpp) *T. nelliae*; kleine soort; mooi bedoornd; purperen bloemen
 5 L 1 missouriensis (20zpp) grote geelgroene bloemen met rozebruine middenstreep
 6 H 1 muehlbaueriana (20zpp) witte doorns met bruine punt; groene bloemen met bruine strepen
 7 H 1 nelliae (20zpp) kleine soort; mooi bedoornd; purperen bloemen
 8 H 1 orcuttii (20zpp) wit bedoornd zuiltje; bloemen roze
 9 H 1 tuberculosa (20zpp) gigantea n.n. robustere vorm
 10 H 1 tuberculosa (20zpp) dicht, porseleinwit bedoornd; roze bloemen
 11 H 1 varicolor (20zpp) variabele doornkleur; vrij zeldzaam
 12 L 1 vivipara (20zpp) SB981 van Laramie; Co; Wyoming
 13 H 1 zilziana (20zpp) lange donker gespitste witte doorns; groenbruine bloemen
 14 L 1 nelliae (20zpp) SB 423

ESP Espostoa

Prachtige wollige zuilen uit Peru. De planten zijn niet moeilijk te kweken en ze zijn niet kougevoelig. De groei is vrij traag en daardoor kunnen ze ook in kleine kasjes lang een sieraad vormen.

- 1 H 1 lanata (20zpp) sericata lange witte haren; korte doorns
 2 H 1 lanata (20zpp) lange witte haren;
 3 H 1 lanianuligera (20zpp) lange witte doorns met donkere punt
 4 H 1 ritteri (20zpp) vertakt later, donker purperrood bedoornd

ESO Espostoopsis

Monotypisch geslacht uit Brazilië. Wollige zuilen die op Espostoa lijken.

- 1 L 1 dybowskii (20zpp) GO 247 Flamengo; Bahia; Brasil

FAC Facheiroa

Grootwordende Braziliaanse planten met een korte stam en veelribbig. De planten zijn kougvoelig.

- 1 L 1 tenebrosa (20zpp) GO 226 Cocos; Bahia; Brasil

FER Ferocactus

Groot wordende, schitterend bedoornde bolcactussen. Bloei meestal pas op oudere leeftijd, maar zeer aantrekkelijk door de forse bedoornig. Niet kougvoelig en meestal gemakkelijk te kweken. De groei is niet erg snel.

- 1 H 1 echidne (20zpp) scherpe ribben; rechte, geelbruine doorns
2 L 1 fordii (20zpp) kleurig bedoornd; violette bloemen al bij vrij kleine planten
3 H 1 herrerae (20zpp) bruine, gehaakte doorns
4 L 1 macrodiscus (20zpp) fraaie blauwgrijze plant; bloeit al bij een diameter van 8-12 cm
5 H 1 schwarzii (20zpp) weinige geelachtige zijdoorns; viltige schedel
6 H 1 viridescens (20zpp) kan al klein bloeien; bloem groengeel
7 L 1 wislizenii (20zpp) van HW86 Robles Junction Arizona

FRA Frailea

Kleine Zuidamerikaanse bolcactussen. De meeste soorten zetten zaad zonder dat de bloem open is geweest. Niet kougvoelig, maar door de penwortel wel vochtgevoelig.

- 1 L 1 aflarensis (20zpp) bolvorm; korte bedoornig
2 L 1 alacriportana (20zpp) haaga
3 L 1 alagretassa (20zpp)
4 L 1 altasensis (20zpp) stamvorm; makkelijke bloeier
5 L 1 angelesii (20zpp) P 390 plant bruin; goudbruine bedoornig
6 L 1 angelesii (20zpp)
7 L 1 asterioides (20zpp) PR 17
8 L 1 aureinitensis (20zpp) korte stam; geel bedoornd
9 L 1 aureispina (20zpp)
10 L 1 buenekeri (20zpp) densispina AH 114
11 L 1 buenekeri (20zpp) gemmrichii WG 116 villa nova
12 L 1 buenekeri (20zpp) FS 364
13 L 1 buenekeri (20zpp)
14 L 1 castaneoidea (20zpp) PR 71
15 L 1 cataphracta (20zpp) tuyensis caapucucapila ruta 4
16 L 1 cataphracta (20zpp) zelfde naam verschillend

- van vorm
17 L 1 cataphracta (20zpp) zelfde naam verschillend van vorm
18 L 1 cataphracta (20zpp) caapucucapila ruta 4
19 L 1 chiquitana (10zpp)
20 L 1 columbia (20zpp)
21 L 1 concepciones (20zpp)
22 L 1 densispina (20zpp) moie witte bedoornig
23 L 1 friedrichii (20zpp) AA48
24 L 1 glaucescens (20zpp) SCH 7-218
25 L 1 gracillima (20zpp) gerloffii
26 L 1 gracillima (20zpp) machadoensis HU 321
27 L 1 gracillima (20zpp) GF 871
28 L 1 grahiana (20zpp) AA 10
29 L 1 grahiana (20zpp) donkere plant; bolvorm
30 L 1 grahiana (20zpp) nuevo italia
31 L 1 ignacionensis (20zpp)
32 L 1 kozelskyana (20zpp)
33 L 1 lepida (20zpp) GF 301
34 L 1 lepida (20zpp) PR 327
35 L 1 magnifera (20zpp) HU 64
36 L 1 mammifera (20zpp) AH 373
37 L 1 mammifera (20zpp) PR 451 bruine plant; gele bedoornig
38 L 1 mammifera (20zpp)
39 L 1 mesetae (20zpp) SCG 529 pumila vorm; goudgele bedoornig
40 L 1 phaeodisca (20zpp) KH 912 tacurembo ruta 31
41 L 1 phaeodisca (20zpp) MGH 31
42 L 1 phaeodisca (20zpp) SCH 7-193
43 L 1 piltzii (20zpp) LB 2231 cruce de mayo
44 L 1 pumila (20zpp) B 526 corrientes
45 L 1 pumila (20zpp) FS 121
46 L 1 pumila (20zpp) FS 122
47 L 1 pumila (20zpp) FS 143
48 L 1 pumila (20zpp) HU 1053
49 L 1 pumila (20zpp) HU 89
50 L 1 pumila (20zpp) KH 858 ruta 4
51 L 1 pumila (20zpp) SCH 54
52 L 1 pumila (20zpp)
53 L 1 pygmaea (20zpp) bagensis korte gele doorns
54 L 1 pygmaea (20zpp) brunneo-mollispina PR 547
55 L 1 pygmaea (20zpp) curvispina FS 4
56 L 1 pygmaea (20zpp) curvispina PR 102 mooie witte bedoornig
57 L 1 pygmaea (20zpp) curvispina donker plant; korte doorns
58 L 1 pygmaea (20zpp) curvispina donker plant; korte doorns
59 L 1 pygmaea (20zpp) dadakii KH 421 cerro monteideo
60 L 1 pygmaea (20zpp) grandiflora SCH 64
61 L 1 pygmaea (20zpp) salusiana HU 320 bolmvorm; korte doorns
62 L 1 pygmaea (20zpp) AH 160
63 L 1 pygmaea (20zpp) KH 776 villa serrana ruta 8
64 L 1 pygmaea (20zpp) PR 692
65 L 1 pygmaea (20zpp) brunneo mollispina PR576

- 66 L 1 schlosseri (20zpp) paysandu ruta 26
- 67 L 1 sp (20zpp) surpiroGF 881 surpiro
- 68 L 1 sp (20zpp) AH 153
- 69 L 1 sp (20zpp) HA 138 santa de boavista
- 70 L 1 sp (20zpp) HU 504 livraento
- 71 L 1 sp (20zpp) KH 623 valle eden
- 72 L 1 sp (20zpp) KH 796 lilescas ruta 7
- 73 L 1 sp (20zpp) KH 910 tacuarembó
- 74 L 1 sp (20zpp) PR 602
- 75 L 1 sp (20zpp) PR 627
- 76 L 1 sp (20zpp) UN 625 a
- 77 L 1 tenuissima (20zpp) albisetosa FS 144
- 78 L 1 ungespina (20zpp)
- 79 L 1 ybatense (20zpp) pumila vorm
- 80 L 1 zapicanensis (20zpp)
- 81 L 1 zapicanensis (20zpp) rubrispina

GYM *Gymnocalycium*

Groot Zuidamerikaans geslacht van bolcactussen die rijk en langdurig bloeien. De planten gedijen ook goed bij iets minder licht. Niet kougevoelig en in het algemeen gemakkelijk. De bloemknoppen zijn onbedoord.

- 1 H 1 ambatoense (20zpp) plant donkergruijsgroen; donker hoornrijze enigszins gebogen doorns
- 2 H 1 anisitsii (20zpp) lichaam later langachtig; loofgroen; witte bloemen
- 3 H 1 asterium (20zpp) paucispinum erg plat; asgrijs lichaam; slechts 3 doorns in elk areool
- 4 H 1 baldianum (20zpp) albiflorum wit bloeiende vorm
- 5 H 1 bodenbenderianum (20zpp) erg plat; bruin-groen; korte roze bloemen
- 6 H 1 bozsingianum (20zpp) plant mat grijsgroen; roze bloemen met een wijnrode keel
- 7 H 1 brachypetalum (20zpp) plant donkerblauw-groen; doorns priemachtig afstaand
- 8 L 1 bruchii (20zpp) spruitend; wit of bruin bedoord; bel tot tunnelvormige lavendel witte bloemen
- 9 H 1 calochlorum (20zpp) smal; klusterende soort; vlakke ribben; erg grote rozeachtige bloemen
- 10 H 1 castellanii (20zpp) plant mat blauwgroen; roze witte bloemen
- 11 H 1 chubutense (20zpp) grauwigroene plant; witte bloemen
- 12 H 1 comarapense (20zpp) veelribbig; bloem wit met roze keel
- 13 H 1 damsii (20zpp) tucavocense scherpe ribben; veel dieproze bloemen
- 14 H 1 damsii (20zpp) bloeit het hele seizoen
- 15 H 1 friedrichii (20zpp) moserianum de zebracactus; meestal 3 doorns per areool; witte bloemen
- 16 L 1 gibbosum (20zpp) ferox donker blauwgroen; bloemen wit soms roodachtig
- 17 H 1 hamatum (20zpp) de krachtige doorns zijn aan het eind hoekig gekromd
- 18 H 1 hybopleurum (20zpp) de stevige afgevlakte doorns zijn korfachtig vervlochten

- 19 H 1 izozogsii (20zpp) vlakkegelige plant; grijs-groen; hoornkleurige doorns
- 20 H 1 kozelskyanum (20zpp) vlakke plant; brons-kleurig, 3 doorns per areool
- 21 H 1 lagunillacense (20zpp) grote roomwit of zalm-kleurige bloemen met een bloedrode keel
- 22 H 1 marquezii (20zpp) gedraaide doorns; zalm of abrikoos kleurige bloemen
- 23 H 1 matoense (20zpp) donkergroen; vlak bolvormig; scherpe ribben; grijs geelachtige doorns
- 24 H 1 mazanense (20zpp) krachtige rozebruine doorns; grote roze bloemen
- 25 H 1 mihanovichii (20zpp) filadelfiense grotere plant; bruinachtig groene bloemen
- 26 H 1 moserianum (20zpp) sterke getwiste blanke doorns; gerelateerd aan G. vatteri
- 27 L 1 multiflorum (20zpp) grote groene planten; sterke bedooring; grote rose bloemen
- 28 H 1 nidulans (20zpp) sterke rozebruine doorns; allemaal opwaarts gedraaid; grote roze bloemen
- 29 H 1 nigriareolatum (20zpp) vrijwel witte roze getinte bloem met groenachtige kelkbladeren
- 30 H 1 odoratum (20zpp) n.n. blauw groen; blanke doorns; helderroze bloemen
- 31 H 1 paediophilum (10zpp) plant frisgroen; weinig scherpe ribben; zalmkleurige bloemen
- 32 H 1 ritterianum (20zpp) lange paarsbruine gedraaide doorns; vreemde plant
- 33 H 1 saglione (20zpp) blauwgroene plant; lange sierlijk gebogen zwarte doorns
- 34 H 1 spec. (20zpp) LAU 486 Sierra Mazan/Arg.; gerelateerd aan G. schickendantzii
- 35 H 1 spec. (20zpp) LAU 503 Andalga/Arg.; gerelateerd aan G. hybopleurum; geen centrale doorn
- 36 H 1 strigianum (20zpp) plant bijna donker paars; een paar zwarte aanliggende doorns; zeldzaam
- 37 H 1 tillianum (20zpp) meestal 7 sterke doorns; wijnrode bloemen
- 38 H 1 uebelmannianum (20zpp) plant snoekgrijs; witte doorns spinvormig
- 39 H 1 uruguayensis (20zpp) vlakrond; aanliggende heldere doorns; gele bloemen
- 40 H 1 weissianum (20zpp) lange sterke gedraaide doorns; grote zalmroze bloemen
- 41 H 1 zegarrae (20zpp) mollige tuberkels; veel grote bloemen

HAA *Haageocereus*

Vrij groot geslacht van middelgrote Peruaanse zuilcactussen. De soorten zijn zeer fraai en dicht bedoord. De bloemen zijn nachtelijk en niet erg groot. De soorten zijn niet kougevoelig.

- 1 L 1 acanthocladus (20zpp) zuilen tot 90 cm
- 2 L 1 tenuis (10zpp) noordelijk van Lima langs Pan Am Highway; km548; uitgestrekt en kruipende plant op verschuivende zandduinen

HAM Hamatocactus

Aan Ferocactus verwante bolcactussen. Ze worden minder groot en bloeien zeer gemakkelijk met grote gele bloemen. Kweek is eenvoudig en ze zijn niet kougevoelig.

- 1 H 1 hamatocanthus (20zpp) één van de midden-doorns tot 12 cm lang en gehaakt
- 2 H 1 setispinus (20zpp) orcuttii lange, goudgele doorns; gemakkelijke bloeier

HIL Hildewintera

Kleine kruipende en/of hangende zuilen die ook wel bij Borzicactus worden ingedeeld. Bloeit rijk gedurende de hele zomer. De planten zijn niet kougevoelig en worden niet zeer groot.

- 1 H 1 aureispina (20zpp) dicht, zacht, goudgeel bedoornd; oranjerode bloemen
- 2 L 1 colademononis (20zpp)

HOR Horridocactus

Zie ook Neochilenia, Neoporteria of Pyrrhocactus. De soorten zijn niet kougevoelig.

- 1 H 1 choapensis (20zpp) platronnd; bloemen geel tot olijfgel
- 2 H 1 horridus (20zpp) = H. tuberisulcatus
- 3 H 1 marksianus (20zpp) vrij grote geelachtige bloemen

HYL Hylocereus

Geslacht van epifytische, klimmende cactussen uit vooral Midden-Amerika. De grote nachtelijke bloemen zijn meestal wit gekleurd. De meeste soorten zijn wat kougevoelig.

- 1 L 1 megalanthus (20zpp) zeer grote tunnelvormige bloemen tot 38 cm lang; gele vruchten; de gele pitaya;

ISL Islaya

Peruaanse bolcactussen met zeer fraai gekleurde, opvallende zaadbessen. Op eigen wortel is de kweek niet zeer eenvoudig. Ook de kweek uit zaad vereist enige kundigheid.

- 1 H 1 copiapoides (20zpp) chalaensis alleen een paar donkere puntvormige doorns; gele bloemen
- 2 H 1 copiapoides (20zpp) plant blauwgroen; korte dikke doorns; veel gele bloemen
- 3 H 1 divaricatiflora (20zpp) karmijnviolet bloeiende plant
- 4 L 1 divaricatiflora (20zpp) karmijnviolet bloeiende plant
- 5 H 1 islayensis (20zpp)
- 6 H 1 maritima (20zpp) dicht geelachtig bedoornd; doorns met bruine punt
- 7 H 1 mollendensis (20zpp)
- 8 L 1 omasensis (20zpp) z. van Lima; afslag Omas;

km 101

LEC Leocereus

Monotypisch geslacht van zuilvormige planten.

- 1 L 1 bahiensis (20zpp) GO 150 van Umbaranas Bahia; zuilvormige plant

LEI Lepismium

Epifytisch groeiende, struikjes vormende cactussen. Nauw verwant met Rhipsalis.

- 1 L 1 lorenzianus (20zpp) TM 355 N of Monteagudo; Prov. Hernando siles; Dept, Chuquisaca; 1220m; Bolivia; paars/zwart fruit

LER Leuchtenbergia

Monotypisch geslacht van planten met penwortel en driekantige tepels. Zeer grote gele bloemen, die willig verschijnen bij oudere planten. In de zomer houden ze van veel water en in de winter van volkomen droogte. Niet kougevoelig.

- 1 H 1 principis (20zpp) lange papierachtige doorns; enorme bloemen
- 2 L 1 principis (20zpp) lange papierachtige doorns; enorme bloemen

LOB Lobivia

Zie ook Echinopsis. Pseudolobivia is deels hier en deels bij Echinopsis ondergebracht. Schitterende bloeiers, maar helaas slechts enkele uren per bloem. De kweek is eenvoudig en de planten zijn niet kougevoelig. Voor mij de mooiste cactusbloemen!

- 1 H 1 acanthoplegma (20zpp) roseiflora helder purperviolette bloemen met een witte keel
- 2 L 1 aurea (20zpp) leucomalla
- 3 H 1 backebergii (20zpp) laeae lange gedraaide flexibele doorns; paarsviolette bloemen
- 4 H 1 chrysantha (20zpp) hypocyrta enigszins hoekerige ribben; opwaarts gebogen midden-doorns
- 5 H 1 cinnabarina (20zpp) grandiflora donker geelbruine doorns; donkerrode bloemen met violette keel
- 6 H 1 haematantha (20zpp) kuehnrichii 1 verbogen zwarte middendoorn
- 7 H 1 jajoiana (20zpp) frisoegroene platte plant; roodachtige bloemen met donkerviolette keel
- 8 L 1 kuehnrichii (20zpp) fa. penca-poma
- 9 H 1 lateritia (20zpp) cintiensis fa. elongata; lichaam verlengd en dichter bedoornd
- 10 H 1 marsoneri (20zpp) lange zwarte doorns; gele of rode bloemen met donkerrode keel
- 11 H 1 pampana (20zpp) mistiensis korte doorns
- 12 H 1 peclardiana (20zpp) bloeit de gehele zomer met glanzend violette bloemen
- 13 H 1 saltensis (20zpp) schreiteri paarsrode bloemen

- 14 H 1 met een donkerviolette keel
schieliana (20zpp) leptacantha lange flexibele
doorns; geel tot violette bloemen
- 15 H 1 tarabucensis (20zpp) tot 6cm donkerrode
bloemen
- 16 H 1 tegeleriana (20zpp) lange gebogen doorns;
rode bloemen; bedoornde vruchten
- 17 H 1 tiegeliana (20zpp) flaviflora klusterende dwerg-
vorm; kleurrijke doorns; gele bloemen
- 18 L 1 caineana (20zpp) var. met witte bloem
- 19 L 1 famatimensis (20zpp) sanjuanensis langzame
groei; gele bloemen; mooie plant
- 20 L 1 famatimensis (20zpp) FR 459 langzame groei-
er; gele bloemen; mooie plant
- 21 L 1 grandiflora (20zpp)
- 22 L 1 rebutoides (20zpp) fa. pectinifera

LOP Lophophora

Kleine, soms groepen vormende bolcactussen. In de natuur bevat de wortelhals mescaline. De planten zijn onbedoornd en bezitten viltige areolen. Niet kou-, maar wel vochtgevoelig.

- 1 H 2 echinata (10zpp) diffusa plant helder grijs-
groen; vlakke ribben; witachtige bloemen
- 2 H 2 williamsii (10zpp) decipiens grotere, langere,
violette bloemen
- 3 H 2 williamsii (10zpp) doornloos; dikke viltige
areolen

MAL Mamillaria

Grootste en meest gekweekte geslacht van cactussen. Binnen het geslacht bestaat een grote schakering in vorm, grootte en bloemen. Bloei meestal in een krans om de schedel. Kweek bij veel soorten eenvoudig. Niet kougevoelig.

- 1 H 1 albata (20zpp) spruitend; dicht wit bedoornd
- 2 H 1 albicoma (20zpp) veel witte, harige borstels,
die de plant geheel verbergen
- 3 H 1 angelensis (20zpp) witte radiale en bruine cen-
trale doorns; grote blankroze bloemen
- 4 H 1 backbergiana (20zpp) cilindervormig; gele
doorns; bloemen helder karmijnkleurig
- 5 H 1 baumii (20zpp) Dol.; zwavelgele, geurende
bloemen
- 6 H 1 blossfeldiana (20zpp) dwergsoort met grote
rozekarmijn kleurige bloemen
- 7 L 1 bocasana (20zpp) clustervormend; bloemen
tunnelvormig roomwit tot roseachtig
- 8 H 2 boelderliana (15zpp) dwergsoort met lange
penwortel; rose gestreepte witte bloemen
- 9 H 1 bombycina (20zpp) glazig witt zij- en rode, ge-
haakte middendoorns
- 10 H 1 boolii (20zpp) dwergsoort; bloeit de hele zo-
mer met grote paarse bloemen
- 11 H 1 carnea (20zpp) gewoonlijk 4 rosekleurige sub
centrale doorns; veel rose bloemen
- 12 H 1 carretii (20zpp) gehaakte middendoorn; wit-

- 13 H 1 achtige bloem met roze middenstreep
casoi (20zpp) korte blanke radiale doorns; lan-
ge pitch zwarte centrale doorns
- 14 H 1 cowperae (20zpp) sterke goudgele gehaakte
centrale doorns; blankroze bloemen
- 15 H 2 deherdiana (15zpp) grote, purperviolette
bloemen; schitterende planten
- 16 H 1 densispina (20zpp) bloemen met rode mid-
denstreep op de buitenste bloembladeren
- 17 L 1 denudata (20zpp) de coahuila
- 18 H 1 droegeana (20zpp) veel geelachtige radiale en
donkerbruine centrale doorns; rozerode bloe-
men
- 19 H 1 duwei (20zpp) witte, gevederde zij- en gele, ge-
haakte middendoorns
- 20 H 1 ernestii (20zpp) een middendoorn; talrijke
glanzende karmijnkleurige bloemen
- 21 H 1 fera-rubra (20zpp)
- 22 H 1 glareosa (20zpp) dwergsoort van Baja-Califor-
nia; kleine doorns; gelige bloemen
- 23 H 1 guelzowiana (20zpp) robustior Krainzia; tal-
rijke geel tot roodbruine krachtige midden-
doorns
- 24 H 1 guelzowiana (20zpp) splendens Krainzia; dicht
wit behaard; gouden doorns; erg grote bloe-
men
- 25 L 1 guelzowiana (20zpp) Krainzia; dicht behaard;
rode haakdoorns; grote rose bloemen
- 26 H 1 guelzowiana (20zpp) Krainzia; dicht behaard;
rode haakdoorns; grote rose bloemen
- 27 H 1 hertrichiana (20zpp) wollige axillen; lange
roodbruine doorns; mooie plant
- 28 L 1 humboltii (20zpp)
- 29 H 1 klissingiana (20zpp) fijn dichtbedoornde
sneeuw witte clusterende plant
- 30 H 1 lauii (20zpp) dasyacantha
- 31 H 1 lenta (20zpp) vormt klusters; fijne dichte witte
aanliggende doorns; rozeachtige bloemen
- 32 H 1 lewisiana (20zpp) smal blauwgroene plant;
lange flauw gedraaide bruine centrale doorns
- 33 H 1 longiflora (20zpp) fa. geel bedoornde vorm
- 34 H 1 longiflora (20zpp) stampferi doorns en bloe-
men korter
- 35 H 1 longiflora (20zpp) lange rode gehaakte centra-
le doorns; grote rose bloemen
- 36 E 1 mamillaris (20zpp) van Curacao; roodbrui-
ne borstelige doorns; typesoort Mamillaria
- 37 H 1 melaleuca (20zpp) Dol.; heldere zij- en zwarte
middendoorns; gele bloemen
- 38 H 1 meyranii (20zpp) doorns aanvankelijk oranje
geel later witachtig
- 39 H 1 microthela (20zpp) superfina dichotoom de-
lende dicht witbedoornde plant
- 40 H 1 morricalii (20zpp) geelachtige radiale en don-
ker getipte centrale doorns; zalm rose bloemen
- 41 H 1 nejapensis (20zpp) axillen met lange witte wol
- 42 H 1 oliviae (20zpp) fijne dichte witte doorns; grote
paarse bloemen
- 43 H 1 orestera (20zpp) verwant met M. viridiflo-

- ra; zachtroze bloemen; vruchten kleiner; kiem lastig
- 44 L 1 pectifinera (15zpp) pectinate doorns; witte tot roze bloemen met donkere middenstreep
- 45 H 2 perezdelarosae (15zpp) veel witte zij- 1 of 2 gehaakte, zwarte middendoorns
- 46 H 1 pettersonii (20zpp) axillen met witte wol; clustervormend
- 47 L 1 prolifera (20zpp)
- 48 H 1 pseudoalamensis (20zpp) konisch; grote paarsachtige bloemen
- 49 H 1 saint-pieana (20zpp) blauwgroen; wollige areolen; donkere doorns; witachtige bloemen
- 50 H 1 sartori (20zpp) geel of wit wollige axillen; donker karmijnrode bloemen
- 51 H 1 schumannii (20zpp) Bartschella; kleine planten met grote lavendelroze bloemen
- 52 H 1 schwarzii (20zpp) fa. volledig rode centrale doorns
- 53 H 1 schwarzii (20zpp) dwergsoort; verborgen onder zachte witte of roodachtige haarachtige doorns
- 54 H 1 sheldonii (20zpp) zwarte, gehaakte middendoorns; grote, purperen, geurende bloemen
- 55 H 1 shurliana (20zpp) gele radiale en donker centrale doorns; veel grote paarse bloemen
- 56 H 1 slevinii (20zpp) grote helder rose bloemen met grote paarse stigma lobben
- 57 H 1 sphaerica (20zpp) Dol.; lange, vlakke tuberkels; grote bloemen
- 58 H 1 standleyi (20zpp) 4 afstaande roodachtig bruine middendoorns
- 59 H 1 swinglei (20zpp) een van de donkere middendoorns meest gehaakt; grote roze bloemen
- 60 H 1 tayloriorum (20zpp) erg wollige axillen; roodgetipte witte doorns; dieproze bloemen
- 61 L 2 theresia (15zpp) dwergsoort; grote roze bloemen
- 62 H 1 umbrina (20zpp)
- 63 H 1 uncinata (20zpp) zwarte, gehaakte middendoorns; bleke bloemen met donkere strepen
- 64 H 1 unihamata (20zpp) kleine planten met relatief grote bloemen; 1 gehaakte middendoorn; kiem lastig
- 65 H 1 vagaspina (20zpp) wollige areolen; erg lange sterke getwiste blanke centrale doorns
- 66 H 1 vetula (20zpp) M. magneticola; veel geelachtige bloemen in de winter
- 67 H 1 wilcoxii (20zpp) lange roodachtige middendoorns; grote paarsachtige bloemen
- 68 H 1 winteriae (20zpp) blauwgroene plant; wollige axillen; slechts 4 doorns; geelachtige bloemen
- 69 H 1 yucatanensis (20zpp) kort cilindervormig; veel gele doorns; dieproze bloemen
- 70 H 1 zeyeriana (20zpp) violetbruine verkromde doorns; relatief grote bloemen

MAM Mamillopsis

Monotypisch geslacht. Dichte, witte bedoorning. Middendoorns gehaakt. Grote roodoranje bloemen, die helaas in cultuur niet al te vaak verschijnen. Niet kougevoelig.

- 1 H 1 senilis (20zpp) fa. dicht sneeuwit bedoornd; grote buisvormige witte bloemen
- 2 H 1 senilis (20zpp) dicht sneeuwit bedoornd; grote buisvormige oranjebloemen

MAT Matucana

Zuidamerikaanse bolcactussen met grote, vaak zygomorfe bloemen. Hier zijn ook Submatucana en Eomatucana geplaatst. In cultuur zijn de meeste soorten niet kougevoelig. Over de naamgeving heerst nogal verwarring.

- 1 H 1 aureiflora (20zpp) Subm.; lijkt op een Oroya; korte, rechte, gele bloemen
- 2 H 1 calliantha (20zpp) Subm.; lange vervlochten doorns; grote bloemen
- 3 H 1 cereoides (20zpp) dichte radiale doorns; lange geelachtige opwaartse gerichte centrale doorns
- 4 H 1 haynei (20zpp) dichte fijne witte radiale doorns; donker getipte centrale doorns
- 5 H 1 herzogiana (20zpp) borstelige bedoorning
- 6 H 1 intertexta (20zpp) Subm.; lange, zygomorfe, oranje bloemen
- 7 H 1 madisoniorum (20zpp) pujupatii Subm.; plant asgrijsgroen; donkerrode bloemen
- 8 H 1 madisoniorum (20zpp) Subm.; vlakke ribben; vrijwel doornloos; lange doorns; oranjebloemen
- 9 H 1 oreodoxa (20zpp) Subm.; kleine frisgroene plant; lange actinomorphe; rode bloemen
- 10 H 1 paucicostata (20zpp) Subm.; lange, gebogen grijze doorns; bloemen roodachtig
- 11 H 1 purpureoalba (20zpp) purperroze bloemen
- 12 H 1 tuberculosa (20zpp) Subm.; lange grijze doorns; rijkbloeiend
- 13 H 1 weberbaueri (20zpp) flammae Subm.; dicht goudgeel bedoornd; bloemen oranje
- 14 H 1 weberbaueri (20zpp) Subm.; dicht goudgeel bedoornd; bloemen geel
- 15 H 1 yanganucensis (20zpp) witachtige zijdoorns; geelbruine middendoorns

MEL Melocactus

Cephalium vormende bolcactussen. In het algemeen zijn de planten willige groeiers, als de temperatuur 's winters voldoende hoog is. De planten bloeien pas na vorming van het cephalium, dus na 10 of meer jaren.

- 1 E 1 albicephalus (20zpp) HU 350 bruin bedoornd; mooie bloem
- 2 E 4 ammatrophus (20zpp) HU 353 Hd. Grao Mogol Minai Gerais; breed cephalium van 10cm
- 3 E 1 arcuatispinus (20zpp) HU 424 van Tiguara, Bahia; opvallende, blauwige soort
- 4 L 1 bahiensis (20zpp) amethystinus GO 198 Sena-

		dor Modestino; Minas Gerais; Brasil	36 E	1	lobelii. (20zpp) BB 99-410 voor Punta de Piedras Isla Margarita ;mooie bedoorning
5 E	4	brongniartii (20zpp) van Honduras; grote rode vrucht	37 E	4	lobelii. (20zpp) BB 99-418 afslag Boca del Rio San Francisco Isla Margarita; mooie bedoorning
6 E	1	calderanus (20zpp) HU 465 Calderao zo Bahia; pracht plant; mooie lichtbruine doorns	38 E	1	lobelii. (20zpp) BB 99-450 voor Altagracia; Isla Margarite; mooie bedoorning
7 E	1	calderanus (20zpp) HU 465-2 grovere bedoorning	39 E	1	lobognerroi (15zpp) Valle del Cauca Z.W. Colombia
8 E	7	canescens (20zpp) montealtoi FR 1437 van Palma de Monte Alto Bahia; iets forsere vorm	40 E	1	longispinus (20zpp) RWB 420 = HU 435 O van Iacu Bahia; zelfsteriel
9 E	1	canescens (20zpp) FR 1333 niet M. zehntneri; van Ourives, Bahia; grote plant; interessante plant	41 E	7	macrodiscus (20zpp) GD 59 Brejinho das Amethystas; Bahia; groot; platronnd; 20 cm diameter
10 L	1	caroli-linnaei (20zpp) AS2 van Water Com. Mandeville, Jamaïque; smalle plant	42 E	4	mantanzanus (20zpp) N.W. Mantanzas Cuba; kleine soort; oranje-rood cephalium
11 L	1	concinus (20zpp)	43 E	1	maxonii (20zpp) bij El Rancho en Salama Guatamala; iets zuilvormig; grote bloem; grote vrucht
12 E	1	conoideus (20zpp) GD 94 N.van Vitoria da Conquista Bahia; korte harde bedoorning	44 E	7	neglectus (20zpp) FR 1334 Haobim Minas Gerais; dik 15 cm; hoog 12 cm; 1 middendoorn
13 L	1	conoideus (20zpp)	45 E	4	neryi (20zpp) Tussen Rio Rondon Pico Taïmacuari Rio Araca N Brasil; breed cephalium ; bloem blijft in cephalium steken
14 E	1	coronatus (20zpp) van Z. Jamaica; kroonvormige bedoorning	46 L	1	oaxacensis (20zpp) RS 911
15 E	1	cremnophilus (20zpp) HU 223 Serra do Espinhaco; Centraal Bahia; onderste randdoorn 5 bijna 6 cm	47 E	1	oreas (20zpp) GD 16 Zijweg van Bravo Jeque Bahia; mooi bolronnd; naaldvormige bedoorning
16 L	1	curvispinus (20zpp) AHB 91 sterk gedraaid	48 L	1	oreas (20zpp) cremnophilus GO 79 Morro de Chapeau; Bahia; Brasil
17 E	4	depressus (20zpp) HU 482 Penedo Sergipe; bloem zichtbaar bij een klein cephalium	49 E	1	pachyacanthus (20zpp) HU 407-1 ten O. van Umbaranas Bahia; grote groene plant; 25 cm hoog; bruine doorns
18 L	1	diersianus (20zpp) GO 44 Rodeador, Minas Gerais, Brasil	50 E	1	pachyacanthus (20zpp) HU 407-2 kleinere plant; 20 cm hoog; jonge doorns zwart
19 E	1	disciformus (20zpp) HU 132 n.n.; Seabra Bahia Zuid Brasil; ; kleine bloem helemaal rood	51 L	1	peruvianus (20zpp)
20 E	1	ernestii (20zpp) HU 745 Milagres Bahia; bekende soort met tot 17 cm lange doorns	52 L	1	praerupticola (20zpp) PCO 4051-01
21 L	1	ernestii (20zpp)	53 L	1	robustispinus (20zpp) GO 18 Janauba; Minas Gerais; Brasil
22 L	1	ernestii (20zpp) azulensis vorm GO 252 Pedra Azul; Minas Gerais; Brasil;	54 E	4	rubrispinus (20zpp) FR 1330=HU 612 hele mooie plant; jonge bedoorning zwartrood
23 L	1	florschuetzianus (20zpp) HU 148	55 L	1	ruetii (20zpp) fa. met witte vruchten
24 E	4	glancescens (20zpp) GD 30 N. Morro de Chapeu Bahia; langere zwarte doorns	56 L	1	salvadorensis (20zpp)
25 E	7	griseoloviridis (20zpp) HU 405 N.W. Itamarandiba Minai Gerais; lichtroze wit vruchtje	57 L	1	saxicola (20zpp) GO 93 west van Barreiras; Bahia; Brasil
26 E	1	guitartii (20zpp) van Sierra de Jatibonico Cuba; grote bloem; grote vrucht	58 E	7	saxicola (20zpp) HU 205B = E 119 Barreiras, Bahia; korte gebogen doorns
27 E	7	holquinensis (20zpp) van Las Guanas Guardalavaca Cuba; zeer mooi bedoornnd	59 E	1	schulzianus (20zpp) AB 1005 Voltberg Suriname; lijkt op M. neryi
28 E	4	humilus (20zpp) van Venezuela; N. van Caracas; zeer groene plant; grote bloem en vrucht	60 L	1	spec. (20zpp) AHB 105 van El Saco; Margarita island
29 L	1	intortus (20zpp) dominguensis dominguensis = pedernalensis	61 E	1	spec. (20zpp) HB 079 Guanambi Z Bahia; zeer mooi bedoornnd
30 L	1	intortus (20zpp) St Barthelemy Island	62 L	1	spec. (20zpp) HOVENS 86-091
31 E	4	itaberabensis (20zpp) HU 464 nom. prov.; 30 km ten n van Itaberabo Bahia; mooie lichtroodbruine bedoorning	63 E	1	spec. (20zpp) HU 534 NW.Vitoria de Conquista Rio de Contar Bahia; groeit samen met HU 533 en HU 532; blijkt een vorm van M. zehntneri te zijn
32 E	1	krainzianus (20zpp) HU 264 zuilvormige donkerblauwe plant; zwarte doorns	64 E	1	spec. (20zpp) HU 436=BB 79 Z. van Milagres
33 L	1	lemairei (20zpp) PCO 4013-01 Azua, Dominican Republic			
34 L	1	lemairei (20zpp) PCO 4042-05			
35 E	1	lensselinkianus (20zpp) HU381 NO. Itaqbim Minas Gerais; hardgroene epidermis			

Bahia; platronde bol; korte harde doorns; rood cephalium

- 65 E 1 spec. (20zpp) HU 606 Bem Quere Bahia; zeer mooi; langere zwartpaarsgebruine doorns
- 66 E 1 spec. (20zpp) HU 747 van Porto Alegre; een grove vorm van *M. inconcinna*
- 67 L 1 spec. (20zpp) van Alamar/Mex.
- 68 L 1 spec. (20zpp) HU166
- 69 E 7 spec. Barquisimeto (20zpp) N. Venezuela; zuilvormig; korte harde gebogen doorns
- 70 E 1 spec. Brejinho das Amethys (20zpp) HU 269 12 cm diameter
- 71 E 1 spec. Bushiribana (20zpp) GT 17 *M. barbarae?*; van Aruba; zuilvormig; korte harde doorns
- 72 E 1 spec. Bushiribana (20zpp) GT 20 van Aruba; zuilvormig; korte harde doorns
- 73 E 4 spec. Feira de Santana- Ipira (20zpp) HOVENS 81-157 Bahia; zuilvormig
- 74 E 1 spec. Guajira (20zpp) van N. Colombia; zeer groene plant
- 75 E 1 spec. Jequie (20zpp) HU 636 Bahia; harde rechte doorns
- 76 E 4 spec. Puerto Cruz (20zpp) van N. Venezuela; blauwachtige plant
- 77 E 1 spec. Queimadas (20zpp) Zuilvormig; naaldvormige bruine doorns
- 78 E 1 spec. Soata (20zpp) N. Estado Boyaca Colombia; korte scherpe doorns
- 79 E 1 spec. Serra Talhada Par. (20zpp) Pernambuco; bloem blijft in het cephalium steken; bloeit bijna onzichtbaar
- 80 E 1 uebelmannii (20zpp) HU 528 mooi; zuilvormig; wit vruchtje van 18-20mm
- 81 E 1 violaceus (20zpp) depressus kleine soort
- 82 E 1 violaceus (20zpp) margaritacens GD 110 van Praia de Famengo, Salvador, Bahia
- 83 E 1 zehntneri (20zpp) GC 365-05=HU 161 Flamengo Bahia; kleine vorm; dichte bedoorning
- 84 L 1 zehntneri (20zpp) GO 163A Juazeiro; Bahia; Brasil
- 85 E 1 zehntneri (10zpp) HU 165 van Petrolina Bahia; grote plant met korte harde doorns

MIA *Micranthocereus*

Klein blijvende, zeldzaam mooi behaarde en bedoornde zuilen. Ze bloeien met vele kleine bloemen in herfst en winter. De planten zijn warmteminnend.

- 1 L 1 albicephalus (20zpp) GO 215 Jacareci; Bahia; Brasil
- 2 L 1 densiflorus (20zpp)
- 3 L 1 polyanthus (20zpp)
- 4 L 1 streckeri (20zpp)

NBU *Neobuxbaumia*

Grote zuilcactussen met meestal veel ribben. De soorten komen voor in Mexico. De kweek levert weinig problemen op.

- 1 H 1 euphorbioides (20zpp) zuilvormige plant;

blank rose bloemen

NCH *Neochilenia*

Zie ook onder *Horridocactus*, *Neoporteria* en *Pyrrhocactus*. Vele van deze Chileense bolcactussen hebben een opvallend gekleurde epidermis. Niet kou-, maar op eigen wortel wel vochtgevoelig.

- 1 H 1 aerocarpa (20zpp) dwergsoort; nietige, vosrode doorns; grote roodachtige bloemen
- 2 H 1 aspillagai (20zpp) frisgroene plant; heldere doorns; heldergele bloemen
- 3 H 1 carrizalensis (20zpp) plant grijsgroen; stevige gebogen middendoorn
- 4 H 1 glabrescens (20zpp) kleine grijsgroene plant; nietige bedoorning
- 5 H 1 napina (20zpp) dwergsoort; weinig pekwarte doorns
- 6 H 1 occulta (20zpp) kleine, vrijwel doornloos lichaam; fraaie roze bloemen
- 7 H 1 pilispina (20zpp) lange, zwarte, fijne doorns; bleekgele doorns
- 8 H 1 simulans (20zpp) lijkt op *C. pseudocoquimbana*; tweekleurige bloemen
- 9 H 1 trapichensis (20zpp) dwergsoort met afgesnoerde penwortel
- 10 H 1 vexata (20zpp) zeer variabele dwergsoort; zeldzaam

NEP *Neoporteria*

Zie ook *Neochilenia*, *Horridocactus* en *Pyrrhocactus*. Chileense bolcactussen die vaak in de winter bloeien. De planten vallen op door de vaak opvallend gekleurde epidermis en de afwisselende bedoorning. Niet kougevoelig.

- 1 H 1 atrispinosa (20zpp) fijne, witte zij- en steviger pekwarte middendoorns
- 2 H 1 cephalophora (20zpp) dwergsoort; dicht, geelachtig en haarachtig bedoorn
- 3 H 1 clavata (20zpp) frisgroen; stevige doorns; violetrode bloemen
- 4 H 1 gerocephala (20zpp) plant verborgen onder fijne, witte, gedraaide doorns
- 5 L 1 gerocephala (20zpp) plant verborgen onder fijne, witte, gedraaide doorns
- 6 H 1 laniseps (20zpp) gele of zwarte doorns
- 7 H 1 litoralis (20zpp) intermedia veel lange flexibele gele doorns; veel bloemen
- 8 H 1 litoralis (20zpp)
- 9 H 1 nigrihorrida (20zpp) wordt groot; zware donkere doorns; bloemen karmijnkleurig
- 10 H 1 sociabilis (20zpp) priemachtige donkere doorns de plant omhullend
- 11 H 1 wagenknechtii (20zpp) stevige geelbruine bedoorning

NOT *Notocactus*

Gemakkelijke en schitterend bloeiende bolcactussen, waarvan de meeste soorten niet erg groot worden. De

planten kunnen toe met iets minder licht. Hier zijn ook soorten van *Brasilicactus*, *Eriocactus* en *Wigginsia* vermeld.

- 1 L 1 arechavaletae (20zpp)
- 2 H 1 buiningii (20zpp) fel grijsgroen lichaam; lange doorns; grote bloemen
- 3 H 1 catharinae (20zpp)
- 4 L 1 concinnus (20zpp) grote gele bloemen
- 5 H 1 crassigibbus (20zpp) vlak; ronde ribben; extreem grote gele bloemen
- 6 L 1 globularis (20zpp) HU 62
- 7 L 1 globularis (20zpp) WG 267 B
- 8 H 1 graessneri (20zpp) albisetus
- 9 H 1 graessneri (20zpp) flaviflorus
- 10 H 1 graessneri (20zpp)
- 11 H 1 haselbergii (20zpp) dichte witte doorns; veel rode bloemen
- 12 L 1 katharinae (20zpp)
- 13 L 1 laetivirens (20zpp)
- 14 L 1 linkii (20zpp)
- 15 H 1 roseoluteus (20zpp) roze bloemen met een geel hart; zeer mooi!
- 16 L 1 roseoluteus (20zpp) roze bloemen met een geel hart; zeer mooi!
- 17 L 1 schlosseri (20zpp) dicht bedekt met fijne, lange, roodbruine doorns
- 18 H 1 scopa (20zpp) veel witte zijdoorns; roodachtige middendoorns; gele bloemen
- 19 L 1 submammulosus (20zpp)
- 20 H 1 sucineus (20zpp) kleinblijvende soort; grote gele bloemen
- 21 L 1 uebelmannianus (20zpp) vlakke ribben; grote glanzende violette bloemen
- 22 H 1 uebelmannianus (20zpp) vlakke ribben; grote glanzende violette bloemen
- 23 H 1 werdermannianus (20zpp) grote planten dichte lange geelachtige doorns
- 24 L 1 winkleri (20zpp)
- 25 L 1 leninghausii (20zpp) albispina

OBR Obregonia

Monotypisch geslacht van platronde planten. De planten zijn gemakkelijker te kweken dan b.v. *Ariocarpus*. Ze zijn niet kougevoelig en bloeien willig uit de wollige schedel.

- 1 H 5 denegrii (10zpp) eigenaardige, driekantige wratten; zeer wollige schedel

OPU Opuntia

De bekende schijfcactussen. Ook enkele cilindervormige soorten zijn hier geplaatst. De planten zijn in het algemeen gemakkelijk in cultuur. Wel kiemen de zaden vaak pas na lange tijd. Sommige soorten zijn in de natuur winterhard.

- 1 L 1 floccosa (15zpp)

ORE Oreocereus

De grijsaards van de Andes. Onder de beharing zit meestal een stevige bedoorning. De planten groeien langzaam en kunnen vele jaren een sieraad in de kas vormen. Niet kougevoelig. Bloei is in verzamelingen zeldzaam.

- 1 L 1 leucotrichus (20zpp)

ORO Oroya

Peruaanse bolcactussen met vaak bijzonder mooie tweekleurige bloemen. De kweek is niet moeilijk en de planten zijn niet kougevoelig.

- 1 L 2 borchersii (20zpp) van 4200 meter hoogte; goudgele doorns; bloemen geel tot groengeel

PAR Parodia

Geslacht van veelal vrij klein blijvende bolcactussen uit Zuid-Amerika. Kleurrijke en afwisselende bedoorning. Bloei gedurende de gehele zomer. Niet kougevoelig. Niet te warm zaaien geeft de beste resultaten.

- 1 H 1 aureicentra (20zpp) stevige, geelbruine, gebogen middendoorns; bloemen bloedrood
- 2 L 1 aurespina (20zpp)
- 3 H 1 claviceps (20zpp) lange goudgele doorns
- 4 H 1 comarapana (20zpp) slechts 1 bruinachtige middendoorn in de schedel doorelkaar heen uitstaand
- 5 H 1 lauii (20zpp) roodbruine, gehaakte doorns; karmijnrode bloemen
- 6 H 1 leninghausii (20zpp) lange dichte goudgele borstelachtige doorns; veel bloemen
- 7 H 1 maassii (20zpp) albescens bleekbruine doorns; geelrode bloemen
- 8 H 1 magnificus (20zpp) blauwgroene plant; lange geelachtige doorns
- 9 H 1 muhrii (20zpp) sterke roodachtige centrale doorns; oranje rode bloemen
- 10 H 1 penicillata (20zpp) goudgele doorns
- 11 H 1 penicillata (20zpp) witte doorns
- 12 H 1 pseudotueneri (20zpp) de middendoorns aanvankelijk grijsviolet; karmijnkleurige bloemen
- 13 H 1 roseoalba (20zpp) doorns in de schedel roze, later witter; gele bloemen
- 14 H 1 schumannianus (20zpp) nigrispinus wollige schedel; lange donkere borstelachtige doorns
- 15 H 1 schumannianus (20zpp) lichaam aanvankelijk kegelachtig; lange gele doorns
- 16 H 1 schwebsiana (20zpp) kleine roodachtige bloemen
- 17 L 1 sellowii (20zpp)
- 18 H 1 spec. (20zpp) LAU 924 van La Torre-Impora/Bol.; lange krachtige donkerrode middendoorns
- 19 H 1 subtilhamata (20zpp) een van de dichte geelachtige centrale doorns lichtelijk gehaakt
- 20 H 1 varicolor (20zpp) stevige middendoorns vari-

- erend van geelbruin tot zwart
21 H 1 wasarii (20zpp) minder ribben dan magnificus

PED *Pediocactus*

Geslacht van in de natuur winterharde bolcactussen uit de U.S.A. Het kweken van deze planten vergt enige deskundigheid. Vaak ent men de planten.

- 1 L 2 knowltonii (5zpp)
2 L 2 simpsonii (10zpp) Monticello, Utah

PEL *Pelecyphora*

Kleine bolcactussen met korte, pectinate bedoorning. Sommige soorten worden ook wel ingedeeld bij *Gymnocactus*, *Normanbokea* of *Turbinicarpus*. De soorten zijn niet kougevoelig, maar op eigen wortel wel vocht gevoelig. Kweek uit zaad is vrij moeilijk.

- 1 H 2 aselliformus (10zpp) dieppaarse bloemen

PIL *Pilosocereus*

Geslacht van schitterend berijpte en behaarde zuilcactussen. De meeste soorten zijn warmteminnend. De bloemen verschijnen pas op latere leeftijd en ruiken vaak onaangenaam.

- 1 H 1 aurisetus (15zpp) zuilvormige plant; fijne goudgele doorns
2 L 1 azureus (20zpp) zuilvormige blauwgroene plant
3 L 1 braunii (20zpp)
4 L 1 chrysostele (20zpp)
5 L 1 fulvilanatus (20zpp)
6 L 1 gounellei (20zpp) zehntneri GO 238 São Rafael; Bahia; Brasil
7 L 1 pachycladus (20zpp) pernambucoensis
8 L 1 pachycladus (20zpp) piauensis vorm met vele ribben
9 L 1 pachycladus (20zpp) HU 393
10 L 1 pachycladus (20zpp)
11 H 2 palmeri (20zpp) zuilvormige blauwgroene plant

PYR *Pyrrhocactus*

Zie ook *Horridocactus*, *Neochilenia* en *Neoporteria*. Mooie zwaar bedoornde planten met fraaie klokvormige bloemen. De soorten zijn niet kougevoelig, maar men ent ze vaak.

- 1 H 1 andreaenus (20zpp) lange, pekzwarte doorns; rode bloem, van binnen geelachtig
2 H 1 atroviridescens (20zpp)
3 H 1 bulbocalyx (20zpp) stevige roodbruine doorns, naar boven gebogen
4 H 1 catamarcensis (20zpp) L 505 van Sierra Mazan/Arg.; donkere, stevige doorns
5 H 1 dubius (20zpp) priemende, naar boven gebogen heldere doorns met donkere punten
6 H 1 marayesensis (20zpp) priemende, blauwgrijze

- doorns
7 H 1 megliolii (20zpp) grijsgroene plant; grijsviolette doorns; roze bloemen
8 H 1 sanjuanensis (20zpp) zware, roodbruine, opwaarts gebogen doorns met donkere punten
9 H 1 strausianus (20zpp) naar boven gebogen, roestkleurige, priemende doorns
10 H 1 vertongenii (20zpp) dwergsoort; plant loodgrijs; zwarte doorns; bloemen geelachtig
11 L 1 paucicostatus (20zpp) zwarte doorns

REB *Rebutia*

Hieronder zijn ook de geslachten *Aylostera* en *Mediolobivia* geplaatst. De planten bloeien vroeg in het voorjaar met relatief zeer grote bloemen. De soorten zijn zeer bloeiwillig, niet kougevoelig en gemakkelijk te kweken.

- 1 H 1 albipilosa (20zpp) Ayl.; krachtige geelbruine gebogen middendoorns; bloedrode bloemen
2 H 1 archibuiningiana (20zpp) Ayl.; fijne geelachtige bedoorning; oranje bloemen
3 H 1 atrovirens (20zpp) haefneriana Mediolob.; langachtig donkergroen; kersrode bloemen
4 H 1 buiningiana (20zpp) Ayl.; bruinite getipte witte doorns; oranje rose bloemen
5 H 1 edeltraudae (20zpp)
6 H 1 flavistylus (20zpp) Ayl.; kogelvormige plant; fijne geelachtige witte doorns; orangerode bloemen
7 H 1 fulviseta (20zpp) Ayl.; dichte fijnborstelige roodbruine doorns; donkerrode bloemen
8 H 1 haagei (20zpp) Mediolob.; fijne witachtige aanliggende doorns; blank orangeroze achtige bloemen
9 H 1 kariusiana (20zpp) bleek roze
10 H 1 krainziana (20zpp) fa. zaden van goudgeel bloeiende planten
11 H 1 kupperiana (20zpp) Ayl.; zware, bruine middendoorns; kersenrode bloemen
12 H 1 leucathema (20zpp) Ayl.; donker bedoorn; bloeit reinwit zelden roze
13 H 1 muscula (20zpp) Ayl.; verborgen onder zachte, witte borstels; oranje bloemen
14 H 1 narvaecense (20zpp) Ayl.; nietige, witte doorns; veel roze-lila bloemen
15 H 1 violaciflora (20zpp) geeelachtige, borstelige bedoorning; bloemen violet
16 H 1 violascens (20zpp) Mediolob.; plant grijsgroen; bloem roodachtig
17 H 1 vulpina (20zpp) Ayl.; kastanjerood bedoorn; bloemen vermiljoenrood diep zijdeachtig doorschijnend
18 H 1 xanthocarpa (20zpp) costata een zeldzame vorm

SET *Setiechinopsis*

Rijk bloeiende zuiltjes, die in het tweede levensjaar al kunnen bloeien. De bloemen zijn 1 nacht geopend, geuren sterk en zijn zelffertil.

- 1 H 1 mirabilis (20zpp) epidermis bruin, kortzuilig; geurende lange bloem
 2 L 1 mirabilis (20zpp)

STE Stephanocereus

Wit bedoornde, Braziliaanse zuilen. Volwassen planten vormen een topcephalium, waar doorheen ieder jaar opnieuw de stam groeit. De kweek is niet moeilijk en de planten zijn niet kougevoelig.

- 1 L 1 lutzburgii (20zpp) GO 231 Seabra; Bahia; Brasil

STO Strombocactus

Monotypisch geslacht van klein blijvende bolcactussen. De kweek is niet gemakkelijk. Het beste kan men in grotere porties zaaien, daarom bevatten de porties minimaal 50 zaden. Niet kougevoelig.

- 1 H 6 disciformis (50zpp) schijfvormig; zachte, nietige bedoorning
 2 L 6 disciformis (50zpp) schijfvormig; zachte, nietige bedoorning
 3 L 6 esperanzae (50zpp) Las Adjuntas 1050 m; schijfvormig; nietige bedoorning

THE Thelocactus

Noordamerikaanse bolcactussen met knobbelige ribben en vaak grote attractieve bloemen. De kweek is meestal gemakkelijk en de meeste soorten bloeien gemakkelijk en langdurig. De soorten zijn niet kougevoelig.

- 1 H 1 bicolor (20zpp) fa. van Tanquecillo; meer kogelvormig; kleinere plant; dichte bedoorning
 2 H 2 bueckii (20zpp) donkere epidermis; lange bruinachtige doorns; purperen bloemen
 3 H 1 conothele (20zpp) macdowellii dicht, lang, wit bedoorn; purperviolette bloemen
 4 H 2 freudenbergeri (15zpp) grote tuberkels; lange doorns; violette bloemen
 5 H 2 hastifer (15zpp) slankkegelige plant; opgerichte middendoorns; violetrose bloemen
 6 H 1 heterochromus (20zpp) stevige, kleurige doorns; grote purperviolette bloemen
 7 H 2 lausseri (15zpp) heeft als een Echinofossulocactus gestreepte bloemen
 8 L 1 leucacanthus (20zpp) heldere bedoorning; zijdeachtige blankgeel tot roze bloemen
 9 H 1 lloydii (20zpp) ribben verdeeld in tuberkels; zware, kleurige bedoorning
 10 H 1 rinconensis (20zpp) ongeveer 13 gehoekte ribben; donkere doorns; bloemen witachtig
 11 H 1 saussieri (20zpp) platronde plant; lange priemende doorns; bloemen purper
 12 H 1 schwarzii (20zpp) bloeit de hele zomer met zeer mooie bloemen
 13 L 1 schwarzii (20zpp) bloeit de hele zomer met zeer mooie bloemen
 14 H 1 wagnerianus (20zpp) nieuwe doorns rood, la-

ter goudgeel

TUR Turbinicarpus

Kleine, zeer bloeiwillige Mexicaanse bolcactussen. Ook soorten van Gymnocactus zijn hier opgenomen. De planten zijn niet kougevoelig, maar vaak is enten gewenst vanwege de vochtgevoeligheid.

- 1 L 2 rioverdensis (10zpp) grijsgroene plant; weinig, naar boven gekromde doorns
 2 H 1 alonsoi (20zpp) breed afgevlakte tuberkels; purperen bloemen
 3 L 1 beguinii (20zpp) senilis JB 93
 4 L 1 beguinii (20zpp) smithii
 5 L 1 beguinii (20zpp) CSD 15 by la agcension nl
 6 L 1 beguinii (20zpp) JS 39 canon artega coah
 7 H 1 beguinii (20zpp) Gymn.; witte zij- en zwarte middendoorns; bloemen violet
 8 H 2 booleanus (10zpp) Gymn.; lijkt op G. beguinii
 9 H 1 dickisoniae (20zpp) verwant met T. gracilis; veel zijdoorns
 10 H 1 flaviflorus (20zpp) klein; duidelijke ronde tuberkels; gele bloemen
 11 H 1 gielsdorffianus (20zpp) Gymn.; plant blauwgroen; wollige schedel; zwarte doorns
 12 H 1 gracilis (20zpp) vervlochten, lange, zachte, afgevlakte, bruine doorns
 13 H 1 hoferi (20zpp) grijsgroen; weinige, zachte doorns; lijkt op Strombocactus
 14 H 2 jauernigii (10zpp) witwollige schedel; roze bloemen
 15 L 1 klinkerianus (20zpp) huizache zeer klein; zwarte, gebogen doorns; witte bloemen
 16 H 1 klinkerianus (20zpp) zeer klein; zwarte, gebogen doorns; witte bloemen
 17 L 1 knuthianus (20zpp) RS 678 villar sl
 18 H 1 knuthianus (20zpp) Gymn.; witte zij- en gele middendoorns; bloemen roze
 19 H 2 krainzianus (10zpp) lausseri lange in elkaar verwarde doorns; bloem helder purper
 20 H 2 krainzianus (20zpp) minimus kleiner; kegelachtig; kleinere gele bloemen
 21 H 1 lophophoroides (20zpp) dwergsoort; wollige schedel; grote zachtroze bloemen
 22 H 1 macrochele (20zpp) doorns dooreen gevlochten; roze bloemen
 23 L 2 mombergeri (10zpp) Natuurlijke hybride tussen M. T. laui en T. pseudopectinatus
 24 H 1 polaskii (20zpp) vlakke tuberkels; roze bloemen
 25 H 1 pseudomacrochele (20zpp) lange, zachte, geelbruine doorns; grote roze bloemen
 26 L 1 pseudomacrochele (20zpp) lange, zachte, geelbruine doorns; grote roze bloemen
 27 H 2 rioverdensis (10zpp) grijsgroene plant; weinig, naar boven gekromde doorns
 28 H 1 roseanus (20zpp) Gymn.; klein; strokleurige doorns; geelachtige bloemen
 29 H 1 saueri (20zpp) Gymn.; vlakke, blauwgroene

- plant; wollige schedel; bloemen purper
- 30 H 1 schwarzii (20zpp) ribben sterker in knobbels verdeeld; verder net *T. polaskii*
- 31 L 1 subteraneus (10zpp) zaragosae
- 32 H 2 subteraneus (10zpp) zaragosae Gymn.;lichaam langwerpig, knotsvormig; bloemen purperroze
- 33 L 1 swobodae (20zpp) zachte, gedraaide, zwart-achtige doorns; witachtige bloemen
- 34 H 1 swobodae (20zpp) zachte, gedraaide, zwart-achtige doorns; witachtige bloemen
- 35 H 2 valdezianus (10zpp) albiflora Normanbokea; witte, gevederde, haarachtige doorns; bloemen witachtig
- 36 L 2 valdezianus (10zpp) albiflora Normanbokea; witte, gevederde, haarachtige doorns; bloemen witachtig
- 37 L 2 valdezianus (10zpp)
- 38 H 1 viereckii (20zpp) Gymn.;lange witte zij- en zwarte middendoorns; purperen bloemen
- 39 H 2 ysabellae (10zpp) Gymn.;platronde plant; witte bloemen

UEB *Uebelmannia*

Zeer mooie Braziliaanse bolcactussen. Als men de planten ent zijn ze weinig kougevoelig. Opvallend is vooral de fraai gekleurde epidermis. Bloemen verschijnen pas bij oudere planten en zijn erg klein.

- 1 L 1 pectinifera (20zpp) Inhai Braziliaanse bolcactus, areolen bruin tot grijs vilt; Minas Gerais
- 2 L 1 pectinifera (20zpp) multicostata Braziliaanse bolcactus, areolen bruin tot grijs vilt; Minas Gerais
- 3 L 1 pectinifera (20zpp)

WEC *Weberocereus*

Heester of boomachtige zuilen van Peru en Noord Chili.

- 1 L 1 n.n. (15zpp) Van Nasca Peru

WEI *Weingartia*

Kleine Zuidamerikaanse bolcactussen, die de hele zomer door bloeien. Probleemloze planten, die niet erg groot worden en zeker ook geschikt zijn voor beginners. De bloemen zijn vrijwel steeds geel. De planten zijn niet kougevoelig.

- 1 H 1 corroana (20zpp) dikwollige areolen en priemende, gele doorns
- 2 H 1 riograndensis (20zpp) vormt clusters; gele gebogen doorns; veel gele bloemen
- 3 H 1 spec. (20zpp) van Tuna Pampa/Bol; dicht bedoornd
- 4 H 1 spec. (20zpp) van Presto/Bol. wollige areolen; luchtig bedoornd

Zaden van Vetplanten

AG Agave

Bladsucculenten met eindstandige enorme bloeiwijze. Enkele soorten verdragen nachtvorst. De planten zijn zeer geliefd en meest eenvoudig te kweken, maar ze nemen later veel plaats in. De laatste jaren zijn de zaden snel uitverkocht.

- 1 L 1 attenuata (10zpp)
- 2 L 1 celsii (10zpp)
- 3 L 1 desmettiana (10zpp)
- 4 L 1 horrida (10zpp)
- 5 L 1 parviflora (10zpp) blijft klein; zeer mooi
- 6 L 1 utahensis (10zpp) van Tusayan; Grand Canyon
- 7 L 1 utahensis (10zpp) van Page
- 8 L 1 victoria-regiae (10zpp)
- 9 L 1 xylonacantha (10zpp)

AO Aloe

Groot geslacht van Afrikaanse (blad)succulenten. De meeste soorten zijn gemakkelijk te kweken en ook geschikt voor beginners. Een aantal soorten wordt groot. Meestal niet kougevoelig.

- 1 L 1 capitata (10zpp)
- 2 L 1 claviflora (10zpp) mooie grijs zilveren rozet
- 3 L 1 excelsa (10zpp)
- 4 L 1 imalotensis (10zpp)

AN Anacampseros

Compacte dwergstruikjes met korte, dikke, vertakte stam en groen of rood verkleurd blad. Bloemen relatief groot, 1 dag geopend, kleur wit tot violet. Mits droog niet kougevoelig. Alle genoemde soorten groeien in Zuid Afrika, met uitzondering van A. kurtzii.

- 1 JT 1 albidiflora (20zpp) 10 km N Prince Albert
- 2 JT 1 arachnoides (20zpp) Calitzdorp
- 3 JT 1 baeseckeii (20zpp) W Platbakkies
- 4 JT 1 filamentosa (20zpp) filamentosa 85 km Z Uppington
- 5 JT 1 karasmontana (20zpp) N Kenhardt
- 6 JT 1 lanceolata (20zpp) 8 km NW Lekkering
- 7 JT 1 marlothii (20zpp) Aberdeen
- 8 JT 1 pisina (20zpp) 35 km Z Loeriesfontein
- 9 JT 1 retusa (20zpp) 10 km Z Steinkopf
- 10 L 1 rufescens (20zpp)
- 11 JT 1 rufescens (20zpp) Bloemfontein
- 12 JT 1 subnuda (20zpp) W Loskop
- 13 JT 1 telephiastrum (20zpp) Baviaanskloof, W Laingsburg
- 14 JT 1 vanthielii (20zpp) 10 km Z Steinkopf

AV Avonia

Aparte dwergstruikjes met slanke takjes, wit van kleur doordat schubben de blaadjes bedekken. Bloemen klein, meestal wit. Alle genoemde soorten groeien in Zuid Afrika, met uitzondering van A. dinteri.

- 1 JT 1 affinis (20zpp) albissima Windhoek, Namibië
- 2 JT 1 dinteri (20zpp) Namibia
- 3 JT 1 herreana (20zpp) Numees, Richtersveld
- 4 JT 1 papyracea (20zpp) namaensis Aribes Rivier, 24 km N Steinkopf
- 5 JT 1 prominens (20zpp) Naroegas, ZO Port Nolloth
- 6 JT 2 quinaria (20zpp) alstonii 15 km Z Pofadder
- 7 JT 2 quinaria (20zpp) quinaria W Platbakkies
- 8 JT 1 recurvata (20zpp) recurvata 15 km Z Pofadder
- 9 JT 2 ruschii (20zpp) Aribes Rivier, 24 km N Steinkopf
- 10 JT 1 ustulata (20zpp) 5 km NO Seekoegat

BO Bowiea

Ui-achtige planten met lange vertakte ranken en vrijwel geen blad. De planten zijn eenvoudig te kweken en ze zijn niet kougevoelig. In de winter verdwijnen de bovengrondse delen, waarna in de lente nieuwgroei ontstaat.

- 1 L 1 volubilis (20zpp) gemakkelijk en attractief

CO Cotyledon

Zie ook bij Tylecodon. De planten vormen dikke stammetjes en bezitten vlezige bladeren. Sommige soorten zijn giftig.

- 1 L 1 blandum (10zpp) geselkapsbank
- 2 L 1 burgeri (10zpp) aggeneys

CU Crassula

Groot geslacht van meest succulenta planten, vooral uit Afrika. Bladeren tegenover elkaar geplaatst, vaak in rozetten. Bloemen klein, vaak eindstandig. Niet zeer kougevoelig.

- 1 L 1 ausensis (20zpp) titanopsis rozetvormige plant; witte bloemen met gele stempels
- 2 L 1 ausensis (20zpp) rozetvormige plant; witte bloemen met gele stempels

CY Cyphostemma

De aangeboden soorten zijn stamsucculenten. Ze dragen grote bladeren die ze in de winter verliezen. Vroeger werden deze soorten bij Cissus ingedeeld. De planten zijn warmteminnend.

- 1 L 2 juttea (10zpp) ontkiemt pas lange tijd na het zaaien

DE Delosperma

Zodenvormende compacte of luchtig vertakte planten. De planten zijn niet kougevoelig. In de zomer uitstekend buiten te kweken.

- 1 L 1 bosseranum (10zpp)
- 2 SH 2 crassuloides (10zpp)
- 3 SH 2 lavisiae (10zpp)

- 4 SH 2 lineare (10zpp)
- 5 SH 2 obtusum (10zpp)

DD Dioscorea

Planten uit Zuid-Afrika die een dikke stamknol vormen. De planten staan in de winter graag warm, omdat ze dan hun groeiperiode hebben.

- 1 L 2 elephantipes (10zpp) olifantvoet; donker zaaien

DRA Dracaena

Langzaam groeiende uit meerdere stammen bestaande plant met een parapluvormige kroon met dikke bladeren.

- 1 JT 3 drago (5zpp) Gran Canaria; drakenboom

DY Dyckia

Stamloze, zodenvormende, xerofytische planten. De bloei is niet eindstandig. In de bloeiaar verschijnen gele of oranje bloemen. Niet kougevoelig.

- 1 L 1 marnier-lapostollei (10zpp) langzame groeier

ENH Encholirium

Bromelias, aangepast aan droge omgeving. Langzame groeiers.

- 1 L 1 spec. (20zpp) GO 229 São Felix da Coribe ,Bahia , Brasil; donker groen en sterk bedoord

EU Euphorbia

Soortenrijk geslacht met vele stamsucculente soorten. Het (melk)sap van deze planten is giftig. Vele soorten zijn tweehuizig. De cultuur is niet moeilijk, hoewel sommige soorten wat vochtgevoelig en warmteminnend zijn.

- 1 L 1 enopla (5zpp) centrale stam met spruiten; rode tot roodbruine doorns
- 2 L 1 leuconeura (5zpp)
- 3 L 1 meloformis (5zpp) bleekgroen met afgetekende strepen
- 4 L 2 obesa (10zpp) zeer symmetrisch gevormd lichaam

FA Faucaria

Hoogsucculente planten, die later zeer korte stammetjes kunnen krijgen. De planten bloeien willig met grote, meestal gele bloemen. De planten zijn niet kougevoelig.

- 1 L 1 felina (10zpp)
- 2 L 1 woollii (10zpp)

GA Gasteria

Geslacht van vaak stamloze, zodevormende, Zuidafrikaanse planten. De bloemen verschijnen aan aren en kenmerken zich door een verdikking naar beneden toe.

- 1 L 1 baylissiana (10zpp)

GI Gibbaeum

Zodenvormende planten met dikke succulente bladeren. Vaak bezitten de planten korte stammetjes of groeien ze liggend. Niet kougevoelig.

- 1 SH 2 album pink (10zpp)
- 2 SH 2 album (10zpp)
- 3 SH 2 comptonii (10zpp)
- 4 SH 2 gibbosum (10zpp)
- 5 SH 2 haagei (10zpp)
- 6 SH 2 pretrense (10zpp)
- 7 SH 2 velutinum (10zpp)

HO Hoodia

Enigszins op Stapelia gelijkende planten. De planten worden wat groter. De soorten zijn vochtgevoelig en waarschijnlijk ook kougevoelig.

- 1 L 2 triebneri (5zpp)

HU Huernia

Enigszins op Stapelia gelijkende planten.

- 1 L 2 macrocarpa (5zpp)
- 2 L 2 quinta (5zpp) west port alfred
- 3 L 2 spec. Kilimanjaro (5zpp) Specks 1158 Prov. Tanzania

LA Lapidaria

Monotypisch geslacht van hoogsucculente planten. Deze bladsucculenten zijn zodenvormend. Niet kougevoelig.

- 1 L 1 margaretae (20zpp)

LI Lithops

Levende steentjes. Deze stamloze bladsucculenten zijn niet kou-, maar wel vochtgevoelig. De meeste soorten bloeien in de late zomer of in de herfst. Soorten afkomstig van HN zijn afkomstig van planten die uit de verz. van Dr. De Boer stammen.

- 1 HN 1 aucampiae (20zpp) euniceae
- 2 HN 1 aucampiae (20zpp) f. Danielskuil
- 3 HN 1 aucampiae (20zpp) fluminalis
- 4 L 1 aucampiae (20zpp) Kuruman
- 5 HN 1 aucampiae (20zpp) Kuruman
- 6 HN 1 aucampiae (20zpp)
- 7 HN 1 bella (20zpp) eberlanzii
- 8 HN 2 bella (15zpp)
- 9 HN 1 brevis (20zpp)
- 10 L 1 bromfieldii (20zpp) mennellii
- 11 L 1 bromfieldii (20zpp) sulfurea
- 12 HN 1 bromfieldii (20zpp) sulphurea
- 13 HN 1 bromfieldii (20zpp)
- 14 HN 1 christinae (20zpp)
- 15 HN 2 comptonii (10zpp)
- 16 HN 1 deboerii (20zpp)

17 L 1 dinteri (20zpp) brevis
 18 L 1 dinteri (20zpp) multipunctata
 19 L 2 dorothea (20zpp)
 20 HN 1 elisae (20zpp)
 21 HN 1 erniana (20zpp)
 22 HN 1 fulleri (20zpp)
 23 HN 1 fulviceps (20zpp) areae
 24 L 1 fulviceps (20zpp) aurea
 25 HN 1 fulviceps (20zpp) lactinea
 26 L 1 fulviceps (20zpp) lactinea
 27 HN 1 gesinae (20zpp) annae
 28 HN 1 glaudinae (20zpp)
 29 HN 1 gracilidelineata (20zpp)
 30 HN 1 hallii (20zpp) maculata
 31 L 1 hallii (20zpp) ochracea
 32 HN 1 helmutii (20zpp)
 33 HN 1 insularis (20zpp)
 34 HN 1 julii (20zpp) rouxii
 35 HN 1 karasmontana (20zpp) f. Signalberg
 36 HN 1 karasmontana (20zpp) laterita
 37 L 1 karasmontana (20zpp) laterita 'red top'
 38 HN 1 karasmontana (20zpp) mickbergensis
 39 HN 1 karasmontana (20zpp) opalina
 40 HN 1 karasmontana (20zpp) summitatum
 41 HN 1 karasmontana (20zpp) tischeri
 42 HN 1 karasmontana (20zpp)
 43 HN 2 lesliei (15zpp) albiflora
 44 HN 1 lesliei (20zpp) albinica
 45 L 1 lesliei (20zpp) albinica
 46 HN 1 lesliei (20zpp) albinigold
 47 L 1 lesliei (20zpp) albinigold
 48 HN 2 lesliei (15zpp) burchellii
 49 HN 1 lesliei (20zpp) f. Kimberley
 50 HN 1 lesliei (20zpp) f. Warrenton
 51 HN 1 lesliei (20zpp) hornii
 52 HN 1 lesliei (20zpp) maraisii
 53 HN 2 lesliei (15zpp) minor 'albiflora'
 54 HN 1 lesliei (20zpp) rubrobrunnea
 55 HN 1 lesliei (20zpp) venterii
 56 HN 2 localis (15zpp) terricolor
 57 HN 2 localis (15zpp)
 58 HN 1 marginata (20zpp) dabneri
 59 HN 1 marginata (20zpp)
 60 HN 1 marmorata (20zpp) diutina
 61 HN 1 marmorata (20zpp) framesii
 62 HN 1 marmorata (20zpp) umdausensis
 63 HN 1 marmorata (20zpp)
 64 HN 1 marthae (20zpp)
 65 HN 1 mennellii (20zpp)
 66 HN 1 meyeri (20zpp)
 67 HN 1 olivacea (20zpp) nebrowonii
 68 HN 1 olivacea (20zpp)
 69 L 2 optica (20zpp) rubra
 70 HN 1 pseudotruncatella (20zpp) alpina
 71 HN 1 pseudotruncatella (20zpp) edithae
 72 HN 1 pseudotruncatella (20zpp) elisabethae
 73 HN 1 pseudotruncatella (20zpp) groendraaiensis
 74 HN 1 pseudotruncatella (20zpp) pulmonuncala
 75 HN 1 pseudotruncatella (20zpp) volkii

76 HN 1 pseudotruncatella (20zpp)
 77 L 1 ruschiorum (20zpp)
 78 HN 1 salicola (20zpp) f. Kraankuil
 79 HN 1 salicola (20zpp)
 80 HN 1 schwantesii (20zpp) goais
 81 HN 1 schwantesii (20zpp) gulielmi
 82 HN 2 schwantesii (10zpp) nutupsdriftensis
 83 HN 1 schwantesii (20zpp) rugosa
 84 HN 1 schwantesii (20zpp)
 85 L 1 swantesii (20zpp) rugosa
 86 L 1 swantesii (20zpp) urikosensis
 87 HN 1 turbiniformis (20zpp) brunneo-violacea
 88 HN 1 turbiniformis (20zpp) f. Koegrabi
 89 HN 1 turbiniformis (20zpp) lutea
 90 HN 1 turbiniformis (20zpp) subfenestrata
 91 HN 1 turbiniformis (20zpp) susannae
 92 HN 1 turbiniformis (20zpp) vermiculata
 93 HN 1 turbiniformis (20zpp)
 94 HN 1 verruculosa (20zpp) glabra
 95 HN 1 verruculosa (20zpp) kenhartii
 96 HN 1 villetii (20zpp) kennedyi
 97 HN 1 villetii (20zpp)

ME Mestoklema

Geslacht van kleine struikjes met knolvormige wortelstok. Niet kougevoelig.

1 L 1 macrohizum (20zpp)

ORB Orbeopsis

Enigszins op *Stapelia* gelijkende planten.

1 L 2 caudata (5zpp)

PC Pachypodium

Caudexvormend geslacht met korte bladeren met stamvormige uitlopers

1 L 1 brevicaule (5zpp)

PP Peperomia

1 L 1 monticola (20zpp) RM109 Hidalgo; Mexico

2 L 1 nivalis (20zpp)

3 L 1 cymbiformis (20zpp)

4 L 1 strawii (20zpp) RM281 San Marcos; Peru

PL Pleiospilos

Planten van dit geslacht worden wel levend graniet genoemd. Het zijn herfstbloeiers met grote gele bloemen. Niet kougevoelig, maar wel gevoelig voor teveel vocht.

1 L 2 nelii (20zpp) cv rubra

SN Senecio

Struikvormend uit stammetjes opgebouwde succulente planten. Sommige soorten vormen echter omlaag hangende stammetjes.

- 1 L 1 hebdingii (10zpp) helder zilverachtige bladeren
- 2 L 1 scaposus (10zpp)

SI **Sinningia**

Zeer aantrekkelijke bloei.

- 1 L 1 leucotricha (20zpp) caudex plant; bladeren haarachtig bedekt; tunnelvormige oranjerode bloemen
- 2 L 1 warmingii (20zpp) Peru; caudex plant; tunnelvormige oranjerode bloemen

ST **Stapelia**

Geslacht van succulente zuiltjes die graag spruiten en zo groepen vormen. De planten zijn vooral vochtgevoelig, terwijl ze ook veel door wolluis worden aangetast.

- 1 L 2 gettleffi (5zpp)
- 2 L 2 hirsuta (10zpp) Bloem donkerrood en bedekt met lange haren
- 3 L 2 mazacarpa (5zpp)
- 4 L 2 variegata (15zpp)

TI **Titanopsis**

Op Aloinopsis gelijkende succulenten. Zodenvormend. De planten groeien in de zomer. Niet erg kougevoelig.

- 1 L 1 calcarea (15zpp) van west Kimberley; dikke driehoekig eindigende bladeren; gele bloemen
- 2 L 1 calcarea (15zpp) van Hopetown; dikke driehoekig eindigende bladeren; gele bloemen
- 3 L 1 swantesii (20zpp)

TY **Tylecodon**

Vormt vaak dikke stammen en heeft vlezige bladeren. Vroeger werden deze planten ingedeeld bij Cotyledon. Van een aantal soorten is het sap giftig.

- 1 SH 2 cacalioides (10zpp)
- 2 SH 2 paniculata (10zpp)
- 3 SH 2 pearsonii (10zpp)
- 4 SH 2 pygmeae (10zpp)
- 5 SH 2 wallichii (10zpp)

